SYLLEPSILOGIA
HISTORICO-MEDICA
HOC EST
CONCEPTIONIS MULIEBRIS
CONSIDERATIO
PHYSICO-MEDICO-FORENSIS
QUA
EJUSDEM LOCUS, ORGANA,
MATERIA, MODUS IN ATRETIS SEU IMPERFORATIS,
ITEM SIGNA ET IMPEDIMENTA,
DEINDE
DIDYMOTOKIA SEU GEMELLATIO
SUPERFOETATIO ET EMBRYOTOKIA
ET DENIQUE
VARIA DE GRAVIDITATE VERA, FALSA,
OCCULTA ET DIUTURNA
NEC NON
DE GRAVIDARUM PRIVILEGIIS ANIMIQUE
PATHEMATIS ET IMPRESSIONE
RARIS ET CURIOSIS OBSERVATIONIBUS
TRADUNTUR
A

D. MARTINO SCHURIGIO,
PHYSICO DRESDENSI.

DRESDÆ & LIPSIÆ,
SUMTIBUS B. CHRISTOPH. HEKELII FIL.
M DCC XXXI.

PRÆFATIUNCULA.

SIcuti in generis humani propagatione conceptionem ordinarie coitus antecedit, ita non immerito in Gynæcologia noſtra continuata, ſive in edendis noſtris, ad muliebria pertinentibus, collectaneis poſt mulierum congresſum ad Syllepſilogiam, ſive abſtruſiſſimum conceptionis myſterium progredimur; in cujus ſectione prima variæ veterum ac modernorum opiniones de mulierum ſemine fœtusve materia, imprimis in teſticulorum ſeu ovariorum ovulis latitante, item de conceptionis modo ac loco, an nimirum intra vel extra uterum, an in tubis Fallopianis, vel in abdominis cavitate fiat, proponuntur. Deinde de conceptionis ætate ac voluptate, hujusque per flagra ſtimulatione, de atretarum item ſive feminarum imperforatarum ſine penis ſeminisque virilis in uteri vaginam immisſione & absque læſione virginitatis, conceptionis posſibilitate, porro de marium & femellarum generatione, de conceptionis impedimento, ſterilitate atque divortio disſeritur.

Secunda Syllepſeos ſectio Didymotokiam, ſeu gemellationem proponens, de gemellorum ortu & cauſis, de gemellationis modo, gemellorum, trimellorum quadrimellorum, & plurium uno partu editorum fœtum exemplis eorumque tunicis ſeu involucris atque placentis, monſtroſo eorundem coalitu horumque baptismate & anima, item de geminorum ſimilitudine & jure primogenituræ agit.

Gemellationem in tertia ſectione inſequitur ſuperfœtatio, circa quam imprimis quæſtio ab autoribus moveri ſolet, an ſuperfætatio a gemellatione differat, & an revera detur? poſtque varias autorum reſponſionis gratia adductas ſententias ſuperfœtationis denominatio, deſcriptio, modus & partus tempus, item tam in hominibus quam in brutis obſervata exempla cum quæſtionibus medico-forenſibus adducuntur.

Siſtit porro ſectio quarta Embryotokiam, ſeu fœtum alio fœtu minimo prægnantem eumque parientem, variisque exemplis ejusmodi partum a quamplurimis autoribus pro impoſſibili judicatum, tam in hominibus, quam brutis, v. g. in vitula, mula, canicula, gliribus, muribus, cancris item & bombycibus, nec non ex regno vegetabili & minerali repertis confirmat.

Denique ſectio quinta novem capitibus conſtans deque feminarum graviditate tractans primo ingravidationis ſignorum, pro veris habitorum, incertitudinem monſtrat; deinde de quæſtione, an certa fœtuum, gravidarum utero adhuc incluſorum, dentur ſexus ſigna? item de ingravidatione falſa, occulta & diuturna; porro de gravidarum, ratione juramentorum, incarcerationis, torturæ, pœnarum & ſepulturæ, privilegiis, & denique de illarum ſymptomatibus animique pathematis, ſeu potenti in fœtus impreſſione & variis inde exortis nævis maternis atque monſtroſis fœtibus prolixe agens tractatum concludit.

GYNÆCO-

GYNÆCOLOGIÆ CONTINUATÆ SECTIO I.

De Conceptione.

CAPUT I.

De Conceptionis modo.

§. 1.

PRogredimur a coitu ad abſtruſiſſimum conceptionis opus, quod juxta Theod. Craan. *Tract. de Homin. cap. 139. p. 696.* eſt omnium explicatu difficillimum, ita ut ſummus noſter artifex videatur hocce myſterium ſibi ſoli reſervaſſe, nec Deus voluerit, ut homo ſuperbus reſpiceret ad illa tenuiſſima ejus operis principia. Quid itaque mirum, quod circa conceptionem fœtusque formationem Phyſico-Medici adeo differentes foviſſe legantur ſententias, dum quidam, imprimis priſtini Philoſophi conceptionem totamque fœtus materiam a ſolo mare ejusque ſemine, in uteri cavitatem injecto, alii ab utriusque, viri ſcilicet & feminæ, ſeminis commiſcela, & alii, imprimis recentiores, a ſola muliere ejusque vero ſemine, in ovarii ovulo lâtitante, derivant; quanquam modernorum nonnulli etiam, differenter tamen, vermicularem conceptionem defendant, de qua, tam affirmative, quam negative, in Spermatolog. noſtr. *cap. IV.* §. *4 5. 6. a p. 159. ad p. 170.* prolixe egimus.

De Conceptione

diſſentium Autores.

quæ materiam ſeminalem præparant, & ex ejaculantibus, quæ ſemen elidunt. Præterea ad hoc opus habet teſtes, appetitum venereum, ſive titillationem ad venerem; imo delectationem majorem, in emisſione ſeminis, intra cavitatem uteri & collum: quin etiam extra orificium uteri in ſalacibus, quæ peperere laxamque habent vaginam, impetuoſe erumpit ſaliendo. Nonnullæ mulieres admodum libidinoſæ, ad conſpectum & colloquium viri formoſi vel amati, ſemen ſuum effundunt cum ejaculatione: Itaque certum eſt, absque ſemine muliebri in congreſſu mutuo viri & mulieris nullam fieri conceptionem. Andreas Laurentius *Hiſtor. anat. Lib. VII. cap. 9. & 10. fol. 278.* inquit: Teſtes conſtruxit natura ad ſeminis elaborationem, emittunt enim prolificum ſemen feminæ, ut & mares. Ibidem etiam deſcribit, quomodo ſemen hoc per vaſa deferentia ad uterum veniat, item quomodo gravidæ omni die coire ſemenque effundere posſint. De ſeminis muliebris in teſticulis elaboratione, contra Caſparum Hofmannum agit Thomas Whartonus *Adenograph. cap. 33. p. 203. ſeqq. usque ad p. 212.* ubi allegatum caput ita claudit: Ex dictis conſtat, teſtes muliebres conſtructos eſſe non tantum ad ſemen proprium conficiendum, ſed ad recipiendam ſufficientem portionem ſeminis virilis; quod cum ſuo ſemine permixtum, placidò lentoque motu per vaſa ſua ejaculatoria deponant in uteri parietes, ut ex eo formetur fœtus. Nicolaus Venette *de la Generat. Part. III. cap. 4. Art. 3. p. 390. ſeq.* eorum ſententiam refutans, qui feminis nullum ſemen concedunt, ſed potius ſanguinem menſtruum pro fœtus materia agnoſcunt, ita ſcribit: La ſemence des femmes eſt bien differente de leurs regles, l'une eſt blanche & les autres ſont rouges. Celle-là ſort en petite quantité, & ne ſ'ecoule point ordinairement ſans quelque plaiſir, & celles-cy s'epanchent le plus ſouvent en abondance. Après tout la forte imagination peut ſouvent contribuer à l'ecoulement de la ſemence; Et ſi les femmes n'ont pas de ſemence propre à engendrer, comment les enfans reſſemblent-ils ſi par-

parfaitement à leur mere dans les qualités du corps, dans les passions de l'ame, & dans les maladies, aux-quelles ils sont sujets ? Et que dira-t-on du melange de differentes bêtes, comme d'un cheval & d'une anesse, qui font un mulet, si la femme par la semence ne contribuë rien à la generation ? L'on m'avouera, que la nature ne fait rien envain, & qu'il ne faloit pas un si grand appareil de vaisseaux spermatiques, de testicules, de cornes, &c. si toutes ces parties n'estoient faites, que pour humecter la matrice. Elles ont assurement un autre office, que celuy, que les Peripateticiens leur donnent, elles servent à faire dela semence pour formes les hommes. Et quoique la semence des femmes ne soit pas si cuite, que celle des hommes, elle ne laisse pas pourtant d'estre de la semence. &c. Et *Art. 6. p. 418.* de Conceptione ita pergit: La femme n'a pas plustost receu la matiere de l'homme par une amoureuse alliance, qu'elle la presse de toutes parts pour la faire passer promptement dans l'un ou dans l'autre de ses vaisseaux ejaculatoires, afinque s'y mêlant avec la sienne, elle y cause la conception. Ita etiam Johannes Baptista de Lamzweerde *Histor. Molar. cap. 7. p. 71. seq.* scribit: Ipsa partium genitalium muliebrium efformatio feminarum demonstrat semen muliebre dari; Et *p. 72.* dicit, semen muliebre sequi temperamentum corporis, unde desumptum est, adeoque minus obtinere caloris & valoris, quam virile, & esse multo tenuius & aquosius, propter majorem particularum figuræ oblongioris copiam, attamen æque ac semen masculinum omnium partium corporis feminini rudimenta & virtutem seminalem complectitur. Item *p. 73.* pergit idem: Differt præcipue femininum semen a masculino, quod perfectiora partium genitalium muliebrium & mammarum rudimenta in se complectatur, &c. Feminas verum habere semen, masculino semini prorsus simile, statuit etiam Guylielmus Lamy. vid. Ido Wolff. *Obs. Chir. med. Lib. I. Obs. 46. p. 146.*

§. 6.

Non est verum semen,

Cum vero dictus liquor, a feminis quandoque in coitu & alia occasione profusus, atque a variis Autoribus pro vero semine muliebri habitus, minime in testibus muliebribus generetur, neque exinde profluat, sed potius ex certis vaginæ uterinæ glandulis, prostatis dictis, secernatur, atque vel in coitu, vel ab alia titillatione per certos meatus seu lacunas, ad dictæ vaginæ cavitatem deferatur, nunquam autem ad ipsum uterum regrediatur, sicque ad fœtus formationem nihil omnino conferat, propterea etiam dicto prostatarum liquori minime muliebris seminis nomen impertiri debet, uti in Muliebr. *Sect. II. cap. 4. p. 158.* de hoc liquore pluribus monstravimus. Deinde etiam ibidem de hoc & vero feminarum semine, quod in ovarii ovulis continetur, aliquot Autores adduximus; quibus adhuc alii annecti possunt, siquidem Johanni van Horne *Microcosm. §. 67. p. 273.* videntur feminæ per duplicem meatum excernere humorem seminalem in uterum, quorum unus a testibus, alter a tubis derivatur. Imo etiam intra vaginam effluit guttatim, si premas internam membranam. De hoc liquore & vero semine muliebri ita scribit Franciscus Zypæus *Fundament. Medicin. Part. II. cap. 3. Art. 6. §. 13. seq. p. 80. seq.* Mulieres semen habent prolificum, si per illud ova intelligas, quorum ipsarum pleni sunt testiculi, & quæ ab aura seminali virili fœcundata & expansa, ex alveolis suis seu calicibus, quibus magna parte continentur, erumpunt, ut in tubas Fallopianas, exinde in cavitatem uteri descendant. Humor, quem mulieres emittunt in congressu, non est verum semen, quia ille foras circa clitoridem & vulvæ orificium ejicitur, raro in vulvam, nunquam in uterum. Patet hoc idem in gravidis, quibus uteri osculum arctissime semper clauditur & flavescente mucagine præmunitur. Nec potest dici ad fundum resumi, quia natura sic luderetur opera. Deinde multæ feminæ concipiunt, humorem tamen illum, ut fatentur, non emiserunt; seminis præterea raro habet consistentiam, neque spirituosus est, quia meretri-

Sed liquor prostatarum.

ces

ces sæpius in die se polluentes illius excretione non debilitantur; neque seminis elaborationem habet, cum in illius organis non generetur, sed in nudis glandulis. Hæc & alia ex Francisco Zypæo desumpta etiam verbis Gallicis leguntur dans la Medecine dogmat. mechanique de Louis Bellefontaine *Vol. I. Exercit. 7. p. 37.* Et Michael Ettmüllerus *Oper. Med. Tom. I. Instit. Physiol. cap. 22. fol. m. 161.* inquit: Putatum quidem hactenus fuit, feminarum testes, vasa præparantia, similemque apparatum circa genitales partes, nulli alii usui destinatum esse, quam generationi seminis sui generis, quod in mistione cum semine virili in utero semen fœcundum faceret, quod quidem aquosius sit, quam virorum, cum ex defectu epididymidum ultimam perfectionem non accipiat, esse tamen perfectum in suo genere. Verum hæc falsissima sunt, sicut & de hujus seminis in uterum excretione, per quas vias id contingat, & an necessario cum semine virili in coitu fœcundo sit permiscendum, ipsis veteribus semper obscura fuit controversia. Ad Johannem Jacobum Harderum ita scribit Johannes Conradus Peyerus: Mulieres in congressu semen emittere, virorum instar, vetus est traditio, qua te non credam præoccupatum. Nos operam damus sapientiæ & veritati, ad quam firmo ratiocinio cautaque experientia paratur introitus. Decipi, qui amant, facillime possunt, humore turgentibus vel ad connubium sollicitatis ac incensis libidine femellis e vulva profuso, qui nihil aliud est, quam pituita uteri colliquata, & serum e glandulis vaginalibus excretum. Semen enim si esset, inutiliter ita profunderetur. Vidi aliquando rejectas ab equa turgente mucaginis illius plures uncias, quod suppeditare nequivisset vel uterque testiculus. vid. Pæan. & Pythagor. *Exercit. anat. Exercit. 9. p. 97.* Inquit etiam Guernerus Rolfincius *de Generat. Part. II. cap. 8. p. 138.* nihil seminale spirituosum, virtuosum in coitu emittere feminas, argumento est, quod hoc agentes non excipiat magna virium debilitas. Secundum Regner. de Graaf *de Mulier. Organ. cap. 13. p. 323. seq.* liquor ille, in veneris certamine aut libidino-

Plagium.

bidinoſis cogitationibus tanto impetu erumpere ſolitus, quem multi ſemen eſſe credunt, erumpit primario ex lacunis in vaginæ & meatus urinarii orificiis collocatis; ſecundario vero ex meatibus in uteri collo copioſe exiſtentibus, cui procul dubio aliquid etiam conferunt pori in vagina ac uteri parte interna exiſtentes. Non itaque liquor ille, a teſtibus aut tubis provenit, quia teſtes ne quarta ex parte tantum liquoris in ſe continent, quantum uno quaſi ſaltu e pudendis erumpere ſolet. Non prodit etiam ex tubis Fallopianis, quia nec illæ tantam liquoris quantitatem continent, &c. vid. etiam Joh. Bohn. *Circul. anat. Progymn. 1. pag. 5.* Guilielmus Harvæus *de Generat. Animal. Exercit. 34. p. m. 182.* maxime miratur, eos, qui emiſſionem hujus liquoris ad generationem neceſſariam putant, non animadvertiſſe, humorem illum foras ejici, & circa clitoridem vulvæque orificium utplurimum profundi; raro intra vulvam, nunquam vero intra uterum, ut cum maris ſpermate miſceatur; eſſeque conſiſtentia ſeroſum ſive ichoroſum, ad modum urinæ, non autem genituræ inſtar, lentum atque unctuoſum; ut tactu facile innoteſcit. Quorſum autem foras ejiciatur, cujus uſus neceſſario intus requiritur? debuitne humor ille, ceu utero valedicturus, ad limen vulvæ amandari, ut majore cum gratia ab utero retraheretur denuo? Et *Exercit. 65. p. 421.* inquit idem Harvæus: Licet ſalaciores quædam mulieres humorem aliquem in coitu emittant; eum tamen fœcundum ſemen eſſe, aut ad conceptum neceſſario requiri, non arbitror: plurimæ enim ſine ejusmodi effuſione & nonnullæ quoque citra voluptatem aliquam concipiunt. v. Joh. Frid. Ortlob. *Hiſtor. Part. diſſ. 35. p. 274.* Andreæ Ottomaro Gœlickio ob temperamenti naturæque individualis diverſitatem vix poſſibile eſſe videtur, ut a maſculo æque ac femella in coitu ſimul eodemque tempore ſemen excernatur in noſtris præcipue ſeptentrionalibus regionibus, in quibus ad venerem paulo languidiores ſunt femellæ. v. *Exercitat. Francofurt. Tom. I. Sect. I. p. 12.* v. etiam Georg. Fr. Rallius *de Generat. Animal. Sect. II. p. 88. ſeqq.*

§. 7.

§. 7.

Cadit proinde ex adductis opinio de hoc semine feminino, deque conceptione & fœtus formatione ex utriusque seminis, virilis scilicet atque muliebris, commiscela, ad usque tempora Harvæi defensa, qui Autor etiam firmo satis argumento eandem insuper infringit, quod scilicet nihil in utero de semine repererit unquam, licet copiosissimas, eo fine, post coitum secuerit, vid. Christian. Joh. Lang. *Physiolog. Thes. 38. Oper. Tom. I. fol. 230.* Vel juxta verba Theodori Craanen *dissert. de Homin. cap. 62. p. 708.* Harvæus Anglus aliquot diebus post coitum damarum & cervorum nihil reperiit seminis virilis, nec feminæ intra ipsum uterum; exinde ruit veterum opinio existimantium, utriusque sexus semen debere commisceri inter se, intra arvum genitale, priusquam conceptio fiat: experimentum hocce Harvæi docet, illa plane esse chimerica, cum nihil seminis repererit intra uterum. Ipsius autem Harvæi verba *Exercit. 67. p. 434.* sic sonant: Uteri (scilicet cornuum) cavitas & interior superficies haud aliter, quam inferior ventriculorum cerebri concameratio, aut caro glandis intra præputium, tacta mollissima & lævissima apparet. In illa vero nec sperma maris, nec aliud quippiam ad conceptum spectans (licet accuratam per Septembris & Octobris menses totos dissectionem instituerim) invenire unquam potui. Mares tamen interea quotidie coitum celebrabant, egoque femellas quamplurimas dissecabam. Estque hoc ipsum mihi multorum annorum experientia compertum. Cum proinde, periculo sæpius facto, nihil aliud intra uteri cavitatem occurreret, cœpi primum dubitare, num maris semen ullo pacto (injectione scilicet, aut attractione) conceptionis locum posset ingredi? tandemque iterata sæpius inspectio sententiam hanc mihi ratam fecit, nihil prorsus seminis ad ea loca pertingere. vid. etiam Act. Erud. Lipsiens. *An. 1715. mens. Martio p. 123.* ubi refert Joh. Ad. Genselius, Harvæum in dissectionibus cervarum & damarum, tum ante finitum earundem coeundi terminum, tum etiam postea in-

Conceptio per seminum commiscelam falsa.

ſtitutis in uteri cavitate, nunquam ſeminis aut ſanguinis veſtigium reperiiſſe. Hoc experimento Harvæano permoti recentiorum plerique ſeminis equidem virilis cum humore dicto feminarum ſeminali, ſeu proſtatarum, mixtionem in quibusdam concedunt; veterum vero mixtionem ſeminis utriusque, per quam hominis formationem fieri ſtatuebant, penitus negant, unde, non fieri ſeminum mixtionem, nec ex ipſorum coagulo efformari fœtum, ſcribit Georgius Wolffgangus Wedelius *Phyſiolog. Sect. III. cap. 28. p. 199.* Utramque ſententiam ſcilicet de conceptione ex commiſcela ſeminum & Harvæi ex ovulo conciliare olim nitebatur Autor quidam ſub ficto Jani Orchami nomine, de quo vid. Georg. Fr. Rauius *de Generat. Animal. Sect. II. §. 1 p. 59. ſeq.*

§. 8.

Fœtus materia a ſola femina ex ovo. Hanc proinde veterum opinionem recentiores Phyſiologi pariter explodentes fœtus materiam feminæ in ſolidum adſcribunt, eamque extra uterum, & quidem in certa teſticulorum muliebrium, ſive juxta modernorum denominationem, ovariorum, veſicula ſeu ovulo quærunt: In dictis autem ovulis verum ſemen muliebre, ſive liquorem quendam certa ſtamina continentem tanquam materiam primam ad fœtum ejusque vaſa & membranas idoneum atque ſufficientem, imo omnes quoque embryonis partes jamjam latitare, in Muliebr. docuimus: quod inſuper confirmat Johannes Gothofridus Bergerus *Phyſiolog. Lib. II. cap. 5. p. 456.* conſtat jam, inquiens, & pluribus accuratioribus obſervationibus confectum eſt, verum ſemen muliebre extra uterum veſiculis quibusdam, vel ovulis, contineri intra teſtes mulierum. Quam ſententiam quoque plurimi paulo poſt allegandi confirmant autores, quibus nihilominus alii conceptionem a certis vermiculis deducentes contradicunt. Cum vero de hoc conceptionis & generationis vermicularis modo in Spermatologia noſtra egerimus, & quidem vermiculos defendentium opiniones *cap. 4. §. 4. p. 159.* eosdem autem rejicientium rationes *§. 5. ſeqq. p. 164* adducendo, prolixitatis vitandæ gratia benevolum lectorem

Conceptio ex vermiculis.

illuc

illuc remittere libet. De qua sententia insuper vid. Dan. Hoffmann. *Annotat. in Gofey de Generat. fœtus p. 60. seq.*

§. 9.

Quamvis etiam, uti modo dictum, plerique modernorum Medicorum hominis generationem ex ovo defendant, non desunt tamen, pariter ex recentibus, huic opinioni variis ex causis contradicentes, e. g. quia testes muliebres pro ovariis minime agnoscunt; item quia nesciunt, unde tam copiosum, uti nonnunquam in coitu vel a titillatione venerea effluit, humorem deducerent, nisi a testiculis, quippe in quibus ille liquor, ab ipsis pro semine muliebri habitus, necessario elaborari deberet, quo dubio in principio etiam laborasse videtur Casparus Bartholinus *de ovar. mulier. p. m. 18.* inquiens: Quamvis ego clarissime ova in testiculis mulierum viderim & demonstraverim Hafniæ, Lugduni Batavorum, Parisiis, Florentiæ, Romæ alibique, nihilominus remansit mihi eadem cum aliis difficultas, quam novo invento de ovariis prætendit Diemerbrochius, qui ova in ovario mulierum admittere non ausus est, nescius, unde tam copiosum, qui in coitu profluit, humorem deduceret, nisi a testibus, qui semen suum profunderent. Nimirum ductus quidam cœci, qui substantiam urethræ perreptant, a Graafio describuntur, quos non sufficientes huic mulieri arbitratus sum. Gustavo Casimiro Gahrliep novum illud ovarii muliebris inventum, an commentum? (ut inquit) adhuc difficultatibus laborare videtur ac tricis, haud ita prompte extricandis. *vid. M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obs. 56. p. 57.* quo loco ita pergit: Nec illa in ovis illis præsuppositis, si non suppositititiis, rudimenta totius fœtus fidem adhuc in mente mea invenerunt: speciosi quidem sunt ingenii valde prompti partus, at nondum, ut mihi videtur, satis etiamnum maturi, ut plene adolescant. Inter plurima argumenta, quibus ad hoc asserendum movetur dictus Autor, non postremum est, prolis in utero, ut nutriendi & augendi, sic efformandi officium matri debere, & quidem præcipue vi imaginaria mentis, phantasiæ nimirum ma-

Generatio ex ovo a recentioribus rejicitur.

ternæ in fœtu pro lubitu agentis, qua etiam in perfecto fere jam fœtu diversas operatur quasi metamorphoses, addit, detrahit, auget, minuit, figuram, colorem, aliaque accidentia mutat, mutilat, adstruit, destruit, imo annihilat membra, omni procul dubio ante jam efformata & perfecta. Et Michael Bernhardus Valentini *in Epistola ad Joh. VVidtium* testes muliebres famosum nuper, nunc tamen in dubium rursus tractum recentiorum ovarium nominat. *vid. ejusdem Polychrest. exot. Dissert. 9. p. 207. & M. N. C. Dec. II. An. 2. App. p. 461.* Inquit etiam Johannes Baptista Lamzweerde *Histor. natur. Molar. Uter. cap. 13. p. 125.* ex variis rationibus concludit, semen nullibi, nisi in utero, commodam reperire matricem, uterumque esse solum & unicum seminis humani receptaculum, a Deo in naturæ libro præscriptum, in quo si semen effundatur, prolificum & perfectum, fœtus, si imperfectum, mola generabitur, nam corporalis utriusque seminis substantiæ complicatio requiritur ad conceptionem, quidquid Harvæana experimenta contrarium suadere videantur. Item *p. 124. seq.* inquit idem Autor, historia fœtus Musipontani extra uterum in abdomine inventi ibidemque putrefacti, non concludit, quod fœtus ille sit extra uterum conceptus, quidquid Deusingius & alii nugentur de possibilitate conceptionis extra matricem, ac si spiritus seminis masculini relicta corpulentia non solum tubas Fallopianas, sed & uteri poros in muliebre ovarium ibidemque cum spiritu spermatis fœminini conjunctus testiumque membranis excussus non modo in cavitate abdominis fœtus humani architecturam aggredi, sed etiam intestinorum ventriculique poros penetrare, & intra illorum viscerum ambitum idem artificium efficere valeat. Et *cap. 18. p. 168.* scribit Lamzweerde: Conceptio est utriusque seminis complicatio, si hoc sanum, verus, si morbosum, falsus oritur conceptus.

§. 10.

du Verney sententia. Prolixe etiam contra generationem ex ovo disputat, & perquam validis, uti inquit, rationum argumentis & demonstrationi-

tionibus palam facere, erroneam esse conceptionis per ova doctrinam, conatur Chirurgus Parisiensis, du Verney, in Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gallic. An. II. Mart. obs. 1. p. 57. seqq.* Rationes autem ipsius sunt, quod ovariorum patroni, qui testiculos muliebres illorumque globulos aut vesiculas falso pro ovariis & ovulis venditant, feminisque universam materiam ad generationem adscribunt, male statuant, discrimen, quod inter testes utriusque sexus intercedit, conceptam de illis opinionem fulcire, cum tamen cum antiquorum sententia multo minus congruat, ex quorum mente conceptio nihil aliud sit, quam exacta commistio seminum masculini ac feminini in uteri capacitate, & in diversis animalibus partes iisdem usibus dicatæ non semper eandem conformationem obtineant, uti ex volucrium testiculis, insectorum cordibus, animalium renibus atque pulmonibus probat. Deinde negat dictus Autor, quod globuli & vesiculæ, ab adversariis ovariorum nomine donati, a testiculis secedant ac divellantur, ut inde integra ad tubas uterinas deferantur: Si enim propositio hæc vera foret, non solum necesse esset, tubas immediate annecti testiculis, sed præterea illis inesse amplitudinem, proportione respondentem magnitudini ovorum, quo commeatum illis concederent facilem; saltem in mulieribus pubertate donatis, vel conceptionis tempore. Quamvis enim in avibus oviductus primo pene insensibilis eo demum tempore, quo incubare gestiunt, eam amplitudinem acquirat, quæ ovis, illum commeantibus, transitum concedere valeat; id ipsum tamen in feminis animalium terrestrium non observari, neque pubertatem, neque conceptionis tempus, vi experimentorum a se hactenus institutorum, ullam tubarum constitutioni immutationem inferre, tanquam certissimum præsupponit; quod tamen consequi necesse foret, si revera per illarum cavitatem ova deferrentur; quæ, cum multo majora sint, quam ut per illarum angustam cavitatem permeare valeant, procul dubio ab illis dilatandæ essent, non secus ac ovum gallinæ canalem, per quem illi transitus est,

ampliorem reddit, etsi duritiem sub exitus tantum finem consequatur, hoc est, postquam ductum illum pene integrum trajecerit. Porro hallucinari, inquit du Verney, ovariorum patronos asserentes, phantastica illa ova idealiter continere partes omnes fœtus, id enim si foret, nihil aliud in illis ovis requireretur, quam ut irrigui a succis utero inhærentibus fœcunditatem acquirerent, (uti in seminibus plantarum observatur) sicque inutile esset adjungere seminis masculini vim, ut excludantur. Item spiritus per tubas aut vasa sanguifera ad testiculos usque, in quibus ovariorum defensores conceptionem fieri credunt, deferri ideo du Verney impugnat, quia tubæ pollicis ad minimum distantia a testiculis distent ac latum ligamentum has amplectens multo amplius, quam requiritur ad exacte eas cooperiendas, necesse sit, sperma virile dissipari, antequam eo pertingere queat. &c. His tamen objectionibus respondet Lietandus *ibid. Mens. Jun. p. 158.*

§. II.

Josephi Mariæ Vidussi. Ex recentioribus etiam Italus quidam, nomine Josephus Maria Vidussi negat, recentiorum observationes circa generationem hominis sufficere ad demonstrandam hujus generationem ex ovo, hominemque ex mixto parentis utriusque semine oriri fuse contendit. Sequi enim alias, dicit, liberos non esse de substantia patris, cum hic tantum, ut causa efficiens, non ut materialis concurreret. Sicque nec dari morborum hæreditariorum rationem posse. Dein in codice sacro semen audit principium conceptionis, quæ locutio locum apud recentiores non habet, qui fœtum in ovo, ad minimum initiative ante conceptionem delineatum tradant, atque ita improprie dicant: Filius est de vel ex patre, perinde ac statua est ex artifice. Quinimo conceptio nequidem in utero fieret, si ad Nigrisolii mentem eadem jam peracta esset, antequam ovulum descendat ad uterum. Qui vero ita stabit allocutio angeli ad B. Mariam: concipies in utero? Quapropter dictus Autor semen mulieribus adstruit, quoniam scili-

ſcilicet emitterent ſemen in coitu, tuncque venerem ſentirent, pollutionibus etiam nocturnis laborarent. Præparando huic ſemini teſtes & vaſa certa deſtinat, ovula ergo incerti adhuc uſus, forte & præter naturam eſſe concludit. Verbo animalia vivipara ex commixtione ſeminis, ovipara ex ovis, inſecta mediante generatione ſpontanea produci aſſerit. *vid. Act. Erud. Lipſ. An. 1718. menſ. April. pag. 187. ſeq.* Varias difficultates contra conceptionem in ovulo adducit etiam Nicolaus Venette *de la Generat. de l'homme p. m. 432. ſeqq.* Sententiam eorum, qui generationem ex ovo fieri ſtatuunt, in diſſertatione Gallica Anonymus quidam impugnat, vid. Laurent. Heiſter. *Orat. de increm. anatom. p. m. 48.* Titulus dictæ diſſertationis eſt: Diſſertation anatomique ſur la generation de l'homme, dans la quelle on combatte le ſyſteme des Ovariſtes, 12. *Paris.* Autori Belgico S. J. ſive Samueli Janſoni *de Generat. Homin. cap. 2. edit. German. p. m. 6.* Generatio per commiſcelam ſeminum, virilis ac muliebris, præ conceptione ovali ideo veritati magis conſona videtur, quod, ſi poſt actum venereum genitales partes mulierum permaneant ſiccæ, tunc viri ſemen in uterum pro fœtus formatione receptum & per conſequens femina imprægnata ſit; econtra vero, ſi dictæ partes pudendæ poſt coitum deprehendantur humidæ, certum ſit ſignum, viri ſemen non fuiſſe receptum. Mulierem enim imprægnari nequaquam compertum eſt, ſi ſemen viri in ea non remanſerit. Contra geneſin oviformem, inquit Johannes Ludovicus Hannemannus *M. N. C. Dec. II. An. 2. obſ. 55. p. 92.* de qua tot extant ſcripta, & quædam ego ante annos octo circa eam materiam meditatus ſum, urgeo hæc dubia: (1) an quolibet coitu ex ovario muliebri ovum aliquod eliciatur, quod ſi tunc coitus ſæpius una reiteretur nocte, ubi tunc maneant illa ova? & qui fiat, quod ſolum ex uno educatur proles, & non æque ex aliis vel omnibus? (2) quid dicendum de iis feminis, quæ 10. 11. 12. imo 16. 17. & 20. annos in conjugio vivunt, & licet millies virum expertæ ſint, tamen nullum edunt fœtum, niſi poſt tot elapſos annos?

Vel

Vel ova non habuerunt in ovario, vel ſucceſſu temporis in ovario naſcuntur illa ova: (3) quædam feminæ, poſtquam ſemel vel bis pepererunt, aut etiam ſæpius, tunc parere deſinunt 10. 11. 12. 13. 14. 16. annos, iis elapſis, rurſus parere incipiunt. Quæ hujus cauſæ? vel (1) ova deficiunt, vel (2) nondum elaborata ſunt; vel (3) tot annorum ſpatio de novo elaborantur. Tamdiu enim ova ſine partu vel conceptione in ovario eſſe non poſſunt, quin corrumpantur: Hæc & alia ſi expendam dubia, oviformis generatio, cui antea tantum tribui, mihi multis nominibus ſuſpecta & inter non-entia referenda eſt. Viviparorum generationem ex ovo in dubium vocare allaboravit etiam Sparaglia, item Bonanni & Triumfetti, quibus tamen reſpondet Franciſcus Maria Nigriſoli: Act. Erudit. *An. 1714. Novembr. p. 522. ſeqq.* Plura ejusmodi argumenta a Chriſtiano Johanne Langio *Phyſiolog. theſ. 3. fol. 230.* adducuntur, ſimul tamen foliis ſequentibus, eadem refutantur. vid. etiam Carl Drelinc. *de conception. adverſ. Cl. 4. p. 49. ſeq.* item Dan. Hoffmann. *Annotat. ad Hypoth. Goveyan. p. 58. ſeq.*

§. 12.

Conceptio extra uterum quomodo fiat?

His tamen & aliis rationibus nondum contenti plerique recentiorum Autorum conceptionem & generationem, validioribus argumentis, extra uterum, nimirum ex ovulis in ovariis muliebribus & quidem hoc modo fieri defendunt: quod, licet maritus cum uxore congrediens ſemen ſuum in uteri vaginam ſeu arvum muliebre injiciat, raro tamen illud materialiter ad uteri cavitatem perveniat, ſed ut plurimum paulo poſt coitum ex matrice iterum profluat; ſpiritus nihilominus genitalis, quo in coitu imprimis fœcundo, virile ſperma turget, ſive ſecundum Andr. Ottomar. Gœlicke *Medicin. Forenſ. Specim. I. p. 10.* portio ſeminis maſculini halituoſo-orgaſtica per tubas Fallopianas, aut alias vias, ad teſticulos muliebres, ſeu potius ovaria penetret; ibidemque ovulum unum aut plura peculiari actuet motu, ut hoc modo imprægnatio ſeu conceptio non in utero, ſed in ovario fiat, in eoque prima fœtus ſtamina formentur, vel potius jamjam formata

ovulis-

ovulisque ab initio inclusa ad motum & incrementum excitentur; Quod ovulum fœcundatum post aliquot, a coitu fœcundo, dies, a tubæ Fallopianæ, quæ ab œstro venereo successive ovario appropinquat, fimbriis exceptum seu apprehensum pedetentim per eandem ad cavitatem uteri detrudatur; & postmodum huic mediante placenta uterina annectatur, inque suis membranis ad certum partus tempus commoretur; quibus demum in partu disruptis fœtus hactenus iisdem inclusus in lucem prodeat. Unde apparet, materiam fœtui solam matrem; formam vero & principium motus patrem suggerere. Hanc de conceptione ovali sententiam plurimi quoque recentiorum autorum defendunt, quamvis variis adhuc modis inter se differant; quorum verba, cum non modo conceptionis opus melius exponant, sed etiam modo adductis objectionibus respondeant, hoc loco inserere liceat.

§. 13.

Autorum dissensus.

Antequam autem dissentientium autorum verba allegemus, præmonendum erit, nonnullos, conceptionem in ovulo defendentes, ejusdem fœcundationem statim in testiculo seu ovario, alios in tuba Fallopiana, alios demum in ipso utero fieri, statuere. Ratione seminis virilis, ovulum fœcundantis, alii genituram viri materialiter illud attingere judicant, alii tantummodo spiritualiter, sive per vim plasticam & irradiativam, in semine virili latentem. Viæ, quibus vel semen virile, vel aura genitalis, ad ovulum fœcundandum ex utero ad ovarium ascendat, aliis sunt tubæ Fallopianæ earumque cavitas,(quam alii negant,) aliis porosa uteri substantia, aliis sanguinis circulatio. Porro dissentiunt etiam autores, an ovulum fœcundatum ex ovario integrum per dictas tubas ad uterum descendat, an vero in testiculo vel tuba disrumpatur, ipseque ovuli liquor, sive verum semen muliebre hoc modo ad uteri cavitatem deferatur, vel etiam in abdominis cavitatem effluat &c. Uti ex ipsorum verbis benevolus lector elicere poterit.

§. 14.

Autorum verba. Inchoari conceptionem ſeu generationem non in utero, ſed in teſticulis muliebribus, ſive ovariis, ſemenque virile in coitu profuſum in ovula ibidem contenta potentiam ſuam exerere, ob ſequentes rationes probabile videtur Johanni Bohnio *Circul. anat.* *Bohnii.* *phyſiolog. Progymn. I. p. 11.* cum primo non tantum per Harvæi, ſed aliorum quoque inſpectiones frequentiores conſtet, ſtatim a fœcundo coitu nihil conceptus vel ovuli intra uterum reperiri; ſecundo prima & ſenſibilior ab eodem mutatio circa teſticulum obſervetur; tertio ova pennatorum intra ovarium actuentur; ac quarto ovula motore opus habeant, quo ex profundioribus & ſtrictioribus teſticulorum lacunis protrudantur, veroſimile fit, intra hos formationis negotium inchoari, i. e. conceptionem contingere. Quartum hoc nihilominus argumentum, quia facile impugnari poſſet per illa, quæ ab uno alterove ſupponuntur, quaſi ovula muliebria maturiora vinculis, ſtrictioribus hactenus, laxatis, partim a tunica teſticulorum fibroſo-carnea, partim a laciniis tubarum muſculoſis, elidantur atque exprimantur, & quidem antequam ſeminis maſculini contactum experta fuerunt. Hypotheſi huic vel ideo abſolute ſubſcribere ſe nequire, pergit Bohnius, quod tubarum extrema fimbriata exturbationi huic inſufficientia, fibroſitatum vero teſticuli ſtricturam & impulſum illarum turgeſcentiæ ac complexui haud ſemper ſynchronicam, hinc ovulorum plurium, ad abdominis cavum elabentium, perditionem vereatur, ne repetat notabilem illam alterationem, quam a coitu teſticulo contingere avtopſia evincit. Conceptum & primam Embryonis delineationem ita deſcribit Chriſtianus Johannes *Langii.* Langius *Phyſiolog. Theſ. 38. Oper. Tom. I. f. 226.* dum virile ſemen per patens in coitu uteri oſtium, ipſius cavo injicitur, fertur pars ejus ſpirituoſa in inſtanti per tubas Fallopianas ad ovaria muliebria. Inibi impingens in ovulum unum vel alterum ſtatim ejus ingreditur interiora, hocque momento incipit perficere opus, quod ex benedictione divina juſſa eſt: Nimirum ovulum ſpatio aliquot

dierum

dierum ad uterum perFallopianam tubam devolutum ita diſponit, utex minima intus concluſa cicatricula, quæ totius hominis rudimenta ſub ſtupenda exiguitate in ſe continet, ſucceſſive partes omnes emergant, & tandem perfecti, ſexu aut virili aut fœmineo ornati infantes in apricum veniant. vid. etiam *ejusd. Tom. III. diſp. 41. fol. 542. ſeq.*

§. 15.

Quomodo ovula imprægnentur, juxta Georg. Philipp. Nenter. *Phyſiolog. med. cap. 11. membr. 1. p. m. 329.* nondum adeo liquet. Plerique affirmant conceptionem fieri in ipſo ovario, & ovulum fœcundatum poſtmodum deſcendere per tubas Fallopianas ad uterum. Pro hacce ſententia pugnat imprimis avtopſia anatomica, qua conſtat, ovula imprægnata in ipſis tubis deprehenſa fuiſſe? Dantur tamen nihilominus alii, qui exiſtimant, in coitu fœcundo ovulum ferri ad uterum, & in ejus cavitate imprægnari, ad probandam ſuam ſententiam dicunt, ova interdum matura absque ullo prægreſſo coitu, in ſalacibus, ob nefandam genitalium frictionem, ad uterum devolvi: quod an veritati conſonum ſit, me neſcire, lubens fateor. Dum ergo incoitu ob continuam attritionem membri virilis in vagina, ſemen magno impetu per vaginam in uterum injicitur, ſubtilior ejus & maxime ſpirituoſa portio ovulum inſtar fulguris penetrat, ac primum principium agens ipſi communicat: craſſior vero ſeminis pars annotante Harvæo in brutis, ex utero iterum effluit. Bernardus Connor *Evangel. med. Art. 10. p. m. 62.* Semen virile vulgo dictum fermentum tantum viri ſeminale vocat, quia non in ipſo, ſed in femina tantum ſemen ſeu germen continetur; Et *pag. 64.* ita de generatione loquitur: Poſt elapſos quosdam ætatis annos vir & femina ab aucto nativo calore & humorum fermentatione venereo quodam æſtro perciti ad oſcula & mutuos amplexus libidinem ſatiaturi ruunt. Hoc in congreſſu vir, non ſine voluptate, in uteri muliebris cavitatem ſeminale illud fermentum ſeu ſuccum illum fermentaceum

Sententia Nenteri.

Connor.

emittit, qui in testibus elaboratur. Hic succus partim cum circumeunte sanguine, partim recta via per tubas Fallopianas ad seminaria fertur, & semina in illis, tanquam in totidem diversis nidulis latentia, auræ instar prolificæ subit & penetrat, & prout unum vel alterum ex seminibus erit naturum, nempe prout debitam dispositionem seu magnitudinem acquisiverit, fermenti instar illud rarefaciet, intestinum inquam & expansivum motum cum limpido & lymphatico seminis latice, in quo delineata fluctuant corporis stamina, inibit, eundem attenuabit, stamina ipsa expandet & distendet, porulos eorundem aperiet, sicque attenuatus ambiens liquor dilatatos staminum porulos subibit, ipsos ampliabit & largius nutriet, donec crescente indies seminis mole, membraneum domicilium tandem præ magnitudine disrumpet, & per annexas tubas in uteri cavitatem semen delabetur; ibique uteri parietibus media placenta leviter alligatum, ab appellente matris sanguine per umbilici vasa sine ulla respiratione alimentum constanter recipiet. Scribit etiam Michael Alberti *introduct in universſ. medic. cap. II.* §. 78. p. 37. ovulum tale impraegnatur in ovario, ex quo ad uterum transfertur, quicquid enim de oculis in utero inter recentiores disseritur, non sufficienter rationi consonat. Et *System. Jurisprud. Medic. Cap. IV.* §. 9. p. 84. inquit: Conceptio est principii formantis sive generantis combinatio cum ovulo materno, postquam ipse formationis actus inchoat & continuat. Juxta Georg. Wolffg. Wedel. *Physiolog. Sect. III. cap.* 28. p. 200. inspiratur seminale virus & contagium vesiculis & ovario, ita ut in coitu fœcundo illud ad testes muliebres, ceu verum & genuinum ovarium deferatur pro irrorandis & fœcundandis ovis seu vesiculis.

§. 16.

Elsholtii. Johannes Sigismundus Elsholtius *M. N. C. Dec. I. An. 6. & 7. Obſ. 196. p. 287. seq.* hominis conceptionem ex ovario sequentibus verbis ad mentem recentiorum describit: In coitu prolifico semen virile irrigat non tantum uteri fundum, sed & pars ipsius spirituosa sive

au-

aura ſeminalis per vas deferens, ſive ductum brevem ad ovarium usque penetrat, adeoque, ovum cæteris maturius aut magis diſpoſitum ac poroſum virtute ſua (ut loquuntur Autores) fermentativa fœcundat. Intumeſcit inde per modum velut inflammationis ovum, rubeſcit & diſtenditur tuba, ſuamque proboſcidem ad ovarium digitis quaſi arctius amplectendo contorquet; quemadmodum illam tubarum rubeſcentiam, diſtenſionem ac contorſionem in recens gravida Amſtelodami Ruyſchius Anno 1673. publice oſtendit. Labentibus hinc tribus aut quatuor diebus ovum illud adeo creſcit, ut ovarium ſuum ad excluſionem ſtimulet: & quamvis in non gravidis ex ovario in tubas nullum foramen manifeſto compareat, in recens gravida tamen idem Ruyſchius obſervavit aperturam, quæ piſum majus admittebat: quinimo vidit illum ovarii locum, in quo ovulum olim ſederat, poſt excluſionem denſa ſpongioſitate villisque rubicundis obſeſſum, perinde ut in uteris recentium puerperarum conſpici etiam aſſolet: Porro vero, ubi ovum a proboſcide tubæ exceptum eſt, facilior omnino & innocuus delapſus in uteri cavitatem utplurimum datur. Eodem loco etiam dictus autor ad aliquot objectiones contra conceptionem ex ovario ita reſpondet. 1) Cum nihil a ſeipſo moveri conſtet, quidnam illud ſit, quod ovum ex ovario in uterum propellit? Atqui facilis eſt reſponſio, ovum ſcilicet ſemel fœcundatum non moveri a ſe ipſo, ſed excludi ab ovario ſtimulato, ſicut idem in gallinis accidit, dum ova grandeſcunt. 2) Obj. quod metus ſit, ne ovum per tubæ anguſtias penetrans rumpatur. Aſt tubæ etiam in non gravidis tam ſint perviæ ſemper, ut flatum & aquam per canaliculum admittant; in gravidis vero multo magis diſtenduntur. Etiamſi etiam interdum fortasſis ovum aliquod frangi contingat, nihil inde damni, niſi quod conceptionis hac vice ſpes pereat. &c. Syſtema de generatione hominis ex ovo ſtatuminat etiam Daniel Taury. vid. Hiſtor. Acad. Reg. Scient. *An.* 1699 *p.* 44.

§. 17.

Nuck. Item animal ex ovo generari, experimento probat Antonius Nuckius *Adenograph. Cur. Cap. 7. p. m. 68. seq.* inquiens: Occasione ovulorum incidit, in iisdem latitare fœtus primordia: quam opinionem eousque defendimus, donec quispiam aliis ratiociniis & experimentis certioribus contrarium demonstraverit. Experimentum interim, nuper institutum, egregie hic pro eo militare videtur. Cani feminæ, tertio post congressum institutum die, extraxi per vulnus abdomini inflictum, sinistri lateris cornu (cujus ovarium jam duobus ovulis majusculis notabiliter conspicuum) inter vaginam & ovarium, medio loco, ligatura arctiori constrictum, reposui, vulnusque intra octiduum ad cicatricem perduxi. Vigesimo primo post ligaturam iniectam die canem, cultro anatomico examinandam, inspicio, &, quod ante hariolatus eram, etiam plene perspexi. Sinistri cornu pars (inter ligaturam & ovarium) duplici fœtu erat obsessum; altera vero portio (ligaturam inter & vaginam) plane vacua nobis visa: quod manifestissime probat ovula ulterius, quam ad ligaturam, propelli non potuisse, & in ipsis ovulis, aura seminali fœcundatis fœtus quærendos esse, non vero in semine virili. Oppositi lateris cornu itidem inspecto, tribus fœtibus (sed regulariter dispositis) distentum reperi.

§. 18.

Peyeri. Inquit etiam Johannes Conradus Peyerus *Merycolog. sive de Ruminant. Lib. I. cap. 5. p. 48. seq.* Doctrinam de generatione animalium ex ovo gnaviter demonstrarunt peritissimi viri complures, quibus ego calculum iterum iterumque adjeci, ratus gloriosum esse eorum castra sequi, qui experientiam sibi ducem præposuerunt, verumtamen præjudiciorum tenebræ & experimentorum neglectus multos impedit, ne perspicuitatem attingant, experientia tamen nos docuit femellarum testiculos ad generationem animalium tantum contribuere utilitatis, ut plane fons sint & promtuarum fœtuum omnium: nam partibus istis castratione ademptis

aut

aut casu vel morbo destructis, animalia sterilescunt, nec amplius concipiunt, quia simul abolentur ova, in quibus conceptuum ideæ speciatim delitescunt.

CAPUT II.

De seminis virilis ad ovarium viis.

§. 1.

QUa ratione autem & per quas vias ovulum in ovario contentum per semen fœcundetur, dissentiunt autores, dum nonnulli ipsam seminis substantiam, siue semen crassum, alii vero ipsius tantummodo spiritum sive auram sic dictam genitalem, quam alii vim plasticam, contagium & virus seminale vocant, ad ovuli imprægnationem concurrere, atque vel per tubas Fallopianas, vel per vasa sanguinea, mediante circulatione vel per uteri porositatem, ad ovaria deferri statuunt. *Viæ seminis ad ovarium.*

§. 2.

Ipsum semen ex utero ad tubas ascendere, defendit Regnerus de Graaf *de Mulier. Organ. cap. 14. Op. pag. 343. seq.* Tubæ, inquiens, ita efformatæ sunt, vt masculinum semen in mulieribus, vaccis, ovibus, ac aliis (dummodo ad uteri cavitatem pertingat) admittere posſint: illudque revera admittere, ipsa experientia confirmare videtur: Luculenter enim cum Harvæo ostendunt plures anatomici, in uteri cavitate post coitum, licet prolificum, per aliquot dies nihil deprehendi. Cum vero mulieres in coitu seminalem materiam evidenter excipiant; neque eandem, quando fœcundæ fiunt, denuo rejiciant (uti vulgaris opinio est) necesse est, eam alicubi secedere: in uteri autem fundo nulli meatus sive receptacula sunt, quæ materiam adeo crassam, ut semen, recipere possint, præterquam tubarum foramina in uteri fundo hiantia: judicabunt itaque, virile semen has tubas subire; illudque liberius, cum Fallopius testetur, se, aliis fide dignis spectatoribus præsentibus, in meatibus illis sæpius exquisitissimum semen reperisse: simile quid cum *Semen per tubas ad ovaria ferri.*

ab

ab aliis quoque obſeruatum ſit; petent, unde illud alias proveniret, quandoquidem a teſtibus non procedat, nec in tubis generetur. Semen craſſum ex utero per tubas Fallopianas ad ovarium protrudi, ſtatuit etiam Dionis *des Accouchem. lib. 1. cap. 10. p. 86.* inquiens: La verge de l' homme ayant été introduite dans le vagina & ayant ejaculé la ſemence contre l' orifice interne dela matrice, cette ſemence en eſt reçûë & portée dans le fond dela matrice, d' ou elle eſt pouſſée par le conduits des trompes aux ovaires, où frappant l' œuf, le premier diſpoſe à être en maturité, elle le rend fecond, & l' oblige de ſe detarcher de l' ovaire & de tomber dans le méme canal dela trompe, qui le conduit dans le font dela matrice & dont par la ſuite il en ſort un enfant. Inquit etiam Caſparus Bartholinus *de Ovar. Mulier. p. 31.* certum eſt, ſemen viri non manere in oviductu, ſed ſive totum, ſiue præcipua ſui parte, intra ſanguinem penetrare, juxta Peyeri epiſtolam, a Johanne de Muralto *Clav. Medic. Exercit 9. p. 412.* communicatam tubæ tam in homine, quam brutis, ſemen virile ab utero ad ovarium ſive teſticulum transmittunt, indeque vicisſim, velut remunerationis loco ovum fœcundatum ex ovario in uterum remittunt. Sic etiam Chriſtianus Johannes Langius *Oper. Tom. III. Diſp. 38. fol. 509.* mas ſemen in teſticulis e ſanguinis flore ſecretum inque veſiculis ſeminalibus ad tempus usque coitus aſſervatum, una cum liquore proſtatarum, utero inſpergit muliebri, dum nerveo ſuo bipalio arvum illud fodit; in quo momento mira jucunditate perfunditur femina venereo œſtro jam flagrans; ipſius namque verenda loca turgida tum, ac vere inflata, arcte amplectendo tantorum gaudiorum autorem reciproca ſatisque amœna titillatione afficiunt non ſolum, ſed ſemen quoque emiſſum avide admodum excipiunt perque tubas Fallopianas ad ovaria mittunt, pro fœcunditate unius aut plurium ovulorum inibi ſub membranaceo tegmine latitantium. Semen virile per ductum Fallopianum pertingere usque ad veſiculas ſeu ovula, ſtatuit Johannes Dolæus *M. N. C. dec.*

I. An.

I. An. 6. & 7. Obs. 131. p. 175. Juxta Greg. Theod. Barthold. *Oper. Part. I. p. 54.* penis vagina exceptus semen in uterum ejaculatur, quod protinus per tubas Fallopianas ad ovarium defertur. Secundum Theodori Kerckring, Anthropogen. Ichnogr. *cap. 1. p. 2.* semen virile per tubas cæcas Fallopianas circumductum pervenit ad testes, & ibi cum ovo, eodem modo, ac in ceteris oviparis, mira quidem & hactenus non explicata, sed vera tamen ratione conjungitur, atque ovum ita fœcundatum per vas ejaculatorium ad uterum transit, & intra spatium duorum vel trium dierum ad magnitudinem cerasi nigri majoris excrescit. De usu tubarum Fallopianarum ita scribit Thomas Whartonus *Adenograph. cap. 33. p. 209.* certum esse arbitror, eas aliquid ab utero excipere. Observavimus nuper, in dissectione equæ gravidæ, tubas Fallopianas plurimis valvulis toto earum ductu muniri, ne quid seminalis materiæ per easdem versus uterum, aut in ejus cavitatem deferatur. Verum e cavitate uteri in tubas foramen stylum admittens cernebatur. Videntur ergo vasa hæc ita constructa esse, vt potius e cavitate uteri aliquid excipiant, quam quicquam in eandem effundant. Verisimile est has tubas in coitu sufficientem portionem seminis virilis ad conceptionem imbibere &c. Locus autem Gabrielis Fallopii, quo se in præsentia plurimorum fide dignorum spectatorum sæpius in tubis semen exquisitissimum deperisse ait, extat in ejusdem observationibus anatomicis *Oper. Tom. I. fol. m. 421.* Imo semen vel liquorem album seminalem quandoque in tubis gravidarum deprehendi, testatur Fridericus Ruyschius *Thesaur. anat. VI. p. 15.* inquiens: Vocatus ad mulieris cujusdam, quæ, a marito in adulterio deprehensa, occisa est, cadaveris apertionem, reperi uterum aliquanto esse tumidiorem, itaque suspicabar, illam concepisse, eoque aperto inveni ejus substantiam esse crassiorem; cavitas autem referta erat semine albo & bene cocto, aut saltem substantia, quæ semini virili, ad colorem & visum, similis erat, utraque tuba eodem liquore referta erat; cum tubas nonnihil premerem, semen libere effluebat. Cum jam consideramus, pergit Ruyschius, mulieres affir-

mare, sese (si non semper, saltem utplurimum) factas esse gravidas, aut concepisse, cum sentiunt semen maxima parte remansisse in utero, & contra in coitu improlifico semen exitum sibi quærere, percipiant: Quid hinc aliud concludendum, quam quod non solum aura seminalis, verum etiam substantia ipsa ad conceptionem sit necessaria. Dixerit forsan aliquis, reperiri mulieres, quæ dicunt, se concepisse, quamuis semen non retinuerint. Resp. credibile est, illas saltem tantum retinuisse seminis, quantum requirebatur ad conceptionem prolificam. Hoc ego contendo, auram seminalem haud sufficere, sed necesse esse, semen ipsum uterum intrare in coitu prolifico. Idem etiam observavit Ruyschius in meretricis, mox a coitu interfectæ, corpore. vid. *Exercit. subseciv. Francof. Tom. I. Sect. I p. 11. §. 3.*

§. 3.

Dubium contra semen in tubis.

Utrum vero materia albicans, semini virili non dissimilis, semper verum semen sit, dubium adhuc, cum eiusmodi liquor etiam in non gravidis reperiatur, siquidem Johannes Mauricius Hoffmannus *M. N. C. Dec. II. An. 9. Obs. 224. p. 412.* cadaveris feminei meminit, cuius tubæ Fallopianæ siue oviductus extremitates suas foliaceas seu fimbriatas oculis usurpandas permittebant, intra canalem vero suum tortuosum humorem complectebantur album, crassum turbidumque, cui prorsus analogum uteri aperti cavitas absque ovulo, privata industria, etsi studiose perquisito, retinuerat. Uterum cum testiculis & vasis deferentibus materia seminali corrupta, quæ caseo recenter coagulato haud absimilis fuit, turgidum in cadavere feminæ passione hysterica extincta observavit Zacharias Mangetta. *Vid. M. N. C. Dec. I. An. 1. Obs. 32. p. 107.* Hoc dubium etiam movet Johannes Bohnius *Circul. anat. physiol. Progymn. I. p. 14.* materia illa, inquiens, in tubis post coitum reperta, quam Graafius pro semine masculino venditat, illis etiam femellis, quæ non coierunt, inexistit, haud infallibiliter genitura masculina extrinsecus adveniens pronunciari potest: potissimum

cum

eum ipsum Graafium hypotheseos suæ oblitum *Cap.13.* offendamus, dum humorem a semine alienum tubas dictas interdum oblinire ait &c. Imo ipse Fallopius *l. a.* verbis antecedaneis ait, se, quæ de tubarum conformatione & usu scriberet, in virginum & mulierum, illarum pariter, quæ coierunt & non coierunt, cadaveribus observasse; & juxta Nicol. Venett. *de la generation Part. III. p. 425.* ces vaisseaux sont presques toûjours pleins de semence. Imo Gallus quidam nomine Gosey, materiam viri seminalem pro generatione fœtus uterum plane non ingredi statuit. vid. Daniel Hoffmann. *de generat. p. 61. seq.*

§. 4.

Seminis aura per tubas.

Ex his & aliis rationibus (v.g. quia tubarum foramina in utero nimis sunt angusta, adeo ut nullus fere flatus penetret, ideoque etiam a veteribus pro cæcis habitæ fuerint, item, quia talia foramina circa latera fundi uteri existunt, ut adeo semen nullo impulsu directe ad tubas propellatur, imo motus tubarum peristalticus non ab utero ad fimbrias, sed ab his ad illum tendat) alii Autores semen virile non ratione crassæ materiæ, sed potius ratione spiritus sive auræ genitalis ad ovarium penetrare defendunt, talemque auram pariter vel per easdem tubas ex utero ad ovarium adscendere, vel per porosam uteri substantiam, vel per vasa sanguinea ovulis communicari statuunt. De his viis Christianus Fridericus Garmannus ad Johannem Matthiam Nesterum ita scribit: Viæ, per quas ova e testiculis ad uterum tendant, in Democriti adhuc latent puteo. Sed & hæ tandem quorundam oculatorum exercitatorum non effugient industriam. Sufficiant tubæ Fallopianæ, per quas semen prolificum ascendere ad testes coniecturamur; via angusta & invia quidem, vera tamen forsan, si corpus vivum cum mortuo componamus. v. Chr. Fr. Garmann. *Epistol. 100. p. 434.* Absque dubio autem per semen prolificum hoc loco intelligit primario partem subtilem & spirituosam, quæ crasse ipsius materiæ vim intrinsecam, ἐνεργίαν atque virtutem confert, v. Spermatolog. nostr.

Cap. 1. §. 13. seq. p. 14. Quod confirmat etiam Franciscus Zypæus *Fundam. Medicin. Part. II. cap. 3. Art. 6. §. 10. p. 80.* his verbis: Ad generationem, quæ fit per ovorum in muliere fœcundationem, non requiritur tam seminis copia, quam spirituositas. Et §. 13. pergit idem: Mulieres habent semen prolificum, si per illud ova intelligas, quorum ipsarum pleni sunt testiculi, & quæ ab aura seminali viri fœcundata & expansa ex alveolis suis seu calicibus, quibus magna parte continentur, erumpunt, ut in tubas Fallopianas, exinde in cavitatem uteri descendant. Item *Art. 15. §. 3. p. 229. seq.* inquit idem Autor: fit generatio hoc modo: Injicitur semen virile in vaginam uteri, ex illo motu quodam peristaltico elevatur aura quædam seu spiritus seminalis, qui per osculum uteri interius, uteri fundum, inde tubas Fallopianas, mulierum testiculos, ovaria potius dixero, involat. Tubæ enim, quando sale volatili & acri seminis irritantur & spiritibus plurimum inflantur, osculo suo excretorio fimbrias erigendo ovaria amplectuntur, & spiritum seminalem sua constrictione vermiculari per foramen testis involucri, quod naturaliter inest, in externam ovorum membranam per poros ejaculantur, quo humor in tubulis ovorum contentus exagitatur & rarescit, in qua agitatione consistit conceptio. Et *p. 231.* pergit idem: generari nos ex virilis seminis aura seminali, & non ex crassiore semine, probat superfœtatio seu nova conceptio in jam gravidis, nam talibus uteri osculum arcte clauditur, vt non possit, nisi spirituosum quid transire. Item juxta *p. 232.* exinde probatur, quod aliqui generent, qui ob penis brevitatem vel debilitatem nunquam semen in uteri fundum projiciunt, quod certe non fieret, nisi ex ejus aura solummodo generatio fieret.

§. 5.

Spirituosæ particulæ. Spirituosiores seminis masculini particulas a crassioribus moleculis, post liquoris genitalis mulierum admiscelam præcipitatis, ad ovarium elevari, per hujus aut membranarum poros aut cuniculorum aëreorum, a Bellino detectorum oscula patentia introrsum

ſum ferri ac unum plerumque, rarius vero plura ovula fœcundari, autumat Franciſcus Maria Nigriſoli. vid. Act. Erudit. *An. 1714. menſ. Novembr. p. 522.* Ad quæſtionem, qua ratione genitura maris & ovum feminæ conſtituat ſemen perfectum? reſpondet Michael Ettmüllerus *Inſtitut. medic. cap. 22. oper. Tom. I. fol. m. 162.* in viviparis ſub coitu fœcundo in ardore venereo, uti genitura maris cum impetu irruens ſpiritibus animalibus turget, ita in mulieribus ſpiritus animales, affluendo ad teſtes, membranas eorum pungunt, & quoque liquori in iſtis contento ſe immiſcent, unde ſpumeſcunt, & cum magna voluptate foras prorumpunt, ſub qua actione ovulum genitura maris imprægnatum, verum dat conceptum. Et *cap. 23. fol. 166.* ita pergit: Ex modernorum experimentis anatomico-phyſiologicis notum eſt, quod, dum legitime copulantur mas & femina, iſte emittat ſuam genituram, ſub ſeminis nomine cognitam; hæc vero ex teſtibus excludit ova. Illius ergo genitalis ſpiritus amico afflatu in ovario ſe inſinuat ovulo muliebri, in eoque, ceu receptaculo appropriato, ſpiritui genitali concentrato feminæ ſe ſociat, ita ut ex utriusque copula & unione mutua fiat conceptio, hoc eſt, utriusque ſexus ſeminalis virtutis, in ſpiritu genitali fundatæ, in ovulo facta aſſociatio ad fœtificationem requiritur. Per oviductum, quem Fallopius tubam appellat, ſeminis virilis in uterum ejaculati partem ſubtiliorem (quam auram ſeminalem vocamus) ad teſtes & ova in illis contenta pervenire poſſe, ſtatuit Regnerus de Graaf *de Mulier. Organ. p 322.* & *p. 346.* dicit idem, neceſſarium non eſſe, quod ſemen ipſum ad uterum aut tubas aſcendat; Sed ſufficere, quod ſeminalis aura ad ova pertingat; ita ut neceſſario pro ovorum fœcundatione ad auram ſeminalem recurrere debeamus. Porro Johannes Jacobus Harderus inquit, liquoris genitalis partem ſpirituoſiſſimam, maximeque ſubtilem (ſpiritum plaſticum alii dicunt) de relicta parte minus ſubtili, quæque quaſi vehiculi vices ſuppleviſſe poteſt, in ovum ſe inſinuare, inque hoc poſtmodum totam fœtus delineationem moliri. vid. Pæon. & Pythagor. *Exercitat. 19. p. 110.*

§. 6.

§. 6.

Spiritus genitalis.

Non crassam seminis substantiam, sed solam spirituosiorem, conceptioni inservire defendit Daniel Tauvry, illorumque sententiam refutat, qui spiritum seminalem in tubas & ova non agere affirmant, antequam sanguini permixtus per circulationem eo deferatur, utut hujusmodi hypotheseos patroni per eam optime explicari posse, varia feminarum concipientium symptomata, contendant. Ipse autem Tauvry asserit, per tubas ad ovaria non per effumationem, sed infiltrationem, in uteri ac tubarum membranas deferri semen. Utut vero neget, per circulationem sanguinis ad ovarium delatum spiritum seminalem ovo fœcundando sufficere, non tamen ideo negat, quandam ejus partem sanguini permisceri posse. *vid. Act. Erudit. Lips. An. 1706. mens. Novembr. p. 257.* De generatione Isbrandus de Diemerbroec *Anatom. Lib. I. cap. 29. fol. 176.* ita scribit: Semen virile ab utero comprehensum rorido uteri calore fovetur, alteratur & colliquatur, sicque ejus particulis crassioribus & magis fixis a firmiore cohæsione seu nexu dissolutis, particulæ spirituosæ maximeque mobiles, quæ in istis crassioribus veluti sopitæ & incarceratæ latuerant, ab iis liberatæ mox per tubas uterinas ad ovaria tendunt, ut in iis ova, quæ ad sufficientem maturitatem pervenerunt, ingrediantur (per membranularum enim ea cingentium poros facile transeunt, ut notum est in avium ovis) & illa fœcundent, in quibus in exili bulla concurrunt & instar tenuissimi pellucidi ac crystallini liquoris, in ovo ad uterum delato apparent. In hac sola bulla totius fœtus formatio perficitur. In ea enim tenui & spirituosa seminis parte vis architectonica latet, quæ per uterini caloris fotum, cum suo subjecto, cui inhæret, scilicet tenuissimo ac spirituoso illo seminis liquore, a massa crassiore liberata, mox prorumpit in actum; nam libera esse non potest, quin agat, & liberari nequit, nisi a causa externa, nimirum uteri calore, tota seminis virilis massa coitu ejecta in cavitate uteri dissolvatur ac colliquetur, sicque ex ea separata spirituosa seu germinosa pars tu-

tubas ad ovaria, in iisque contenta natura ova deferatur, & ovis jam inclusa rursus cum iis ad uterum redeat. Porro ova ista, quæ jam in virginibus ante conceptionem, licet adhuc infœcunda, præsto sunt, a semine virili, ejusque potissimum spirituosis ac igneis exhalationibus, per uteri tubas ad ovarium surgentibus, vitalitatis ac fœcunditatis radiis impraegnari, statuit Johannes Conradus Peyerus. Vid. Joh. de Muralt. *Vademec. Exercit. 9. p. 402.* quam sententiam etiam fovet ipse Johannes Muraltus *de Art. Obstetric. p. 62.* Juxta Petr. Linsing. *Instit. med. p. 86. seq.* fit conceptio per intimam spiritus maris genitalis associationem cum ovulo muliebri & in hoc concentrato spiritui pariter genitali, dum scilicet semen maris ad vel in cervicem uteri effusum suo spiritu uterum fœcundat, & sic per unum alterumve porum, vel potius tubam inde dilatatam ruit in ovarium, ibidemque ovulum hoc vel illud penetrat concentratoque ibi spiritui se jungit, totumque actuat, ut colliquamentum jamjam resolvi incipiat, & membranas ovuli dilatet: turgescens hoc ovulum in cavitate illa contineri amplius nequit, & sic ab ovario separatur, & a tuba ibi per ligamentum suum irritatum jam ante attracta excipitur inque uterum serius vel citius defertur. Et Johannes Bartholomæus Adamus Beringer. *Ideæ Institut. Thes. 15 p. 37.* conjecturatur, geniture maris in uterum susceptæ partem spirituosiorem, spiritum genitalem, sive auram seminalem nuncupatam, ovulum in proportione pororum maturum fœcundare, motulum intestinum ei introducendo, quo stamina tenellula modice & paulatim extendantur, & ad auctionem successive suscipiendam disponantur; partem vero ejus crassiorem vel uterum ipsum fœcundare, vel ut vehiculum abusum foris eliminari. Johanni Friderico Ortlobio *Oecon. anim. Dissert. 35. §. 14. p. 279.* probabilissima videtur sententia, subtilem portionem per tubas Fallopianas testibus adduci, quæ licet in demortuis flaccidæ & extremitatibus ab ovariis remotæ pendeant, in œstro tamen ve-

ne-

nereo percitis turgescentes erigantur, & testiculum amplexæ auræ seminali accessum faciant, ovuloque dein excipiendo & ad uterum deportando inserviant. Christianus Johannes Langius *Oper. Tom. III. Disput. 41. fol. 542.* ita sentit: Simul ac maris cum femina congressus finitur, & semen virile fœcundum utero femineo feliciter est inspersum, subtilior ac nobilissima ejus portio, quæ aura vel spiritus genitalis aut plasticus vocatur, liberata a compedibus viscidioribus, quibus antea detinebatur, pergit per tubas Fallopianas ad ovaria muliebria, inibique afflatu suo vel, si mavis, irradiatione fœcundat in momento ovulum unum vel plura, non aliter (si crasso aliquo exemplo rem illustrare licet) quam scintilla e chalybe, pyritæ beneficio excussa, statim ac fomitem attingit, suam igneam virtutem simul imprimit ac communicat eidem. Et Johannes Muraltus *in Anatomisch. Colleg. Lect. II. p. m. 183* inquit: *ich glæube, daß der Saamens-Geist des Mannes die Eyer mit seinen astralischen und feurigen Strahlen oder Ausdämpffungen, die durch die Trommeten heraufffteigen zum Eyerstock, selbigen mit Leben und Fruchtbarkeit anfülle.* Juxta Andr. Ottomar. Gœlicke *Medicin. Forens. Specim. I. §. 4. p. 12.* generosior ac magis elastica seminis masculini pars, imo fortassis etiam gelatinoso-lymphatica ejusdem portio, mox ascendit per oviductus seu tubas Fallopianas. Sic Petrus Dionis *Anatom. Demonstr. IV. p. 226. seq.* Conceptionis modum ita describit: Seminis virilis portio maxime volatilis a tubis ad ovarium usque transfluit ad ova fœcundanda. Seminalis hicce spiritus tubas pervadere non potest, quin motum ipsis imprimat. Hinc fit, vt lacerum frustum ovarium undiquaque amplexum veniat, adeo ut ovum, quod seminis spiritus fermentarunt, sensim ab ovario exsolvatur, membranam disrumpendo, ut tubam subeat tandemque in uterum descendat. Ovum binis membranis obductum est, quæ primis temporibus vasis tenuissimis persperſæ sunt, quæ autem deinceps semper augentur, ex quo radices ovum in utero egit, placenta vero incipit crassescere succumque recipere alimentitium,

quem

quem, ad eum deferunt uteri vasa. Et ita singulæ fœtus partes crescunt ope alimenti, quod per funiculum recipit; cum autem paulo major evaserit, per os insuper nutrietur ex illo lacteo succo, qui in amnio reperitur. Idem Dionis dans le traité *des Accouchemens Lib. I. cap. 2. p. m. 35.* de ovuli imprægnatione ita scribit: le sentiment le plus probable sur l' usage des trompes est, que la partie la plus volatile de la semence de l' homme passe des trompes jusqu'a l' ovaire pour rendre les œufs feconds. Cet esprit animal ne sauroit pénetrer les trompes sans en irriter & mettre en mouvement les fibres charnuës, qui par leur contraction font, que le morceau déchiré vient embrasser l' ovaire de tous côtez, de maniere, que l' œuf, que les esprits dela semence ont fermanté, se detache insensiblement, & rompt ou écarte les fibres dela membrane, qui enveloppe l' ovaire pour entrer dans la trompe, & delà descendre dans la matrice. Et secundum Mich. Ettmüller. *Oper. Tom. II. fol. 1073.* sufficit ad conceptionem saltem spiritus genitalis maris, modo extra aerem externum possit venire in vaginam uteri. Inquit etiam Christianus Warlizius de *morbis biblicis cap. 12. p. 385.* Partes seminis crassiores juxta Antonium Everardum, nihil conferunt ad generationem, sed spiritus in semine contenti unica efformationis causa existunt, quod demonstratur in his animalibus, quibus penis non concessus, ubi saltem affricatio fit pudendorum & collisio eorumdem orificiorum utrinque. Johannes Jacobus Waldschmied *Institut. Medicin. ration. Lib. I. cap. 4. p. 33.* statuit, semen ab utroque sexu emitti, hoc tamen cum discrimine, quod spiritus genitalis maris rationem habeat actoris, feminæ vero semen modificatoris. Si enim ovarium muliebre aura seminali viri imprægnetur ipsis ovis ibidem sub forma vesiculæ vel spherulæ seminalis delitescentibus, fœcunditas conciliatur, ut unum vel alterum turgescere & tandem ad uterum devolvi incipiat. Conceptionem ita describit Hermannus Fridericus Teichmeyerus *Instit. medic. forens. Cap.*

VIII. Qv. 3. p. 51. cum homo hominem generat aura ſeminalis, in patris ſemine deliteſcens, ovulum maternum irradiat, idque vel in ovario antiquo, vel novo, h. e. in ipſo utero conſtitutum, eoque momento conceptio contingit, atque ab aura ſeminali plaſtica, vel elaſtica motus inſtituitur, vitæque principium naſcitur. Secundum verba Joannis Munnicks *Anatom. p. 71.* ſpirituoſam injecti in uterum virilis ſeminis auram ſuſcipiunt tubæ, & in ovarium deducunt, ut contenta in eo ovula irrorentur. Craſſamentum ſeminis per tubas ad ovarium aſcendere, moderni non ſtatuunt, ſed ſolum miasma ſeminis ſubtile, ac ſpiritum quaſi genitalem eo penetrare ſupponunt nonnulli per hanc viam tubarum, aliis alias vias allegantibus, annotante Daniele Hoffmanno *ad Hypotheſ. Goveyan. p. 63.* Et Chriſtianus Johannes Langius *Phyſiolog. 38. Tom. I. fol. 228.* inquid: cum viſciditas & glutinoſitas ſeminis virilis non videatur apta ad tam celerem tranſitum per tubæ cavitatem, veroſimile videtur, tantum ſubtiliorem ac ſpirituoſam ejus portionem illuc ferri, quæ vi ſuæ activitatis facillime ſe liberans a compedibus hujus viſcidi afflatu ſolo, aut ſi mavis, irradiatione fœcundat ovulum, non aliter ac ſcintilla e chalybe ope pyritis excuſſa ignem excitat in momento, dum fomitem attingit.

§. 7.

Vermiculos per tubas aſcendere. Denique qui conceptionem vermicularem defendunt, ex ſemine virili certum fermentum cum vermiculis per tubas ad ovaria aſcendere ſtatuunt. v. Louis Bellefontaine *de la Medec. dogmat. Exerc 20. p. 82.* ubi inquit: La ſemence virile eſt jettée dans le vagina de la matrice, & par un certain mouvement periſtaltique de cette partie, elle eſt conduite dans la cavité de l' uterus. Cependant il ſ'eleve de cette ſemence un certain ferment avec les petits vermiſſeaux, qu'elle contient aux trompes de Fallope, & par la aux ovaires. Lorsque les trompes ſont irritées par les ſels volatiles de la ſemence, i'l y afflue beaucoup d'eſprits animaux par les nerfs, à l' occaſion de quoi elles dilatent leur conduit,

duit, principalement l' extremité, qui touche l' ovaire, appellée fimbria, en sorte qu'elles embrassent l' ovaire par la plus grande partie, & le ferment seminal avec les petits animaux entrent à l' aide d'un certain mouvement vermiculaire dans les œufs par un pore, qui est dans leur envelope &c.

§. 8.

Sicuti autem illorum sententia, qui viri semen materialiter ad tubas & ovaria ascendere, & ovula fœcundare dicunt, ab aliis in dubium vocatur; ita etiam spiritum sive auram genitalem per tubas ad ovaria abire nonnulli negant, & quidem 1) quia in cuniculis tubæ tertio demum a coitu die testiculos amplectantur, cum tamen paulo post coitum, v. g. hora dimidia secunda & sexta, testiculorum ova jamjam immutata & pluribus sanguineis vasis turgida conspiciantur; 2) quia tubæ testiculis citius non applicentur, nisi cum ovum sit excipiendum; 3) quia valvula obstet intra tubas, impediens, quo minus ex utero quicquam ad oviductus deferatur. 4) Huc facit etiam observatio de cane gravida, cujus fœtus in visceribus adhuc hærentes a percussione vehementi moriebantur & tempore in tabum abibant, a quo cornua uteri infarcta fuerant. Quo non obstante eadem canis denuo impregnabatur, ante partum tamen moriebatur, inque ejusdem dissecto cadavere posteriores catuli abdomini inhærentes cernebantur. Unde concludere licet, auram genitalem per uteri cornua a putridis catulis obstructa minime ad ovaria penetrare potuisse. vid. Joh. Bohn. *Circul. anat. physiol. Progymn. I. p. 15.* Casp. Bartholin. *de Ovar. mulier. p. 33.* Christ. Joh. Lang. *Oper. Tom. I. fol. 229.* (qui autor tamen *f. 233.* his rationibus contradicit,) Carolus Drelincurtius *de Concept. advers. p. 63.* quærit: quo pacto masculum semen genitiva virtute prægnans per tot mucosos tubarum flexus ad femineum ovarium adiret? Spiritus enim suos in itinere profunderet, nam vbique mucosis tubarum illis tot anfractibus ipsos demergi necessum *alii negant.*

 est.

est. Spiritus ergo genitales nulli sufficientes unquam in ovarium fœcundandum evehentur.

§. 9.

Per vasa sanguinea

Alii seminis virilis potius mediante sanguinis circulatione per vasa uteri sanguinea ad ovarium delatum ibidem efficaciam suam exserere judicant; Inquit scilicet Casp. Bartholinus *l. a. p. 31. seq.* certum est, semen viri non manere in oviductu, sed sive totum, sive præcipua sui parte, intra sanguinem penetrare, id quod constat & per Haræi experimenta, nihil in utero reperientis, & communi experimento fere omnium mulierum percipientium illico a conceptione symptomata universalia non aliunde oriunda, nisi a mutata proportione humorum in fluido universali seu sanguine. Nimirum quemadmodum vires medicamentorum externe adhibitorum sanguini communicari videmus, ita & possibile credidi, assumptorum subtiliorem partem in toto alimentorum ductu statim sanguini communicari, cum idem de spiritibus ad refocillandas vires in ore assumptis experiamur, & clysteribus nutrientibus, atq; mercurialibus exterius illinitis sua vis a plerisque non denegetur. Eodem principio inductus credidi, imprægnationem similiter fieri per subtiliorem seminis partem, sanguini statim eodem modo communicatam per vasa sanguinea. Idem Bartholinus etiam *Specim. Histor. anat. cap. 5. p. 86.* scribit: fœcundatio seu conceptio a subtiliore seminis virilis parte ad ovarium delata, non quidem per tubas uteri, sed potius per vasa uteri sanguinea, quæ pars subtilior seminis in utero communicatur sanguini, forte haud absimili modo, ac videmus vires medicamentorum, quæ externe adhibentur, & eorum etiam, quæ intus assumpta sunt, subtiliorem partem in toto alimentorum ductu statim in sanguinem transire. Sanguis autem, hac vi seminali imbutus, ad ovarium lege circulationis perveniens, ovorum vel unum vel plura eo modo alterat, vt fœcunda fiant. Juxta Nicolai Stenonis opinionem seminis viri pars subtilior vasis sanguineis uteri, imo & generi nervoso communi-

municatur, & per totum corpus prius circulata ad ovaria tandem defertur. v. Chr. Joh. Lang. *l. a.*

10.

Contra hunc tamen seminis virilis per vasa sanguinea ad ovarium progressum alii militant autores, v. g. Georgius Wolffgangus Wedelius *Physiol. Sect. III. cap. 28. p. 201.* communia, inquit, si eligamus vasa venosa, ita ut fœcundum illud virus, prætervectum quasi locum debitum per ambages illuc tendat, prius ad cor delatum, hinc ad partes reliquas tandemque ad uterum redeat, nimis illud remotum & longius quæsitum est. Quis enim fidem dabit, vel alias non esse vias, vel non alterari illam vim πλαςικὴν in minimo consistentem, tot viscerum culinis, tot congrassationibus, vel huc illam appellere, nec alicubi in via hærere, vel remanere seu perdi, seu ibi fœtum locare? Et utut quam maxime concedendum sit, alterari a conceptu sanguinem, nihilominus tamen inde nondum certum satis argumentum peti potest, illum primario & primitus quasi suscipere deportandum hunc thesaurum, hæc elementa hominis. Sic Johannes Bohnius Circul. anat. physiol. *Progymn. I. p. 15.* scribit illorum amplecterer sententiam, qui cum in animalium, post coitum apertorum nec uteris, nec horum antennis semen cernerent, hoc, aut ejus auram spirituosiorem, interveniente uteri substantia a venis & massa sanguinea absorberi, hujusque demum fermentatione peculiari ovula feminea incompleta actuari & fœcundari asserunt, pari circiter modo, ac medicamentorum sive topicorum, sive haustorum, item alimentorum, primis viis adhuc inexistentium partes energeticas immediate magis implicari, constet: nisi me ab hac diverteret, per hanc commiscelam necessario aut sanguinis massæ ingenti tantillum seminis plane & ita demergi, vt ab hac præter modum discontinuatum ac dilutum omnem in ovula energiam perdat, aut illum a fermentativis hujus particulis in motus efferos & individuo exitiosos cieri: Johannes Fridericus Ortlob *Histor. Part. Dissert. 35. §. 14. p. 279.* *Alii negant.*

p.279 ait; quidam activam ſeminis maſculini portionem a vagina per ſanguinea vaſa abſorptam teſtibus adduci autumant, cum tamen hoc circulationis legi & vaſorum diſtributioni repugnet, quoniam ſecundum illam per venas minores non ad partes, ſed ab illis ad truncos majores confluit, ſecundum hanc teſtes præcipue vaſa præparantia, vagina & uterus hypogaſtrica ſuſcipiunt. Franciſco Zypæo *Fundam. medic. cap. 7. Art. 15. p. 230.* ex hac hypotheſi difficile videtur, quomodo non omnia ſimul ova fœcundentur, cum ſanguis materia ſeminali intime commixtus in arteriis ſpermaticis feratur ad ſingula ova, in quæ dicta vaſa penitus inſinuant & perreptant. Et juxta Chriſt. Joh. Lang. *Phyſiol. Th. 38. fol. 233.* non caret difficultatibus, iisque haud exiguis, hoc dogma, propter viæ prolixitatem. Etenim cum venæ uterinæ non connectantur cum teſtibus, ſed revehant ſanguinem ad venas crurales, poſtmodum ad cavam & cor, ex quo, ope ſyſtoles æque cito ad caput trudi poteſt portiuncula illa ſpirituoſa, ac forſan fertur ad arterias ſpermaticas. Quodſi dicant, infici ab hac ſubſtantia totam maſſam ſanguineam, adeoque præteriri ovaria non poſſe: Reſpondeo, hanc infectionem minime ſine deſtructione aliqualis energiæ ſeminis concipi poſſe. &c.

§. 11.

Per poroſitatem uteri.

Tertio adhuc alii ſeminis virilis ſpiritum genitalem per breviores vias, nimirum per poroſitatem uteri, vim ſuam ovalis in ovario communicare, differenter tamen judicant, putat enim Theodorus Craan *de Homin. cap. 162. p. 710.* ſpiritum ſeminis maſculini penetrare intra uteri cavum, & ſic ingredi poros ipſius fungoſæ ſubſtantiæ uteri, humoribus illac circulantibus admiſceri, eosque alterare, & ſic ſanguinis maſſam cum tempore ingredi, illicque alterationem inſtituere. Deinde aliquam hujus ſpiritus partem ire per ductus Fallopianos, cujus tunicam penetrat, & ſic ad teſtes & ovaria devenit, ibique ovum fœcundat, & tunc facta eſt conceptio; Si autem non penetrat hanc membranam, tunc conceptus non fiet. Johannes Bohnius *l. a.* priores vias per tubas & vaſa ſanguinea ideo in dubium vocat, cum breviori tractu

fieri

fieri poterat penetrantissimæ hujus, & instar fulguris cuncta perrumpentis substantiæ translatio, scilicet per porositates & spongiosam uteri hujusque appendicum quarumvis testiculis continuarum substantiam; hæc enim est, quæ a spiritu hoc genitali infuso mox turgescit & sensibiliter satis ad testiculum usque alteratur. Imo ab hujus trajectu sine dubio contingit, flaccidas & languentes hactenus tubas tendi & ad ovarium pro excipiendo ovulo deciduo exporrigi. Sic juxta Joh. Jac. Franc. Vicar. *Bas. univ. Medicin. Lib. I. cap. 3. p. 30. seq.* dum genitura virilis aura prolifica uteri porosam substantiam in generationis actu pervadit, ovum muliebre in ipso ovario ab illa quasi accenditur & sic fœcundatur: Juxta Johannem Alphonsum Borellum breviori via activa hæc substantia ex utero abit ad ovaria, nempe immediate per poros ejus. Sunt enim tam uterus, quam testes, corpora summe spongiosa, cumque proxime adstent ovaria utero, facili negotio penetrans hæc aura afflare potest ovula, non aliter ac alias videmus medicamenta volatilia exterioribus applicata penetrare ad interiora. vid. Christ. Joh. Lang. *Op. Tom. I. fol. 230.* Hanc sententiam quoque defendit Georgius Wolffgangus Wedelius *Physiolog. Sect. III. cap. 28. p. 202. seq.* præsupponendo 1) in fœcunde coeuntibus omnia hiare, poros magis patulos esse ab affrictu, succussatione, calore, affluxu longiori spirituum. 2) Conceptionem non contingere, nisi menses præcesserint. 3) Uterum copiosis gaudere glandulis ipsosque adeo testes seu ovaria. 4) Locis tenerioribus glandosis & porosioribus applicata citius penetrare & cum corpore communicari exterius plura, v. g. inunctio mercurialis sub axillis, in articulis &c. ubi pori ipsi cutis (qui tamen minus longe hiant, quam uterini in coitu) recipiunt in se & mediantibus glandulis cutaneis cum sanguine jungunt effluvia. Unde concludit Wedelius, in fœcundo coitu affricari seminale virus ipsius uteri vaginæ extremis parietibus, seu anticameræ quasi uteri ipsius ac orificio interno, haurire poros apertos patulosque & turgidos spirituosum illud seminis

con-

contagium, quod in minimo quasi consistit, ipsam exhalationem, ipsa effluvia salina vitalia, alterari inde lympham & secum ad testes muliebres deferre novam ideam, informare ovulum & virtute plastica imbuere. Viarum hunc ambitum autem quod spectat, putat Wedelius, sufficere posse illud commercium pororum & vasorum lymphaticorum cum glandulis, quod indubitatum est, licet ob subtilitatem & subsidentiam pororum in cadaveribus non æque possint videri, nihilominus tamen credibile esse, inspirationem & communicationem hanc fieri infra tubarum exortum &c.

§. 12.

Negatur. Quamvis autem hæc hypothesis satis probabilis sit, nihilominus tamen Christiano Johanni Langio *l.a.fol.234.* pariter in summo discrimine videtur versari spirituosa hæc substantia poros uteri permeans. Quid enim, quæso, inquit Langius, determinat aut cogit illam, ut ad ovaria præcise abeat, non ad alia viscera abdominis? Nec quicquam juvat, proxime omnium adstare ovaria, reliquis visceribus nimis remotis. Quodsi enim tanta inest energia huic principio, ut uteri poros sine ullo impedimento permeare possit, metuendum erit, ne ulterius adhuc per musculos abdominis reliquaque integumenta penetratura sit. Sequenti modo conceptionem describit Petrus Stalpart van der Wiel *Exercit. de Nutrit. Fœtus §.2.p.5.* Mutuo congressu mare fermentum genitale æstu venereo cum impetu in uteri vaginam ejaculante, subtilior ejus portio qua data via, abit, partim scilicet cum vasorum sanguiducorum, copiose tortuoso ductu vaginæ insertorum, tum lymphæducorum poros ingreditur, partim internum uteri orificium penetrat, quod plerumque exacte clausum dicitur in non gravidis, verum sufficienter coitus tempore aperitur titillatione virilis fermenti, quam ingens & copiosus spirituum in partes vicinas & præsertim uteri sequitur influxus, quo partes ejus diducuntur; illo namque uterus, tubulis brevioribus redditis, fit rotundior, unde & ejus osculum dehiscit, fermentumque virile arvum genitale ingre-

greditur, quod ſimulac ingreſſum eſt, ulterius penetrat illius fungoſæ ſubſtantiæ poros humoribusque illic circulantibus admiſcetur, ac per vaſa lymphatica cum ſanguine venoſo tandem ad cor deducitur, atque ita toti maſſæ ſanguineæ, circulationibus tamen nonnullis intercedentibus, permiſcetur. Maſſæ ſanguineæ hoc fermento imprægnatæ neceſſario etiam portio quædam lege circulationis pervenit ad teſtes muliebres, ovaria dictos, & illuc delata intrat vaſa per ova horum ovariorum diſſeminata, & tandem per poros illorum particulæ quædam hujus fermenti ovi ingrediuntur ſubſtantiam & fermentationem in ea excitant.

§. 13.

Autoris ſententia. De tanto autem circa vias, per quas ſemen virile ejusve aura genitalis ex utero ad ovaria & ovula aſcendat, autorum hactenus adducto diſſenſu, ut meam mentem explicem, ultima hæc ſententia præ reliquis probabilis mihi videtur, neque per ſolas tubas, neque per ſola vaſa ſanguinea, neque per ſolos uteri poros, hanc ſeminis virtutem prolificam immediate ad ſolum ovarium pertingere, ſed in coitu fœcundo non modo teſticulos, ſed totam humorum maſſam totumque corpus a tali ſpiritu ſeminali certum quendam motum & alterationem experiri, a quo etiam unum vel alterum ovulum in ovariis, in quibus ſolis verum ſemen femineum & embryonis materia latitat, tunc temporis imprægnetur ſeu fœcundetur. In tota autem feminarum maſſa humorum, totoque corpore, a coitu fœcundo, alterationem oriri, fatentur non modo mulieres, huic rei attentæ, dum ſtatim poſt ejusmodi fœcundam cohabitationem, licet etiam nihil liquoris excernant, debilitatas ſeu delaſſatas atque ſomnolentas ſe fatentur, verum etiam altero die ab aliis perſonis taliter conſtitutæ & quoad faciem omnesque ipſarum actiones penitus mutatæ ſeu alteratæ deprehenduntur. Hæc de conceptione in ovariis ſufficiant.

§. 14.

Vis plaſtica. Liceat tamen adhuc aliam de conceptione opinionem an-

nectere; quamvis scilicet juxta plerosq; hactenus allegatos autores ad conceptionem seminis virilis tantum pars subtilissima vel spirituosa, aliis aura seminalis, vel spiritus genialis dicta maximam conferat ἐνέργιαν, nonnulli tamen ex recentioribus aliud generationis principium formans defendunt. Inquit enim Michael Albert. *Introd. in univ. medic. Cap. 2. p. 29.* multi asseverarunt, quod vis plastica sit principium illud formans seu generans, in qua declaratione vero aperta hæret petitio principii. Hæc sententia circa explicationem principii formantis occupata varie mutata fuit. Inter alia defectum continet sententia de aura genitali, qualis partim supponitur, partim cum prædicatis ad negotium generationis spectantibus exornatur; sed quæ, cum in materiali tantum causa consistat & obscurum per æque obscurum contineat, haud supplet defectum desiderii in aliis sententiis. Proinde spiritus genitales ad figmenta & phantasias pertinent, quorum existentia nulla, & licet tales spiritus in rerum natura essent, ardua erit demonstratio, quod illi facultate formandi & generandi polleant. Tandem asserit dictus Autor *p. 31.* quod principium formans debeat esse rationale, quale in homine non aliud deprehendatur, nisi anima rationalis, cur capacitatem struendi & formandi corpus, in quo hæret & operatur, adscribit. Quam sententiam *l. a.* prolixius variis rationibus defendit, quarum examen atque censuram benevolo lectori committo: Bone Deus! quantum est, quod in hoc mysterio scimus?

CAPUT III.

De conceptionis loco.

§. 1.

Conceptio in tubis Fallopianis. QUidam autores, pariter in ovulis fœtus materiam atque conceptionem quærentes, eadem in fœcundo equidem coitu, in motum quendam, eque ovario secessum, atque per tubas Fallopianas ad uterum, progressum, impelli, minime vero statim in ovario,

rio, uti hactenus dictum, ſed vel in tubis Fallopianis, vel in ipſo demum utero a ſeminis virilis adventu impraegnari ſtatuunt. In genere enim de animalium conceptione ſcribit Jacobus de Sandris, *de natural. ſanguin. ſtat. cap. 4. p. 150.* Ovum brevi clauſtro cujuslibet animantis lineamenta, ſtamina & rudimenta occludit, cum ad juſtam decreverit molem in mulieribus, ovarii fibris contractis intra uteri tubas, quae item partium connexione contracte aperiuntur, decidit. In congreſſu pars ſubtilis & ſpirituoſa maſculei ſeminis per vaginam immiſſa a glutinoſo & terebinthinoſo humore Malpighianorum ductuum, ne avolet intercepta, detinetur, quae ovulo deſcendenti occurrens, ſingulis circumjacentibus humoribus & veſiculis fœcunditatem impertitur, (ſicuti tota oviparorum in eorum fœcundatione, ſubſtantia fœcundatur) cum omnes ovulo adjacentes partes nomine mulierum ovi veniant &c. Ovum inquam fœcundum maris ſemen, quod cum fermentum ſumme activum ſit, partes in ovo contentas ad proprias & determinatas expanſiones dirigit, & in motum non cito deſiturum expergiſcitur. Et Nicolaus Venette *de la Generat. Part. III. cap. 4. Art. 6. p. m. 418.* de feminarum conceptione ita ſcribit: La femme n'a pas pluſtoſt receu la matiere de l'homme par l' amoureuſe alliance, qu'elle la preſſe de toutes parts pour la faire paſſer promptement dans l' un ou dans l' autre de ſes vaiſſeaux ejaculatoires, afin que s' y melant avec la ſienne, elle y cauſe la conception. C'eſt dans un de ces conduits, que les principes de noſtre corps & de noſtre ame ſ'uniſſent, & ſe meslent pour ne faire qu' un compoſé &c. De fœtu extra uterum in medio tubae concepto vid. *M. N. C. Dec. I. An. 6. & 7. Obſ. 197. p. 292.* Sic Carolus Drelincurtius *de conception. adverſar. Dogmat. 12. p. 59.* inquit: Virile ſemen in tubas aſſurgere & ovulum quandoque inibi fœcundare, nusquam reclamo: Sed tunc embryonem in tubis procreari contendo. At iſtud profecto usque adeo inſolens eſt, ut muliebrium ovorum hoſtis Diemerbrœckius id eventi reponat inter inſomnia

nia apocrypha. Idem autor etiam *de conceptu conceptus Perioch. 22. p. 22. seq.* quandoque ovuli in tubis impraegnationem fieri concedit his verbis: Mafcula virtus eft tanta, ut fpiritu fuo genitali fortiori atque generofiori impetum quandoque faciat in uteri prurientis oftia lateralia & fefe in oviductus evehat. Exinde eft certe, ut ovum inibi praeoccupet, nec in uteri fundum prolabi permittat, fed obvium illud media in via, in oviductu fcilicet, prole impraegnet, fibi haud minus, quam matri perniciofus. Illinc quippe, via ad partum nulla, mifellus infans peccati nefcius, peccati fit reus, dum caede nefaria fefe fuamque matrem mifere cruentat. An vero talismodi ovuli foecundatio in tubis, an vero in ovariis fiat, paulo infra de conceptu tubario videbimus.

§. 2.

Conceptio in untero. Alii conceptionem in ipfa uteri cavitate fieri, defendunt autores, nimirum juxta allegati Drelincurtii *Perioch. 21. p. 21. feq.* reputandum venit, ovum omne falubre, quod conjugio forpfit uterus, quodque feminali fpiritu mafculo fufficienter impraegnatum eft, foecundum femper atque prolificum effe. Etenim protinus ac uteri fundo ovum aliquod conjugio forptum eft, & noftrum infimul femen in idem fundum fumus ejaculati, totus prae libidinis oeftro geftit uterus, totusque contrahitur atque conglobatur. Exinde eft, ut feminis mafculi virtus intemerata intra fuum illud ovum tamdiu fponte fua fermentetur atque foecundetur, donec uterina vafa novo fpirituum impulfu fermentum iftud atque foecunditatem illam diutius atque plenius promoverint. *Perioch. 22 pag. 23. feq.* ait: Ex naturae legibus mafculum femen tunc demum in ovis fermentatur atque vivificatur, quum iftaec ejus ova in matricis fundum provoluta atque propulfa funt. Liquet igitur, ovum in matricem compulfum mafculi duntaxat feminis ingreffu prolificum fieri; idque ab Adamo creato ad noviffimam usque diem tam irrevocabili lege, ut mortalium nemo fit aliter vel conceptus vel concipiendus unquam; nam in animali mortali iftud

eft

eſt immortale. Idem autor etiam *tr. de Conception. adverſ. p. 55.* ait: Ova vera non prius perfecta dicenda veniunt, quam in uterum propulſa maſculo ſemine compleantur atque fœcundentur. Ibidem etiam dictus Drelincurtius & quidem *p. 61. ſeq.* contra conceptionem in ovario ſequentibus verbis militat: Quodſi feminarum ovula fœcunditatem illam in ovario ſuo, tepido ſemper ac irriguo, nanciſcerentur, in illo certe fœtus perinde conciperetur, ac in ipſis earundem feminarum tubis, in quibus ovula earum non modo fœcundata atque fota, ſed & in fœtus novimeſtres evaſiſſe viſa ſunt. At in feminarum ovario id ipſum accidiſſe nulla conſtat hominum memoria. Gratis ergo aſſeritur, in ovario feminarum ovula fœcundari. Nam ſi genitalis ſpiritus ille paternus ovula inibi afflaret atque virtute ſua genitali perfunderet, nihil prorſus obſtaret, quin ſicut in tubis, ſufficienter ibi fota atque nutrita, in embryones tandem converterentur. At iſtud omnino ſeculorum experientiæ repugnat. Non ergo fœcundantur ova in feminarum ovario, etſi largiter inibi foveantur ac etiam pleniſſime nutriantur. De ovuli in utero fœcundatione ita ſcribit Johannes Gothofridus Bergerus *de Natur. hum. Lib. II. cap. 11 p. 463.* In ovulo mulieris deliteſcit rudimentum futuri fœtus, quod nullo quidem fotu, nec ſuapte vi viget, ſed cum recepto demum liquoris maſculi elaterio vitam & germinationem inchoat. Cui proinde fini tam ſapienter omnia a Deo facta & ordinata ſunt, ut femina ovum maturum, & ad egreſſum paratum, gignat: mas vero liquorem præparet & cuſtodiat generoſum & elaſticum, & complexu conjuncti venereo, femina prædicto modo ovum ex ovario promat, & per oviductum in uterum emittat, mas vero liquorem affundat, eoque totum intus uterum & hoc comprehenſum undique ovum conſpergat & fœcundet. Sic enim porro fit, ut hujus pelliculas quaverſum permeans vividior & elaſtica illius portio ſeſeque in totam diffundens cryſtallinam lympham; eadem contenti quieſcentis adhuc germinis torpens veluti liquidum ex-

ſolvat, & cuncta ejus tenerrima ſtamina excitet, ac vitæ choream inchoet. Statuit etiam Johannes Bartholomæus Adamus Beringer *Id. Inſtitut. medicin. Theſ. 15. p. 37.* ovula muliebria non humorem aliquem ſeminalem ex ſe in uteri cavitatem depluere, ſed integra duabus circumdata membranulis decidere & in uterum deponi, in quibus jam prima totius corporis ſtamina ſint jacta; deinde arbitratur, geniture maris in uterum ſuſceptæ partem ſpirituoſiorem ovulum in proportione pororum maturum fœcundare, motulum inteſtinum ei introducendo, quo ſtamina tenellula modice & paulatim extendantur, & ad auctionem ſucceſſive ſuſcipiendam diſponantur, partem vero ejus craſſiorem vel uterum ipſum fœcundare, vel ut vehiculum abuſum foris eliminari. Et juxta ſententiam cujusdam medici, nomine Gofey, in momento illo, quo liquor ſeminalis maſculi prodit, contingitque uterum, ovaria graviter percelluntur moventurque, atque tunc temporis etiam a tubis quaſi ſuguntur, ut ovula in canales illos dimittant, atque mediante eorum motu periſtaltico eadem celeritate in uterum deferantur, qua ex ovariis egreſſa ſunt, ſpecie nempe aliqua ejaculationis, ut eo momento ibi reperiantur, quo materia ſeminalis in orificium uteri internum totamque vicinam uteri ſuperficiem effunditur. Ovula enim fœcundari nequeunt, niſi prius in ipſam matricis cavitatem fuerint promota, quam liquor ille genitalis viri in partes externas & inferiores illius matricis ſit effuſus, per transverſum texturæ ſpongioſæ, per quam ſpiritus liquoris ſeminalis ovis recenter ab ovario ſeparatis virtutem communicant ſuam. v. Dan. Hoffmann. *Annotat. ad Hypoth. Goveyan. p. 69. ſeq. & p. 86.* Nonnulli ad probandam ſuam ſententiam dicunt, ova interdum matura, absque ullo prægreſſo coitu, in ſalacibus ob nefariam genitalium frictionem ad uterum devolvi: quod an veritati conſonum ſit, ſe neſcire lubens fatetur Georgius Philippus Nenterus *Phyſiolog. med. cap. 11. membr. 1. p. 329. ſeq.*

§. 3.

§. 3.

Binis tamen his de ovuli in tubis & uteri cavitate fœcundatione sive conceptione, opinionibus prima, superius adducta de conceptione in ovario præferenda videtur, quia proxime, & primis a conceptione diebus neque in tubarum neque uteri cavitate ovulum, vel aliud imprægnationis signum, bene tamen in ovariis ipsisque ovulis maturis alteratio, statusque ordinarii mutatio deprehenditur. Siquidem in ovariis ovula post imprægnationem mutata, majorem in molem aucta, indies crescentia, rubicunda vel striata, ex testiculis demum prominentia, postque aliquot dies, & quidem in canibus tertio, quarto & quinto, in mulieribus autem septimo & octavo die secessum ex ovario minitantia, observantur. Eodem tempore quoque tubarum Fallopianarum extremitates seu fimbriæ, ovariis propinquiores, vel penitus annexæ & ovulum excipientes, quandoque etiam ovula imprægnata, in tubarum cavitate reperiuntur; imo fœtus interdum, jam formatos, modo in ovariis, modo in tubis, modo etiam in abdominis cavitate, ab anatomicis deprehensi leguntur. *Conceptio in ovario præfertur.*

§. 4.

Contra hanc in ovulis ovariorum sive testiculorum muliebrium conceptionem ante aliquot annos insurgebat Martinus Nabothius, Calensis, aliud ovarium, in quo conceptio fieret, in uteri cavitate invenisse ratus; de quo tamen invento ejusque refutatione *in Spermatolog. nostr. cap. 4. §. 12. p. 181. sq.* paucis egimus. Miror autem, Fridericum Hoffmannum, qui *Fundament. medicin. cap. 8. p. 52. seq.* generationem ex ovo in testiculis muliebribus imprægnato, per tubam Fallopianam ad uterum delato, cum recentioribus autoribus defendit, postmodum *Medicin. rational. Systemat. Tom. I. cap. 12. thes. 14. p. 341. seq.* sententiam mutasse, dictique Nabothi ovarium his verbis defendere, vulgo habitum ovarium an vera ovula generationi apta contineat, nondum res satis plana ac perspicua est. In scholio hæc addit: Corpora globosa & membranacea *Setentia Nabothi.*

cea

cea vasis dictis spermaticis, necnon vesiculis plurimis turgida & ad latera uteri posita, secundum receptam sententiam usque eo pro testibus & ovariis feminarum habita sunt: hæc tamen assertio plurimis adhuc difficultatibus premitur. Primo utut concedendum sit, vesiculas quasdam humore lymphatico refertas in dictis ovariis contineri, quæ etiam aquæ calidæ injectæ coagulum induant, neutiquam tamen ratio adsequi poterit, quomodo hæ ipsæ fœcundatæ a firmo membranarum involucro, cui altius insident, sine insigni læsione & erosione ovarii & extravasatione humorum se liberare possint. Secundo, nullo modo concipi potest, quomodo ovulum ab ovario liberatum per canales Fallopianos ultra duos transversos digitos ab ovulo distantes recipi & ad uterum provolvi possit. Tertio, non intelligitur, quomodo genitura virilis per solidum uteri corpus vel tubas clausas commode ad ovarium & ovulum salva sua textura pervenire idque fœcundare possit. Deinde *Thesi 15.* ita pergit: Verisimilior eorum apparet sententia, qui ovarium intra uterum & circa internum ejus orificium ac cervicem constituunt, ubi utique racemus innumerorum ovulorum semper conspicitur, quæ & facilius virili semine fœcundari & a compedibus liberari possunt. Scholion. Recentiorum quorundam anatomicorum industriæ & dexteritati detectio novi ovarii debetur, inter quos merito ego numerare possum anatomicum peritissimum Lipsiensem professorem Naboth, qui ovarium hoc novum invenit & in Dissertat. de sterilitate egregiis argumentis stabilivit, & jam ante viginti annos in anatomia publica cadaveris feminini, in nostra academia dissecti, nobis illud monstrav[illegible] quod etiam postea ego semper, quoties occasio tulerat, femininum corpus dissecandi, inveni aliisque monstravi. Equidem harum vesicularum jam alii etiam mentionem fecerunt, sed plurimi pro hydatidibus eas habuerunt, vel earum usum nesciverunt: uti Graafius, item Novesius in Zodiaco Medico Gallico, item Litrius dans les memo-

Memoires de l'Academie Royale des ſciences,& Mortagni in *adverſariis anatomicis* abunde confirmarunt. Fatemur vero, contra hanc ſententiam pugnare, quod fœtus humanus quandoque intra tubam Fallopianam incluſus repertus fuerit; deinde quod nullus appareat teſtium muliebrium hactenus pro iis habitorum alius uſus, cum tamen in iis ovula, calore in coagulum abeuntia reperiantur. Ut vero ad has dubitationes paucis reſpondeamus, dicimus, longe facilius ovulum ex uteri cavitate ad tubam Fallopianam, in fœcundo coitu, quam ex teſtibus ſic dictis muliebribus ad tubam pervenire poſſe. Ad ſecundum reponimus, corpora, quæ hucusque pro ovariis habita ſunt, potius eſſe fulcimenta vaſorum ſanguineorum, quæ inflata ad uteri ſubſtantiam copioſiſſima abeunt. Tum capſulæ veſiculares, quarum humor incluſus a calore coagulatur non modo in teſtibus vulgo habitis, ſed & in uteri ligamentis inque externa uteri ſuperficie copioſe conſpiciuntur, quas utique, quoniam diſperſæ ſunt, longe meliori jure pro vaſorum lymphaticorum expanſionibus, quæ copioſiſſima ſunt circa uterum, quam eas, quæ in cervice hærent, & quæ ſemper proſtant, vt acervatim collectæ limitibus ſuis incluſæ ſunt, haberi poſſe adſerimus. Hæc Hoffmannus. Quam tamen Nabothi ſententiam non modo ea, quæ in Spermatologia *l. a.* adduximus, ſed etiam tam antecedentia quam ſequentia impugnant, variisque rationibus inter alios refutat Andreas Ottomarus Gœlicke *Medicin. Forens. Specim. I. §. 6. ſeqq. a p. 15. ad 24.*

§. 5.

Feminarum enim teſticulos ſeu ovaria a coitu fœcundo affici atq; immutari, cuivis ex canum femellarum tertio vel quarto poſt coitum die inſtituta ſectione obſervare licet, quia mihi ipſi, ob indagandam conceptionis in ovario veritatem, plurimas canes femellas poſt coitum ſecanti, in dictis ovariis aliquot ova, dicto modo mutata, rubicunda, ſucceſſive incrementum ſumentia, porro ova-

Ovariorum poſt coitum mutatio.

rii membranam perrumpentia, a tubis applicatis excepta, tandemque per earundem cavitatem ſive canalem ad uteri cornua deſcendentia, & quidem nonnunquam in una eademq; cane, dum, pro meliori mutationis ovulorum cognitione, ipſius abdomen ſingulis diebus modo iterum conſuebam, modo denuo aperiebam, Lipſiæ olim videre cum contubernali & aliis ſtudioſis contigit. Idem annotavit etiam Andreas Ottomarus Gœlicke *Medicin. Forenſ. Specim. I. p. 13.* ſequentibus verbis: Cum in gymnaſio Anhaltinorum patrio ſtudiorum cauſa verſarer, obſervarunt mecum multi alii præſentes in cane femella, cultro anatomico ſubjecta, aliquos ovariorum folliculos membranoſos ruptos, ex quibus o vula jam erant egreſſa: Nonnulla etiam ovulorum imprægnatorum ſuperficiei ovariorum adhuc cohærebant, & cornua præterea uterina curioſo admodum ſpectaculo manifeſte aperta cernebantur, ita ut majorem calamum ſcriptorium haud difficulter admitterent, iisque adhærebat ovulum, ſimile prorſus quoad omnes proprietates illis, quæ ovario affixa cernebamus, tandemque intra tubas aliquot ovula prioribus ſimillima contineri obſervabantur. Deinde feminarum teſticulos a coitu affici ac immutari palam indicant pullulantia tubercula fibroſa & glanduloſa, quibus ovum quodlibet fœcundum admirando naturæ ingenio liberatur atque ſecernitur. De hac ovariorum immutatione ita inquit Johannes Conradus Peyerus *Merycolog. ſive de Ruminant. Lib. I. cap. 5. p. 49.* Vidimus hæc & palpavimus aliquoties, cum in vaccis, ovibus & capris, tum præcipue etiam in damis vulgaribus cervini generis, quarum copiam indultu regis Chriſtianisſimi, Ludovici Magni, Lutetiæ habui, apud magnæ famæ & dexteritatis virum hoſpitemque mihi amicisſimum, Joſephum du-Vernium. Exigui quidem, fateor, ſunt damarum teſticuli, ſed poſt coitum fœcundum in alterutro eorum papilla ſive tuberculum fibroſum ſemper ſuccreſcit, quo ovum ſeu conceptus ab ovario liberatur, ut per tubam poſtea deſcendat ad uterum. Scrofis autem prægnantibus tanta accidit teſticulo-

rum

rum mutatio, ut mediocrem quoque attentionem fugere nequeat: globuli enim velut in ovario gallinaceo undique extuberant &c. Huc etiam pertinet experimentum, ab Antonio Nuck *Adenograph. curiof. cap. 7. p. 69.* communicatum: Cani fcilicet feminæ, tertio poft congreffum inftitutum die, extraxit, per vulnus abdomini inflictum, finiftri lateris cornu (cujus ovarium jam duobus ovulis majufculis notabiliter confpicuum) inter vaginam & ovarium, medio loco ligatura arctiori conftrictum, repofuit, vulnusque intra octiduum ad cicatricem perduxit. Vigefimo primo, poft ligaturam injectam, die, cultro anatomico examinandam infpicit, & quod ante hariolatus erat, etiam plene perfpexit. Siniftri cornu pars (inter ligaturam & ovarium) duplici fœtu erat obfeffum; altera vero portio (ligaturam inter & vaginam) plane vacua ipfi vifa: quod manifeftisfime probat, ovula ulterius, quam ad ligaturam, propelli non potuiffe, & in ipfis ovulis, aura feminali fœcundatis, fœtus quærendos &c. Ovulum muliebre, maturum auraque genitali turgidum ex ovario muliebri, quafi petiolo pendulum in anatomia publica cadaveris feminini infanticidæ repertum in theatro anatomico academiæ Viadrinæ die 7. Aprilis 1717. feq. demonftravit Andreas Ottomar. Gœlickius. vid. Exercit. Francof. *Tom. I. Sect. 1. p. 1. & 29.* Fridericus Ruyfchius *Thefaur. anat. 6. n. 5. p. 4.* fiftit unum ex ovis fœcundatum, quod magnam fubiit mutationem, fcilicet magnitudine non folum cætera ova antecellens, verum etiam poft apertionem coagulatum liquorem continens, cum e contra cætera ova ab incifione transverfali læfa fuerint inanita.

§. 6.

Interdum etiam in ovariis & ab domine ova & ipfi fœtus formati reperiuntur, e. g. anno 1682. Parifiis in feminæ cujusdam, alias octo liberorum matris, tefticulo dextro fœtum plenarie formatum inventum fuiffe de S. Mauritio publicavit, vid. Joh. Frid. Ortlob. *Hiftor. Part. Diff. 35. §. 5. p. 275.* Hanc obfervationem pau- ***Fœtus in tefticulo.***

lo aliter refert Johannes Bohnius *circul. anat. physiol. Progymn. I. p.12. seq.* quam infra *cap. VI.* §.*1.* recensebimus. In mulieris jam undecim liberorum matris cadavere non tantum extra testiculum sinistrum ovum aliquod hæsit, membranis singularibus involutum, verum etiam ex ipso testiculo ovorum par non unum fuit separatum, quæ arcte sibi cohærebant, testante Gerardo Blasio *observ. med. Part. V. obs. 4. p. 66. seq.* Rationem cur conceptus quandoque in abdomine fieri possit, hanc reddit Theodorus *Craan Dissert. de Homin. cap. 62. p. 709.* Observarunt, inquiens, conceptum fuisse factum intra abdominis cavitatem; quod ipsum accidere potuit, quatenus spiritus seminis masculini penetraverit ad testes muliebres, illicque ovum fœcundum fecerit; quod non fuerit apprehensum a foliis tubæ Fallopianæ, atque sic exciderit in abdominis cavitatem illicque postmodum conceptio fuit facta. Mea tamen sententia conceptio seu imprægnatio hujusmodi ovuli jam antea in ovario facta videtur, quam in abdomen prolapsum est. Sic etiam ex ovario per tubas Fallopianas ad uterum deferri ovulum fœcundatum, probat Daniel Tauvry, per fœtus interdum extra uterum conceptos, casum sui temporis commemorans de fœtu intra abdomen concepto. *v. Act. Erudit. Lips. an. 1706. mens. Novembr. p. 527.* Plura vide alibi, ubi de fœtu agemus.

§. 7.

Autorum assensus. Ex his & aliis rationibus proinde alii adhuc, præter supra allegatos, autores, unicum & verum conceptionis locum in ovariis quærunt, e. g. ovula in ovario fœcundationem accipere & postea secessum exinde moliri, scribit Joh. Mauric. Hoffmann, *Physiol. anat. Sect. XII.* §. 8. *p. 93.* Et Michael Albert. *Introduct. in univers. medicin. Physiol. cap. 2.* §. *77. p. 37.* inquit: Ovulum tale imprægnatur in ovario, ex quo ad uterum postea transfertur; quicquid enim de ovulis in utero inter recentiores disseritur, non sufficienter rationi consonat. Quibus verbis absque dubio dictus autor Nabothi stringit opinionem de novo ovario, cujus hactenus mentionem

feci-

fecimus. Daniel Hoffmannus *Annot. in Hypothes. Goveyan. de Generat. p.* 86. scribit: Ovula in ipso ovario fœcundantur, non vero postquam in uterum devoluta sunt, nec fieri potest, ut ante virilis seminis immissionem seu aspersionem ovulum jam sit delatum ad cavitatem uteri, reclamante universali anatomicorum experientia; & quid obstat, quo minus miasma seu spiritus seminis virilis penetrans per spongiosam uteri substantiam in ejus cavitatem porro penetret & se extendat per tubas apertas ad ipsum ovarium ejusque ovula, sicque ea ibi fœcunda reddat. Cum intra tubas Fallopianas non tantum ova, sed etiam fœtus fuerint reperti, exinde concludit Theodorus Craan *l. a.* hoc signum esse, ova ire ex ovario per has tubas ad uterum. Juxta Gulielm. Cockburn. *Oeconom. animal. p. 96. seq.* liquoris spermatici parte spirituosiore ova feminina hoc fere modo fœcundantur: Partes spirituosæ seminis virilis penetrant per poros tunicarum ovuli feminei, plerumque in earum testibus, aliquando, raro licet, in tubis, siti, & in iis locis intra ovum receptæ liquores in canalibus contentos agitant, rarefaciunt, ac canales ipsos aggrandescere faciunt. Non posse solum ovulum, adhuc in ovario firmiter hærens, fieri, fœcundum, primasque fœcundationis suscipere impressiones, sed & ipso facto hoc semper fieri, tot experimentis persuasi convicti sumus, totque anatomicis sectionibus omnis generis animaliu n confirmamur, ut vix dubio ulli supersit locus, ait Daniel Hoffmannus *l. a. p. 70.* Sique ovula non statim in ovario, sed in tubis vel ipso utero fœcundarentur, unde quæso oriretur ovuli motus atque secessus & unde venirent fœtus in abdominis cavo, vel etiam in tubarum canalibus reperti? nisi cum Friderico Hoffmanno *Medicin. ration. Tom. I. cap. 12. §. 15. sch. p. 242.* ovulum coitu fœcundo ex uteri cavitate longe facilius ad tubam Fallopianam, & ex hac ad abdominis cavitatem, quam ex testibus ad tubam pervenire posse statuamus: Cui tamen sententiæ obstat, quod tubarum opificia circa uterum magis sint angusta, quam cir-

ca testiculos; hæc enim ovulum ex ovario prompte excipere, illa autem vix magnum stilum admittere possunt. Quemadmodum etiam uteri osculum internum tempore gestationis strictissime occlusum, instante partu, integrum fœtum transmittit, quidni pariter de istis tubarum angustiis concipiendum sit, illas conceptionis momento, quo ovulum, ovario excussum, ingressum in uterum affectat, reserari, ac quantum par est, ampliari: sunt verba Johannis Conradi Peyeri ad Muraltum perscripta. v. Muralt. *Clav. med. exercit. 9. p. 409. seq.* ubi annectit: Prudenter interim his cautum videtur, ne, qui semel sub ovi specie pertransiit conceptus, ex utero in tubas, temere recurrat; adsunt enim anfractus quidam atque tortuosæ gyrationes, at valvularum vestigium nullum. Imo juxta Carol. Drelincurt. de *Concept. concept. perioch. 21. p. 21.* protinus ac uteri fundo ovum aliquod conjugio sorptum est, & nostrum insimul semen in idem fundum sumus ejaculati, totus præ libidinis œstro gestit uterus totusque contrahitur atque conglobatur. Illa igitur contradictione atque conglobatione suam cervicem internam suaque pariter oviductus ostia duo tam arcte claudit, ut cuspidem acus nequidem admitteret. Quodsi proinde, secundum hos & alios autores, tubarum orificia post conceptionem ita occludantur, ut ovulis adhuc minoribus ex utero ad tubas regredi non liceat, multo minus postmodum, ubi ovula majora fuerint fœtusque utero jam adhæreat, ex ejusdem cavitate per angustum orificium ad tubam perque ejusdem canalem in abdominis cavitatem pervenire poterit.

§. 8.

Fœcundationis modus. Qua ratione autem ipsa ovuli fœcundatio fiat, res sane mysterii plena est, atque abstrusum ænigma, cui accurate solvendo nullus fortasse Oedipus invenietur; antiqui enim eandem in coagulatione quærentes maris semen coagulo, feminæ vero lacti æquiparabant. *per fermentationem.* Recentiorum alii fermentatione delectantur, alii conceptionem per certum, sed obscurum, motum describunt, uti ex ipso-

ſorum verbis liquet. Fermentationis paulo ante ex Drelincurtio mentionem fecimus, & Jacobus de Sandris *de natur. ſanguin. ſtat. cap. 4. p. 150.* inquit, ovum fœcundat maris ſemen, quod cum fermentum ſumme activum ſit, partes in ovo contentas ad proprias & determinatas expanſiones dirigit & in motum non cito deſiturum expergiſcitur &c. Juxta Bern. Connor. *Evangel. medic. p. 64.* maris ſeminale fermentum unum vel alterum feminæ ovulum maturum rarefacit, inteſtinum & expanſivum motum cum limpido & lymphatico ſeminis latice, in quo delineata fluctuant corporis ſtamina, init, eundem attenuat, ſtamina ipſa expandit & diſtendit, porulos eorundem aperit, ſicque attenuatus ambiens liquor dilatatos ſtaminum porulos ſubit, ipſos ampliat & largius nutrit &c. Utrum vero generatio & corruptio a fermentatione & fermentis dependeat, prolixe perquirit Melchior Fridericus Geuderus *Diſſert. de ort. animal. p. 271. ſeq.*

§. 9.

Johannes Fridericus Ortlob *Hiſtor. Part. Diſſ. 35. §. 15. p. 279.* ait: Semen feminarum ſive ovula, ſtaminibus futuri fœtus jam imbuta materia ſunt, quæ actuari & ſucceſſive in fœtum formari debent ſola vero activitatem fœcundam non tribuere ſibi poſſunt. Maſculi ſeminis activa portio materiam ex ſe inertem actuat, & ſtupendo plane modo ad motum ejusmodi plaſticum diſponit, quo in fœtum humanum tranſeat, ita tamen, ut ſolus hic generando fœtui non ſuppar ſit, niſi materia ovulum congruum invenerit, & contra hoc ſine illo fœcundari nullatenus queat. Quomodo in ovariis fœcunditatem ova acquirant, ita explicat Johannes Conradus Peyerus: In congreſſu marium contentio fortem impreſſionem innuit, videturque mihi totum imprægnationis opus inchoari motu & perfici. Nihil enim in ovo maturo deſideres, præter motum, qui junctis, quæ antea ſolutæ diſtabant, particulis, ideam fœtus in materia deſignet. Sane motuum in rerum natura effectus tanto ſunt majores, quanto certius rationi noſtræ innoteſcit

Per motum.

ſcit, a Deo cunctos cieri. Ea igitur in liquore genitali concipienda eſt particularum aptitudo, ut in actu venereo talem motus impresſionem, accedente benedictione divina, nanciſcantur & femellis communicent, qualis requiritur ad fœtus ideam in ovo delineandam. Patet hinc, non tam liquoris genitalis ſubſtantiam ovis ſeſe inſinuare, aut ad fœtuum compoſitionem proxime requiri; quam præcipue motum, qui mediante liquore femellis ac ovis imprimitur. Poteſt enim motus ex corpore in corpus transferri, etiamſi ſubſtantia communicantis non tranſeat in ſubſtantiam recipientis; ſuperficierum quippe contactus ſufficit. Cæterum conſtat, motu particulas materiæ non ſolum varie diſponi, ſed etiam ita immutari poſſe, ut ex rigidis flexiles, ex mollibus duræ fiant, atque alias & alias combinationes, attritus & hinc reſultantes configurationes diverſimode ſuſtineant. Non enim unius generis & naturæ particulas includit cicatricula, quæ ante impregnationem confuſum quaſi chaos exiſtit: quandoquidem obſervante Malpighio ea in ſubventaneis ovis nihil diſtincti, ſed inordinatas ac divulſas duntaxat nubeculas oſtentet, cum econtra fœcundatis carina ſeu ſtamen pulli jam ineſſe microſcopiorum ope cernatur, vid. Pæon. & Pythag. *Exercit. 19. p. 102.* Juxta Gregor. Theodor. Barthold. *Oper. med. Part. I. p. 55.* pars ſeminis ſpirituoſa in unum vel alterum ovulum incidens ſtatim ejus interiora ingreditur, & illis motum vitalem introducit. A motu vitali fit partium fluidarum turgeſcentia & pellicularum extenſio, unde ovulum a fibroſis teſticulorum vinculis convellitur & evellitur. Johannes Bohnius *Circul. anat. phyſiol. Progymn. I. p. 17.* ita ſcribit: Ex recentioribus quidam ipſa embryonis ſtamina ſolidiora & totam ejus corporaturam a maſculino ſemine in ovulum muliebre derivari contendunt: ſed diſpicere nequeo, ſpisſitudinem & ſoliditatem, quam in illius atomis volatilibus & mobilisſimis conjiciunt, multo minus, quomodo hæ ſibi relictæ in ſolidum embryonis corpus concreſcere atque coagulari queant, aut ſemini femineo inſtar ſtaminis exiſtent; ne repetam, quæ ſuperius contra materialem

geni-

genituræ virilis concursum producta fuerunt. Probabilius est, hoc, quicquid in generatione præstat, semen masculinum motu præstare, quatenus non tantum ex ejusmodi particulis coagmentatur, quæ tenerrimæ & mobilissimæ, sed ipsi generantis quoque in congressu contentio vehementior ac totius generis nervosi seu systaseos spirituum animalium nisus extraordinarius singularem impetum imprimit. Hoc siquidem motu rapidissimo, ordinato tamen, ovulum muliebre illius atomi activissimæ seu spiritaceæ irruunt, totumque hujus contentum in peculiarem spumescentiam cient, ipsi, hactenus quasi fatuo semini, germen primigenium inducunt, mox tamen & simul ejusdem motum & tendentiam vitalem inchoant, h. e. ovulum non tantum prolificum reddunt, sed conceptum vitalem producunt. Motum hunc fœcundantem seu masculini seminis cum femineo concursum, specialius & per partes determinare, vix ulli mortalium permisit Deus, cujus oculi massam nostram viderunt informem & cujus manus nos in abdito confecerunt, liceat mihilominus de opere hoc divino ita balbutire. Nempe particulæ maxime energeticæ, a toto deciduæ, postquam a prolixa organorum genitalium cribratione ac subactione diversas configurationes sortitæ fuerunt, pro diversitate suarum idearum, dum in liquorem ovuli spermaticum seu albumineum agunt, hujus partes a partibus divellunt, congruas sibi adaptant, & quod instar molæ informis illi innatabant, eousque fingunt, donec per miram coordinationem carina & membrorum embryonis rudimenta prima fabrefiant, ab iisdem particulis mollibus & componentibus vim motivam primam, pariter ac automa ab artifice suscipientia seu animata. Secundum Frider. Hoffman. *Fundament. Medicin. Physiol. cap. 8. p. 53.* ovi ad generationem apti fœcundatio fit subtilissimis spirituosis effluviis seminis masculini, quæ novum vitalem intestinum motum introducunt in ovuli contentas partes fluidas, quo motu turgescentia & rarefactio fit vitalis, quare pelliculæ ovi disten-

duntur, fluidæ partes spumescunt, sicque a fibrosis testiculorum vinculis ovula convelluntur.

§. 10.

Per animam. Alii conceptionem animæ adscribunt, siquidem Georgius Philippus Nenterus *Physiol. cap. 9. pag. 330. seqq.* de hac conceptionis obscuritate ita inquit: Qua ratione ovulum impraegnetur, quidnam sit, quod motum primis rudimentis imprimit, & a quonam parentum proveniat principium illud movens, admodum obscurum est. Quis enim concipere potest, quomodo liquor sive lympha in testibus secreta & aliquali spissitudine gaudens, admirandum conceptionis opus perficere possit? captum sane hæc superant humanum: quæ enim de motu recentiores hic proferunt, parum lucis in re tantæ obscuritatis afferunt. Quidnam sit in semine, quod primum motum rudimentis in ovulo contentis imprimit, & conceptionem inchoat, quam maxime controvertitur, plerique ad spiritus varios insitos, influos, vitales, animales, archeos, vim plasticam &c. confugiunt; sed si rem accuratius examinamus, facile deprehendimus, gravissimis fictitia hæc principia agentia premi difficultatibus: nam ut nil dicam de nondum probata horum principiorum existentia, ante omnia supponi debet, quod generatio sit res magni momenti, quæ requirit principium intelligens & sufficienti cognitione instructum, quod omnia ita dirigere, succum nutritium partibus formatis & formandis ita apponere & assimilare queat, ut justa non solum totius corporis, sed & singularum partium, structura & conformatio ita resultet: quis autem omnibus hisce principiis, si sanæ rationis ductum sequi cupit, aliquam cognitionem tribuere potest? materialia sunt omnia hæcce principia, nec major ipsis inest cognitio, quam lapidi aut trunco. Potius ergo anima humana, cujus potestas in actiones vitales & animales se exerit, causa primi motus in ovulo & conceptionis statuitur: nam propter animam in principio rerum corpus creatum est,

ut

ut ei præbeat domicilium & inſtrumenti loco ſit, quem ob finem anima etiam corpus ſuum ex omnibus periculis, quantum quidem poſſibile eſt, eripere & in integritatis ſtatu conſervare conatur. Quod autem eo magis probat, animam humanam non dirigere tantum, ſed & perficere conceptionis opus, eſt quod anima fœtus in ſtruendo corpore occupata ſæpius res ad ſtructuram corporis non pertinentes, & quidem juxta ideam iſtam, quam anima matris ipſi communicavit, formet. Quam ſententiam rejectis omnibus hactenus recenſitis opinionibus, etiam defendit Michael Alberti *Introduct. in univ. Medic. cap. 2. §. 28. p. 31.* inquiens: Tale principium in homine non aliud deprehenditur, niſi anima rationalis, cui adſcribimus capacitatem ſtruendi & formandi corpus &c. qui etiam ibidem §. *96. pag. 37.* inquit: in negotio generationis requiritur & obſervatur præterea inter animam fœtus & animam matris accuratus conſenſus: diſſentiente enim anima matris, neque conceptio contingit, neque fœtus continetur, ſed iterum per abortum ejicitur. Porro de quæſtione, an ovuli fœcundatio ipſaque fœtus formatio a mixtura ſeminum, vel ſpiritu ſeminis virilis, vel ſpiritibus materialibus ſubtiliſſimis cum ideis, vel ab animæ facultate miniſtra, vel ab anima humana ſenſitiva vel animali, vel a mente quadam aut intelligentia admirabili, vel a vi plaſtica in ſemine, vel a rectrice divina providentia, vel a forma ſubſtantiali, vel a microcoſmotore, vel ab archeo, vel a ſeminali multiplicandæ ſuſcitandæque ſobolis fœcunditate a Deo indita, vel a motu ſecundum variorum autorum opiniones, derivanda ſit? prolixe agit Melchior Fridericus Geuderus *Diſſert. de Ortu Animal. pag. 271. ſeq.* quo loco varia huc pertinentia benevolus lector reperiet. De efficiente formationis fœtus vid. etiam Mich. Etmüller. *Oper. Vol. II. fol. 1072. ſeq.* De anima rationali in ipſo primo conceptionis momento præſente prolixe agit Paulus Zacchias *Quæſt. Med. Leg. Lib. IX. Tit. I. Quæſt. 1. ſeq. fol. 728. ſeq.*

CAPUT IV.

De ovuli ex ovario secessu.

§. 1.

Ovulum an statim in coitu ad uterum perveniat?

TAle proinde in ovario quocunque modo impraegnatum ovulum post aliquot dies ab hac vel illa tuba Fallopiana exceptum per ejusdem canalem ad uteri cavitatem propellitur, in eaque hactenus incepta conceptio seu generatio continuatur atque absolvitur. Statuunt equidem nonnulli, statim tempore foecundi coitus ovulum a tubis excipi eodemque momento ad uterum deferri, ibidemque a semine virili impraegnari, uti paulo ante ex Hypothesi Goveyana adduximus, quo loco dictus Autor *p. 68.* ovuli exceptionem ita describit: *Ipso conceptionis momento omnes feminarum partes generationi destinatae fibrarum inflationem ac tensionem patiuntur, mutant etiam pristinam figuram tam internarum partium quam externarum, & ob hanc ipsam rationem situm quoque mutant quodammodo, matrix ut & tubae inflantur notabiliter, & per consequens majus occupant spatium, quam in statu quieto, ita ut in illo actu tubae tendantur, & in formam arcus, parte nempe ipsarum superiore flectantur, eum in modum, ut figuram situmque mutent, & tunc temporis magis eleventur, ob ipsum uteri volumen, quod eas ad reflexionem illam versus ovaria obligat, ut ibi ope fimbriarum uniantur, quarum denticuli sive incisiones sunt totidem parvi musculi, qui se contrahunt, & earum extremitates ovariis applicant, ut ab illis cingantur, digitorum instar comprimantur, ovulaque maturiora ad descensum prona exprimantur, & mediantibus tubis in uterum deducantur, ibique eo momento, quo materia seminalis in orificium uteri internum effunditur, foecundentur &c.*

§. 2.

Negatur.

Veritati tamen magis consonum videtur, ovula in coitu foecundata ovario adhuc per aliquot dies inhaerere atque lymphae

affluxu

affluxu majorem molem acquirere, donec attenuatis & denique disruptis testiculi seu ovarii membranis, in canibus, uti mihi sæpissime observare licuit, tertio vel quarto, in uxoribus autem septimo vel octavo a coitu die, uti paulo ante dictum, a tubarum parte fimbriata excepta per easdem ad uterum descandant; qui ovulorum ex ovariis secessus insuper etiam ab aliis caussis promovetur. Quod etiam plurimi testantur autores, inquit enim Christianus Johannes Langius *l. a. fol. 228.* peracto fœcundo coitu ovum fœcundatum spatio aliquot dierum ab intumescente corpore quodam glanduloso, sub illo in ovario posito, disruptis tunicis tenuibus, tegentibus illud, protruditur intra Fallopianæ tubæ extremitatem, ovario jam jam altera vice admotam. Ad oculum hoc ipsum demonstrant extispicia hominum non minus, quam brutorum recenter imprægnatorum; hocque modo ex ovariis deciduum ovulum per tubarum cavitatem rotatur ac devolvitur ad uteri ipsius concamerationem usque, ubi aliquandiu hærens sedem sibi facit fixam. Juxta Theod. Craan *Dissert. de homin. p. m. 709.* non potest hoc in momento accidere, ut ova fœcundentur, ex testibus expellantur, a tubis Fallopianis excipiantur, & in uterum propellantur; ad hoc quippe aliquod tempus requiritur: Imo ovula per aliquod tempus in ovario adhuc morari defendit Daniel Hoffmannus *Annot. ad Hypothes. Govey. p. 68.* ovulum, inquiens, mox illo momento exsugi & extrudi ex ovario per ejaculationis quendam modum, ac per tubæ quoque cavum ejaculando quasi dejici mox in uterum, non credent ii, qui tubas attentius scrutando tantas earum angustias mirantur, ac difficulter concipiunt, qui tardo motu descendat ovulum iis immissum, tantum abest, ut possint concipere, id ejaculando quasi per illas descendere ad uteri cavum, & quidem tam subito, tantaque celeritate, ut non prius virile semen ad uteri internum pertingat atque allabatur orificium, qum ovulum jam delapsum sit in cavitatem uteri, & qui-

dem illud ipsum ovulum, quod ipso hoc venereo actu fuerit excitatum, ex ovario detrusum & per tubas subito depressum in cavitatem uteri: Reclamant tot autorum observationes, qui uteros post congressus vacuos invenere, etiam pluribus post copulam diebus, comparente adhuc in ovario ovuli prima mutatione, ac carunculæ ovulum quasi extradentis succrescentia; ut taceam, ovula in tubis diu post copulam etiam fœcundam inventa; imo ipsi affixa ac fœcundata &c. Labentibus a coitu fœcundo tribus aut quatuor diebus ovum adeo crescit, ut ovarium suum ad exclusionem stimulet, juxta sententiam Joh. Sigism. Elsholt. *M. N. C. Dec. I. An. 6. 7. 196. p. 287.* Ova in ovariis adhuc detenta majus incrementum agere, autopsia testatur Fridericus Ruyschius *Thesaur. anat. n. 5. p. 4.* ubi uterum mulieris sistit, quæ a paucis diebus aut horis conceperat; & præter alia unum ex ovis, quod existimat fœcundatum, mutationem magnam subiisse refert; scilicet magnitudine non solum cætera ova antecellebat, verum etiam post ejus apertionem ovi contentum coagulatum reperiebatur. Juxta Stephan. Blancard. *Instit. Medic. cap. 25. Oper. Tom. I p. 273.* ovum fœcundatur, hoc est, materia seminis virilis, ex mobilibus & admodum tenuibus constans particulis efficit, ut unum plurave ova sese dilatent majoraque fiant: Hoc est, quod a materia mobili, ex qua virile semen constat, etiam particulas unius aut plurium ovorum in motum concitentur, unde vascula ovum constituentia etiam ob majorem succorum affluxum dilatantur eousque donec ad magnitudinem ibi in tam arcto spatiolo contineri non possit, hinc ex membranula contenta erumpit, & a tuba hiando quasi incumbente, & ab ornamento foliaceo, tanquam tot digitis, comprehenditur; quæ, convulsione peracta, in pristinum statum redigitur, ejusque ope ovum in uterum delabitur. Ex sententia Gulielmi Cockburn. *Oeçon. anim. p. 106.* partes corporis nostri cum in ovo compendiose extiterint liquores eorundem quiescentes ac nunc ab aura seminali

in

in motum inciti rarefiunt, ac majus ſpatium undiquaque capesſunt, inde tumidum evadit ovum, diſtenditur ejus membrana ac in tubas Fallopianas eorum aliquod decidit.

§. 3.

Qua vero ratione ovula ex ovariis ſecedant vel propellantur, arduum ſane eſt determinare, quanquam variæ apud autores reperiantur cauſæ, tam ratione ipſius ovuli, quam teſticuli partiumque adjacentium; imprimis autem ovulum, ſecundum hactenus allegata, ob majus incrementum majus quoque ſpatium quærens perrumpit, vel a corpore quodam glanduloſo, ſub ovulo latitante, e loco ſuo protruditur. Inquit enim Caſparus Bartholinus *Specim. Hiſtor. anat. cap. 5. p. 86.* ovum fœcundatum a membranis ovarii, quibus involvitur, ita liberatur, quatenus poſt conceptionem tunicæ multis ſanguineis vaſis opacæ conſpiciuntur & ſequenti tempore inter tunicas illas gladuloſa quædam materia globuli figuram repræſentans & ſenſim accreſcens, ovum undique comprimit, donec illud per foramen in medio conſpicuum, rupta ovarii membrana, expellat; Ex juxta verba Regneri de Graaf *l. a. p. 348.* inter teſticulorum membranas, ovum obvelantes, materia quaſi glanduloſa excreſcit: brevi namque poſt coitum ovorum tunicas (quæ antea diaphanæ erant) opacas devenire conſpicimus, multisque ſanguineis vaſis adornari; & poſtero die poſt opacitatem illam conſpectam inter dictas ejus tunicas glanduloſam quandam materiam totum ovum involventem, globulique figuram repræſentantem intueberis, quæ ſenſim accreſcens ovum undecumque comprimendo, illud tandem per foramen in ejus medio conſpicuum expellit; quod in cuniculis tertio poſt coitum die, in ovibus, vaccis aliisque majoribus animalibus, quæ diutius uterum gerunt, tardius evenit; unde nobis veritatis ſcopum minus attigiſſe videntur ii, qui humanos fœtus trium quatuor aut octo dierum ſe inveniſſe gloriantur. Johannes Gothofredus Bergerus *Phyſiolog. upart. II. cap. 2.* *pag.*

Ovula quomodo ex ovario protrudantur.

A corpore glandoſo.

pag. 460. de ovuli ex ovario seceſſione ſcribit, quod ovulum plene maturum & continua lymphæ acceſſione eouſque irriguum, ut repleri amplius non poſſit, ad egreſſum ex ovario paratiſſimum ſit, quia ſubſtantia ejus glanduloſa, in cujus ſinu gignitur & adoleſcit; debitum nacta incrementum, papilla ſua magis magisque extuberat, & ambientem ovarii tunicam paulatim emollit & perfodit, retractaque ſub æſtu venereo fibrarum matricium contractione, ſinum ſuum aperit & per hujus ovariique hiatum, ovulum adjuvante niduli hujus fibroſi conſtrictione, qua contracta avulſaque vaſcula, a quibus illud pendet, ſine ullius effuſione ſucci idem dimittunt illæſum & virgineum in oviductum expellit & protrudit. Et *pag. 465.* inquit idem: hic motus ovuli totus a maturitate ejus & fibrarum motricium, cum petioli, vel calycis ejus vaſculoſi, tum ipſius ovarii & corporis glanduloſi, ac fimbriarum muſculoſarum oviductus in æſtu venereo conſtrictione dependet. In feminæ per quatuor menſium ſpatium fœtum in utero gerentis atque ſubmerſæ ſectione publica ejusmodi excreſcentiam glanduloſam in ovario ſiniſtro leviter adhæreſcentem ſe inveniſſe refert Johannes Mauritius Hoffmannus *Phyſiol. Anatom. Sect. XII. §. 7. p. 92 ſeq.* Secundum ſententiam Emanuelis Kœnigii *Regn. animal. Sect. I. Art. 17. p. m. 77.* tubæ Fallopianæ ovum exceptum ad uterum ducunt, quatenus ſemen utero injectum ſanguinique communicatum hunc & ſpiritus immutat, ut ad ovarium fortius ac peculiariter appellentes ovum fœcundatum ad exitum diſponant, dum glanduloſa materia ſenſim ex immutatione ovulo accreſcens illud ex omni parte comprimit, ac per foramen & papillam peculiarem ex ejus medio conſpicuam in tubas excipiendo ovo aptas expellit. Sic Juſtus Schraderus *Præfat. in Guil. Harv. Obſ. 2. b.* inquit: ovo ad exitum deſtinato circa ambitum & a poſtica parte accreſcit corpuſculum aliquod fibroſum, quod paulatim adauctum ovum ſenſim e ſuo alveolo exprimit, protrudit & foras urget, donec tandem ſolutis vincu-

vinculis ac rupto ovarii involucro elabatur; haud ab simili modo, ac in majoribus pustulis videre est &c. Et Casparus Bartholinus *de Ovar. Mulier. p. m. 39. seq.* ait: quidnam sit, quod post fœcundationem ovum ad exitum disponat & quomodo in mulieribus membrana, ovarii vasis constructa, pro augmento ovorum se extendens & iis elapsis se contrahens, pro transitu ovi aperiatur, altioris est indaginis. In quo præ reliquis pene omne punctum tulisse mihi visus est Regnerus Graaf, ex cujus observatione constat, prodire ova impraegnata in testibus, quatenus post coitum tunicæ multis sanguineis vasis opacæ conspiciuntur, & sequenti tempore inter tunicas illas glandulosa materia, globuli figuram repræsentans & sensim accrescens, ovum undique comprimit, illudque per foramen ex ejus medio conspicuum expellit. *Vid. etiam Act. Haffn. Vol. V. p. 49. seq.* Idem confirmat Franciscus Stockhamerus *Microcosmogr. cap. 7. p. 91.* his verbis: Excluditur seu decidit ovum ex ovario, quatenus ipsi jam maturo, ac in prolifico coitu fœcundato, a parte postica & circa totum ambitum corpusculum aliquod accrescit fibrosum, quod paulatim adauctum ovum sensim e suo alveolo exprimit ac eousque protrudit urgetque, donec ovarii involucrum in papillam acuminetur tandemque rumpatur, & ovum in vicinum decidat oviductum. De hoc ovorum secessu ita judicat Johannes Conradus Peyerus: Circa ovum quodlibet impraegnatum natura carnem fibrosam rubicundam fabricat, quæ ovum istud, haud secus, ac capula glandem, ambit & involvit, tandemque, vbi satis roboris acquisivit, per hiatum sive foramen, in tubam, extremitatibus suis laciniatis atque fibrosis arcte se tunc temporis ovario circumplicantem, expellit. vid. Joh. de Muralt. *Clav. Medicin. p. 402. & p. 415.* inquit: Apparent in prima ovarii inspectione tubercula quædam rubicunda & ferme globosa, &, si dissecueris, fibrosa numero fœtuum in utero reperiundorum exacte respondentia, quibus vix alium in promptu erit usum assignare, quam quod ab iis ovum ab ovario separatum in tu-

bas cornuum uterinorum detrusum fuerit. Juxta Stephan. Blancard. *Instit. cap. 25. op. Tom. I. p. 274.* membrana, qua ovum in ovariis includitur, glandulosa est; quæ glandulæ incrassescunt & extenduntur, qua ratione etiam ovum exprimitur usque in tubæ cavitatem: imo & color mutatur & humor contentus sit minus vividus, crassus, solidus & glandulosus. Et secundum Joh. Conr. Peyer. *Merycolog. libr. I. cap. 5. p. 49.* pullulantibus tuberculis fibrosis & glandulosis ovum quodlibet fœcundum admirando naturæ ingenio liberatur atque secernitur.

§. 4.

Quando hæ glandulæ generentur?

Utrum vero tales glandulæ vel globuli omni tempore in femellarum testiculis existant, vel tantum post coitum generentur? quæstio adhuc dubia est, de qua videatur Regner. de Graaf *de mulier. Organ. cap 12. p. 296. seq.* Marcell. Malpigh. *Epist. ad Spon. in Biblioth. anatom. Tom. I. 531. 535.* Joh. Gothofr. Berger. *l. a. p. 457. 460 seq.* Joh. Gulielm. Pauli *Annotat. in Joh. van Horne Microc. p. 239. seq.* Joh. Frid. Ortlob. *Histor. Part. Dissert. 36. p. 281 seq.* Casp. Bartholin. *Specim. histor. anat. cap. 5. p. 81.* Johann. Bohn. *Circul. anat. physiol. Progymn. I. p. 18. seq* qui tale corpus glandulosum sine prævio coitu, vel alio salacitatis stimulo, non generari defendit, quemadmodum, inquiens, aliorum, imprimis quorum fides optima & observandi dexteritas conspicua, avtopsiam in dubium vocare nefas duco, ita quin oculis propriis, cum attentione in materiam, quam mente volvo, directis, diffidam, nemo mihi ratio vertet; adeoque quantum quidem his in diversis, tam humanis, quam brutorum, subjectis usurpavi, nunquam nisi a coitu, me excrescentiam illam glandulosam observasse, testor. Pauci elapsi sunt menses, cum puellæ sedecim, & paulo post alius, tredecim, annorum, his ipsis vero infanticidæ juvenculæ nona a puerperio septimana, extispicium celebrarem, in quarum neutra, ne vestigium ejus deprehendere potui: pariter, quos uteros vaccinos & ovillos hujus rei experiundæ causa hactenus lustravi, horum non impræ-

impraegnatorum testiculos glomis his glandulosis vacuos, foetorum vero illius tantum lateris, cujus cornu foetum gerebat, testiculum uno, effoeto tamen, instructum vidi, hinc ordinarie non nisi coitus proliferi productum, substantiam hanc auguror. Sicuti autem experientia innotescit, per petulcam nonnullarum lasciviam & nefandas frictiones ac titillationes interdum, & sine omni maris cohabitatione, aliquod ovulum ad uterum provocari, subventaneum equidem: ita nec ratio deest, quin in ejusmodi subjectis sibi relictis aliquando similis substantia generetur, quatenus vel a stimulis venereis intrinsecis, vel extraordinario sanguinis & succi genitalis orgasmo, exagitationem intestinam & secessum portionis lymphaticae unius alteriusve ovuli, impraegnationis motui similem, contingere, non impossibile est. Licet autem *h. l.* Bohnius ovula subventanea vel ejusmodi corpus glandulosum absque cohabitatione ejici posse concedat, ovula tamen matura atque ad foecundationem apta sine praecedaneo coitu testiculos non deserere scribit *p. 11.* Georgius Philippus Nenterus *Physiolog. cap. 11. p. 329. seq.* inquit: Nonnulli existimant, in coitu foecundo ovulum ferri ad uterum & in ejus cavitate impraegnari: ad probandam suam sententiam dicunt, ova interdum matura absque ullo praegresso coitu in salacibus, ob nefariam genitalium frictionem ad uterum devolvi: quod, an veritati consonum sit, me nescire lubens fateor. Ova ab ovario per veneris ludibria, hoc est, per salacitatem fricatricum; vel per nocturnas pollutiones in uterum provoluta subventanea atque cassa esse omnia ad unum, scribit etiam Carolus Drelincurtius *de conceptu concept. Perioch. 20. p. 19.*

§. 5.

Alios insuper ovuli ex ovario secessionis vel prolapsus modos & causas alii medici adducunt, siquidem ad mentem Caroli Drelincurtii *de conception. conceptus Perioch. 11. p. 8. seq.* imaginari est, vesiculas illas plane maturas haud secus ab ovario suo secedere, ac fructus maturissimus sejungitur a ramo. Sicut ergo fructus citra suc- *Alii secessionis modi.*

ſuccum profuſum ullum ſuo pedunculo ab arbore decidit, ita ſane hæ veſiculæ, ſucco licet turgidulæ atque diſtentæ, illæſæ & intemeratæ, ſuis ab ovariis, naturaliter ſecluduntur, citra ſcilicet liquorem ullum ab ipſorum vel pelliculis vel veſiculis effuſum. Immo, magis appoſite dicam, veſiculas illas extreme maturas eodem modo ex ovario ſuo ſingulis propelli, ac ovorum vitelli e vitellario ſuo in infundibulum compelluntur. Hanc tamen ſententiam idem autor *Perioch. 57. p. 138. ſeqq.* adulterinam eſſe fatetur. Juxta verba Michaelis Albert. *Introd. in medicin. cap. 2. p. 37. §. 78.* ovulum in ovario fœcundatum avellitur, cum petiolo ſuo per motus ſtrictorios a natura matris, & ab eadem mediantibus & continuantibus illis motibus per Fallopianam tubam transprimitur & transfertur intra uterum. Fimbriam tubarum Fallopianarum amplexantem in fœcundo congreſſu ovarium compresſione ſua ad ſeceſſum ovuli ſymbolam quoque ſuam contribuere, forte non ſine ratione ſuſpicatur Johannes Fridericus Ortlob. *l. a. 282.* contractis enim tunicis ruptura producitur in teſticulo, per quam ovulum exitum ſuum invenit. Ex fibris carneis circa ipſa ovaria feminarum reperiundis ſeparationis cauſas petendas ad Caſparum Bartholinum reſcripſit Marcellus Malpighius; hæ enim fibræ tractu temporis comprimere poſſent vaſa ad ovum adultum euntia, & ita impeditis quodammodo alimentis corrumpi caulem, quemadmodum in aliis fructibus. Prolixe etiam ovulorum ex ovariis ſeceſſum ita deſcribit Isbrandus de Diemerbroec *Anatom. lib. I. cap. 24. fol. m. 133.* multi, inquiens, fructus horarii, ceraſa, pruna, perſica, juglandes, &c. quorum ſemina (quæ ſunt inſtar ovorum) ad tantam magnitudinem & aptitudinem deducta ſunt, ut fœcundari posſint, ſponte dehiſcunt, & ſic ex iis ſemina iſta, corticibus ſuis incluſa, excidunt, ſed quousque rorida terræ humiditate, & ſolaris ſpirituoſi caloris influxu (quæ duo ipſis ſunt inſtar ſeminis maris) non irradiantur ac foventur, intra lapidoſos ſuos calices ſeu teſtas occulta quieſcunt: verum ubi fœcundans illa terreæ humiditatis & ſolaris,

laris, alteriusve caloris conveniens influxus per invisibiles calicum poros subintrans (sicut in oviparis masculini seminis spirituosa pars per invisibiles poros corticum ovorum subintrat) ea ad majorem fœcunditatis maturitatem deduxit, mox sponte in suis juncturis emollescunt calices, sicque testæ, quamvis durissimæ, dehiscunt, & inclusa semina mollia magisque succulenta evadunt, ac sese dilatantia testas egrediuntur, atque ita gemmam, primum efformandi delineamentum, projiciunt: Eodem modo etiam res procedit in fabis, pisis, tritico, hordeo, seminibus melonum, cucumerum aliorumque, quorumcunque sola membranula (loco testæ) obvelatis. Ita quoque ova muliebria omniumque viviparorum, atque etiam avium, in suo ovario (quod sunt testes in mulieribus) paulatim a nutrimento ipsis, per minimas arteriolas & invisibiles nervulos, allato, justam magnitudinem talemque aptitudinem consequuntur, ut a spirituosa seminis masculini influentis parte fœcundari possint: quam fœcundationem si per coitum consecuta & sic fœcunditatis sigillo donata fuerint, mollescunt & sese dilatant & laxant, quibus in ovario includuntur, capsulæ, atque sic, cum a capsulis ovarii, quibus conclusa latent, præ magnitudinis incremento, & capsularum laxatione, amplius concludi seu contineri nequeant, sponte ex iis excidunt in oviductus seu tubas. Johanni Bohnio *l. a. p. 19. seq.* globus glandulosus, modo descriptus, minime ovulum fœcundatum ex ovario protrudere videtur, quippe ejus substantia contractioni præstandæ minus adæquata, i. e. haud fibrosa est, sed quicquid compressionis in ovulum subjacens exerit, a fibroso testiculi involucro habet, non ut externo tantum, sed cujus fibræ matrices ad interiora quoque se insinuant, hinc glomum hunc undique stringunt & cogunt, potissimum vero ejus papillam magis ad circumferentiam testiculi urgent, ac hujus involucro lacerato illius hiatum manifestant, ita quidem ut eum præputii instar non raro retrahant ac revellant. Quæ fibrositatum contractura dum contingit, vasa sanguifera per glandulosam sub-

ſtantiam decurrentia & ovulo inſerta corrugantur, comprimunturve, ut arctatis & flacceſcentibus quaſi radice ſeu pedunculo ejus connexu cum teſticulo lavetur, donec a fibroſis plexibus plane ejiciatur.

§. 6.

Foramen in ovario remantus. Poſt ovuli ex ovario ad tubas extruſionem, in teſticulo obſervatur vel remanet foramen quoddam ſive hiatus, per quem humanum ovum tranſierat; & quidem non ſolum in ſcrofis, vaccis, damis, & ovibus ejusmodi ſcrobiculos, qui ſinu ſuo prius ova complectebantur, quam ad uterum deſcenderent, ſæpe ſe conſpexiſſe, atque palpaſſe, ſed etiam inclytum Wepfferum talem rimam in cadavere infanticidæ decollatæ vidiſſe, refert Johannes Conradus Peyerus *Exercit. anat. 16. p. 77. ſeq.* Membrana ovulum includens, emiſſo ovo, totaliter coarctatur, verum ſtigma aliquod ſeu cicatricem ſemper relinquit, unde facile judicare poſſumus, quot fœtus femina habuerit, juxta judicium Stephani Blancard. *Inſtit. cap. 25. oper. Tom. I. p. 274.* Reperiri autem in mulierum, proxime vel diu poſt partum defunctarum, ovariis ejusmodi cicatrices, foramina, cavitates, papillas & veſtigia ovulorum excluſorum ſeu exturbatorum teſtantur etiam multi autores. Inquit enim Johannes Swammerdammius Miracul. Natur. ſive *de uter. muliebr. fabric. cap. 1.* Biblioth. anat. *Tom. I. fol. 498.* inveniuntur quandoque in ovario mulierum, quæ pepererunt, iſtiusmodi cavitates & veſtigia, in quibus delituiſſe vel per quæ tranſiiſſe videri poterunt. Fridericus Ruyſchius *in obſervat. de Ov. in uter. human. repert.* refert, in feminæ cujusdam teſticulo ſiniſtro fuiſſe aperturam, a ſolerte natura factam, quæ piſum majus ſuo cavo admittebat, extrinſece contractiorem. *vid. ibid. Tom. I. fol. 138.* In demortuis puerperis non ſolum cicatricem in tunica ovarii, qua ovulum exiit, ſed etiam annotatam a Graafio glandulam luteam, majorem plerumque ovarii partem occupantem eamque craſſam, & cicatricem verſus papilla ſua hiantem ac protuberantem, ductuque ſinuoſo intus cavam, ſe publice

ce demonstrasse, scribit Johannes Gothofr. Bergerus *Physiol. l. a. p. 457.* Vestigium ovi exturbati in testiculo reperiri, atque in brutis quoque aliquoties post partum adhuc papillam hiantem sibi conspicere licuisse, refert Johannes Bohn. *l. a. p. 20.* Talis cicatricula anno 1707. Francofurti ad Mœnum in ovario cadaveris feminini publice dissecti, ab integra medicorum societate fuit observata, referente Andrea Ottomaro Gœlicke *Medicin. Forens. Specim. I. §. 11. p. 22.* quo loco etiam amici fide digni meminit, qui anno 1706. in exenteratione feminæ cujusdam honestæ & quidem gravidæ, non tantum cicatriculam in ovario sinistro, sed quod magis, ipsam cicatriculam grumulo guttulæ sangineæ repletam observavit. Foramen illud, per quod elabitur ovum, papillam vocare Grafium, inquit Casparus Bartholinus *de ovar. mulier. p. 40.* econtra Johannes Conradus Peyerus *Merycolog. lib. I. cap. 5. p. 49.* papillam vocat tuberculum fibrosum, post fœcundum coitum in alterutro testiculo succrescens, quo ovum seu conceptus ab ovario liberatur. Singula ova intra scrobiculum nerveo carnosum nidulari, hoc est, ovum quodlibet haud una pellicula atque folliculo suis, sed insuper testiculorum nucamentis atque calicibus, ceu nidis nerveo carnosis, includi, ait Carolus Drelincurtius *de concept conc. Perioch. 12. p. 10. sq.* Fridericus Ruyschius Amstelodami 1673. in recens gravidæ ovario aperturam pisum majus suo cavo admittentem publice ostendit, huiusque rei vestigia in infanticidæ ovario anno 1696. Basileæ in theatro anatomico publico demonstravit Johannes Jacobus Harderus, vid. Eman. Kœnig. *Regn. animal. Sect. I. art. 17. p. m. 78.* Id confirmat etiam Peyerus *l. a.* Ruyschium in testiculo puerperæ patulum foramen sive hiatum observasse, per quem humanum ovum transierit. Occasione exempli Ruyschiani refert etiam Michael Ettmüllerus *Instit. Physiolog. cap. 22. oper. Tom. I fol. m. 162.* ipsum in muliere recens imprægnata, a militibus interfecta, observasse 1) in utero ovulum minutissimum, embryonem paucorum dierum; 2) in teste autem

dextro

dextro foramen excavatum; & 3) tubam illius lateris incurvatam & proboſcidis inſtar reflexam ad teſtem. Jacobus Vercellonus Romæ in archihoſpitale S. Jacobi incurabilium in viraginis cujusdam, phrenitide ab utero laborantis, cadavere aperto invenit inter alia lævam Fallopianam tubam ad ovarium arrectam inque eiusdem pampinis ſeu laciniis contentum ovum figura ac magnitudine columbinum exæquans, ut & colore denſaque & albida membrana obductum teſtæ loco. Hærebat autem iſtud in ſuperiore parte adhuc, dum ipſi ovario mediantibus aliquot fibris inter utriusque ſubſtantiam excurrentibus: quibus ablatis facile fuit videre calicem ejusdem ovi (unde fuerat expromptum) etiamnum ovario inſculptum, quique parvum muſcæ mellificæ favum repræſentabat, ac poſtremo diffiſſa illa tunica ambiente vidit Vercellonus humorem quendam aqueum, id eſt limpidum ac ſumme fluidum erupiſſe, in cujus medio extabat alba illa cicatricula, veram humanam carinam repræſentant. v. Ephemerid. acad. NC. *Cent. VII & VIII. obſ. 9. p. 23. ſeq.*

§. 7.

Obſervatio. Anno 1719. die 28. Auguſti hic Dresdæ Anna Charlotta Bredſchneideria, quadraginta circiter annos nata, militis uxor, poſtquam aliquot, ex farina, cui arſenicum admixtum fuerat, a ſe paratos globulos, cum viro ſuo comederat, intra duodecim horas miſerrime obibat; vir autem jam ſexagenarius poſt largiſſimum lactis ejusque ſeri, deinde, ob hujus defectum maximamque ſitim & intolerabilem ardorem, aquæ frigidæ potum, (cujus intra viginti quatuor horas ultra triginta cantharos Dresdenſes potarat) tandem conſervabatur, ita tamen ut totius corporis cutis, pili atque ungues intra trimeſtre ſpatium ſecederent atque elabarentur. In defunctæ hujus uxoris ratione officii a me diſſecto corpore non modo externe, ſed interne quoque in faucibus, œſophago, ventriculo & inteſtinis veneni ſigna erant conſpicua; præterea etiam in dextro teſticulo ſeu ovario tam magnum & profundum deprehende-

hendebam foramen, ut maximum pisum vel globulum adhuc majorem immittere potuissem: Cum vero primo adstantes uxores, deinde etiam ipsius adhuc vivum interrogarem maritum, an & quot liberos habuisset defuncta? omnes, ipsam nunquam peperisse, respondebant, quod etiam ipsius vir exinde confirmabat, quia ante ipsum nulli marito nupta fuisset. Quod si proinde ex ejusmodi foramine seu fovea ovarii, certum antecedentis partus signum desumi debet, dicta sane femina furtivi amoris indeque subsequentis & clandestini partus suspicionem evitare vix poterit. Post editos gemellos duplicem foveam in ovario sinistro annotavit Swammerdamius, vti ex ipsius epistola recenset Justus Schraderus *Præfat. obs. Harvei.* ** *b.* scilicet femina sex mensibus gravida postquam gemellos exanimes pepererat, vivere desiit; aperto ejusdem cadavere, occurrit uterus, magnitudine caput infantis æquans, in cujus cavitate nil nisi sanguis concretus delituit, a quo & orificium ejusdem internum propter insignem sui expansionem tres digitos junctos facile transmittens, fuit obturatum. Testiculus dexter nullam alterationem passus, sed plane integer; in sinistro vero visa est quædam quasi inflammatio, præterea notabilis cicatrix, qua divisa corpusculum heterogeneum, fibrosum, subflavum, duplici foveola præditum se obtulit &c. Quomodo autem ovum majus per foramen minus penetrare possit, per quod ipsi negandus videbatur egressus, ostendit Daniel Tauvry; ovum scilicet, dum prolongatur, crassitiem imminuit, foramen ob membranæ tenacitatem dilatatur. Hanc assertionem eleganti illustrat experimento. Nempe si ovum gallinaceum aceto immittatur, ut testa mollescat, per foramen ipso multo minus urgeri potest in vitrum, ex quo non patet per idem reditus, si affusa aqua testa rursus induretur. vid. Act. Erud. Lips. *Ann. 1706. mens. Novembr. p. 526.* In canibus se aliquoties deprehendisse foramina in ovariis, quæ ovula nuper detinuerant, recordatur Christ.

Joh. Langius *oper. Tom. I. f. m. 228.* Id quod etiam in canibus sæpius observare mihi contigit.

CAPUT V.

De ovuli per tubas Fallopianas descensu.

§. I.

Ovula per tubas ad uterum descendunt.

OVulum autem in ovario fœcundatum atque post aliquot dies ab eodem dicto modo secedens a tubis Fallopianis (de quibus in Muliebribus, pluribus egimus) ordinarie excipitur perque earum canales ad uteri cavitatem defertur seu protruditur; quanquam interdum etiam extraordinarie, & antequam ad tubarum extremitatem laceratam perveniat, in abdominis cavitatem prolabatur, interdum etiam in ipsis tubis adhuc hærens ac ulteriori ad uterum descensu impediatur; quod medicis conceptio tubaria vel fœtus tubarius appellari solet.

§. 2.

Tubarum ad ovaria applicatio.

Cum vero tubarum extremitates fimbriatæ extra fœcundum coitum a testiculis seu ovariis ad certum spatium distent, ut adeo fœcundatum ovulum, ex ovario prolapsurum, minime amplecti posse videantur, nonnulli autores, secundum hactenus dicta, conceptionem in ovario penitus negant, vid. Joh. Swammerdam. *Miracul. natur.* in biblioth. anat. *Tom. I. fol. 497.* alii vero in coitu fœcundo tubas Fallopianas pro duplici scopo, tum, secundum quosdam, pro ipsius seminis materialis, vel secundum alios, pro ejusdem tantummodo auræ genitalis seu partis spirituosæ, ex utero ad ovarium ascensu, tum etiam pro ovuli fœcundati simul ad uterum ingressu vel propulsione, per certam fibrarum vellicationem & motum, a coitu ortum, ad ovarium trahi seu applicari defendunt, & quidem illi, qui ovulum statim in coitu ex ovario ad uterum descendere credunt; Illi vero, qui ovulum demum post aliquot dies ad uterum pervenire statuunt, in duas sententias abeunt,

abeunt, dum alii talem tubarum cum ovario connexionem a coitus momento usque post ovuli descensum durare, alii vero bis, scilicet in coitu pro ovi imprægnatione, & deinde iterum post septem vel octo dies, in mulieribus, pro fœcundati ovuli ad uterum ingressu, accidere statuunt. Sicuti autem paulo ante virilis seminis ejusve auræ genitalis ex utero ad ovarium ascensum non per solas tubas earumve ad ovarium applicationem fieri, sed potius per certam totius humorum massæ, a spiritu seminali factam alterationem, unum vel alterum ovulum imprægnari statui; ita pariter hoc loco, ut mentem meam de tubarum ad testiculos applicatione paucis quoque explicem, minime tubas Fallopianas statim in momento coitus ovariis annecti, ut semen vel auram genitalem ad ovula admittant, sed post aliquot demum a coitu dies, pro excipiendo fœcundo ovulo, per fibras testiculi motrices, ad tubas excurrentes atque ab ovuli incremento lacessitas, testiculis applicari ex ea ratione judico, quod in canicidiis, ante quadraginta aliquot annos, curiositatis gratia a me tentatis, nunquam primo die vel statim post coitum, sed tertio saltem vel quarto die dictas tubas ovariis propiores, vel proximas, vel penitus etiam iisdem annexas, ovulaque jamjam in orificio continentes, primo autem & secundo die remotiores deprehenderim; Quapropter etiam tam vehementem tubarum motum earumque ad ovaria applicationem non statim in cohabitationis actu, sed potius successive intra aliquot dies tam dictam applicationem, quam ovuli ex ovario exceptionem ejusque ad uterum transportationem fieri, in hoc obscuro mysterio, non improbabiliter imaginor. *Observatio.*

§. 3.

Quid autem de hoc tubarum Fallopianarum motu earumque fibris motricibus & usu, item de ovulorum ad uterum transitu, alii autores statuant, partim ex *Muliebr. Sectio III.* partim ex sequentibus videri potest, imprimis autem ovulorum ad uteri de- *Tubarum motus quomodo fiat?*

scen-

ſcenſum illæ promovent. Inquit enim Georgius Pſiilippus Nenterus *Phyſiolog. cap. 2. p. 330.* ovuli ex ovariis per tubas in uteri cavitatem deſcenſum promovent ipſarum tubarum extremitates, quæ, etſi cum teſtibus immediate non cohæreant, in coitu fœcundo turgidæ redditæ teſtes ambiunt & conſtringunt, & hoc modo ovulum imprægnatum ex teſtibus in tubas exprimunt, unde etiam plerumque in teſtibus, ſi poſt conceptionem inſpiciuntur, cicatrices adhuc apparent & tuba, per quam ovulum ad uterum provolutum fuit, turgida admodum deprehenditur: uti ante elapſos aliquot annos in theatro anatomico cernere mihi licuit. Caſparus Bartholinus *Specim. Hiſtor. anat. cap. 5. p. 87.* ait: quod tranſitum ſpectat & viam ovi ab ovario in uterum, cum certum ſit, poſt conceptionem a ſanguine, ſeminali vi imbuto, mutata quædam ova intra oviductum recipi, hoc in mulieribus & quadrupedibus per tubas uteri fieri, neutiquam negari poteſt, præcipue cum 1) nulla alia e teſtibus in uterum detur via, nam fictitia omnino ſunt illa vaſa, quæ nomine vaſorum deferentium in mulieribus deſcripſerunt antiqui. 3) Tubæ orificium fibris motricibus inſtructum eſſe, evidentiſſimum ſit, & illud ipſum teſticulum ſeu ovarium amplecti non raro obſervetur. 3) Non infrequens ſit in tubis ova delapſa reperire, imo & in tubis ipſum fœtum repertum teſtentur variorum obſervationes. 4) Denique orificium tubæ in avibus & quadrupedibus omnibus ejusdem ſit figuræ. Oviductus, vigente venere, ovarium verſus æſtuans porrigitur, & panſis ac diductis fimbriis ſuis muſculoſis, veluti digitis, ſe circa idem circumjicit, atque ita illud complectendo, compreſſu ſuo venereo erupturum ex hiatu, vel rima ovarii ovulum exprimit, & patente ore ſuo, ac hiantibus veluti faucibus, excipit, fibrisque ſuis muſculoſis motu ſucceſſivo & periſtaltico ad uteri fundum usque rotat & pervolvit, ſecundum verba Johannis Gothofredi Bergeri *Phyſiolog. p. 461.* Non poteſt in coitus momento accidere, ut ova fœcundentur, ex teſti-

testibus expellantur, a tubis Fallopianis excipiantur & in uterum propellantur; ad hoc quippe aliquod tempus requiritur. Intra hanc tubam, non tantum ova, sed etiam fœtus fuerunt reperti, quod signum, ova ire per has tubas ad uterum, vid. Theod. Craan *de Homin. cap. 162. p. 709.* Michael Bernhardus Valentini *Epistol. ad Joh. Dan. Dorstenium de Monstr. Hassiæ*, ita scribit: Viam, qua ovula illa, embryonum typum continentia, ex ovario in uteri concamerationem pervenire solent, per tubæ Fallopianæ ductum successive fieri, experimentis suis & figuris jamdudum observarunt recentiores anatomici, Ruyschius, Graffius, Bartholinus, Diemerbrockius aliique. Quin & ipsæ sæpe mulieres hos ovuli gressus & progressus sentire solent, quæ, ut sub primos imprægnationis dies horrore quodam febrili succutiuntur, ita paulo post per aliquot dierum spatium ad regionem ischiaticam titillationem quandam persentiscunt, *es kitzelt so nach dem Schoosse zu*, sicut id ex orali curiosarum matronarum confessione quivis haurire poterit. Ut enim mediante titillatione hac sensibiles admodum tubarum uterinarum extremitates ovario applicantur, illudque singulari modo exosculantur, ita fere sensus hic eousque perdurare solet, donec superato tubæ ductu anfractuoso in uterum protrudatur ovulum, & per affluentem ex arteriis pultem nutritivam ulteriora incrementa capiat. *v. M. N. C. Dec. II. an. 3. p. 480.* Juxta Carol. Drelincurt. *de conc. concept. Perioch. 15. p. 13. sq.* non solum faucibus appendicum uteri sorbentur ova, sed & eadem in appendicum cellulas pedetentim devolvuntur. Imo e cellulis tandem ambagiosis illis & nerveo-carneis, quæ suis fibrillis sese circum ova contrahunt, in uteri fundum usque demittuntur & rotantur. Franciscus Stockhamer. *Microcosmogr. cap. 7. p. 92.* Oviductus, inquit, ovaria e longinquo ambiunt, suoque fine in fimbrias lacero, ad ea accedunt, ut decidua ova recipiant deferantque ad uterum. vid. etiam Christ. Frid. Garmann. *Epistol. 100. p. 434. seq.* Joh. Frid. Ortlob. *Histor. Part. dissert. 36. p. 282. seq.*

§. 4.

Tubarum angustia. Annon tubæ circa insertionem in uteri fundum sint nimis angustæ, ut ovulum vix in uterum immittere queant? agit Johannes Conradus Peierus in Joh. Muralt. *Clav. medic. p. 409.* eo, inquiens, loco, quo tubæ uteri fundo utrinque inseruntur, angustiæ quidem apparent, sed non tantæ, quin stylo tenuiori introitus in uteri cavitatem facile patescat; quare, sicut ureteres, alias valde angustos, a calculo transituro plurimum aperire cernimus: vel quemadmodum uteri osculum internum tempore gestationis strictissime occlusum, instante partu, integrum fœtum transmittit, quidni pariter de istis angustiis concipiendum sit, illas eo conceptionis momento, quo ovulum ovario excussum ingressum in uterum affectat, reserari, ac quantum par est, ampliari. Maximæ difficultatis opus esse, hunc motum ovi ex ovario per tubam in uterum debito modo demonstrare, olim putabant medici, uti pluribus demonstrat Johannes Swammerdammius *de uter. muliebr. Fabric. cap. I. v. Biblioth. anat. Tom. I. fol. 497.* Quod confirmat etiam Petrus Stalpart van der Wiel *Exercit. de Fœt. nutrit. p. 6. seq.* modumque ita explicat: Ovum e veteri sede egressum magis commodam occupet, necesse est, ad quam non nisi per viam admodum angustam pervenit, nempe per tubam Fallopianam: quo pacto autem illam subintret, diu fuit litigatum, & adhuc sub judice lis est. Qua de causa nonnulli ignorantiam suam dissimulantes qualitatibus, nescio quibus, occultis adscripsere: nobis autem ad has, ignorantiæ totidem asyla, præsertim hic recurrendum minime est, quoniam hoc cuivis ad structuram, & situm tam ovarii, quam tubæ Fallopianæ, ac ad illa, quæ, dum fermento virili substantia ovi est infecta & turgescit, fiunt, recte attendenti satis clarum evadet. Ovario namque sensim turgescente, necesse est, ut etiam magis ac magis orificio dictæ tubæ appropinquet, aut vice versa, dum situs hujus tubæ ita se habeat, ut ejus orificium semper ovarium spectet, & quando ovarium intumescit, non solum acce-

dit

dit ad tubam, respectu illius spatii, quod tum magis occupat, sed etiam, quatenus increscit & intumescit, membranam inter tubam & ovarium intermediam, ob figuram alam vespertilionis dictam, reddit breviorem, ac proinde orificium tubæ quasi ad se trahit, unde tandem illud (utero insuper spirituum humorumque in ejus substantiam per feminarum ex voluptate palæstræ venereæ, ejaculationeque virilis fermenti protractam imaginationem, majore influxu nonnihil tumefacto adjuvante) ovario, vel potius ovo, jam extra ovarium, ut solet vulgo semen extra terram, propullulanti fit contiguum: quo facto data est occasio, ut ovum jamjam vinculis suis liberandum viribus propriis domicilium mutet. Ovum dictam tubam ingressum ulterius pergit, & gyris istis, qui tubæ, tanquam totidem valvulæ, ne illud repellatur, inserviunt, post idem a pressione partium circumjacentium, magis inflexis, uti & accedente majori spirituum influxu per tubam propellitur in uteri cavitatem &c.

§. 5.

Tubarum fimbrias, mentulæ ad instar languente venere langue-re, vigente vero vigere, id est, penis atque clitoridis ritu vel flaccescere atque collabi, vel turgere atque porrigi; earumque fimbrias sanguine spiritibusque venereis turgidulas huc & illuc attolli atque vagari, donec impetu cœco ruant in testiculorum amplexus: Nam uti profecto feminæ v. g. bombycum papiliones apertum & erectum podicem cupidine cœca tamdiu jactant atque circumferunt, quam mari copulentur; ita prorsus musculosæ fimbriæ nostræ sese primum, manus ad instar, expandunt, seseque totas deinceps in testiculorum ambitum diffundunt, quos suis veluti digitis (erectis & expansis quidem, sed nonnihil tamen reductis) comprehendant atque comprimant. Præterea fimbriæ illæ isthoc venereo suo complexu atque compressu aliquam e testiculis hydatida, seu vesiculam limpidam elidunt, inque suas fauces, hoc est, in os patulum detrudunt; uti scribit Carolus Drelincurtius

de

de conceptu conceptus Perioch.7.8.9.p.5 seq. vid. etiam Eman. Kœnig. *Regn. anim. Sect. I. p.77.* Tubarum ſubſtantia eſt carnoſa, ut motum habeat, utque ovulum facilius in uterum delabatur. Seminis virilis portio maxime volatilis a tubis ad ovarium usque transfluit ad ova fœcundanda. Seminalis hicce ſpiritus tubas pervadere non poteſt, quin motum ipſis imprimat: Hinc fit ut lacerum fruſtrum ovarium undiquaque amplexum veniat, adeo ut ovum, quod ſeminis ſpiritus fermentarunt, ſenſim ab ovario exſolvatur, membranam disrumpendo, ut tubam ſubeat tandemque in uterum deſcendat, juxta Petr. Dion. *Anat. demonſtr. 4 p. 226.* Exacte de ovuli ad uterum per tubas deſcenſu agit etiam Johannes Bohnius *Circul. anat. phyſiol. Progymn. I. p. 20 ſeq.* ſequentibus verbis: Ad uterum demum devolvitur conceptus per tubas, pari modo ac in oviparis per oviductum, quatenus primo ratione conformationis atque connexionis notabilis has uteri appendices & oviductum gallinaceum intercedit analogia: ſecundo harum extremitas fimbriata & muſculoſa poſt coitum fœcundum teſticulis propinquior, imo hos arctius complecti cernitur, ut præter Ruyſchii tabulam, qua in utero recens imprægnatæ embryonem paucorum dierum, in illius teſticulo dextro aperturam & tubam ejusdem lateris proboſcidis inſtar ad ovarium reflexum teſtatur, aliorum anatomicorum obſervationes perhibent. Quibus tertio jungendum, quod in brutorum non tantum tubis, tertio, quarto &c. a coitu die ovula has permeantia, ſed fœtus quoque humani intra easdem aliquoties deprehenſi fuerint. Facit denique huc, quod tubis conſtipatis nulla in utero fiat conceptio. Cum vero tubarum extremitas patula, ratione cujus ovulum a teſticulo arripit, in homine aliisque viviparis ab hoc multum diſtet, nova de hujus applicatione & adductore emergit difficultas, ſeu qua mechanica pro ovulo immediate excipiendo teſticulis admoveantur: Siquidem quam Grafius ſuggerit, quaſi ſeminis maſculini blanda titillatio orificium illud fimbriatum adaptet, haud omni dubio caret,

ret, potissimum cum ejusmodi stimulus & vellicatio tubas has, tanquam conformationis fibrosæ, non tam explicare, sed elongare, eorumque orificium aversum sursum reflectere ac testiculis adaptare, quam corrugare atque retrahere valeat. Pro phænomeni itaque hujus ætiologia explicanda observandum, canales hos ratione suæ substantiæ, qua uterum, cujus appendices æmulantur, fibroso-spongiosæ texturam corporibus penis nervosis similem fovere, hinc ab œstro venereo, a maris semine impresso ad turgescentiam aliquam disponi. Atque hac quidem tenentia potius a testiculo, quam ad eundem exporrigerentur, nisi a fibris motricibus a testiculis, vel immediate magis vel per ligamenta, sub diversis inclinationibus ad tubas excurrentibus, pariter a turgescentia illa genitali lacessitis, tanquam totidem habenis seu loris revellerentut, & ad elapsuri ovuli exceptionem disponerentur. Quod quidem eo commodius fit, quatenus earum laciniæ foliaceæ musculosæ, instar digitorum, testiculum complectuntur, molliterque comprimunt, i.e. ovuli eruptionem non minus juvant, ac elisum, apprehendunt, & per orificium angustius ac circularibus fibris firmatum ad tubæ sinus latiores protrudunt, a quorum fibris muscularibus successive & motu quodam peristaltico ad uteri cavum devolvitur. Binis vicibus tubas Fallopianas ad ovaria applicari statuit Christianus Johannes Langius *Physiolog. Th. 38. Oper. Tom. I. f. 227 seq.* & primo quidem illo tempore, quando genitalia mulieris a titillatione venerea tenduntur, & mentulæ virilis ad instar eriguntur, probabile est, has extremitates laciniatas simul expansas & rigefactas, manus ad instar arripere & comprehendere ovaria, usque donec seminis virilis subtilior seu activa portio per patentes tubæ fauces ex utero illuc transierit. Quo facto tubæ hæ, languente venere, flaccescentes ac pendulæ rursum quoque fiunt, adeo ut æque ac antea a testibus prorsus remotæ intuentibus se offerant; Deinde, quando ovulum fœcundatum spatio aliquot dierum ab intumescente corpore glanduloso, disruptis tu-

nicis, intra Fallopianæ tubæ extremitatem, ovario jamjam altera vice ad motum, protruditur.

§. 6.

Tubæ ovariis applicatæ. Revera autem tubas Fallopianas teſtibus muliebribus ſive ovariis poſt coitum applicari teſtantur obſervationes atque icones ſeu figuræ ab autoribus annotatæ, qualem uteri non diu poſt imprægnationem e corpore diſſecti iconem, in qua tuba ſiniſtra ipſi ovario inhæret, communicat Godefridus Bidloo *Anat. hum. corp. Tab.53.* In teſte dextro foramen excavatum & tubam illius lateris incurvatam, & proboſcidis inſtar reflexam obſervaſſe Fridericum Ruyſchium, refert Michael Ettmüllerus *oper. Tom. I. fol. m.162.* Ipſe autem Ruyſchius *obſervat. de ovo in uter. hum. repert.* inquit: pars tubæ Fallopianæ proboſcidis inſtar, ad ovarium torta videbatur, vt ovum maturum exciperet. v. Biblioth. anat. *Tom. I. f. 738.* Hujus obſervationis meminit etiam Joh. Gothofr. Bergerus *Phyſiol. p. 456 ſeq.* inquiens: primus & clare Ruyſchius in muliere brevi ab imprægnatione interempta ovi nuper excluſi in teſticulo ſedem, partemque tubæ, proboſcidis inſtar ad ovarium tortam, ut maturum exciperet ovulum, vidit & demonſtravit. In utriusque ſexus cohabitatione foliacea tubæ alterutrius ornamenta ſæpius ad ovarium applicari, per experientiam Valliſnerii atque Littre confirmat Franciſcus Maria Nigriſoli. *vid. act. erudit. Lipſ. an. 1714. menſ. Novembr. p. 521 ſeq.* Inquit etiam Johannes Swammerdamus *mirac. natur. cap. 1.* Quod in gallinis nonnunquam fieri obſervavimus, ut infundibulum membranoſis ſuis expanſionibus ipſum ovarium amplectatur, idem in mulieribus tempore conceptionis, ubi ovum deponitur, accidere, & tubam applicatam orificio ſuo ipſum ovum excipere credemus, tantiſper, dum meliora ſuccurrant. v. Biblioth. anat. *Tom. I. fol. 498.* Tubam dextram inſigniter dilatatam ovulum ejusdem ovarii amplexantem Buſſiere deprehendit. v. Joh. Gugl. Pauli *Annot. in Joan. van Horne Microc. p. 241.* In utriusque ſexus cohabitatione foliacea tubæ alterutrius ornamenta

menta sæpius ad ovarium applicari, per experientiam Vallisnerii atque Littre confirmat Franciscus Maria Nigrisoli *v. act. erudit. Lips. 1714. mens. Novembr. 522.* Tubarum extremitates ova e testibus prolabentia excipere judicamus, quia utplurimum in brutis tubarum extremitatem testiculos tam accurate amplectentem invenimus, ut quicquid ab his prolaberetur, necessario in tubarum capacitatem incidere deberet: quod tanto liberius asserimus, cum in variis quadrupedibus extremam tubarum expansionem ejuscemodi, ut oviductus infundibulum, quod in avibus vitellos excipit, efformatam offenderimus, inquit Regnerus de Graaf *de mulier. organ. cap. 14. p. 351.* In cadavere viraginis annos duodeviginti natæ, atque Romæ phrenitide ab utero denatæ, lævam Fallopianam tubam, ad ovarium arrectam, inque ejusdem pampinis seu laciniis contentum ovum, figura & magnitudine columbinum exæquans, ut & colore, densaque & albida membrana testæ loco obductum invenit Jacobus Vercellonus. *vid. Ephemerid. acad. N. C. Cent. VII & VIII. obs. 9. p. 23. seq.* In canibus post coitum tubas ovariis applicatas vel versus eadem tensas sæpe mihi observare licuit. Puerpera juvencula pridie puellam enixa alium adhuc mortuum in utero habebat fœtum; quæ cum sequenti die fatis concessisset, a Bernhardo Albino secta exhibebat testes, ovis turgidulis, pellucidis & copiosis refertos: e dextro teste pollicis latitudine, mediantibus vasis sanguiferis versus tubam Fallopianam, ovum pendebat, quod magnitudine pisum majus adæquabat. *vid. M. N. C. Dec. IV. obs. 94. p. 187.* Porro fœtum in ovariis quandoque reperiri, testatur Dn. Littre in *Act. Erudit. 1706. mens. Jun. p. 265.* Incredibile equidem videbitur multis, in ovulo cum ovario cohærente cerni posse fœtum, quem tamen laudatus anatomicus, eumque tres lineas longum, unamque lineam cum dimidia crassum, & interveniente tenuissima chorda membranis vesiculæ annexum, in hac ipsa duabus aliis minori atque ovario feminæ sinistro majori inexistente, distincte cum aliquot ejus partibus lustravit.

Fœtus in ovario.

§. 7.

Ova in tubis. Nonnunquam etiam ovula in ovariis impraegnata atque per tubas Fallopianas ad uterum tendentia ab ulteriori descensu a variis causis impedita in iisdem ab anatomicis sunt deprehensa. Anno enim 1694. Dn. Bussiere, anatomicus & chirurgus Gallus, in diario eruditorum Parisiensi gallico sermone exhibuit epistolam de ovo in tuba Fallopiana cadaveris foeminini dissecti reperto. Postquam enim foeminam juvenem, quae non multo ante pepererat, aperuit, tubam dextri lateris versus extremitatem suam praeter solitum distentam, versus matricem vero paulo diminutam deprehendit. Pars vero eum in modum dilatata sese incurvabat totumque fere ovarium amplexabatur, cujus membranae tam firmiter adhaerescebat, ut non nisi vi ab ea divelli sese pateretur. Tandem tuba ab ovario separata, ovum conspectui aperte oblatum fuit. Aequabat autem magnitudine avellanam, ejusque tres quadrantes extra ovarium per foramen ibidem factum jam prodierant, ut illi non amplius adnexum videretur: Nihilominus tamen, cum auferre illud operator niteretur, per exiguum quendam, satis tamen durum petiolum adhuc adhaerere observabat, per quem vasa quaedam sanguinea pertransibant, vid. Andr. Ottom. Goelicke *Histor. chirurg.* §. *272. p. 186.* In tubae Fallopianae pampinis seu laciniis contentum ovum figura & magnitudine columbinum exaequans observasse Jacobum Vercellonum, paulo ante ex Ephemerid. acad. N. Cur. *Cent. VII. obs. 9. p. 24.* adduximus. Ovula in tubis diu post copulam etiam foecundam inveniri, imo ibi affigi ac foecundari, scribit Daniel Hoffmannus *Annotat. ad hypothes. Goveyan. p. 69.*

§. 8.

Conceptus tubarius. Quandoque etiam accidit, ut ovum ita foecundatum ob varias causas, in tubis uterinis diutius persistat & foetus ibidem majus incrementum vel totam etiam perfectionem acquirat, talisque foetus vocatur tubarius vel etiam conceptus tubarius quasi con-

conceptio in tubis facta sit. Inquit enim Theodorus Craan *Differt. de homin. cap. 162. pag. 709.* intra hanc tubam non tantum ova, sed etiam fœtus fuisse repertos, quod signum, ova ire per has tubas ad uterum: Ejusmodi observationes aliquot annotavit Johannes Riolanus *Anthropogr. Lib. II. cap. 35. fol. 180.* Decem, inquiens, anni sunt jam elapsi ab eo tempore, quo hæc scribo, quod chirurgus Parisiis, præsentibus medicis in mortua muliere dissecta, pusillum fœtum optime conformatum in cornu dextro uteri, sive tuba, invenit. Similem fœtum a sexaginta annis in iisdem vasis Parisiis visum fuisse, a chirurgis fide dignis mihi narratum est. Sed recens habemus exemplum de lotrice linteorum cubiculi reginæ, ab aliquot annis in ejus corpore inventus fœtus pollicis longitudine & crassitie bene conformatus, intra uteri cornua locatus, qui dolores adeo crudeles per quatuor menses excitavit, ut tandem vitam cum morte commutarit, mense graviditatis septimo. Id rescivi ab eruditissimis doctoribus Parisiensibus, qui apertioni cadaveris interfuere, Petro Seguino, scholæ nostræ seniore, primario reginæ medico, & P. Yvelin medico regis & reginæ, qui historiam a se descriptam mihi dedit, & fœtum, quem adhuc servat, ostendit. In historia inter alia hæc habentur: Disciffo abdomine post magnam sanguinis copiam in conspectum venit tuba uteri in sinistro latere, supra modum tumefacta, eaque aperta deprehensus fœtus bene formatus, plusquam bimestris, involucro carneo obvolutus, quod secundinam referebat. Istud prodigium reginæ totique aulæ regiæ demonstravit. Exemplum simile Auarici Biturigum ferme ab annis triginta observatum fuit, de quo dictus Riolanus *l. a.* plura refert. Quanquam, juxta Thom. Bartholin. *anat. lib. I. cap. 17. p. 260.* testetur Guido Patinus, successor Riolani, nunquam id credidisse Riolanum, sed tantum scripsisse, ne fidem videretur derogare aulico narranti. Benedictus Vassalius equidem in muliere quadam duas matrices atque in utero adjuncto fœtum se reperisse statuit, vid.

Henric. Oldenb. *Act. Philosoph. Angl. p. 814.* quod si tamen figuram ibidem communicatam intueamur, facile patet, uterum secundum, seu cavitatem, in qua fœtus latuit, nihil aliud, quam tubam Fallopionam fuisse. vid. etiam Theoph. Bonet. *sepulchret. lib. III. Sect. 37. fol. 1367.* Joh. Sigism. Elsholt. *Epist. ad Volrath. Huxholt. de conception tubar. v. M.N.C. Dec. I. an. 4. append. p. 76 seq.* Inquit etiam Gulielmus Harveus *de generat. animal. cap. 65. p. m. 425.* quemadmodum alia animalia semper in cornibus concipiunt; ita aliquando etiam mulier reperta est, quæ fœtum in cornu sive tuba gereret, ut doctissimus Riolanus ab aliis observatum meminit, & nos etiam propriis oculis conspeximus. De ejusmodi conceptione tubaria scribit etiam Nicolaus Venette *de la generat. de l'homme Part. III. art. 6. p. 428.* je trouve dans mes memoires, qu'il y a environ 23. ans, qu'un vieux medecin, appelle Jean Critier, personnage tres-savant & tres sincere, me racconta a Paris une histoire, que Monsieur Mercier, medecin de Bourges, qui vivoit encore alors, luy avoit faite de certe sorte: La femme de Monsieur Agard Lieutenant Criminel de cette ville-la, de la santé de la quelle ce dernier avoit le soin, devint grosse, & se porta assez bien jusques au quatrième mois, aprés quoy elle souffrit des foiblesses & des douleurs extrémes aux reins & dans le ventre, principalement du côté droit. Tout cela l'epuisa tellement, qu'elle mourut sans pouvoir se delivrer. On l'ouvrit le 2) Janvier 1614. on trouva une fille longue de 7. pouces dans la corne droite de la matrice, la matrice estant alors dans sa figure & situation ordinaire, si bien qu'aprés cela on peut dire, que la conception se fait ailleurs, que dans la cavité de la matrice, & que le fetus, estant deja assez grand, & ne pouvant plus demeurer dans l'une de ses cornes, il faut qu'il en sorte pour se perfectionner ailleurs, ou que la mere en meure. Et Petrus Dionis *des Accouchem. lib. I. cap. 11. p. 93.* scribit: j'ai reçu de Brest, il y a peu d'années la relation d'une grossesse, dont l'enfant avoit été formé dans la trompe, je ne l'ai pas en-

core donée au public, mais elle confirme les autres, & prouve, que c'eſt un fait conſtant, qu'il y a eu des enfans, qui ſe ſont formez dans la trompe, comme dans la matrice. Et Johannes de Muralto *Clav. medicin. p. 411.* hæc Johannis Conradi Peyeri verba communicat: in tubis uteri humani nunquam, nec niſi gravi quodam errore, fœtus hæret, cujusmodi unicam obſervationem mihi legere contigit in actis philoſ. ſociet. reg. Anglic. *menſe Junio anni 1669.* Putarunt autem, qui mulierem iſtam diſſecuerunt, eam duplici fuiſſe utero inſtructam, cum non niſi tuba eſſet, a fœtu mihi ex ovo in tranſitu hærente genito, in magnam molem dilatata. Huc pertinet etiam experimentum, quod Antonius Nuck *Adenograph. cap. 7. p. 68.* circa animalis ex ovo generationem communicat: Cani feminæ, tertio poſt congreſſum inſtitutum die, extraxit per vulnus abdomini inflictum, ſiniſtri lateris cornu (cujus ovarium jam duobus ovulis majuſculis notabiliter conſpicuum) inter vaginam & ovarium, medio loco, ligatura arctiori conſtrictum, repoſuit, vulnusque intra octiduum ad cicatricem perduxit. Vigeſimo primo, poſt ligaturam injectam, die, canem, culto anatomico examinandam, inſpicit, &, quod ante hariolatus erat, etiam plene perſpexit. Siniſtri cornu pars (inter ligaturam & ovarium) plane vacua ipſi viſa, quod manifeſtiſſime probat, ovula ulterius, quam ad ligaturam, propelli non potuiſſe, & in ipſis ovulis, aura ſeminali fœcundatis, fœtus quærendos eſſe, non vero in ſemine virili. Oppoſiti lateris cornu itidem inſpecto, tribus fœtibus diſtentum reperit.

§. 9.

Epiſtolam de fœtu humano poſt unum & viginti menſes ex uteri tuba, matre ſalva ac ſuperſtite, a ſe exciſo ad Thomam Millington anno 1700 Lugduni Batavorum edebat Abrahamus Cyprianus. Militis ſcilicet uxor annos circiter triginta duos nata & ceſſantibus menſtruis jam tertium imprægnata ad nonum usque menſem ſe experta eſt quoad omnia ingravidationis ſigna in eo- *Cypriani obſervatio.*

dem

dem ſtatu ac dum alias utero gereret, hoc uno excepto, quod toto illo tempore nihil lactis in mammis apparuerit. Fœtus vivacis motum fortiorem & auctum ſentiebat, fœtumque loco non conſveto,ſed paulo altiori,ſitum eſſe deprehendebat; ubi vero inſtaret parturiendi tempus, tum magnos dolores ſentiebat, tum etiam motus in fœtu vehementiores, adeo ut jam partus appropinquare videretur; verum omnia irrito prorſus ſucceſſu. Nam præter crebras & magnas inſueto in loco motiones nullus fœtum egerendi conatus aderat:Exinde omnis ſpes partus legitimi evaneſcebat, & ceſſante tunc omni fœtus motu, ac paulatim melius ſeſe habente ægra fœtum fato ceſſiſſe non dubitabatur. Elapſo menſe decimo fluxerunt de novo menſtrua per totam geſtationem ſuppreſſa, neque jam amplius motus aliquis in fœtu deprehenſus, ſed pondus tantum iners & incommodum. Circa Menſem decimum octavum muliercula ledo decumbere cogebatur; de dolore acuto circa umbilicum conquerebatur, quem ulcus fungoſum ſubſequebatur. Menſe a prima conceptione vigeſimo primo dictus Cyprianus, cum ægram conſpexiſſet; & omnes circumſtantias ad examen revocaſſet, eam fœtum mortuum geſtare aſſerebat. Hinc dilatato tantisper ulceris fiſtuloſi orificio digiti minoris apicem immiſit, eoque fœtus os parietale ſe contingere credebat. Ex iis audacior factus, & de ſitu etiam ſecurus fœtum in tuba dextra uteri latere nulla mora pronunciabat, ægramque admonebat, ſi ſectionem admittere vellet, ſpem adhuc aliquam ſalutis ſupereſſe, cum cæteroquin mors miſeranda eam præſtolaretur. Ipſa interim jam ſeſe movere non poterat, aut alimenta capere, verbo morti vicina: Itaque admonitioni faciles præbebat aures, atque conſtanti animo ſe quodlibet paſſuram dicebat, ut quamprimum fœtus eximeretur. Omnibus igitur ad exciſionem paratis hoc modo operator procedebat: Introducto per ulcus ſtylo abdomen a latere dextro aperuit, ac indicem digitum immiſit: ubi vero ſe intra tubæ Fallopianæ cavitatem perveniſſe deprehendebat, juxta rectitudinem

tudinem lineæ albæ, forcipe ſupra digitum poſito, deorſum verſus ſciſſuram faciebat, quantam una vice poterat. Tunc fœtus illico in conſpectum veniebat, isque juſtæ magnitudinis. Hunc ut facilius absque ulla vi eximeret, aperturam utrinque producebat ad pedalem usque longitudinem, manuque ſiniſtra leviter premendo inteſtina, alias operationem turbatura, ſi motu diaphragmatis extruderentur, in cavitate detinebat, fœtumque absque multo negotio integrum extrahebat &c. Hanc Cypriani epiſtolam etiam Gallice editam dans le Chirurgien d'hoſpital de Belloſte, Amſtelodami 1707. reperimus.

§. 10.

Sequentes obſervationes refert Daniel Meno Matthiæ *obſerv. 19. p. 106 ſeq.* Anno 1676. Koyskavolæ feminam in tertium menſem gravidam diſſectam, (quæ maligna febri interempta erat) viſitabamus, & in cornu dextro materiam limpidam, in ſiniſtro fœtum femineum eſſe contentum vidimus. In juvenca laniatoris, violentia in mortem miſſa ad duodecimum diem gravida, primum fœtum gerenti, inveni hic in Zælandia, anno 1681. rudimenta embryonis in cornu dextro; Et ut eo clarius ob oculum poneretur curioſo, tabulam æream appoſuit dictus autor, in qua locum in dextri lateris cornu, ubi embryo fuit exſciſſus, ſimul notavit. Il eſt certain qu' on a veu à Paris deux ou trois fois des fœtus formez dans le tuba uteri, dont on n' a jamais pû ſauver les meres. *v. Journ. des Savans Tom. V. p. 134.* Paulus Bernhardus Calvo, chirurgus Taurinenſis, cum academia ſcientiarum communicavit obſervationem raram fœtus in ſacco ex membrana tubæ dextræ exteriore formato concluſi. Poſt nonum menſem, cum mater tumorem prope umbilicum contraxiſſet eundem aperuit, & fœtum jam putredine correptum extraxit, matre undecim ab operatione diebus elapſis mortua. Notatu dignum eſt, quod mater toto geſtationis tempore omni prorſus lacte in mammis deſtituta fuerit. *v. Act. Erudit. Lipſ. an. 1719. menſ. Aug. p. 343.* Plura exempla conceptus

Aliæ obſerv.

tubarii *in Spermatolog. nostr. cap. IV. §. 7. p. 170. seq.* adduximus. De partu conceptionem tubariam secuto sequentem observationem exhibuit Verderius in Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gallic. an. 1. Decembr. observ. 1. p. 178. seq.* Juvencula quædam mulier, cui nomen Lataba, mihi se obtulit, tumoris duri, rotundi gratia, amborum pugnorum magnitudinem propemodum æquantis, intra nothas costas lateris dextri eminentis: Etsi tunc temporis vivido esset & florido vultus colore, menstruæ purgationes non prohibitæ, anorexia non adesset, nulla pica vel malacia, mammarumve intumescentia, nullumve graviditatis familiare symptoma conspicuum. Ex sententia tamen Verderii tumor ille ortum duxit a fœtu in tuba uteri concepto. Opinionis fundamentum fuit, quod tumor dictus non solum doloris expers, caloris, gravitatis, febris nulla consequuta esset, in superficie nulla coloris immutatio, sed præsertim quod in dies augmentum capesseret, prægnanti nullam molestiam inferens; si quasdam concussiones exceperis, iis propemodum similes, quas fœtus se commovens infert. Revera, a præscripto levi exercitio, per Verderium, ab opinione concepta non recedentem, litu præterea partis tumidæ ex oleo liliorum ad partium relaxationem, exitumque facilem fœtus procurandam tribus exactis hebdomadis peperit muliercula puellam vivam, terminum naturalem propemodum adeptam. Utrum vero & qua ratione ejusmodi fœtus maturus partuique proximus ex tubis ad uterum pervenire nascique possit, maximum adhuc dubium videtur, siquidem a tali fœtu tubario ille tubæ locus, in quo per tantum temporis spatium fœtus hæsit, absque dubio successive ita expanditur, ut postmodum fœtus per reliquam, exinde nimis coarctatam tubæ partem, ejusque angustum uteri fundum penetrans, osculum sive foramen, minime pertransire, sive ad uteri cavitatem, quæ alias a fœtu primum minimo, sensimque incrementum sumente, successive tantum in fœtus usque domicilium expandi solet, ingredi vel propelli possit, siquidem reliqua con-

ceptus

ceptus tubarii exempla tam fœtui, quam matri mortem intulisse leguntur.

II.

Varia tamen dubia adversus historias de fœtibus in tuba repertis movet Philippus Jacobus Hartmannus *M. N. C. Dec. III. an. 9. & 10. obs. 191. p. 346. seqq.*

CAPUT VI.

De fœtu in abdominis cavitate.

§. I.

INsuper etiam nonnunquam ovula, in ovariis fœcundata, vel ob nimiam suam magnitudinem, vel ob nimis angustum seu parvum tubæ Fallopianæ osculum, vel etiam ob tardiorem motricium tubæ fibrarum motum & segniorem ad ovarium applicationem, a dictis tubis excipi non possunt, quapropter ex ovario secedentia in abdominis cavitatem prolabuntur, ibidemque interdum absq; dubio pereunt, atq; annihilantur, vel etiam in commodis locis radices figunt sicque sensim atque sensim ad majorem molem, vel in perfectum fœtum excrescunt. Vel secundum verba Dionis *des Accouchemens lib. I. cap. 11. p. 92.* Il est arrivé quelque fois, soit par grosseur de l'oeuf, soit par l'etroisse du passage, que l'oeuf s'est arrêté dans le conduit dela trompe, qui ne pouvant pas aller plus loin, s'y est germe, y a jetté des racines, qui s'etant abouchées avec les vaisseaux de la trompe, comme il auroit fait avec ceux de la matrice, s'il y etoit entré, s'est nourri & aggrossi jusqu'a un certain degré; mais la membrane de la trompe n'étant pas capable d'une aussi grande distension, que celle dela matrice, elle s'est creveé, & l'enfant est tombé dans la capacité du ventre, où il a quelque fois resté mort plusieurs annees, & d'autres fois causé la mort à sa mere dans le tems, qu'il a forcé sa prison. Id confirmat Theodorus Craan *Dissert. de homin. cap. 162. p. 709.* observarunt, inquiens, conceptum fuisse factum intra abdominis cavitatem; quod ipsum

Ovula in abdominis cavitatem prolapsa.

accidere potuit, quatenus spiritus seminis masculini penetraverit ad testes muliebres, illicque ovum fœcundum fecerit; quod non fuerit apprehensum a foliis tubæ Fallopianæ, atque sic exciderit in abdominis cavitatem, illicque postmodum conceptio fuit facta.

§. 2.

Fœtus extra uterum. Huc pertinet etiam historica relatio Petri Dionis de utero duplici in femina observato, vel potius de fœtu ex ovario in cavitatem abdominis prolapso. *vid. M. N. C. Dec. II. an. 2. app. 475.* qui *p. 478.* refert, quod, cum incidisset tegumenta, musculos & peritonæum, partes viderit contentas, & primo quidem, quod oculis se obtulerit, infans fuerit, super intestinis incumbens, annexus etiamnum chorda sua umbilicali secundinis suis &c. De fœtu extra uterum reperto elegantem observationem Venetiis a Jacobo Grandio factam, delineatam Casparo Bartholino monstravit Franc. Nazarius, in naturæ scientia versatissimus, ubi non solum fœtus extra uteri cavitatem cernebatur, sed & ovum delapsum, in quo primum rudimentum fœtus visum asserebat, v. Casp. Bartholin. *de ovar. Mulier. p. 36.* Cujus etiam generis phænomenon *Anglorum philos. transact. 147.* insertum esse refert Johannes Bohnius *Circul. anat. physiol. Prog. I. p. 12.* quo loco ita pergit: Canis femellæ gravidæ fœtus a percussione intra ejus viscera moriuntur & in tabum abeunt, cujus etiam aliqua pars per cervicem uteri excernitur: quo non obstante eadem denuo impraegnatur & moritur. In cujus cadavere dissecto cornua uteri priorum catulorum ossibus & carnibus putrilaginosis omnimode effarcta, conceptus vero posteriores abdomini inhærentes cernebantur, sine dubio, quod in testiculis actuati cornua constipata intrare haud potuerint. Quibus addenda, quæ Dn. de S. Mauritio in femina quadam ante triennium circiter deprehendisse abbas de la Roque *Journal. de Medic. no. 1.* refert. Hæc octo olim infantum felix puerpera ex symptomatis ordinariis se gravidam credebat, post bimestre vero animi deliquio corripitur, sudore frigido & asphyxia, cum tormi-

nibus

nibus inguinis dextri, ad renalem usque regionem expanſis ac parturientium tandem conatibus ſimilibus. Sub quibus cum vita defungeretur, in abdomine ejus aperto præter cruoris abundantiam ſingularem maſculinus fœtus perfectus, tunicis evolutus, pollicem craſſus ejusque duas tertias longus, teſticulus dexter ſiniſtro quadruplo craſſior, in parte a tuba averſa laceratus, cruore refertus ac procul dubio a grandeſcentis inibi fœtus mole diſruptus reperiebatur, tuba ejusdem lateris naturaliter & inſtar ſiniſtræ ſe habente, ac utero conſtitutionem ac magnitudinem non impraegnati exhibente. Fœtus novimeſtris in matris extinctæ abdomine ita locatus apparuit, ut modo denatus capite in latere ſiniſtro juxta ſpinam dorſi extra tunicas perruptas deorſum propendens, pedes ſurſum ſub ventriculo & colo protenderet, ac reliquum ejus corpus omento cooperiretur; placenta vero, quæ alias uterina dicitur, ſub ventriculo & colo vaſis epiploico-gaſtricis adhæreret. Cujus extraordinariæ connexionis duæ conjiciuntur cauſæ, vel quoniam ovulum maternum a ſemine maſculino fœcundatum tuba Fallopiana excipere non potuit, vel exceptum etiam paulo poſt demiſit; utroque autem modo ovulum tale abdominis cavitatem incidere atque ventriculi & omenti vaſis ſanguiferis in nutritionis ac incrementi gratiam adhæreſcere valuit, uti ex Johannis Joſephi Courtial obſerv. ſur les os recenſent Domini Collectores Actor. Erudit. Lipſ. *1710. menſ. Mart. p. 137.* Ipſe autem Courtial hanc obſervationem deſcribit *l. a. cap. 10. p. m. 87 ſeq.* ubi inter alia ita ſcribit: Je crûs, que cet enfant ſ'etoit echapé de la matrice ou de ſes trompes, & je m'attachai à decouvrir d'où il' eſtoit ſort. J'examinay la matrice dans tante ſa ſuperficie externe, & je la trouvay par tout fort unie, ſa cavité le fut de même, les trompes dans l'etat naturel & les teſticules auſſi. Eandem obſervationem ex Courtialis allegato tractatu refert Jean Palfyn *dans le deſcription anatomique p. m. 99 ſeq.* Morinus chirurgus fœtum obſervavit extra uterum formatum, placenta ad primam, ſecundam & tertiam vertebram

lumborum adhærente. vid. act. erudit. Lipſ. *an. 1720. menſ. Mart. p. 131.* Et Daniel Tauvry dans le traité *de la Generat.* ex ovario per tubas Fallopianas ad uterum deferri ovulum, probat per fœtus interdum extra uterum conceptos, caſum ſui temporis commemorans de fœtu intra abdomen concepto, placenta non utero, ſed aliis ventris partibus alligata. Hunc vero caſum rariorem pronunciat, non quod ſæpius ex ovario in abdomen non cadant ovula, ſed quod illuc cadentia non commodum ſemper reperiant locum, ubi alligentur & nutriantur. *v. act. erudit. Lipſ. 1706. menſ. Novembr. p. 526.* De generatione infantum in abdomine extra uterum varia a Dominico Anel in tract. *de guerir les fiſtules lacrym.* recenſeri exempla, referunt acta erudit. *an. 1718. menſe Januar. p. 15.* Il eſt quaſi inouy de voir le fœtus tres-bien formé hors de la matrice, comme M. de Monconnys le rapporte d' une femme d' Orleans, dans la quelle on en trouva un aprés ſa mort en 1661. dans l'eſpace, qui eſt entre la matrice & l'inteſtin, qu'on appelle rectum. vid. Journal des Savans *Tom. V. p. 133.* Vel juxta verba Cornelii Stalp. van der Wiel *obſ. rar. cent. poſt. obſ. 50. Schol. pag. 320.* in mulieris cujusdam, Aurelianenſi in noſocomio diſſectæ, quæ poſt multos dolores irritosque in pariendo conatus obierat, cavitate abdominis, inter uterum & inteſtinum rectum fœtum optime ſe habentem, illæſa matrice, repertum fuiſſe, utut non diu matri ſuperſtitem, memorat de Monconnys. vid. etiam *M. N. C. Dec. I. an. 1. obſ. 110. p. 255 ſeq.*

§. 3.

Fœtus Dolanus. De puero nullo apparente ulcere, aut cicatrice, in civitate Burgundiæ Dolenſi extra uterum, anno 1661. reperto, diſcurſum edidit Arnoldus Senguerdius, ſub nomine de oſtento Dolano; Hujus infantis involucra omnia calculoſa & cartilaginoſa erant, quibus diſſectis humor ſeroſus effluebat, colore ſubcroceus, minime fœtens. Hoc humore quoad libras circiter ſexdecim educto, offert

offert ſe fœtus femineus, firmiter adjacentibus partibus adhærens: a quibus avulſus deprehenditur omnibus ſuis partibus, abſolutus, non majoris magnitudinis, quam ordinarius fœtus eſſe ſolet. vid. Senguerd. *l. a. p.5.* Huc pertinet etiam fœtus lapideſcere incipiens, extra uterum in abdomine mulieris Muſſipontanæ, cujus uterus tam illæſus intactusque repertus eſt, quam qui maxime nullo prorſus obductæ cicatricis veſtigio, de quo vid. Thom. Barthol. in *hiſtor. anat. Cent. VI. obſ. 92. p. 359 ſeqq.* item collectan. de diuturn. Gravid. *p. 30 ſeq.* vid. etiam *M. N.C. Dec. I. an. 3. obſ. 12. p. 15. ſeqq.* item hiſtor. fœtus Muſſipont. in Joh. Bened. Sinibald. *Geneanthrop. app. a p. 1. usque 158. ſeq.* Thom. Bartholin. *de inſolit. Part. viis cap. 11. p. 78. ſeqq.* Ejusd. *Epiſtol. med. Cent. IV. Epiſt. 368.* hic fœtus in abdomine mulieris cujusdam anno 1659, illæſo utero repertus eſt. vid. Cornel. Stalp. van der Wiel *Cent. poſter. obſ. 30. Sch. p. 320.*

4.

Mira etiam narratur hiſtoria de femina quadam Toloſana, quæ ab anno quinquageſimo ſecundo usque ad ſeptuageſimum octavum præteriti ſeculi, hoc eſt totos viginti quinque annos, gravida fuit, non autem peperit; in demortua tandem latuit infans extra matricem in cavitate abdominis, nulla putredine correptus; uti refert Johannes Conradus Peyerus *Exercitat. 16. ad Harder. p. 79.* De hac obſervatione Nicolaus Blegny *Zodiac. med. Gall. an. 1. Januar. obſ. 9. p. 9.* ita ſcribit. Ultimis menſibus anni 1652. Margaretha Matthieu, uxor Johannis Pugelii, pannorum tonſoris Toloſani decem ante liberis felici partu excluſis, undecimam graviditatem patitur: ſub finem ultimi imprægnationis menſis partus dolores experitur, præ quorum vehementia lectulo ſe committit; quæſitus eſt chirurgus obſtetricans, qui exploratione manuum præmiſſa, naturam ad partum nequaquam ſe accingere aſſeruit; urgent tamen vehementiſſimi dolores, toto bimeſtri crudeliter pertinaces, grumis aliquot ſanguinis ex utero ſecedentibus. Exacto primo illo tempore trium fere menſium curriculum elapſum eſt

Fœtus Toloſanus.

cum

cum molestis torminibus, prioribus licet minus infestis, comite tamen continuo materiei purulentæ effluxu: exinde collapsæ resurgunt vires, uterus effundere desinit, at sola supini decubitus necessitas dolorum insigne levamen afferebat, oneris enim pondus, quemcunque alium servaret situm, maxime illi erat molestum, quod de loco in locum provolvi observabat, quoties in alterutrum latus commoveretur. Sic constituta spatium octodecim aut novendecim annorum exegit. A primis illis annis usque ad an. 1675. massa illa magnitudine & pondere adeo infesta, eo minus molestiæ intulit, quod in ventre immota maneret, quodammodo suspensa, ne minimum agitationis indicium præbens: Tandem 17. Junii ejusdem anni prægnans febre continua sexagesimo secundo ætatis anno obiit, post cujus sectionem deprehensum est corpus lapideæ duritiei &c. De hoc fœtu epistolam Francisci Bayle communicat Johannes Dolæus *M. N. C. Dec. II. an. 8. obs. 134. p. 293. seq.* in qua dictam mulierem die 22. Junii 1678. fato functam scribit, nullius autem lapideæ duritiei mentionem facit, sed frontem, aures oculos, nasum os materia quadam cartilaginosa, digitum transversum crassa, obducta fuisse, corpusque istud etiamsi jam ante tres dies a matris abdomine fuerit exemtum, omni penitus fœtore caruisse refert.

§. 5.

Gemelli in abdomine. Rara quoque est observatio de gemellis per conceptionem tubariam extra uterum in abdominis cavitate repertis a Francisco Mayr annotata *M. N. C. Dec. III. an. 4. obs. 78. p. 167 seqq.* Matrona scilicet illustriss. 37. annorum, ante septem jam annos post sterile octo annorum spatio matrimonium, conceperat, omnia signa habens felicis imprægnationis; at, transacto jam legitimo temporis spatio ad parturiendum, omnis spes fœtus evanescere cœpit, ac mola subesse a medicis judicabatur; ab eo tempore illustrissima patiens quoad omnia melius valebat, mensibus etiam rite fluentibus, atque in tali statu per spatium septem fere annorum vixit; tandem vomitu quasi continuo materiæ biliosæ atque fœtidissi-

tidiſſimæ ſuperveniente animam exhalabat. In hujus matronæ cadavere ſub peritonæo diſſecto informis maſſa, totum ventrem complens comparuit, ſubjacentibus partibus tenaciter adhærens. In hac per ſeptem fere annos in ventre latitante maſſa caput infantis, capillis undique contectum ac fœtus feminei ſexus omnibus membris abſolutus ſeptemque fere annis ventre materno occluſus ſe in conſpectum dedit. Præter hanc autem maſſam iterum alia trium pugnorum magnitudine, durior & priori haud abſimilis, intraque femora ac pedes, quorum genua verſus umbilicum erigebantur, præfati fœtus tenaciter adhærens apparuit, qua aperta alter fœtus, maſculus quidem, ſed priori minor, membris tamen omnibus perfectus, exemptus partum gemellum, fratris ſcilicet & ſororis, exhibuit. Hos autem gemellos extra uterum atque in ovario muliebri vel tuba Fallopiana formatos fuiſſe, probabile videtur, cum diſſectum uteri corpus omnino integrum ac naturaliter ſe habens fundusque ipſius illæſus ac in magnitudine naturali nil prorſus immutatus apparuerit.

§. 6.

Fœtus in abdomine a ruptura uteri.

Dantur equidem adhuc alia fœtuum extra matricem in abdomine repertorum exempla, quorum tamen cauſa non a conceptione, ſeu ovuli ex ovario in abdominis cavitatem prolapſu, ſed potius ab uteri, ante vel in partu difficili, ruptura vel dilaceratione dependet; de quibus, cum proprie huc non pertineant, pluribus infra agemus. Ex hactenus interim recenſitis caſibus elucere videtur, quod, licet uterus ob coitus ſeminisque recipiendi, imprimis autem fœtus excludendi commoditatem ad communem generationis normam ſit neceſſarius, ad conceptus tamen domicilium aliæ quoque corporis cavitates uteri vices ſupplere, ova etiam fœcundata aliis extra uterum partibus annecti, fœtusque ſufficiens ad maturitatem nutrimentum accipere poſſint, quod etiam interdum in brutis obſervatur; curioſſiſſimam enim Petri Romelii obſervationem de lepusculis extra uterum repertis communicat Chriſtia-

Lepuſculi extra uterum.

nus Franciſcus Paullini *Lagograph. curioſ. Sect. I. cap. 3. §. 35. p. 81.* Nimirum venator quidam leporem ſat magnum ictu ſclopeti proſtraverat, inque ejus penetralibus duos magnos globos, pomum arantium mediocre magnitudine fere æquantes, offendit, alterum in gyris & plicaturis inteſtinorum, alterum proxime ad ventriculum; de quibus unicum ſaltem, & quidem minorem, juſſu domini ſui, Romelio obtulit, qui non prorſus rotundus, at duriſſimus, quaſi ligneum aut oſſeum quid intus lateret. Cultro tandem aliquali inciſione per membranam facta, ſtatim piloſi quid animadvertit, ita ut primo crediderit, nil aliud, quam ex pilis & variis fibrillis, filamentis ac ſtaminibus compactam & conglobatam maſſam, ſeu tophum membrana obductum eſſe. Verum, inciſione magis dilatata, lepuſculum omnibus membris perfectum, piliſque longis obſitum & minime monſtroſum, ſitu pereleganti involucro membranaceo, tanquam thecæ, incluſum, inter inteſtina & prope ventriculum invenit.

§. 7.

Fœtus extra abdomen. Quamvis autem tale in ovario fœcundatum ovulum abdominis cavitatem incidens, variis omenti, ventriculi aliarumque partium vaſis ſanguiferis, in nutritionis & incrementi gratiam, adhæreſcere valeat; utrum tamen tale ovulum ad alias quoque partes extra abdomen propelli, ibidemque annecti atque in plenariam fœtus formationem abire poſſit, res ſane dubia altiorisque indaginis adhuc videtur. Interim varia ejusmodi exempla apud autores leguntur, e. g. de fœtu extra abdominis cavum in inguine hærente, autor quidam nomine Gofey ſequentem recenſet obſer-

In inguine. vationem: Anno 1706. menſe Auguſto virgo quædam, annorum viginti, tumorem in dextro inguine, magnitudine ovum gallinaceum æquantem gerebat, quem viſum Gofey ſtatim pro bubone venereo habebat. Tumor ſemſim ſenſimque ſine ullo dolore creſcebat, obq; inæqualitates pro epiplocele medicus illum habuiſſet, niſi ob pulſus arteriarum ibi obſervatos ſuſpicio nata fuiſſet de a-

nev-

nevriſmate interno. Virgo tumorem illum ſenſim ſenſimque majus acquirere volumen obſervans (cum intra duorum menſium ſpatium molem panis libram pondere æquantem attigiſſet) precibus inſtabat illisque tractationem curatoriam extorquebat, ut Gofey operationem bubanoceles tandem inſtituere decreverit. Sumtis igitur ad manus inſtrumentis neceſſariis inciſionem integumentorum modo ordinario inſtituit, atque ſubjacentem ſaccum aperuit. Quo aperto parvulus quidam fœtus dimidium pedem longus conſpectui ſe ſiſtebat, quem ſtatim, erat enim vivus, baptiſmi aquis Gofey conſpergebat, funiculumque umbilicalem prius ligatum, modo ordinario abſcindebat. Quantum dicto autori licuit conjicere ex ſignis externis oculo obviis, fœtus ille menſem ſecundum vel tertium attigerat, ſiquidem mater tumoris principium ab illo tempore ſentiebat, menſiumque fluxus eodem temporis intervallo ceſſaverat. Veroſimile etiam eidem autori eſt, ovulum illud per interſtitia fimbriarum excidiſſe, & poſtquam in abdomen uterique ligamenta rotunda annulos muſculorum abdominis perforantia inciderit, ibidem fœcundatum atque in ipſum muſculi transverſi annulum locatum fuiſſe. vid. Daniel. Hoffmann. *Annotat. ad Hypoth. Goveyan. p. 79. ſeq.* qui Hoffmannus *p. 82.* de hujus obſervationis veritate dubitare videtur, ingenioſa, inquiens, hæc ſunt, nec minorem tamen difficultatem poſt ſe relinquunt, qui ovulum ad hunc præciſe locum fuerit devolutum, ibique affixum, imo quomodo penetraverit, eousque nulla protruſum violentia; ſed non libet indulgere conjecturis, plenior optanda eſſet, totius rei, quæ ſummam merebatur ἀκρίβειαν, enarratio, qua ſingulas circumſtantias, eo magis hic neceſſaria, quod ſolus fuerit D. Gofey, nullumque tam raræ ac inuſituta inauditæque operationis ſocium teſtemve ſibi adjunxerit.

§. 8.

Conceptionem etiam in ventriculo fieri poſſe, quidam ſtatuunt, in occaſione enim felis per os parientis, inquit Thomas Bartholin. *Conceptio ventriculo.*

Cent. V. Histor. 98. p. m. 180 seq. utero hactenus videntur merito ejus addicti omnes. Non tamen solus fœtum concipit, sed perficit, idque apta capacitate ad eum continendum & excludendum. Nihil embryoni præter locum & calorem contribuit. In semine enim generationis latet principium, quod se exerit quocunque cujuscunque loci calore adjutum. Ita semina herbarum non in terra tantum, sed etiam in tabulato, parietibus arboribusque subinde decidua germinant, sed felicius ad florem perveniunt in terræ gremio. Par in animalibus ratio, quibus uterus commodus fuit, quia commodius & recipit semen & exinde formatum fœtum felicius continet & excludit. In quacunque tamen cavitate corporis, ubi vasorum confluxus, embryo efformatur. Hujus sententiæ confirmandæ gratia plerumque adduci solet observatio Philippi Salmuthi *observ. med. Cent. III. obs. 94. p. 156.* de infante per os excluso, quem etiam in ventriculo conceptum nonnulli judicant. Juvenis scilicet quædam femina infantem digiti longitudine, maximis cum doloribus summoque vitæ periculo per os enititur. Mortuum mulieres adstantes scatulæ includunt & sepeliunt. Postquam hoc loci illius senatus rescivit, refodere infantem eumque aperire jubet, quem omnibus membris humanis tam internis, quam externis vere constare præsentes cognoscunt, & paulo longioris digiti longitudinem vix excedere deprehendunt. Puerpera ea de re interrogata & examinata constanter affirmavit, maritum semper cum illa per os coivisse, & sperma in fauces immisisse; atque se plane simplicem ita a marito delusam postmodum animadvertisse. De hujus historiæ nefandæ veritate non dubitat Bartholin. *l. a.* quia vasa ventriculi pro nutritione & aliquali augmento sufficiant &c. qui tamen autor *anat. lib. I. cap. 28. pag. 270.* inquit, illa præternaturalibus accensenda, rarissime contingentibus, siquidem vera sunt. De hac Salmuthi observatione scribit Georgius Wolffgangus Wedelius *Physiolog. Sect. 3. cap. 28. p. 203.* extra uterum non fieri conceptum, quicquid etiam referat Salmuth de uxore

suto-

ſutoris, quæ nefando congreſſu prævio ejecerit vomitu conceptum, quicquid alii de abortu per vomitum rejecto referant, poſſe id contingere, extra ſphæram ſuam evoluto & ad inteſtina delato ovo. Quærit etiam Chriſtianus Fridericus Garmannus *M. N. C. Dec. II. An. 8. obſ. 157. p. 346.* quis fabuloſo aut nimium credulo Philippo Salmutho fidem habebit, fœtum per os fuiſſe rejectum? & ex his principiis concludet, ovulum femininum maſculino ſemine imprægnatum eandem abſorbuiſſe? Quamvis etiam juxta opinionem veterum, qui conceptionis ſeu fœtus materiam ſoli viro ejusque ſemini, feminæ autem tantummodo fœtus domicilium ſeu incrementi locum adſcribebant, talis conceptio in ventriculo concedi poſſe videatur, quia tamen juxta recentiorum demonſtrationem conceptio ex ſolo ovulo in ovario per virile ſemen fœcundato fieri ſolet, ſane non conſtat, quomodo, ſecundum allegatam Salmuthi obſervationem, in ejusmodi per os congreſſu ovulum in ovario imprægnari, multo minus qua ratione ovum ex ovario muliebri in ventriculum deferri vel aſcendere posſit, ſine cujus tamen præſentia ſeu concurſu ex ſolo virili, a femina abſorpto, ſpermate nulla naturaliter fieri poteſt conceptio: neque mihi hoc loco teſtimonium Johannis Komeleri, in conſulis illius civitatis, ubi hæc geſta ſint, ædibus tunc temporis degentis ſufficit; niſi hoc ſupranaturale, juxta ſchol. Phil. Jac. Sachſ. *in obſerv. 109. ann. I. Miſc. N. p. 254.* ad revelandum a Deo & ſevere puniendum a magiſtratu tantum ſcelus, factum fuerit. Licet etiam, variorum inſectorum, ranarum, bufonum, aranearum &c. ſeminia, cum alimentis vel potulentis facillime ſimul deglutibilia, a blando ſtomachi calore foveri, inque iisdem animale principium excitari atque ad debitam expanſionem & augmentationem deduci poſſe, Lucæ Schrœckio ſchol. in Joh. Helwig. *obſ. 80. p. 249 ſeq.* libenter concedam; minime tamen, neque in animalculis perfectioribus, v. g. canibus & felibus, quæ nonnunquam fœtum per os peperiſſe

N 3 ſcri-

ſcribuntur, multo minus in mulieribus, talis per os factæ conceptionis partusque poſſibilitatem, ut credam, perſuaderi patiar; cum tam mulieris, quam brutorum ova, uti in quibusdam inſectis fieri ſolet, minime extra uterum deponantur, ut iterum per os asſumi vel cum aſſumtis abſorberi inque ventriculo poſtmodum ad ſuam usque maturationem contineri demumque rejici vel pari poſſint; Sique illis obſervationibus, quæ catulorum, felium &c. partus inſolitos, ex ore contingentes, exhibent, juxta Lucæ Schrœckii *l. a.* fides temere haud eſt deneganda, potius tales beſtiolas legitimo partu antea editas, a matribus ſtatim poſt partum iterum deglutitas pauloque poſt iterum rejectas fuiſſe ſtatuo; de quo tamen ſic dicto partu fortaſſe infra, ubi de partu ſermo erit, pluribus agemus. Referri huc etiam poſſet exemplum cati ex ore mulieris projecti, quæ poſtquam aliquot felium clamores audiret, ut felem ſuam liberaret, accurrit, ſed accedens ad locum, ubi ejulatus audiebatur, invenit felem in puteo, quam ut eriperet, urnam demiſit, qua quoque eam extraxit: hoc labore laſſata & ſitiens ex urna aquam bibit, a quo tempore male ſe habuit, donec accepto vomitorio tandem catum ex ore projecit; referente Valentino Andrea Mœllenbroccio *M. N. C. Dec. I. An. 1. obſ. 109. p. 251.*

CAPUT VII.
De ovulis integris & ſubventaneis.

§. I.

An ovula ad uterum veniant integra? an disrupta?

ALius porro inter autores circa ovula obſervatur diſſenſus & quæſtio, an ſcilicet ovula per tubas Fallopianas ad uterum transferantur integra? an vero his in via disruptis liquor tantum in iis contentus ad uteri cavum defluat? quam ultimam ſententiam aliumque conceptionis modum quidam ideo defendunt, quia ovulorum membranulæ admodum ſint tenues levique attactu dilacerari poſſint. Inquit enim Johannes Dolæus *M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. obſ. 131. pag. 175.* hæc ova, quæ tamen mallem veſiculas

cum

cum Fallopio nuncupare, jam diu Lugduni Batavorum vidi, nec non jam pridem ad ova hæc demonstranda uterum vaccæ aperui, in testiculis vesiculas plures inveni, quæ tamen cuspide cultri leviter solummodo tactæ humorem intus contentum in faciem explosere. Ea propter vix credere possum, cum quibusdam, ova sive vesiculas tales integras pervenire posse usque in uterum, & exinde fieri conceptum, sed in eam inclino sententiam, quod ab ejaculatione seminis virilis, quod per ductum Fallopianum pertingit usque ad istas vesiculas, facile illisu seminis virilis vesiculæ tales rumpantur, & isti duo humores refluentes in uterum conjungantur. Chirurgus Parisiensis, du Verney, vesiculas seu ovula ad tubas uterinas non integra deferri statuit: si enim propositio hæc vera foret, non solum necesse esset, tubas immediate annecti testiculis, sed præterea illis inesse amplitudinem, proportione respondentem magnitudini ovorum, quæ commeatum illis concederent facilem: ac verisimile esse, liquorem in prædictis ovis contentum solam esse materiam seminis ad generationem suppeditatam, quæ coitus tempore ab iis exprimatur, ac versus vasa deferentia detrudatur postea in uterum evehenda. vid. Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gall. An. II. mens. Mart. obs. 1. p. 60. seq.* Tempore coitus fimbriæ tubæ Fallopianæ influxu spiritus seminis masculini, vel spirituum feminæ, se expandunt, & forte testem comprehendunt, & suo amplexu tempore coitus aliquoties repetiti, premunt vesiculas in testibus locatas, & jam turgidas, ex iisque humorem lente fermentantem exprimunt, qui recipitur ab aperto & hiante extremo tubæ Fallopianæ sicque ad uterum defertur, illicque postmodum a copiosiore spiritu seminis masculini allato magis fermentatur & alteratur, & sic fœtus tandem excrescit, hoc modo conceptus fieri debet, juxta Theod. Craan. *Dissert. de homin. cap. 162. p. 711.* Hanc opinionem defendit etiam Carolus Drelincurt. *de concept. concept. Perioch. 14. p. 13.* inquiens, ova isthæc modo intensius, modo remissius ex ovario suo exprimi & elidi atque ita modo

integra

integra & illæsa, modo autem crepantia & fluxa in uteri cavas appendices impelli: Et *Perioch. seq.* pergit idem, non solum autem faucibus appendicum uteri absorbentur ova, sed & eadem in appendicum cellulas pedetentim devolvuntur; e quibus in uteri fundum usque demittuntur atque rotantur. Atqui dum isthæc fiunt, ovorum aliquot vel in ovario, vel in angustiis proboscidis uterinæ, vel in ipso demum utero media crepant. Suam ergo crystallinam lympham vel in testiculorum scrobiculos, vel in proboscidem uteri, vel in ipsum uterum effundunt. Illam quippe inibi locorum varie recoctam atque coloratam & sub multiplici larva multiplices tragœdias agentem sæpius deprehendi. Ovum muliebre a semine fœcundatum non tam totum, quam contentum ejus, h. e. liquor cum tenerrimis membranulis ambientibus, ab ovario secedit, ac per tubam ad uterum amandatur; uti Collectores *Act. erudit. Lips. mens. April. 1706. p. 147.* ex Friderico Ruyschio referunt. Et ipse Ruyschius *Thesaur. 6. p. 17.* inquit: an in illa actione, qua ova muliebria, a semine fœcundata per tubas deferuntur, ovum totum, an vero ovi contentum ovario solummodo exeat, anceps olim hæsi, jam vero posterius verum esse credo, quia in gallinis externum ovi integumentum, ovario adhærens, simul cum vitello non extruditur, sed in calicis forma remanet &c.

§. 2.

Ovula integra ad uterum veniunt.

Quamvis autem, talem ovulorum crepaturam nonnunquam, modo in ovario, modo in tubis, accidere posse, negandum non sit, minime tamen ex illorum profuso liquore semper utriusque seminis commixtio neque conceptio speranda erit, talisque ovulorum liquor, disruptis ipsorum membranulis, ex ovario facillime in abdominis cavum prolabi ibidemq; vel alibi annihilari potest, cum econtra ovula integra & fœcundata in tubis & uteri cavitate reperta fuerint; qualem observationem de ovo in utero humano a Friderico Ruyschio reperto vid. Biblioth. anatom. *Tom. I. fol. 738.*

Quan-

Quandoque etiam abortus, membranis suis adhuc inclusi, instar ovulorum, a gravidis rejiciuntur, id quod ante 20. annos in senatoris Dresdensis uxore observare mihi licuit, quæ femina, aliquot septimanas gravida, post magnos satis dolores, ovulum seu vesiculam, ad digiti magnitudinem, & ultra pollicis crassitiem, tenuissimis atque pellucidis membranulis, limpidissima aqua, cui subtilis digitique articulum magnitudine æquans embryo innatabat, penitus repletis inclusum excluserat. Circa has embryonis membranulas paucis adhuc referendum, quod licet tenuissimæ atque ad renitentiam usque aqua infarctæ essent, ipsæ nihilominus in quodam loco, ad unguis magnitudinem, ita a se invicem fuerint separatæ, ut inter chorion & amnium quædam limpidæ aquæ reperiretur quantitas; quæ, cum exterior membranula seu chorion a me discinderetur, equidem effluebat, ipsum autem ovulum formam suam seu oblongam rotunditatem retinebat, donec post aliquot horas superveniens quædam femina illud leviter comprimeret, a quo leni tactu dictum ovum circa locum, ubi chorion discideram, statim crepabat; Embryo autem postmodum per aliquot tempus in alio liquore a me conservabatur. Duos ejusmodi abortus humanos oviformes annotavit etiam Philippus Jacobus Hartmannus *M. N. C. Dec. III. an. 9 & 10. obs. 191. p. 350.* In his autem membranis earumque liquore omnes fœtus, ex cicatricula in ovulis orti, ad partum usque vita, nutrimento & motu frui, iisque disruptis partum accelerari, imo nonnunquam fœtus iisdem adhuc integris vestitos vel inclusos in lucem prodire, satis notum est. Si proinde tales membranæ statim in conceptione disrumperentur, unde quæso tanta aquæ copia, quanta ordinarie ante vel in ipso partu profundi solet, derivari poterit, nisi in istis membranis fœtum adhuc involventibus, hactenus collecta fuisset. *Observatio.*

§. 3.

Ex his proinde & aliis rationibus absque dubio etiam plerique recentiorum autorum conceptionem non in liquore ovuli in ovario vel tubis profuso, sed potius in integro ovulo quærunt. Hinc *Autorum assensus.*

non amplius dubitat Chriſtianus Fridericus Garmannus, quin mulierum teſtes ovario analogi ſint, quocunque demum modo ex teſtibus in uterum, ſive ipſa ova, ſive (quod tamen αὐτοψία refutat, cum ipſa ova in utero ſint deprehenſa) ovis contenta materia transmittatur. v. Garman. *epiſt. 100. p. 435.* Secundum Petr Dion. *Anat. Demonſtr. IV. p. 226.* ovum, quod ſeminis ſpiritus fermentarunt, ſenſim ab ovario exſolvitur, membranam disrumpendo, ut tubam ſubeat tandemque in uterum deſcendat. Ovum binis membranis obductum eſt, quæ primis temporibus vaſis tenuiſſimis perſperſæ ſunt, quæ autem deinceps ſemper augentur, ex quo radices ovum in utero agit &c. Et juxta Joh. Barthol. Adam Beringer. *Id inſtitut. med. Theſ. 15. p. 37.* ovula hæc non humorem aliquem ſeminalem ex ſe in uteri cavitatem depluunt, ſed integra duabus circumdata membranulis decidunt & in uterum deponuntur. Ovum ſine ullius effuſione ſucci illæſum & virgineum in oviductum expelli & protrudi, atque dehinc motu ſucceſſivo & periſtaltico ad uteri fundum usque rotari & pervolvi, jam ſupra ex Joh. Gothofred. Berger. *Phyſiol. Lib. II. cap. 1. p. 461.* monſtravimus. Totum conceptum ſeu ovulum a teſticulo ad uterum devolvi, ſequentibus verbis deſcribit Johannes Bohnius *Circul. anat. phyſiol. p. 22.* conceptus extra uterum in teſticulo ſeu ovario productus, involucro ſuo munitus, ac ſeminali genitoris aura vitalis redditus ad uterum deponitur, quo hujus fotu magis actuetur, ac ab hoc præparatam alimoniam recipiat inter ipſum fluctuans fœtus. Id eſt pariter ac ſemina pedunculos & calices ſuos integra elabuntur, terræque horum grana, non pulpa inſeruntur; ſic ſine crepatura ſuarum tunicarum ſuccus albugineus cum ſibi innatante carina uterino arvo committitur: & metuendum, ne folliculo hoc exutus embryo nutrimentum primigenium, ſimulque cum hoc ambiens & fulcimentum mollius ac ſuis ſtaminibus tenerioribus adæquatum, perdat, ſine quo hæc facile diſtrahi ac dilacerari contingeret. In utero ovulum iſtud, valde puſillum

pri-

primis diebus libere fluctuat, postea vero tanquam semen telluri fœcundæ commissum, terminos suos ampliare atque utero adhærere, indeque alimentum haurire incipit, juxta epist. Joh. Conrad. Peyeri in Joh. de Muralt. *Vadem. p. 403.* sive, ut scribit Johannes Fridericus Ortlobius *Histor. part. Dissert. 36.* §. *6. p. 283.* ovulum imprægnatum ex ovario per tubas in uterum deportatur, ut illic ad debitam ἀκμὴν usque nutriatur.

§. 4.

Quamvis autem sub initio hujus tractatus, circa conceptionem, utriusque seminis, virilis atque muliebris, commiscelam ex mente veterum, qua scilicet crassam seminis masculini substantiam cum liquore quodam muliebri, pro fœtus formatione, commiscere statuebant, variis rationibus negaverim, quodsi tamen recentissimorum quoque opinionem de conceptione recte intuemur, juxta eandem pariter etiam aliquam licet subtiliorem utriusque seminis commixtionem concedi videmus, dum subtilissima tantum seminis virilis pars, sive aura genitalis, ad ovarium ascendens, ejusdem membranam penetrat, & ovulum unum vel plura excitat. Sive enim nonnulli conceptionem per irradiationem, sive alii per contagium, alii per effluvia seu miasmata explicent, ex physicis tamen constat, radios non quid esse incorporeum, sed lineas tantum, ad quas corpora lucida suam actionem continuent; ita omne contagium materiale & per contactum agit, saltem quod id, quod virtuale antiquitus dicebant, vel non adeo immediate ac prius, vel non adeo integrum, sed per emissas aliquas sui partes, quas effluvia & miasmata vocant, in alterum operetur; hinc etiam semen masculinum equidem non tota sua substantia, sed per subtiliores, spirituosas, activas & energeticas ex ipso egredientes partes, in semen muliebre, in ovulo contentum, efficaciam exserere atque per contactum operari auguratur dictus. Joh. Ortlob. *l. a. Diss. 35. §. 13. p. 279.* hinc etiam subtiles seminis halitus partem substantiæ

An utriusque seminis commiscela detur?

feminis vocat Daniel Hoffmannus *Annotat. ad hypoth. Goveyan. p. 85.*

§. 5.

An femina in coitu spiritus conferat?

Licet etiam feminas ad opus generationis fœtusque formationem, solam materiam, ovulum scilicet, vel potius in eo latentem cicatriculam, in coitu fœcundo ex semine virili excitandam, conferre, ex variis autoribus monstraverim, quæritur tamen, annon in tali coitu ipsa quoque femina, orgasmo venereo percita, aliquid spirituosi ad ovuli impraegnationem conferat? ex qua matris operatione non modo liberorum & parentum similitudinem & dissimilitudinem, sed etiam vitiosam atque monstrosam infantum conformationem optime derivare poterimus; cum feminarum, jamjam per aliquot dies vel menses gravidarum, phantasiæ tam maculæ seu nævi, quam partium in recens natis infantibus defectus, & omnes partus monstrosi a physicis adscribi soleant; ut ita mater non solum passive, verum etiam active ad conceptionem concurrat. Quam sententiam quoque fovere videtur Franciscus Maria Nigrisoli, ab aura omnino spirituosa seminis masculini, cum simili aura feminæ sociata fœtum in aliquo ovulo eatenus efformari contendens, quatenus vi motus legis a summo creatore principio ejusmodi impressæ, omnes sic partes, non nisi ruditer laudato mulieris agente jamdum elaboratæ & ovuli colliquamento innatantes, rite invicem conjungantur ac magis magisque perficiantur. *vid. act. erudit. Lips. an. 1714. mens. Novembr. p. 523.* Qui muliebrium spirituum concursus ex eo quoque probari mihi posse videtur, quia meretrices in admissu marium, ob metum ingravidationis, ut plurimum mere passive se habent, neque ad fœtus conceptionem sunt intentæ, quapropter etiam non sufficientes spiritus per phantasiam ad ovarium propellunt, ut concipere possint; hinc etiam raro scorta & diobolares meretrices ingravidari observantur. Hunc feminarum spirituum ad generationem

con-

concurſum docet etiam Michael Ettmüllerus *Oper. part. I. f. m. 162.* Ad quæſtionem enim, qua ratione genitura maris & ovum feminæ conſtituant ſemen perfectum? reſpondet: in viviparis ſub coitu fœcundo in ardore venereo, ubi genitura maris cum impetu irruens ſpiritibus animalibus turget, ita in mulieribus ſpiritus animales, affluendo ad teſtes, membranas eorum pungunt, & quoque liquori in iſtis contento ſe commiſcent, unde ſpumeſcunt, & cum magna voluptate foras prorumpunt; ſub qua actione ovulum genitura maris fœcundatur. Et *Oper. Tom. II. fol. 1072.* ſcribit idem Ettmüllerus: Efficiens formationis fœtus videtur eſſe ſpiritus genitalis utriusque ſexus, matris quidem in ovulo concentratus, maris mediante genitura in congreſſu ejaculatur, qui licet originaliter videatur duplex, in ovo tamen mutua coitione unitus ex materia limpida in ovo coërcita corporis machinam format. Sic Johannes Baptiſta de Wenck *Ephem. Natur. Cur. Dec. IX & X. p. m. 552.* ſtatuit, omni ſemini tam vegetativo, quam animali proprium ineſſe ſpiritum, qui in maribus influus, in femellis autem inſitus nominatur, quorum prior, ut totus activus principale agens eſt in ordine ad ſui ſimile producendum; Femineus autem, minus activus, a maſculo actuandus eſt, quem ille expectat, ut animalis ideales formas corporeas, quas in tota ſeminis ſubſtantia confuſe continet, in actum explicet.

§. 6.

Cur non omnia ova ſimul fœcundentur?

Cum etiam circa recentiorum ſententiam, uti dictum, in conceptione ovulum a ſolo ſpiritu ſeminali, ſive aura vitali ſeminis virilis imprægnetur, nonnulli mirantur, cur a tali ſpirituoſa ſeminis parte in mulieribus ut plurimum unicum tantummodo vel duo, non autem omnia unius vel utriusque ovarii ſimul ovula fœcunda reddantur, uti in oviparis, ſic dictis, obſervatur, ſiquidem gallinæ ſemel vel bis a gallo calcatæ multa poſtmodum ova deponunt. Imo medicus ante allegatus, Goſey, ex ſua hypotheſi ita loquitur: Si liquor viri ſeminalis in ipſum uterum intraret, per-

que tubas ad ovaria ascenderet, uti multi prætendunt, certum esset ac evidens, omnia ovula in ovariis inclusa simul debere fœcundari, ac proin feminas plurimis ovulis vitam sine concursu maris largiri posse, quod in gallinis observatu facillimum est, ova simul fœcundata postea sine mare excludentibus fotu suo. Quia autem, uti ex sectionibus tam gallinarum aliarumque volucrium, quam ipsarum mulierum sufficienter patet, non omnia ejusdem ovarii ova, neque in gallinis, neque mulieribus, ejusdem magnitudinis atque perfectionis seu maturitatis deprehenduntur, ad conceptionem autem semper matura ova requiruntur, hinc etiam apparet, non omnia ova, sed matura tantum, ad conceptionem apta, reliqua vero adhuc immatura, & ad fœcundationem inepta esse judicanda; unde etiam Johannes Jacobus Harderus *Prodrom. physiolog. cap. 8. p. 120.* inquit, ova ad debitam maturitatem quum pervenerunt & magnitudinem, tunicisque vestitæ sunt, servantur pro futuro conceptu, fœcundationem a liquore genitali maris summopere desiderantia. Ad verba autem Goveyana modo recensita Daniel Hoffmannus *l. a.* ita commentatur: Consequentia hæc non omnibus æque certa videbitur; aura enim seminalis non omnia æqualiter attingit penetratque ovula, nec ab ovario ejiciuntur, nisi illa, quæ fœcundantur, nec fœcundantur, nisi maturiora & jam disposita. Quandoque tamen in nostris quoque regionibus plura simul eodem coitu in feminarum testiculis ovula sine miraculo irradiari possunt, ut non modo gemini, tres, vel quatuor & plures fœtus uno partu editos reperiamus, de quo partu numeroso alibi sermo erit. Ad quæstionem, quare ab uno coitu haud singula utriusque ovarii ovula simul fœcundentur? respondet Johannes Sigismundus Elsholtius: quo minus id fiat, diversa obstat partium constructio. Oviductus enim gallinarum rectus est & laxior: in homine vero angustus & adeo tortuosus, ut aura seminalis non nisi ovum proxime adjacens ordinario attingere possit, haud vero juxta per universum penetrare ovarium. Quod-

si

ſi vero ad plura ovula quandoque auram illam penetrare contingat, plures etiam concipiuntur fœtus. *v. Miſc. Natur. Curioſ. Dec. I. an. 6 & 7. obſ. 196. p. 289.* Juxta Georg. Philip. Nenter. *Phyſiolog. cap. 11. Membr. 1. p. 329.* ad conceptionem requiruntur ovula vera atque matura: vera ſunt, quæ contradiſtinguuntur ſubventaneis, quæ ſcilicet prima fœtus rudimenta non includunt, ſed lympham tantum in ſe continent & hinc ad conceptionem inepta ſunt. Matura vero ſunt, quæ eam acquiſiverunt perfectionem, ut a ſemine virili imprægnari poſſint: ſi vero immatura fuerint, ad conceptionem inepta ſunt. Hæc autem ovulorum maturitas potiſſimum dependet a ſucceſſiva nutritione, quam præſtant rami arteriarum ſpermaticarum, quæ lymphæ gelatinoſæ puriore parte teſtes eorumque glandulas molles & veſiculas, quæ racemum quaſi conſtituunt, irrigant, unde primitus glandulæ luteæ, & ex his demum vera ſuccreſcunt ovula, quorum latentia prima germina ſive rudimenta continuo affluxu nutrita & irrigata plenam tandem acquirunt maturitatem.

§. 7.

Aliter Carolus Drelincurtius de ovulis perfectis & imperfectis judicat, dum *de concept. concept. Perioch. 27. p. m. 37.* femineis, inquiens, ovis nullum plane germen primitus ineſt intrinſecum, ſed omne extrarium eſt & recens in illud advena atque adeo alienigenum. Et *de conception. adverſar. Dogm. 12 p 55.* ova, inquit, imperfecta ſunt omnino, ſiquidem maſculo germine carent, nec ullo fotu quicquam procreare queunt. Vera quidem ova ſunt, ſed irrita atque ſubventanea, incompleta ſcilicet ac infœcunda, nec prius perfecta dicenda veniunt, quam in uterum propulſa maſculo ſemine compleantur atque fœcundentur. Et *p. 57.* ita pergit: Tota indole completum ovum atque perfectum ab incompleto ac imperfecto diſſidet. Ovum quippe completum mixtum eſt ab utroque parente prognatum, ex cujus advena germine exoritur animal, ex innato vero liquore primitus nutritur. At incomple-

Ovula perfecta.

tum

tum & imperfectum, nec non ex sese prorsus infoecundum, mixtum est e femina deciduum unice & aptum natum, ut vivifico semine masculo prægnans, animal in sese conceptum aliquandiu sustentet. Non ergo generamur ex ovo, sed in ovo, animantium omnium primordio communi. Ratione loci in ovariis quomodo differant ovula perfecta ab imperfectis, ad Christianum Fridericum Garmannum perscripsit Michael Ettmüllerus his verbis: Superiori anno in teste cujusdam infanticidæ plus quam viginti invenimus talia ovula, distinctæ tamen magnitudinis, quædam milii saltem grani ad instar, quædam majora, quædam perfectæ magnitudinis, quæ perfecta ova in medio testis, illa quasi imperfecta saltem ejus ambitum occupabant. v. Garmann. epistol. *Cent. epist. 86. p. 354. item epistol. 100. p. 434.*

§. 8.

Ovula subventanea. Sicuti autem ova vera & perfecta sive matura juxta Johann. Bohnii *Circul. anat. physiol. Progym. 1. p. 11.* vix vel nunquam sine præcedaneo coitu ovaria sive testiculos muliebres deserunt, ita econtra ova imperfecta, subventanea & cassa, sine complexu venereo per solam fricatricum salacitatem, vel per nocturnas pollutiones ab ovariis in uterum devolvuntur, juxta Carol. Drelincurt. *de concept. concept. Perioch. 20. p. 19.* & Johann. Gothofr. Berger. *Physiol. p. 460.* qui etiam *p. 465.* a fimbriarum musculosarum oviductus in œstu venereo constrictione per sola veneris ludibria ova interdum subventanea excludi scribit. De glanduloso ovuli corpore ita loquitur Johannes Bohnius *l. a. p. 19.* sicut experientia innotescit, per petulcam nonnullarum lasciviam & nefandas frictiones ac titillationes interdum, & sine omni maris cohabitatione aliquod ovulum ad uterum provocari, subventaneum equidem: ita nec ratio deest, quin in ejusmodi subjectis sibi relictis aliquando similis substantia generetur, quatenus vel a stimulis venereis intrinsecis, vel extraordinario sanguinis & succi genitalis orgasmo, exagita-

gitationem intestinam & secessum portionis lymphaticæ unius alteriusve ovuli, impraegnationis motui similem contingere non impossibile est. Ova in sterilibus hypenemia cum menstruo expurgari, se in propria uxore vidisse, Christiano Friderico Garmanno medicus aliquoties confirmavit. v. Garmann *epistol. 100. p. 435.* quo loco ita pergit: Annus fere est, cum hic loci (Chemnitii) femina, quæ nunquam peperit, in ipso mensium fluxu, sed parciori, insignibus dorsi & lumborum tentaretur doloribus, quibus sedatis, & menstruo ad votum fluente tandem grumos sanguinis cum ejusmodi vesiculis egerebat. Femina gravidam se putans sexto mense excrevit utero septuaginta vesicas membranosas aqua pallida plenas, quantitate nucem castaneam æquantes. v. Christoph a Vega *de Art. medend. lib. III. Sect. X. cap. 13. fol. 399.*

§. 9.

Virgines quoque ova deponere testantur auctores; ducenta enim ovula seu vesiculas a virgine rejectas annotavit Nicolaus Venette *p. 440.* quam observationem in Muliebr. *Part. I. cap. 3.* recensui, ubi plura exempla. Inquit etiam Theodorus Kerckringius *Anthropogen. cap. 1. p. 1. seq.* reperiuntur ova in testiculis feminarum, non tantum earum, quæ per conjugii usum fœcundæ sunt, sed etiam virginum, non secus ac fit in gallinis, quæ ova ponunt, etiamsi galli ignorent consuetudinem. Et *p. 3.* ait idem: tam conjugatæ, quam virgines hæc ova sæpissime excernunt, insensibiliter quidem, quia non advertunt, nec quicquam de iis suspicantur: sed quod mihi ex relatione quarundam constat, sentiunt, dum reflectunt: hæc excretio potissimum instante purgatione menstrua aut alias stimulante libidine accidit. Prolixe de his ovulis subventaneis sequentia refert Isbrandus de Diemerbroeck *Anat. lib. I. cap. 24 fol. m. 134.* singularis, inquiens, & gravis difficultas occurrit, scilicet, cum aves etiam sine masculi congressu ova sua matura (quæ subventanea appellantur & infœcunda sunt) deponant, annon etiam maturæ virgines & mulieres, viris destitutæ ac sine coi-

An virgines ova deponant?

tu viventes, nonnunquam ova sua deponant sive exonerent? Verosimile videtur, hoc in frigidioribus & ad venerem non proclivibus vix contingere, cum in iis tantus calidi sanguinis & spirituum affluxus (qui alioqui per intentas venereas cogitationes fortiter promoveri solet) ad partes genitales non fiat, ut ovarii capsulæ & simul tubæ satis laxari possint ad ovorum exclusionem seu propulsionem & transitum. Sed in fervidis illis ac prurientibus, ad venerem maxime proclivibus, & venereis cogitationibus continue intentis, a copioso ad genitalia sanguinis spirituumque affluxu, ita nonnunquam laxari dictas partes, ut matura ova ex ovario sponte in tubas prolabantur per easque ad uterum deferantur, sed in eo tamen non diu detineantur, propter uteri orificium apertum, utpote quod non exacte clauditur, nisi cum vel semen virile ad conceptionem comprehendit, vel fœtum continet. Quod autem antehac ista ova muliebria subventanea a nemine observata fuerint, hinc evenisse puto, quod mulieres ex utero elabentia non inspiciant, aut qualia sint cognoscant, nec a viris ea inspici permittant, inter quæ si forte aliquod ovum adesset, ab ipsis minime nasceretur: præterea illud propter tenellam, qua circumdatur, pelliculum, vel disruptum excideret, vel inter illa lintea, quibus uterinas sordes excipere solent, mox disrumperetur, & sic nullam ovi figuram visui offerret. Interim hæc speculatio sæpe mihi memoriam refricavit, quod ante multos annos femina quædam haud infimæ sortis, cujus filia viginti quatuor annorum; satis salax, etsi tamen honesta, vehementibus suffocationibus uterinis sæpe afficiebatur, mihi aliquoties narravit, scilicet, quod meis filiæ præscriptis medicamentis nihil proficientibus, ipsam a præsente malo, & impendente mortis periculo, multoties cito liberasset obstetrix, per immissionem digiti in uteri vaginem & sic fricationem illic factam, qua mox e vulva viscidus aliquis liquor proliciebatur, cui sæpe clara aliqua bullula aderat; & sic a lipothymia ad se redibat ægra. Maxime autem verosimile est, talia subventanea ova

etiam

etiam frequenter deponi ab illis mulieribus salacibus, quæ cum viro coeuntes, ob aliquam seminis ejus intemperiem non concipiunt. Sic Theodorus Kerckringius *Anthopog. Ichnogr. cap. I. p. 3 & 12.* hæc ovula delineans ita scribit: Tam conjugatæ, quam virgines hæc ova sæpissime excernunt, insensibiliter quidem, quia non advertunt, nec quicquam de iis suspicantur: sed quod mihi ex relatione quarundam constat, sentiunt, dum reflectunt: cum autem excreta sunt, paulo, quam hic depinximus, sunt majora, nec, quia mollia sunt & laxa, rotunditatem suam servant, &, si manu tractentur ac diducantur, membrana manum sequitur: & hæc excretio potissimum instante purgatione menstrua, aut alias stimulante libidine accidit. Quam tamen Kerckringii sententiam nullo modo tolerari posse ait Johannes Sigismundus Elsholtius *M. N. C. Dec. 1. an. 6 & 7. obs. 197. p. 291.*

CAPUT VIII.

De Conceptionis ætate & voluptate.

§. 1.

TEmpus sive ætas, qua puellæ ad conceptionem & generationem aptæ judicantur, ordinarieque revera existunt, secundum physico-medicos in annos pubertatis, ab anno scilicet duodecimo vel decimo quarto, usque ad annum quadragesimum circiter secundum, vel nonum usq; incidit, ita ut feminæ neque infra neq; ultra dictos annos ad conceptionem habiles habeantur, de qua pubertate *in Parthenol. Sect. I.* egimus. Nihilominus tamen quandoque etiam modo juniores, modo seniores concepisse ac peperisse leguntur. Puellæ enim novennis ex concubitu gravidæ exemplum ex Hieronymo refert Anton. Ulmus *Physiol. Barb. hum. Sect. 3. cap. 9. fol. 293. seq.* de puella decem annorum nupta hæc refert Thomas Bartholinus *Histor. anat. Cent. V. hist. 17. p. 32.* Vidimus in hospitio nostro Lugduni ad confluentem Rhodani & Araris servam

Conceptionis ætas.

puellarum

gran-

grandævam, quæ olim anno ætatis suæ decimo nupta viro 38. ætatis annorum, ætatis duodecimo puerpera fuerat. Cujus etiam in patria exemplum meminisse addit. Item, inter Brachmannas in India id usitatum, quæ quinto sexto &c. anno elocantur, puerperæ nonnunquam ante decimum annum fiunt. Sexto ætatis anno quandam infantem masculum peperisse, refert Joh. Albertus Mandelslo *Itiner. orient. lib. I. c. 39.* Puellam octennem in Misnia a novenni juvene impraegnatam justo tempore puellam esse enixam, refert Johannes Sophronius Kozack *de Sale cap. 8. Sect. 12. p. 153.* Puellam octavo anno concepisse & aliam puellam novennem fuisse prægnantem, sub Benedicto XII. Pontifice maximo refert Franciscus Torreblanca *de Magia lib. II. cap. 18. p. m. 218.* Albertum Magnum vidisse, puellam nono anno redditam prægnantem, decimo peperisse, refert Simon Majolus *dier. canicular. colloqu. 3. fol. m. 42.* Sartoris cujusdam filiam decem annorum cum puero quatuordecim annos nato, a quo ante tres menses fuerat imprægnata, Noribergæ fuisse copulatam, in Spermatologia nostra *cap. 4. §. 16. p. 188.* recensuimus. Gallum quendam puerum undecim annorum agnatam suam novennem imprægnasse ex Josepho Scaligero refert Arnoldus Montanus *in der Gesandschafft an den Kayser zu Japan fol. 365.* ubi addit, Papam Gregorium Magnum puellam novisse septennem a puero novenni imprægnatam. De puellis quinto, octavo & nono anno concipientibus vid. Marcell. Donat. *de med. histor. mirab. lib. IV. cap. 14. p. 383.* item Georg. Franc. *Satyr. 4. p. 74. seqq.* Joh. Schenck. *obs. lib. 4. fol. 559.* Plura quoque alibi de graviditate & partu reperientur exempla.

§. 2.

Vetularum conceptio. Quod autem hactenus de puellis earumque conceptione diximus, idem etiam de vetulis verum est. Quamvis enim Simon Majolus *Dier. Canicular. lib. I. cap. 3. fol. m. 42.* dicat, mulieres quinquagenarias concipere non posse; Et secundum Justi Lips. *Comment. ad Annot. Corn. Taciti p. m. 76.* mulier quinquagenaria major,

vix

vix ſit ut impleatur. Id quod etiam ſecundum naturæ curſum ordinarie obſervatur, cum circa hoc tempus plerumque menſtruatio ac conceptio ceſſet, unde inquit Nicolaus Venette *de la Generat. Part.II. cap.3.art.6.p.m.148.* ſi une fois les regles abandonnent, les femmes, lorsqu'elles ſont un peu agées, elles ceſſent en mesme temps d'engendrer. C'eſt pour cela, que la loy a determiné auſſi judicieuſement un temps à l'egard des femmes, qu' à l'egard, des hommes. Elle eſtime les accouchemens prodigieux, qui ſe ſont aprés l'âge de 50. ans & n'admet point les enfans pour legitimes, qui naiſſent aprés ce temps la, parceque, ſelon le ſentiment des medecins, les régles ceſſant aux femmes environ l'âge de 45. ou de 50. ans, il eſt impoſſible, qu'il ſe puiſſe naturellement engendrer un enfant, ſi la femme manque des choſes neceſſaires à le former & à le nourrir. Cependant, ſi aprés cet âge-là il ſe trouve encore quelques femmes vigoureuſes, qui puiſſent avoir leurs regles, je ne doute point, que l'on ne ſiſt une grande injuſtice à un enfant, qui en nâitroit, ſi on le privoit du bien de ſes parens. Ce fut ſans doute la ſeule raiſon, qui obligea l'Empereur Henry, de faire accoucher ſa femme âgée de 50. ans à la veue de tout le monde, pour oſter le ſoupçon que l'on auroit pû avoir de ſon accouchement. Nihilominus tamen vetulas concepiſſe atque peperiſſe, ex ſacra ſcriptura teſtatur Sara Abrahami uxor nonagenaria Iſaacum pariens. De muliere ſexagenaria ex ſeptuagenario ſene gravida & pariente, vid. Joh. Schenck. *obſ. libr. IV. fol. 558.* qualia exempla collegit Georgius Francus in Paul. Zacch. Quæſt. med. legal. *Lib. I. Tit. 1. qu. 9. fol. 34.* Valeſcus de Tarant. *Philon. pharmac. lib. VI. cap. 9. Append. p. m. 662.* inquit: Menſes utplurimum ceſſant poſt annum quadrageſimum quintum & aliquando poſt quinquageſimum quintum, ut ſcribit Conſtantinus: novi tamen mulierem boni habitus, quæ poſt ſexageſimum annum habuit menſtrua, concepit & peperit tres filios, quorum ultimus natus eſt anno matris ſuæ ſexageſimo ſeptimo. Plura exempla in Tract. de Partu adducemus.

§. 3.

Conceptio sine prævia menstruatione.

Ratio, cur Physiologi ad conceptionem tam annos pubertatia, quam ætatem quadraginta aliquot vel quinquaginta annorum requirant, uti dictum hæc esse solet, quia ab illo tempore usque ad illum terminum plerumque menstruationem patiantur, quam pariter plerique imprimis veteres tum ad fœtus formationem, tum ejusdem nutrimentum, ad conceptionem tanquam necessarium requisitum præsupponunt. Marem enim generare non posse priusquam semen emittat; nec mulierem concipere, priusquam menstrua patiatur, inquit Paulus Zacchias *Quæst. med. leg. lib. I. Tit. 1. Qu. 6. n 32. fol. m. 18.* Secundum Guil. Rondelet *Method. curand. Morb. lib. 3. cap. 61. p. 290.* sanguine menstruato augetur fœtus, & nutritur novem mensibus. Inquit etiam Antonius le Grand. *Histor. natur. Part. 8. art. 2. p. 358.* feminæ, quibus menses non profluunt, conceptui sunt inidoneæ. Unde illæ quas menstruus sanguis deseruit, steriles fiunt, & omnem fœcunditatem deponunt. Johannes de Muralto *Clav. medicin. exercit. 4. p. 147.* ait: a creatore constitutum est, ut circa decimum quartum plerumque annum, usque ad quadragesimum, vel etiam quinquagesimum, quo intervallo feminæ ad conceptionem aptæ sunt singulis mensibus aliquid ex sanguine, quo reliquæ partes non indigent, ad uterum mittatur, quod vel fœtui materiam suppeditet, vel si femina gravida non sit nec lactet, expurgetur! Et *M. N. C. Dec. II. an. 1. obs. 111. schol. p. 275.* eadem verba dictus Muraltus repetit, addendo, sanguinem menstruum hoc temporis intervallo ad uterum mitti, ut fœtui formato alimoniam suppeditet &c. Rustica quædam temperamenti melancholici, nunquam menses passa singulis annis gravida fuit. *vid. M. N. C. Dec. I. an. 6 & 7. obs. 64. p. 92.* Sicuti autem secundum Pauli Zach. *l. a. n. 68 & 75.* non omnium est certissimus pubescendi terminus, sed interdum puellæ, juxta hactenus allegatas observationes, ante dictum pubertatis & menstruationis annum concipiunt; ita etiam plurimæ adultiores

an-

annosque pubertatis dudum prætergressæ, nullis præcedentibus menstruis, imprægnatæ apud medicos leguntur. Quodsi vero menstrua purgatio conceptui promovendo absolute esset necessaria, nulla certe conciperent mulieres, nisi quibus fluxerint menses, quod tamen, juxta Joh. Freind *Emmenolog. cap. 2. p. 4.* experientiæ & historiæ medicæ prorsus repugnat. Refert enim Gualterus Charleton *de caus. Catamen. cap. 4. pag. 39.* universam nationem femellarum apud Tapuyas in Brasilia per totum vitæ cursum catameniis destitui, nec minus prolem edere. Et in extremo septentrione etiamnum vivere gentes, quæ sine menstruo tributo matres fieri possunt. Item vidisse Daniam ab ultima navigatione superstites Grœnlandiæ incolas sequioris sexus, matres virgines, omnes hujus tributi ignaras, recenset Johannes Nicolaus Pechlinus *obs. med. phys. lib. 1. obs. 34. p. 81.* Plurima vero conceptionis, absque præcedanea menstruatione, exempla in variæ ætatis feminis observata *de virginit. Sect. II. de menstruat. cap. 7. §. 7. p. 19. seqq. 200.* recensuimus, quo benevolum lectorem remittimus. vid. insuper Franc. Piens *de febrib. in spec. cap. 8. p. 218. seq. M. N. C. Dec. II. an. 5. obs. 120. sch. p. 242.* Ex Hor. Augenio refert Casparus a Reies *Quæst. 39. n. 22. p. 481.* puellam quandam a nono ætatis anno cum futuro sponso cohabitasse, & tandem anno decimo tertio gravidam factam esse, cum nunquam cruoris aliquid obtinuerit. Plura exempla refert Johannes Schenck. *obs. lib. 4. fol. 556.* Henricus Snelle *Theor. mechan. Part. 2. p. 110.* testatur, se novisse feminam, cui jam ante matrimonium suppressa erant menstrua, quæ nihilominus tamen nupta viro tres liberos successivis vicibus peperit; imo, quod notandum, nullo vel paucissimo vix ad unciam adscendentium lochiorum fluxu, in partu solum apparente. Feminam quandam Lipsiensem, aliquot fœtuum matrem nunquam antea menstruatam se novisse, anno 1684. in discursu referebat Johannes Bohnius. vid. etiam Nicl. Vinette *de la Generat. Part. III. cap. 3. p. 373.* Mich. Albert. *Jurispr. med. IV. §. 13. p. 88.* Georg. Francus de Fran-

Franckenau *Satyr. 6. p. 99.* mulieris meminit, quæ menſtrua nunquam paſſa fuerat, duodecies tamen pepererat. Refert etiam Franciſcus Mauriceau *dans les obſervat. ſur la Groſſeſſe obſ. 393. p. 230.* une obſervation d'une jeune femme agée de ſeize ans, qui eſtoit devenüe groſſe, quoy - qu'elle n'euſt jamais eû ſes menſtruës. Menſium quoque defectum in femina honeſtiſſima pariter ac nobili, ſex infantum matre, annotavit Johannes Bohnius *Circ. anat. phyſiol. Progymnaſm. 16. p. 242.* De qua tamen, absque prævio menſium fluxu, abducta conceptione Johannes Baptiſta Wenckius ita judicat: quamvis accidere poſſit, ut arbores quædam fructus, nullis præcedentibus floribus (quod rarum eſt) proferant, atque pariter quædam mulieres nullo præhabito menſtrui fluxu impraegnentur; nihilominus tamen juxta ordinarium naturæ curſum ſemper menſtruus mulierum fluxus conceptionem præcedere ſolet, qui anteſignanus & index eſt fœcunditatis illius ægræ, ex qua defluit. *vid. M. N. C. Dec. III. an. 4. App. p. 203.* Et Georgius Wolffgangus Wedelius *Phyſiolog. Sect. III. cap. 28. p. 202.* conceptionem ſeu fœcundationem ovarii non contingere ſcribit, niſi menſes, ceu flores, de fructibus ſubſecuturis teſtantes, præceſſerint. Quicquid enim in contrarium afferunt exemplorum, ea non abſolute valent, ſed ſi vera illa ſunt, non aliter intelligenda & concedenda ſunt, quam quod antea non viſis quidem menſibus, in coitu tamen fœcundo, laxatis repagulis, ſanguis uberius effluxerit, quem vulgo pro menſtruo non habent, & ita patulam reddiderit viam.

§. 4.

Conceptio tempore menſtruationis.

Menſtruationis occaſione monendum adhuc eſt, juxta & facilius varios autores ipſamque experientiam, feminas plerumque circa tempus menſtruationis, vel potius ceſſante menſium fluxu, quam alio tempore, fœcundum coitum pati atque concipere. Inquit enim Hippocrates *de natur. puer. oper. Sect. III. fol. m. 17.* ſi menſtruo ſanguine vacuata mulier fuerit, concipit, ſi vero is redundarit, minime. Uteris enim & venis ſanguine vacuis, mulieres

res fœtus concipiunt; hæ namque post menstruam purgationem, ob jam dictas causas, utero concipiunt. Autor tractatus Belgici Venus Minsieke Gasthuis *p. 382.* scribit: wy bemerken dagelyks, dat de Vrouwen verliefder zyn voor of naerhet vloeien harer stunden, als in eenigen anderen tiit: de Natur haer dan veel meer lust gevende om sich te vermengen, soo zijn sy ook in dien tijt veel meer onderworpen t'ontfangen. Et juxta verba Nicolai Venette *de la Generat. Part. III. cap. 4. art. 6. p. 422. seq.* nous observons tous les jours, que les femmes sont plus amoureuses avant ou aprés leurs regles, qu'en tout autre temps: la nature leur donnant alors beaucoup plus d'envie de se joindre, elles sont aussi en ce temps la beaucoup plus sujettes a concevoir. Ab annis pubertatis mulieres paulo ante, post, & in ipsa menstrua purgatione alterationem seu irritationem sensilem & voluptuosam vellicationem experiri, & salaciores fieri, docet Joh. Bapt. de Wenck. *M. N. C. Dec. III. An. 9 & 10. obs. 136. p. 260.* Etsi vero an mulieres aptitudinem concipiendi ex menstruatione acquirant, eaque an illi operi unice sit destinata, ex ea ratione, quod juxta §. antecedentem, plurimæ feminæ nullis præcedentibus menstruis, concipiant, ambiguum sit, Henrico tamen Snellen *Theor. mechan. Part. III. p. 110 seq.* credibile est, hosce motus conceptionem accelerare & facilitare; plurimas enim eo tempore potissimum concipere, admodum probabile est, quo motus illi existunt aut inchoant intestini, instante nempe menstruationis tempore, utpote magis aptis redditis ad majores exosculationes spirituum sui juris existentium ac in se petulantius agentium &c. Et juxta Joh. Freind *Emmenol. cap. 7. p. 48* fluxus menstruus quanquam conceptui non prorsus quidem necessarius, facit tamen, ut facilius concipiant mulieres: quippe vias uterinas ita aperit, ut liberior fiat semini in sanguinem introitus. Tempus coeundi opportunius, ut sequatur conceptus, est desinentibus mensibus aut jam finitis, quia exsiccati tunc uteri trahunt, inquit Hieron. Barbatus *de Sanguin. p. 56.* Ipso autem menstruationis tempore feminam

Conceptio post menstruum fluxum facilior.

minam concipere posse, testatur Franciscus Mauricæus *in Tractat. des observations sur la grossesse, obs. 676. p. 391.* de l'accouchement d'une femme, qui avoit conceû son enfant dans le temps, qu'elle estoit encore dans la fluxion de ses menstruës, inquiens, le 23. Avril 1693. j'ay accouché une femme âgée de quarante-quatre ans ou environ, d'un enfant mâle, qui se portroit tres-bien, & qu'elle avoit mesme porté trois jours plus que les neuf mois complets, quoy qu'elle l'eust conceu, à ce que m'assura son mary, dans le temps, qu'elle estoit encore dans la fluxion de ses menstruës. Ils avoient esté, l'un & l'autre depuis onze ou douze ans de ces steriles volontaires, qui ne couchent pas ordinairement ensemble, de crainte de faire des enfans, & d'en avoir la charge; de sorte que le mary de cette femme fut fort étonné voyant sa femme grosse, & fasché en mesme temps aussi bien qu'elle, de ce qu'ils seroient condamnez aux dépens, pour n'avoir pas crû, qu'une femme pouvoit concevoir, comme elle avoit fait, dans le temps mesme de l'evacuation de ses menstruës; & lis craignoient outre cela, que cet enfant ayant esté certainement conceu dans un temps si peu convenable, ne fust sujet a plusieur infirmitez, pour avoir esté infecté dés le commencement de sa generation des superfluitez menstruelles de sa mere; Cependant il vint au monde estant en parfaite santé. Sic mercator quidam pro secunda vice matrimonium contraxerat cum virgine ev sarca, duos & viginti annos nata, & cubuerunt simul fluentibus adhuc menstruis purgationibus, remque semel habuerunt, sed ita facile, ut ex virgine facta sit mulier, quæ eodem temporis momento concepit. Maritus summo mane surrexit, atque ad merces emendas rura satis longinqua petiit. Reversus vero domum & uxor dormierunt simul, sed rem habere tentarunt frustra, propter angustius multo redditum, quam antea, sinus pudoris orificium, post fluxionem menstruorum & partium pudendarum exsiccationem &c. vid. Severin. Pin. *de Not. Virginit. cap. 6. p. m. 59. seq.* Utrum vero coitus cum femina menstruata sit

noxi-

noxius? *in Emmenolog. seu de menstruat. cap. V.* §. *131. p. 209.* prolixe vidimus.

§. 5.

Ad faciliorem conceptionem facere quoque humorem illum serosum, quem in coitu nonnunquam feminæ simul excernunt, veteresque pro semine muliebri habebant, statuunt nonnulli. Inquit enim Franciscus Zypæus *Fundam. medicin. Part. II. cap 7. p. 231.* Solet mulier eodem præter-propter tempore præ voluptate & titillatione, quas sentit ex injecto virili semine & penis motu, ex uteri sui lacunis contractis influxu spirituum animalium in fibras uteri, emittere humorem aliquem serosum, quem non semen esse alibi probavi Ille humor ad conceptionem concurrere potest, quatenus virile semen diluendo & rarefaciendo ad spiritus seminalis faciliorem separationem peragendum motum peristalticum & ad ovaria elevationem concurrit &c.

Conceptio an a liquore vaginarum.

§. 6.

Flagrorum usu faciliorem in mulieribus conceptionem adscribit Thomas Bartholinus *Tract. de usu Flagror. in Re med. & vener. p. 21. seq.* inquiens, notandum, non viros tantum flagris excitari ad illicitas voluptates & intempestivas, sed & feminas flagellis incitari & incalescere, ut facilius concipiant. Notum id fuit Romanis mulieribus, quæ lupercis se offerebant flagellandas, ut conciperent. Autor hujus ritus est Juvenalis *Sat. 2.*

An a flagrorum usu?

- Steriles moriuntur, & illis
Turgida non prodest condita pyxide Lyde;
Nec prodest agili palmas præbere luperco.

Ubi vetus scholiastes: Steriles mulieres februantibus lupercis se offerebant, & ferula verberabantur. Cur vero palmæ verberatæ ad fœcunditatem Romanas mulieres acceleraverint, sine superstitione, facilis ex circulatione ratio petitur. Incalescens enim plagis sanguis in manu recurrit ad cor exindeque ad uterum per arterias,

qui calefactus citius ad libidinem incitatur disponiturque ad conceptionem &c.

§. 7.

An sine voluptate conceptio fiat? negant alii. Utrum vero mulieres sine delectatione concipere possint, inter medicos disceptari solet, quorum alii affirmativam, alii negativam defendunt. Hi, sive qui conceptionem sine voluptate fieri posse negant, sequentibus præterpropter rationibus nituntur, quia talis voluptas a partium genitalium confricatione, sine qua nulla cohabitatio fieri possit, in omnibus feminis coeuntibus excitatur. Et quamvis nonnullæ feminæ, vel maritatæ etiam, talem se veneream voluptatem sentire pernegent, minime tamen ipsis, ob necessariam in coitu affrictionem, a qua voluptas oritur, fidem adhibendam esse statuunt, earumque testimonium pro suspecto habent. Inquit enim Johannes Fernelius *Physiolog. lib. VII. cap. 6. p. 178.* nulla profecto earum muliercularum dictis fides habenda, quæ asseveranter pronunciant, se nulla coitus voluptate utero concepisse. Quod etiam Petrus de Peramato defendit, falsum, inquiens, hoc noscimus testimoniis multarum, quæ sæpe sæpius hujus rei fecerunt periculum; nec sunt audiendæ quædam, quæ castitatem simulantes perhibent, se nulla fuisse oblectatione detentas, sed omnia per vim fuisse perpessas, vid. Casp. a Reies *Quæst. 42. p. 505.* Deinde quamvis etiam quandoque v. g. in stupro violento, ab hostibus, admissio viri involuntaria & coacta sit, & absque venereo appetitu incipiatur, nihilominus tamen a subsequente confricatione femina ad voluptatem stimulatur, quam etiam delectationem absque dubio auget seminis virilis in uteri vaginam, vel, secundum veteres & nonnullos recentes, in uteri cavitatem injaculatio; ut ita involuntarie & vi inceptus actus venereus cum appetitu continuetur & absolvatur. Sicut enim illi, cui mel vel saccharum, vel etiam amaricantia cum nausea & vi in os intruduntur, dulcedo nihilominus mellis vel sacchari, vel etiam amaritudo, in ore remanet; ita etiam objecta reliqua sensuum suis organis

ganis incidentia, si voluptuosa fuerint, gratiam & voluptatem, si infesta, dolorem vel nauseam movebunt: ita membrum virile, vi quoque partibus mulierum verendis intrusum, ob plicas vaginæ uterinæ vellicatas, obque injectum virile semen, venereæ voluptatis sensationem causatur atque relinquit. Ab hoc mulierum coeuntium defectu voluptatis sterilitas equidem dependere videtur juxta observationem Plateri, de nobilis cujusdam uxore, toto matrimonii tempore nihil penitus voluptatis aut titillationis percipiente ac sterili. v. Felic. Plater. *Obs. lib. I. p. 260. seq.* Scribit tamen Averroes, se multas vidisse impraegnatas, cum per vim fuissent violatæ. v. Casp. a Reies *l. a.* Absque mutua vero maris & feminæ voluptate concipi non posse credit Realdus Columbus *de Re anatom. lib. II. cap. 15. p. 448.*

§. 8.

Huic tamen sententiæ alii contradicentes medici conceptionem citra voluptatem fieri posse asserunt & quidem tam veteres, quam recentiores. Inquit enim Hieronymus Mercurialis *de Morb. mul. lib. I. cap. 2.* quanquam Aristoteles *lib. I. de Gener. anim.* scribit, mulierem sæpe concipere sine coitus voluptate, tamen hoc apud medicos non est receptum &c. vid. Israel. Spach. *Gynæc. fol. 213.* Sine maris ac feminæ emissione concipi impossibile est, sine voluptate vero femellæ fieri quidem potest, si locus turgeat, & vulva propius ostium descendat: quamvis magna ex parte sic accidat, ut utrorumque oblectamento id agatur, inquit Ludovicus Bonacciolus *de Fœt. format. cap. 2. p. 187.* Plura de hac materia ex veteribus reperies in Zacut. Lusitan. *de Medic. princip. histor. lib. III. Quæst. 18. oper. Tom. I. fol. 475 seqq.* Roder. a Castr. *de Nat. mul. lib. II. cap. 1. p. 38.* Casp. a Reies *l. a. p. 507.* ubi feminam aliquam aut cum paucissima delectatione, aut citra ullam concipere posse multis rationibus statuit. it. Paul. Zacch. *Quæst. med. legal. lib. III. Tit. 1. Qu. 7. n. 11. 12. seq. fol. 280. seq.* Marcell. Donat. *de med. histor. mirab. lib. IV. cap. 12. p. 396.* Quamvis etiam angustis & primum coitum admittentibus a

Alii adfirmant.

confricatione voluptas deneganda non ſit, talis tamen in iis ſponſis, quæ tempore menſtruationis coitum celebrant, vix expectari poteſt, cum ſponſo tunc temporis facilior ingreſſus, ſponſæ virginitas quandoque ſuſpecta eſſe ſoleat, qualia exempla cum admonitione in Muliebribus ex Pinæo & aliis autoribus adduximus. Rationem, cur citra voluptatem mulieres ſæpe concipiant, hanc reddit du Vernay apud Nicol. Blegny *Zodiac. med. Gall. An. II. menſ. Mart. cap. 3. p. 72 ſeq.* cenſet ſcilicet, id adſcribendum ſuperfluæ ſeminis copiæ, ob quam contingat extenſio extraordinaria vaſorum id continentium, quapropter obſtupeſcat ſenſus filamentorum nerveorum, eorum ſtructuram conſtituentium: Cujus rei præterea cauſa eſſe poteſt diuturnior ſeminis in illis mora, per quam longior fermentatio inducitur, cauſa diſſipationis partium maxime ſpirituoſarum, unde aciditas quædam illi conciliatur, qualitas minime omnium idonea ac multum diſcrepans ab ea, quæ requiritur ad titillationis excitationem, quæ ex plurimorum philoſophorum ſententia ſextum ſenſum conſtituit. Quibus & hoc addere eſt, tempore repletionis tuborum ſemen continentium, cum uterus magis madeſcat, tunc hunc ſuppeditare poſſe omnibus partibus genitalibus humorem mucilaginoſum, qui obducens nervorum extremitates, eos ſenſus acumine privat, unde imminutio vel abolitio voluptatis, hinc cum nihilominus integra perſtet natura ſeminis muliebris, conceptio tamen locum habet, quæ contingit ea commixtione ſeminis muliebris cum virili tempore coitus. vid. etiam Tr. de Coit. §. 9.]

§. 9.

Ipſorum ratio. Cum vero plerique hactenus circa hanc materiam allegati, & alii ab ipſis iterum citati autores hanc ſententiam ex veterum hypotheſi, quod ſcilicet non ſolum mas, ſed etiam femina in coitu fœcundo proprium ſemen excernat, atque ab eorum commixtione generatio & conceptio fœtusque formatio dependeat, unanimiter defendant, quid mirum, quod etiam cum veteribus, liquo-

rem

rem illum, qui aliquando tum in coitu, tum ab alia etiam titillatione & phantasia venerea e partibus mulierum genitalibus effluere observatur, tam diu pro semine femineo habuerint, donec a recentioribus doctrina de generatione ex ovo, (quam equidem modo allegatus recens autor, du Vernay, adhuc futilibus subtilitatibus & figmentis annumerat) pluribus rationibus atque demonstrationibus confirmata & nostris temporibus ab omnibus anatomico-physiologis, licet aliquali cum discrepantia, recepta fuerit? Et sicuti ex anatomicis apparet, dictum liquorem, a veteribus pro mulierum semine habitum, non ex ipso utero, sed ex glandulis vaginalibus, per lacunas maximam partem provenire, neque retro ad uterum, sed ad extra effluere, ita etiam multo minus, ad conceptionem fœtusque formationem, quæ in ovario & utero quærenda, aliquid conferre potest, licet ab ipso tempore coitus in majori quantitate secreto, salacitem seu voluptatem veneream majorem excitari libenter concedamus; Interim tamen non in quovis coitu fœcundo dicti liquoris excretionem observari, experiuntur mares atque feminæ; quarum etiam nonnullæ, se quandoque coitum fœcundum absque ullo voluptatis stimulo (qui simul a mentula viri propriaque conflictus amorosi impressione excitari solet,) expertas fuasse, constanter affirmant. Et quamvis ipsarum verba a plerisque in dubium vocentur atque ob paulo ante allegatas rationes vacillare videantur; quin tamen in certis subjectis, eg. frigidis seu phlegmaticis, perterritis & ab hoste stupratis, item in ebriis & profundo somno sepultis, ejusmodi insensatio sit possibilis, dubium non videtur, cum præsertim his ultimis, scilicet dormientibus, quandoque varia, v. g. candelæ, ligna, pessi & alia, per jocum & malitiam, in sinum muliebrem, absque dormientium sensu, immissa vel intrusa legantur; præterea etiam varia feminarum in somno concipientium exempla hinc inde referantur atque defendantur. Uti de Stupratione in somno monstravimus.

§. 10.

§. 10.

Alii autores. Posse autem feminas absque voluptate in coitu concipere, præter modo allegatos autores, statuit etiam Guilielmus Harveus *de Generat. animal. exercit. 65. p. 421 seq.* Vasa, inquiens, præparantia dicta, & deferentia, vel ejaculantia, nec in damis & cervis inveniuntur, nec (quod sciam) in alia aliqua femina visuntur; & anatomici (feminam in coitu semen emittere rati) ea in muliere solicite nimis inquirunt: quippe omnibus non contingunt, & in quibus insunt, nunquam eodem modo reperiuntur. Quamobrem verissimum videtur, quod etiam mulierum major pars asserit, ipsas nempe in coitu semen non effundere. Et licet salaciores quædam humorem aliquem in coitu emittant, eum tamen fœcundum semen esse, aut ad conceptum necessario requiri, non arbitror. Plurimæ enim sine ejusmodi effusione, & nonnullæ quoque citra voluptatem aliquam concipiunt. Et Johannes Adamus Genselius *Ephem. Acad. nat. cur. Cent. III & IV. obs. 49. p. 109.* talem conceptionem sine voluptate defendit; datis, inquiens, omnibus requisitis ad conceptionem necessariis, non potest non eadem subsequi, licet præter voluntatem & citra appetitum naturalem coitus contingat. Illud in plurimis puellis toto quasi observatur die, quæ contra voluntatem suam & intentionem, ipsis quasi invitis imprægnantur: hoc vero in certis mulierculis, temperamenti phlegmatici, quales ipsemet novi, cernitur, quæ absque minima delectatione, voluptate ac titillationis sensu, atque sic sine appetitu concumbentes, tamen concipiunt. Sæpe numero concipere mulieres nulla delectatione in venereo congressu affectas testimonio Aristotelis probat Marcellus Donatus *de med. histor. mirabil. lib. IV. cap. 17. p. 396.* Liceat etiam hoc loco inserere observationem Johannis Nicolai Pechlini de Aphrodisia sine voluptate *ex observ. lib. I. obs. 44. p. 101. seq.* Copiose, inquit, disputat Caspar a Reyes, an mulier sine voluptate concipere possit, negantibus aliis, aliis affirmantibus; qui affirmant, exemplis se rem ostendere posse

ſe confidunt, qui negant, ratione ſe defendunt a natura corporis plurimisque inde circumſtantiis petita. Si rationem audio, non facile & ipſe exiſtimem, ſine voluptatis ſenſu concipere feminam poſſe; ſin experientiam, victas dare manus debeo. Neque volo, quisquam opinetur, in hiſce ſola me mulierum confeſſione acquieſcere, quæ ſæpe extenuant, quod in ſuſpicionem venereæ libidinis rapi poteſt, ſed aliorum potius & virorum, quibuscum conſueſcunt. Non dubito etiam reperiri feminas, quæ voluptatem illam æſtimare neſciant, & in ecſtaſi tam peculiari ſui dulcedinisque obliviſcantur, quod ipſum pro voluptate illa argumentum eſt longe maximum; non enim aliud quæritur, quam ut ſenſus ſibi erepti vulgarium rerum curam abjiciant. Et utut conceptum ſine voluptatis ſenſu fieri poſſe vix credibile ſit, arbitror tamen eſſe, quæ juſſæ & provocatæ ſine prurigine virum & admittant & concipiant. Quodſi autem concubitus ſine ſeminis vel fœcundi aut voluptuarii effuſione a mulieribus inſtitui poteſt, & unum virorum ſemen, idque verminoſum, generationis conficit arcana, quæ nupera eſt hypotheſis, minus certe paradoxum videatur, neſciam & ſtertentem feminam pro illo corporis habitu imprægnatam aliquando eſſe, quod coram judice ſancte & jurato affirmaſſe aliquam ſcio, cui tamen non temere fidem adhibuiſſet, niſi clandeſtinus amator commiſeratione virginis non ita malæ ductus furtum ablatumque inſciæ coitum prodidiſſet. Credo reperiri feminas tam craſſa calloſaque cuticula, ſpirituum adhæc tam lenta tarditate & habitu œdematoſo, ut membri virilis molitiones, ſi & ipſum flaccidius exiliusque, roremque auræ ſeminalis non alio, quam vulgari contactu agnoſcant, nullo ad interiora delato orgasmo: Verum, ut conſtat, gradus venereæ dulcedinis eſſe diverſos, ita dubium non eſt, quin aliquando in obtuſiorem aut nullam deſinere poſſit; atque eum in finem diſtinguere etiam cauſas oportet, quæ ſenſum provocent voluptatis; alia enim profecto eſt ab efferveſcentia ſanguinis & ſpirituum, unde prima

fere oriuntur libidinis ſemina: alii a frictione ſolidi & naturalium, quæ plerumque illam aut repertam magis incendit, aut ſegnem excitat; alia a profuſione ſeminis quæſitoque per anguſtias ſenſiles exitu: hæc, ut venerei certaminis eſt complementum, ita voluptati per gradus auctæ ultimum addit mirificumque ſenſum, quæque una eſt, propter quam οἱ ἀφροδισιάζοντες tam perdite coitum affectent, & hanc ſibi cœli imaginem finxerint Muhamedani. Itaque compendio dicam, quæ ſentio: Sunt feminæ quædam adeo obtuſæ ac παχύδερμοι, ut vix ac ne vix quidem in libidinem deſpument, &, quamvis motum percipiant aliquem, non tamen percipiant eum voluptatis gradum, quo amantes tantopere exſultant; quæ ipſæ forte, ſi penitus ſomno obruantur, etiam ignaræ perfundi ſemine virili & concipere poſſunt. At quæ usque eo incaleſcunt, ut ſaniem in coitu ejiciant genitalem, eas non poſſe non aliqua percelli ecſtaſi, quamdiu canaliculi iſti nervei ſunt tam anguſti, & ſanies multo ſpiritu ſpumoſa, omnino adducor, ut credam. Quodſi tamen effuſio illa ad conceptum neceſſaria eſt, in quo ego valde dubito, haud intelligo, quomodo concipere poſſit, quæ nullo ejusmodi ſenſu aut ecſtaſi afficitur. Ut magis jam mirari habeam exemplum, quod mihi vir muneris conditione venerabilis de conjuge ſua teſtatus eſt, eam, etſi blandulam, mellitulam, deliciarumque & venerum promam condam, nunc etiam plurimorum liberorum matrem, adeo ſine omni voluptate concumbere, ut quem exquiſitiſſimis blanditiis, oſculis, & quæ ἡ ὀφειλομένη εὔνοια dictare ſolet, a marito forti provocavit coitum, mox verbis, minis, fere etiam lacrymis deprecetur: & cum exſtimulato jam poſt tot illecebras membro fibulam imponi poſſe deſperat, virum admittat quidem, ſed animo remiſſiore & a ſacris illis averſo. Neque hæc heri aut nudius tertius, nec poſt tot liberorum faſtidia, nata antipathia, ſed ante viginti annos & cum primo coitu, quem tamen ipſum etiam, dici vix poteſt quibus artibus, in multas noctes diſtulerit. Et vero non unum nec alterum, ſed

viros

viros promiſcue & feminas illam ſexus ſequioris ἀναφροδισίαν dolentes numero plures cognovi, ut deſinant jam infamare mulierculas probroſi viri, qui omnem voluptatis ſenſum peccandique occaſiones in illas, veluti unica libidinis fomenta, rejiciunt, ſeque unos a crimine abſolvunt. Hæc Pechlinus. Inquit etiam Rodericus a Caſtr. *de Natur. Mulier. Lib. II. cap. 1. p. 38.* humor quidam ſalivalis in feminis uteri cervicem per tenuiſſimas fibras adit; quem cum emittunt, mira voluptate afficiuntur, quod non perpetuo in feminis prolifici emiſſione, ſed plerumque evenit; plures enim citra libidinis voluptatem conceperunt. Et Nicolaus Venette *de la Generat. de l' Homme cap. IV. Art. 3. p. 391.* ſcribit: J'avouë, que le plaiſir n' accompagne pas toûjours la conception, & je ne ſaurois croire, que ce ſoit le ſeul écoulement de la ſemence des femmes, qui leur cauſe des contentements. Le chatoüillement, qu' elles reſſentent des parties de l' homme, & la forte imagination, qu' elles ont dans le combat amoureux, en ſont la principale cauſe, ſi bien que je ne m' eſtonne pas, ſ'il y en a eu quelques-unes, qui, n' ayant pas la liberté de l' imagination & du chatoüillement, ont engendré ſans plaiſirs.

§. II.

Porro etiam pro ſententia affirmativa, ſive feminas quandoque absque voluptatis venereæ ſenſu concipere poſſe, alia adhuc argumenta a conceptione ſine plenaria penis in partes mulieris genitales immiſſione ſeminisque virilis a variis cauſis impedita injectione, vel etiam a conceptione in ſomno, deſumpta, dimicare videntur. Qvamvis enim, ex Galeni omniumque veterum medicorum judicio, ſine penis in uterum ejusve vaginam immiſſione nulla fiat generatio; vid. etiam P. Zacch. *Quæſt. med. legal. Lib. III. T. I. Q. 8. fol. 283 ſeqq.* dantur tamen varia mentulæ virilis in vulvam intruſionis ſeminisque legitimæ injectionis, (a quibus primario voluptas oritur,) impedimenta, ſalva *Conceptio ſine penis intromiſſione.*

R 2 tamen

tamen conceptione, quæ etiam ſine penis intromiſſione poſſibilis eſt, uti de anguſtis ſive arctis, occluſis et imperforatis, ſive atretis liquet, quæ virum absque dolore non admittere, nihilominus tamen ſine legitima cohabitatione concipere poſſunt; ſiquidem licet in ejusmodi feminarum labiis pudendi, a partu vel aliis cauſis præter naturam occluſis vel coalitis, item in membrana, quandoque vaginæ introitum occludente, (quæ anatomicis vulgo hymen dicitur, atque interdum ſatis ſpiſſa & craſſa reperitur) vel etiam in ipſius vaginæ ſtricto coalitu, interdum equidem parvum quoddam pro aliquali ſeminis virilis, vel ejusdem ſpiritus genitalis, immiſſione, deprehendatur foramen, vix tamen a tantillo ſeminis, quantillum per tam parvum foramen ingreditur, multo minus a ſpiritu penetrante, absque debita mentulæ intromiſſione, ſolita voluptas expectanda erit. Ad talem vero conceptionem requiritur, ut ſemen ſit prolificum, & ſtatim poſt vulvæ labia vel proxime ad perforationem ſive aperturam rejiciatur, ne ipſius ſpiritus ab aere diſſipentur. Tale exemplum refert Petrus Borellus *Cent. IV. obſ. 26. p. 297.* Sine profunda penis immiſſione conceptionem fieri poſſe, defendit etiam Michael Ettmüllerus *Oper. Tom. I. fol. m. 168.* inquiens: Verum eſt, quod etiam virgo concipere poſſit, cui penis non adeo profunde intruditur, & cui clauſtra, quæ vocantur virginalia, minus in tali caſu aperiuntur, modo tam artificioſe ejaculetur genitura maris, ne ab aeris externi ingreſſu vitiari aut ſpiritus genitalis diſſipari poſſit, quin potius hic ipſe prompte ſe in uterum inſinuet, & ita virginem imprægnet. Sufficit ergo ad conceptionem ſaltem ſpiritus genitalis maris, modo extra aerem externum poſſit venire in vaginam uteri. Refert etiam D. dela Morandiere, quendam a ſeptennio conjugatum de uxore conqueſtum eſſe, quod nunquam illam inire potuerit. Conſtituta autem a judice per chirurgum & matronas exploratione, in dicta muliere repertum fuiſſe orificium ex-

ternum

ternum vulvæ obturatum a carne ſolida eaque naturali, pertuſa tamen in medio ad menſtruorum effluxum, vix tamen ſtyli cujuspiam vulgaris capaci; qua de cauſa generationi inhabilis judicata fuit ac viduitati mancipata. Libidinis tamen ſtimulis urgentibus eadem concepit, actu quanquam venereo imperfecto; Partus enim tempore adveniente accerſitus dela Morandiere exitum artificio infanti procuravit, ſcilicet inciſione facta carnis vaginæ introitum obſidentis &c. vid. Nicol. de Blegny *Zodiac. Med. Gallic. An. I. Novembr. Obſ. 6. p. 173.* Plura exempla vid. *in Gynæcolog. Sect. II. cap. 2. §. 22 ſeq. p. 162. ſq.* de atretarum conceptione.

§. 12.

Dari autem anguſtarum & imperforatarum feminarum abs que voluptate, & potius cum dolore, concipientium exempla, ex Gynæcol. *Sect. II. cap. 2.* repeti poteſt; meminit enim Johannes Riolanus *Anthropograph. lib. II. cap. 35. fol. 197.* ſe Pariſiis vidiſſe mulierem, quæ ex partu difficili laceratas habuerit partes genitales, cujus nymphæ & quatuor carunculæ poſtmodum tam arcte coaluerant, ut vix ſpecilli cuſpidem foramen admitteret, nihilominus decimo quarto abhinc anno iterum concepit. Refert etiam Riolanus, in Francia imprægnatam fuiſſe quandam, cujus virginitatis clauſtra omnia firma atque illæſa manſerant. Et anno 1609. mulier quædam imperforata accuſavit maritum impotentiæ & frigiditatis coram judice, quod non ab eo quicquam paſſa fuiſſet; quæ tamen gravida fuit inventa. Cum aurifaber honeſtam puellam duxiſſet, ipſique in congreſſu liber aditus ad illam non daretur, quin etiam illa in congreſſu de dolore & quod difficulter maritum admittere poſſet, conquereretur, poſt menſes aliquot maritus de divortio cogitare cœpit, ipſa tamen gravida tempore legitimo, facta inciſione, infantem maturum progenuit, vid. Gu. Fabric. Hild. *Obſ. chirurg. Cent. III. obſ. 60. fol. 244 ſq.* Fe-

Imperforatas absque voluptate concipere.

mina, cui orificium uteri externum firma carne ita erat coalitum, ut tantum foraminulum, vix frameam admittens, pro excernendis mensibus superesset, hinc etiam ad conceptionem inepta judicaretur, veneris œstro percita nihilominus concepit, juxta Stephan. Blancard. *Collect. med. phys. Cent. III. obs. 56. p. 428.* Puella Romana, cui vulvæ labia a nativitate erant unita, nisi quod per exiguum foramen, vix pisum capiens, urina & menstrua egrederentur, licet penem admittere non poterat, concepit, teste Henrico a Moinichen *Obs. 13. p. 49 seq.* Alii puellæ, cum a carbonibus totam perinæi, vulvæ & pubis regionem combusserat, chirurgi negligentia integra vulvæ labia firma cicatrice sibi conjungebantur, relictis tantum duobus foraminulis; a proco nihilominus per contactum absque membri intromissione ingravidata fuit, *vid. M. N. C. Dec. I. An. 3. obs. 273. p. 486.* In femina quadam tempore partus præter membranam hymenem integram & valde crassam alia adhuc membrana præternaturalis crassa vulvam profundius claudebat fœtusque exitum impediebat, juxta Frid. Ruysch. *Obs. 22. p. 27.* Noviomagi mulier quædam parturiens ad ingressum vaginæ validam transversam membranam, in medio exili foramine perforatam, tantaque firmitudine habebat, ut digitis ab obstetrice dilacerari nequiret; hæc penitus impediebat, quo minus obstetrix digitum ullo modo immittere posset; & quia mariti penem adhuc multo minus recipere potuerat, mirabantur omnes, quomodo illa imprægnari potuisset. Sed confitebatur maritus, se multoties tentasse, anne per illud obstaculum rigido suo ariete perrumpere posset, sed nunquam penetrare potuisse, aut interiora subiisse: interim tamen in ista lucta ipsi multoties semen effluxisse & contra membranam istam ejaculatum fuisse, referente Isbrando de Diemerbroec *Anatom. lib. I. c. 23. f. 126.* Puellam sedecim annorum eximiæ formæ, cui ob genitalia, a natali clausa, menses & urina

ordi-

ordinarie, modo solitarie, modo cum cæteris fecibus per alvum sine molestia fluebant, parentes ideo, quod ad matrimonium inepta videretur, in cœnobium deducere volebant, quam tamen eremum illa declinans postmodum a jurisperito, semine virili tantum extra pudendum virgineum asperso vitiata fuit. *v. M. N. C. Dec. II. an. 7. app. p. 160 seq.* De partu difficili ob hymenis paululum tantummodo perforati præsentiam sequentem observationem refert Franciscus Mauriceau *Observat. 489. p. 287.* J'ay veu une femme de trente-cinq ans, qui estoit en travail de son premier enfant, depuis vingt-quatre heures, que ses eaux estoient ecoulées; ce qui rendoit son travail plus difficile & laborieux; la quelle difficulté estoit encore augmentée par son hymen, qui me parut tout entier à l' entrée du col dela matrice, & si peu perforé, qu' on ne pouvoit pas y introduire seulement, l' extremité du petit doigt; ce qui me fit connoistre une verité, dont cette femme m' assura; qui estoit, qu' ayant epousé un homme fort vieux, qui par sa foiblesse n' avoit pas pû en forçant son hymen, faire aucune introduction de sa verge dans le col de sa matrice, elle n' avoit pas laissé de devenir grosse, à son grand etonnement. Et *Obs. 583. p. 341.* idem autor historiam recenset d' une jeune femme, qui quoyque son hymen ne fust perforé, que d' un petit trou dela grosseur d' un tuyau de plume à escrire, n' avoit pas laissé de concevoir, sans introduction du membre viril. Refert etiam Johannes Bohnius *Exercitat. physiologic. 24.* §. 2. modo virginem, ad cujus vulvæ extremum tantum absque penis in vaginam admissione, semen virile depositum erat, modo aliam, cujus orificium externum membrana robusta satis totum fere occludebatur, ut deflorari non posset, modo feminam, cujus vaginæ ostium, a difficili partu laceratum, maximam partem coaluerat, nihilominus concepisse. Exemplum feminæ, cujus vagina uterina post ulcera male curata in medio a cicatrice atque duritie ita erat an-

gustata

guſtata fereque coalita, ut vix candelam ceream, multo minus mariti membrum admittere poſſet, quæ tamen poſtmodum conceperat, atque poſt inſtitutam curam feliciter pepererat, recitat Coſmus Viardel *von der vveiblichen Geburt Lib. II. cap. 5 p. 46 ſq.* Daniel Tauvri etiam dicit, ſe multas noſſe feminas, quæ conceperint, nulla præcedente admiſſione membri virilis in vaginam, quæ quidem fuerint imperforatæ, excepto parvulo quodam foramine, tam pro emiſſione urinæ, quam pro effluxu menſium, deſtinato. vid. Gofey Hypotheſ. *de Generat. Fœtus p. 65.* ad quem locum notat Daniel Hofmannus *l. a.* ubi menſes per foraminulum poſſunt egredi, ibi halitus ſeminales ingredi poſſe, nullum eſt dubium. Et Jean Baptiſte Verduc *de l' Uſage des Partes Tom. I. cap. 1. p. m. 16.* inquit: il ne faut pas ſe perſuader, que toute la ſemence ſoit neceſſaire, pour rendre les œufs feconds, puisqu'il arrive ſouvent, que la ſemence n' entre pas dans la matrice; & méme l'on a pluſieurs experiences des femmes, qui ſont devenuës groſſes, quoyqu'il n'y ait eu que les parties exterieures d' arroſées, ſans d'autres approches. vid. etiam Spermatolog. noſtr. *Cap. 10. §. 19. p. 480. ſeqq.* Imo dantur etiam exempla mulierum, quæ ob nimiam anguſtiam, occluſionem & imperforationem ſeu atreſiam a maritis ſuis ſeparatæ poſtmodum ab aliis fuerunt impraegnatæ, de quibus videatur Tract. de Coit. *cap. II. §. 24.* De quæſtione, an conceptio ſine coitu ſeu intromiſſione membri virilis, ſed ex ſola affrictione penis ſeminisque aſperſione ad orificium matricis, fieri poſſit vid. Mich. Albert. *Jurisprud. med. cap. 2. §. 13. p. 29.*

§. 13.

An detur conceptio in ſomno?

Pertinet huc etiam quæſtio an virgo vel alia femina dormiens a mare inſcia impraegnari ſeu concipere queat? ad quam plurimi autores ex ea ratione negative reſpondent, quia poſt lapſum primorum parentum conceptio ſine voluptate vel delectatione

fieri

fieri non possit. Cum vero hactenus allegatorum autorum nonnulli, non sine ratione contrarium, scilicet sæpius feminas absque venerea voluptate, non dormientes, concipere, defendant, hoc loco aliquot tantummodo in somno concipientium feminarum exempla ex Gynæcologiæ nostræ *Sect. II. cap.6.* de stupro in somno & aliis autoribus adduci possent, quamquam nonnullis ejusmodi relationes suspectæ esse soleant, siquidem secundum Casp. a Reies *Elys. jucundarum Quæstion. Camp. Quæst. 42. p.m. 503.* non raro accidat, ut innuptæ aliquæ, quibus ex furtivo concubitu uterus increscit ad confessores mox adeuntes de illata vi conquerantur, & oblectamentum nullum habuisse insuper addant & persuadere conentur, ut majorem sic suæ turpitudinis excusationem habere credantur, ac si rem omnem citra voluntatem aut voluptatem peractam fuisse, aut excusationis aut ruboris causa inculcent.

§. 14.

Hanc tamen in somno imprægnationem sub certis conditionibus tam jurisconsulti, quam medici admittunt, v.g. secundum facultatis juridicæ Jenensis responsum, nihil impossibilitatis alit, quod persona quædam muliebris & quidem facilius quam virilis, cum tantum passive se gerat, cumprimis autem uxor in conjugio vivens itidem tanquam in somnio, maxime si ad affectus soporosos inclinet, aut insigniter delassata fuerit vel ex ebrietate in profundum somnum delapsa fuerit, a viro imprægnari possit &c. vid. Mich. Bernh. Valentin. *Novell. med. legal. Cas. 1. p.30.* quo loco etiam pag. seqq. sequitur casus de imprægnatione dormientis in sella cum responso facultatis medicæ Lipsiensis. vid. Joh. Frider. Zittmann. *medicin. forens. seu Respons. Facult. med. Lips. Cent. VI. cas. 77. p. 1642.* Et *Cent. V. cas. 21. p. 1156. 1158.* ad quæstionem; an virgo alto somno sepulta deflorari & imprægnari possit? respondet dicta facultas, quod equidem secundum adductas circumstantias non facile sit judicandum, dor- *Conceditur a nonnullis.*

mientem virginem ſtupro violento eſſe impraegnatam, quippe quod absque notabili ſenſatione praecipue in perſona nondum deflorata, difficulter fieri poſſet, interim tamen ibidem, ſola affrictione penis ſeminisque ad externum matricis orificium aſperſione, absque ſingulari tactu & agnitione ſtupratoris ipſam concepiſſe, adductis variis medicorum obſervationibus conceditur.

§. 15.

Porro de hac quaeſtione, utrum ſine partium genitalium utriusque ſexus applicatione ac ſine hymenis dilaceratione conceptio fieri poſſit, prolixius tractant nonnulli autores; v. g. Joh. Benedictus Sinibaldus *Geneanthrop. Lib. IV. Tr. 2. cap. 3. pag. 457.* quaeſtionem movet: An & qua ratione flore virgineo incorrupto mulier aliquando concipere valeat? An ſine laeſione hymenis fieri poſſit conceptio? vid. Thom. Bartholin. *Anatomiae Lib. I. cap. 31. p. 286.* Virginem quampiam ſervata corporali virginitate, id eſt, non deleto virginitatis flore, ſeu non rupta aut dilacerata membrana, quatuor carunculis interpoſita, concipere poſſe, defendit Vopiſcus Fortunatus Plempius *Fundam. medicin. Lib. II. cap. 9. p. 140.* De quaeſtione, an incorrupta poſſit impraegnari, & an conceptus poſſibilis virginitatis clauſtro non violato? vid. Caſp. a Reies *Camp. Elyſ. Jucund. Quaeſt. 41. p. 491. ſeq.* Si une femme peut devenir groſſe ſans l'application des parties naturelles d'un homme? quaerit Nicolas Venette *de la Generat. de l'homme Part. IV. cap. 5. p. 633 ſq.* An femina poſſit concipere absque coitu? vid. Hier. Fabric. ab Aquap. *de operat. chirurg. Part. I. cap. 81. pag. edit. Francof. 104.* Item de hac quaeſtione, an arctae vel atretae & imperforatae ſive velatae, quibus ante uteri oſculum interius membrana quaedam modo craſſior, modo tenuior praeter naturam obtenditur, quae & egreſſum menſibus, & aliquando foetui, & ingreſſum virili membro impedit, generare poſſint, nec ne, pluribus agit Paulus

Zacch.

Zacch. *Quæſt. med. legal. Lib. III. Tit. 1. Quæſt. 7. n. 24. ſeqq. fol. 282. ſeq.* vid. etiam Petr. Müller. *Diſput. de Prægnant. cap. 2 Theſ. 8. p. 10.* An virgo poſſit deflorari, licet hymen non disrumpatur, aut an conceptus ſit poſſibilis, clauſtro virginitatis non violato? vid. Mich. Albert. *Jur. prud. med. cap. 3. §. 3. p. 61.*

§. 16.

Ad conceptionem non modo plerique voluptatem, ſed nonnulli etiam frequentem & reiteratum coitum requiri ſtatuunt, cui tamen ſententiæ contradicit, præter quotidianam experientiam, Paulus Zacchias *Quæſtion. med. leg. Tom. III. Conſil. 23. n. 3. fol. 41.* ad generationem, inquiens, non requiritur frequentatio coitus, ſed ſatis eſt, ut unica vice mulier cognoſcatur; ex unico enim coitu non ſolum fit generatio, ſed interdum etiam multiplex generatio, cum videamus ex unico coitu geminos & trigeminos neſci. *Ad conceptionem unicus coitus ſufficit.*

§. 17.

Absque membri virilis in uteri vaginam immiſſione ſeminisque in eandem injectione, ſed a ſola ejusdem circa vulvæ rimam & ingreſſum aſperſione vel pollutione conceptionem fieri poſſe, hactenus vidimus; cum autem dentur etiam viri, qui in coitu nullum plane ſemen, vel loco ejusdem ſpiritus vel flatus quandoque cum delectatione excernunt, vel per penem explodunt, ſive qui erigunt, non tamen ejaculantur, ut adeo ſimiles ſint militibus, qui aut inanem bombardam in alios dirigunt, aut plumbea quidem glande gravidam, ſed inerti ac ſtupido pulvere pyrio, qui impetum ab igne non concipit, inſtructam displodere ſatagunt; quæritur, an ab ejusmodi congreſſu conceptio ſit expectanda? Exempla autem virorum in coitu nullum ſemen excernentium ut adducamus, refert Petrus Foreſtus *Obſ. medic. Lib. XXVI. obſ. 18. fol. m. 586.* Juvenem raræ & ſiccioris temperaturæ, cum nuper viduam duxiſſet, ſibi conqueſtum eſ- *An ſine ſemine?*

se, se cum coitu utaretur, v eretro licet optime extento & rigido, semen tamen ejaculari non posse, quamvis ille & non pauci alii, cum aliquo tempore in conjugio vixissent, utentes iis, quæ semen augerent, ad venerem exercendam deinde potentes fuerint. Sic Marcellus Donatus *de medic. histor. mirab. Lib. IV. cap. 18. p. 397.* illustris juvenis meminit, qui in venereo congressu cum muliere semen emittere nequibat, quamvis in somnio atque manibus perfricata mentula, vel nullo negotio excerneret; qui autor etiam *pag. seq.* aliam huic similem historiam de adolescente, ministro domestico, recenset, confesso, se, quando cum muliere rem haberet, semen effundere non posse, cum vero dormiret, plurimum ei semen prodire. Quam observationem etiam ex Rufo adducit Hieronymus Mercurialis *Medicin. Pract. Lib. III. cap. 39. fol. m. 442.* Coitum sine ulla seminis ejectione annotavit etiam Fridericus Christianus Cregutus *M. N. C. Dec. III. An. 5. & 6. obs. 287. p. 645.* scilicet vir triginta quatuor annorum jam undecim annorum spatio cum uxore in matrimonio vixerat; et quamvis ab eo tempore sæpe numero congressum celebrassent, ne guttulam tamen liquoris in ipsius naturæ sinum effudit, quanquam salacissimus fuerit. Juvenis Dalmata forma eleganti præditus, mœstus & tristis ad Amatum Lusitanum venit, se malle mori, inquiens, quam simile vitium pati; hic namque cum coibat cum muliere, nullum emittebat semen, sed potius ventris crepitus edebat. vid. Joh. Schenck. *Obs. medic. Lib. IV. fol. m. 532.* quo loco plura exstant exempla. Juxta Felic. Plater. *Observat. med. Lib. I. p. m. 257.* conquerebatur matrona quædam, ad conceptum ob ætatem non amplius idonea de marito, quod congressu eam supra modum exerceret excruciaretque citra spermatis tamen effusionem. Cur ejusmodi veneris equites coitum non absolvere vel semen emittere possint, varias adducit Marcellus Donatus *l. a. p. 397. seqq.* Joh. Ben. Sinibald. *Geneanthrop. Lib. III. Tract. 3. cap. 7. p. 328. seq.* Spermatolog. nostr.

Cap.

Cap. I. §. 30. p 36. seq. Quamvis autem in adductis de seminis in coitu defectu exemplis nulla conceptionis fiat mentio, annon tamen in ejusmodi congressu femina impraegnari queat, non dubitare videtur Michael Alberti *Jurisprud. medic. cap. V.* §. 2. *p. 103.* judicans, quod ad concipiendum non aeque necesse sit, ut semen cavitatem uteri ingrediatur, & si aliquid immateriale foecundationem efficere debet, non necesse sit, ut orificium uteri interdum aperiatur, sufficit quod interna libido utriusque conjugis, & intentio & propensio ad generandum singularis satisfaciat, quippe quae etiam ad gemellorum conceptum contribuit. Vir quidam consuevit interdum oestro libidinis percitus geniali desiderio favere & obtemperare, cui tamen cum indulgebat, ea mulcebatur ac perfundebatur veneris dulcedine, ut impotens voluptatis sensibus fere omnibus destitutus, humi concideret, & quod erat magis admiratione dignum, seminis nihil effundebat. Hunc ipsum tamen virginem non solum subagitasse, sed & impraegnasse, tradit Martinus Leopardus Vissensis. vid. Georg. Frid. Rallii *Disquis. de Generat. animal. Sect. II.* §. *11. p. 87.* ubi ita pergit: Quamvis medicorum Romanorum, Bononiensium & Mediolanensium collegia, unanimi quasi conspiratu, responsum dederint, fieri neutiquam potuisse, ut mulier conceperit a viro, qui nullam effundit genituram, Sinibaldus tamen & cum eodem Martinus Leopardus Vissensis hanc rem temere negandam non esse consentiunt.

§. 18.

Deinde loco seminis flatus vel auram per penem explodi, docet Zacutus Lusitanus *de Prax. med. admir. lib. II. obs. 121. fol. m. 71.* Quidam videlicet ea partium genitalium imbecillitate, una cum copia pituitae multae laborabat, ut, cum coibat, non semen per penem, sed loco ejus flatus emittere sentiret. De perillustri quodam marito, ob scirrhum testium consummatum, nunquam vel tantillum seminis effundente, in συνεσίᾳ conjugali, nihilominus ex aurae cujusdam blandae explosione delicias sentiente, vid. Joh.

A flatu vel aura loco seminis.

Maur. Hoffmann. *Disquisit. corp. hum. anatom. Patholog. Specim. VIII.* §. 17. p. 100.

§. 19.

Conceptio an a flatu sine semine? Ut autem ad quæstionem, an nimirum feminæ a viro, nullum in coitu semen ejiciente, vel flatum sive auram vel spiritum per penem emittente, concipere possint, redeamus, ab iis equidem viris, qui nec semen nec flatum in actu venereo prodire sentiunt, a sola penis in vaginam immissione nulla conceptionis spes promittenda erit; nisi in ejusmodi casu, pariter auram vel spiritum simul absque sensatione explodi statuamus; hinc etiam in adductis & aliis exemplis plerumque tamdiu sterilitas fuit observata, donec per idonea medicamenta semen fuerit auctum vel correctum; uti Forestus *l. a.* non paucos, nullum semen in coitu ejaculantes, fuisse steriles, deinde vero post semen augentium medicamentorum usum ad venerem & procreationem potentes fuisse scribit. Anno 1669. apud Georg. Wolffg. Wedelium conquerebatur textoris cujusdam uxor, maritum sibi permolestum esse in concubitu, & extremam sæpe accersere delassationem, nulla, licet maxime urgeret, subsequa seminis emissione. Quod cum per quinque annos durasset, in sterili conjugio vivebant, donec tandem exantlato morbo icterico, aliquoto tempore elapso, post ingentem conatum exantlasset suum munus melius, inde filiæ pater factus est, vid. Georg. Wolffg. Wedel. *Patholog. med. dogmat. Sect. III. cap. 2. p. m. 638.* vid. etiam Thom. Bartholin. *Act. Hafn. Vol. II. obs. 44. p. 138 seq.* Ex medici cujusdam fide dignissimi, Marini Leopardi Vissensis communicatione Johannes Benedictus Sinibaldus *Geneanthrop. lib. I. Tr. 3. cap. 8. §. 17. p. 61 seq.* ubi homines spiritibus tantum seminalibus a viro & muliere missis, absque ulla genituræ effusione concipi posse statuit, sequentia refert: Virum quendam consueuisse interdum œstro libidinis percitum geniali desiderio favere & obtemperare; cui tamen cum indulgebat, ea mulcebatut atque perfundebatur veneris dulcedine, ut im-

impotens voluptatis, ſenſibus fere omnibus deſtitutus humi conciderer; &, quod erat magis admiratione dignum, ſeminis nihil effundebat. Cæterum tanta voluptatis vi devictus hic homo poſt unam venerem per menſem libidinis incitamentis, & carnis igniculis vacare conſuevit. Cum autem bonus vir virginem, plenam nubilibus annis, conſanguineam domi haberet, cujus erat in domeſticis uſus, hanc, proh facinus, ſubagitavit; quod cum feciſſet ſæpius, tandem illa concepit utero. Tanti ſceleris percrebuit fama pervenitque ad præſulis aures, unde corruptor vinculis & carceribus paulo poſt traditus fuit, qui tamen audacter negat & fronte pervicaci aſſerit, ſe genituræ expertem eſſe, ac proinde nequaquam de ſe virginem concepiſſe, verum aliunde adhibuiſſe virum. Defectus autem ſeminis hujusmodi teſtes probatos affert, & inſuper experientiam allaturum ſe, pollicetur. Pro tanto eventu conſulitur medicorum Romanorum collegium, atque etiam Bononienſe, & Mediolanenſe; quæ unanimi conſpiratu reſponſum dedere, fieri neutiquam potuiſſe, ut mulier conceperit a viro, qui nullam effundit genituram. Quod reſponſum medicum de viri, nullam genituram ejicientis, infœcundo coitu ſententiam equidem in tantum confirmat Sinibaldus; quia vero adducta Marini Leopardi obſervatio, de virgine absque ſemine virili concipiente, contrarium teſtatur, non immerito hanc rem non eſſe temere negandam, ejusque eventum naturalem eſſe potuiſſe, variis rationibus, a ſpiritibus deſumtis, defendit, hancque ſpirituum copiam non modo ex pruritu venereo, ſed etiam ex intenſiſſima ſenſuum voluptatis & libidinis per longum ſpatium extinctione probat. Cum etiam ſecundum recentiorum phyſiologicorum hypotheſin, non tam craſſa, quam ſubtilis & ſpirituoſa ſeminis virilis materia ad conceptionem concurrat, craſſaque tenuioris tantum vehiculum judicetur atque ex hoc præſuppoſito, imprimis, ſi ea, quæ de atretarum & ordinaria conceptione ſive ovulorum fœcundatione hactenus diximus, quo etiam pertinet,

quod

quod Johannes Conradus Peyerus *Exercit. XIX. pag. 102 seq.* ad Johannem Jacobum Harderum de ſpirituum efficacia ſcribit, conſideremus, facillime etiam a tali ſpiritus genitalis, absque craſſiori ejusdem vehiculo, in coitu exploſione, conceptio fieri poſſe videtur, imprimis ſi in tali cohabitatione, ſecundum ſupra allegatas obſervationes, absque ſemine craſſo, flatus vel aura a viro vel femina ſentiatur. Utrum vero talis aura ſive flatus, ſi quis revera obſervaretur, a retenti vel in coitu remanentis ſeminis ſpiritu genitali, an ſola flatulentia & motu in congreſſu dependeat, vel annon alius ſuperveniens impraegnator verum ſpiritum genitalem craſſiori ſeminis vehiculo adhuc involutum, in debitum locum ejacularit, res mihi adhuc anceps decidendi remanet, cum juxta exemplum, paulo ante ex Zacuto Luſitano adductum, vir ille, qui per penem loco ſeminis flatum emittebat, tamdiu ſterilis permanſit, demumque poſt varia medicamenta & diuturnam a venere abſtinentiam cum uxore concumbens ſemen emiſerit prolemque genuerit.

§. 20.

Conceptio ſine coitu. An detur conceptio ſine coitu, item de conceptione falſa, vide Spermatol. noſtr. *Cap. IV. §. 2. p. 156. & cap. V. §. 3. p. 223.* Scribunt hiſtorici: Serpentes vel dracones, aut, ethnicorum perſuaſione, deos ſub ſerpentum ſpecie feminas aliquando iniiſſe, hasque ex eorum cum illis concubitu, ſine viro concepiſſe partumque edidiſſe; a tali concubitu Alexandrum Magnum, Scipionem Africanum, Cæſarem, Auguſtum & Galerium imperatores prognatos fingunt. vid. Chriſt. Frid. Garmann. *de Miracul. mortuor. lib. III. Tit. 1. §. 137. pag. m. 913.* Philipp. Camerar. *Horar. ſubciſiv. Cent. I. cap. 69. p. 307 ſeq.* Refert etiam Cajus Suetonius *in Auguſt. cap. 94. p. m. 191 ſeq.* Atiam Auguſti matrem cum ad ſolenne Apollinis ſacrum media nocte veniſſet, poſita in templo lectica, dum cæteræ matronæ dormirent, obdormiſſe: draconem repente irrepſiſſe ad eam, paulloque poſt egreſſum: illamque expergefactam, quaſi a concubi-

cubitu mariti purificasse se: & statim in corpore ejus exstitisse maculam, veluti depicti draconis: nec potuisse unquam eximi: adeo ut mox publicis balneis perpetuo abstinuerit: Augustum natum mense decimo, & ob hoc Apollinis filium existimatum.

§. 21.

Pro conceptione fabulosa non immerito habenda relatio de Magdalena d' Auvermont, Hieronymi Augusti de Montelione, equitis gallici uxore, quæ post quatuor annorum viri absentiam sola imaginatione filium concepisse in Gallia a Parlamento Gratianopolitano promulgabatur. Quod Parlamentum, juxta Anton. Deusing. *de Fœt. Mussip. Sect. II. p. 23.* omnino fuit deceptum a medicis & obstetricibus, cum prolem mulieris, a qua maritus quadriennium abfuerat, huic filium legitimum atque hæredem per sententiam constituit pronunciatam 13. Febr. 1637. censuitque, potuisse illam mulierem per fortem imaginationem, qua se cum marito rem habere per insomnium sibi visa erat, utero concepisse, atque vi illius imaginationis impprægnatam esse. Quæ sententia Parlamenti prædicti Gallico idiomate typis excusa est Parisiis anno prænominato, cum hac inscriptione: Arrest notable de la Cour de Parlement de Grenoble, donné au profit d'une Madamoiselle, sur la naissance d'un sien fils, arrivé quatre ans aprés l'absence de son mary, & sans avoir eu cognoissance d'aucun homme: Suivant la rapport fait en la dite cour, par plusieurs medicins de Monpellier, sage femmes, matrones, & autres personnes de qualité. De hac relatione scribit Thomas Bartholinus *Anatom. lib. I. cap. 31. p. 286.* sola imaginatione Magdalena d' Auvermont Emanuelem concepisse nuperis annis in Gallia promulgabatur, quod suspectum reddidit de Lord Professor Monspeliensis, & mihi ibidem dissuasit P. Sanchius. Idem Bartholinus *Histor. anat. Cent. VI. hist. 61. p. 298.* totam Parlamenti Gratianopolitani memorabilem sententiam recenset & *pag. 302 seq.* de fide hujus relationis dubitandi rationes annectit. Totum etiam hoc negotium, quale fuit

Conceptio fabulosa.

typis mandatum, ex mente Gvidonis Patin, nihil aliud unquam fuit, quam merum figmentum, & mera fabula, a quodam nebulone excogitata, qui per fugam saluti suæ consulere coactus est, ne incideret in manus Parlamenti Gratianopolitani, & carnificis illius civitatis. Imo factum hoc esse dicitur ab isto nebulone in irrisionem quorundam senatorum & in contumeliam doctorum scholæ Monspeliensis. vid. Th. Bartholin. *Epist. med. Cent. III. epist. 83. p. 356.* Inquit etiam Olaus Borrichius, in urbe Gratianopoli compertum a Boissieu, magistro rationum publicarum in Parlamento, historiam de Gratianopolitana femina ex imaginatione puerpera fabulam esse, sed fabulam ab otiosis quibusdam ingeniis confutam usque adeo constanti fama per Gallias pro vera jactatam, ut necesse habuerit Parlamentum publico diplomate sese tueri & vanitatem commenti redarguere. vid. Th. Barthol. *Act. Hafn. Vol. V. n. 84. p. 201.* Secundum Paul. Ammann. *Irenic. Num. Pompil. p. 88.* insomnia hæc sunt amantium, non autem congredientium, si hanc decisionem maritus redux credidit, cessat quæstio. Ego crederem potius, alium bonum virum rem habuisse in absentia mariti cum hac muliere; Si enim phantasia tam efficax foret, tunc plures (si non omnes) extra matrimonium sic concipere possent, & sic conjunctio viri nullo modo esset necessaria vid. etiam Ammann. *Medicin. crit. Disc. 44. p. 287.* Et certe vix hodie adeo credulos reperies maritos, qui sibi tale quid ab uxoribus persuaderi patiantur, uti statuit Georgius Fridericus Rallius *de Generat. animal. Sect. I. p. 50.* Hanc historiam latius cum decretis etiam Parlamentorum & judicii latis describere Harsdorfferum histor. amœn. refert Georgius Wolffg. Wedelius *Physiolog. Sect. III. cap. 28. p. 204.*

§. 22.

Conceptio hermaphroditica. De conceptione hermaphroditica, an scilicet hermaphroditi perfecti, sive quibus natura utriusque sexus perfecta membra genitalia tam externa, quam præsertim interna, concessit, intra &

per

per ſe ipſos absque alterius viri vel feminæ concurſu ſeu cohabitatione maritali concipere & generare poſſint? in Spermatol. noſtr. *cap. 13.* §. *33. pag. 678. ſeqq.* egimus, quo benevolum lectorem remittimus.

CAPUT IX.
De Conceptione marium & feminarum.

§. I.

Conceptio marium & feminarum.

CUm denique in coitu fœcundo unicum plerumque tantummodo ovulum in ovario muliebri fœcundetur, hincque unicus tantum fœtus, & quidem vel mas vel femina concipiatur; imo quandoque hæc femina non niſi filios, illa vero ſolas puellas pariat, de hac differentis ſexus conceptione autorum etiam ſententiæ variant. Sicuti enim nonnulli veterum in genere ſolum virum ſemen fœcundum ſive totam fœtus materiam in ſe continere, illudque in coitu feminæ utero injicere, feminam autem tale ſemen excipere, in apto loco fovere, demumque nutrimentum a ſanguine menſtruo præbere credebant, ita etiam ratione differentis ſexus maſculos ex dextro, puellas autem ex ſiniſtro mariti latere vel teſticulo provenire; atque poſt conceptionem mares in dextro, femellas in ſiniſtro materni uteri latere recondi, talemque ſexus differentiam a ſolo patris ſemine dependere ſtatuebant. Hinc Galenus, ex Hippocrate, *de uſu part. lib. XIV. cap. 4. fol. 286 ſeq.* fœtuum, inquit, mares in dextris, feminæ autem in ſiniſtris ſunt potius. vid. etiam Hippocr. *Sect. V. Aphor. 48.* Et Joh. Baptiſta Porta *Mag. natural. lib. II. cap. 21. p. m. 93.* quo loco agit, quomodo mares vel feminæ gigni poſſint? inter alia ita ſcribit: Medici omnes dixerunt, dextrum latus calidiſſimum, unde ſi mulier dextro latere emiſſum ſemen retinuerit, marem concipiet, in ſiniſtro vero feminam, idque in animalibus multiparis videre poſſibile eſſe: nam ſi prægnantem ſuem aperueris, in dextro latere mares, in ſiniſtro feminas reperies. Ideo præcipiunt mulieribus poſt re-

An ex teſticulo dextro mares?

ceptum ſemen in dextrum latus cubare. Unde arietis dextro latere præligato, feminas tantum gigni, Plinius ſcripſit. Taurus ubi juvencam ſupervenit, certis ſignis comprehendere licet, quem ſexum generaverit, quoniam ſi parte dextra deſilivit, marem ſeminaſſe, manifeſtum eſt, ſi læva, feminam. Quamobrem Ægyptii, mulierem, quæ filiam pepererit, ſignificaturi, taurum pingunt ſiniſtrorſum reſpicientem, ſin filium, taurum, qui ſe vertat dextrorſum &c. Alios ejusmodi aphoriſmos refert etiam S. J. ſive Samuel Janſon *von Erzeugung der Menſchen Cap. 2. p. 85.* mulieres, quæ multum dormire conſueverunt ſupra dextrum latus, vix pariunt feminam. Et *p. 86.* ſi genitale ſemen a dextro teſte decidat in cellulam matricis dextram, maſculus tum generatur. Sed ſi a ſiniſtro in ſiniſtram ipſius ceciderit cavernulam, formatur inde femella. Si vero teſtis dextri in ſiniſtram ipſius ceciderit cavernulam, formatur inde virago; Et ſi ſiniſtri in dextram effluat, naſcetur effœminatus: in medium autem interſtitium utriusque ſexus, formatur hermaphroditus. Item ex Hipp. *de morb. popular. ſ. 4.* Hircire incipiens, obſerva, uter teſtis extra apparuerit: ſiquidem dexter maſculum, ſi vero ſiniſter, femellam portendit. Plura de hac materia reperies ibidem *p. 83. ſeq.* Sequentia ex L. Cœlio Lactantio refert Caſparus Posnerus *Geneanthrop. Tab. V.* cum forte in lævam uteri partem maſculinæ ſtirpis ſemen inciderit, marem quidem gigni, opinatio eſt, ſed quia in feminea parte conceptus, aliquid in ſe habere femineum, ſupra quam decus virile patiatur, vel formam inſignem, vel nimium candorem, vel corporis lævitatem, vel artus delicatos, vel ſtaturam brevem, vel vocem gracilem vel animum imbecillem, vel ex his plura: item ſi partem in dextram ſemen feminini ſexus influxerit, feminam quidem procreari, ſed quoniam in parte maſculina concepta ſit, habere in ſe aliquid virilitatis ultra quam ſexus ratio permittat, aut valida membra, aut immoderatam longitudinem, aut fuſcum colorem, aut animum audacem, aut ex his plura.

Si

Si vero maſculinum in dextram, & in ſiniſtram femininum pervenerit, utrosque fœtus recte provenire, ut & feminæ per omnia naturæ ſuæ decus conſtet, & maribus tam mente, quam corpore robur ſervetur. Cui tamen ſententiæ ibidem Poſnerus contradicit. Hanc opinionem etiam confirmare videtur Nicolaus Venette *de la Generat. de l'homme Part. III. cap. 4. Art. 6. p. 426 ſeq.* inquiens: Je connois quelques femmes, qui ont toûjours accoûtumé de ſe coucher ſur le côté droit, lorsqu'elles dorment avec leurs maris, & c'eſt auſſi dans cette poſture, qu'elles ſont careſſées, & qu'elles conçoivent presque toûjours des garçons. On ne ſauroit donner d'autre raiſon de ce qui arrive dela ſorte que celle qui favoriſe mon ſentiment. Car la ſemence de l'homme eſtant receüe dans la matrice de la femme ſituée dans la poſture, que nous avons marquée, ne peut tomber par ſon propre poids, que dans la corne droite, ou les garçons ſont leplus ſouvent formez. C'eſt une remarque, qu'a fait Rhaſis auſſi bien que moy, lorsqu'il dit: Que les femmes, qui ſe couchent ordinairement du côte droit, ne font presque jamais de filles.

§. 2.

Alii ſexus differentiam non in marito, ſeu viro, ſed in femina ejusque uteri calore atque frigiditate quærebant; dum mares pro calidioribus, feminas vero pro frigidioribus habebant, hincque mares in calido, & puellas in frigido utero formari ſtatuebant, quæ uteri frigiditas a menſtruorum frigidiorum, caliditas vero a calidiorum affluxu dependeret. Alii adhuc eandem differentiam a majori vel minori ſeminis virilis, vel muliebris in commixtione efficacia & prædominio defendebant; ſiquidem juxta Joh. Bapt. Port. *Mag. Nat. l. II. c. 21. p. 93 ſq.* Hipponax inquit, ſi quidem genitale ſemen prævaluerit, marem gigni, ſin alimentum, feminam. Hanc differentiam habet Caſparus Poſnerus *Geneanthropol. l. a.* veluti & feminarum & marium, non qua complexiones modo corporisque robur, ſed & mores ani-

An a calore vel frigiditate uteri?

An a ſeminis prædominio?

mi insignis observatur varietas, ita ex prædominio seminis virilis fortis muliebri debiliori commixti generantur quidem mares, sed minus generosi; itemque effœminati sive semiviri ex masculi debilioris femineo fortiori mixti victoria; ast viri animo splendidi corporeque validi, si & masculum & femineum fuerit forte: Parilique modo feminæ mulierosissimæ gignuntur, si semen & masculum & femineum fuerit debile: his autem fortiores, ubi masculo valido debile feminarum accedens obtinuerit dominium; & denique istis quoque audaciores ac viragines (nempe virum & animo & corpore referentes) si paternum debilea materno vincatur. Quidam hanc causam utriusque parentis spiritibus attribuunt, & ideas debiliores a fortioribus partim destrui, partim juvari asserunt; hinc Augustus Qvirinus Rivinus *Disput. de Spirit. Homin. vital. cap. 3. §. 11.* asserit, ideam sexus in spiritu hoc distinctam esse, atque in maris semine latitare ideam sexus virilis per omnia, in mulieris semine sexus sequioris ideam. Cæsar Cremoninus *de femin. Dictat. 6. p. m. 196 sq.* scribit, sanguis feminæ habet vim determinatam ad talem generationem, & quantum est de se, magis ad feminam, quam ad masculum. Similiter semen masculi est excrementum ultimi alimenti, bene concoctum, quod habet vim activam ad generandum, & quantum est de se, præcipue masculum. Ambo autem ista sunt corpora, & debet inter ipsa esse actio & passio ratione qualitatum corporearum, præcipue vero caloris, & in hac pugna actionis & passionis potest unumquodque & vincere & vinci &c. *Et pag. 199.* oportet in semine haberi virtutes, quantum ad istam virtutem, quippe generandi masculum vel feminam, & virtutem generandi tale individuum: modo igitur stantibus his virtutibus potest fieri, quod aliquis masculus vincat, quantum ad virtutem individualem feminæ, sed quantum ad virtutem masculi & feminæ vincatur a femina, & sic nascatur femina similis patri, vel contra, si contrarium in virtutibus accidat &c. Circa

sen-

ſententiam Cremonini ad Nicolaum Contarenum ita ſcribit Johannes Veslingius *Obſerv. & Epiſt. n.3. p.33.* Sexuum diverſitas, ut non infert diverſitatem ſpeciei, ſic nec varietatem principiorum ad ſpeciem propagandam. Longe probabilius dicitur, voluiſſe naturam in homine, animantium nobiliſſimo, ſexum diſtinguere, ut mas principaliter concurreret ad ſemen & calorem ſeminis magis vegetum ſuppeditandum pro generando mare; femina vero præcipue ad conceptum nutriendum & geſtandum, ſic tamen ut ſemen quoque exhibeat, ex quo partes minus præcipuæ & ſecundinæ fiant, & quod ſemen viri ad feminæ generationem & efformationem viam det, vel etiam id ipſum dirigat, cum vegetius fuerit. Et Lambertus Velthuſius *Tract. de Generat. cap. 3. p. m. 65.* ait: Quemadmodum tot fœtus fiunt, in quot partibus vis ſeminalis complete exerere poteſt ſuam virtutem: tuncque conceptus fieri dicatur; ita etiam maris aut feminæ conceptus fit, quatenus vis ſeminalis a mare aut femina prædominans alterutrius vim cogit in ſuum obſequium ſecumque rapit, unde & ipſa augetur &c. Sic juxta Melch. Frid. Geuder. *Diſſertat. de ort. animal. p. 294.* autores de ſpirituum ideis in duas diviſi ſunt partes: alii enim utriusque parentis ſpiritibus hoc tribuunt officium, & ideas debiliores partim deſtrui a fortioribus, partim juvari aſſerunt; ita ut ſi ideæ ſpirituum matris ſint fortiores, generetur puella; ſin patris, puellus. De hac tamen ſententia Geuderus *p. 296.* ita ſcribit: Illi qui totam ſexus virilis ideam in ſemine maris, ſequioris in ſemine feminæ latere ajunt, multiplicare videntur entia præter rationem & neceſſitatem, cum una idea ſufficeret. Qui ideam debiliorem a fortiori deſtrui ajunt, pariter multas relinquunt difficultates, mittam, quod poſſibile non ſit, ideam in reſpectu ad aliam debiliorem, minime vero abſolute debilem & inefficacem ita deſtrui, ut nullum prorſus ideæ partium alterius ſexus remaneat vel minimum veſtigium: Sed id tantum urgebo, quod, quotidiana teſte experientia, ſæ-

pe

pe a marito robuſtiore filiæ, ex uxore robuſta filii generentur; & quod a conjugibus ratione virium, temperamenti &c. æqualibus utriusque ſexus proveniant liberi, ſine ulla nota hermaphroditica, quæ tamen, ſi ſecundum mentem formatio corporis procederet, vix abeſſe poſſet. Provocant quidem & illi ad experientiam, e muliere minus ſalaci, maritoque vegeto mares, contra ex matre laſciva debilique ſene puellas generari dicentes; verum minime omnium hoc ſemper contingit; quin videas haud raro ſenes decrepitos & depontanos ex uxoribus ſuis juvenculis in ipſo ætatis flore vigoreque conſtitutis filios æque ac filias inſigni cum lætitia animique voluptate ſuſcipere; imo nota mihi ſunt exempla ſpecialia ſenum, qui ex juvenculis ſuis uxoribus vegetis ne unicam quidem filiam; aliquot e contrario filiolos ſuſceperunt.

§. 3.

Ab ætate feminarum. Dantur porro adhuc alii, qui ſexus differentiam ab ætate & quidem ſequioris ſexus deducunt, dum puellæ & ſeniores feminæ femellas potius, quam mares procreent. Inquit Antonius le Grand *Hiſtor. Natur. Part. VIII. Artic. 2. p 359.* puellæ, quæ tempeſtive concubitum admittunt, quæque non ſatis adhuc firmo corpore congrediuntur, feminas potius, quam mares generant, ſicut & ætate provecta mulieres & quæ aliquantulum in ſenectutem vergunt. Conceptionis hujus cauſa in caloris defectum refundenda eſt, qui in novellis mulieribus & ſeneſcentibus imperfectus eſt, & æſtum virilem non æquat. A diverſis enim ſeminum viribus mas aut femina provenit, & prout unum in aliud dominatur, varius ſexus naſcitur. Hinc ſi muliebre ſemen virili vigore antecedat, femina procreatur, ſin autem maſculum præſtet, maris progignendi vim utero confert. Cum autem juvenculæ & declinata jam ætate mulieres modicum calorem habeant, nec tantum valeant, quantum ætate florentes; fit ut ad feminæ conceptum aptiores ſint, & in ſui generis ſexu proferendo accommodatiores reddantur. De his & aliis veterum ſententiis prolixe agit Scipio Mercurius *della Comi-*

nare

nare Lib. I. cap. 9. p. m. 63 seqq. edition. German. p. 107 seqq. & cap. 10. p. 73 seq.

§. 4.

An ex ovariis?

Quia vero secundum neotericorum principia in conceptione non vir, sed mulier, fœtus materiam, ovulum scilicet, ad generationem confert, seminisque virilis atque muliebris commixtio rejicitur, mirum non est, quod recentiores etiam quoad sexus differentiam veterum sententiæ contradicant, atque differentiam hanc potius ab ovulis fœtusque staminibus a prima statim formatione in ovulis jamjam latitantibus derivent; quanquam circa hanc sententiam recentiores quoque discrepent, dum alii mares ex ovario muliebri dextro atque femellas e sinistro prodire sibi persuadeant, alii vero utriusque sexus fœtus promiscue, modo e dextro, modo e sinistro matris ovario provenire posse concedant. Inquit enim Johannes Jacobus Franciscus Vicarius *Bas. univ. medicin. Lib. I. cap. 3. pag. 32.* quomodo mas vel femella oriatur, hæc habeto; me expertum esse etiam anatomicis sectionibus, conceptionem maris fieri, si ovum ex dextro mulieris, femellæ vero, si e sinistro ejus ovario fœcundatur & in uterum delabitur, quod satis a cicatriculis ovorum relictis patescit in corporum dissectionibus; hæ cicatriculæ si adhuc rubent, & nonnihil tument, recentius est partus factus; si jam satis obscuræ sunt, veteriores partus denotant; sic quondam in dissectione mulieris cujusdam (de cujus partubus nihil noveram) cum admiratione præsentibus demonstravi, quot illa proles feminini, quot masculini generis (sexus) gestaverit atque habuerit; uti & hoc in vaccis non una duntaxat, sed pluribus vicibus præstiti. Hujus tamen opinionis, qua nonnulli in uno ex testibus muliebribus pueros, in altero puellas latitare delineatas docent, absurditatem, secundum Christ. Joh. Lang. *Physiolog. Thes. 38. Part. I. fol. 236.* demonstrant animalia, quæ plures fœtus gerunt, utpote in quibus bina cornua indiscrimi-

natim masculis & femellis repleta, in dissectionibus deprehenduntur.

§. 5.

Negatur. Veterum sententiæ, quod mares e dextro & femellæ ex sinistro viri testiculo generentur, contradicit experientia, uti in Spermatologia nostra *cap. 9, §. 3 seq. p. 412 seqq.* monstravimus; ex *M. N. C. Dec. 1. an. 4. & 5. Obs. 13. p. 18.* Salomonem Braunium villicum quendam, a natura monorchidem, non castratum, multorum liberorum utriusque sexus patrem observasse. Deinde quoque ibidem ex Baldassare Timæo a *Güldenklee Lib. III. cas. 45. p. 185.* exemplum adduxi cujusdam nomine *Mannteuffel*, qui adhuc puer ex sectione herniæ carnosæ, testiculo dextro privatus, adultusque dein factus trium uxorum legitima successione maritus liberos quindecim utriusque sexus genuit. Amicus etiam intimus Benedicti Hermanni, in infantia sua ab herniotomo sinistro testiculo orbatus cum uxore diversi sexus liberos procreavit, *vid. M. N. C. Dec. II. an. 3. Obs. 66. p. 156.* Huc pertinent etiam alii castrati, imprimis Hottentotti, de quibus vid. Spermatolog. nostr. *Cap. 2. §. 17. p. 60.* Minime proinde, ex solo testiculo dextro filios atque e sinistro puellas procreari, ex his observationibus elucet. Quandoque etiam mares in sinistro, & puellæ in dextro uteri latere deprehenduntur, uti inquit Nicol. Venette *l. a p. 511.* Il s' est aussi bien trouvé des garçons du côté gauche de la matrice, que des filles du côté droit. Nous avons mesme quelque fois trouve dans la dissection de quelque femme un mâle & une femelle du mesme costé. De sorte que ce n' est ny la matrice, ny ses parties droites ou gauches, qui sont la cause dela difference des sexes. Illa quoque veterum opinio, quod omnes corporis partes dextræ sinistris sint calidiores atque robustiores item quod omnes mares robustiores, sint feminis, indeque mares, utpote robustiores e dextro, & puellæ tanquam frigidiores ac debiliores e sinistro testiculo prodeant, maxime

xime vacillat, quia ſiniſtræ corporis partes eundem ſanguinis affluxum eandemque ſpirituum diſtributionem atque vigorem ſeu robur, uti dextræ partes, accipiunt, quamvis quibusdam per conſuetudinem & crebrius exercitium manus dextra, vel totum brachium, majus robur acquirat. Neque etiam viri robur ſemper ad filiorum conceptionem facit, ſæpe enim juxta Chriſt. Joh. Lang. *l. a.* a viro robuſto viribusque egregiis prædito, & conjuge tenerrimæ texturæ, imo continuo ægrotante nil niſi femellæ naſcuntur; et ex uxore robuſta, marito vero valetudinario aut decrepito, filii. Cui addendum ex hac opinione frequentius hermaphroditos futuros, cum e tanto numero conjugum æqualis congreſſus virium ratione dubio ſine ſæpiſſime accideret.

§. 6.

Ut autem de hac ſententia aliorum quoque autorum verba adducam, ita ſcribit Marcus Gerbezius *Chronolog. Med. pract. an. 5. §. 26. p. m. 352.* Sub dimidium Februarii eram veſperi ad minuendum diuturnioris adhuc noctis tædium fortuito a tribus amicis viſitatus, & inter reliqua amica colloquia caſu incideramus in quæſtionem, quinam accideret, quod a mulieribus nunc concipiantur maſculi fœtus ſoli, nunc femellæ ſolæ, nunc hæ, nunc illi promiſcue, nunc etiam gemelli, vel plane ternæ, aut plures proles? Et omnes in ea fuere perſuaſione, quod id procedat unice a vigoroſiore unius vel alterius parentis ſemine, in conceptione gemellorum autem, vel plurium fœtuum a ſolito copioſiore patris ſemine, correſpondente ei in reliquis requiſitis matris ſpeciali diſpoſitione. Quibus vero repoſueram ego, me plane aliam fovere ſententiam: nimirum ad id nec facere quantitatem, nec qualitatem virilis ſeminis, nec robur; eo quod experiamur, a quibuscunque parentibus, debilibus & robuſtis, hujus & illius ætatis, hujus & illius temperamenti, imo & valetudinis, progenerari & meros maſculos fœtus, & femellas, *Autorum verba.*

& jam hos, jam illos, ſubinde etiam gemellos, vel plures proles. Cui neceſſario contrarium accideret, ſi negotium a ſeminis robore, vel quantitate, vel qualitate ſingulari dependeret. Aliam proinde debere ſubeſſe tantæ varietatis cauſam, & eam quidem potiſſimum debere matri fœtum concepturæ. Talem videlicet ovorum in ovario uterino conſtitutionem, qualem ſubinde videmus in ovis gallinarum, quorum manifeſte quæpiam conſpicimus vitello pallidiore ſexui femineo concipiendo deſtinata, alia vitello magis rubeo, flaveſcenteve, ſexui maſculino concipiendo deſtinata, alia plane duobus vitellis prædita, geminis concipiendis deſtinata. Sic Fridericus Hoffmannus *medicin. ration. ſyſtemat. Tom. prior. Philoſop. corp. hum. Part. II. cap. 12. Th. 13. Schol. p. 240.* inquit: non tantum in minutiſſima genituræ virilis portione, ſed & in quovis feminæ ovulo integra corporis organici ſtructura, utut maxime exigua latitat in ſchol. niſi in ovulo iſta ſtamina & prima rudimenta femellæ continerentur, nulla ratio apparet, qua ex virili ſemine femininum corpus diverſis generationis organis donatum poſſit prodire. Et Melchiori Friderico Geudero *de ort. animal. p. 302.* vero perquam eſt conſentaneum, ſtructuram corporis animalis omnis eſſe opus manuum DEI, & latere in ovulis ſingulis integram & abſolutiſſimam partium omnium admirandum in modum conſtructarum ideam & delineationem ſubtiliſſimam, a ſummo omnium opifice ac creatore uti benigniſſimo, ita potentiſſimo immediate inditam, a ſpirituoſo ſeminis virilis contagio evolvendam, in motum ſuſcitandam &c. Item Johannes Bartholomæus Adamus Beringer *Ideæ Inſtitut. medic. Theſ. 15. p. 37 ſeq.* ait, in ovulis jam a divino architecto prima totius corporis ſtamina eſſe jacta, & ab eodem architecto quoque provenire maſculi vel femellæ generationem; cujus divinam operam fideliter potius admirari, quam curioſe ulterius perſcrutari æqui bonique faciamus. Quibus conſentit etiam Chriſt. Joh. Langius *Oper. Tom. I. fol. 228.*

in-

inquiens: quod ſexus nunc potioris nunc ſequioris appareat fœtus, ovulis ſolis in acceptis ferendum eſt, quæ promiſcue mares femellasque in cicatriculis jamjam delineatas tenent. Prout ergo omnipotentis numinis juſſu impingit plaſticus ſpiritus maris in ovulum, quod femellam aut maſculum intus habet concluſum, ita quoque naſcitur hujus aut alterius ſexus homuncio.

§. 7.

Nicolai Venette ſententia.

Sententiam ſuam de conceptione marium & femellarum explicans Nicolaus Venette eandem pariter in germinibus ſeu ſtaminibus fœtus tum virilis, tum muliebris, in veſiculis ſeu ovulis ovariorum muliebrium latitantibus, inter ſe tamen differentibus, adſcribit; cujus verba *Tract. de la Generat. de l' homme Part. III. cap. 6. p. 507 ſeq.* ita ſonant: Dans une femme feconde les cornes dela matrice ſont remplies de ſemence, qui ſe change en petites boules, groſſes à peu prés comme de petits pois, les quelles ſont rangeés dans leurs petites cellules, comme ſont en quelque façon les œufs dans l'ovaire d'une poule, dont il nait pluſieurs enfans, quand la ſemence de l'homme en a touché pluſieurs. La boule, que la ſemence de l'homme a rendu feconde, conſerve parmy ſes liqueurs le germe d'un enfant, qui d'abord ſans doute eſt moindre qu'un ciron, & qui a eſté formé, ſi c'eſt un garçon, d'une matiere chaude ſeche & epaiſſe, pleine de feu & d'eſprits, avec de pores reſſerrez & des parties preſſeés. Mais, ſi c'eſt une fille, la matiere en eſt moins chaude, plus humide & plus delicate. Les parties en ſont plus deliées & les pores plus ouverts & plus polis. Elle ne contient pas tant de feu, & il n'y a pas une ſi grande abondance d'eſprits: ſi bien que la difference de l'un & de l'autre ſexe ne vient que dela diverſité des ſubſtances du pere & dela mere, de leurs qualités premieres, & de celle que l'on appelle dela matiere &c. Lorsque la matrice reçoit la ſemence de l' homme, & que ſes cornes par une vertu particuliere attirent cette humeur pour la communiquer à la ſemence dela femme, qui a de diſpoſition à recevoir

une impreſſion ſubite par l'activité de la matiere ſpiritueuſe de l'homme, alors l'ame & les eſprits de cette matiere agiſſante ſervent de principe ſubalterne a tout ce bel ouvrage. Si ces principes trouvent une boule, où il y ait un germe de garçon, ils luy donnent de la fecondité en faiſant fermenter toutes les petites parties de l'humeur, qui y eſt renfermée. Ils penetrent & excitent ce petit projet, que l'intelligence de la mere avoit commencé à former. Mais ſi l'ame & les eſprits, qui ſont envelopés dans la ſemence de l'homme, touchent & rendent feconde une autre boule, qui ait des diſpoſitions à faire une fille, la ſemence de l'homme y fera les meſmes impreſſions, puisque ſouvent elle eſt indifferente à toute ſorte de ſexe. *dubium.* Utrum vero juxta allegatum autorem in una eademque femina, vel etiam in uno eodemque ovario alterum ovulum, tanquam materia fœtus pro maſculo poſſit eſſe ſiccum, calidum atque ſpirituoſum, alterum vero pro femella frigidum & humidum ex ſupra adductis dubium mihi manet; *Autoris ſententia.* Quapropter potius a prima ſtatim formatione in muliebrium ovariorum ovulis tam pro maribus, quam femellis prima principia ſeu ſtamina, per ſatis efficax ſeu ſpirituoſum ſemen virile ejusque auram ſuo tempore excitanda, jamjam latere, indeque utriusque ſexus generationem dependere ſtatuimus.

§. 8.

An mares & feminæ pro lubitu progigni poſſunt? Ventilari nihilominus quandoque ſolet quæſtio: An & qua ratione ſeu arte mares & femellæ pro lubitu progigni poſſint? Ad quam quæſtionem nonnulli non modo affirmative reſpondent, ſed varia quoque conſilia pro hoc ſcopo exhibent; ſiquidem ipſe Hippocrates *de ſuperfœtat. oper. Sect. III. fol 46.* ſcribit: cum vir marem procreare volet, menſibus deſinentibus aut ceſſantibus uxorem adeat, & quam penitiſſime intrudat, dum ſemen excernat. At ubi feminam generare volet, cum plurimi menſes mulieri fluxerint, nec dum ceſſarint. Dexter autem teſtis quoad maxi-

maxime fieri poterit, obligandus, finister vero si maris procreatio expetitur. Vel juxta versionem Jani Cornarii *p. m. 145.* ubi vir marem generare voluerit, mensibus desinentibus aut defectis misceatur, & quam penitissime intrudat, donec desæviat. Ubi vero femellam generare volet, quamplurimi menses prodierint mulieri, & dum adhuc eunt, coeat, ac dextrum testem obliget, quantum id tolerare poterit: Sed si marem generare expetat, sinister testis obligandus erit. Quod statuit etiam Johannes Baptista Porta *Mag. natural. lib. II. c. 21. p. 94.* ad quæstionem, quomodo mares vel feminæ gigni possint? respondens: Si desideras, ut, quod orietur, sit masculus, quo tempore coeundum est, vinculo sinistrum testem excipito, sin autem feminam, dextrum similiter deligato, ex Columella, Africano & Didymo. Sed quia in magnis gregibus operosum est, tentemus id alio modo. Aquilonis flatu mares concipiuntur, austro feminæ, ex Plinio: Vis tanta est aquilonis, ut vel ea, quæ non nisi feminas pariant, immutet ad prolis masculæ procreationem. Spectare ad aquilonem oportet, quum coeunt, femina. Quæ mane iniri solent, marem, si sero diei admiseris, non patiuntur. Aristoteles, vir callidissimus naturæ rerum, præcipit admissuræ tempore observare siccis diebus halitus septentrionales, ut contra ventum gregem pascamus, & eum spectans admittatur pecus, ut si feminæ generandæ sint, austrinos flatus captare, ut eadem ratione matrices ineantur. Mares etiam & feminæ generantur vi tum aquarum, tum admissariorum: nam & aquæ faciunt, ut feminæ maresve concipiantur. Non procul a Panensium civitate fluvius est Milichus, & post illum alius, nomine Charadinus: ex hoc pecora tempore veris bibentia utplurimum mares parere ajunt, quam ob causam pastores in diversam a flumine partem ea abigunt. Hæc ex Porta. Hieronymus Cardanus *de subtilit. lib. XII. fol. m. 361.* sequentem masculos generandi modum docet, primo ut homo seu vir exerceatur solidioreque utatur cibo & rarius concumbat: nam sic semen calidius evadit. Secundo,

cundo, ut mater super latus decumbat dextrum, & a concubitu illico super illud quiescat. Tertio facit & ad hoc herba mercurialis dicta mascula, quæ duos quasi coleos habet pro seminibus. Prolixe etiam Nicolaus Venette *l. a. p. 505. seq.* ad quæstionem, s'il y a un art pour faire des garçons, ou des filles? affirmative respondet variasque regulas atque cautelas annectit. e. g. 1) quod nimis juvenes vel etiam senes non observentur filios generare, cum in prioribus calor naturalis sit admodum debilis atque perfecti seminis elaborationi insufficiens, in posterioribus vero spiritus, ad pueri generationem necessarii, ob nimium languorem deficiant, indeque pro hoc scopo media ætas requiratur. 3) Quod esculenta atque potulenta calida & spirituosa sint assumenda. 3) Diæta bene observanda omnisque cibi & potus abundantia, ob vitandas cruditates sint fugienda. 4) Quod veneris nimius & irregularis usus noceat nimisque debilitet, adeo ut etiam juniores mariti circa matrimonii initium crebiores congressus celebrantes non nisi filias generent. 5) Quod feminæ post moderatum mensium fluxum congredientes ordinarie filios concipiant; Quodsi vero abundantem patiantur menstruationem, & ante mensium eruptionem, aut statim post eorum evacuationem impraegnentur, tunc semper puellas pariant: 6) quod regiones meridionales ad puellorum seu marium generationem ob varias causas non æque aptæ sint, quam septentrionales. Denique dictus autor *p. 520.* ita concludit: on doit donc conclure après toutes ces raisons, qu'il y a un art pour faire des garçons ou des filles: & si l'homme & la femme se marient, lors qu'ils ne croissent plus, s'ils observent exactement la façon de vivre, que je viens de prescrire, s'ils ne ses caressent, que rarement, & qu'ils donnent le temps l'un & l'autre â la chaleur naturelle de cuire leur semence, & à l'ame, de la perfectionner; s'ils s'embrassent à propos aprés les reales, & s'ils attendent, qu'un vent souffle du septentrion au plein de la lune, je suis trés-persuadé, par l' experience que j'en ay, qu'ils feront un garçon pluftost,

ſtoſt, qu'une fille. Quamvis autem, his regulis obſervatis, fœcundum coitum atque conceptionem expectari poſſe, facillime concedam, minime tamen exinde marium potius quam femellarum generationem ſperandam eſſe, ob ſupra a me adductas rationes perſuaderi patiar. *Autoris judicium.*

§. 9.

Nonnulli etiam maris vel feminæ conceptionem phantaſiæ vel imaginationi matris adſcribunt; Inquit enim Emanuel Kœnig *Regn. animal. Sect. I. art. 17. p. m. 75.* Licet non negemus præſentiam ideæ realis in ovo ante congreſſum, videtur tamen illam magis completam vel pro mare, vel pro femella (ſicut novimus quosdam pro arietatione membri virilis vel intenſiori vel remiſſa magis, ut & imaginationis directione aſſeverare, ſe vel marem vel feminam progignere poſſe) evadere a motu per ingravidationem inducto, dum patefactis quibusdam in ovario poris & meatibus antea occluſis, ideæ in ovis excitantur, ad rectam determinationem diſponuntur, liberantur, & affluente ſucco nutriri & vegetari, ſicque de potentia ad actum progredi incipiunt. Et juxta Theodor. Craan. *Diſſert. de homin. cap. 41. p. 706.* huc facere videtur quoque matris imaginatio tunc temporis facta, quæ multum valet, ita ut videamus, quod in primordio generationis ab exiguis circumſtantiis tota ſexus dependeat diverſitas. Hanc tamen imaginationis efficaciam negat Nicolaus Venette *l. a. p. 512.* L'imagination, inquiens, de la femme quelque ſorte qu'elle ſoit, ne peut encore produire cet effet. Car, combien y at-il de femmes, qui n'ont que des filles, & qui ne peuvent avoir des garçons, bienque leur imagination ſoit inceſſamment embaraſſée & comme farcie de l'idée de ces derniers? L'imagination ne change ny n'os humeurs, ny leur temperament; la bile ne ſauroit par ſa force devenir pituite & la matiere, qui a des diſpoſitions pour une fille, ne ſauroit pas ſon moyen en avoir pour un garçon; le tempera- *An a phantaſia.*

ment de l'un & de l'autre étant trop éloigné, leur matiere trop opposeé & leurs parties trop differentes.

§. 10.

Autoris dubium. Utri vero de sexus differentia, mariumque vel femellarum conceptione sententiæ, an nimirum de primis fœtuum in ovulis mulierum contentis staminibus, an vero de prolifico virilis seminis robore seu vi plastica, subscribere debeam, in tam occulto conceptionis mysterio dubius adhuc hæreo; quodsi enim in mulieris cujusdam ovulis mera muliebrium fœtuum stamina lateant, talis autem femina cum forte quodam, tam Martis, quam Veneris heroe, quia fortes, juxta poetam, creantur fortibus, iterumque tales fortes procreare deberent, coitum fœcundum celebret, quæritur, an possibile sit, ut talia stamina muliebria per eundem coitum in stamina virilia vel fœtus masculos permutari possint; vel annon alia potius absque discrimine sexus in ovulo latens materia fœtus per spirituosum fortis viri semen excitari atque in marem formari possit? qualia heroum, multos filios procreantium, exempla historiæ referunt. Legimus in S. scriptura *Lib. Judic. cap. 8. vers. 30.* quod Gideon habuerit septuaginta filios, qui egressi erant de femore ejus, eo quod plures habuerat uxores. Herculem etiam ebrium Thespii regis Bœotiæ filias numero quinquaginta, una nocte vitiasse, omnesque earum mares seu filios peperisse, præter natu maximam & minimam, quæ geminos pepererunt, legimus apud Natal. Comit. *Mythol. lib. VII. cap. 1. p. m 612.* Interdum etiam annotantur feminæ, in primo matrimonio non nisi filias in lucem edentes, quæ tamen postmodum defuncto priori marito in secundo matrimonio meros filios parere solent. Quo in casu quæri posset, annon prioris mariti semen ad imprægnanda ovula virilia, vel excitanda eorum stamina, nimis debile atque insufficiens fuerit? Ad quod tamen e contra responderi posset, in tali casu ovula feminea citius fuisse maturata, quam virilia. Notatu quoque dignum est, quod de longævi cujusdam viri familia, abs-

absque interventu filiarum, centum atque duodecim filios & descendentes procreante, alia occaſione ſequentibus verbis refert autor *derer* remarquablen curieuſen *Briefe im 2 Paquet 24. Couvert. n. 49. p. 189. Mein ſeel. Herr Vater hat aus Adam Stolzens ſehenswürdigen Dresden* p. 126. *in ſeinen* MStis Miſcellaneis excerpiret, *wie* anno 1603. *in der Dreßdner Vorſtadt Melchior Hoffmann, Churfürſtlicher Sächſiſcher Cammer-Muſicus, am 21. April mit ſeinem Eheweibe Annen, gebohrner Wunderbachin, ein groſſes Gaſtmahl angeſtellet, zum Andencken, daß es Tages vorhero gleich 50. Jahr geweſen, als ſelbige zu Stralſund am 21. April. 1553. mit einander durch einen Evangeliſch-Lutheriſchen Prediger copuliret worden, darbey genanter Herr Stolze als etwas beſonders aufgezeichnet, daß dieſe beyden Ehe-Leute, ſo zuſammen ein Alter von 161. Jahren zehlen können, in dieſem ihren Eheſtande 22. Kinder erzeuget, aus welchen anno 1602. in Stralſund 35. in Schwerin 19. in Roſtock 6. und in Dreßden 18. alſo in allen 78. Enckel, aus dieſen aber 12. Uhrenckel und zuſammen ſolchergeſtalt 112. Seelen, ja welches am meiſten zu admiriren,* alle männlichen Geſchlechts, *gelebet. Sie haben im Gaſthofe zum grauen Wolff genannt, bey der St. Annen-Kirche logiret und ſind bey dem Gaſtmahl 62. Perſonen (unter denen die Durchl. Landes-Fürſtin ſelbſt perſöhnlich zu ſeyn ſich gnädigſt gefallen und Speiſen und Tranck aus der Churfl. Küche und Kellerey dieſen ſchneeweiſſen Jubel-Hochzeitern, nebſt 10. Ducaten am Golde zum Geſchencke reichen laſſen) zugegen geweſen. Darunter ſich auch ein Adel. Mund-Koch von 102. Jahren befunden.*

§. 11.

Quæritur proinde, unde tam largus unius ejusdemque ſexus proventus, utrum ex ovulis mulierum, an vero a prolifico viri ſemine oriatur? Inquit equidem Johannes Bapt. van Helmont *Tract. imago fermenti* §. 11 *ſeqq. fol. 71.* in ſeminibus vitalibus, generans inſpirat archeum, cum ſui ſimilitudine & auram vitalem una cum ſeminis maſſa; fiunt itaque ſemina a conceptu generantis, facientis imaginem ſui per libidinem: Semen autem eſt ſubſtantia, *Helmontii ſententia.*

 in

in qua jam archeus eſt, qui eſt Gas ſpirituale, continens in ſe fermentum, imaginem rei atque inſuper notitiam diſpoſitivam rerum agendarum. Huic tamen Helmontii ſententiæ contradicit Melchior Fridericus Geuderus *de Ferment. Diſſ. de ort. animal. p. 287 ſeq.* inquiens creditu adeo facile non eſt, quod generans cum ſemine inſpiret archeum, cum ſui ſimilitudine; & quidem mediante conceptu, ſive facta imagine ſui per libidinem. Et *p. 290.* inquit inſignis eſt Helmontii temeritas, cum expreſſe alicubi aſſerit: eſſe in patrantis manu generare marem aut puellam: quaſi vero inter artes mechanicas, quarum gubernatio a libera mentis voluntate dependet, locum haberet illud artificium.

Negatur.

§. 12.

Conceptionis ſignatur.

Denique etiam tam feminæ, quam mares poſt coitum admodum ſunt ſollicitæ, an talis cohabitatio fuerit fœcunda nec ne, quapropter, an non certa dentur conceptionis ſigna, apud obſtetrices & medicos inquirunt; quamvis autem talia ſigna ſigillatim obſervata admodum æquivoca & dubia exiſtant, attamen juxta Michaelis Alberti *Syſtem. Juriſprudent. medic. cap. 4. §. 10. p. 85.* nonnulla illorum ſub juſta conciliatione explorata aliquo modo veritatem teſtantur: ſunt vero in hac conſideratione ſequentia ſigna recenſenda & indaganda 1) quando ſub actu cohabitationis uteri vagina membrum maris valide amplectitur & arcte continet, inſuperque conjuges cum diſtincta libidine coeunt, ut & quando intimiora uteri cum diſcreto aliquo ſenſu alliciuntur, ut variæ mulieres exinde futuram conceptionem certius ominentur: qua occaſione inter medicos occurrit quæſtio: an feminæ ſine delectatione concipere queant? item an vir, an vero mulier ſub coitu majorem voluptatem ſentiat? 2) aliud ſignum allegatur fiendæ aut factæ conceptionis, quando ſemen maris in utero per aliquot dies retinetur, & a coitu uterus ſiccus permanet; quod ſignum jam Hippocrates indicavit, licet illud æque fallax exiſtat, quoniam feminæ etiam concipiunt, quæ non diu ſemen retinent,

aut

aut quibus semen non intimius communicatum fuit, imo quoniam plurimæ feminæ nesciunt, an & quando semen elabatur; 3) propterea multa passim recensentur, velut insolita corporis perhorrescentia, levis dolor inter umbilicum & pudenda, aut in lumbis, quasi mitior colica afflictio, aversio ab ulteriori coitu, animi morositas, corporis torpor, dejectio appetitus, nausea, vomitus, mensium insolitæ turbæ, aut insolitus largus mensium fluxus, aut cum mensibus alterans fluor albus, difficultates & inordinatæ qualitates quoad urinæ excretionem. 4) His signis etiam annumerantur capitis dolores, vertigo caliginosa, si papillæ minuuntur, si oculi flavescunt, si venæ illorum sanguine turgent, si palpebræ concavantur, si genæ livescunt, & similia alia. Ejusmodi signa etiam Paulo Zacchiæ *Quæst. med. leg. Lib. I. Tit. 3. Quæst.* 1. an prægnantia ex certis quibusdam signis possit infallibiliter cognosci? *n. 46. fol. 91.* fallacia videntur. Inquit enim ibidem: Etiamsi vulva a concubitu sicca remanens fidem facere possit jam celebratæ conceptionis, scimus tamen conceptionem non nisi tunc vere dici posse factam ex Hippocrate, cum semen in uteris septem diebus permanserit: Plurimum enim ac pluries uterus a coitu siccus remanet, & semen quidem attractum retinetur, quod tamen non multo post foras prolabitur. Eodem quoque pacto capitis gravitas, totius corporis, & ipsius capitis dolores & oculorum caligines mulieribus, quæ non conceperunt, etiam ex ipso coitu, non secuto conceptu, non accidere &c. Secundum Mich. Ettmüller. *Oper. Vol. II. fol. m. 1073.* communia conceptionis signa pathognomica, atque hinc infallibilia non dantur. Probabilia tamen, & ex quorum syndrome satis apparenter concludi potest conceptio, sunt fere sequentia 1) orificii uteri interni stricta clausura, ita ut ne specillum quidem admittat; 2) menstruorum ordinaria emansio seu retentio; 3) horror aut horripilatio quædam primis post congressum diebus superveniens. 4) Varia circa stomachum ac digestionem suc-

cedentia ſymptomata. 5) hyſterici affectus & abdominis tormina. 6) Tumor ventris circa regionem umbilicalem. 7) Motus infantis & 8) primis menſibus gravitas capitis & vagæ vertigines, dolor dentium moleſtus, & ſimilia.

§. 13.

Alia ſigna. Inter alia conceptionis ſigna, ſi ſucceſſive in quadam muliere omnia obſervare liceret, ſequentia certiora, licet non infallibilia, videntur v. g. laſſitudo & quaſi propenſio ad ſomnum, faciei color primo & ſecundo a coitu diebus ad albedinem vergens; dehinc menſium absque febre vel alio ſtatu morboſo & iracundia aut terrore emanſio, faciei pallor aut variæ maculæ, anorexia & ciborum, alias gratorum, imprimis carnium nauſea, ſeu faſtidium, vel etiam pica ſeu malacia, ſive magnus inſolitorum vel antea ingratorum appetitus, vomitus matutinus vel veſpertinus, vel alio certo tempore quaſi ordinarius, quod faſtidium quandoque ſe etiam ad certum potus genus, v.g. vinum, vel cereviſiam extendit. Mammarum porro ſucceſſiva & doloroſa induratio & intumeſcentia a lacte; aliqualis faciei & partium muſculoſarum emaciatio; in abdomine imprimis circa regionem umbilici verſus pubem intumeſcentia obſervatur non inæqualis, ſed globoſa; & circa vigeſimam circiter graviditatis ſeptimanam in hypogaſtrica illa regione fœtus motus, partim in principio leniter ab ipſa matre, poſtmodum etiam ab alterius manu, imprimis bene calida ventri tepido, vel manu frigida calenti abdomini impoſita percipitur, imprimis ſi venter circa uteri regionem vel circa tumorem aqua Reginæ bene lavetur. vide inſuper Jodoc. Lomm. *Obſerv. p. 278 ſeq.*

§. 14.

Fallacia. Occaſione partus ſemeſtris Paulus Ammannus *Medic. Critic. Caſ. I. Diſcurſ. 1. p.m. 10 ſeq.* de incertis conceptionis ſignis fatetur, quæſtiones circa partum eſſe ſpinoſas, quia nos medici ignoramus

ramus tempus conceptionis, imo ipsæ mulieres, interdum etiam ſatis peritæ, illud ignorant, hinc fieri poteſt, ut v. g. mulier, quando prioribus duobus menſibus eſt ingravidata, ſe non putet eſſe gravidam, & inchoet ingravidationem circa tertium menſem, tunc pariet filium, ſeptimo quidem menſe, juxta ipſius calculum, qui tamen revera eſt partus nonimeſtris; & contra putare poteſt mulier, ſe primis ſtatim duobus menſibus factam fuiſſe gravidam, quod tamen non eſt & hinc juxta computationem ipſius orietur partus undecim menſium, cum tamen ſaltem ſint novem; hinc deſideramus ſigna conceptionis certa &c.

§. 15.

De ſignis conceptionis ita ſcribit Monſ. Dionis *de l' Accouchem. Lib. I. cap. 8. p. 74 ſeqq.* Afin que le chirurgien ne puiſſe pas ſe tromper ſur le jugement, qu' il doit porter touchant la conception, il faut qu' il en diſtingue les ſignes en quatre temps differens: 1) en ceux, qui ont précedé l' action: 2) en ceux, qui ont accompagné l' action: 3) en ceux, qui ont ſvivi immediatement l' action: 4) En ceux, qui ne ſont ſurvenus, que quelques tems après l' action. Les ſignes, qui precedent l' action, ſont: ſi la femme à un air de ſanté, ſi elle n' eſt point trop graſſe, ni trop maigre; ſi elle eſt d' un bon temperament, c'eſt, a dire amoureux, ſi elle aime bon ſon mari, ſi elle en a été ſeparée par quelque voyage, ſi elle a ſouhaité ſon retour avec embraſſement, ſi étant revenu elle a reſſenti un treſſaillement de joye, qui lui annonçoit le plaiſir qu' elle en attendoit, ſ' il eſt arrivé ſur la fin du tems de ſes ordinaires, ou peu de jours aprés; avec toutes ces bonnes diſpoſitions une femme eſt prête à concevoir. Ceux, qui accompagnent l' action, ſont l' avidité, avec laquelle la femme ſouhaite le mari, l' ardeur avec laquelle elle le reçoit, le plaiſir mutuel, qu' ils reſſentent l' un & l' autre; ſi le mari ſent la tête de ſa verge fraper contre orifice interne, ce qui fait un

redou-

redoublement de plaiſir à la femme; quand l' homme & la femme ejaculent leurs ſemences en même tems; quoique celle dela femme ne faſſe que contribuer à ſon plaiſir; cela marque une matrice échauffée, & en fureur, pour ainſi dire, qui va au devant dela ſemence de l' homme pour la recevoir, & qui l'ayant reçûë, fait un mouvement de contraction qui la comprime & l' oblige d' entrer dans les trompes, & d' aller juſqu' à l'ovaire. Les habiles faiſeuſes d' enfant ſont ſures d'avoir conceu, quand elles ont ſenti ce tremouſſement incontinent aprés l' ejaculation, parceque c' en eſt un ſigne infallible. Ceux qui ſuivent de prés l' action du coit; Mauriceau veut que l' homme retire la verge plus ſeiche, qu' à l'ordinaire; que la femme ne ſe trouve point mouillée, parcequ' il ſuppoſe que les deux ſemences ſont retenues pour former l' enfant; mais cela ne ſe trouve pas vrai, car il n' y a qu' une trespetite parti de la ſemence de l' homme, qui ſoit portée à l'ovaire, & la femme eſt moüillée comme de coutume; ſi elle a ſenti une legere douleur au nombril, ſi la region de la matrice; ſ'eſt applatie, ſi elle ſ'eſt ſentie plus abatue & plus fatiguée aprés l'action, qu' elle n'avoit accoutumé de l' être, & ſi elle n' a point eu d' envie de recommencer; ce ſont des ſignes, qu'elle a conçû. Les ſignes qui n'arrivent que quelques jours aprés l' action, ſont en tres-grand nombre: ſi elle devient chagrine, de mauvaiſe humeur, pareſſeuſe & aſſoupie; ſi elle perd l' appetit, & ne veut point manger de ce qu'elle aimoit la plus, ſi elle a des envies déſprées pour des alimens extraordinaires; ſi elle a les yeux battus, enfoncez & languiſſans, ſi ſon ſein commence à lui faire de la douleur, ſ' il groſſit & ſe durcit, ſi le cercle en eſt plus gros & plus brun, ſi les bouts en ſont plus gros & plus relevez, ſi elle crache beaucoup, ſi elle a des douleurs de dents, ſi elle vomit quelques fois, ſi elle a de l'indifference pour les careſſes du mari; enfin ſi elle ne voye plus rien. Tous ces ſignes dénotent la conception; ils ne ſont pas nean-

neanmoins si certains, qu'ils ne puissent tromper &c. De conceptionis signis plura paulo infra de graviditatis signis reperies.

CAPUT X.

De conceptionis impedimento & sterilitate.

§. I.

AD quæstionem, an feminæ conceptionem impedire possint? respondet Michael Alberti *Jurispr. medic. Cap. 4. §. 18. p. 94.* hoc omnino variis modis fieri posse, quamvis doctores juste judicent, quod illa mulier excusanda minime sit, quæ, ne concipiat, medicamenta accipit: Et tale conceptionis impedimentum 1) malo situ & decubitu succubæ coëuntis; 2) purgante medicamento mox post coitum assumpto; 3) quando mox post hanc carnalem copulam, ut exceptum sperma confestim effluat; (quod vero signum adhuc aliqualem patitur exceptionem; 4) quando cum iræ affectu & magna aversione femina compressionem viri admittit, quemadmodum inter amantes conceptio facilius, inter illos vero, qui odio se invicem prosequuntur, difficilius contingit; 5) quando mox post coitum mingunt; 6) aut brevi post in balneum descendunt; 7) aliis pravis experimentis genitalia afficiunt vel eluendo, vel suffimigiis offendendo; 8) quando ante coitum medicamenta sanguinem exæstuantia, e quibus etiam camphora eminet, assumunt. De reliquo inter auctores varie disseritur de aliis adminiculis venerem extinguentibus & sterilitatem conciliantibus, utpote de Nicotiana, stupefacientibus, præcipue opio &c. Juxta du Vernay conceptionis impedimentum subest, cum ob varias in concubitu clunium succussationes & agitationes semen maris ad latera vaginæ ejaculatum impingit, adeo ut actione sua privetur, ac, quod cavitatem uteri subire debet, id extra effunditur, ac proinde inutile evadit. vid. Nicol. Blegn. *Zodiac. Med. Gallic. An. II. mens.*

An femina conceptionem impedire possit?

Mart. Obs. III. p. 72. vid. etiam Paulus Zacchias *Quæst. med. leg. Lib. III. Tit. 1. Quæst. 1. n. 30. f. m. 266.*

§. 2.

Sterilitatis causæ. Dantur etiam aliæ impeditæ conceptionis seu sterilitatis causæ; quod sterilitatis vocabulum equidem a plurimis medicis tam maribus, quam feminis attribuitur, verbi gratia juxta Barthol. Castelli, seu Jacobi Pancratii Brunonis *Lexic. medic.* sterilitas de utroque sexu dicatur, sitque abolita generatio vel conceptio prolis ob morbos varios partium generationi in utroque sexu destinatarum, vid. etiam Theodori Zwingeri *Theatr. Prax. medic. Part. post. p. 464. & 467. seq.* nobis tamen potius maribus impotentiam, & feminis sterilitatem tribuere libet. Causas vero muliebris sterilitatis dictus Zwingerus, modo in vagina uteri, modo in utero, atque testiculis seu ovariis quærit, dum vagina uteri, dum imperforata sit, si per se, vel simul cum utero prolapsa, si glandulæ ipsius sint obstructæ, vel si hæ lympham mucosam acriusculam, aut copiosam nimis eructent, occasionem sterilitati præbere possint quatenus sub hoc statu aura masculini seminis vel obliteratur & inviscatur, vel propter obstructiones varias etiam in cervice uterina contingentes penetrare, aut certe ad massam humoralem feminæ pertingere, inibique, prout nonnullorum sententia est, tendentiam & directionem motus spitituum ad ovaria suscitare nequit. Cervicis uterinæ culpa, pergit idem autor, steriles sunt, feminæ, quando illa similiter imperforata existit, vel alias firmiter ita clausa, ut spiritui seminis masculini plastico transitum omnem deneget; vel quando laxa nimis existit, semenque modo admissum statim iterum elabi sinit. Uteri vitio idem contingit, quando ejus substantia vel dura nimis, obstructa, scirrhosa, aut etiam cancrosa evasit, ut sufficienter expandi nequeat pro fœtu continendo; aut spiritum seminis masculini transire non sinit per poros sive Fallopii tubam; vel quando substantia uteri flaccida nimium, œdematosa, aut putredini

quali-

qualicunque obnoxia exiſtit: in quo ſtatu ovula utcunque fœcundata neque retinere ac fovere, neque nutrire valet. Si porro tubæ Fallopianæ imperviæ quomodocunque extiterint, & ita vel ſeminali auræ, vel ovulis tranſitum non concedant, ſterilitas quoque contingit. Tandem ovaria ſcirrhoſa, cancroſa, œdematoſa, pinguedine obſita, viſcoſis humoribus obſtructa, flaccida, item hydropica, aut corruptis etiam ovulis ſcatentia ſterilitatem inducunt: Si præterea feminæ, temperamento gaudeant ſanguineo-bilioſo & hæmorrhagiis uterinis ſint obnoxiæ; ſi nimiis corporis exercitationibus, ſi largiori quotidie potui vini, cibis ſalſis nimiumque aromaticis indulgeant; ſi lue tandem venerea corruptæ fuerint feminæ ſterilitatem quoque ſibi contrahunt. Menſium ſuppreſſionem huc aliqui referunt, ſed vidimus aliquas, nondum menſtruatas, concepiſſe tamen & genuiſſe. Hactenus allegatus Zwingerus.

§. 3.

Exemplum ſterilitatis a vaginæ uterinæ occluſione vid. Ephemerid. *A. N. C. Cent. IX. & X. Obſ. 73. p. 384.* propter obſtructum uteri collum a carnea excreſcentia refert Caſparus Theophilus Bierlingius *M. N. C. Dec. 1. an. 2. obſ. 208. p. 310 ſeq.* Anno ſcilicet 1662. die 30. Maji, Lipſiæ ſubjectum femininum cultro anatomico explorabatur, quod ob nimiam laſciviam & adulterium commiſſum decollatum erat. Illius deſiderium neque a marito, neque ab aliis ſatiari vel ab ullo ingravidari poterat. In dextro latere arteria ſpermatica bifida reperiebatur. Extra collum uteri pendebat excreſcentia carnea circa interius colli orificium adnata, longitudine digitum minorem, craſſitie vero lumbricum ferme æquans, quæ uteri collum exacte claudebat, & loco obſtaculi erat, ut nullum ſemen in uterum ingredi potuerit. vid. etiam Bierling. *Adverſar. Curioſ. Obſ. 29. p. 58.* de ſterilitate. In duabus in fœcundis mulieribus internum uteri orificium coalitum ſe

Sterilitatis exempla.

 depre-

deprehendisse refert D. Pauli *Histor. Morb. Vratislav. An. 1702. p. 210 seq.* vid. etiam Fr. Plazzon. *Lib. II. cap. 7. pag. 131.* Gothofr. Moeb. *Physiol. cap. 20. p. 537.* Abditam sterilitatis causam inciso corpore inventam annotavit Guilhelmus Fabricius Hildanus *Observat. chirurg. Cent. I. obs. 65. fol. oper. 51.* inquiens, sexagenariam matronam, quæ binis nuptiis sterilis fuerat, cum chirurgo & medico dissecui. Perquisita diligenter sterilitatis causa invenimus scirrhum circa orificium fundi uteri, qui instar annuli collum matricis circumdabat, adeoque uterum claudebat, ut styli acies vix immitti posset: unde nil mirum, quod in coitu sperma a matricis ingressu perpetuo arceretut. Et observatione sequenti idem autor aliam sterilitatis causam adducit. Honesta scilicet matrona in primo puerperio inflammatione uteri laboraverat, curata tandem sterilis mansit. In hujus post mortem dissectæ cervice ante orificium fundi uteri scirrhum magnitudine ovi anserini Fabricius invenit, ipsi adeo adhærentem, ut unum videretur corpus, nec ullo modo ab ea divelli potuerit. Propter hunc scirrhum semen virile ad uterum penetrare non potuit. Nemini igitur mirum videri debet, quod medici aliquando in sterilibus frustra sibi multa negotia facessant; hujusmodi enim causæ medicos latent, aut, si non lateant, eæ tamen non nisi ab ipso Deo auferri possunt. vid. etiam M u liebr. nostr. *Sect. III. cap. 2. §. 12. p. 228 seq.* Sterilitatem e tubarum Fallopianarum clausura ita describit Fridericus Ruyschius *Centur. Observ. anat. chirurg. obs. 83. p. 108.* Sterilitatis mulierum multæ inveniuntur causæ, inter quas tubarum Fallopianarum clausura haut infima est habenda: Hanc modo circa insertionem in uterum, alias in earum extremo observo. Si tot cadavera non secuissem, nunquam credidissem, tubas Fallopianas seu oviductus tam frequenter in mulieribus esse clausos, quod sæpius a partu difficili (in quo non raro illæ partes levem inflammationem patiuntur) vel ab aliis ventris doloribus provenire expertus sum; &

quod

quod obſervatu dignum eſt, ſi in extremitatibus ſint clauſæ tubæ, ut plurimum eas arcte cum ovariis coalitas inveni, quod magis experientiam noſtram quoad cauſam confirmat, &c.

§. 4.

A Fluore albo: Occurrunt adhuc aliæ ſterilitatis muliebris cauſæ, quarum nonnullæ quandoque removentur, v. g. exemplum ſterilitatis a fluore albo refert Janus Abrahamus a Gehema *Obſervat. medic. Dec. I. obſ. 6. p 30 ſeq.* his verbis: Amicus mihi admodum familiaris conquerebatur de conjugis ſuæ ſterilitate, monui, ne uxori injurius eſſet, culpam fortaſſis in ſeipſo hærere; ad quæ ille: ſe certo certius ſcire, eam penes conjugem eſſe. Interroganti mihi, num uxori menſtrua deficerent, vel inſolito ordine effluerent? Se hoc nunquam obſervaſſe, nedum ex conjuge percepiſſe, reſpondebat, at ſi iſta ſcire percupias illam ipſam examini tuo ſubjice. Impetrata proinde a marito venia, honeſtiſſima femina mihi inquirenti reſpondit: menſtruum ſibi ab ineunte matrimonio, neque debito tempore fluxiſſe, neque coccineum reddidiſſe colorem, ſed loco hujus fluore ſemper laboraſſe albo; en, inquiebam, haud obſcuram ſterilitatis tuæ cauſam. Illa incredibili liberorum amore inflammata, conſilium a me efflagitat. Suaſi ut uterum ſequenti ſuffimigio, ſale nempe ammoniaco & cineribus clavellatis, anatica portione, aqua communi ſolutis prunisque injectis, repurgaret; cui medicamini per aliquot tempus inſiſtens, quæ tredecim fere annos ſterileſcebat, vix uno anno elapſo, hilarula gemellorum mater facta eſt. Item juxta Joh. de Muralt. obſervationem, textoris cujusdam uxor viginti trium annorum, inordinate cibo & potu a longo tempore uſa triennium integrum ſterilis in matrimonio vixit. Inde vero a pubertate novem annis continuis albo fluore tentata eſt. Tandem adhibitis medicamentis variis concepit. *v. M. N. C. Dec. II. An. 1. obſ. m. p. 274.* Duæ ſteriles, quia utero erant humidiore, ſemen non retinentes, multamque per pudenda pituitam indies excernentes, poſt aquas Spadanas curatæ pepe-

rerunt, secundum Henr. ab Heer *Observ. med. 14. p. m. 132.* De sterilitate propter coitum dolorificum ob longitudinem penis, & quomodo emendata fuerit, vid. Guilh. Fabric. Hild. *Observ. Chir. Cent. VI. obs. 61. fol. 575.* Sidonia *Spiessin* in honesto conjugio inter Westphalos undecim fere annos vixerat, usa interim peritorum medicorum consiliis sed absque omni effectu. Tandem familiam suam transtulit in principatum Halberstadensem, facta est plurium liberorum mater. Hoc vitium antiquum a mutato aere emendatum fuisse, putat Christianus Francisc. Paullini *M. N. C. Dec. II. An. VI. append. p. 76.* quo loco alia ejusmodi exempla adducit. De cura sterilitatis in femina Bernensi *vid. ibid. Ann. VII. obs. 104. p. 166.* Sterilitatem feminæ ab ebrietate recenset Vitus Riedlinus *Linear. medicar. ann. 1698. mens. Jul. obs. 23. p. 300.*

A longo pene.

§. 5.

Ab alumine.

De sterilitate ex alumine sequentem observationem recenset Thomas Bartholinus *Actor. Hafn. Vol. IV. obs. 41. p. 123.* Camphoram immodice siccam, si in sinu virginum gestetur, juvenes ad venerem reddere impotentes, Cardanus Lib. 5. de Subtilit. refert. Cui tamen experientia non favet. De alumine propior observatio nuper innotuit. Ambiebat illicitos puellæ amplexus insulanus quidam, extra viciniam suam ignotus. Annuebat illa quidem votis exorata, sed metu imprægnationis deterrebatur. Spopondit procus indemnem fore, si aluminis frustum ore arctius illa contineret, dum venere exoptata frueretur. Persuaderi sibi passa est credula blanditiis & falsis promissis, seque tutam ab alumine sperans, tam anxie ore constrinxit alumen non sine fastidio, quam sedulo alter opus susceptum cum voluptate peregit. Deflorata illa, tandem post decem mensium effluxum credulitatis suæ vel simplicitatis pretium retulit, mater facta. Sive casu, sive traditione aliqua insulanus ille in alumen inciderit, certum est, veterum quosdam de alumine ita sensisse, sed non eo, quo puellæ huic persuasum, modo. Huic ori inditum, ut adstrictione,

qua

qua pollet, maxima, obturaret forsan os puellæ de sua pudicitia sollicitæ. Veteres autem ori vulvæ imposuerunt, ut adstringendi vi clauderet os uteri, ne, recepto semine conceptio fieret. Ita Dioscorides *Lib. V. cap. 123.* inquit, alumen etiam præstat mulieribus, ne concipiant, ante coitum ori vulvæ inditum &c.

§. 6.

Ab Amnio. Sterilitatem ex amnio uxoris loco Periapti gestato derivat Paulus Spindlerus *Observ. 65. p. 121.* inquiens: Retulit mihi vir fide dignus, M. L. S. affinem suum per integrum annum impotentem vixisse cum uxore sua, nulla quæ cogitari poterat hujus rei ratione, inventa. Tandem aliquando interrogans uxorem, quid Periapti loco gereret, ipsa amnium suum esse respondit. Quo sublato statim Veneris stimulis tentatus coivit. Exinde hoc impotentiæ vel sterilitatis fuisse causam conclusit.

§. 7.

Aliæ causæ. Alias quoque impeditæ conceptionis causas adducit Johannes de Muralto in scholio paulo ante allegatæ observationis, sequentibus verbis: in femina prolis cupida, ut votum obtineat, requiritur uterus bene dispositus, pubertatis anni & ætas non ultra quinquagesimum annum provecta, denique ordinata menstrua. Ad uteri dispositionem quod attinet, orificii matricis coarctatio mulieribus plurimum incommodat, qua fit, ut non modo retenti menses generationem impediant, sed insuper mala alia pullulent. Deinde obest quoque cervicis uteri amplitudo nimia: ita enim semen masculinum non retinetur, sed diffluit, evanescente spiritu. Tertio oris interni perversio, seu obliquitas, recipiendo semini inidonea. Quarto morbi alii organici, inter quos compressio ab omento pingui, cicatrix, tuberculum, callus, adipis copia, membrana hymenæo æquo durior & strictior: quæ omnia impediunt, ne menses effluere, & vicissim semen admitti possit. Quinto ovi muliebris, e quo fœtus nascitur crassities, impediens itidem, ne seminis virilis impressionem fœcundam, aut vitalem chara-

characterem recipiat. Sexto tubarum obstructio, qua ovum descensu prohibetur ad uterum. Septimo demum ovarii marcor, quando caruncula circa ovum fœcundum emergens flaccescit,nec ovum ab ovario liberat. Menstrua quoque sterilitatem inducunt; si nimia fuerint, ita ut semen virile eluant & ovum fœcundum inundent, quod per vias lubricas & hiantes frustrato partu evadit. Sed & retentio menstruorum matricem infestat & semen utero traditum propter sanguinis boni inopiam luxuriantibus malis humoribus suffocat. Ex mulieribus quoque eæ, quæ nimium viragines sunt, generationi minus idoneæ putantur, cum purgationibus menstruis & humoribus nutritiis fere careant. *Observatio.* Vivit adhuc Secretarii cujusdam vidua sexaginta aliquot annorum, quæ per totam vitam nunquam menstruata, neque etiam a marito suo, qui in priori matrimonio cum illa uxore novem liberos utriusque sexus generaverat, imprægnata fuit.

§. 8.

A calculis. Sterilitatem etiam a calculis vel scirrhositate annotarunt autores v. g. Omentum durum ac fere lapidosum sterilitatem inducens in muliere refert Dominicus Panarolus *Pentecost. III. obs. 10. p. 68 seq.* multæ inquiens sunt sterilitatis causæ in muliere, de quibus fere omnes medici, tum antiqui, tum recentiores scripsere. Unam tamen observavi a nullo in lucem editam,videlicet duritiem maximam omenti, a quo uterus tactus distendi non poterat & sic genituram projiciebat. In reliquis vero ista mulier bene colorata erat & optima fruebatur valetudine; hoc tamen habebat, ut omentum undique satis crassum,durum ac fere lapidosum uterum premeret,turgendo ipsius abdomen observavi,ex quo sterilitas orta fuerat. Refert etiam Theod. deMayerne eques auratus, se in cadaveris humani dissectione,quamLutetiæ suis manibus fecerat,insolitam sibi & inauditam oblatam fuisse sterilitatis causam, calculum videlicet exactissime meatum illum claudentem, qui a prostatis in urethram dehiscit, per quem e vasis varicosis semen vibrante

ejacula-

ejaculatione expellitur. vid. Christ. Fr. Garmann. *de Mirac. mortuor. lib. III. Tit. 3. §. 78. p. 1112.* De sterilitate tractatum scripsit Johannes Hucherus, cujus liber primus agit de sterilitate virili, secundus de muliebri idiopathica, tertius de sterilitate sympathica, & quartus de occultis sterilitatis causis, seu de maleficiis. De arcenda sterilitate & progignendis liberis librum edidit Jason a Pratis. De quæstione utrum fascinatio sterilitatem inducat vid. Zacut Lusit. *de Medic. princ. histor. lib. III. Qu. 31. oper. Tom. I. f. 509.*

§. 9.

Sterilitatem ab uteri steatomate annotavit Georgius Hieronymus Velschius *Episagm. obs. 72. p. 43.* mulierem, inquiens, quæ nunquam conceperat, quamvis innumeris medicamentis usa esset, Johannes Veslingius a morte sectam 1642. vidit tumore uteri laborasse, membrana propria materiam sebo similem continente, quem ideo inter sterilitatis causas merito referendum censebat. *a steatomate.*

§. 10.

Ab arteriæ & venæ spermaticæ defectu & a fimbriarum in tubis absentia sterilitatem dependere inexplicabilem, refert Dns Poupart. *vid. Histor. Academ. reg. scient. Parisiens. An. 1699. p. 274.* Sic etiam Christianus Johannes Langius *Oper. Part. III. Disput. 38. §. 18. fol 512.* nullus dubitat, quandoque salacitatis culpam in fimbriatas tubarum seu oviductuum extremitates ponere, si propter conformationem minus convenientem usum præstare naturalem, hoc est, testiculos apprehendere, & in coitu tamdiu retinere, donec virtus activa seminis suo satisfecit officio, haud fuerint apti. *ab arteriarum & venarum spermaticarum defectu.*

§. 11.

Juxta H. G. Herfeld *Cogit. de Orig. Morbor. §. 13. p. 16. & 17.* est & aliud genus feminarum minus ad procreandam sobolem idoneum, nimirum earum, quarum ovarium nimia pinguedine est obsitum; aut quarum ovarium crassa & tenace est obductum visciditate, unde spiritus illaqueantur & suffocantur, & virile semen impeditur, ut ad ovarium penetrare non possit, illudque fœcundare; *ab ovarii pinguedine.*

omnia quippe oportet ſint temperata. Si vero per penetrantiſſimam vim ſeminis virilis eousque vibrat & tranſit illud, ut ovarium inde fœcundetur, attamen viſciditas usque adeo eſt, & continuat permanere tenax, ut admittere nolit deſcenſum in vulvam, manebit in eo loco, ubi conceptus erat fœtus.

§. 12.

ab ebrietate. Ebrietatem in ſequiore ſexu ſterilitatem inducere confirmat Vitus Riedlinus *Linear. Medic. An. I V. menſ. Jun. obſ. 23. p. 602 ſeq.* inquiens: Matrimonium contraxerat quædam haud ex fece plebis oriunda femina cum quodam, quem impenſe dilexerat, nec conſultis prius amicis elegerat, unde ego vix ac ne vix quidem dubitavi, brevi eam quoque exoptatos conjugii fructus edituram, & ſic lætam matrem evaſuram. At cum quandam ex cognatis ejusdem propterea interrogaſſem, hæc reſpondit, ne, quæſo, expectes ex hoc conjugio proles, nimirum dedita eſt tum vini, tum cereviſiæ potui, hisque liquoribus ſæpius ſe nimium invitat, unde vix ac ne vix quidem concipere poterit. Ulterius ruminanti hoc reſponſum in memoriam revocavit, quandam, quæ quamdiu quidem vixit, de nulloque malo, quam de ſiti tantum non continua conqueſta fuit, cui ſedandæ, quia cereviſiæ præſertim non pepercit, & eam tantum non quotidie ad ebrietatem usque ingurgitavit, inde licet maritum habuerit, cui nil quicquam hac præſertim in parte defuit, ad venerem etiam ſat proclivis extiterit, conjugium tamen per plures annos ſterile habuit, nec vel unicam ſuſcepit prolem.

§. 13.

A nimia obeſitate. Caſum ſequentem medico forenſem, an ſcilicet a menſium defectu & nimia pinguedine in uxore ſterilitas oriatur? recenſet Michael Alberti *Syſtem. Jurispr. med. cap. 2. pag. 55 ſeq.* Lucilla, *eines vornehmen Kauffmanns Tochter, wurde in dem Anfange ihres 14den Jahres an einen andern berühmten Kauffmann verheyrathet, ehe ſie ihre Menſes bekommen hatte: Ob zwar dieſelbe von guter Statur, und*

übri-

übrigens gesund und dem Gemüth und Leibe nach munter ist, so hat sie doch fast bey 3. Jahr ohne einen erlangeten Kinder-Seegen mit ihrem gesunden und untadelhafften Ehemanne, friedlich und vergnügt gelebt. VVenn aber dieselbe allererst im Ehestande ihre weibliche Reinigung bekommen, doch solche etwas unordentlich bißher gehabt, anbey aber am Leibe sehr starck und fett wird, auch dem äusserlichen Ansehen nach fast übermaßig vollblütig ist; als ergehet an N. unser freundliches Ersuchen, daß sie nach denen Medicinischen Gründen untersuchen und decidiren mögen: 1) Ob Lucilla schlechter Dinges incapable zur Kinder-Zeugung sey? 2) Ob sie verweilete Impraegnation vielleicht einer natürlichen Hinderung und Ursache zuzuschreiben sey? Und 3) wie allenfalls diesen Hindernissen sicher und gründlich abzuhelffen sey? In quem casum dictus autor hanc epicrisin dedit; 1) Sterilitas junioris conjugii ob præmaturum matrimonium, retardatum & anomalum mensium fluxum & nimiam corporis obesitatem: 2) Multum impedit conceptionem, quando ante justum terminum genitalia mulierum ad actus venereos urgentur: 3) præjudicatur enim ordini naturæ, quando hæc præmature citra internum suum sensum atque præparationem ad hoc negotium cogitur: 4) nisi prius legitime menses erumpant, non convenit genitalia mulierum ad alios irregulares humorum affluxus adigere; 5) hac enim præmatura copula ordo mensium imprimis suis initiis eximie turbatus fuit, hinc tantæ anomaliæ hoc mensium negotium comitantur: 6) quamdiu hæc confusio quoad menses in hac persona adest & durat, tamdiu nulla conceptio speranda & urgenda: 7) Etsi perversus mensium status deesset, vel ipsa sola obesitas sterilitatis causa esset, quoniam etiam intrinsecus nimia pinguedine organa muliebria prædita & onerata sunt, ut propterea ipsa natura mulierum hoc onere aggravata conceptionem respuat: 8) hinc observationes testantur, quod nimis pingues feminæ aut ægrius concipiant, aut facile abortiant, aut difficillime pariant: 9) Est vero hæc sterilitas utique curabilis, quando (1) menses in justum ordinem con-

vertuntur, (2) quando præjudiciosa ista obesitas minuitur; 10) posterius obtinetur per diætam temperatam: per insessus domesticos, per usum therma rum temperatarum internum & externum: per peregrinationes; per modicum vini usum, interea tamen hæc persona in cohabitatione matrimoniali moderamen observet, ne ulteriori genitalium irritamento motus simul confusi magis confundantur.

§. 14.

Ovariorum læsio.

Ex ovariorum læsione eorumque per castrationem facta extractione omnia animalia ex ea ratione sterilescere, quia ovula, in quibus conceptuum ideæ vel stamina delitescunt, simul abolentur atque exstirpantur, capite primo, paragrapho ultimo ex Johannis Conradi Peyeri *Merycolog. Lib. I. cap. 5. p. m. 48 seq.* demonstravimus. Rationes sterilitatis a fomitis simili declarat Michael Etmüllerus *Oper. Tom. I. fol. m. 168.* Sicuti, inquiens, fomes humidus aut pinguis non facile inflammatur; sic ova uterina, si nimis humida nec spirituosa sunt, minus possunt concipere nec incendi a spiritu genitali, sicut scintillula quædam, quæ prompte nimis extinguitur, fomitem non accendit. Hinc si spiritus genitalis maris minus spirituosus aut volatilis, dissipatur, & sic non sufficit, ut possit ovum recte excitare & fœcundare. *vid. etiam Tom. II. f. 1079.*

§. 15.

Variæ causæ.

Sequentes sterilitatis feminarum causas collegit Michael Alberti *System. Jurisprud. med. cap. 2. §. 29. p. 45.* 1) Quando mulierculæ animo valde morosæ, iracundæ & immoderatæ sunt; 2) quando admodum valetudinariæ existunt & multa imbecillitate laborant; 3) quando frequentes arduasve mensium anomalias experiuntur; 4) quando repetitos abortus perpessæ sunt; 5) quando violentas mensium provocationes & eruptiones, ut & 6) stupendas uteri hæmorrhagias subierunt; 7) quando porro

abor-

abortionis pocula hauserunt; 8) quando diutius fluore albo contaminatæ sunt; 9) quando feminarum uterus nimis angustus est, ut dilatationem respuat; 10) quando feminæ gravi prolapsu uteri laborant; 11) quando violentas & vehementes contusiones lumborum & genitalium perpessæ sunt; 12) quando muliebre membrum alio translatum est; 13) si etiam alii sontici morbi uterum detinent, quales passim ab autoribus recensentur; 14) si clitoris enormi magnitudine prædita est, ut congressum maris respuat; 15) si tubæ Fallopianæ occlusæ sunt; 16) quamdiu atrisia præsto est; 17) aut si uterus plane deficit; 18) vel si internum orificium uteri clausum est; 19) vel si nimia laxitas & latitudo in utero adest; 20) si uteri perversus situs accusari potest; 21) nec non si genitalia mulierum nimis arida sunt; 22) an vero vulva geminata aut uterus duplex generationem impediat, nondum observationibus illustrarunt autores; huc pertinet 23) ovariorum defectus, vel 24) scirrhosa induratio. Quas causas adductas allegatus Alberti variis autoritatibus confirmat, vid. etiam Joh. Ben. Sinibald. *Geneanthrop. Lib. VI. Tr. 2. p. 602 seqq.*

§. 16.

Secundum verba de Monsieur Dionis *des Accouchem. Lib. I. cap. 7. pag. 68. seq.* on distingue deux sortes de sterilitez; l'une qui est naturelle, l'autre qui arrive par accident; par la naturelle on entend celle, qui vient par le vice de la conformation, la quelle on ne voit point, & à laquelle on ne peut apporter aucun remede; par celle qui vient par accident, on entend celle, dont on connoit la cause, & à laquelle le chirurgien peut remedier. La sterilité naturelle est celle, dont les parties de la matrice sont mal construites des la premiere conformation, & qui par consequent ne peuvent point faire l'action, au quel elles étoient destinées, comme un fond de matrice trop dure & trop solide, qui ne laisse point echapper par les embouchures des arteriolles, le *Dionis.*

 sang

ſang qui doit ſortir tous les mois, & qui ne peut point recevoir les racines de l'œuf & du placenta: une trompe dont l' ouverture du côté de la matrice, qui étant bouchée ne permet pas à la ſemence de l'homme d' être porté à l'ovaire, ni à l'oeuf de deſcendre dans la matrice; des reſſorts de la trompe mal fabriquez, qui l' empecheront d' aller embraſſer l' œuf pour le recevoir, & le conduire où il doit aller; la membrane de l'ovaire trop epaiſſe, qui ne permettera pas à la ſemence de penetrer dans l' œuf, ni de le laiſſer echapper. Or pluſieurs empechement de cette nature rendent une femme ſterile pendant toute ſa vie; celles qui ont eu pluſieurs maris, & qui neanmoins n' ont point fait d' enfans, doivent être certaines, qu' elles ont quelqu'un de ces defauts naturels, qui les empechent d'en avoir. On renferme les cauſes dela ſterilité par accident en quatre articles; le premier eſt la mauvaiſe habitude de tout le corps: le ſecond, les impuritez, qui ſe jettent & qui ſ' ecoulent par la matrice: le troiſieme, quand l'orifice interne eſt calleux ou recourbé: & le quatrieme eſt, quand l'orifice externe n' eſt pas ouvert, comme il le doit être &c.

§. 17.

Divortium. Ob ejusmodi feminarum ſterilitatem idem autor *l. a. pag. 72.* divortium ſeu matrimonii diſſolutionem concedi debere ſtatuit, inquiens: ceux, qui ont paſſé un tems conſiderable dans le mariage ſans avoir des enfans, ſont obligez en conſcience de conſulter medecins ou chirurgiens de ſe baigner, d' aller prendre les eaux, & de faire & ſvivre ce qu' ils leurs preſcriront, d' avoir recours aux ſaints, faire pelerinages; & il pourra arriver, qu' aprés tout cela ils n'en auront point, mais ils n' auront rien à ſe reprocher; ils auront fait voir leur bonne volonté. Henri II. fut pluſieurs années marié avec Catherine de Medicis, ſans avoir des enfans. Le Roy conſulta Fernel, ſon premier medecin, qui aprés avoir examiné d' où venoit le défaut

faut, lui enseigna la posture, dont il se devoit servir en caressant la reine, qui en eut sept tout de suite. Henri IV. ne pouvant point avoir des enfans avec la reine Catherine sa premiere femme, aprés nombre d'années passées, & avoit fait plusieurs remedes inutiles: l' Eglise le separa. Il épousa Marie de Medicis, dont il en eut plusieurs; cequi fait voir, que la sterilite est une cause dela dissolution du mariage.

§. 18.

Cum vero liberos in matrimonio procreandi impotentia secundum plerasque observationes sæpius in maritis quam uxoribus lateat, vera sterilitatis causa, numque curabilis vel incurabilis sit, ante divortium est indaganda; vid. autem Paul. Zacch. *Quæst. med. legal. Lib. III. Tit. 1. Quæst. 7. fol. 280. sq.* Solent etiam doctores repudium connivere, si mulier sponsa medicamenta sterilitatis sumserit, quia hæc nefario ausu finem matrimonii principalem, nimirum procreationem sobolis, pessundat, nec non summe peccat in proprium corpus, ac functionem partium corporis, ad quam exercendam a creatore optimo maximo creatæ ac æstimatæ sunt, vid. Joh. Georg. Nicolai *Tract. de Repud. & Divort. Cap. 2. p. 86.* De tali divortio & quæstione, an in divortiis matrimonii par esse debeat ratio mulieris ac viri? ita judicat Johannes Riolanus *Anthropograph. Lib. II. c. 25. fol. 183.* Vir judicatur ineptus ad generationem, nisi habeat arrectionem, introductionem in sinum muliebrem & ejectionem seminis: ideoque, si mulier careat ejectione seminis, haud dubie sterilis censenda & prorsus infœcunda. Cognosces ejaculationem seminis ex voluptate in succussione lumborum & partium pudendarum profusione. Sed astuta & versipellis mulier, quæ recusat divortium, ista simulabit, nec facile potest deprehendi, quia dicet se nihil emittere, nisi post actionem viri. Quapropter isthæc causa divortii ex parte mulieris in familiis duntaxat principum

Cautela.

cipum concedi poteſt, quibus proles eſt neceſſaria, non autem in vulgaribus familiis, quia multi hac de cauſa ſuas uxores lubenter repudiarent.

§. 19.

Mularum ſterilitas. Mularum ſterilitatis cauſam a defectu ovorum in ovariis derivant anatomici, ſiquidem Nicolaus Steno, qui primus hoc ovarium divulgavit, anno 1670. Johanni Swammerdamio retulit, mulas teſticulos quidem habere, ſed ovis carere, ut ita facile ſit de cauſa ſterilitatis earundem conjecturam capere, uti ipſe Swammerdam *in Miracul. Natur. ſive uter. muliebr. fabric. cap. 3. Biblioth. anat. Part. I fol. 496.* refert. Mulam tamen etiam mulam peperiſſe, ex aliis autoribus allegat Georgius Francus de Franckenau *Satyr. med. IV. pag. 78.* de equa, inquiens, mulam alia mula prægnantem pariente, vid. Torquemada *Dial. VIII.* Item de mula prægnante vid. Alex. Benedict. *de morb. curand. Lib. XXV. cap. 29.* quo tamen loco eandem obſervationem mihi reperire non licuit.

§. 20.

Plura de ſterilitate ejusque ſignis & cura vid. Carol. Muſitan. *de Morb. mulier. cap. 4. p. 96 ſeqq.* Chriſt. Joh. Lang. *Oper. med. Part. III. fol. 508 ſq.* Mich. Ettmüller. *Oper. Vol. II. fol. 1078.* Joh. Varandæus *de morb. mulier. Lib. II. cap. 1. Oper. fol. 564 ſeq.*

SECTIO II.

De didymotokia ſeu gemellatione.

CAPUT I.

De Gemellorum ortu.

§. 1.

Gemellorum denominatio. PEr hactenus explicatam conceptionem in noſtrarum feminarum ovariis plerumque & ordinarie unicum tantum ovulum, in brutorum autem femellarum ovariis plerumque duo vel plura ovula, a marium ſemine, dicto modo fœcundantur,

tur, uti in quibusdam animalibus, domeſticis & feris, v. g. canibus, felibus, muribus, majoribus & minoribus, ſuibus, domeſticis æque ac ſylveſtribus, quotidie videmus; quippe quæ unica vice interdum quatuor, ſex, octo vel decem & plures fœtus pariunt. Id quod tamen etiam quandoque in ovariis humanis accidere, teſtantur plurium fœtuum partus, quibus interdum duo, tres, quatuor vel plures uno eodemque fere tempore eduntur, quapropter etiam gemelli, trimelli vel trigemini vocantur; de quibus agendi magis equidem conveniens locus videtur tractatus de Partu; quia vero gemellorum principium ſtatim a conceptione dependet, nobis etiam non ſolum ipſorum generationem ſeu conceptionem, verum etiam varia ad eosdem ſpectantia hoc loco in ſerere liceat.

§. 2.

Sunt autem gemelli, græce δίδυμοι, de quibus hic loquimur, juxta Chriſtiani Frid. Garmanni *Diſput. de Gemell. & Part. numeroſ. ſub Godofr. VVelſchii Præſidio Lipſ. Anno 1677. habitæ cap. 1. §. 4.* conceptus in utero geminatus, ſpeciei humanæ conformis, ſeparatus, quorum uterque peculiaribus involucris, peculiarique placenta gaudet, a ſpirituum mechanicorum ſeminis proprietate & materiæ aptitudine dependens, quique uno aut ſaltem mox iterato congreſſu fit, & unico partu, quamvis ſucceſſive excluditur. *Definitio.*

§. 3.

Circa cauſas & originem gemellorum diverſas olim fovebant autores ſententias, dum alii eandem in cœlo, ſeu aſtris, alii in utero ejusque ſinuum ſeu cellularum varietate, alii in utero bipartito, alii in ejusdem majori quantitate, alii cum Hippocrate in ſeminis copia & in partes diviſione quærunt, ita ſcilicet, ut, ſi quædam ſeminis portio in dextram, quædam vero in ſiniſtram uteri partem dilabatur, duplex fiat partus. Verba Hippocratis de gemellorum generatione *Oper. Sect. III. de natur. puer. fol. m. 28.* *Cauſa.*

m. 28 seq. sic sonant: Gemelli ex uno veneris complexu procreantur ad hunc modum. Uteri sinus plures & incurvos habent, hos quidem longius distantes, illos vero pudendo viciniores. Et ex animalibus, quæ plura gignunt, plures sinus habent, quam quæ pauca. Quod in avibus, feris & volucribus ad eundem se habet modum: Cum genitura ad duos sinus divisa pervenerit, eamque uteri receperint, neque sinus alter ad alterum transmiserit, ea utroque sinu separata membrana vestitur, vitamque eo modo accipit, quo & unus fœtus. Quod vero ex uno congressu gemini procreentur, hoc argumento constat. Canis, sus & alia animalia uno congressu duos & plures fœtus pariunt, quorum quisque in utero suo sinu & membrana conditur. Atque hæc ipsi contingere cernimus, eosque omnes eodem utplurimum die parere. Ad eundem quoque modum in muliere, ex uno veneris complexu nati gemelli, uterque suo sinu & involucro conditur, & eadem die in lucem prodit, alterumque prius, cum suo involucro foras egreditur &c.

§. 4.

In ovulis. Cum autem juxta recentiores anatomicos & ipsam avtopsiam nulli in utero appareant sinus vel cellulæ, quod etiam confirmat Amatus Lusitanus *Curat. med. Cent. I. curat. 27. fol. m. 55.* inquiens: cum mulier Ferrariensis ob difficilem partum mortua esset, eam aperuimus ac dissecavimus, geminos enim in matrice completos habebat, masculum & feminam, & illos quidem mortuos; inde extracta matrice, percepimus falsum esse, quod quidam dicunt, in matrice locellos plures esse, cum revera matrix, sive uterus, similis vesicæ sit, in qua præter communem quandam cavitatem, nulla altera apparet. Cum insuper etiam neque seminis copia, neque ejusdem in duo uteri latera divisio ad gemellorum originem sufficiens videatur, siquidem fœtus non ex semine virili, sed ex ovulo muliebri, vel ejusdem cicatricula, uti hacte-

hactenus monstravimus, generatur; hinc etiam non immerito gemellorum ortus pariter in ovulis duobus, vel pluribus quærendus erit. De veterum circa gemellorum generationem errore, ita scribit Johannes Sigismundus Elsholtius: Quantopere hactenus gemellorum origo philosophantium animos torserit, in propatulo est. Qui in cellulas uteri causam retulere quondam, suam in rebus anatomicis prodiderunt ignorantiam. Seminis copia, aut in partes divisio non explebat etiam mentes acutius cernentes: Multo minus uteri paulo major, quam feminis communiter esse consvevit, amplitudo. Ita problema hoc inter incerta ad nostrum usque ævum jacuit. *vid. M. N. C. Dec. I. An. 6. & 7. Obs. 198. p. 293.* quo loco etiam sententiam de ovulis amplectitur.

§. 5.

Sicuti autem in genere ad conceptionem non modo ovula, sed ad horum quoque impraegnationem efficax simul, sive satis spirituosum semen virile requiritur; ita etiam ad duo vel tria pluraque ovula fœcundanda sufficiens dicti seminis vis spirituosa, insuper etiam tot ovulorum muliebrium maturitas necessaria est. Unde Theodorus Craan *de Exort. sive Generat. Homin. Quæst. 5. p. 279.* ad quæstionem, quomodo generentur gemelli? ita respondet: Veteres medici voluerunt, uterum distinctum esse in tot cavitates sive cellulas, ope membranarum a se invicem distinctas, quot fœtus in utero generentur, sed experientia plane contrarium docet; uterus enim non nisi unam & continuam habet cavitatem. Hoc tamen certum est, si plures fœtus simul in utero generentur, quod unusquisque suis propriis includatur membranis. Cæterum duo, tres, quatuor & plures concipiuntur fœtus, quando nimirum semen masculinum fuit valde spirituosum, ita, ut vel tria, vel quatuor ovula simul fuerint impraegnata pari felicitate per tubas Fallopianas compulsa ad uteri fundum, quorum singula ibi progerminent.

Semen spirituosum.

§. 6.

Gemellationis modus.

ex ovis geminatis.

Variis ſcilicet modis accidere poteſt gemellatio ſive duorum vel plurium fœtuum conceptio, & primo quidem ex uno eodemque ovulo, ſi nimirum in ovario, ſive dextro, ſive ſiniſtro, ovulum aliquod geminatum, ſive in quo duorum fœtuum ſtamina vel germina, per tenuiſſimam membranulam diſtincta, latent, a prima formatione hærens coitu fœcundetur; qualia ova geminata ſeu binis vitellis dotata ſæpius a gallinis excerni videmus & legimus. Inquit enim Ariſtoteles *Hiſtor. Animal. lib. VI. cap.3. fol.m. 417.* dari ova gemina, quæ binis conſtant vitellis: qui, ne invicem confundantur, facit in nonnullis prætenue quoddam ſeptum albuminis medium; aliis vitelli contactu mutuo ſine illo diſcrimine junguntur. Sunt in genere gallinarum (ſive ſunt nonnullæ gallinæ,) quæ pariunt gemina ova; quædam enim duodeviginti peperit gemina excluſitque, præterquam ſi qua eſſent (ut fit) irrita. Scribit etiam Guilielmus Harvæus *Tr. de Generat. Animal. Exercit. 24. de ovis gemelliferis p. m. 139.* ſe vidiſſe ſæpius ova gemellifica, quorum ſingulos vitellos bina albumina ambiebant, cum membranis communibus propriisque ſingillatim obvolventibus. Item inquit ſe alia quoque ova vidiſſe cum binis vitellis, quaſi connaſcentibus, quibus utrisque unicum albumen commune circumfundebatur. Apud nos interdum gemellifica ova naſcuntur, & gemelli quoque aliquando, licet rariſſime, excluduntur. Talia ovula gemina vel duplicia, ſive duplici dotata vitello equidem concedit etiam Hieronym. Fabricius ab Aquapendente *de Format. Ovi & Pull. cap. 8. fol. m. 15.* ex ipſis tamen non gemellos, ſed pullos tantum quodammodo duplices vel monſtroſos, nimirum cum duobus capitibus, quatuor cruribus & ſimilibus gigni ſtatuit. Item Albertus Magnus de Animalibus ita ſcribit: Inveniuntur ova, ex quibus exeunt gemelli, eo quod duas habeant gemmas & duo citrina, inter quæ eſt tela ſubtilis. Sunt enim gallinæ quædam, quæ quaſi faciunt ova gemellina, ita quod inventa eſt apud Mace-

Macedones gallina, quæ octodecim fecit ova, & quando cubavit ea, ex quolibet eorum exiverunt duo pulli, ita ut ex octodecim ovis ſex & triginta produxerit pullos. Porro inquit Ariſtoteles: Quædam gallinæ habent quaſi in proprietate naturali, facere hujusmodi ova duplicium gemmarum. Et illæ ſunt, quæ habent matrices longas & largas, quæ moventur in receptione ſeminis galli. Motus enim matris facit ſpermatis diviſionem. Et tunc aut duo ova, aut unum duplicis gemmæ concipiunt. &c. *v. M. N. C. Dec. I. an. 3. obſ. 188. p. 350.* Vid. etiam Joh. Frider. Ortlob. *Hiſtor. Part. Diſſert. 35. §. 15. p. 280.* & Jaſon a Pratis de uteris *Lib. I. cap. 3. p. 72.* inquit: Vitella in ovo ſi diſtinguuntur membrana, gemini pulli diſcreti ſine ulla ſupervacua parte generentur. Exempla ejusmodi ovorum geminorum ſive prægnantium commemorat Thomas Bartholinus *M. N. C. An. I. obſ. 36. p. 120.* Ovum, inquiens, prægnans alio ovo hiſce diebus anno 1669. ruſticus mihi oſtendit &c. Ovum duplici vitello præditum annotavit Ehrenfridus Hagendorn *l. a. An. 2. obſ. 241. p. 342.* inquiens: Gorlicii aſſervatur apud virum optime mihi notum gallina, quæ aliquoties peperit ova duplici vitello prædita tantæque magnitudinis, ut anſerum æquarent ova. Ejusmodi ova duplici dotata vitello aliquoties mihi ipſi obſervare contigit.

§. 7.

Sicuti proinde ex binis in uno ovo gallinaceo latitantibus vitellis bini pulli perfecti, vel monſtroſi generari poſſunt, ita quoque cum ovulis ovariorum muliebrium, ſecundum quosdam autores ſe res habet, ut in unico ovulo binorum fœtuum ſtamina lateant, vel juxta Joh. Jac. Fr. Vicar. *Baſ. Medic. Lib. I. cap. 3. p. 31.* duo ova in una veſicula contineantur ſimulque coitu fœcundo imprægnentur. Quod etiam unica cella major in ovariis poſt partum gemellorum reperta confirmat. Unde ad Henricum Volgnadium *M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. obſ. 198. p. 293.* perſcribit Johannes Sigismundus Elsholtius: Meminiſti, mi Vollgnadi, haud ita pridem

Ex binis ſtaminibus in uno ovo.

dem in obſervatione noſtra de ovario humano atque tubis ad te miſſa, pingi cellam ovarii unam grandiuſculam & materia rubenti ſpongiæ ſimili obductam, ex qua ſuſpicabar tunc, devolutum fuiſſe ovum pro conceptione gemellorum, quos poſtremo partu femina illa ediderat. Profecto hac in opinione ego roboror indies, & naturæ magnum ibi myſterium videre mihi videor. Illius enim cellæ præ cæteris omnibus capacitas inſignis quid arguit, niſi in ipſa hæſiſſet ovum ſimplex reliquis majus, aut duo ova cæteris æqualia. De priori, ſi unicum peperiſſet fœtum mater, nemo dubitaret: jam vero, ubi de gemellis, hoc ultimo partu editis conſtat, poſterius verum eſſe conjicio, nimirum cellam illam haud complexam eſſe ovum ſimplex, ſed bina ova, membrana tantum tenui interſepta. Cellæ enim ſuis ſingulæ ſeptis carneis ſat craſſis ab invicem diſtinguuntur, atque ova utplurimum ſimplicia complectuntur; Quotiescunque vero in cella una geminatum ovum hæret, iſtamque cellam aura ſeminalis in ecſtaſi venerea attingit, tunc ex ovo illo gemello in uterum devoluto, non niſi gemelli, me judice, naſci poterunt. Atque hanc eſſe veram atque unicam gemellorum originem, hucusque incognitam, arbitror. Sic Johannes Mauritius Hoffmannus *in idea Mach. hum. Anat. Phyſiolog. Sect. XII. §. 5. p m. 91.* inquit: Fit conceptio primaque futuri embryonis efformatio, & quidem modo unius, modo gemelli, trimelli, quadrimelli, prout unum vel totidem numero, ovula ſeminis maſculini ſpiritu imprægnata fuerint, quamvis non impoſſibile ſit, unum etiam ovum gemini fœtus ſtamina comprehendere poſſe, eo quod talis quandoque viſus fuerit ſimplici membranarum utrique comnium ambitu cinctus. Poſſe autem ex uno ſimplici ovo gemellos naſci, ſecundum Michael. Ettmüller. *Tom. I. fol. m. 163.* probabile reddit monſtrum illud biceps, de quo Brunnerus peculiari Diſſertatione agit, quod revera in ovo ſimplici genitum omnino videbatur. Et Johannes Bohnius *Circul. anat. phyſiol. Progymn. I. p. 22.* non pro plane impoſſibili habendum

dum censet, ex uno ovulo aliquando prodire gemellos, simili forsan ratione, ac interdum unum frumenti granum plures spicas promit. Ova gallinarum duplici vitello, albumine & cicatricula prædita gemellifica deprehenduntur: quales illos potissimum credere fas est, gemellos, qui distinctis includuntur involucris. Juxta Joh. Gothofr. Bergeri *Physiolog. med. lib. II. cap. 1. p. 465.* possunt etiam ex uno ovo gemelli excitari, uti ex uno tritici grano, vel alio quovis semine, sive ovulo vegetabili, duplex imo multiplex interdum spica provenit, & ex unius ovi gallinacei duplici vel triplici cicatricula totidem pulli enascuntur. Et Lucas Schrœckius *Additam. in Joh. Helwig. obs. 13. pag. 39.* inquit, si duplex reperiatur concretus in ovo orbiculus a natura, quæ ludere ubique, præcipue etiam in ovis, solet (quod v. g. duplex in multis gallinarum ovis vitellus loquitur, ex quibus ovis duplices oriuntur pulli, atque monstra exin gallinacea, partibus quibusdam abundantia, prodire possunt,) non poterit non exin fœtus duplici e corpore conflatus inde produci.

§. 8.

Deinde quoque ex binis unius ejusdemque ovarii ovulis, inter se connexis, sibique arcte adhærentibus, gemellos oriri nonnulli statuunt, siquidem Gerardus Blasius *Observ. med. Part. V. obs. 4. p. 66 seq.* postquam in cadavere mulieris viginti septem annorum, (quæ non semel gemellos pepererat, jam undecim liberorum mater) non tantum extra testiculum sinistrum ovum aliquod hæsisse, membranis singularibus involutum, verum etiam ex ipso testiculo ovorum par non unum, quæ sibi arcte cohærebant, viderat, eademque ovula separaverat, gemellorum generationem exinde deduci posse, non dubitat. Juxta Marc. Gorbez. *Chronolog. med. pract. An. V. §. 26. p. 353*, sunt gemelli subinde eisdem membranis inclusi, & propterea in statu præternaturali concreti; non secus ac subinde videmus in vegetabilibus duos nucleos uni cortici inclusos, duobus surculis propellendis destinatos, duo vel plura

e duobus ovulis sibi annexis.

germi-

germina eidem tritici grano inexiſtentia, totidem culmis protrudendis deſtinata. Gemellos fœtus ex gemellis ovulis tertiæ cuidam membranulæ incluſis, ita tamen, ut hæc totaliter a ſe invicem diviſa, generari, ſecus ſi in parte quadam cohærentia fuerint, monſtra progigni ſcribit Joh. Barthol. Adamus Beringer *Inſtitut. medicin. lib. I. Th. 15. p. 37 ſeq.* Et ſecundum Stephan. Blancard. *Inſtitut. medicin. cap. 25. p. 274.* ſi duo ova arctius ſibi adhærent, gemellorum conceptio eſt. Quod ſi bina talia ova arctius propriis tunicis ſibi fuerint connexa, ita ut integra & absque laceratione ab invicem divelli nequeant, quin præter æqualem molem & æqualitatem & imprimis talem conglutinationem, ovarii carceribus ſimul extruſa ſuſcipiantur & hinc fœcundentur, gemellorum etiam conceptionem fieri probabiliter aſſerit Schraderus, de muliere, quæ menſe ſexto ex abortu gemellorum interiit, obſervatis veſtigiis ſeu foraminibus duorum ovorum juxta ſe invicem conditorum, vid. Mich. Ettmüll. *Oper. Tom. I. fol. 163. item Tom. II. fol. 1073.* Hanc autem obſervationem Juſtus Schraderus *de obſervat. Harvei Præfat. ** b.* ex Swammerdammio ſequentibus verbis recenſet: Femina ſex menſes gravida, poſtquam gemellos exanimes pepererat, vivere deſiit; aperto ejusdem cadavere occurrit uterus magnitudine caput infantis æquans, in cujus cavitate nil niſi ſanguis concretus delituit. Teſticulus dexter nullam alterationem paſſus, ſed plane integer; in ſiniſtro vero viſa eſt quædam quaſi inflammatio, præterea notabilis cicatrix, qua diviſa corpuſculum heterogeneum fibroſum, ſubflavum, duplici foveola præditum ſeſe obtulit, omnia hujus teſticuli ova ejusdem fere magnitudinis fuerunt, mirisque vaſorum plexibus & cincinnis exornata, quædam ſubſtantiæ teſtis altius immerſa, alia ſuperficiei & tunicæ inveſtienti magis vicina; porro aliquot eorundem paria, (ſingula ſcilicet) tam arcte propriis tunicis ſibi invicem fuerunt connata, ut integra & absque laceratione neutiquam potuerint divelli; quale par e mox memorata foveola, gemino ſinu

con-

constante, procul omni dubio exciderat. In cujusvis ovi liquore accurate intuenti observata est mica candidior, instar quarti ossiculi auditus, ovorum in spiritu vini per tres quatuorve dies infusorum liquor circa micam istam factus est mucilaginosus & spissior, quemadmodum fere vini spiritus affuso spiritu urinæ (si nempe uterque probe rectificatus fuerit) in mucaginem quandam degenerare solet.

§. 9.

Sæpius etiam pro gemellorum generatione bina ovula, arcte sibi non cohærentia, sed modo in uno eodemque, modo in utroque ovario existentia, dummodo sint matura, simul & unico coitu, imprægnari posse, non dubitant medici, siquidem Fridericus Hoffmannus *Fundam. medicin. cap. 8. p. 53.* inquit: si duo ova simul sunt matura & simul fœcundantur, tunc gemelli fiunt. Et juxta Petri Dionis *Anatom. corp. human. Demonstr. 4. pag. 227.* gemelli semper formantur ex binis ovis, quæ simul & semel ex ovario exsoluta fuerunt vel, secundum ejusdem Dionis verba des Accouchemens *Lib. I. cap. 2, p. m. 36.* les gemeaux viennent toujours de deux oeufs, qui se sont detachez en méme tems de l'ovaire. Et secundum Carol. Drelincurt. *de Concept. conceptus Perioch. 19. pag. m. 17.* attendere est, ovum unicum, utero exceptum, uni duntaxat embryoni, ex semine maris, formando perinde destinari, ac unicum tritici granulum terræ gremio creditum, uni spicæ, ex germine suo procreandæ, determinatur. Sic insuper ova bina, (vel ab uno duntaxat testiculo, vel ab uno insimul & altero) in uterum immissa masculoque semine turgida, gemellis delineandis atque producendis (haud secus ac tritici grana duo in terram projecta spicis duabus erupturis) præstitui. Id quod Johannes Baptista Verduccius *de l' Usage des Parties, Tom. I. cap. 1. p. m. 41.* his verbis exprimit: de même, qu' un sel grain de semence ne produit qu' un arbre; de même aussi un seul œuf ne contient qu' un fœtus: ainsi quand on en voit deux, c'est qu' il s'est detaché deux œufs de l'o-

ex binis ovulis in uno vel duobus ovariis.

l'ovaire, qui sont descendus dans la matrice, de même qu' il faut deux grains pour deux plantes. Il n' est pourtant pas impossible, qu' un seul œuf renferme deux fœtus, comme on voit, qu'un grain de bled pousse plusieurs epies, parceque cet œuf peut être double, & renfermer deux cicatrices, deux jaunes & deux blanc, comme on le voit quelque fois dans les œufs des poulles, ainsi qu'on l'a fait remarquer. Et secundum Joh. Jac. Francisc. Vicar. *Bas. univers. medicin. lib. I. cap. 3. pag. 31.* gemelli generantur dupliciter, vel enim duo ova in una vesicula continentur, vel in diversis vesiculis. Et juxta Petri Linsing. *Institut. med. p. m 87.* gemellatio fit 1) dum spiritus genitalis duo ovula propriis tunicis sibi arcte connata fœcundat, tubaque orificio excipit ambo, utpote non nisi vi separabilia: 2) dum spiritus genitalis ad utrumque delatus ovarium utrinque ovulum fœcundat, 3) dum unum simplex ovulum duplices habet dispositiones ac delineationes, ut hoc a spiritu maris genitali fœcundatum & utero apportatum geminos constituat: sic constat, geminos nunc simplici, nunc duplici involutos esse tunica. Sic Marco Gerbezio *Chronolog. med. pract. An. 5. § 26. p. m. 353.* gemellos, vel etiam plures fœtus concipi tunc probabile est, cum bina vel plura ova eadem vice sunt adeo adulta, ut singula idonea sint actu recipere vim imprægnativam seminis virilis. Inde etiam fieri, quod gemelli subinde sint eisdem membranis inclusi, & propterea in statu præternaturali concreti, subinde autem singuli partus singulis. Non secus, ac subinde videmus in vegetabilibus duos nucleos uni cortici inclusos, duobus surculis propellendis destinatos, duo vel plura germina eidem tritici grano inexistentia, totidem culmis protrudendis destinata.

§. 10.

ex pluribus congressibus.

Posse autem feminas non solum unico coitu, sed etiam pluribus eadem nocte, vel post breve temporis spatium, reiteratis congressibus, gemellos concipere; testatur femina gemellos pariens, quæ

quæ ſponte confitebatur, conceptionis nocte ter maxima cum voluptate a marito amplexam fuiſſe. vid. Caſp. Theoph. Bierling. *Theſaur. theor. pract. obſ. 69. Schol.* §. 4. p. 906. Quo loco etiam monſtrat, gemellorum conceptionem accidere poſſe, ſi in unico congreſſu ſemen fœcundum bis a mare ejaculetur; idque pariter ſequenti exemplo confirmat: Servus quidam cujusdam opilionis filiam in Apenburg vehementer amans, cum ab ejus patre, quia antea aliam imprægnaverat, matrimonii conſenſum impetrare non poſſet, filiam ex mutuo amore certeque inde ſubſecuturo matrimonio perſuaſit, ut, in loco aliquo determinato congrederentur, quo pater ad conſenſum cogeretur. Imprægnata filia duos peperit filios, in examine judiciali, ad quæſtionem, quoties cum illa rem habuiſſet, ſervus confeſſus eſt ſemel, in iſto vero actu venereo bis ſemen evacuaſſe. Circa quas tamen obſervationes, & quidem circa priorem dubium oriri poſſet, quod licet allegata femina, ſecundum propriam confeſſionem, unica nocte tres congreſſus cum marito celebraverit, in ipſius tamen ovariis ſtatim a primo, tanquam ſpirituoſiori & efficaciori coitu, duo ovula ſimul fœcunda reddi potuerint. Quod etiam circa alteram obſervationem, qua opilionis ſervus in uno actu venereo, bis (ſi verum eſt) ſemen ejaculaſſe dicitur, pariter ſtatuendum, quod nimirum prima ſeminis virilis ejectio ad duo ovula ſimul imprægnanda ſufficiens adeoque dicti gemelli revera unico coitu concepti fuerint.

§. II.

Gemelli quid proprie ſint?

Quamvis etiam Paulo Zacchiæ *Conſ. 66. op. Tom. III. fol. m. 127. n. 21.* libenter concedamus, dupliciter poſſe dici, duos fœtus eſſe ſimul conceptos, nempe aut uno eodemque coitu, aut una eademq; nocte, ſed replicato coitu; dupliciter tamen mihi etiam gemelli videntur conſiderandi, vel ratione conceptionis, vel ratione partus. Gemelli proprie vocantur illi fœtus, quando vel unicum ovulum geminatum, in uno ovario, vel etiam duo, in uno vel ambobus ovariis

 con-

contenta, ovula, unico coitu ſimul fœcundantur. Deinde gemellis quoque annumerantur illi fœtus, quorum ovula, non uno eodemque momento ac coitu, ſed poſt aliquot horarum vel etiam dierum ſpatium, & quidem mediante novo congreſſu, in motum & vitam excitantur, nihilominus tamen, quandoque placentis ſuis connectuntur, vel coaleſcunt, demumque uno eodemque partu vel paulo poſt, ex utero materno prodire ſolent. Porro etiam vulgo vocantur gemelli, qui, licet nec eadem nocte, nec hebdomade, nec eodem menſe, ſed quandoque poſt longius temporis intervallum concepti, poſtmodum tamen eadem fere hora vel die, cum alio & priori embryone, a quo tam ratione magnitudinis, quam aliorum ſignorum atque maturitatis differunt, minores & immaturi adhuc, ſimul a matre excluduntur; qui vero potius ad ſuperfœtatos quam gemellos referendi ſunt, niſi gemellorum nomen tantummodo iis impertire velis, qui uno eodemque partu naſcuntur.

§. 12.

Gemellatio frequens. Nonnullis etiam familiis familiare quid eſt, ut feminæ gemellos concipiant & pariant. Scribit enim Johannes Riolanus *Anthropogr. libr. II. cap. 35. fol. m. 197.* ſe noviſſe mulieres, quæ ſingulis conceptionibus geminos proferebant, quod ſit quibusdam familiis gentilitium. Mulieris novies gemellos parientis exemplum communicat Ehrenfridus Hagendorn *Hiſtor. med. phyſic. Cent. III. hiſt. 7. p. 291.* In oppidulo *Neuſtädtel* Marchiæ vixit faber quidam ſtannarius, cujus uxor novies continua ſerie peperit gemellos, eosque propemodum ſingulos maſculini generis (ſexus) præter unicam filiolam, ex quibus bini cum patre per incendium oppidi periere, reliquis autem in vivis adhuc agentibus. De Danielis Geigeri, medici Poſonienſis matre, novies gemellos, dein duabus vicibus ſingulos fœtus pariente, vid. Georg. Franci *Annotat. in Paul. Zacchiæ Quæſt. medico-legal. lib. I. Tit. 2. Qu. 8. fol. m. 77.* quo loco etiam ex Plinio mulieris Ægyptiacæ, quater binos fœtus enixæ, memi-

meminit. Musici cujusdam uxor tam fœcunda fuit, ut intra octennium decem fœtus, & inter hos ter gemellos enixa fuerit, ita quidem, ut prima vice duæ filiolæ, secunda filiolus & filiola, & tertia duo filioli in lucem prodierint. vid. Viti Riedlin. *Linear. med. An. 1696. Januar. obs. 30. p. 49.* Andreæ Eberhardo Raubero imperatoris Maximiliani II. consiliario, viro ultra tres ulnas longo, ex secunda conjuge octo gemellorum paria nascebantur. vid. *Monatl. Unterred. von allerhand Büchern 1690. Novemb. p. 1062.* Feminam quandam Peloponnensiam quinquies quaternos liberos enixam esse refert Simon Majolus *Dier. canicul. Tom. I. cap. 3. fol. 41.* vid. etiam Aristot. *Histor. animal. Lib. VII. cap. 4. fol. 435.* Utrum vero ad crebriorem gemellationem, secundum Conradi Bertholdi Behrens sententiam, *Ephemerid. Cent. III & IV. obs. 159. p. 365.* a parte matris, organica partium ejusdem uterinarum conformatio, an potius magna ovulorum in ovariis copia eorumve cohæsio, vel etiam ingens virilis seminis vis plastica, ad plura ovula unica vice fœcundanda concurrat, quilibet judicet. Fœcunditatem feminarum Scoticarum in ovariorum dispositione ac ovulorum pluralitate derivat Johannes Sigismundus Elsholtius *M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. Obs. 198. p. 293.* inquiens: Ad trigeminos quod attinet, cellam unam interdum trina, fortassis etiam pro pluribus plura ova continere, probabile est: Neque absurde adeo hinc inferretur, in feminis Scoticis esse ovaria ea fœcunditate disposita, ut cellæ pleræque plusculis farciantur ovulis, cum gemellorum atque trigeminorum partus ibi sint adeo frequentes.

§. 13.

Gemelli cur non semper nascantur.

Cur autem non semper vel sæpius nascantur gemelli, cum tamen bina sint ovaria? ad hoc reponit idem Elsholtius *l. a. Obs. 196. p. 288.* rem ita se habere in Scotia & forte aliis nonnullis regionibus, ubi feminæ uno partu utplurimum binos, quandoque

etiam plures fœtus; sub nostro autem climate, quod gemelli rarius nascantur, nisi ex cœlo atque astris causam deducere placuerit; varia tamen impedimenta hujus rei alia ex vitio conformationis, obstructionis, compressionis, aut intemperiei dextræ sinistræve tubæ intervenientia afferri possunt: Attestante hoc sectione cadaverum femininorum, dum partes illæ generationi dicatæ in alterutro latere non raro male affectæ conspiciuntur. Mihi tamen magis probabile videtur, causam unius, duorum vel plurium fœtuum in ovulorum maturitate & immaturitate consistere, ita ut, quando bina ovula æqualiter sint matura, concipiantur gemelli, si plura, plures fœtus. Id confirmat etiam Marcus Gerbezius *Chronolog. medico-pract. An. V.* §. *26. p. 353.* Gemellos, inquiens, vel etiam plures fœtus concipi tunc probabile est, cum bina vel plura ova eadem vice sunt adeo adulta, ut singula idonea sint actu recipere, vim imprægnativam seminis virilis.

§. 14.

Trigemini & plures fœtus.

Quod hactenus de gemellorum conceptione diximus, idem etiam in trigeminis & quadrigeminis & pluribus fœtibus locum habet. Inquit enim Aristoteles *de Histor. Animal. Lib. VII. cap. 4. fol.m. 435.* Sæpe & locis plerisque, ut in terra quoque Ægypto, geminos fieri, certum est. Pariunt etiam tres & quatuor, & quidem locis nonnullis valde ita fit, quod dictum jam est, sed quinque complurimum nascuntur. Jam enim hoc pluribus evenisse conspectum est, & quædam viginti, partubus quatuor, edidit, quinos enim singulis partubus enixa est, majorque eorum pars enutriri & adolescere potuit. Sic Michael Ettmüllerus *Oper. Tom. I. fol. 163.* scribit: Quodsi duo simul fœcundentur ovula, fiunt gemelli; quando tria fœcundantur, fit trimellus; sin plura, plures oriuntur fœtus, pro numero scilicet ovorum, in uno aut pluribus se invicem subsequentibus congressibus, a spiritu maris genitali, tanquam a gallo fœcundatorum & in utero retentorum. Et secundum Carol. Drelincurt.

curt. *de concept. Conceptus Perioch. 19. p. 18.* triplex, quadruplex & quintuplex ovum, maſcula virtute prægnans, tres quatuorve vel etiam quinque fœtus una vice progenuiſſe, a me Pariſiis viſum eſt.

§. 15.

Cum autem varia hinc inde reperiantur gemellorum exempla, pauca tantum hoc loco adducere liceat, Hafniæ 1661. mulier quædam plebeja gemellos peperit, utriusque manu ſex digitis aucta & ornata, referente Thoma Bartholino *Epiſtol. medic. Cent. III. Ep. 92. p. 397 ſeq.* Duas puellas mortuas, intra trihorium natas, annotavit Lucas Schrœckius *M. N. C. Dec. I. An. 9. & 10. obſ. 61. p. 354 ſeq.* ibidem *obſ. 62. p. 356.* filiolas quoque binas pauco temporis intervallo natas addit, quarum altera per tempus ſupervixit, altera mortua naſcebatur, fœtum quinquemeſtrem longitudine, juſta articulorum compagine, niſi quod a capite in acumen ſtrigiato ad pedes usque quaſi ſtudio duos inter aſſeres leniter compreſſa eſſet, præſentans. De gemellis, quorum alter uteri orificio inhærebat, alter vero, matre mortua, viam exeundi per latus ſiniſtrum ſibi faciebat, obſervationem recenſet Johannes Chriſtianus Menzelius *M. N. C. Dec. III. An. 4. Obſ. 121. p. 251 ſeq.* Germanicis verbis ipſi communicatam: *Eine vornehme adeliche Frau læſſet zur Zeit ihrer Geburt eine Heb-Amme und einen Medicum fordern: es hælt ſich aber die Frucht ſo ſehr zurücke, ſo, daß der Medicus ungemeine treibende Dinge verordnet. Summa, die Frau bekommt eine Ohnmacht über die andere, und ſtirbet nach aller Meynung, und bleibet die Frucht in der Geburt ſtecken; man leget ſie auf das Stroh; des Morgens, da die Leute wiederum in die Kammer kommen, finden ſie, daß die Frucht in der Geburt noch ſtecke, allein eine andere Frucht oder Kind bey ihr liegen, welches ſich mit groſſer Gewalt in der lincken Seite durchgearbeitet, und ein Loch faſt Spannen lang gemachet.* De gravida interfecta gemellos enitente hanc obſervationem refert Philippus Salmuth *Obſ. med. Cent.*

Gemellorum exempla.

Cent. II. obs. 1. pag. 60. Prope Halam Saxonum nobilis quidam iter faciens perdit bulgam ex ephippio dependentem. Hanc reperit femina quædam gravida. Obvium hæc habet clericum quendam, cui monstrat hippoperam, eamque se reperisse ait. Bene ait ille & illam paulisper comitatus interficit capite prorsus abcisso, peramque secum aufert. Nobilis hanc amissam forte percipiens via illa revertitur feminam reperit interfectam & quidem gemellos enixam. Persequitur latronem, quem peram ex brachio adhuc gestantem offendens quærit, unde illam acceperit? Hic obmutescit: Arguit eum nobilis homicidii, fatetur, in carcerem conjicitur. Et de muliere, quæ suspensa gemellos peperit, ex Pauli Eberi Calendario historiam recenset Diomedes Cornarius *Histor. admir. 4. p. 47. Anno 1567.* die 14. Junii inter Daventriam & Sutphaniam ab Hispanis maritus cum uxore gravida suspenduntur. Uxor quum pependisset per horas quatuor, gemellos vivos mortua peperit. Gemellorum partum laboriosum observavit Justus Fridericus Dillenius in femina nobile, cujus alter fœtus post præmaturum aquarum effluxum veris partus doloribus excitatis alterutrius pedis digitos primores ex utero matris exserere cœpit, altero pede tantisper in utero remanente, donec obstetricis manuali opera uterque pes una cum cruribus & abdomine axillas tenus in lucem prodiret; tunc obstetrix manum amplius adhibere nolebat, verita, ne, si fortius corpusculum attraheret, caput ab eo avulsum in utero maneret. Alia requisita obstetrix manibus oleo liliorum alborum probe perunctis genitalia parturientis leniter ampliabat ac dilatabat: chirurgus vero prehensa utraque manu fœtus jam mortui coxendice utraque caute ac provide eandem ex utero extrahebat, simulque cavebat, ne corpusculum a capite amitteret. Biduo rursus elapso alter ejus sexus fœtus vivus naturali partu a puerpera nobilissima fuit exclusus. vid. Ephemer. Acad. N. C. *Cent. VII & VIII. Obs. 42. p. 88 seq.* ubi similem gemello-

rum

rum a matrona nobilissima 1715. sed intervallo trium septimanarum in lucem editorum, historiam sibi a Johanne Christophoro Jæschio relatam annectit. Aliud gemellorum exemplum, quorum alter vita privatus, rescisso primum brachio, feliciter extractus, alter partu editus est, refert Vitus Riedlinus *Millenar. Curar. medic. Cent. IV. obs. 378. p. 225.* Geminos diversi sexus contra veterum sententiam in hominum genere non solum generari, sed etiam servari, probat Rodericus a Castro *de Nat. Mulier. Lib. III. cap. 13. p. 248.* Exemplo fratris & sororis gemellorum, quorum iste Franciscus a Costa gemellus fuit cum sorore Leonora Pez, quorum uterque quadragesimum fere egit annum, atque ille non solum viribus corporis, verum etiam animi ornamentis, virtute, prudentia & morum integritate fuit conspicuus: Soror vero, quæ illum uno die tantum prævenit, numerosam habuit prolem.

§. 16.

De trimello ad Georgium Segerum scribit Thomas Bartholinus *Epist. med. Cent. III. Epist. 62. p. 250.* quod in vicinia Hafniæ uxor militis paupercula, mater antea octo liberorum trimellos peperit, sed abortivos, primam scilicet filiam die lunæ, medium filiolum die Martis, tertiam filiolam die Jovis. Trinos filios simul exclusos annotavit Gabriel Clauderus *M. N. C. Dec. II. An. 4. obs. 151. p. 286.* De muliere, quæ anno 1694. tres filias, viginti quatuor horarum spatio peperit, *Dec. III. An. 2. obs. 175. p. 267.* vid. etiam Thomæ Bartholini *Histor. medic. Cent. IV. obs. 83. p. 402.* Femina militis decrepita una vice tres vivas peperit filias, quæ intra spatium octidui superstite matre, animas exhalarunt omnes, teste Johanne Dolæo *M. N. C. Dec. I. An. 9. & 10. obs. 138. p. 311.* De trimellis ita scribit Petrus Dionis des Accouchem. *Lib. II. chap. 3. p. 135.* J'ay veu une jeune femme qui de la premiere couche accoucha de trois garçons. J' ay encore vû la femme d' un' Apoticaire de Befort, qui étoit accouchée deux mois auparavant de *Trimelli.*

trois garçons. Madame d' Arnoton, femme d' un Maitre des Requettes, demeurant rue de Richelieu, accoucha il y a huit ou dix ans de trois filles. Monsieur d' Arnoton étoit à jouer dans son voisinage lorsqu' un laquais lui vint dire, que madame etoit accouchée d' une fille; un quart d' heure après il en vint un autre lui annoncer qu' elle étoit accouchée d' une seconde fille; & un autre quart-d' heure ensuite il vint un troisieme laquais, qui lui dit, que madame venoit d'accoucher d' une troisieme fille; aussitot en se levant brusquement, il pria les dames, avec qui il jouoit, de lui permettre d' aller chez lui, pour empêcher sa femme d'en faire d'avantage. Novit etiam Georgius Francus exemplum in uxoris suæ avia, quæ duas filias & filium uno partu edidit, qui omnes adoleverunt. Idem Heidelbergæ in serici tinctoris uxore aliisque vid. *M. N. C. Dec. II. An. 3. obs. 201. p. 402.* Anno 1628. Norimbergæ pistoris filia ab Italo quodam constuprata tres filiolos uno partu enixa erat; hoc percipiens ipsa læte exclamavit, se quoque ab insultatore suo mercedis loco thalerum tribus iconibus masculinis insignitum accepisse, vid. Joh. Helwig. *Obs. 144. p. 387.* ubi plura exempla recensentur. vit. etiam Viti Riedlini *Linear. medic. An. 1695. Dec. n. 19. p. 440.*

§. 17.

An vero ejusmodi gemellis vel trigeminis, qui non eadem hora, vel die, sed secundo vel tertio nascantur, gemellorum vel trimellorum nomen competat? dubitare videtur Thomas Bartholinus *l. a.* inquiens, ter hæc uxor verius enixa dici potest, quia tempus intercessit; alias ter enixa videtur *ff. de verb. signif.* §. *137.* etiam quæ trigeminos peperit. Sed Justus Fridericus Dillenius non modo fœtibus intervallo bidui, sed etiam trium septimanarum, in lucem editis, gemellorum nomen imponit. Quamvis illi fœtus, qui priori partui post aliquot septimanas

vel

vel unum aut alterum menſem superveniunt, ab aliis autoribus potius a ſuperfœtatione deducantur.

§. 18.

Porro dantur etiam duplices gemelli, ſive quatuor fœtus, uno partu editi. Scribit enim C. Jul. Solinus *Collectan. Rer. memorab. ſive Polyhiſt. cap.3. n. 66. p.m. 14.* Fauſta, quædam ex plebe, partu uno quatuor geminos, mares duos & feminas totidem edidit, monſtroſa fœcunditate portendens indicium futuræ calamitatis. Lotharii ſecundi ſeculo mulier inventa eſt, quæ uno partu quatuor mares enixa eſt, vid. Simon. Majol. *Dier. canicular. Tom. I. Colloqu. 3. fol. m. 41.* quo loco etiam quatuor puellas a matrefamilias natas atque ſecundum non leves auctores Peloponneſiam quandam quinquies quaternos enixam eſſe annectit. Quale exemplum Anno 1683. die 30. Novembris Auguſtæ contigit, dum referente Luca Schrœckio *M. N. C. Dec. II. A. 2. obſ. 9. p. 26 ſeq.* murarii, Jacobi Thomas, uxor viginti novem annorum, parvæ ſtaturæ & tenuis fortunæ femina quatuor jam liberorum, diverſo tempore editorum, mater in fine menſis octavi poſt ingravidationem, circa horam matutinam tertiam, difficili partu puellum, pedibus ſcilicet primo prodeuntibus enixa eſt; quem, doloribus, qui ab excluſione hac ceſſaverant, hora nona redeuntibus, alius hora ſecunda pomeridiana & paulo poſt filiolæ totidem ſucceſſive, omnes in ſitu naturali, ſine magno parturientis niſu exceperunt. Ipſi infantes, ſinguli ſpithamas duas longi omnibus corporis partibus rite ac belle conformati eodem die ſacra baptiſmatis unda fuerunt luſtrati; paulo tamen poſt vitam ordine, in nativitate obſervato, inverſo depoſuere. Simile exemplum annotavit etiam Ehrenfridus Hagendorn *Hiſtor. med. phyſ. Cent. III. Hiſt. 8. p. 292.* de hortulani uxore, quæ quatuor uno partu feliciſſimo nixu enitebatur liberos, ex quibus duo filioli totidemque filiolæ non tantum vitales in auras excludebantur, verum ſinguli quoque ſacro baptismatis ritu initiabantur.

Gemelli duplices.

tiabantur. Ex quibus tamen bini elapsis aliquot a baptismate horis mundo valedixerunt, reliqui vero per tempus integra valetudine sunt usi. An. 1694. in oppido Rust ad Lacum Pisonum, vulgo *Neusiedler-See*, mulier quædam robusta, viginti annorum, primipara, jam sextum, post ingravidationem mensem emensa, circa initium septimi, nullis prægressis erroribus, aut casu, qui partum accelerare potuissent, difficili partu puellam mortuam, & elapso horæ spatio tres puellos vivos eodem partu enixa est, qui a mulieribus baptizati brevi post obierunt. Membra alias bene fuerunt conformata & proportionata, singuli sesqui spithamam longi singulisque placentis ac secundinis præditi, secundum observationem Andreæ Læti *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. Obs. 157. p. 352.* Scotas mulieres esse multiparas atque frequentissime quadrimellos parere, scribit Isbrandus de Diemerbrœc *Anatom. Lib. I. cap. 29. fol. m. 185.* Anno Christi 1538. femina perparvæ staturæ, textoris uxor in vago *Kleinreuth*, prope Noribergam, uno partus nixu duos filios & duas filiolas ediderat, omnesque baptismate sacro erant lavati. vid. Joh. Helwig. *Observ. 144. p. 387.* Bina quatuor fœtuum uno partu exclusorum exempla communicat Georgius Francus *M. N. C. Dec. II. A. 3. obs. 201. p. 402 seq.* In præfecturæ inferioris archi-palatinatus Alzeianæ pago *VVeinheim*, Helvetii cujusdam uxor, juvenis adhuc durante matrimonio hactenus quinque vicibus totidem filios adhuc superstites ex ordine feliciter enixa est. Cum autem sexta utero gereret vice, utut difficilius prioribus, paucis retro diebus ex improviso domi suæ cecidit, unde partus tormina sentiebat, quæ tamen iterum remiserunt, donec circa vesperam filiolum ederet admodum imbecillum, quare, ut baptizaretur, statim Pastorem loci parens accersivit. Cum autem Pastor peractis sacris audiret, adhuc plurium fœtuum esse spem, commoratus est aliquantisper, sed frustra. Sequentis diei summo mane pastorem revocat parens, enarratque post noctis meridiem uxorem iterum edidisse filio-

lum

lum secundum vivum, & mox filiolam mortuam, quartaque vice filiolum mortuum: Una omnes hi infantes parvi quidem, sed perfecti & recte formati erant. Alterum exemplum anno 1684. in vicinia prope Spiram accidit, ubi minoris staturæ femina intra biduum duas puellas, duosque puellos feliciter peperit, qui & ad septimanam usque quartam vixerunt, sed dein unus post alterum iterum emoriebatur. vid. etiam Casin. Viardel *von der weiblichen Geburt Lib. II. c. 13. p. 68. seq.*

§. 19.

De partu quinque filiorum agit Aulus Gellius *Noct. Attic. Lib. X. cap. 2. p. m. 303.* inquiens: Aristoteles philosophus memoriæ tradidit, mulierem in Ægypto uno partu quinque enixam pueros, eumque esse finem dixit: multi jugæ hominum portionis: neque plures unquam simul genitos compertum. Hunc autem esse numerum ait rarissimum. Sed & divo Augusto imperante, qui temporum ejus historiam scripserunt, ancillam Cæsaris Augusti in agro Laurente peperisse quinque pueros dicunt, eosque pauculos dies vixisse matrem quoque eorum, non multo post quam peperit, mortuam, monumentumque ei factum, jussu Augusti, in via Laurentina. De libera muliere, qua ab Alexandria Romam perducta est, ut Hadriano ostenderetur, cum quinque liberis, ex quibus quatuor eodem tempore enixa dicebatur, quintum post quadragesimum diem. vid. Simon Majol. *l. a.* Sic juxta Aristotel. *de Histor. animal. lib. 7. cap. 4. fol. m. 435.* femina quædam viginti fœtus, partubus quatuor edidit: quinos enim singulis partubus enixa est. Mulieres quovis partu tres, quatuor, quinque & plures proles parientis, ex Balduino Ronsseo meminit Ehrenfridus Hagendornius *Histor. phys. medic. Cent. III. histor. 8. p. 292.* In relationibus ordinariis Lipsiensibus anno 1718. sequens legebatur observatio *Leipzig den 12. Mart. 1718. Zu Lissabon hat eine Frau 7. Knäblein auf einmahl gebohren, welche auch alle getaufft worden. Nach diesem aber sind 5. darvon gestorben. Eben diese Frau hat auch vor einem Jahre 4. Kinder zur VVelt gebracht, worvon ebenfalls noch 2. am Leben sind.*

Quadrimelli.

§. 20.

Alia obſervatio. Sequentem obſervationem recenſet Gabriel Clauderus *M. N. C. Dec. II. An. 4. obſ. 151. p. 286 ſeq.* Dum præterito anno menſe Aprili milites Lüneburgici Saxoniam ſuperiorem tranſibant, Hungariam petituri ac hoſti communi Anti-Chriſtiano cum aliis ſe oppoſituri, nonnulli pernoctabant in pago *Königshofen*, prope Eiſenbergam, Misniæ urbem, dum hoſpita die antecedenti peperat filiolam: Inter gaudia & pocula convivalia conſueta miſcentur quoque diſcurſus de re militari, ubi inter alia miles magis conſultum fuiſſe dicit, ſi excluſus fuerit filious, ne deficerent glorioſiſſimo noſtro Imperatori milites neceſſarii. Cui hoſpes jocoſe reponit, impoſterum pro virili virum ſeſe fore præſtiturum. Quid fit? Togatus hic in caſtris venereis miles, abſoluto puerperii tempore, uxorem denuo reddit gravidam, & accidit, ut illa, dictis militibus Luneburgicis principio menſis Decembris rurſus hic tranſeuntibus ac domum repetentibus, partu ſeptimeſtri eniteretur quinque filiolos, quorum tres vivi ſacro baptismate ſtatim imbuti, cum reliquis duobus, vitam extra uterum non expertis, uni loculo incluſi terræ fuerint redditi. Nimius extra dubium fuit ruſtici hujus in coitu fervor; hinc ſpiritus ſeminales in ovario muliebri largius diſſeminati conatum ejus intentioni inſufficientem reddiderunt. Poſſe autem unico coitu quinque ſimul unius ovarii ovula, uti in gemellis tantum duo, imprægnari, dubitare vetat obſervatio Johannis Mauricii Hoffmann. *M. N. C. Dec. II. An. 9. obſ. 224.* in qua ſciagraphiam notabilium in anatome corporis feminini viſorum exhibens inter alia *p. 413 ſeq.* inquit: Ovarium ſiniſtrum aquæ calidiſſimæ aliquamdiu immerſum ſeparato membranaceo involucro ovula multa noſtro ſuggerebat viſui, cumprimis vero contemplabamur quinque ovulorum in unum factum coalitum; tot namque numerare poteramus arctiſſime ſibi invicem connata, ut nullum præter lineas adfuerit ſeparationis aut diſtinctionis indicium &c. Ubi ſimul quinque hæc ovula depi-

depicta reperies. Plura trium, quatuor, quinque & plurium, unico quasi partu editorum, fœtuum alleganda restarent, quæ tamen in Tractatu de Partu & quidem de partu numeroso recensebimus, hoc loco iterum ad gemellos & quidem primo ad eorum signa regredientes.

CAPUT II.

De gemellorum signis.

§. I.

AN scilicet gemellorum gestatio in prægnantibus aliquo signo dignosci possit, affirmant alii autores, alii negant. De gemellorum signis ita sentit Dionis *des Accouchemens Lib. II. cap. 3. p. 136.* dans les premiers mois on ne peut pas connoitre, s'il y a deux enfans; on ne s'en appercoit, que lorsque les enfans commencent a remuer; & on en a des signes certains, quand en examinant le ventre de la mere, on le trouve plus gros, qu'il ne devroit être, s'il n'y en avoit qu'un. S'il y a deux eminences l'un au côté droit, l'autre au côté gauche, & qu'il y ait une ligne au milieu un peu deprimé, & moins elevée, que les deux côtez: si en mettant les deux mains sur le ventre, on sent plusieurs & differens mouvemens aux deux côtez; si ces mouvemens, sont plus fréquens qu'a l'ordinaire; si le ventre est tendu en rondeur, & non pas en pointe sur le devant; si la femme est plus incommodée de cette grossesse, que des autres: si le fardeau de l'enfant lui fait de la peine à porter; si ses jambes & ses cuisses sont toujours enflées, & même les levres de la matrice: tous ces signes assurent la pluralité d'enfans. Inquit etiam Petrus Pachequus *Observat. Lazaro Riverio communicat. obs. 45. p. 276.* Uxorem meam & multas alias mulierculas geminam prolem parituras prædixi, quarum matres gemellas ediderant, graviditas illis molesta præter morem, uterus maxime turgeret & brevi tibiæ & pedes inflarentur, parumque moveretur fœtus ultimis mensibus, conclusus in angusto loco, propter socium,

Gemellorum signa an dentur?

dimi-

dimidium locum occupantem: raro in prædictione aberravimus. Et Franciſcus Mauriceau dans les obſervat. ſur la groſſeſſ. *Obſ. 165. p. 92.* inquit: J'ay predit a une femme, qu'elle eſtoit groſſe de deux enfans: car elle avoit le ventre grandement tendu en largeur, avec une depreſſion vers le milieu, & les jambes & les cuiſſes extremement enflées, comme auſſi toutes les deux leevres dela vulve, qui eſtoient ſi tumifiées, que ſon chirurgien avoit eſtoit obligé d' y faire pluſieurs ſcarifications pour en evacuer les ſeroſitez. Ces diſpoſitions eſtant presque toujours ordinaires à toutes les femmes, qui ſont groſſes de pluſieurs enfans.

§. 2.

Signa incerta. Ex nullo tamen ſigno geſtationem gemellorum colligi poſſe, ſtatuit Thomas Bartholinus *de inſolit. Part. viis cap. 20. pag m. 208. ſeq.* credens meram eſſe conjecturam, ſiquidem nullum certum ſignum detur, antequam in lucem gemelli prodeant. Non tumor abdominis, qui major in ſimplici fœtu aliquando, quam in gemellis; nec motuum diverſitas, quam non raro in gravidis ex ſolo embryone tantam notavit; ut juraſſet, gemellos utero claudi, & in gemellis motum adeo exile vidit, præſertim ultimis menſibus, quia arctius inter ſe connexis gemellis, locus pro motu deficeret, ut pro ſimplici fœtu vix ſufficiens videretur. Nec id indicat externa linea medium abdomen dividens, quod aliqui pro certo ſigno habent, ipſe tamen Bartholinus falſum in uxore ſua deprehendit. vid. etiam idem Bartholinus *Anatom. lib. I. cap. 29. p. 277.* quo loco adhuc addit, nec pedum tibiarumque ultimis menſibus inflationem ſignum eſſe gemellorum, quia etiam in ſimplici fœtu tument: nec denique amplam ventris diſtenſionem, quam varius ſitus in uno fœtu fingere poteſt. Tumor pedum, quem plerique medici ac obſtetrices pro ſigno gemellorum agnoſcunt, non ſemper adeo certum deprehenditur, unde de femina, quæ antea ſemper gemellos geſtarat, ita ſcribit François Mauriceau *dans les obſervat. ſur la Groſſeſſe obſ. 502. p. 301.* Ce qui me parut aſſez extraordinaire

naire, en cette femme, est qu'elle n'avoit point eu les jambes enflée dans les derniers mois de sa grossesse, comme ont ordinairement les femmes, qui sont grosses de plusieurs enfans.

§. 3.

A tumore abdominis desumptum gemellorum signum æque incertum est, quia nonnunquam in simplici fœtu, a mola simul præsente, vel flatibus, vel abundantibus aquis nimis intumescit. Annotante enim Philippo Jacobo Hartmanno, in femina filiolum enixa abdomen rigide erat extensum atque sub regione epigastrica ab uno hypochondrio ad alterum, transversim justa fœtus magnitudine, corpus situm esse comparebat: durum istud & renitens, quamvis puerpera ægerrime tactum ferret. Isti vero in regione epigastrica loco elato respondebat depressus, instar convallis, qui umbilicalem ab uno illo ad oppositum emetiebatur; post quem rursus in hypogastrio par supremæ abdominis elatio conspiciebatur. Illis obstetrix gemellorum restitantium suspiciones oggerebat, fœtumque jamjam in lucem proditurum supremam epigastrii regionem adhuc occupasse, quo ipso de gemellis conjecturam firmare studebat. Defunctæ autem feminæ apertio rerum faciem detexit: intensum, ad rupturam usque abdomen quando chirurgus perforabat, quasi ex bombarda explosio facta in faciem secantis sordes ejaculatæ fœtore pessimo totum conclave inficiebant. Corpus autem illud elatum & durum deprehendebatur, colon nimis expansum. *vid. M. N. C. Dec. III. An. 9 & 10. obs. 102. p. 189.* Sic Vitus Riedlinus *Linear. med. an. 1697. Aug. obs. 27. p. 568.* mulieris cujusdam meminit, quæ ter trifariam gemellos enixa fuerat, cum vero post hæc iterum concepisset & abdomen inde magis, quam unquam ante magnitudine auctum fuisset, non solum ex hoc tergeminos se gestare firmiter credidit, sed & capita illorum tactu se deprehendere posse coram aliquot amicis, sæpius sancte affirmavit, qui hoc etiam tanquam expertæ crediderunt. At cum postea debito feliciter peperisset, non nisi unicus solum

An tumor abdominis signum sit gemellorum?

filiolus, sed sat magnus in conspectum venit. Ex quo, quam fallacia & hic tantum non omnia sint signa, patet. Juxta Antonium Deusingium, ipse abdominis tumor gemellos minime comprobat, utpote qui nonnullis unum fœtum gestantibus major esse potest, quam aliis quidem gestantibus gemellos, nec certi quid arguit protuberantia in latera, quæ quandoque ex æquo ab uno itidem fœtu contingit utrinque, ac ubi gemelli gestantur, fieri potest, ut protuberantia in alterutro latere major sit. vid. Thom. Bartholin. *Cent. IV. Epist. 30. p. 125 seq. & Epist. 31. p. 193.* Ipse Bartholinus non modo tumorem majorem in simplici partu, quam in gemellis sæpius se observasse, sed etiam duplicem in abdomine lineam, quam aliqui pro indicio, gemellos utero gestari, habent, in uxore sua id non successisse animadvertit. Motuum equidem vel diversitas vel vehementia suspicionem firmiorem subministrat, exemplo Rebeccæ *Genes. cap. 25. vers. 22 seq.* in cujus utero collidebantur inter se filii sive gemini; Non paucas tamen Bartholinus novit gravidas, quæ in hoc signo falsæ fuerunt, uniusque fœtus diversum validumque motum sentientes. In propria uxore, duodecimo partu gemellas edente filiolas, fœtuum motum longe tardius, quam unquam antea perceptum annotavit Vitus Riedlinus *Linear. med. 1697. Sept. obs. 3. p. 664 seq.*

§. 4.

Incerta signa ante partum.

De signis ante partum ita scribit Henricus a Deventer *Nov. Lumin. Obstetricant. cap. 44. p. 189 seq.* Difficile nonnunquam est dignoscere aut dijudicare, unusne an plures exstent infantes, præsertim ab initio, quum superiora uteri tactu non exploraveris; nonnunquam unicus infans in utero manibus pedibusque ita intricari potest, ut videantur gemini inesse: quocunque manum vertas, brachium obvium habes, aut crus, aut manum, aut pedem, ut nonnunquam dixeris: perinde est, ac si totus infans ex meris brachiis, cruribusque aut manibus pedibusque compositus esset. Equidem non ignoro, pergit dictus autor, hæc, quæ dicta sunt,

aliena

aliena videri inexpertis, cogitantibus, nil facilius esse, quam res tactu discernere, & facillime manum a pede dignosci, si quis animum parum attendere velit. Sed sine offensione accipiendum est, quod istiusmodi hominum genus dicit: in tranquillo (sicut proverbium habet) quilibet gubernator est; Si, quæ latent, membra intra uterum æque clare distingui possent, ac extra, plumbeus sane rusticus aut Bœotica mulier istam operam facillime præstaret: quoniam vero uteri, ac imprimis oris ejus angustia manus adeo arcte comprimitur, vix quicquam difficilius factu est, quam quæ manu comprehenderis, tactu dignoscere, præsertim post humores diutius effluxos manu altius immissa: ex unius quidem membri contrectatione de altero judicari posse concedo, exempli gratia, ex clunibus & femore, id, quod annexum, sentitur, necessario crus, non autem brachium, esse judicandum; ita etiam ab humeris & brachio descendenti satis cognitum est, subsequens membrum cubitum esse, non autem tibiam; interim sciendum est, non semper tam amplum dari spatium, ut ab uno membro distinctim ad aliud progredi manu liceret, aut eam tam libere movere; ægre nonnunquam manus promovetur aut removetur, & tum ex quoquo membro primum obvio judicium ferendum est: posito, te manum primum, eaque relicta pedem obvium habere, deinde manu dextrorsum aut sinistrorsum flexa brachium sentis sive crus, unde certus es, te hoc vel illud membrum sentire? aut si quidem distinguere possis, qui scis, unius ejusdemque corporis membra esse? forsan ita se res habet, forsan non; neque certior eris, etiamsi quarta vel quinta vice tactu repetito brachia vel crura sensisse tibi persuadeas, qui scis, num eadem sint, quæ antea sensisti? mihi quidem exploratum est, plures per hunc errorem lapsos esse. Certissimum gemellorum indicium, si duo capita, aut duo terga sentias: nunquam in uno eodemque corpore duplex caput invenitur, nisi monstrum fuerit; & tum errore adhuc facile capi poteris, num duplex illud caput uni eidemque corpori annexum sit.

§. 5.

in ipso partu. Denique in ipso partu nonnulli medici & obstetrices ex alterius jamjam editi fœtus umbilico ejusque rugis nodisque, alterius in utero adhuc detenti gemelli præsentiam augurantur atque prædicunt, idque Avicennæ verbis confirmant, qui *Fen. 21. lib. 3. Tract. I. cap. 17.* ita scribit: De signis geminorum, & qui supra sunt, secundum quod dixerunt, & expertum est, ut consideretur umbilicus nati primi continuus cum fœtu; tunc si non fuerit in ipso ruga nec nodus, non erit post natum primum filius; & si fuerint in ipso rugæ, tunc prægnatio erit secundum numerum rugarum. Quæ verba ita explicat Casparus a Reies *Quæst. jucund. 52. n. 3. p. 662.* sane ex tali signo videtur voluisse Avicenna, non solum fœtus, quos postea mulier paritura est, cognosci posse, sed gemellorum etiam notitiam inde haberi. Hæc tamen tanquam fabulosa a peritioribus non immerito rejiciuntur; de quibus alibi plura.

CAPUT III.

De gemellorum tunicis atque placentis.

§. I.

Gemellorum tunicæ. POrro non solum de umbilicali funiculo, sed etiam de placentis & tunicis gemellorum, quæ partes simul secundinæ vocantur, nonnulla consideranda veniunt, & primo quidem de ipsorum tunicis ventilari solet quæstio: *An gemelli unico vel pluribus includantur involucris?* Ad quam differentes differenter respondent autores, dum alii singulis gemellis peculiarem tribuunt membranam, alii utrisque geminis simul conceptis eodemque tempore exclusis; alii unius ejusdemque sexus unicam tantum tunicam, diversi autem sexus geminis duas membranas adscribunt. Inquit enim Hippocrates *de Superfœtat. oper. Sect. III. fol. m. 43.* Quæ gemellos utero gestat, eo die, velut concepit, parit, uno autem involucro utrumque fœtum continet. Et *Tr. de Puer. natur. l. a. f. 28.*

f. 28. duplici fœtui duplex etiam involucrum concedit his verbis: Quod ex uno congreſſu gemini procreentur, hoc argumento conſtat, canis, ſus & alia animalia uno congreſſu duos & plures fœtus pariunt, quorum quisque in utero ſuo ſinu & membrana conditur. Atque hæc ipſi contingere cernimus, eosque omnes eadem utplurimum die parere. Ad eundem quoque modum in muliere, ex uno veneris complexu nati gemelli uterque ſinu ſuo & involucro conditur, & eadem die in lucem prodit, alterumque prius cum ſuo involucro foras egreditur. Statuit autem Johannes Jacobus Franciſcus Vicarius *Baſ. univerſ. med. lib. I. cap. 3. p. 31.* quod, ſi duo ova in una veſicula contineantur, tunc fiant vel duo maſculi, vel binæ femellæ, ac tunc contineantur in una ſecundina; vel ſi contineantur hæc ova in diverſis veſiculis, tum etiam in diverſis ſecundinis (ſive gemelli, ſive diverſi ſexus & plures generentur) includantur. Juxta verba Andreæ Laurentii *Hiſtor. anat. lib. VIII. qu. 21. fol. 313.* quæ gemellos geſtat, eadem die parit, habet autem utrosque puellos in una ſecundina. Itaque qui gemelli unius ſunt ſexus, iisdem ſecundinis involvuntur: ſua quisque tamen vaſa habet umbilicalia: qui vero diverſi ſunt ſexus, diverſas tunicas accipiunt. Qui item unius ſunt ſexus, eadem uteri parte geſtantur dextera quippe mares ambo, ſiniſtra femellæ geminæ. Quod ſi diverſi ſint ſexus, mas dextra, femina ſiniſtra uteri parte concluduntur. Referente Thoma Bartholino *Act. Hafnienſ. Vol. II. obſ. 22. p. 53.* in examine obſtetrices quædam de gemellorum ſecundinis interrogatæ, omnes ſe & ſimplices, ſed nota quadam ſeparabiles, & geminas diſtincte ſeparatas obſervaſſe reſpondebant. Monebat tamen alia quædam, Eliſabetha, cæteris ut videretur exercitatior & præcipua, ſecundinas ſeu membranas geminatas eſſe, ſi diverſi ſexus ſint gemelli, ſimplices & unitas, ſi unius ſexus. De numero membranarum ratione differentis ſexus inquit Joachimus Georgius Elsnerus *M.N.C. Dec. I. An. 1. obſ. 39. p. 127.* Hippocrates & cum illo totus fere eruditiſſimorum anatomi-

corum globus in hac fuere ſententia, quod, licet feminæ gemellos pluresve geſtent utero, fœtus illos adnatos eſſe unicæ placentæ, diviſis ſolummodo funiculis. Quæ ſententia licet a quam plurimis hactenus amplexa fuerit, fuere tamen nonnulli, qui primo ſcrupuloſi, tandem ſubtilitate ſua præoccupati, concluſerunt: quando gemelli ſunt unius ſexus, tunc gaudere illos communi placenta; ſi alter illorum eſſet maſculus, altera vero femina, tunc ſingularibus involvi membranulis, ſingularemque habere placentam. Cujus ſententiæ fautor quam maximus eſſe videtur ſubtiliſſimus Boccalinus, in cujus relatione ex Parnaſſo *Relat.93.* Apollinis verba ad Traſeam ſequentia ſunt: Un voſtro pari deve ſapere, che all'ora, che una donna concepiſce due gemelli, ſe eſſi ſono maſchi ambedue, ſi veggono racchiuſi entra una ſottiliſſima membrana, coſa che anco accade, ſe amendue ſono femine: Ma ſe arriene, che uno ſia maſchio, e l'altra femina, la ſagaciſſima natura in una particolar membrana ſeparata dal maſchio conſerva la femmina &c. De his fœtus membranis Cornelius Stalpart van der Wiel *Obſerv. rar. Cent. I. obſ. 74. p.331.* ita ſcribit: Certant viri docti, num gemelli in utero impraegnati una eademque ſemper cingantur membrana, quæ in duas, veluti mediaſtino quodam diviſa partes fœtus diſtinguat. Verum equidem eſt in ſuperfœtatione, cum nec ſimul concipiuntur, nec ſimul eduntur, ſingulos fœtus diſtinctis involvi membranis, diverſiſque uteri affigi partibus, ita ut, etiamnum incluſo altero, alter emitti queat. Longe autem aliter circa gemellos eodem conceptos tempore res ſe habet, qui eadem quidem plerumque incluſi membrana, eodemque contenti loco, alterius tamen cujusdam tenuioris membranæ interventu diſtinguuntur, quæ aquæ preſſione poſt alterius egreſſum facillime rumpitur. Secundum Joh. Jac. Franc. Vicar. *Baſ. univ. medicin. lib. I. cap. 3. p. 31.* ſi duo ova in una veſicula continentur, tunc fiunt vel duo maſculi, vel binæ femellæ, ac tum continentur in una ſecundina, vel continentur in diverſis veſiculis & tum etiam in diverſis ſecundinis includuntur.

§. 2.

§. 2.

Nonnulli quoque autores, inter membranas chorion & amnion distinguentes, singulis equidem gemellis atque trigeminis alteram harum membranarum, tenuem scilicet, sive amnium in specie concedunt; alteram autem, seu crassiorem, chorion dictam, tam gemellis, quam trigeminis communem eosque cunctos involventem agnoscunt. Quod etiam non improbabile videtur Johanni Bohnio *circul. anat. physiol. progymn. II. p. 25.* ubi inquit: Laurentius equidem distinctione inter gemellos unius ac disparis sexus nodum solvere conatur, illosque easdem seu communes, hos diversas & solitarias habere tunicas asserit: obstat tamen experientia, quæ diversi æque ac ejusdem sexus fœtus distinctis utplurimum amiculis prodire testatur, quod vel ideo mirari haud decet, dum singula ovula, unico fœtui consecrata propriis suis instructa cernuntur tunicis, & multipararum quilibet catulus peculiares secundinas sibi vendicat. Haud omnimode tamen impossibile videtur naturæque vim infert, in uno eodemque ovulo femineo, duorum aliquando embryonum stamina produci, adeoque binos fœtus communi interdum & unico involucro gaudere; pari circiter fato ac ex uno tritici grano duplex, imo multiplex spica progerminat & in uno ovo duplex atque triplex cicatricula cum totidem vitellis & albuminibus conspicitur, ex quo gemini pulli nascuntur, raro quamvis vivaces; magis autem singulare est Stenoni in utero ovis cujusdam visum, fœtus scilicet tres communi chorio stipati, amniis autem propriis seclusi. Imo hæc communio secundinarum non tantum, prout de oviparis modo dictum, causa est, cur gemelli ejusmodi utplurimum abortivi aut brevioris vitæ sint? sed quoque cur corpora eorum variis modis coalescant & monstrosa prodeant. Docet etiam Melchior Sebizius, quod, quamvis unusquisque fœtuum in gemellis & partu numerosiore peculiari gaudeat involucro interno, ἄμνιος Græce dicto, involucrum tamen externum, χόριον nuncupatum, non raro

Ratione chorii & amnii.

ro

ro unicum habent, uti ex Sebizio refert Christianus Fridericus Garmannus *Oolog. curios. Dissert. I. §. 34. p. 29 seq.* ubi addit: hoc tamen perpetuum non est, membranæque istæ potius una propter contiguitatem & mutuam adnascentiam videntur, quam reipsa sunt. Et Johannes Bartholomæus Adamus Beringer *Ideæ Institut. medicin. Thes. 15. pag. 37.* inquit, gemellos fœtus ex gemellis ovulis tertiæ cuidam membranulæ inclusis, ita tamen, ut hæc totaliter a se invicem divisa, generari, secus si in parte quadam cohærentia fuerint, monstra progigni. Item Franciscus Mauriceau statuit de *Art. obstetric. lib. II. cap. 3. p. m. 262.* quod, si plures adsint fœtus, iidem nunquam in uno eodemque involucro reperiantur conclusi, sed quilibet peculiarem habeat tunicam, amnium scilicet & propriam aquam, ne ipsorum corpora se invicem attingentia postmodum coalescant invicemque cohæreant; in quo casu facillime monstra oriri possunt.

§. 3.

Autoris sententia. Quænam autem sententia de gemellorum tunicis veritati & experientiæ proxime accedat, ex observationibus, quarum aliquot tantum recensebo, benevolus lector ipse judicet. Exemplum gemellorum unius sexus in unica secundina recenset Nicolaus Blegny *Zodiac. Med. Gallic. An. I. mens. Novembr. Obs. 5. p. 173.* inquiens: Chirurgus in oppido Tilleriano Normanniæ Magister, in partu difficiliori vocatus ejusdem sexus gemellos eduxit unica secundina obvolutos, etsi alter vita donatus esset, magnitudinis solitæ; alter mortuus, exsiccatus, a secundina liber, quasi tantum quinquemestris. Filiolas gemellas communem & unicam secundinam habentes peperit uxor Viti Riedlini, cujus vid. *Lin. Med. An. 1697. Octobr. Obs. 3. p. 666.* E contra Johannes Guilelmus Riva in gemellis unius ejusdemq; sexus duplicem secundinam observavit, & quidem in cadavere Romanæ puerperæ duas secundinas cum suis funiculis, quorum singulis annexus erat puerulus, invenit, qui fœtus ambo ejusdem perfectionis & magnitudinis

dinis fuerunt exiſtimati; uti ex ejusdem Rivæ communicatione cum annexa figura refert Joachimus Georgius Elsnerus *M.N.C.Dec. I. an. I. obſ. 39. p. m. 127. ſeq.* Quamvis etiam ſæpiſſime gemelli diſparis ſexus plerumque etiam diverſis involuti reperiantur involucris, juxta ſententiam ſupra allegatorum autorum, & Coſmi Viardel exemplum *von der vveibl. Geburt, lib. II. c. 17. p. 82. ſeq.* ubi duplicem ſecundinam cum duplicis aquæ effuſione in gemellorum diſparis ſexus partu annotaſſe refert; femina ſcilicet poſt aquæ effuſionem primo filiolam pepererat, poſt horæ autem ſpatium, rupta alia membrana novaque excreta aqua, Viardel filiolum extraxerat. Contrarium tamen exemplum, diverſi ſcilicet ſexus gemellorum, uni eidemque involucro incluſorum, refert modo dictus Elsnerus, qui *loc. all. pag. 129.* ſe Vratislaviæ in femina operarii cujusdam, quæ enixa fuit gemellos diverſi ſexus, una involutos ſecundina unaque placenta, vidiſſe affirmat ſimulque iconem addit: plura ſimilia addi poſſent exempla gemellorum diverſi ſexus, qui adhuc in vivis, quique communi in utero gaviſi ſunt involucro. Ex quibus nunc evidenter apparet, naturam certæ regulæ adſtrictam non eſſe. Non enim ſemper gemellos pluresve fœtus una gaudere videmus placenta, nec naturam, ob diverſitatem ſexus, fœtus ſemper ſeparare.

§. 4.

Gemelli diverſæ magnitudinis.

Interdum etiam naſcuntur gemelli, qui non ſunt ejusdem magnitudinis, quapropter a quibusdam pro ſuperfœtatis haberi poſſent, quale exemplum recenſet Lucas Schrœckius *M. N. C. Dec. I. an. 9. & 10. obſ. 162. p. 356.* Femina ſcilicet quædam parvæ ſtaturæ gibboſa, exacto novem menſium curriculo filiolas binas, pauco temporis intervallo pepererat, quarum una elegans, & omnibus corpuſculi membris rite conformata, viva & alacris; altera fœtum quinquemeſtrem longitudine, juſta articulorum compagine, niſi quod a capite, in acumen faſtigiato, ad pedes usque, quaſi ſtudio duos inter aſſeres leniter compreſſa eſſet, præſentans, mortua na-

ſcebatur. Superfœtationem hic factam ſuſpicari quis potuiſſet, niſi placenta una uterina, quæ gemellis iſtis ejusdem ſexus communis erat, dubium ſolviſſet.

§. 5.

De trimellorum tunicis. Quandoque etiam tergeminos eadem membrana concluſos repertos fuiſſe, minus verum non videtur Cornelio Stalpart van der Wiel *obſerv. rarior. Cent. I. obſ. 75. Schol. p. 332.* quandoquidem obſtetrix quædam, Eliſabetha Tomboy, illud ipſum ſibi in ruſtici cujusdam tergeminis videre licuiſſe retulit. Eo tamen caſu diſtincto quivis ligatur funiculo. Et Cornelius Solingen *Embryulc. ofte Afhalinge eenes dooden Vruchts cap. 31. pag. m. 292.* inquit: Evenvvel heeft my een ſekere oude vvoedvrouvv vvillen verſekeren, dat ſy drie kindertjens in een vverk met tvve ſcheydts vlieſen gehaelt heeft. Id eſt, eo caſu tres iſtos fœtus duabus intermediis a ſe invicem ſegregatos fuiſſe membranis. Germanica Franciſci Mauricæi verſio *de Morb. gravid. lib. I. cap. 9. p. m. 13.* ita de geminorum tunicis loquitur: *Wenn das Weib mit zweyen oder einer gröſſern Zahl Kindern, die in eben einem Beyſchlaff ſind gezeuget worden, und insgemein Zwillinge genennet werden, niederkommt, (das doch ein anders iſt, als die After-Empfängniß) ſo kan man es daran erkennen, daſs ſie alle beede einer Dicke und Gröſſe ſind, und daſs ſie nur eine beeden gemeine Nachgeburt haben, und keins von dem andern anderſt, als durch ihr Häutlein, die ein iedes abſonderlich mit ſeinem Gewäſſer umwickeln, geſondert, und nicht alle beede in eben einem Häutlein, und eben einem Gewäſſer, wie etliche entgegen der wahren Beſchaffenheit meynen, ſeyn werden.* Quod latine ſic reddit Theophilus Bonetus *Polyalth. Tom. III. cap. 26. f. 335.* Exinde gemelli eſſe cenſentur, quod ambo ejusdem fere ſint magnitudinis, unaque communi fruantur ſecundina, neque ab invicem ſeparentur, niſi beneficio propriæ membranæ utrumque cum aquis concludentis: Neque enim uterque una eademque membrana includitur, eidemque aquæ innatant, id quod nonnulli perperam credunt.

Tri-

Trimellos in communi chorio, sed distinctis amniis conclusos, in puerpera post duarum puellarum partum, ob tertium infantem jam mortuum in utero remanentem, exspirante per sectionem observavit Adamus Brendelius *observ. anat. obs. 8. p. 25 seq.* qua fœtum mortuum etiamnum tam chorio communi, quam amnio proprio investitum reperit. Horum etiam fœtuum funiculi peculiares non procul a placenta ad instar trium ramorum concurrebant; & truncum tres digitos latum valdeque crassum & amplis vasis instructum constituebant, qui demum placentæ uterinæ implantabatur, ac sua vasa in varios ramulos surculosque diremta per totam hepatis uterini compagem diffundebat. vid. etiam Ephem. Acad. Nat. Cur. *Cent. III. & IV. obs. 65. p. 376.* Ita etiam Nicolaus Steno observavit fœtus tres communi contentos chorio, amniis autem propriis seclusos, fuisse, vid. Joh. Gothofr. Berger *Physiol. Part. II. cap. 1. p. 466. Justina Siegemundin obstetrix Brandenburgica Tract. German. de art. obstetric. cap. 6. p. 119 seq. ad quæstionem, Wie es sich mit denen Zwillingen verhalte, ob sie allezeit in einer Nachgeburt liegen, oder ob ein iedes Kind seine eigene Nachgeburt habe, und wenn sie in einer liegen, ob auch das Wasser zweymahl springet? wie es sich verhalte, wenn ein iedes Kind in seiner eigenen Nachgeburt lieget, ob denn die erste Nachgeburt des ersten Kindes bald dem andern Kinde nachgehet, oder ob sie zurücke bleibe, bis die Kinder beyde gebohren sind?* ita respondet: *Es liegen zwar Zwillinge in einer Nachgeburt, und haben nur ein Netze oder Hæutgen zum Unterscheid, aber doch ein iedes hat sein eigen Wasser, weilen das Mittel-Hæutchen des andern Kindes Wasser beschliessen hilfft. Wenn also das erste Kind gebohren ist, so folget die völlige Wasser-Blase des andern Kindes, wie bey angehender Geburt des ersten Kindes, und muss eben so springen, es sey viel oder wenig Wasser bey denen Kindern. Es geschiehet zwar, dass zwey Kinder in einem Wasser und einer Nachgeburt beysammen liegen, und kein Netze darzwischen ist, aber sehr selten, da ich doch viel Zwillingen geholffen habe, alsdenn springet das Wasser nur ein-*

 mahl

mahl, und folgen die Kinder bald eines dem andern nach. So liegen auch viel Zwillinge ein iedes in einer eigenen Nachgeburt, dabey springet das Wasser auch zweymahl, als wenn das erste gebohren worden, so spannet sich das andere Wasser an, wie das erste, bis es springet, wenn es wohl in acht genommen wird. Circa quæstionem, an gemelli uni simul membranæ sint involuti, an vero singuli fœtus propria veste obducantur, & inde an una solum, an vero plures secundinæ pro numero fœtuum tales partus sequantur, Vitus Riedlinus *Linear. medic. an. 1695. Decemb. lin. 7. p. 441. seq.* observationem recenset de textoris cujusdam uxore, quadraginta quinque annorum, quæ post aliquot infantes iterum gravida ex nimis intumescente abdomine ipsamet plures fœtus in utero latitare conclusit. Partu instante obstetrix fœtus pedes deprehendebat, eumque feliciter extrahebat, funiculoque umbilicali dextro alligato secundinam promovere voluit, ast loco hujus alium adhuc subesse fœtum invenit, qui iterum pedibus ex utero, nec ita difficulter prodiit, funiculo hujus itidem breviori sinistro pedi appenso; ventreque exterius explorato, tertium adhuc in utero hærere fœtum percepit, qui totus amnio involutus cum magno matris labore protrusus fuit, debilior tamen. Hunc cum suo funiculo secundina, & unica quidem sequebatur, in quo tamen tres quasi cellulæ & duo adhuc amnia notabantur.

§. 6.

Gemellorum placenta.

Non autem solummodo circa gemellorum membranas, uti hactenus dictum, sed etiam circa placentas uterinas atque funiculos umbilicales dissentiunt autores, dum nonnulli cuilibet gemello proprium funiculum umbilicalem propriamque placentam assignant; Feminæ enim cuidam gemellos parienti, quorum uterque propria gaudebat placenta, se adstitisse scribit Johannes Jacobus Harderus *M. N. C. Dec. II. an. 2. obs. 185. pag. 409.* Alii cuilibet gemello proprium equidem funiculum, communem autem cum altero fœtu placentam adscribunt; Duplici utplurimum gemel-

mellos gaudere placenta uterina, rarius, imo rariſſime una ex Henr. a Deventer *cap. 44.* allegat Hermannus Frid. Teichmeyerus *Inſtit. medic. leg. cap. 1. p. 11.* Ipſius autem Deventerii verba *Nov. Lum. obſtetr. p. m. 194.* ſic ſonant: Quodſi forte (ſed raro id fit) unicuique infanti peculiaris ſit ſecundina, & obſtetrix infantis jam excluſi ſecundinam ſegregatam & ſolutam inveniat, eam mox poterit excludere. Alii adhuc ratione ſexus diſcrepant, dum gemellis unius ejusdemque ſexus unicam tantum placentam communem, diſparis autem ſexus fœtibus propriam attribuunt. Quod pariter de trimellis affirmant. Cui tamen ſententiæ alii contradicunt, v. g. Petrus Rommelius *M. N. C. Dec. III. an. 7. & 8. obſ. 45. p. 70.* inquit: Plurimi medicorum olim & nunc in ea verſantur opinione, ac ſi in partu gemellorum, pro diverſitate ſexus diverſimode etiam ſeſe habeant ſecundinæ, ita ſcilicet: ſi gemelli ſint diverſi ſexus, ſecundinæ tunc etiam ſint geminatæ, & quilibet fœtuum peculiarem obtineat placentam; ſi vero unius ejusdemque ſexus fuerint, tunc ſecundinas eſſe unitas & ſimplices. Quam maxime vero hallucinati ſint talia ſtatuentes, & adhucdum hallucinentur, quotidiana fere commonſtrat experientia, quæ naturam (ignoſcite quæſo, quibus hoc vocabulum ſordet) nunc ſimplicibus ſecundinis, pro pluribus fœtibus, non unius tantum ejusdemque, ſed etiam diverſi ſexus, contentam eſſe, mox vero duplici placenta in gemellis ejusdem ſexus luxuriari docet.

§. 7.

De geminis, qui ſinguli ſua concluſi erant membrana propriisque donabantur placentis vid. Corn. Stalpart van der Wiel *cent. I. obſ. 75. p. 329 ſeq.* hi quoque gemelli ſinguli ſuo utebantur umbilicali funiculo, inſuper tamen etiam tertio communi erant donati. Trimellorum exempla aliquot adducit Thomas Bartholinus *Hiſtor. anatom. cent. IV. hiſt. 83. p. 402.* Et *pag. ſeq.* ita pergit: quanquam ſinguli ſuos habeant funiculos, unicæ tamen placentæ nonnunquam inſeruntur, ex obſervatione Michaelis Ru- *Exempla.*

 perti

perti Besleri: Nonnunquam binis, quod obſtetrix noſtra vidit apud puerperam in platea boreali. vid. etiam *ejusdem epiſt. medic. Cent. III. ep. 62. p. 250 ſeq.* ubi unicam placentam uterinam pluribus ſufficere embryonibus ſcribit. *Item anatom. lib. I. cap. 36. p. m. 304. ſeq.* Gemellorum unius ſexus unicam tantum placentam communem habentium exempla annotavit Franciſcus Mauriceau *obſervat. ſur la groſſeſſe, obſ. 93. p. 55.* inquiens: Le 14. Aouſt 1673. j'ay accouché une femme de deux enfans masles, qui n'avoient qu'un ſeul arrierefaix, qui leur eſtoit commun, comme il arrive le plus ſouvent aux enfans jumeaux. *Obſ. 159. p. 89.* inquit: Le 5. Mars 1676. je delivray une femme d'un fort gros arrierefaix, qui eſtoit commun à deux gros enfans masles vivans, dont elle eſtoit accouchée toute ſeule depuis une demy-heure. *Obſ. 212. p. 120.* ſcribit: Le 22. Janvier 1678. j'ay accouchée une femme de deux filles vivantes, qui n'avoient qu'un ſeul arrierefaix commun. Alia exempla de gemellis cum una placenta idem autor annotavit *l. a. obſ. 227. p. 130.* & quidem de puellis. *item obſ. 451. p. 264. obſ. 528. p. 309. ſeq. obſ. 540. p. 317.* de gemellis maſculis *vid. obſ. 279. p. 163. obſ. 481. p. 282. obſ. 565. p. 331. obſ. 590. p. 344.*

§. 8.

an gemelli unius ſexus unicam placentam habeant?

Quandoque tamen etiam gemelli unius ſexus duas habent placentas particulares, quod confirmat Lucas Schrœckius *M. N. C. Dec. I. an. 9. & 10. obſ. 161. p 354 ſeq.* Scilicet femina quædam honeſta poſt varia ſymptomata & incredibilis lymphæ copiæ, ultra triginta menſuras, profluxum, puellulam mortuam peperit, ſubſequente mox feliciter ſecundina; & trihorio fere elapſo, alteram enitebatur filiolam vita quoque privatam, reſtitante ſecundina, quæ putredinem acquirens, fruſtillatim non absque fœtore, pluribus ſucceſſive diebus excernebatur. Obſtetrix quædam affirmabat, ſe in gemellis, etiamſi unius ſexus eſſent, placentas tamen obſervaſſe duas diſtinctas, v. Joh. Nicol. Pechlin. *obſ. 33. p. 79.* Et Petrus Rommelius trium recordatur puerperarum, quarum ſingulæ ge-

gemellos unius ſexus, nunc puellos, nunc femellas, utroque fœtu propria placenta gaudente, in lucem feliciter ediderunt. *v. M. N. C. Dec. III. an. 7. & 8. obſ. 45. pag. 70.* Modo allegatus Franciſcus Mauriceau aliquot ejusmodi obſervationes recenſet loco citato *obſ. 31. p. 20.* inquiens: Le 15. Janvier 1671. j'ay accouché une femme de deux gros enfans masles vivans, qui avoient chacun leur arrierefaix ſeparé l'un de l'autre. *Obſ. 102. p. 60.* inquit: Le 23. Decembre 1673. ſcribit: j'ay accouché une femme groſſe de huit mois & demy de deux filles, vivantes, qui avoient chacune leur arrierefaix ſeparé, dont les membranes ſe tenoient neanmoins par un petit intervalle vers le bas. vid. etiam *obſ. 161. p. 90. obſ. 165. p. 92. obſ. 227. p. 130.* ubi ſcribit: Le 4. Aouſt 1678. j'ay accouché une femme âgée de trente cinq ans, au terme de huit mois de ſa premiere groſſeſſe, de deux filles, qui n'avoient, qu'un ſeul arrierefaix, qui leur eſtoit commun. Et *obſ. 570. p. 334.* ſequentem caſum refert: Le 2. Fevrier 1690. je vis une femme accouchée depuis deux jours de deux filles vivantes, qui eſtoit fort fatiguée du mauvais traitement, qu'elle avoit receû de ſa ſagefemme dans le temps de ſon accouchement; la quelle ſagefemme aprés avoir receû la premiere de ces filles, n'ayant pas reconnu, que cette femme avoit encore un autre enfant dans le ventre, luy avoit fait faire durant plus d'une heure & demie de violens efforts pour vomir, pretendant ſeulement par ce moyen de la delivrer plus facilement de ſon arrierefaix: mais enfin voyant qu'elle ne la pouvoit delivrer, l'autre enfant ſe preſentant de ſoy-même pour ſortir, luy fit connoiſtre, qu'elle ſ'eſtoit trompée. Et aprés que ce ſecond enfant eût eſté pouſſé dehors par la nature, cette ignorante ſagefemme ayant tiré l'arrierefaix d'un de ces enfans, & croyant alors avoir, tout fait, & avoir bien delivré cette femme, la laiſſa en cet eſtat, reſſentant encore de grandes douleurs dans le ventre, qui luy firent vuider au bout d'une heure le ſecond arrierefaix, dont la nature ſe delivra d'elle meſme, cette ſagefemme n'ayant pas eû le jugement de

con-

considerer, que, si ces deux enfans n'avoient eû qu'un seul arriere-faix, qui leur eust esté commun, comme il arrive assez souvent, cet arrierefaix auroit eû deux cordons. Anno 1679. femina 36. annorum quatuor filias uno partu edidit, erant autem tantum septimestres, & ad paucas horas saltem vitales. Ex quibus tres una secundina inclusæ fuerunt, quarta propriam habuerat, teste Mauricio Hoffmanno *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. IX. & X. Append. obs. 30. p. 459.*

§. 9.

In geminis diversi sexus plures placentæ.

Disparis sexus gemelli modo duas placentas, sive quilibet fœtus propriam, modo unicam sive communem habent, uti idem Mauriceau *Obs. 4. p. 3.* refert inquiens: Le 30. Mars 1669. j'ay accouché une femme de deux enfans, qui avoient chacun leur arrierefaix separé l'un de l'autre; Le premier de deux enfans estoit un garçon; & le second estoit une fille. Juxta *Obs. 22. p. 14.* Le 16. Avril 1670. il a accouché une femme de deux enfans, qui avoient chacun leur arrierefaix entierement separé l'un de l'autre; si non qu'ils estoient seulement joints par un intervalle membraneux, large d'un travers de doigt. Le premier de ces deux enfans, qui estoit une fille de mediocre grosseur, vint naturellement la tête la premiere, & le second, qui estoit un garçon, bien plus gros & plus fort, vint les pieds devant. vid. etiam *Obs. 512. p. 300.* Et *obs. 537. p. 315.* mentionem facit trigeminorum sive trium infantum diversi sexus, his usus verbis: Le 14. Aoust 1688. j'ay accouché une pauvre femme grosse de trois enfans, au terme de huit mois: Lorsque je fus appellé, il y avoit une heure & demie, qu'elle estoit accouchée naturellement du premier de trois enfans, dont elle estoit grosse, qui estoit une fille vivante, que sa sagefemme avoit recuë; mais je la delivray des deux autres, dont l'un estoit un autre fille, qui estoit aussi vivante; ensuite de quoy je tiray le troisieme de ces enfans par le pieds. Ce dernier enfant estoit un garçon, qui estoit morts au ventre de la mere. Tous ces trois enfans

avoient

avoient chacun leur arrierefaix tres-bien figuré, & ces arrierefaix estoient aussi distinctement separé l'un de l'autre, tant de leur corps, que de leurs membranes, que s' il n'y avoit eu qu'un seul enfant. C'est ce qui fit, que je ne tiray ces trois arrierefaix que l'un aprés l'autre, & qu'estant tous troix ainsi entierement separés, l'attraction du premier ne servoit de rien à faire sortir les autres, que je fus obligé de tirer aussi separément, aprés toutefois avoir tiré auparavant tous les enfans.

§. 10.

Econtra etiam unicam placentam variis infantibus diversi sexus communem tam modo dictus Mauriceau quam alii annotarunt autores v.g. Philippus Jacobus Hartmannus refert *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. obs. 209. p. 478.* quod acutissimis cum doloribus misere tempore graviditatis conflictata marita aliquot annorum difficili semper partu, fatalem gemellorum anno 1697. subierit, tribusque a partu filii filiæque horis exspiraverit. Placenta horum gemellorum unica fuit, funiculis trium digitorum transversorum spatio a se invicem distantibus. Gemellorum diversi sexus unicam tamen & simplicem utrique fœtui communem placentam habentium tria exempla recenset Petrus Rommelius *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. obs. 45. p. 70 seq.* vid. etiam Joh. Jac. Harder. *Apiar. obs. 92. p. 350.* Item de trimellis, quorum duo priores pedibus extrahebantur, tertius autem amnio involutus protrudebatur; quem unica secundina sequebatur, in qua tres quasi cellulæ & duo adhuc amnia notabantur, vid. Vit. Riedlin. *Lin. med. an. 1695. Decembr. obs. 17. p. 443.* De trimellis cum unica placenta natis Thomas Bartholinus *Epistol. medic. Cent. III. epist. 62. p. 250.* ad Georgium Segerum ita scribit: in vicinia nostra uxor militis paupercula, mater antea octorum liberorum, trimellos nudius tertius peperit, sed abortivos, primam filiam die lunæ, medium filiolum die Martis, tertiam filiolam Jovis die. Unica secundina ampla omnes tres gaudebant, quæ die Veneris tanto cum dolore pro-

Unica placenta.

dibat, ut crederetur quartus fœtus supereſſe. Una igitur placenta uterina pluribus embryonibus ſufficit. In examine obſtetrix quædam affirmabat, ſemel ſe unam in gemino ſexu, ſed obiter diſcriminatam placentam obſervaſſe, juxta Joh. Nicol. Pechlin. *Obſerv. Phyſ. med. lib. 1. obſ. 33. p. 79.* Vratislaviæ femina operarii cujusdam gemellos diverſi ſexus, una involutos ſecundina unaque placenta, enixa eſt, quod ſe vidiſſe ſcribit Joachimus Georgius Elsnerus *M. N. C. Dec. I. An. 1. obſ. 39. p. 129.* Unicam placentam duobus fœtibus ſive gemellis diverſi ſexus communem obſervavit etiam Franciſcus Mauriceau *l. all. obſ. 459. p. 269. item obſ. 522. p. 306.* Et *obſ. 512. pag. 300.* non modo refert exemplum gemellorum disparis ſexus, quorum quilibet ſuam placentam ſeparatam habebat, ſed etiam aliud in contrarium addit, puellæ ſcilicet atque pueri, una eademque placenta connexorum. Quibus obſervationibus ſequentia annectit: L'on voit par ces deux exemples, que le nombre des arrierefaix ne correſpond pas toujours à celuy des enfans, car quelque fois il n'yen a qu'un, qui eſt commun à tous les deux enfans, quoyqu' ils ſoient de different ſexe; & d'autres fois chaque enfant en a un, qui luy eſt propre & particulier. Et juxta Joach. Georg. Elsner. *l. a.* exinde evidenter apparet, naturam certæ regulæ adſtrictam non eſſe. Non enim ſemper gemellos pluresve fœtus una gaudere videmus placenta, nec naturam, ob diverſitatem ſexus, fœtus ſemper ſeparare. Hinc etiam obſtetrix Pariſienſis Margarita du Tertre *Inſtruct. d'une Sagefemme p. m. 117.* ad quæſtionem: Quand les jumeaux ſont de different ſexe, les placenta ſont-ils plûtoſt ſeparez, que quand ils ſont de meme ſexe? ita reſpondet: Non, car j'en ay veu de ſeparez, où il y avoit garçon & fille, d'autres fois deux garçon, & d'autres fois des filles.

§. II.

in quadrimellis unica placenta.

Quod autem hactenus de gemellorum & trigeminorum placentis diximus, idem etiam in quadrigeminis & aliis fortaſſe partubus, numeroſis occurrit, ſiquidem juxta Lucæ Schrœckii obſervatio-

vationem *M. N. C. Dec. II. An. 2. obs. 9. p. 26 seq.* quam supra jamjam recensuimus, quatuor infantes diversi sexus, duo scilicet filii, Andreas & Nicolaus, & duæ filiæ, Barbara & Marianna, unicam tantum habuerunt placentam uterinam, quæ horum sustentationi in utero matris inservivit, & mox post partum ultimum facile prodiit. Fuit autem hæc placenta quadratæ figuræ, spithamas duas in longitudine, & in latitudine unam cum semisse, in crassitie vero digitos tres transversos æquans, cæterum a sulcis decussatim per eam excurrentibus in quatuor quasi partes divisa, totidem nempe funiculis umbilicalibus recipiendis dicatus, ita ut cujuslibet fœtus umbilicalia vasa in separatum & sibi proprium placentæ angulum implantata fuerint; prout non minus unumquemque fœtum, propriæ membranæ involverant, & quemlibet partum aquæ solitæ effluxus præcesserat. Quadrigeminorum uno partu exclusorum singulisque placentis ac secundinis præditorum paulo ante ex *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. observ. 157. p. 352.* mentionem fecimus.

§. 12.

Annon autem in aliis quoque casibus, uti in gemellis & trigeminis, sive unius ejusdemque, sive disparis sexus, unica tantum placenta uterina deprehendi creditur, pariter duæ vel plures placentæ revera adsint, quamvis ita inter se conglutinatæ, ut earum coalitus, ob subtilitatem, visum non facile incurrat, vel etiam ex negligentia accurate non perscrutetur, uti nonnunquam in musculis abdominis pyramidalibus, quæ tamen oculata manu facillime separari possunt, evenire solet, dubius adhuc hæreo, cum quilibet fœtus propriam tunicam atque placentam ordinarie possident, semperque placenta a chorio ortum trahat. Cui sententiæ quoque favet Regnerus de Graaf *de Mulier. organ. cap. 15. p. 382. seq.* Placenta, inquiens, in mulieribus unica tantum est, quotiescunque unicus in utero fœtus existit; si vero contingat, plures simul ejusdem vel diversi sexus adesse, placentæ quoque plures occurrunt: si illa a chorio enascatur, quotiescunque duplex cho-

Autoris sententia.

 rion

rion adest, placenta etiam duplex aderit; sed placenta a chorio nascitur, ergo &c. Minorem probant observationes de foetibus extra uterum repertis, in quibus minime hæc placenta desiderabatur, quod non contingeret, nisi chorion vi efformandi placentam prædictum statuamus; Sæpe numero tamen contingit, has duas placentas ita simul uniri, ut nulla inter illas linea vel membranula appareat; quapropter eas unicam diceremus, nisi ex earum origine geminoque umbilico geminam quoque placentam esse constaret. Inquit etiam Thomas Whartonus *Adenograph. cap. 35. pag. m. 216 seq.* ubi plures foetus, ibi quoque plura adsunt choria, quibus includuntur; & necesse, ut pluribus quoque placentis utero adhæreant. Ubi vero contingit gemellos, sive ejusdem, sive utriusque sexus, habere placentam quodammodo unitam, ut aliquando observavimus; illa placenta tamen non una est per genuinam partium continuationem, sed per quandam contiguitatem & mutuam adnascentiam. Nam linea conspicua utramque partem disterminans ita eas dividit, ut unius medietas uni funiculo umbilicali, & alterius alteri evidenter sit appropriata &c. Interim tamen minime eorum amplector sententiam, qui in gemellis, in quibus duæ inveniuntur placentæ, non æque gemellationem, quam superfoetationem quærendam esse statuunt, vid. *M. N. C. Dec. I. An. 1. obs. 39. p. 129.* Joh. Jac. Harder. *Apiar. obs. 92. p. 350.* Siquidem in uno vel ambobus ovariis unico coitu duo vel plura ovula simul imprægnari, dehinc per tubas Fallopianas ad uteri cavitatem descendere, singulaque propriis placentis absque cohæsione utero affigi possunt; pariter ubi econtra duo vel plura ova non una sed altera vel tertia nocte subsequentibus congressibus foecundantur & successive postmodum ex ovariis ad uterum protruduntur, ibidemque dum foetuum stamina adhuc mollia sunt, facillime placentis suis coalescere queunt. Quos foetus, quia unica quasi gaudent placenta & unico fere partu excluduntur, ple-

rique

rique gemellos, trimellos & quadrimellos appellant, alii tamen potius ad ſuperfœtatos referunt. vid. *M. N. C. l. a.*

CAPUT IV.

De gemellorum accidentibus.

§. I.

QVandoque inter gemellos tanta obſervatur ſimilitudo, ut non modo quoad faciem & alia externa, ſed etiam quoad mores & animi affectus ſibi ſint ſimillimi, & inter ipſos parum differentiæ intercedat vixque a ſe invicem diſtingui poſſint; Quale exemplum refert Caſparus Theophilus Bierlingius *Theſaur. theoret. pract. obſ. 69, Schol. §. 5. pag 907.* Erphordiæ, inquiens, vivebant duo gemelli id temporis quadraginta annorum, a vulgo *die Kranichfelden* dicti, quibuscum multoties familiariter converſatus ſum, hi quoad animum & quoad corpus, ſibi invicem tam ſimiles erant, ut unus ab altero vix dignoſci poſſet. In gemellis ſexus feminei ſimilem, ſimilitudinem annotavit Gabriel Clauderus *M. N. C. Dec. II. An. 7. obſ. 175. p. 334* Viro ſcilicet magnifico naſcebantur geminæ ſanæ; hæ ab incunabulis non modo, ſi conſideres ea, quæ ad externa ſpectant, formam, vocem, geſtus & centum alia, ſibi ſemper fuere adeo conformes, ut etiam a parentibus & domeſticis vix diſcerni invicem potuerint, ac ovum ovo vix ſimilius; ſed etiam quoad interna unanimes prodebant mentis effectus, mirandamque ſanguinis ſympathiam, ut idem fere ſemper ſenſerint, ſimul obambulaverint, imo eosdem morbos, non modo quidem variolas & morbillos, ſed & alios, v. g. vomitus, obſtructiones meſenterii, tumultus hypochondriorum, uteri, &c. non ſine omnium ſtupore fuerint paſſæ. Accedit ſuaviſſima illa harmonia conjugialis, quam ſine delectabili riſu vix percipiet curioſus lector; dum ſcilicet nubiles factæ ac honeſtus juvenis unam in matrimonium decenter ambiverat, parentibus conſentientibus, altera ſo-

Gemellorum ſimilitudo.

exempla.

roris sponso externis, iisque licitis amatoriis ceremoniis pari modo ire obviam allaborat. Postquam vero paulo post & altera idem cum proco fatum experitur, hæ ambæ inter amasios suos pudici amoris ebullitiones, methodis quidem honestis, reciproce dividebant, alternabant, miscebant, conjungebant. Non simul quoque & unanimes mundum sint egressuræ, veluti ingressæ ac progressæ, dies docebit. Gemellorum quoque, similitudine corporis & vultus adeo exacta, ut non nisi a gnarissimis discerni possent; ac sanitate utriusque jam ad vigesimum, quem tunc habebant, annum integra, nisi quod altero interdum male se habente, alter quoque conquerebatur, meminit Conradus Bartholdus Behrens *Ephemerid. acad. N. C. Cent. III. & IV. obs. 159. p. 364.* Sorores gemellas iisdem morbis subjectas annotavit Vitus Riedlinus *Linear. med. an. 1700. mens. Septembr. p. 1071 seq.* Viro cuidam honesto & pio uno eodemque partu uxor ediderat gemellas filiolas, elegantis formæ & sanas, quæ per primum mensem corpore sat augebantur; postea vero ambæ uno eodemque tempore aphthis corripiebantur. Deinde in ea, quæ primo lucem aspexerat, ulcus in dextro brachiolo suboriebatur, quod malum etiam brevi post in sorore & quidem in inpsa hac parte apparuit. Dehinc ambæ sorores modo memorato ordine diarrhœa corripiebantur tam contumaci, ut remediis nil quicquam proficientibus, sed accedentibus convulsionibus primo minor natu vita privaretur, quam altera per quatriduum fere adhuc supervivens, &, quamdiu mortua fuerat soror, fœtorem, qualem mortui solent, de se spargens, comitabatur. Sicque quas haud ita pridem unus concluserat uterus, uno quoque sepulchro conditæ fuerunt. Et Petrus Borellus *Histor. med. phys. Cent. II. obs. 4. p. 189.* inquit: Notanda est historia, quæ Castris accidit; Gemellæ natæ sunt, quæ non solum omnino similes fuerunt, sed etiam eadem die conjugio junctæ, virisque eandem artem profitentibus, quod ab astrorum influxu simili provenisse non vero absimile est. Quod autem Borellus tanquam singulare

quip-

quippiam adducit, aliis singulare non videtur, & ex accidenti contingere potuit juxta Behrens *l.a.p.368.* Ante triginta aliquot annos mihi ipsi hic Dresdæ videre contigit duas sorores geminas, annum tunc temporis agentes decimum quartum, peregre huc venientes, quæ tantæ erant faciei & vocis seu loquelæ similitudinis, ut difficillime vel plane non distingui inter se possent; siquidem idem oculorum color, idem nasus, idemque os, idem, in gena utriusque sororis sinistra, nævus fuscus, idem vocis sonus & accentus, idem dentium nitor, eadem statura, tam ratione longitudinis, quam crassitiei. Præterea simillimo vel eodem amictu seu vestimentis incedebant, ut adeo ipsarum quoque parentes ac domestici in earum dignotione quandoque errarent, quapropter etiam, secundum parentum, tunc temporis simul præsentium, relationem, domi existentes certo signo vel lemniscis certi coloris sese contradistinguere dictæ sorores solebant. Post aliquot autem annos, & postquam nupserant, tam ratione longitudinis, quam etiam faciei notabiliter satis ab invicem differebant. Sic Albertus M. geminos in Germania tantæ conformitatis vidit, ut dignosci nullo modo possent: Verum augebatur miraculum, quod gestus iidem, animi affectiones eædem, eadem vox ac loquela. Nunquam soli seorsum, sed simul semper, quin separati paulum ægerrime ferebant, uterque in ægritudinem eandem incidebat, ab eodem uterque surgebat, uti refert Henricus Kornmannus *de Miracul. mortuor. observ. curios. p. 133.* ubi plura de geminis. *Observatio.*

§. 2.

Circa causam hujus gemellorum similitudinis dissentiunt recentiores medici a veteribus, dum hi, uti supra diximus, gemellos ex una, unico coitu ejaculati, atque æqualiter in duas partes divisi, certisque cellulis injecti, seminis virilis portione constitui, eodem alimento pasci, easdemque mutationes subire credebant; illi vero, moderni scilicet, nec alios fœtus nec gemellos ex semine virili, sed ex ovulis muliebribus derivant. De hac similitudine *Causa similitudinis.*

ita

ita loquitur Dionis *des Accouchemens lib. II. cap. 3. p. 138.* la ressemblence des jumeaux peut autoriser la pensée que j'avance, étant tous deux contenus dans le même œuf; frapez tous deux du même esprit de la semence de l'homme, & dans le même moment, ils doivent se ressembler; & si ce sont les idées, dont l'imagination du mari & de la femme est remplie dans le temps de l'action, qui donnent la ressemblance, les jumeaux ayant la même, il faut tirer une consequence infallible, qu'ils ont eté conçus tous deux dans le même instant. Et secundum Christianum Fridericum Garmannum *de Miracul. Mortuor. lib. I. tit. 4. §. 40. p. 168.* gemellos sibi invicem facies & mores maximam partem habere similes, mirum alicui non videbitur, qui expendit, eas ex una seminis portione, si veteres audias, constare, aut si recentiores, ex duobus ovis in uno tamen racemo simul prognatis, & post uno coitu divisis, quæ unicus etiam paterni seminis effluxus irrigando fœcundavit, latentem in cor humanum ideam actuavit, & in fœtum perfectum transire fecit. Accedit alimenti in utero idenditas iidemque per certa tempora mutationis gradus. Cui fini pariter operatur maxime efficax in hoc opere matris imaginatio, quæ in his uno eodemque momento symbolizat, & præscriptas lineas ducit & explicat mirabiliter, eodemque temporis momento semel impressum perficit, & sigillat symbolum. Quodsi contigerit, gemellos uno tantum ovo includi, formæ illa paritas felicius & facilius succedet. Quod autem in nonnullis morum & facierum disparitas non raro se conspectui objiciat, causa nulla alia est, quam quod tales revera gemelli non sint, cumprimis si utriusque & non unius sexus notis conspicui. Tales namque non uno coitu concepti, seu, ut verius eloquar, & forsan clarius, successivo, quam insensibilem superfœtationem non incongrue forsan diceres. Ejusmodi superfœtationem sexus in gemellis diversitas tacite subinnuit, inde illam æqualitatem non nisi unius sexus gemellis, si historiarum fidem sequaris, deprehendes gemellos ob nutrimenti identi-

tatem

tatem non modo quoad figuram externam, sed & internas animi operationes sibi utplurimum assimilari, in vulgus notum est, inquit Gabriel Clauderus *M. N. C. D. II. an. 7. obs. 175. p. 334.*

§. 3.

Ad talem gemellorum similitudinem nonnulli etiam astra virtutem suam conferre credunt, uti paulo ante ex Petro Borello adduximus. Sic legimus apud Valerium Maximum, Polystratum & Hippoclidem eodem die natos eundem præceptorem, nempe Epicurum habuisse, idem patrimonium possedisse, eandem senectutem attigisse & eodem abiisse momento. Quam observationem ex Borello equidem Casparus Theophilus Bierlingius *l. a. p. 907.* de gemellis explicat, quamvis neque in Borello, neque in ipso Valerio Maximo gemellorum mentio fiat, nisi ex nomine patrimonium didymotokian eruere velis. Ipsius autem Valerii Maximi verba *lib. I. cap. 8. extern.* §. *18. p. m. 126.* sic sonant: Polystratus & Hippoclides, philosophi, eodem die nati, ejusdem præceptoris, Epicuri, sectam secuti, patrimonii etiam possidendi adeundæque scholæ communione conjuncti, eodemque momento temporis ultima senectute extincti. Tam æqualem fortunæ pariter atque amicitiæ societatem, quis non ipsius cœlestis concordiæ sinu genitam, nutritam atque finitam putet? Hæc autem omnia non ex gemellatione, sed ex accidente contigisse videntur. *An astra?*

§. 4.

Matris phantasiæ absque dubio adscribendum est, quod refert Aristoteles *de Hist. Anim. libr. VII. cap. 4. fol. 435.* quod adultera quædam duos gemellos, alterum suo marito, alterum adultero similem pepererit, imprimis si conceptio unico coitu facta fuerit. vid. etiam C. Plin. *histor. nat. lib. VII. cap. 11. fol. 109.*

§. 5.

Nonnunquam etiam nascuntur gemelli coaliti vel sibi invicem cohærentes seu monstrosi, cujus rationem quidam autores in semine virili corrupto atque gemellorum collisione quærunt; in- *Gemellorum coalitus.*

quit enim Johannes Helwigius *obs. 13. schol. p. 37.* fieri potest ejusmodi fœtuum cohærentia aliquando ex liquido & corrupto semine, aliquando ex terrore aliisque adversis casibus, ut gemell in utero jam concepti collidantur, ruptis seminibus, quæ natura glutinosæ sunt substantiæ, aliquatenus concrescant & juxta Anton. Deusing. *Considerat. fœtus Mussipont.* §. *27. p. 21.* vel ex uno coitu, vel per superfœtationem, quando duo subeunt semina, alterum antea, alterum postea, quæ cum in utero confunduntur, evenit, ut membra coalescant atque diffideant. De gemellis monstrosis vid. ibid. sect. VI. p. 109. seq. Vel secundum Anton. le Grand *histor. natur. part. VIII. art. 3. p. 364.* talis bicorpor fœtus non ex redundantis materiæ influxu tantum, sed ex ipsa uteri angustia oriri potest, dum aliqua seminis portio, quæ situ ab alia secreta, in membrum corporis aut embryonem ab alio distinctum compingi cœperat, ob spatii angustiam alteriusque vicinæ partis compressionem incrementum accipere non valet: Unde necessum est, ut magnitudine debita careat aut alteri membro connectatur & adhærescat. Cum autem, secundum hactenus dicta, conceptio non tam in virili semine, quam ovulis feminarum consistat, ideo etiam vitiosa atque monstrosa gemellorum conceptio vel formatio in iisdem quærenda erit; quando scilicet duorum fœtuum stamina vel cicatriculæ in uno eodemque ovulo, ejusve membranis, continentur, tunc sane facillime, imprimis si nulla in hoc ovulo membranula seu interstitium inter has cicatriculas adsit, vel si talis membranula tenuissima a quacunque causa rumpatur, ut ita dicta duorum gemellorum stamina statim in principio in unum corpus monstrosum confundi incipiant; vel quando ex una eademque cujusdam ovarii foveola duo ovula, vel etiam quando ex uno vel utroque ovario tot ova fœcundata per tubas Fallopianas uteri cavitatem ingressa sese approximant ibidemque cohærescant, postea demum disrupto istorum fœtuum interstitio, vel dilaceratis & corruptis membranulis fœtus tales variis in partibus

Causa collisio.

bus connascuntur, vel alio modo monstrosi evadunt, uti ex variis duorum fœtuum inter se connatorum monstris liquet. Quod vero a collisione in utero concepti jam gemelli concrescere queant, maxime dubitat Lucas Schrœckius, cum tam vehemens & violenta eorum conjunctio sive collisio absque præsenti vitæ dispendio possibilis vix esse possit; sed talis conjunctio per blandiorem potius adproximationem, in primis præsertim conformationis diebus, mediante humore illo cicatriculas ambiente, lento, albugineo & ad concretionem satis apto, facilius admitti posset. vid. Joh. Helwig. *l. a. p. 40.* Annon autem detur etiam causa externa, quæ violentia quadam ova uterum illapsa ita invicem collidere possit, ut arctius sibi adpropinquantia in augmento quoque suo sibi adhæreant, non dubitat Emanuel Kœnig *M. N. C. Dec. II. an. 8. obs. 45. p. 306.* De ejusmodi fœtuum coalitu ita scribit Johannes Riolanus *de monstr. Paris. cap. 4. oper. fol. m. 837.* Quemadmodum ovum, duos habens vitellos membrana secretos, geminos profert pullos, quam si rumpi contingat, uniuntur ea parte, qua fit concurrentium humorum concretio, unde partus monstrosus, ut cum duobus capitibus, duabus tantum alis & pedibus, vel contra cum uno capite, quatuor alis, totidemque pedibus: Ita ab initio tunicis discretis fœtus, iis humoris acrimonia erosis aut violentia aliqua effractis, uniuntur ea parte, qua membrana rupta fuit, propter seminis & humorum concursum. Hinc alii capite, alii ventre, alii dorso cohærent. Et Johannes Georgius Schenckius *histor. monstror. p. 19.* observationem de puella bicipiti, reliqua omnia unum corpus referente addit: manifestum est in his contingere, quod in fructibus. Duas tentavit natura puellas, in ipso exortu principalium membrorum collisa atque constricta sunt omnia, præter caput, omnia igitur principalia præter cerebrum in unum coiverunt &c. Michael Ernestus Ettmüllerus disput. de monstr. Hungar. quoad causam hujus monstrositatis, haud absonum esse putat, si statuatur: in uno o-

vulo impraegnato futurorum gemellorum ſtamina eo modo, quo tunc in monſtro bicorpore conſpiciebantur, delineata latuiſſe; vel utrosque hos gemellos ex uno ovulo impraegnato proditu-ros, in unica ſecundina fuiſſe incluſos & ſic circa nates coaluiſſe; vel duo fuiſſe ovula impraegnata & ad uterum protruſa, atque em-bryones, poſtquam eorum viſcera & artus formari cœperunt, il-lic loci, ubi poſt cohaerebant, rupta forſan membrana, fuiſſe con-tigua, & propter viſciditatem, qua ordinarie pollent, in ejusmo-di continuitatem concreviſſe. Recurri etiam poſſe ad materiae ineptitudinem, retur, quae forſan fuit nimia tenuitas, ob quam dum formatrix facultas formationi incumbit, refluit, & inter ſe prave miſcetur, quo fit, ut partes unius gemelli cum partibus al-terius non ſolum uniantur, ſed intus maneant ac ſeparari non poſ-ſint; cum praeſertim pro duobus corporibus perfecte efforman-dis materiae quantitas non ſufficiat, & dum in unoquoque pro il-lius complemento materiam adaptare contendit, quae non ſatis ſuppetit, invicem permiſcentur, & in unum, illis in partibus, ad quarum ſupplementum defectus dabatur, uniuntur, quare cum facultas formatrix non poteſt facere, quod vult, facit, quod po-teſt; nec imaginationem vult excluſam. vid. Nov. literar. Ger-man. *menſ. Januar. an. 1708. p. 31.* A gravidarum etiam imagina-tione talem fœtuum coalitum oriri poſſe, docet Chriſtianus Fran-ciſcus Paullini obſervatione de gemellis canum inſtar in utero co-haerentibus. Nobilis ſcilicet femina in Finmarchia, notante Ambroſio Rhodio, ex ſuperiori hypocauſto in culinam deſcen-dens ſub ſcala forte reperit canes venaticos a coitu cohaerentes. Quo fœdo ſpectaculo perterrita non deſtitit quidem, clauſis fori-bus, utrumque baculo tamdiu delumbare, donec ſejungerentur. Peperit poſtea gemellos diverſi ſexus mortuos, ac pudendis, ca-num inſtar, monſtroſe cohaerentes. Qui ocyus & clanculum tumulati rumorem effugere publicum. *vid. M. N. C. Dec. II. an. 5. App. p. 53.*

§. 6.

§. 6.

Variis autem modis geminos sibi adnasci partusque monstrosos formare sequentes & aliæ testantur observationes. Historiam & anatomen gemellorum coalitorum anno 1702. in Prussia natorum commemorat Philippus Jacobus Hartmannus *M. N. C. D. III. an. 9. & 10. obs. 189. p. 332 seq.* in quo fœtu monstroso apparuerunt 1) duo capita cum faciebus collisque duobus. 2) Brachia, cubiti manusque quatuor. 3) Thorax cum sterno utrobique adhuc duplex, circa cartilaginis ensiformis regionem vero in unum coalescens, costis nothis abhinc versus latera protensis. &c. Ejusmodi exempla congessit etiam Fortunius Licetus, *de Monstris lib. II. p. 77. 79 seq. p. 90. 105. 119.* &c. quem tractatum gallice reddidit Jean Palfyn, cujus *vid. pag. m. 10. 11 seq. it. 107. 114.* quibus locis non modo varios fœtus diversimode connexos, sed etiam gemellum alterius umbilico vel lateri monstrose adhærentem reperies. vid. etiam Joh. Georg. Schenck. *histor. monstror. p. 15. 22. 24 seq. 50 seq. 65 seq.* De infante cum capite duplici, & corde simplici, vid. Lud. Cælii Rhodig. *lect. antiqu. lib. XXIV. cap. 3. f. 915.* v. etiam Philipp. Camerar. *Hor. subcis. cent. II. cap. 67. p. 275 seq.* Anton. Deusing. *de fœt. Mussip. p. 19.* Anno 1664. Viennæ peperit mulier quædam gemellas concretas mortuas, quarum corpus duo habebat capita, sed in unum concreta, duo ora, quatuor oculos, duplicem nasum, binas tantum aures, brachia duo &c. annotante Johanne Georgio Greiselio *M. N. C. Dec. I. a. 1. obs. 55. p. 152.* Gemellas femellas thorace medio unico conclusas, cum collo & capite duplici artubusque geminatis &c. enixa est Margareta Treuberin, referente Johanne Mauricio Hoffmanno *M. N. C. Dec. II. an. 4. obs. 152. p. 288.* De gemellis monstrosis, coalitis partibus obscœnis observationem annotavit Johannes Conradus Peyerus *M. N. C. Dec. II. an. 2. obs. III. p. 267.* Vinitoris scilicet uxor Scaphusæ 1675. gemellos feminini sexus difficillimo partu enixa est, coalitis ossibus sacris & partibus obscœnis, monstrosos: *Exempla.*

qui uterum habebant geminum totidemque vaginas, ſed vulvam unicam; bina item inteſtina recta, unum tamen podicem. Gemellorum corporibus concretorum exempla varia collegit Johannes Helwigius *obſ. 13. 14. & 15. p. 35 ſeqq.* vid. etiam *M. N. C. Dec. I. an. 3. obſ. 129. p. 217.* Johan. Lang. *epiſtol. medicin. lib. II. epiſt. 8. p. 534. ſeq.* Amat. Luſit. *Curat. medic. cent. III. cur. 57. fol. m 273.* Marc. Mapp. de *Acephal. p. 18 ſeq.* Th. Barthol. *hiſtor. anatom. cent. I. hiſtor. 66. p. 102.* in quibus autoribus etiam gemelli occurrunt, quorum alter ex alterius pectore vel alia parte dependet. *v. p. 60.*

§. 7.

Gemelli coaliti & ſeparati.

De gemellis ſibi invicem adnatis feliciter tamen ſeparatis ſequentem obſervationem recenſet Emanuel Kœnig *M. N. C. Dec. II. an. 8. obſ. 145. p. 305.* Infra Baſileam in pago Huttingen prope Rhenum, mulier, dicta Clementia Meyerin, gemellos peperit ſexus feminini, quibus nomen Eliſabethæ & Catharinæ in ſacro baptiſmate impoſitum erat, non ſine magnis partus doloribus, idque ex perverſo alterius fœtus ſitu, retroflexis capite & pedibus; Lucina tamen favente matreque vegetæ firmæque conſtitutionis exiſtente ambo vivi permanſere & adhuc ſunt vegeti. In hoc partus negotio præprimis ſtupendus erat horum infantum coalitus, a cartilagine enſiformi usque ad eorum umbilicos in unum funem, ſummopere craſſum contortos, vaſis ordinariis duplicibus, quatuor ſcilicet arteriis & binis venis, facili negotio diſcernendis. Contigit vero hic coalitus in ipſis cartilaginibus enſiformibus, dum in ovorum evolutione hæ partes adhuc membranaceæ exiſterent, & ſibi e tali regione prope nimis accederent, ceu curioſiſſimæ obſervationes Theodori Kerckringii *Oſteogen. fœt. cap. 1. p. 213.* hoc illuſtrat. Quia vero in cartilagine ex fibrarum compage ſtrictiori & duriori ſenſus aut nullus aut obtuſiſſimus ſaltem exiſtit, ſeparatio tenellorum horum infantum etiam ſine convulſionibus ſupervenientibus tanto facilius &

tu-

tutius inſtitui potuit, ligatura ſcilicet prægreſſa indies ſtrictiori dein cultelli ſciſſura.

§. 8.

Non autem ſolum a feminis humanis, ſed etiam brutis naſcuntur gemelli monſtroſi, ſive bruta binis capitibus, pluribus pedibus, & alia conformatione monſtroſa, vituli enim bicipitis cum ſex pedibus meminit Olaus Borrichius in Thom. Bartholin. *epiſt. medic. cent. IV. epiſt. 17. p. 78.* in nundinis Lugdunenſibus, inquiens, nil pæne in naturalibus rarum occurrit, præter vituli bicipitis, ex utero ſecti exuvias. Excreverat in utero vitulus iſte in juſtam magnitudinem, amphisbænæ ſimilis, quippe alterum illi caput ordinaria ſede, alterum loco caudæ, utrumque craſſum & validum, ſex illi pedes eo ordine diſpoſiti, ut primus capiti ſupponeretur primo, duo ſequentes vicino trunco, quartus alteri capiti, duo reliqui vicino illi trunco; duo in latere caudæ eminebant, truncus totus aptiſſime ſibi invicem connexus, ut unum animal omnes crederent, duo tamen ei corda fuiſſe, & reliqua interiora duplicata, imo in altero maris, in altero femellæ delituiſſe patrimonium, conſtanter aſſeverabat ille, qui nobis exuvias oſtendit. Anno 1657. menſe Decembri in oppidulo quodam Noribergenſi ex diſſecto corpore hordæ, ſeu vaccæ gravidæ & demortuæ vitulus biceps exemptus fuit, juxta Johann. Helwig. *Obſ. 15. p. 43.* Anno 1658. prope Altorfium in pago a vacca partus monſtroſus edebatur, mox poſt partum extinctus, qui præterquam quod biceps erat, cutis quoque rupturam in utero factam oſtendebat; quam obſervationem cum figura ab Henrico Erndelio delineata, communicat Georgius Segerus *M. N. C. Dec. I. an. 2. obſ. 94. p. 168.* Vitulos aliquot duobus capitibus monſtroſos, item vitulum duobus capitibus, unico corpore, poſterioribus anterioribusque cruribus duplicatis. Porro vitulum ſextipedem, & vitulum cum duobus capitibus caninis ſeptemque pedibus vitulinis, ex Lycoſthene & aliis congeſſit Johannes

Gemelli coaliti in brutis.

Geor-

Georgius Schenckius *monſtror. hiſtor. p.104 ſeqq.* De vitulo monſtroſo gemello obſervationem atque figuram communicat Johannes Mauricius Hoffmannus *M. N. C. Dec. III. an. 1. obſ. 143. p. 238.* Monſtrum vitulinum biceps ſeu bifrons delineat Johannes Schmidius *M. N. C. Dec. I. an. 4. & 5. obſ. 63. p. 207.* Aliam vitulam bicipitem anno 1673. Stadæ natam depingit Chriſtophorus Liſtorpius *l. a. an. 6. & 7. obſ. 74. p. 103.* Vitulum venalem, cui duo capita a latere conjungebantur, ſe vidiſſe ſcribit Petrus Borellus *hiſtor. med. phyſ. cent. III. hiſt. 3. p. 199.* Idem vitulum vidit, cui caput unicum, corpora duo, cauda tamen una erat imperfecta, & duobus pedibus poſterioribus carebat, ſex enim erant tantum in duobus vitulis per femora conjunctis; caudam unam etiam habuit perfectam, aliam vero imperfectam &c. Ibidem etiam *p. 198.* dictus Borellus ſuem bicorporeum cum unico capite ſe vidiſſe ſcribit. Et porcum uno capite, quatuor auribus, duobus oculis ac linguis, octo pedibus, corpore a capite ad umbilicum usque conjuncto, ad poſteriores vero partes ſeparato, in Suntgoia natum eſſe ex Lycoſthene refert Johannes Georgius Schenckius *l. a. p. 115.* in quo tractatu varia animalium gemellorum & monſtroſorum exempla reperies. In pago Blandio Meloduni ortus eſt agnus triceps; medium caput reliquis craſſius erat; balante uno reliqua pariter balabant capita. vid. Fort. Licet. *de monſtr. lib. I. cap. 4. pag. 22.*

§. 9.

Gemelli in mola. De gemellis in mola comprehenſis ſequentem obſervationem communicat Adamus Brendelius *Ephemerid. academ. nat. cur. cent. III. & IV. obſ. 164. p. 375.* Mulier quædam poſt partum alterum de tenſivo abdominis dolore, murmure & inſultibus hyſtericis, appetitu dejecto, & laſſitudine artuum per tempus aliquot conqueritur, facies pallido & livido infecta colore ſqualet, catamenia inordinate manant; ſubinde penitus exareſcunt, ut tandem in ſuſpicionem graviditatis propter abdominis increſcen-

crescentis molem, veniret. Demum post duos, & quod excurrit, menses, ex insperato terrore perculsa, exquisitissimos dolores hystericos, & profusissimam mensium fluxionem, cum grumis sanguineis experitur, inter quos caro deformis, ossibus destituta, & vasis dives, cum larga hæmorrhagia prodit, in cujus medio duo gemelli conclusi latebant, si figuram molæ spectes, ad similitudinem parvi cyprini accedebat, de qua mulierculæ multa non sine risu confabulabantur. Paulo tamen aliter hanc observationem recenset idem Brendelius *Decad. II. observat. anatom. obs. 3. p. 12.* scilicet dictam molam non æque a viva adhuc muliere fuisse rejectam, sed hanc mulierem, cum ultra dimidium anni cachexia conflictata esset, tandem lente consumptam exspirasse. Deinde sic pergit dictus autor: Secto abdomine, intestina in aquam flavam, & eam copiosam immersa, natitabant, uterus crassus, durus, ac tantum non scirrhosus, ovarium sinistrum flaccidum & hydatidum plenum, dextrum vero solidiusculum erat, in quo corpus luteum & spongiosum, quod ovulo, ut Malpighius de utero scribit, pro custodia servit, conspiciebatur. Aperto utero mola, quam vocant, in conspectum prodibat, qua secta, intus duo gemelli, membranulis suis investiti, sed ope amnii ab invicem sejuncti, latitabant, qui cum mola nitide præparati, in liquore balsamico asservantur.

§. 10.

Gemelli specie humana a vacca editi leguntur in Joh. Rhod. *obs. med. cent. III. obs. 58. p. 151.* Anno 1618. die 12. Maji ad amplissimum consultissimumque virum Jacobum Feschium juris civilis in academia Basiliensi antecessorem nostra memoria perscriptum fuit in vicina provincia, quæ illustrissimo & reverendissimo archiduci Leopoldo Austriaco parebat, vaccam gemellos peperisse forma humana, qui cum ipsa rogo traditi, viro quodam sibi fuga consulente. Quæsitum fuit a jurisconsultis collegii, num partus iste judicio tam præcipiti recte igni fuisset expiatus.

Gemelli humani a vacca editi.

§. 11.

Gemelli peregrino sermone loquentes.

De gemellis peregrino idiomate inter se loquentibus extat observatio in Philippi Salmuthi *obs. med. cent. II. obs. 56. p. 85.* Nobili scilicet Curdt de Voigt, præfecto in Paltzkaw, duo nascuntur filii, qui invicem colloquentes peregrino prorsus & incognito idiomate utuntur seque mutuo intelligunt, dum unus alteri aliquid porrigit cum articulato quodam sermone, sed omnibus adstantibus, tam doctis, quam indoctis plane ignoto. Datur parentibus consilium, ut eos separent, & alterum ad agnatos mittant. Obtemperant illi; inde patriam linguam, germanicam nimirum addiscunt.

§. 12.

Gemelli ab interfecta gravida editi.

De gravida interfecta gemellos enitente sequentem observationem refert Philippus Salmuth *obs. med. cent. II. obs. 1. p. 60.* Prope Halam Saxonum nobilis quidam iter faciens perdit bulgam, ex ephippio dependentem. Hanc reperit femina quædam gravida. Obvium hæc habet clericum quendam, cui monstrat hippoperam, eamque se reperisse ait: Bene ait ille, & illam paulisper comitatus interficit, capite prorsus abscisso: peramque secum aufert. Nobilis hanc amissam forte percipiens via illa revertitur, feminam reperit interfectam, & quidem gemellos enixam. Persequitur latronem, quem peram ex brachio adhuc gestantem offendens, quærit, unde illam acceperit? Hic obmutescit: arguit eum nobilis homicidii, fatetur: in carcerem conjicitur. De gravida cum marito suspensa gemellos pariente. v. Guil. Fabric. *epist. ad Mich. Dœring. oper. fol. 906.*

§. 13.

Geminorum coalitorum baptismus,

Circa gemellos coalitos seu monstrosos, quorum paulo ante mentionem fecimus, adhuc notandum, multos equidem statim in partu, vel paulo post vita defungi, alios vero per aliquot horas, dies, septimanas, vel etiam annos, superstites permanere, qui non immerito sacro baptismatis lavacro ablui simulque nomen

nomen.

adipi-

adipisci solent. Imprimis autem illis, qui duobus capitibus insuper etiam duplici pectore gaudent, duplex etiam nomen imponitur, uti de duobus fratribus Italis in pectore connatis recenset Johannes Helwigius *Obs. 16. p. 44 seq.* his verbis: Anno 1644. mense Octobri Noribergam venerat homo monstrosus, natione Italus, annorum ætatis viginti septem, anteriori corporis sui parte sub sterni osse xyphoide alium hominem annexum in fascia gestans, vocabatur major Lazarus, minor Johannes Baptista Colloreti, ex plebeja familia Genuæ orti, cælibis status, aliis corporis partibus ab invicem disjunctis, ambo masculini sexus, unus altero duplo major. Major vultus colore lurido, barba & capillis spadiceis; minor magno capite, vultus colore vivaciore, albo, subrubicundo, barba & capillis nigris; alioquin ambo bene formati, præter quod minor dextro crure mancus, & oculos parumper, sine ulla nictatione & motu, apertos teneret, os quoque parum hisceret, ut vix dentes superioris maxillæ conspicerentur, eque levi oris & genarum motu conjiciebatur quicquam ruminare, ebulliente inter labia spuma candida, pauca, ac dum hoc fiebat, major plerumque syncopen vel cardialgiam quandam sentiret, quem dolorem tamen assumto cibo vel mica panis vino imbuta, mox sedavit. Major alias pro lubitu solus edebat, potabat, sed ambo simul urinam reddiderunt: pulsuum & cordis motus singulis erat proprius, ac evidenter subsultans. Hunc Lazarum Colloredo Genuensem bis se vidisse scribit Thomas Bartholinus *Histor. medicin. Cent. I. hist. 66. p. m. 102 seq.* scilicet Hafniæ primum, deinde Basileæ octo & viginti annorum. Præter ea quæ modo ex Helwigio adduximus, sequentia addit Bartholinus: Excrementa nulla minor frater excernit nisi per os, nares & aures, nutriturque eo, quod major assumit. Unde partes animales & vitales distinctas habebit, quum & dormiat, sudet, moveatur, quando major vel vigilet, vel quiescat, vel siccus est. Uterque etiam suo nomine ad baptismatis fontem insignitus fuit, major Lazari, minor Johannis Baptistæ.

Lazarus animo ubique præsenti videbatur, nisi quod de fato subinde sollicitus mortem fratris timebat, quod se fœtore & putredine exstinguendum quoque præsagiret, hinc magis in curando fratre, quam se laborabat. Peperit autem hos foetus monstrosos pellegrina uxor Baptistæ Colloreti die 12. Maji 1617. in parœcia sancti Bartholomæi de Costa in ditione Genuensi; baptizati fuerunt, ut duo corpora: unus appellatus est Joh. Baptista & alter Lazarus; uti ad Fortunium perscripsit Augustinus Pincetus, vid. Joh. Helwig. *l. a. p. 46.* ubi etiam addit: Quod autem mirabile reddit hoc monstrum, illud est, quod unus solus lac sugit, & ambo nutriuntur ac vivunt; & dum major sugit lac, observatur minori lac pervenire usque ad labia, quibus ipsum lambere pergit; quam rem ego vidi & observavi. vid. etiam Jean Palfyn *des monstres p. 124.* Hunc Lazarum Colloredum in Italia primum, deinde & in Alsatia se vidisse scribit Georgius Hieronymus Velschius *Hecatost. I. obs. 46. p. 62.* Et Vratislaviæ in suburbio S. Mauritii eundem vidit Philippus Jacobus Sachsius. *vid. Epist. ad Joh. Dan. Major. de cancr. & serpent. petrefact. p. 54 seq.* Idem monstrum bicorporeum primo Romæ anno 1617. dehinc iterum magis adultum anno 1623. se vidisse, refert Paulus Zacchias *Quæst. med. legal. lib. VII. tit. 1. quæst. 9. n. 1. fol. 601.* quo loco varia de eodem annectit. Dicto Lazaro in tribus morbis pluries, quam triginta vicibus, venam sectam fuisse, aliaque medicamenta medicos consulere noluisse, ex Harsdörfferi theatro refert Lucas Schrœckius *Additam. ad Joh. Helwig. obs. 16. p. 49.* Augustæ tamen dictus Lazarus, febre tertiana, paroxysmo tertio terminata, correptus medicamenta, non sine emolumento, a Lucæ Schrœckii parente, ejusdem nominis, præscribi sibi passus fuit; cumque purgans hausisset pharmacum, frater ejus, Johannes Baptista præter debilitatis alicujus notam, copiosiori, quam alias naturaliter solebat, salivatione infestatus fuerat, durante vero paroxysmo febrili inquietiorem sese præbuerat.

§. 14.

§. 14.

Aliud exemplum duorum fœtuum sibi invicem cohærentium refert Paulus Zacchias *Quæst. med. legal. l. a. n. 2. fol. 601.* Anno 1610. natum erat Consignani mensis Martii die undecima; Est autem Consignanum in Tuscia diœcesis Pistoriensis, ortum ex juvencula matre, non majore annis sedecim. Puelli erant sexus indistincti & ambigui, idcirco uni Johannis, alteri Mariæ nomen impositum est. Ad umbilicum usque superne optime conformati, inde per epigastrium sibi invicem adversi cohærentes, crura ad latera exporrigebant, quorum quidem alterum alteri deerat. Utrumque lac suxisse non segnius, quam cæteri pueri faciant nuper-nati, referebant. Sic Margareta Treuberin, quadragenaria major, vidua, conceptas ex inhonesto concubitu, in pago Hagenhausen, enixa est favente Lucina primum vivas, & baptismatis fonte irrigatas, mox tamen subsecuta morte peremtas, femellas, gemellas, si capita & artus atque viscerum plurimorum interranea spectes, thorace medio unico conclusas. Capita erant bina adversa fronte se intuentia, sinistrum tamen paulo majus & rotundum bichorio prius, quam dextrum oblonge depressum uteri claustra perruperat; Collum geminum numero parem capitis olympum gemina excipiebat cervice, pectus medium a parte anteriore & posteriore cernebatur, illic & hic prostante sterno, una tamen tantum relicta intus thoracis cavitate costis, a vertebris dorsi quasi extremis ad sternum medium geminum arcuato ductu protensis &c. vid. Joh. Mauric. Hoffmann. *M. N. C. Dec. II. an. 4. obs. 152. p. 288.* quo loco dictus Hoffmannus tam externarum, quam internarum partium figuras tribus tabulis æneis incisas communicat. Aliud gemellorum coalitorum anno 1702. mense Martio in Prussia natorum exemplum communicat Philippus Jacobus Hartmannus *M. N. C. Dec. III. An. 9 & 10. obs. 189. p. 332.* de quo *p. 334.* sequens relatio Germanica legitur: *Ein gewisser und wahrhaffter Bericht von einer Mißgeburt, welche sich nahe bey Mühlhausen, einer Stadt im Königreich*

Alia rara exempla coalitorum.

Preussen in einem Dorffe Nahmens Zipoten in diesem 1702. Jahre, den 9. Martii begeben, die des Schulzens daselbst seine Frau zur Welt gebracht, solcher gestalt: Es sind zwey Knæblein an einander gewachsen, ein iegliches hat seinen Kopff absonderlich, seine zwey Hænde und zwey Næbel gehabt; aber es ist nur ein Bauch, und ein mænnliches Glied, auch nur zwey Füsse gewesen, das eine ist Matthias, das andere aber George getauffet worden, haben beyde gesogen, wenn sie geweinet, hat ein iedes für sich geweinet; sind aber etliche Tage darauff, nachdem sie von vielen Menschen gesehen worden, gestorben und zwar eins eine Stunde eher, als das andere. Sub præsidio Michaelis Ernesti Ettmülleri anno 1708. prodiit disputatio de monstro Hungarico 1701. Szoenii, qui prope Comoram vicus est, a rustica nato. Scilicet primum exitum ex uteri ergastulo molitus est, & ad umbilicum usque prodiit fœtus, in sacri baptismi lavacro Helenæ nomen nactus. Tribus horis post vero demum pedes ejus cum altero fœtu priori adnato, & Juditha vocato, quæ natibus prodiit, sunt exclusi. Obtinet hoc monstrum duo capita, quatuor brachia, totidem pedes, duos truncos. Circa finem vertebrarum lumborum utraque corpora sibi cohærebant &c. vid. Nov. literar. German. *an. 1708. mens. Januar. p. 31.* Puerum bicipitem quatuorque brachia, reliquas autem corporis partes non duplices sed simplices & naturaliter habentem, in choro musico regis Scotiæ dulce modulatum esse variasque linguas calluisse ex Hectore Boethio & Georgio Buchanano refert Erasmus Francisci *lustige Schau-Bühne Tom. II. p. 411.*

§. 15.

Discrepantia voluntatis.

Circa hos gemellos maxime quoque notanda est ipsorum quoad mentem & voluntatem discrepantia, sive quod differentis temperamenti corpora habuerint; siquidem sæpissime inter se rixabantur, dum alter hoc, alter vero illud avide affectabat. Quandoque etiam de re aliqua amice inter se consultabant. Item siquando ipsorum partes inferiores, vel pedes contundebantur aliove modo lædebantur, tum utrumque corpus tales persentiebat

bat dolores, econtra vero, si vel acu vel alio instrumento partes superiores lædebantur, tunc unicum sive alterum tantum ipsorum corpus læsionem sentiebat. Denique etiam in ipsa morte differentia hæc annotabatur, quod altero defuncto, alter non statim, sed post multos demum dies successive atrophia & putrefactione obierit. Vixerunt autem hi gemelli monstrosi ad annum usque vigesimum octavum. Absque dubio etiam his fratribus in baptismo diversa imposita fuere nomina. Hanc historiam etiam verbis Buchanani refert Philippus Camerarius *Horar. subcisiv. Cent. II. cap. 67. p. 275.* Circa hoc tempus, inquiens, monstrum novi generis, in Scotia natum est, inferiore quidem corporis parte specie maris, nec quicquam a communi hominum forma discrepans: Umbilicum vero supra trunco corporis & reliquis omnibus membris geminis & ad usum ac speciem discretis. Id rex diligenter & educandum & erudiendum curavit, & maxime in musicis, qua in re mirabiliter profecit. Quin & varias linguas edidicit, & variis voluntatibus duo corpora secum discordia discutiebant, ac interdum litigabant; interdum veluti in commune consultabant. Illud etiam in eo mirabile fuit, quod cum inferne crura lumbive offenderentur, utrumque corpus communiter dolorem sentiebat. Cum vero superne purgeretur aut alioqui læderetur, ad alterum corpus tantum doloris sensus perveniebat. Quod discrimen in morte quoque fuit magis perspicuum. Nam cum alterum corpus complures ante alterum dies fuisset extinctum, quod superstes fuit, dimidio sui computrescente paulatim contabuit. Vixit diu monstrum annos XXVIII. & decessit administrante rem Scotiam Johanne prorege. Hac de re scribimus confidentius, quod adhuc supersint homines honesti complures, qui hoc monstrum viderint. Hæc Buchananus. vid. etiam Johann. Riolan. *Oper. fol. 858.* Eodem modo circa annum salutis 1543. in confinio Britanniæ & Normanniæ visum est portentum in una vel potius in duabus mulieribus. Duo erant capita, quatuor

brachia

brachia, & cætera gemina omnia usque ad umbilicum. Inferius duo crura, duo pedes & cætera omnia singula, videbat, comedebat, loquebatur una, flebat, esuriebat altera, ore gemino manducabatur, sed uno meatu digerebatur. Postremo una defuncta supervixit altera, portavit pleno biennio viva mortuam, donec & mole ponderis, & fœtore cadaveris ipsa quoque defecit. Varia ejusmodi exempla adducit Ambrosius Paræus *Thesaur. chirurg. lib. XXIV. cap. 2. fol. 543.* & quidem ex Lycosthene de virginis bicipitis monstrum sistit, quod, dempta capitis geminatione a natura velut ad amussim membrorum omnium venustate & perfectione contextum erat. Duo illa capita idem habebant edendi & bibendi, idem dormiendi, idem loquendi, idem rerum omnium desiderium, ostiatim victum quæritabant benigneque omnes porrigebant. Tandem tamen Bavaria illud exigere visum est; quod frequenti sui conspectione, mota fortiter gravidarum imaginatione, similem fœtibus in utero deformitatis impressionem affingere posset. Anno 1475. Veronæ in Italia natæ produntur duæ virgunculæ sibi dorso ab imis humeris ad nates usque arctissime adhærentes. Monstri novitas pauperes parentes impulit, ut id per omnia Italiæ oppida ad corrogandam ex accurrente ad spectaculum undique multitudine pecuniam circumferrent. Et *fol. 546.* gemellarum virginum adversis frontibus cohærentium effigiem ponit: scribit, inquiens, Münsterus, visas sibi anno 1495. duas virgines in Bristanto pago, non longe a Wormacia, corporibus integras & numeris omnibus absolutas, sed adversis frontibus sic conglutinatas, ut nulla arte separari & distrahi unquam potuerint, ad decimum usque ab ortu annum convixerunt. Tum necesse fuit, vivam & superstitem a mortuæ cadavere divellere: sed illa sorori suæ non diu supervixit, propter inflictæ plagæ divulsificæ malignitatem. Aliam quoque gemellorum seu fœtuum distincti sexus, anno 1570. Lutetiæ natorum, sibique circa partes genitales cohærentium, effigiem addit, qui fœtus baptismo donati & Ludovici,

ci, & Ludovicæ nomine insigniti sunt. Item *fol. 547.* scribit: Anno 1572. in Ponte Sæo ad Andes oppidulo prodierunt in lucem gemellæ feminæ, cætera membris omnibus perfectæ, nisi quod alterutrius manus sinistra quatuor tantum digitis distincta erat. Cohærebant autem anterioribus partibus, nempe a mento ad umbilicum usque, qui ipsis unicus, ut & cor unum erat. Vixere semihoram, & regenerationis lavacro insignitæ fuere &c. Sequentem historiam refert Johannes Riolanus *Disput. de monstr. cap. 5 oper. fol. 838.* Anno 1552. in Anglia non procul ab Oxonia natum est monstrum biceps, quatuor manibus donatum, sed ventre unitum, & partibus inferioribus unicum. Ex istis gemellis uno vigilante alter dormiebat, dum hic lætam faciem ostenderet, ille tristis & mœstus apparebat; quindecim dies vixere, sed alter unico die alteri supervixit. Ejusmodi exempla aliquot leguntur in Gasp. a Reies *Camp. Elys. quæst. 45. n. 45. p. 560.* Scilicet Paulus Diaconus de monstro similiter narrat, quod post mortem Theodosii natum est; ab infernis ad umbilicum usque perfectus puer erat, mox in duo corpora superius dividebatur, duobus pectoribus, duobus capitibus, quorum unum edere conspiciebatur, jejunante altero, uno etiam vigilante, alterum caput dormiebat; alias etiam utrumque pariter somnum capiebat; nec tamen raro inter se contendebant, uno alterum percutiente, unde aliquando alter, aliquando ambo plorabant. Albertus quoque Magnus de duobus aliis infantibus, sic monstrose unitis mentionem facit, qui diversæ prorsus complexionis erant, & conditionis plane adversæ; cum enim unus furibundus aliquo casu erat cholericus, alter mansuetus & mitis permanebat. Et Henricus de Gandavo de duobus aliis scribit, qui ad invicem & mutuo rixabantur; alter quippe pius erat & devotus, alter vitiosus; ac dum unus orare volebat, alter de quærendis meretricibus solicitus erat.

§. 16.

Utrum autem ejusmodi gemelli coaliti unicum tantum sint

Coaliti an unicam habeant animam?

animal, sive an unicam tantum habeant animam, an duas? olim autores contrariis argumentis disputare solebant, dum alii cor, alii vero cerebrum pro animæ sede habebant. Quando proinde in ejusmodi gemellis inter se cohærentibus unicum tantummodo cor reperiebatur, tunc unicam animam, si vero duo corda adesse judicabantur, duæ quoq; animæ adesse credebantur. Inquit enim Ludov. Cœlius Rhod. *Lection. antiqu. lib. XXIV. cap. 3. fol. m. 916.* quod unum cor habet, unum animal est, quod duo, animal item duplex coalitum propter conceptuum conjunctionem. Item si ex mente Aristotelis cor sit sedes animæ, esset autem unicum, verisimile est ambobus gemellis unicam datam esse animam; item cum jecur sit fons & principium sanguinis, anima autem sita sit in sanguine: ut sanguinis, sic animæ unicum erit principium. Proinde Aristoteles gemellos, quibus est cor commune, pro uno & eodem animali habuisset, etiamsi suum cuique esset caput distinctum, inquit Johannes Riolanus *de monstr. Paris. cap. 5. oper. fol. m. 838.* Contra medicorum, pergit idem, & Platonis opinione cerebrum est sedes rationalis animæ, illic ἡγεμόνικον residere hoc signo demonstratur, quod medici, quanquam jurati Peripatetici, tamen læsa ratione, memoria aut imaginatione, capiti admoveant topica, non cordi aut jecori. Atqui unaquæque gemellarum Parisiensium suum cerebrum habebat. Quare probabilius est, si duos pueros discretos & perfectos vel tales femellas natura instituit, ita differentes animas indidisse. Quam ultimam sententiam, scilicet tales gemellos coalitos duo habentes capita duas quoque habere animas duosque esse homines, plerique recentiorum amplectuntur, cum tales bicipites diversas suas cogitationes explicent, atque differentes edant actiones, uti ex hactenus allegatis exemplis liquet, siquidem de gemellis a Philippo Jacobo Hartmanno *M. N. C. Dec. III. An 9 & 10. pag. 334.* recensetur, quod altero dormiente, alter se vigilem; altero ejulante, alter pacatum; altero sitiente, alter se exsatiatum ostenderit. Neque etiam, uno ægrotante, alter eidem morbo est expo-

posi-

positus, quod in gemellis, quorum ex Michaele Ernesto Ettmüllero mentionem fecimus, Lipsiæ contigit, ubi Juditha vomitu vexata fuit, Helena existente salva. Utræque tamen variolis laborarunt, quod propter contagium variolosum factum esse innuit dictus autor. Imperante Theodosio Cæsare puer natus fuit, qui umbilicotenus integer extabat, superne autem partes ejusdem gemina facie apparebant, ut duo pectora totidemque capita essent, suis partibus ac sensibus prædita. Nam & una pars aliquando cibis & potione utebatur, altera abstinebat. Sic itidem in somno, quiete, varie ac differenter se habebant, ut vicissim lusitarent, & risu, & lacrymis tenerentur, mutuisque plagis se cæderent, ac si diversis animis atque ingenio forent. vid. Joh. Georg. Schenck. *monstror. histor. p. 16.* Tales differentes actiones etiam paulo ante ex Philippo Camerario, Johanne Riolano, & Casparo a Reies adduximus. Quamvis etiam alii gemelli, secundum Paræi exemplum idem edendi & bibendi, idem dormiendi & loquendi, idemque rerum omnium desiderium habuerint, minime tamen exinde unicam tantum animam concludere licet, cum absque dubio variæ discrepantiæ in iisdem fuerint observatæ. Notatu digna est etiam observatio, quam idem Schenckius *l. a. p. 20 seq.* ex Jacobo Rueff recenset: Anno 1538. natus est quidam & ad perfecti viri staturam excrevit, capite & humeris tantum geminus, ita ut caput alterum ante, alterum retro esset, mira interim similitudine: Barbis etiam & oculis sese referebant mutuo. Idem erat cibi appetitus, fames eadem, vox simillima, idem uxoris, quam habebat, & excernendi utrisque capitibus erat desiderium. Annum excidebat trigesimum, quando hunc videre Jacobo Rueff contigit.

§. 17.

Quamvis autem nonnulli autores in illis quoque gemellis, in quibus non modo duo capita, sed etiam duplex thorax apparent, utriusque autem fœtus coalitus vel circa cartilaginem ensiformem, *An coaliti unicum habeant cor?*

mem, vel circa umbilicum incipit, non immerito duo in iisdem corda duasque animas præsupponant, dubii tamen interim manent, an in iis fœtibus, in quibus duo equidem capita vel etiam duo colla, totum vero reliquum corpus quoad externa simplex tantummodo & naturale apparent, unicum solummodo cor lateat, secundum cujus numerum dicto fœtui vel unicam vel duplicem animam adscribere possint; siquidem in ejusmodi gemellis interdum vel duo perfecta corda, vel unicum divisum pluribusque cavitatibus dotatum, interdum etiam duplex epar & intestina aliaque viscera deprehenduntur duplicia; quorum tamen simplicitatem vel duplicitatem, cujus notitia ad nominis in baptismo impositionem maxime necessaria esset, absque dissectione minime dignoscere licebit; quapropter potius ex capitibus, tanquam partibus principalibus externis, quam cordibus interne latentibus judicandum erit.

§. 18.

Gemelli diu in abdomine retenti.

De duobus gemellis, diversi sexus, per conceptionem tubariam, extra uterum in abdomine per septem fere annos occlusis, posteaque defuncta illustrissima matre a chirurgo quodam exemptis, exemplum communicat Franciscus Mayr *M. N. C. Dec. III. an. 4. obs. 77. p. 167 seqq.* quam alibi, ubi de conception. tubar. egimus, prolixius recensuimus. Scribit etiam Alexander Benedictus *de re medic. lib. XXV. cap. 23. fol. 475.* in Cypro insula tempestate nostra feminam geminos peperisse, accepimus, alterum octavo mense, alterum decimo nono macie confectum utrinque dentatum, qui capitis partem, quam sinciput vocamus, consumpserat: is statim editus omnium admiratione per umbilicum irrepsisse dicitur: tanquam monstrificum animal vivum sepeliri jusserunt.

§. 19.

Gemellorum jus primogenituræ.

De gemellorum primogenitura, sive cuinam illorum primogeniti nomen & jus proprie tribui debeat, cum aliis, ad dominos juris-

jurisconsultos imprimis spectantibus, evolvatur Paul. Zacch. *Quæst. medic. legal. libr. IX. tit. 12. qu. 1. fol. 817 seqq.* Herm. Frider. Teichmeyer. *institut. medic. legal. cap. II. p. 11 seqq.* Conrad. Philipp. Hoffmann. *de puerper. tempor. cap. II. §. 35. seq. p. 61 seqq. ad 65.*

SECTIO III.
De superfœtatione.
CAPUT I.
De Superfœtationis possibilitate.

§. 1.

Facta aliquoties in gemellatione superfœtationis mentio, pluribus adhuc de eadem disserendi occasionem præbet. Quamvis enim tam in gemellis quam superfœtatis simul duo fœtus in utero materno contineantur, hæc tamen inter eos intercedit differentia, ut illi uno eodemque tempore concipiantur, posteaque eodem etiam tempore nascantur, hi vero successive diversoque tempore tam concipiantur, quam nascantur, ita ut uno partu jam edito, successive alius vel plures fœtus diversa post tempora edantur; sive ut gemellorum ovula uno eodemque coitu, vel eadem nocte repetitis congressibus fœcundentur, posteaque eodem partu, vel paulo post, & sæpe quidem iisdem membranis inclusi, gemelli edantur; superfœtatorum autem ovula non simul, sed post aliquot dierum, septimanarum, vel longius etiam temporis spatium, diversis amplexibus, impregnentur, ideoque etiam neque iisdem contenti secundinis, sive membranis, neque eodem tempore, sed pro diversitate conceptionis, modo citius, modo tardius post se invicem superfœtati excludantur. Et Christianus Fridericus Garmannus *Discurs. phys. med. de gemell. & part. numerosior. cap. 1. §. 6.* partum gemellorum a superfœtatione ita distinguit: quod gemellorum conceptus uno

Superfœtatio.

differt a gemellatione.

uno aut ſaltem mox iterato congreſſu fiat, eique unico partu, quamvis ſucceſſive excludantur; ſuperfœtatio autem fiat aliquando poſt aliquot ſeptimanarum decurſum, prius facta conceptione. Unde ſi duos fœtus hoc modo utero geſtet gravida, improprie gemini dicantur, quia nec uno coitu concepti, nec uno inſtante partus termino lucem haurire geſtiant. Et juxta Wilh. Hulder. Waldſchmieds *Diſſertat. de ſuperfœtat.* ſentiendum eſt: ſi uno congreſſu ovulum fœcundum redditur, ſimplex fit conceptio, aut gemellorum, cæteris tamen paribus; ſi duorum vel plurium fœtuum rudimenta præexſtiterint in tali ovulo: id quod etiam, ſed multo infrequentius contingit, ſi unum, duo, tria ovula unico coitu imprægnantur. E contrario fit ſuperfœtatio, ſi a prima ovuli cujusdam fœcundatione & conceptione, a nova cohabitatione poſt temporis aliquod intervallum inſtituta, novum imprægnatur ovulum, novaque fit ſuper priorem conceptionem conceptio. Secundum Petri Pauli Peredæ *Schol. in Mich. Johann. Paſchalii method. curand. lib. I. cap. 55. pag. m. 153. b.* ſuperfœtatio non ſolum in primo menſe, ſed & in quarto & quinto contingit; quod ſequenti exemplo confirmat: Uxor cujusdam doctoris, qui hic Valentiæ regiæ cancellariæ præſidebat, Gallart appellati, poſt quatuor menſes ab obitu viri filium peperit, & deinde nono menſe alterum &c.

§. 2.

Definitio. Varie tamen ſuperfœtationem medici deſcribunt, ſiquidem Danieli Sennerto *pract. medic. lib. IV. Part. II. ſect. 4. cap. 6. p. m. 308.* ſuperfœtatio appellatur, quando ex diverſis congreſſibus plures fœtus concipiuntur. Et juxta Ambroſ. Paræi *chir. lib. XXIII. de homin. generat. cap. 32. fol. 519.* ſuperfœtatio nihil aliud eſt, quam ſecunda quædam conceptio, cum ſcilicet gravida jam mulier iterum viri concubitu uſa concipit. vid. etiam Joh. Conrad. Axtii *dialog. de part. ſeptimeſtr. p. 71.* Quæ tamen Paræi definitio Paulo Zacchiæ *quæſt. med. legal. lib. I. tit. 3. qu. 4. n. 2. fol.*

m. 102.

m. 102. non probatur, cum non explicet rei naturam, nisi verborum circumvolutione eam declaret, ut ab ipso factitatum est. Siquidem dicentes: quod superfœtatio est secunda quædam conceptio, possumus & hanc secundam conceptionem factam intelligere post prioris conceptus editionem. Et Georgius Francus *annot.* in dictum Zacchiæ locum, recte Paræi definitionem a Zacchia taxari scribit, nec meliorem esse Sennerti addit. Idemque Francus etiam *satyr. medic. 13. §. 3. p. m. 222.* inquit: Secundum Herculis Saxoniæ praxin superfœtatio nihil est aliud, quam secunda conceptio post primam facta. Sed quot instantias hæc patitur descriptio, bone deus! nec multo videtur melior illa Sennerti, quæ dicitur esse, quando ex diversis congressibus plures fœtus concipiuntur. Quamvis autem Sennerti atque Saxoniæ definitiones aliquam obscuritatem præ se ferre videantur, vix tamen Paræi definitio, mea quidem sententia, neque a Paulo Zacchia, neque a Georgio Franco virgulam censoriam meruisse videtur, cum non modo ibidem mulieris gravidæ, sed etiam viri concubitu iterum usæ mentionem faciat, imo ipse Zacchias Paræi verba pro ipsius quasi excusatione adducat, necesse, inquiens, habet Paræi definitio ea, quæ ibi sequitur, declaratione, nimirum, cum scilicet mulier adhuc gravida iterum concipit. Porro Michael Ettmüllerus *oper. tom. II. fol. 1073.* inquit: Superfœtatio fit, quando ovulum unum, & post aliquot septimanas vel menses repetito denuo congressu aliud fœcundatur, unde post partum primum aliquot septimanarum vel mensium alius partus vitalis supervenit. Hermannus Fridericus Teichmeyerus *institut. medic. legal. cap. 11. p. 73.* superfœtationem ita definit: Superfœtatio sive superimprægnatio, germanice *Uberschwængerung*, est conceptio, supra conceptionem facta, cum scilicet mulier jam gravida iterum ex novo coitu & novo semine alium insimul fœtum concipit. Anutius Foësius *annotat. in Hippocrat. oper. sect. VII. f. 236.* superfœtationem vocat, quan-

quando concepto fœtu, alter præpostere conceptus est. Andreæ Laurentio *histor. anat. lib. VIII. quæst. 22. fol. 313.* est superfœtatio, quam græci ἐπικύησιν dicunt, nihil aliud, quam secunda conceptio, cum gravida jam mulier iterum cum viro coiens concipit, quasi sit nova quædam supra jam conceptum puellum fœtatio. Et juxta Conrad. Phil. Hoffmann. *de puerper. tempor. cap. 2. §. 31. p. 55.* superfœtatio nihil aliud est, quam conceptio supra conceptionem facta, cum superfœtatio fiat, quando mulier, quæ jam concepit, & gravida est, ex novo coitu, novoque semine, alium insuper fœtum concipit.

§. 3.

Denominatio. Pro meliori autem superfœtationis explicatione alii autores alia denominatione aliaque descriptione utuntur. Nonnulli enim eandem superimprægnationem, alii conceptionem supra conceptionem, græce ἐπικύημα vel ἐπικύησιν ab ἐπικοέω vel ἐπικυΐσκω, vel ab ἐπὶ super & κύω gravida sum. v. Joh. Jac. Fr. Vicar. *Bas. medicin. lib. I. c. 3. p. 32.* Germanice *Überschwængerung*, vid. Cosm. Viardel *Hebammenbuch lib. I. cap. 6. p. 23.* Nomen græcum ἐπικύημα Johannes Gorræus *definit. fol. 113. b.* explicat, quod sit fœtus alter gravida jam muliere conceptus. Sic Paulo Zacchiæ

Descriptio. *l. a.* superfœtatio tunc fit, cum mulier, quæ jam concepit & gravida adhuc est, ex novo coitu ac novo semine alium insuper fœtum concipit; Et juxta Joh. Fernel. *physiolog. lib. VII. cap. 12. p. m. 190.* si post conceptionem ex alio congressu semen utero concipitur, gemelli non fiunt, sed ea fit, quæ superfœtatio dici solet. Non enim uno tempore, sed dierum interjecto numero eduntur ii fœtus: estque ut concipiendi, sic & pariendi, tempus varium; vel secundum Georg. Franc. de Franckenau *satyr. medic. 13. p. 222.* est superfœtatio, qua intra pauciores dies, hebdomadas vel menses, post prioris fœtus alicujus conceptionem, unus vel etiam plures adhuc fœtus ex diversis congressibus concipiuntur. Johannes Sperling de *format. homin. in uter. cap. 4. qu. 3. p. 75.* inquit:

Super-

Superfœtatio eſt conceptio ſupra conceptionem facta. Cum ſcilicet gravida iterum congrediens ſupra fœtum priorem concipit alium. Et Michael Ettmüllerus *Oper. Tom. I. fol. m. 163.* ſtatuit, quod, ſi poſt aliquot, a prima conceptione, ſeptimanas vel menſes ex repetito denuo coitu contingat, ut unum ovulorum in ovariis poſt alterum fœcundetur, fiat ſuperfœtatio, unde partum primum aliquot ſeptimanarum vel menſium ſpatio alius partus ſupervenit. Vel juxta verba Johannis Muralti *Colleg. anat. lect. 12. p. 200. Die Uberſchwængerung iſt eine zweyte Empfængniſs, welche geſchiehet, wenn das Kind in der Mutter allbereit formiret iſt, und ſeine Gliedmaſſen hat, da dann die Frau in ihrem Leibe noch ein anders empfængt, welches zwar ſelten bey den Menſchen, æffters aber bey unvernünfftigen Thieren zu geſchehen pfleget.* Quæ verba etiam in Coſm. Viardel *l. a. p. 23.* extant.

§. 4.

Utrum vero revera in mulieribus dentur ejusmodi ſuperfœtationes, nonnulli veterum medicorum, & quidem ideo dubitarunt, quia gravidis poſt primam conceptionem internum uteri orificium ita claudatur, ut ne acum quidem, multo minus, pro novo fœtu ſufficientem ſeminis virilis quantitatem admittere poſſit; deinde etiam quod uterus absque ſummo fœtus in utero jam commorantis detrimento aperiri non poſſit. Inſuper etiam prior fœtus veteribus uteri cavitatem adeo implere credebatur, ut nulla ſuperſint loca, quibus poſterior adhærere aut ſaltem, propter compreſſionem, commode accreſcere poſſit. Unde periculum oriatur, ne prioris fœtus immatura conſequatur excluſio. vid. Caſp. Theoph. Bierling. *Theſaur. theor. practic. caſ. 69. p. 901.* Alii contra ſuperfœtationem hanc quoque movent objectionem: ſi vaſa omnia primi fœtus chorio & involucris ita adhærent, ut ob id menſtrui ſanguinis nihil profluere poſſit, ac, ſi profluat, abortionis periculum portendat, quia vincula & vaſa abrupta eſſe indicium eſt; qui fieri poteſt, ut ſuperfœtatio fiat, ſi neque ſunt va-

Superfœtatio an detur? Negatur.

ſa, quibus coagmentetur novum chorium, neque, per quæ novus fœtus alimentum ſuſcipiat? vid. Roder. a Caſtr. *de Natur. mulier. lib. III. cap. 13. p. 149.* Negativæ quoque ſententiæ ex recentioribus adhæret Gerardus Blaſius *Comment. in Joh. Vesling. Syntagm. anatom. cap. 7. pag. 102.* Inſcitiæ, inquiens, in anatomicis indicium non parvæ eſt, in utero muliebri cellulas quærere, majoris, hinc contendere, poſſe feminam fœtus plurimos concipere: nihil enim tam rarum, quam vera ſuperfœtatio, quam cum Cl. Patino aliisque neque unquam vidi, neque poſſibilem judico, licet varii contrarium ſuſtinere conentur. Quidam etiam feminis humanis ſuperfœtationem non concedunt, quia ipſarum uteri, non æque ac brutarum feminarum ſæpe ſuperfœtantium, in duas vel plures cellulas ſunt diviſi, &c. vid. Joann. Hucher. *de Sterilitat. lib. III. p. 453.* Dicunt etiam multi, impoſſibile eſſe, ut uno edito eoque primo partu atque perfectiore, alter ſuperfœtatus, non ſimul in tanto naturæ conamine ejiciatur. vid. Georg. Franc. *Satyr. 13. p. 223.* Paul. Zacch. *Quæſt. medic. legal. lib. I. tit. 3. qu. 3. n. 2. fol. 97.* Et Johannes Sperlingius *de Format. homin. cap. 4. qu. 3. p. 76.* negantium rationes his verbis explicat: Si uterus facta conceptione tam exquiſite clauditur, ut ne acus quidem aciem & ſpecilli cuspidem admittat, unde illa nova conceptio? Si virili ſemini ad uterum, ob oſculum interius exactiſſime clauſum, non patet aditus, unde illa ſuperfœtatio? Et pateat porta, nullum tamen in uteri cavitate vacuum datur, cui ſemen novum immitti, & conceptus ſupra conceptum fieri poſſit? Fiat autem & hoc, aperiatur uterus, immittatur ſemen novum, qui vero accidit, quod conceptus prior non exeat? Quibus ille coercetur repagulis? præſertim cum intra tres, quatuor aut quinque dies poſt primum conceptum contingit ſuperfœtatio. Vetat Hippocrates mulierem coire poſt ſemen retentum per decem aut duodecim dies. Quia nempe verendum, ne ejiciatur conceptus prior. Si hoc, cur idem non accidit in ſuperfœtatione? Forſan ſuperfœtare cum creduntur quædam,

dam, id habemus, quod in tritico: Cum ſcilicet ex uno grano tritici plures pullulant ſpicæ, quarum una citius, altera ſerius matureſcit, una ad perfectionem perducitur, altera vacua & infructuoſa remanet. Plures autores ſuperfœtationem negantes allegat G. Francus *Satyr. med. 13. p. 220. 222.* vid. Caſp. Poſner. *Geneanth. Tab. 4.*

§. 5.

Sequentes rationes contra ſuperfœtationem ex aliis autoribus allegat atque defendit recens autor A. O. Gœlicke *Med. Forenſ. ſpec. III. §. 3. p. 34 ſ.* 1) Superfœtationem eſſe rem usque adeo raram, imo rariſſimam, ut inter millies millenas imprægnationes vix ſemel atq; iterum contingere ſoleat. 2) Nullam femellam brutam ſuperfœtare, ſola muliere excepta. 3) Superfœtationem non modo ægerrime per ſe agnoſci, ſed & ſuperfœtatum a gemellis haud facile diſcerni. 4) Superfœtationem fieri vix poſſe, niſi tribus vel quatuor diebus poſt priorem conceptionem. Quod tamen adſertum qua ratione cum eo conciliandum ſit, quod integris quadraginta diebus vel duobus demum menſibus ſuperfœtatum poſt primum legitimum conceptum excludi poſſit, vix apparet. 5) Superfœtationem non niſi a primo conceptionis legitimæ die ad trigeſimum usque contingere; transacto illo tempore autem prorſum impoſſibilem eſſe; quia, cum uterus paulatim indies repleretur ſemen recens vix admittere, nedum admiſſum retinere valeret. 6) Ipſas quoque leges ſuperfœtationem talem, quadraginta diebus poſt primam conceptionem factam inter portenta & miracula naturæ referre. Ex his præſuppoſitis doctrinæ de ſuperfœtatione falſitatem liquido agnoſci poſſe, prolixius monſtrare conatur allegatus autor, qui etiam *p. 44.* pergit, portentoſas veterum enarrationes de ſuperfœtatione multis quoque recentiorum glaucoma induxiſſe, & inter multos alios bonum quoque Sennertum ſeduxiſſe, ut non modo ipſius ſuperfœtationis exiſtentiam agnoſceret, ſed & cauſas ejus, differentias, ſigna tam diagnoſtica, quam prognoſtica ipſamque plane medendi methodum cum

 the-

therapia tradiderit. Quod ipſum nihil reapſe aliud eſt, quam quis regionem Slarafforum, quæ nunquam in rerum natura fuit, ſecundum principaliores urbes, vicos, pagos, ſylvas, flumina, montes, imo incolas plane deſcribere vellet. Omnimodam orificii uterini clauſuram poſt primam conceptionem indicat etiam H. v. Poort *in Hippocrat. Aphoriſmetric. Paraphr. p 9 ſeq.* ita canens:

Cum virum paſſa eſt mulier, futuri
Siquidem fœtus rudimenta matrix
Claudit, arctari ſolet, ut marinæ
Tegmina conchæ:

§. 6.

Aliorum ſententia affirmativa.

Adductis tamen veterum rationibus alii diverſimode contradicunt: v. g. ad objectionem de plenaria orificii uterini, poſt factam conceptionem, occluſione, item de ſanguinis menſtrui impedito affluxu hincque dependente abortu ita reſpondet Rodericus a Caſtro *de Natur. mulier. lib. III. cap. 13. p. 149.* primæ objectioni ſunt qui reſpondent, gravidarum uterum in coitu perpetuo aperiri, veteres tamen docuiſſe, ſponte ſua non hiare; alii uterum poſt conceptionem, certis temporis intervallis aperiri, rentur, ut excrementitiis humoribus, qui in ipſo cumulari ſolent, exitus pateat, ideoque concipere gravidam, quæ tum temporis in viri amplexum venerit; Qui tamen rem accuratius conſiderant, uterum tantummodo aperiri tradunt, cum avidior eſt, & libidine efferatus, aut jucundam nimis ſentit viri titillationem, perinde ac ventriculi orificium, a paſtu clauſum, oblatis delicatioribus cupediis reſeratur, non tamen quibusvis hominibus, ſed edacioribus, hoc tamen rariſſime contingere, atque adeo rariſſime fieri ſuperfœtationem. Secundæ objectioni dicendum eſt, id, perpetuo ſagaciſſimæ naturæ curæ eſſe, ne omnia vaſa pro ſui nutritione unico fœtui implantentur, ſed ſemper aliqua ſervari, vel ad menſium purgationem, ſi forte ſanguis redundet, ne copia fœtura ſuffocetur vel ad novos conceptus alendos, ſi forte concubuerit femina &

ſemen

semen concipiatur, ut per dicta vasa, quæ majoris utilitatis gratia otiosa huic usui relicta sunt, novum fœtum fabrefaciat. Secundum Joh. Hucher. *de sterilitat. lib. III. p. 453.* humanis feminis secundam conceptionem, prima non sublata, consuetam esse, autores sunt Hippocrates & Aristoteles, iis scilicet, quibus per ardorem libidinis uteri os internum recluditur, semenque virile in id uteri latus reconditur, quod a priori conceptu liberum magisque vacuum relictum est. Itaque superfœtantes feminas omnes esse natura calidas, thorosas, genitalibus pilosis, acrique semine & menstruo multo circa uterum collecto, turgentes: utero denique ipso robustis facultatibus prædito, ut aperiatur, attrahat retineatque conceptum fœtum præ seminis aviditate, neque expellat: ut gravantem sanguinem solet per primos imprægnationis menses. Et Johannes Sperlingius *loc. modo all. p. 77.* rationes contra superfœtationem allegatas falsis non carere inquit: Falsum esse, conceptione facta tam arcte claudi uterum, ut nec mucronem specilli admittat, uti nonnulli Aphorismum Hippocratis *Sect. V. Aph. 51.* *ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τουτέων τὸ στόμα τῶν ὑστερέων συμμέμυκεν* vertunt & explicant: Quæ in utero gerunt, harum os uteri clausum est. Qui tamen Spigelio non recte Hippocratem intellexisse videntur, qui ita illum vertendum censet: quæ uterum ferunt, iis os uteri connivet; *συμμύεσθαι* enim non significat (ut ipsi explicant) prorsus clausum esse, ut stylum ne minimum admittat; sed connivere, ut nos palpebris, cum dormimus. Item, ex Spigelio pergit Sperlingius, uteri os interius gravidis hiat, tantoque magis, quanto sunt partui viciniores, quicquid etiam alii crepent ex Hippocrate, cum ipsi nec recte Hippocratem intelligant, neque experientiam consulant. Ego vero non tantum centies id tetigi, sed & obstetrices investigare docui, ut cognoscerent, revera gravidæ essent mulieres, an molam tantum generent, cum facile digito id explorare liceat. Docui quoque easdem, cum tempore partus maxime hiet, investigare, fœtusne versus terram capite sit convolutus,

an proprium adhuc situm teneat, ex quo colligant, jamjam instare partum, aut longius adhuc abesse &c. Ex quibus Spigelii verbis ita concludit demum *l. a.* Sperlingius: nihil ergo vetat, uterum conniventem in libidinis ardore hiare novumque semen recipere. Sicut & non obstat, gravidis quandoque per eundem fluere sanguinem. Neque etiam tanta opus est hic cavitate. Tantillum spatii pro exiguo semper præsto. Membranosus enim uterus est, nunc major fit, nunc minor. Conceptus prior non effluit, quia si major fuerit, viginti, triginta aut quadraginta dierum, utero adhærescit ope membranarum. Sin minor, & uteri & conceptus robur, effluxum impedit. Hinc non omnes superfœtationis capaces sunt, sed calidæ, salaces, robustæ. Paucis tamen circa modo allegatum Hippocratis Aphorismum admonere liceat, cum Spigelio alios quoque autores verbum græcum συμμύεσθαι non per claudi sed connivere reddere, vid. Johann. Tilemann. *Aphorism. Hippocrat. p. 37.* Cornel. Stalp. van der Wiel *Obs. Cent. I. obs. 74. schol. p. 324.* & Johann. Heurn. *Interpret. Aphorism. Hippocrat. p. m. 383.* quo tamen loco omnimodam uteri occlusionem intelligit simulque mentem suam de superfœtationis possibilitate annectit; quæres, inquiens, cum constet, superfœtationes fieri, an igitur post conceptum uterus aliquando aperiatur? maxime id evenit primis mensibus, cum uterus avidissime alterum semen excipit. Cæterum hoc signum intelligitur de illis mulieribus, quæ operam dant liberis, nam in virginibus etiam connivet. Connivet autem os uteri, ne aer subeat & semen corrumpat, uterique ne calor evanescat, quo utitur potissimum ad fœtus conformationem &c. vid. etiam Joh. Bened. Sinibald. *Geneanthrop. lib. VIII. Tract. 2. cap. 3. p. 701 seq.* Hieron. Mercurial. *Pisan. prælect. de homin. gener. f. 22.* ubi inquit: Utrum superfœtationes fiant, ut scilicet post jam factum conceptum, novus plures post dies superinducatur, nonnulli dubitarunt, quod apud Hippocratem & Galenum legatur, ubi receptum atque retentum est intra uterum semen,

men, os ipsius ita occludi, ut nec subtilissimus acus illud penetrare queat. Verum, quia autores & experimenta ostendunt, superfœtationes fieri, censeri oportet, Hippocratis sententiam ita esse interpretandam, quasi utplurimum ita contingat; neque os uteri aperiatur, nisi quando is, licet plenus seminis eximia voluptate ductus, paulisper sese dilatat, donec illud intro trahat, exigua facta apertura.

§. 7.

Objectiones superfœtationem negantium adducit equidem Paulus Zacchias *quæst. med. leg. lib. I. tit. 3. qu. 2. fol. 97.* simul tamen easdem autoritate & exemplis resolvit *fol. 99.* Et Georgius Francus de Franckenau *satyr. med. 13. §. 4 seq. p. 222 seq.* ad quæstionem, an detur superfœtatio? aliquot negantes autores allegat, pagina tamen sequenti affirmantium partes tam ob autoritatem, quam experientiam, beatiores esse prolixe defendit. Superfœtationem affirmat etiam Conradus Philippus Hoffmannus de *puerper. tempor. cap. 2. p. 55 seq.* inquiens: Multi equidem negarunt exinde superfœtationem, quod uterus concepto semine illico ita arctetur & claudatur, tamque arcte amplexetur, ut vacuus in ejus cavitate locus nullus maneat; imo quod os interius ipsius uteri adeo comprimatur, ut ne specilli quidem tenuissimi mucronem admittat. Sed respondetur, illud licet verum asseramus, si tamen mulier coitu utens, ex eo summam percipiat delectationem, uterus ingenti illa voluptate irretitus quasi obviam irruenti semini non minus, ac in priori conceptu antea fecerat, hiante se offert ore, ut ea, qua flagrat virilis seminis aviditate, sese expleat; atque ratione ejus corpus quatenus per longum arctari, & per latum dilatari potest, irruenti semini locum aliquem præbet. Idem autor etiam *loco alleg.* ad quæstionem, num partu jam edito successive plures adhuc fœtus, diversa post tempora edi possint? respondet, quod sic, idque ex superfœtatione. Casus, ubi hæc quæstio JCtis necessaria videri possit, deprehenditur in

affirmatio.

ma-

materia ſecundarum nuptiarum. Vidua enim de jure prohibetur intra annum luctus ad ſecundas convolare nuptias. Si quæris hujus conſtitutionis rationem? ſane turbatio ſanguinis objicitur, quæ metuenda eſſet, ſi ſecundus maritus cum vidua prægnante relicta concumberet, cum facilius ſuperfœtatio ex concubitu inſequi poſſet. Primaria igitur hujus prohibitionis ratio videtur eſſe non ſanguinis turbatio, ſed ſuperfœtatio. Superfœtationem ſequenti modo defendit Wilhelmus Huldericus Waldtſchmied *diſſertat. de ſuperfœtat. B. 2. b.* quodſi a perſonis fide dignis, ea quæ nec plane nova atque inaudita, nec per naturam impoſſibilia exiſtunt, & quorum ipſi per propriam experientiam convictos ſeſe affirmant, tradantur, ecquis quæſo de talibus dubitabit? Niſi fidem hiſtoricam omnem proſcribere velimus; imprimis ſi nulla fraudis aut mendacii ſuppetat ratio. Atque hæ ſunt illæ cauſæ, illa momenta, quibus ego cum aliis inductus ſuperfœtationi cuidam prætenſæ ſubſcribo. Nec plane impoſſibile eſt, ſuperfœtatio aut ſecundi fœtus conceptus, gravida jam exiſtente muliere, aut quando intra pauciores dies, hebdomadas vel menſes poſt prioris fœtus alicujus conceptionem, unus vel etiam plures adhuc fœtus ex diverſis congreſſibus concipiuntur.

§. 8.

Alia ſententia. Neque tamen omnes recentium atque ſuperfœtationem defendentium rationes aliis ſatisfaciunt, inquit enim Andreas Laurentius *hiſtor. anat. lib. VIII. quæſt. 22. fol. 314.* fuere quamplurimi, qui uterum certis temporibus mira naturæ providentia ad noxiorum excluſionem aperiri ſomniarunt. Si ergo ea hora coeat mulier, poterit virile ſemen, cujus deſiderio fremit & ardet, excipere: inde ſuperfœtatio. Sed deliramenta ſunt hæc, & meræ nugæ. Si enim certis temporibus toto graviditatis tempore uterus aperitur, ut ſupervacua expellat, cur retinentur lochia toto novem menſium ſpatio? Poteritne ea hora, qua fœda humorum illuvie expurgatur, uterus ſemen concipere? extinguetur meher-

cle,

cle, & obruetur genitura. Sunt ex neotericis, qui uterum semper hiare, neque exquisite claudi contendunt, suumque dogma his rationibus stabiliunt: Fluunt sæpissime utero gerentibus menses pallidi, pituitosi, nigri, qui in uteri cavitate latitant. Non ergo ita exquisite ejus osculum intercluditur. Deinde, mulier gravida in coitu semen effundit, quod per pudendum effluere sentit. Non potest autem per pudendum exire, nisi ab uteri cavitate per osculum eo decedat; quia mulier semen suum per cornua, id est, latera in cavitatem & fundum uteri ejaculatur. Hiat ergo perpetuo osculum, unde facilis superfœtatio. His rationibus magnum se quidpiam fecisse putant; cum tamen, ob anatomicæ artis imperitiam, Hippocratico splendori tenebras offundant. Namque, pergit Laurentius, ut primam eorum rationem impugnem, an ignorant, per uterum duarum venarum propagines spargi, quarum aliæ ad internam uteri cavitatem feruntur, fœtum alituræ: aliæ ad exteriorem uteri partem, cervicem & pudendum usque, excurrunt? Per has toto graviditatis tempore sanguinem fluere, & corporis supervacua expurgari quid prohibet, interiore uteri osculo nullo modo hiante? Postrema ratio urgeret magis, nisi a nobis deprehensi essent duo ductus, semini muliebri excernendo dicati. Prior ductus ad cornua, hoc est, latera uteri emicantia fertur, quo semen in uteri fundum, si gravida non sit, ejaculatur. Alter ductus, veteribus & neotericis etiam incognitus, a nobis sæpe in publicis sectionibus observatus, priori continuus per latera uteri ad cervicem & pudendum desinit. Hoc gravidas semen effundere existimamus, & ideo majore in coitu voluptate frui &c. Ad has duas rationes contra superfœtationem, scilicet quod 1) ob uteri, a prima conceptione, constrictionem sperma masculinum neque excipi neque contineri, multo minus talis conceptio iterata succedere possit, 2) quod mulieris, jam prægnantis semen, non minus quam masculinum ad secundam conceptionem necessarium, hac ratione non in uteri

cavitatem seu fundum, sed potius per certum vas in orificii interni extremitatem atque vaginam effundatur; eadem cum Andrea Laurentio, modo allegato respondet Franciscus Mauriceau *de morb. gravidar. lib. I. cap. 9. p. m. 109 seq. edit. germ.* & ex hoc Theophilus Bonet. *polyalth. sive Thesaur. med. pract. tom. III. lib. V. fol. 334 seq.* ubi totum fere Mauricæi caput reperies. Alios autores superfœtationem affirmantes allegat Georgius Francus *satyr. med. 13. §. 5. p. 223.* Marcell. Donat. *de med. histor. mirab. lib. IV. c. 16. p. 389 seq.* Gregor. Horst *oper. tom. I. fol. 122 seq.* Casp. Theoph. Bierling *thesaur. theor. pract. cas. 69. schol. p. 902.* Cornel. Solingen *vom Amt der Wehmütter, cap. 5. p. m. 605 seq.* Dan. Sennert. *pract. lib. IV. part. II. sect. 4. cap. 6. p. m. 308 seq.* Wilh. Hulder. Waldschmiedt *dissert. de superfœtat. B. 4. b.* Herm. Frider. Teichmeyer. *instit. medicin. legal. cap. 11. p. 74 seq.* Dionis *Traité des accouchem. lib. I. cap. 18. p. 116 seq.*

§. 9.

Superfœtationis modus

De modo & caussis superfœtationis, sive qua ratione femina jam gravida post aliquot tempus denuo concipere, sicque binos fœtus, alterum majorem, alterum minorem simul per tempus in utero gestare, demumque unum post alterum, quandoque post aliquot dierum, horarum vel etiam mensium præterlapsum spatium parere atque in lucem edere possit, varia equidem hactenus adduximus, restant tamen adhuc alia ex autoribus annectenda. Inquit scilicet Hippocrates *de superfœtat. oper. sect. III. fol. 41.* superfœtant mulieres, in quibus uteri os post primum conceptum non ita valde clauditur. Et juxta Petr. Paul. Peredæ *schol. in Mich. Joan. Paschal. meth. cur. lib. I. cap. 55. p. 153. b.* causa superfœtationis non consistit in eo, quod orificium uteri sit apertum aliquantulum, quæ semper evenit orificio ita clauso, ut ne specilli cuspidem admittat: sed in uteri attractione, quæ tunc contingit, quia dilatatur in coitu a fricatione, & calore orificium uteri, & ita semen attractum potest uteri cavitatem subire. Et Cosmus

Viar-

Viardel de *part. mulier. lib. I. cap. 6. p. 24 seq.* ait: *Es ist derjenigen Meynung am glaubwürdigsten, welche behaupten, daß die Uberschwængerung bey denen Weibern, welche sehr blutreich sind, müglich seye. Dieweil selbige, ob sie schon empfangen, gleichwohl viel überflüßiges Geblüts haben, welches in der Mutter liegend, dieselbe erweitert, und offtmahls sich seiner zu entledigen nöthiget, daher es kömmet, daß viele Weiber, auch wohl so lange sie schwanger gehen, ihre ordentliche Zeit haben, und durch die Gefæsse des Halses der Mutter sich reinigen, welches nicht geschehen könte, wenn sich das innere Mundloch der Mutter nicht augenscheinlich eröffnete. Wenn nun eine Frau zu selbiger Zeit ihrem Manne beywohnet, so wird sie ohne Zweifel desselben Saamen in ihrer Mutter empfangen und ein neues Kind gezeuget werden, welches eigentlich eine Uberschwængerung zu nennen ist* &c. De causa superfœtationis ita scribit Johannes Benedictus Sinibaldus *Geneanthrop. lib. VIII. tr. 2. cap. 3. p. 701.* Verum quidem est, & magnus declaravit Hippocrates, post conceptionem os uteri adeo connivere, ut vix acus specillum intromitti valeat. At non est hoc perpetuæ veritatis axioma, quandoquidem ob seminis aviditatem interdum penitus illud non occluditur, quare alterum semen uti famelicum excipere potest; quod si in utero congruam sanguinis reperiat copiam, statim sequitur coagulatio, fermentatio prævia ad novam prolem; unde colligimus, superfœtationem ut plurimum, imo semper contingere apud mulieres sanguifluas, & quæ sunt multorum pilorum & multi sanguinis, propter multitudinem, caliditatis earum. Hujusmodi namque mulieres cum insuper ratione fervidæ temperiei plurimum in venere delectentur, ideo est, ut præ voluptate os uteri dehiscat semenque avidius ebibat &c. Idem sentit etiam Daniel Sennertus *practic. lib. IV. part. II. sect. 4. cap. 6. p. 310.* Superfœtatio, inquiens, accidit, dum mulier, quæ antea concepit, cum viro iterum coit, & ex voluptate, quam percipit, uteri orificium ad semen arripiendum avidum, nonnihil iterum aperitur, semenque attrahit. Si tamen

& causa.

uterque fœtus vitalis esse debet, necesse est, ut id accidat a primo conceptus die usque ad quartum aut circiter, quando primus fœtus adhuc exiguus est, ut non difficulter locum inveniat, necdum omnes venarum & arteriarum propagines a primo fœtu sunt occupatæ &c.

§. 10.

Sententia Cornelii Solingen.

De superfœtatione, Belgice Nabevrugtingh genaemt, ita loquitur Cornelius Solingen Vand' Ampt ende Plicht der Vroedvrouen *cap. 5. p. 11. seq.* De Lyfmoeder blyft na de Ontfanckenisse soo langh gesloten, dat een eytje of twee, ider een Kind of twee bevattende, soo groot is, of zyn geworden, dat der selwer Nageboortens so vast aen de Lyfmoeder, en der selver strengen so sterck zyn geworden, dat die voorsz Nageboorte, of Nageboortens niet ligt van de Baermoeder gesepareerd; of soo dat niet is, de strengh of strengen, door het dickwils bekennen of arbeyden gebroken komen de werden: Dan kan het beter gebeuren, dat als die actie van wederzyde met groote lust en furie gepleegt werd, de Lyfmoeder sich opend; en insonderheyd in een Vrouwspersoon, die gesond en happigh is, en geen verstoppinge van de deelen tot de generatie dienende heeft: soo dat sy alsdan voor de tweedemael ontfangt, ende na 't ontfangen Kind of Kinderen, van welcke laetste een exempel hebbe, eenige tyd na d' eerste kraem voor den dagh brengt. En was dat soo niet, dat de Baermoeder sigh dan weder sloot als vooren, soo soude veeltyds de Vrouwen, als dickmaels lust hebbende gespyckert de werden, in conformité van 't selwige, soo veelmael superfoeteren, dat den Buyck voor alle de selve de kleyn soude werden. En was het dat de Baermoeder soo digt sloot, dat die geen Zaet, noch des selfs damp door liet, soo soude noit een superfoetatie konnen geschieden, en al't resteerende bywacken de vergeefs zyn. Wanneerder twee, trie, of vier dagen na den andern noch een Kind komt, schoon in syn eygen membra-

branen besloten, kan geen superfœtatie gehieten werden; maer is mede een Kind van een en deselvige ontfanckenis; 't welck meesten tyd door onkunde van de Vroedvrouw, aldaer soo langh na 't voorige gehuysvest heeft. Maer de na ontfangene of superfœtationes schelen meest een maend, ses weken en meers oock komen die gene die steels-gewys bekent zyn, een enckeldemael wel van twelingen en drielingen in de kraem, maer noit van een superfœtatie. vid. etiam allegati Solingii versio Germanica *p. 607 seq.* Superfœtationem ab utero bipartito derivare videtur Casparus Bauhinus inquiens: Anne mulieres eæ, quæ superfœtare solent, aut plures fœtus, quam duos, generant, bipartitum uterum habeant, quemadmodum canes, lepores, & similia animalia, quæ multos generant fœtus, mihi dubium movit fratris mei charissimi, Johannis Bauhini, observatio, qui circa annum 1565. dum ordinarius esset Lugdunensium medicus, in quadam puella uterum bipartitum, qualem canes habent, observavit &c.

§. II.

Sicuti vero veteres medici circa ordinariam conceptionem a modernis admodum dissentiunt, dum illi ad fœtus formationem seminis virilis, mediante coitu in uteri cavitatem injectionem ejusque cum semine muliebri commiscelam præsupponunt, hi vero fœtus materiam potius in ovulis muliebrium ovariorum, a spirituosa seminis virilis parte impraegnatis quærunt; ita etiam circa superfœtationem priores talem utriusque seminis mixturam necessariam judicantes, de uteri orificii interni, quod statim a conceptione arctissime occludi statuunt, nova apertura, pro novo seminis virilis ingressu seu injectione solliciti, modo dictum orificium primis a conceptione diebus apertum permanere, modo post aliquot tempus a materia quadam excernenda, vel etiam ab orgasmo venereo iterum aperiri, sicque, commisso simul coitu, mariti semen absorbere sive immittere defendunt. Quam tamen seminum commiscelam (ut ad superiores rationes paucis respon- *Ad priora responsio.*

deam) recentiores physiologi non tantum negant, sed etiam conceptionem, in superfœtatione, minime ex liquore isto, qui tempore coitus a feminis quandoque ejicitur vulgoque semen muliebre vocatur, sed, uti modo dictum, ex ovulo a seminis virilis vi plastica, vel spiritu genitali, per parvam orificii aperturam, vel etiam per alias vias, v. g. per vasa sanguinea, vel per porositatem uteri ad ovarium penetrante dependere docent, ut adeo nec magna seminis virilis quantitas, neque orificii uterini apertura semper necessaria sit, cum clauso etiam uteri orificio, vel semine virili ad illud non pertingente, per dictam vim plasticam ovulum impraegnari possit; quamvis etiam in gravidis feminis, tam primis, quam ultimis gestationis mensibus, dictum orificium quandoque hiare concedamus, quod tamen non æque pro excipiendo novo semine virili, ac pro excernendis vitiosis humoribus absque fœtus detrimento accidere potest. Huc pertinent verba Cornelii Stalpartii van der Wiel *observat. rar. cent. I. obs. 74. schol. p. 325.* Uteri os postremis mensibus aliquo modo aperitur, quoniam illius ob magnitudinem fœtus extensi cervix contractione brevior fit, ut haud difficile sit per id tempus uteri os digito attingere, præsertim si pedibus gravidæ insistant. Nec metus est, ne aër subintrans fœtui damnum afferat, nam uteri osculum, cum hiet in gravidis, obturatur crassa & lenta materia, quæ non solum impedit ingressum aëris in uterum, sed viscidítate sua, partus tempore, uteri sinum & pudendum lubricat. Et Nicolaus Venette *de la generat. de l'homme part. II. cap. 3. art. 3. p. m. 126.* inquit: Quoy que la pluspart des medecins, aprés Hippocrate, disent, que la matrice est tellement fermée aprés la conception, qu'il n'est pas possible d'y faire entrer la pointe d'une eguille, nous sommes pourtant persuadez du contraire. Car on sait, qu'elle se decharge souvent de ses humidités superflües: & que les femmes sont engrossées une seconde fois. Nous ne manquons pas des femmes, qui nous ont instruits des pertes rouges ou blanches, qu'elles font dans le premiers

miers mois de leur grossesse, & nous avons des exemples de superfetations, & peut-estre plus souvent, que nous ne le pensons, car les jumaux, qui naissent envelopez de membranes differentes, & qui sont attachez à un seul arrierefais, sont pour l'ordinaire autant de superfetations, dont on ne s'apperçoit pas. Sic statuit Hermannus Fridericus Teichmeyerus *Instit. medic. legal. cap. 11. p. 76.* in iis subjectis superfœtationem fieri, quorum musculi sphincteres uteri natura sunt relaxati. In his nempe virilis aura, per orificium tale apertum, transitum invenire potest, atque ulterius moveri ad ipsum ovarium, ovulumque ibi existens maturum irradiare, staminaque in illo contenta, commovere ac vivificare, & sic superfœtationem præstare.

§. 12.

Porro causam tam gemellationis, quam superfœtationis, in diversis uteri cellulis quærentes veteres anatome uteri refellit. Utrum etiam uteri cavitas a prima conceptione & unico fœtu adeo impleatur, ut nulla supersint loca, quibus posterior fœtus, sive superfœtatus infans, adhærere aut propter compressionem commode accrescere possit, ex ea ratione in dubium vocatur, quia dantur gemelli atque trigemini peculiaribus dotati placentis; item ejusmodi superfœtati, qui paulo post primum coitum, & quidem primis statim diebus concipiuntur, atque cum duabus placentis uterinis sibi invicem coalitis eduntur; uti in bis geminis seu quatuor fœtibus cum quadruplici placenta observavit Lucas Schrœckius *M. N. C. Dec. II. an. 2. obs. 9. p. 26.* Si proinde quadrigeminis, omnibus partibus rite conformatis, singulisque spithamas duas longis, uteri cavitas satis capax fuit, non est ut de duobus infantibus superfœtatis sufficienti loco dubitemus, cum uteri substantia indies successive magis magisque dilatari atque expandi possit. In superfœtatis porro quilibet fœtus peculiare habet chorion & involucra. Cum etiam plura sint venarum & arteriarum ora ad uterum attinentia, non est verisimile, prioris infantis chorion

Alia refutatio.

chorion omnibus adhærere, ſed quædam libera ſunt, aut ad menſium vacuationem, ſi ea neceſſaria ſit, aut ad novos conceptus alendos, ſi coitu feminam uti contigerit, juxta Caſp. Theoph. Bierling. *Theſaur. theor. pract. obſ. 69. pag. 902.* Annon etiam ſanguis menſtruus in gravidis potius per uteri vaginam, quam cavitatem effluat, ſub judice lis eſt. Quamvis etiam, ſecundum Blaſii ſupra allegata verba, nec Carolus Patinus, nec ipſe Gerardus Blaſius talem ſuperfœtationem unquam viderint, inde tamen minime neganda, cum alii autores eandem vidiſſe teſtentur. Et licet juxta Andreæ Ottomari Gœlicke *loc. paulo ſupra alleg.* ſuperfœtatio ſit res rariſſima, ut inter millies millenas imprægnationes vix ſemel atque iterum contingere ſoleat, ſufficit tamen eandem contingere poſſe; Et quod idem addit, nullam ſcilicet femellam brutam ſuperfœtare, ſola muliere excepta, ſuperfœtationem mulierum potius confirmat, quam negat; cum tamen alii autores, ſecundum hactenus dicta, ſuperfœtationem aliis quoque animalibus brutis adſcribant. Quod de uteri aviditate, attractione & ſuctione ſeminis hinc inde adducitur, fabulis non immerito annumerandum. Neque excluſio unius fœtus ſemper alterius quoque ſimul expulſionem cauſatur, uti ſæpius in gemellis perfectis, quandoque altero vel tertio die ſe invicem ſubſequentibus, obſervare licet. Interim tamen quandoque etiam fœtus ſuperfœtatos ſive poſteriores, ex variis cauſis ſimul cum prioribus prodire, vel ejici aut extrahi poſſe, minime negamus.

§. 13.

Modernorum ſententia. Ut itaque ſuperfœtationis modum ad modernorum mentem paucis deſcribam, ſciendum, quod ſicuti ſimplicis fœtus formationem ex unico ovulo muliebri, virilis ſeminis ſpirituoſa parte impraegnato, recentiores derivant; duorum etiam vel trium fœtuum, unico partu editorum, atque gemellorum vel trigeminorum nomine vulgo venientium, ex duobus vel tribus ovulis, pariter unico congreſſu ſimul fœcundatis, deducunt, (uti in anteceden-

cedentibus capitibus monstravi) ita superfœtationem quoque ex duobus vel tribus, non tamen unico coitu, uti in gemellis, sed diversis atque differenti tempore celebratis cohabitationibus, impraegnatis ovulis muliebribus, derivant. Scilicet si post aliquot, a prima conceptione, dies, hebdomadas vel etiam menses, uxor iterum venereo orgasmo ad novum cum marito congressum stimulatur, id quod feminis, præ aliis animalibus, vulgare esse dicitur, tunc in ejusmodi coitu pariter fœcundo, iterum unum, quandoque etiam plura ovula in ovariis solito modo excitata ex ovario a tuba Fallopiana excepta per eandem ad uteri cavum propelluntur, eidemque, uti in priori fœtu factum, firmiter adhærentia novum embryonem ad perfectionem usque nutriendum continent, & usque ad legitimum partus tempus fovent. Cum proinde superfœtatorum conceptio non uno eodemque coitu fiat, uti in gemellis, hinc etiam secundum tale fœcundarum cohabitationum differens tempus horum quoque fœtuum partus variat. Juxta verba Marci Gerbezii *Chronolog. medico-practic. An. 5. §. 26. p. 353.* in superfœtationibus res aliter ac in gemellatione accidit: illæ nimirum tunc fiunt, cum, postquam unum ovum fuit imprægnatum, accessit alter coitus, per quem rursus aliud ovum accidit imprægnari. De superfœtatione ejusque a gemellatione differentia ita scribit Johannes a Muralto *Hippocr. Helvet. p. 380. Die Uberschwængerung ist, so eine schwangere Frau durch grossen Gelust in den erstern Wochen oder Monaten, noch einmahl empfæhet, und von mæunlichem Saamen fruchtbar gemachet wird, weil die Erfahrung bezeuget, daß nach der Genesung eines Kindes etwan ein ander unvollkommen, oder vollkommen zur Welt gebohren wird, muß man glauben, daß solches geschehen von Uberschwængerung, dann Zwilling werden mit einander gebohren, dieweil von einem Beyschlaff zwey Eylein auf einmahl in die Bæhr-Mutter gestürzet worden. In der Uberschwængerung gehet erstlich ein Eylein, bey dem andern Beyschlaff aber das zweyte herunter, welches wohl mæglich seyn kan, weil die Gebæhrmutter sich nicht so geheb*

zuschliesset, wie man vor alten Zeiten gemeynet hat, und ist der spirituose Saame kræfftig genug ein ander Eylein herunter zu locken und selbiges zu vegetiren; Uber das gehet iederweilen, obgleich die Frau schwanger, etwas schleimiger Materie und Fluß aus der Gebæhrmutter, also daß der Weg nicht verschlossen, auch zu einem andern Empfængniß. So nun diß geschehen, muß nothwendig eine iedere absonderlich eine Nachgeburt haben, und an sonderlichem Ort im Grund der Gebæhrmutter angeheffiet seyn. Hanc sententiam confirmat Petrus Linsing. *Institut. med. pag. 87.* inquiens, superfœtatio fit, dum facta semel conceptione uterus in concursu venereo noviter titillatur ac irritatur, ita ut spiritus genitalis valvas ejusdem perrumpens denuo in ovario appellat ovulumque fœcundet, nec non tuba uterina a fibris sui ligamenti per novam ejusmodi fœcundationem irritatis contracta illud suo infundibulo excipiat, rursumque in uterum deferat. Et secundum Michael. Ettmüller. *Oper. tom. II. fol. 1073.* superfœtatio fit, quando ovulum unum & post aliquot septimanas vel menses, repetito denuo congressu, aliud fœcundatur, unde post partum primum aliquot septimanarum vel mensium alius partus vitalis supervenit.

§. 14.

Ab uno coitu. Aliam adhuc circa superfœtationem alii autores diversam tamen fovent sententiam, dum eandem non a duplici seu repetito, sed ab unico congressu derivant, & quidem ut ab isto coitu unum semen vel ovulum perfecte fœcundetur, aliud vero a seminis virilis vi plastica simul equidem ad imprægnationem, tardiorem tamen stimuletur, quod Johannes Valverdus, Hispanus, per spicam explicat. De hoc scribit Casparus Posnerus *Geneanthropolog. Tab. IV.* Magnam speciem veri habere videtur discursus Valverdi, nempe quod, veluti ex uno grano sive altero quovis semine spicæ plures enascuntur, nec eodem tamen tempore omnes maturescunt, sic etiam ex hominis semine multos fœtus gigni, ac diversis temporibus in lucem prodire contingat, indeque etiamsi videamus, prægnan-

gnantem semel enixam post mensem unum vel alterum iterum parere, tamen colligere atque adserere velle, prægnantem denuo concipere posse, esse ridiculum &c. Et juxta verba Johannis Muralti *Colleg. anat. lect. 12. p. 201. Die Ursach der Uberschwængerung ist nicht wie in Zwillingen, da zwey Eylein auf einmahl durch die Trompeten vom Eyerstock herunter fallen, sondern hier machet das subtileste in des Mannes Saamen, oder die Stralen dessen Geistes, daß ein anders bald reiffes Eylein nach der ersten Empfængnis folgends herunter fællt; da denn beyde Kindlein, weil sie absonderlich und zu unterschiedener Zeit formiret sind, auch absonderlich in ihren eigenen Hæutlein liegen, und ein iedes seine unterschiedene Nabel-Gefæsse hat, dadurch sie ihre Nahrung bekommen.* Quibus verbis dictus Muraltus superfœtationem non a duplici, sed simplici coitu, hujusque ovulum, non quidem plenarie, sed fere maturum, simul cum vere maturo, imprægnandi efficacia, a seminis virilis radiis adhuc remanente, derivare videtur. Superfœtationem pariter uti simplicem conceptionem ex remanente aura viri seminali generari exinde probat Franciscus Zypæus *Fundam. medic. Part. II. cap. 7. art. 15. p. 231. seq.* quia gravidis feminis uteri osculum claudatur, ut non possit, nisi spirituosum quid, transire; nisi diceremus, illam auram una cum primo fœcundante injectam quidem esse, sed tardius fœcundasse, & in actum deductam esse, aut quidem ovum non fœcundasse tardius, sed fœtum ex illo generatum fuisse minus validum &c. Sic ait Michael Albert. *Jurisprud. med. cap. 5. §. 2. p. 102 seq.* Judiciose Zacchias *Quæst. med. leg. lib. I. tit. 3. qu. 3. n. 18.* concludit, quod sub novo & valde libidinoso coitu uteri orificium internum denuo reserari queat; Ego vero judico, quod superfœtatio contingere queat; siquidem ad concipiendum non æque necesse est, ut semen cavitatem uteri ingrediatur, & si aliquid immateriale fœcundationem efficere debet, non necesse est, ut orificium uteri internum aperiatur, sufficit, quod interna libido utriusque conjugis & intentio & propensio ad generandum singularis

ſatisfaciat, quippe quæ perinde ad gemellorum & trimellorum conceptum contribuit.

§. 15.

Superfœtationis tempus. Differunt præterea ſuperfœtationes ratione temporis, ita quidem, ut poſt unam alteramve horam vel etiam diem, duo fœtus concipiantur, quorum tamen ſtamina ob illorum mollitiem facillime ſibi invicem coaleſcere poſſunt, ut poſtmodum in partu pro gemellis, ſive unico coitu conceptis habeantur. Hinc inquit etiam Caſparus Theophilus Bierlingius *Theſaur. theor. pract. caſ. 69. p. 902.* ſi fiunt gemellationes intra tres quatuorve dies poſt primum conceptum, aut certe non longo poſt intervallo, uterque fœtus ſimul accreſcere & excludi poteſt atque eſſe vitalis, parumque differt a gemellorum conceptione. Poſſe autem feminas non modo poſt aliquot dies, verum etiam ſeptimanas & menſes denuo imprægnari ſeu ſuperfœtari, teſtantur partim autores, partim exempla. Scribit ſcilicet Daniel Sennertus *Pract. medic. lib. IV. part. II. ſect. 4. cap. 6. p. 311.* ſuperfœtationis aliquam eſſe differentiam, quæ præcipue ratione temporis accidit. Etenim interdum paulo poſt primum conceptum, vel eadem vel ſequenti die, aut certe non longo intervallo nova conceptio accidit; interdum vero longiore poſt primum conceptum intervallo ſuperfœtatio accidit &c. Andreas Laurentius *Hiſtor. anat. lib. VIII. quæſt. 22. fol. m. 314.* ad quæſtionem, an poſt primum aut ſecundum tertiumve primi conceptus menſem fieri poſſit ſuperfœtatio, ut plerique & ſcriptis & exemplis illuſtrarint? poſſe, ſuo quidem judicio, ſed raro, reſpondet &c. Cornelio Stalpart. *Obſ. Cent. II. obſ. 74 ſch. p. 326* commodiſſimum ſuperfœtationis tempus videntur primi eſſe menſes, quia tunc fœtus nondum ita accrevit, ſecundum omnes uteri parietes, ut ovulo e tuba Fallopiana delapſuro ob nimiam ipſorum extenſionem idoneus adhæreſcendi locus adimi poſſet, nam licet os matricis internum poſt conceptum claudatur, nihilominus interdum conceptio de novo fieri poteſt. vid. etiam Michael

chael. Albert. *jurisprud. medic. cap. 5. §. 3. p. 103 seq.* Juxta Petr. Paul. Pered *l. a. p. 153. b.* superfœtatio non solum in primo mense, sed & in quarto & quinto contingit. Superfœtationem non saltem tertio aut quarto post conceptionem die, sed secundo etiam aut tertio mense fieri posse, inquit Johannes Sperlingius de *format. homin. in uter. cap. 4. p. 80.* Franciscus Mauriceau *de morb. gravid. lib. I. cap. 9. p. 112.* statuit, superfœtationem tantummodo fieri a sexto conceptionis die vel circiter, ad tricesimum usque ad summum. vid. etiam Theoph. Bonet. *Polyalth. tom. III. lib. V. cap. 26. fol. 334.* Quocunque autem tempore hanc superfœtationem fieri posse, alii autores concedunt, e quibus Johannes Jacobus Harderus hæc habet: si de superfœtationis tempore loqui ausim, commodissimum illud primi menses esse videntur, non quod veterum heic adstipuler commento, superfœtationem irritam facientium, ni prius semen utriusque parentis probe fuerit commixtum & membranis investitum, quo effluere amplius non possit; superfœtatio nusquam sane ita contingeret, sed quia tum fœtus nondum ita accrevit, secundum omnes parietes uteri, ut ovulo denuo delabenti, ob nimiam ipsorum extensionem idoneus adhærescendi locus adimi posset. Quodsi tamen quocunque tempore ovum adsit maturum, isque a liquore genitali spiritibus, & massæ humoralis matris motus semper imprimatur, quem pro conceptu, uti necessarium, ita determinatum, hactenus, existimavi, conceptionem iterari posse quis inficiari auderet? &c. Plura de tempore superfœtationis Paul. Zacch. *quæst. med. leg. lib. I. tit. 3. qu. 4. f. 102. seq.* Georg. Franc. *Satyr. med. 13. p. 232.* Conrad. Phil. Hoffmann. *de puerperii temporib. cap. 2. p. 56.* Wilh. Hulder. Waldschm. *de superfœtat. D. b. seq.*

CAPUT II.
De Superfœtationis exemplis.

§. 1.

Superfœtatio defenditur autoritate, exemplis.

QUam autem hactenus autorum rationibus probavimus superfœtationem, confirmant etiam eorundem obſervationes & exempla, qualia quidem nonnullis rariſſime occurrere dicuntur, unde Martinus Weinrichius *comment. de ort. monſtror. cap. 14. p. m. 129. b.* ſuperfœtari quidem poſſe, ſed raro, ſi tamen aliquando accidat, ut ſuperfœtetur, perfici non poſſe, dicit. Secundum Joh. Bened. Sinibald. *geneanthrop. lib. VIII. tract. 2. cap. 3. pag. m. 700.* inter naturæ ſpectabiliſſima opera non infimum eſt illud ſuperfœtationis, quæ, uti raro accidit, ita majorem ſui contemplationem expoſcit; neque illam aliquando accidere ambigendum eſt. Ex iis, quæ in re medica ſuſpicienda veniunt, non eſt poſtremo loco reponenda ſuperfœtationis hiſtoria, quæ certe raro contingens inter admiranda numerari meretur, inquit Marcellus Donatus *de medic. hiſtor. mirab. lib. IV. cap. 16. p. 389.* Johannis Veslingii commentatori Gerardo Blaſio *not. in cap. 7. p. 102.* nihil tam rarum videtur, quam vera ſuperfœtatio. Nequaquam ſuperfœtationem omnino in dubium revocat, at rariſſimam exiſtimat Theophilus Bonetus *l. a. f. 335.* nam maxima pars earum, quæ gemellos pariunt, unicam emittunt ſecundinam, utrique communem; unde certiſſime colligere licet, ſuperfœtationem hic non adfuiſſe.

§. 2.

Alia exempla.

Multa tamen tum apud veteres, tum recentiores autores reperiuntur ſuperfœtationis exempla, quorum nonnulla, promiſcue tamen, recenſere liceat. Superfœtationi Ariſtoteles de *hiſtor. animal. lib. VII. cap. 4. fol. m. 435.* adſcribit, quod adultera quædam alterum fœtum ſuo marito, alterum adultero ſimilem peperit. Jam &, pergit idem, cum geminos quædam ferret, tertium ſuperfœtavit: & cum tempus pariendi juſtum jam eſſet, primos

mos vitales peperit, secundum quinto mense elisit, qui statim mortuus est. Altera cum primum septimo peperisset, qui mortuus est, mox duos justo mensium numero edidit, qui vixerunt. vid. etiam C. Plinius *histor. natur. lib. VII. cap. 11. fol. 109.* quo loco adhuc ancillæ meminit, quæ ejusdem diei coitu alterum fœtum domino similem, alterum procuratori ejus. Uxor cujusdam doctoris, qui Valentiæ regiæ cancellariæ præsidebat, Gallart appellati, post quatuor menses ab obitu viri filium peperit, & deinde nono mense alterum, vid. Petr. Paul. Peredæ *schol. in Mich. Joh. Paschal. method. curand. lib. I. cap 55. pag. m. 153. b.* Temporibus papæ Hadriani mulier Romæ quatuor una vice suscepit liberos, quos partus insecutus, die quadragesimo post primum partum, quintus. vid. Conr. Phil. Hoffm. *l. a. p. 57.* conf. etiam Wilh. Hulder. Waldschmied *differt. de superfœt. B. 4. b.* item C. 4. b. ex relationibus eruditis inquit: Coburgo perscribitur, doctorem Albrechtum referre, in pago Ahorn Catharinam Wolffiam, Ernesti Motschmanni conjugem, uno partu continuo edidisse in lucem quatuor filios, quorum tres, primus scilicet, tertius & quartus, secundum ordinem nativitatis, longitudine pedis unius cum dimidio vivi prodierint, quamvis post S. lavacrum statim obierint. Secundum in ordine fuisse embryonem, pedem dimidium vix æquantem. Inquit etiam Martinus Weinrichius *de ort. monstror. cap. 14. p. 129. b.* editus legitur infans nostris temporibus omnia perfectus, sed postridie alius, neque oculis, neque naribus, & ore cæterisque adhuc distinctis, quem tardius conceptum est verosimile. Vidit Andreas Laurentius nobilem quandam mulierem, gemellos gestantem, quæ puellum edidit primo noni mensis die mortuum, & septimo post eum partum die alterum vitalem enixa est, juxta ejusdem *histor. anat. lib. VIII. qu. 22. fol. 314.* Franciscus Rossetus de *part. cæsar. sect. VI. cap. 7. p. 135.* sequentia habet: Quoad naturales superfœtationes, hoc verum esse, quod duo infantes, dierum aliquot interjecto numero, unus post alterum

rum conceptus ſit, ſufficienter oſtendunt, quod jam pridem Pithuneris ſemel obſervavi, in muliere quadam, quæ tribus ſeptimanis poſt priorem partum (e cujus puerperio jam erat egreſſa) ſecundum infantem enixa eſt. Hanc rem hiſtoria dominæ de Malorthye comprobat, quæ ita ſe habet: Domina Maria e Novo Caſtro, cum ex Barone Cremallienſi novem liberos ſuſcepiſſet, ſecundo contracto matrimonio cum D. de Malorthye, ex quo gravida reddita tres filios una utero geſtavit, hinc factum (ut cum parvæ ſit ſtaturæ, ſed tamen fertilis) ut adeo fuerit gravata, ut circiter quintum menſem ex filiis unum fuerit enixa. Quare, cum exiſtimaret D. Theobaldus, medicus, alios duos filios, nihil aliud, quam lochia retenta eſſe, aut molas irritosve conceptus, ipſi poſt octavum ab ortu diem, forte medicamentum, ad hæc expurganda, adhibuit, quod ſane abortum ſecundum duorum aliorum filiorum cauſavit: qui adeo integri & vivaces fuere, ut ipſemet medicus, quem conſilii ſui pœnitebat, teſtaretur, quod, niſi medicamentum purgans vim ipſis intuliſſet, licet prior abortum fuiſſet paſſus, absque dubio ad rectam perveniſſent maturitatem. Item Caſparus Bauhinus *append. in ejusdem Roſſeti tractatum p. 220. ſeq.* aliquot ſuperfœtationis exempla recenſet, inquiens: ante annos circiter triginta Joannis Pfliegers, ruſtici, uxor in Rixheim, Suntgaviæ pago, gemellos utero geſtavit, quorum primus juſtum poſt partum annum unum ſupervixit: alter vero ſex ſeptimanis poſt fratrem ſuaviſſimam hanc primum aſpexit lucem, qui non ita pridem adhuc in vivis fuit. Chriſtiana Schlichtin, Michaelis Vogel, prætoris pagi Bœllickheimenſis uxor, priori marito, cum quo decem habuerat liberos, defuncto, prædicto prætori nupſit, & circa quinquageſimum circiter ætatis annum gravida facta eſt. Geſtationis tempore completo, doloribus partus corripitur, puellamque feliciter enititur, quæ dies ſolum quindecim ſupervixit. Finito puerperio, eum ad conſueta properaret munia, ſeptimanis quinque & totidem diebus poſt primum partum, dum in vineis

eſſet,

eſſet, nihil minus quam de altero partu cogitans novis doloribus partus corripitur: quare domum reverſa filium, qui patri factus eſt cognominis, enixa eſt. Anno Chriſti 1584. poſtquam Philippus Ludovicus ab Hirshorn rebus humanis exemptus eſſet, neque ullum poſt ſe hæredem reliquiſſet; vidua interim ipſius uterum ferente: ſtatim ipſius defuncti agnati, & feudorum ſucceſſores (ut qui vehementer dubitarent, ferretne maſculum gravida vidua, an potius femellam) non ſolum omne jus ſucceſſionis feudorum, in omnem eventum, a feudorum dominis obtinuerant, verum etiam, quia libenter plenam & fundamentalem notitiam omnium feudorum & redituum habuiſſent: ideo ſtatim a morte prædicti nobilis ſuperſtitem ipſius viduam, adhuc immaturam, defuncti mariti mortem lugentem ſua in domo operuerunt; eique claves ad cryptas & cellas e lumbis, non ſine vi & vehementia detraxerunt. Quæ res adeo miſeram & triſtem viduam affecit, ut conjectis in verticem ſuum manibus, vociferari & ejulare magis cœperit: ut quæ graviter moleſteque hujusmodi ſævitiam & agendi modum ferret. Quin etiam interjectis paucis diebus tandem peperit, & quidem egregium puellum, ſed mortuum & calvaria carentem. Cæterum cum agnati & hæredes defuncti nobilis ea de re certiores facti eſſent, perſuaſerunt ſibi, ſuam ipſorum ſpem jam expletam, & ipſos ſui compotes voti factos fuiſſe. Quare jus ſuum in utenda, fruenda hæreditate feudorum perſecuti ſunt. Sed Deus Opt. Max. velut e ſaxo alium partum maſculum & paternorum bonorum hæredem viduæ illi mœſtæ & deſolatæ ſuſcitavit atque donavit. Etſi enim non ita pridem puellum enixa eſſet, tamen ſubtumida a partu remanſit: nihil aliud ſuſpicata, quam vel tumorem præter naturam, vel aliquem morbum in ſuo reſidere corpore. Id quod etiam aliquibus medicis, (quorum conſilium ſeparatim requiſitum & auditum eſt) viſum fuit; quorumque conſilio ad thermas fontis acidi ad Rhenum, ut vidua mœſta & orba, unica ancilla comitata profecta eſt. Verum

enim vero, ut tandem menſe Julio 1584. eo loci venit, ob thermas, accidit, ut ibi inveniret electoris Saxoniæ Auguſti, (qui paulo ante in fata conceſſerat) viduam, nec non alios aliasque principes, qui ita loca occuparant, ut ipſamet in diverſorio locum manendi non inveniret, præſertim cum nemini notum eſſet, quæ qualisve matrona foret, quæ unica tantum ancilla comitata veniſſet. Porro tandem ejus loci præfecto quænam eſſet ſignificans, & ſuum ei caſum, qui non ita pridem acciderat, commemorans, ægre ab ipſo hoſpitium ad ſequentem noctem obtinuit. At vero ea ipſa in nocte, cum jam decima ageretur hebdomada, a priori & proximo partu, Deus ipſam & mœſtam atque afflictam, & apud peregrinos, pulcherrima prole maſcula eaque viva ditavit; unde omne jus hæreditariæ ſucceſſionis & feudorum ab aliis repetitum & huic ipſius filiolo, hæredi videlicet legitimo, reſtitutum eſt. Hanc obſervationem aliis circumſtantiis ex Vireſii *Theatro Hiſtoriarum* recenſet etiam Cornelius Stalpart *obſerv. cent. I. p.327. ſeq.* Porro Anna Cancerina, ſutoris uxor, cum jam annis aliquot fuiſſet in matrimonio, aliquoties gravida facta feliciter enixa eſt: deinde cum rurſus utero geſtaret, accedente debito partus tempore, poſteaquam toto triduo levibus doloribus partus fuiſſet divexata, anno 1587. d. 25. Januarii hora ſexta matutina caſu embryonem e corpore elabi ſenſit, qui digiti unius longitudinem æquabat: verum eadem die veſperi ad horam ſextam maximis conatibus partus divexata, alterum juſto partu fœtum perfectum & viventem excluſit. Hæc Bauhinus. Lariſſæa mulier prægnans decimo menſe copioſum ſanguinem quatuordecim diebus demiſit, plurimum tamen tribus potiſſimum diebus, antequam puer in lucem ederetur. Decimo quarto puer mortuus utero excidit, cujus brachium dextrum lateri adhæreſcebat. vid. Hippocrat. *edit. Anat. Foeſ. de morb. vulgar. libr. V. ſect. 7. fol. 236.* Et Cornelius Stalp. *obſerv. rar. cent. I. obſ. 74. ſch. p. 326.* ex eodem Hippocratis libro ſuperfœtationis exemplum de muliere Lariſſæa adducit, quæ quadrageſimo a primo partu die, quod præpoſtere

con-

conceptum fuerat, exclusit. Inquit etiam Bernardus Gordonius *Lilii medicin. particul. 7. cap. 2. p. m. 757.* accidit, quod quædam mulier peperit unum filium pulchrum, qui assimilabatur viro suo; & post paucos dies peperit alium turpem, qui assimilabatur amasio suo turpi. In Cypro insula tempestate nostra feminam geminos peperisse accepimus, alterum octavo mense, alterum decimo nono macie confectum, utrinque dentatum; inquit Alexander Benedictus *de re med. lib. XXV. cap. 23. fol. m. 475.* Nobilis uxor filium peperit nono mense vivum & perfectum, octavo die a primo partu alium itidem & non omnino absolutum; post quindecim dies iterum alios duos. Et cum reconvaluisset, anno sequenti, cum iterum utero gereret, habuit eosdem omnino partus, & singuli eorum in propria tunica erant involuti. Cum tertio concepisset & filium edidisset primo, adhuc uterus esset filiis plenus, amplius parere non potuit & obiit; uti ex Hercul. Saxon. refert Daniel Sennert. *pract. med. lib. IV. part. II. sect. 4. cap. 6. p. 310.* Hunc Sennerti locum corrigit Georgius Francus *satyr. med. 13. §. 9. p. 229.* non nobilem, sed nautæ uxorem fuisse, inquiens.

§. 3.

Talia superfœtationis exempla annotarunt etiam recentiores medici v. g. Thomas Bartholinus *Cist. medic. locul. 38. p. 398.* inquit: In mea visitatione æstiva occurrit mihi hæc historia, quæ accidit in Nerögield in districtu Nummedali: Uxor honesta viri habitat in Follensfierding in Nerögield, in prædio quodam regis. Mariti nomen Siurdo, uxoris Siri. Illa enixa est filium die 31. Jul. 1637. qui lavacro baptismatis tinctus fuit, quia perfectus erat, & sufficientibus mensibus in utero gestatus. Anno 1638. nocte ad 9. Febr. iterum enixa est eadem mulier filiam adhuc superstitem, perfectam eodem modo, cui nomen est Annæ. Juxta relationem ejusdem autoris *histor. anat. cent. IV. hist. 14. p. 238.* mira superfœtatio in Venda urbe Livoniæ mulieri honestæ supervenit seculo superiori; uterum scilicet primo conceperat, & instantibus partus legitimi doloribus nihil enixa est. Anno sequenti iterum *Alia.*

rum gravida, juſto puerperii tempore maſculum edidit. Anno demum inſequente, morbo correpta primum conceptum excluſit, ſed per partes, & oſſibus per vicem exeuntibus. Superaret res fidem noſtram, pergit Bartholinus, niſi publico inſtrumento magiſtratus autoritate ſua firmaſſet, quod in pergamena ſigillo publico munitum mihi exhuit Johannes Below, archiater magni Moſchoviæ Ducis; quod ibidem communicatur. Idem quoque Thomas Bartholinus *de inſolit. part. human. viis cap.* 1. *p.* 86. nobilis cujusdam matronæ meminit, quæ poſt primum partum maſculæ prolis quarta hebdomade alterum enitebatur vitalem, & utrumque diu ſatis ſuperſtitem, uno eodemque nomine inſignitum. Sequens ſuperfœtationis exemplum recenſet Fridericus Ruyſchius *obſervat. med. chirurg.* 14. *p.* 20. Uxor cujusdam chirurgi Amſtelodamenſis anno 1686. infantem robuſtum & viventem peperit. Sex horis poſt hunc partum in lucem quoque edidit embryonem minimum, juxta figuram ibidem delineatam. Feminas poſt trimeſtre aut quadrimeſtre ſpatium, mortuo jam conceptu & in utero putreſcente paulatimque (ceu putridis lochiis) effluente tabo, ſuperfœtaſſe, ſcribit Guilelmus Harveus *de part. p. m.* 504. item, famula quædam ab hero ſuo compreſſa, ut culpam tegeret, Septembri menſe Londinum advolat, ubi clanculum peperit; & firmata valetudine, domum reverſa eſt, Decembri autem ſequente novo partu, (nam ſuperfœtaverat) occultatum antea crimen divulgavit. vid. etiam Juſt. Schrader. *obſervat. ex Harveo p.* 84. Ruſtica filium enixa in pago quodam anno 1658. retentis ſecundinis, decimo ſeptimo die a partu, nihil interea mali paſſa, alterum ſuperfœtatione emiſit cum ſecundinis propriis, quos mox ſecutæ priores penitus putrefactæ. Uterque infantum ſupervixit, & quotidie nunc adoleſcit. vid. Georg. Hier. Velſch. *Hecatoſt. II. obſ. med. phyſ. obſ.* 3. *p.* 4. Raram ſuperfœtationis hiſtoriam ad Nicolaum Stenonem perſcribit Thomas Bartholinus *epiſtol. medic. cent. IV. epiſt.* 56. *pag.* 360. his verbis Anna: mulier urbana, quæ

quæ in mitris mulierum noſtrarum conficiendis occupatur, poſt feſtum Michaelis ultimum abortum excluſit, ſolitis doloribus prægreſſis, remanente tumore quodam, quem pro hypochondriaco affectu interpretabatur. Fruſtra ad putaticium morbum varia medicorum auxilia ſollicitavit, cottidie enim aucto in majorem ventre, menſe Aprili ſequente ſanum alium vivumque fœtum natum vidit. Sequentem obſervationem refert Johannes Chriſtophorus Hertius *Ephemerid. acad. nat. cur. Cent. IX & X. obſ. 24. p. 291.* Femina Anna Eliſabetha Ruſſut nomine, annum ſexageſimum quintum agens, Anno 1713. ſex ante feſtum paſchatis ſeptimanis, fœtum parvum & ſpithamam circiter longum in lucem edidit, quem die Jovis poſt dictum feſtum alter quoque ſecutus eſt. In ſecundo autem conjugio octodecim fere annos ſterilis vixerat, donec circa feſtum Michaelis poſt ſubortum de novo menſtruum ſanguinis fluxum prægnantem ſe ſenſit, qui cum feſto epiphaniæ appropinquante denuo eruperit & jugiter poſtea continuaverit, peperit tandem dicto tempore primum & poſt ſex ſeptimanas alterum quoque fœtum. Interrogata autem hæc femina a præfecto illius loci, quomodo fieri potuerit, ut ſexagenaria major ad concipiendum tamen non inepta fuerit? id ei reſponſi dederat, *A: Herr Amtmann, ſo lange de Bohm blœhet, kann he ock Früchte dragen.* Wilhelmus Huldericus Waldſchmid *Diſſert. de ſuperfœtat. c.* hanc obſervationem refert: Chirurgus Gallus & in arte obſtetricandi verſatiſſimus Paulus Portal, dans la pratique des accouchement, partum, cui præfuit, recenſet, quo pariens enixa eſt partum vivum juſto termino, ac duos alios, quorum alter extractus eſt, ut loquitur, inſtar halecis, juxta caudam apprehenſæ, longitudine pedem regium circiter æquans: tertius adhuc minor priore, craſſitie halecem paſſam ſeu fumo induratam longitudine vix ſex aut ſeptem pollices æquavit. Superfœtationum aliquot exempla ex propria obſervatione refert Olaus Borrichius in Thomæ Bartholini Act. Hafnienſ. *Ann. V. obſ. 56. pag. 146.*

Tria, inquiens, ſuperfœtationum exempla obſervare mihi licuit, unum Lugduni in Batavis, hic duo, in omnibus ea fœtuum diverſitas, ut duo circiter menſes inter primam ſecundamque conceptionem interceſſiſſe viderentur. In ultimo exemplo hoc rarum, quod infans minor natu interfecerit majorem. Res ita geſta: Nobilis Germana, quæ per biennium Amſtelredamenſes medicos in curanda tabe pulmonibus infeſta, experta erat, huc tandem ad maritum ſe transfert, & mox, ut fit, gravida inducias mali ſibi ſpondet, ex perſuaſione vulgari, quamdiu parturiunt feminæ, nullum eſſe a phthiſi periculum. Non ceſſavit tamen occultus hoſtis, ſed intra paucorum menſium lapſum invaleſcens ægram lecto affixit. Poſt aliquot tamen dies collegit ſeſe iterum, & meliora cœpit ſperare, cum iterum triſti mortis filii, quanquam falſæ, denunciatione perturbata disrumpi involucra fœtus ſenſit, & mox lectum aquis ſtagnare. Advolat obſtetrix, & in tertium diem, cum male diſpoſitis, ut referebat, fœtus membris luctata tandem expedivit puerperam, & primum quidem infantem maſculum in lucem produxit ſeptem circiter menſium, vivum quidem, ſed qui unica poſt hora exſpiravit; hinc fratrem minorem, itidem, ut prior, membranis propriis involutum, ſed mortuum, immo fœtentem. Putrida etiam viſa involucra & infans fratre dimidio propemodum minor, qui fœtore ſuo majorem natu infecerat, ut qui vivus quidem prodiit, ſed miſere languidus & cadaveroſus. Conſultiſſimi viri D. Joh. Chaſſe uxor adhuc juvenis ſtato naturæ termino peperit filiolum recte formatum, integrum & bene ſanum: nono vero a partu die iterum enixa eſt, ſeu perdidit fœtum adhuc immaturum, quem nondum trium menſium maturitatem compleviſſe conjecturabat, propria ſecundina involutum, cui neque oculi, neque aures, neque os patebant, licet ſexus diſtingui poſſet; uti ex Loſſii obſervationibus refert Cornelius Stalpartius van der Wiel *Obſ. rar. Cent. I. obſ. 74. ſchol. p. 327.*

§. 4. Cir-

§. 4.

Circa annum millesimum, quadringentesimum octuagesimum octavum habitarunt in oppidulo *Bœnnigkhaim* in Zabergovia territorii Wüttenbergici conjuges, Adamus Strotzmann & Barbara Schmotzerin, qui successive ex uno conjugio parentes fuerant liberorum quinquaginta trium, triginta quinque vicibus prognatorum in tali serie & tempore: Per vices octodecim unicum saltem infantem in lucem protulerat mulier, per quinque vices dein semper duos; quaterna vice tres. Postea iterum sex simul infantibus prægnans quarto mense eorum primo tres, in puerperio adhuc cubans die nono quartum, posthinc hebdomade undecima quintum, atque iterum elapsis septem septimanis sextum enixa est. Denuo & ultimo post nuperrimum puerperium septem simul infantibus gravida, gestationis hebdomade vigesima, eorum tres, abhinc septimanis tribus & dimidia rursum quatuor edidit; ultimus horum matri parturienti ingentes dolores & angores causaverat, quippe hæc per triduum in partu laboraverat, & desperabunda præ debilitate vix quenquam videbat & agnoscebat, sed Deo mire adjuvante periculum evasit: infans enim erat longitudine ulnæ unius ac transversorum digitorum trium, cum capite spithama virili grandiori &c. vid. Joh. Helwig. *Obs. phys. med. 145. p. 389.* Hujus partus multiplicis cum numerosa superfœtatione secundum liberorum seriem etiam meminit Georgius Hieronymus Velschius *Observ. medicin. episagmat. 75. p. m. 47.* Partus, inquiens, multiplices & numerosi plurimis memorati sunt. Eosdem mira superfœtatione auctos haud vana relatione nobis constat, quam fidem propemodum omnem exsuperantem pari reddemus, qua accepimus. Puella annos nata quatuordecim, cui nomen Annæ erat, in oppido Binninga, duobus exiguis milliaribus Heilbronna distante, 1469. nupta est viro juveni annorum viginti septem, Adamo Schwarzmanno, primoque triennio nullos omnino liberos genuit. Anno autem ætatis suæ decimo octavo inci-

Alia exempla.

incipiens filiam peperit Elisabetham, quæ octennis mortua, & decimo nono filium Johannem, septennio superstitem. Initio postea vigesimi filiam edidit Apolloniam, eodem anno defunctam, quo tertiam Annam, enixa est, ipsam quoque haud multo post extinctam. Tum anno vigesimo primo gemellos mares peperit, Adami & Michaelis nominibus insignitos, haud procul Oppenheimio in pago, dicto Gunterbrunna, cum Binninga Moguntiam iter faceret, ut medicos de ingenti tumore ventris consuleret, quem ultra tempus partui destinatum bimestri jam gestaverat, frustra suorum in patria & obstetricum ope implorata. Hos autem, quamvis absque periculo exclusi fuerint, mox præmatura morte, ut cæteros, amisit. At postea ab anno ætatis vigesimo primo usque ad trigesimum sextum, fœtus enixa est viginti tres, nunc uno partu tribus emissis, nunc duobus, nunc uno & solo, quorum nomina fere perierunt. Ipso denique anno trigesimo sexto filium edidit, Michaelem, & initio trigesimi octavi, iterum filium, Joannem, sub finem vero ejusdem anni, Michaelem denuo dictum alium, prioris demortui loco. Mox anno trigesimo nono unico partu septem in lucem tulit liberos, mares quinque, qui sacris undis lustrati, & femellas duas, sub ipsum egressum ex utero defunctas. Anno quadragesimo post filiam unicam, Annam, & quadragesimo secundo tres filios, unica secundina conclusos, quibus trium magorum, in sacris memoratorum, nomina vulgata indita, cumque jam novem dies puerpera decubuisset, ipso adscensionis festo denuo filiam peperit, eodemque anno die S. Francisco sacra, filium, Michaelem, confestim a baptismo mortuum, & nec dum puerperio egressa, festo SS. Simonis & Judæ, alium, Franciscum appellatum, nævoque caput vitulinum referente prope umbilicum insignem, quod cibum hunc impotentius exoptanti lanionis uxor denegasset. Postremum anno ætatis quadragesimo quarto, qui erat 1499. festo S. Dionysii tres filios uno partu enixa est, Bartholomæum, Andream & Matthæum,

um, qui mox extincti. Dum vero puerpera esset, die quadam dominica proxime antecedente festum S. Martini iterum filium edidit, Petrum & ipsum mox fato raptum, iterumque die S. Luciæ sacra geminos mares, ita ut puerperium festo S. Dionysii cœptum usque ad diem conversionis S. Pauli continua serie extenderetur, quo tempore finito, & uno circiter mense, aut quinque septimanis interjectis denuo filium peperit, ut inde a S. Dionysii festo anni 1499. usque ad Bacchanalia 1500. septem ediderit, viventes quidem omnes, sed paulo post mortuos & sepultos in cœmeterio monachorum S. Francisci. Ex hisce ergo omnibus, qui numero erant quinquaginta tres, S. baptismate initiati erant quadraginta quatuor, reliqui novem mortui, antequam baptizati essent, ita ut ab ætatis suæ anno decimo octavo usque ad trigesimum sextum, hoc est, octodecim annorum spatio eddiderit viginti novem, & a trigesimo sexto usque ad quadragesimum quartum, hoc est, octenni spatio, enixa sit viginti quatuor. E quibus mares erant octo & triginta, omnes sacratis lymphis tincti, & quindecim femellæ, quarum novem his caruere, morte præventæ. Ipsa mater satis procera erat, vultuque hilaris, maritus autem staturæ brevioris, sed habitus carnosi, optimi. Uterque conjugum una cum liberis omnibus ad vivum depictus visebatur in templo monachorum S. Francisci, quos supra diximus, ut sua manu testabatur P. Jo. Krebs, Noribergensis, cœnobiarcha, peculiari epistola, jussu generosæ matronæ, Agathæ, illustris viri, Viti Schwendii, conjugis, publica fide 1501. ad nobilem virum, Georgium Besserum perscripta, quam nos habemus, inter reliqua Georgii Thanmülleri, medici & chirurgi quondam Augustæ experientissimi, repertam. Quæ sane facit, ne fabulam putemus. Hujus observationis & epitaphii meminit etiam Johannes Schenckius *Observ. medic. lib. IV. fol. 563.* item Johannes Christophorus Eisenmengerus *Epist. ad Joh. Dan. Horstium de fœt. Mussipont. a Laurent. Straussio edit. p. 64 seq.* ubi rhytmos Germanos a versificatore quo-

dam antiquo modo simplici stylo & tenui vena versificatos, simulque a Serpio latine redditos reperies.

§. 5.

plura. Antwerpiæ Johannis Edenlingii, lanionis, uxor, quæ jam aliquot annos absque ingravidatione in matrimonio vixerat, tres demum enixa est liberos; scilicet cum post sex hebdomadas, absoluto toto puerperio e templo rediret, subortis novis ad partum doloribus, binos adhuc liberos peperit, juxta Ægid. Daelmanni *Prax. med. cap. 16. p. 81 seq.* Et secundum verba Nicolai Venette *de la Generat. de l' homme Part. II. cap. 3. art. 3. p. m. 126.* toute la Rochelle a seu la superfetation de Mademoiselle Louveau, qui quelque temps aprés avoir accouché d' une fille, monta à cheval pour aller à la campagne, où elle accoucha d' un garçon vingt neuf jours aprés ses premieres couches. La fille vescut sept ans, & le garçon ne vescut que sept jours. Anno 1656. sartoris cujusdam uxor mense Aprili peperit, relicto alio infante, quem demum bimestri post spatium vivum in lucem edidit, referente Vito Riedlino, parente *Obs. med. Cent. I. obs. 22. p. 20.* De nobili matrona, quæ post primum partum masculæ prolis quarta hebdomade alterum enitebatur vitalem, & utrumque diu satis superstitem, uno eodemque nomine insignitum, vid. Thom. Bartholin. *Cent. III. epist. 8. p. 29.* Superfœtationem reiteratam annotavit Casparus Theophilus Bierlingius *Thesaur. Theor. pract. obs. 69. p. 900.* Viri, inquiens, cujusdam uxor, cui cura vectigalium nobilissimi domini Waldecks in *Steckenberg* demandata erat, tribus vicibus gravida semper superfœtationem, quam viginti quinque septimanis præterlapsis post priorem partum in lucem edidit, in utero materno gestavit. Ultimam superfœtationem mortuo marito, cum antecedentem infantem, illo adhuc in vita existente, enixa esset, peperit. Secretarius quidam Brunsuicensis a senatu Pragam mittitur. Dum ibi hæret, hospita infantem enititur, quem ut ille de sacro fonte levaret, invitatur. Quod quidem ipse animo se

luben-

lubenti facturum, non tantum pollicetur, ſed & promiſſa præſtat. Negotio in aula cæſarea confecto diſcedit. Paucas vero poſt ſeptimanas rediens, in idem hoſpitium divertitur. Eo vero ipſo die, quo advenit, hoſpita alterum quoque infantem edit, & pro eodem quoque fidem ſuam in S. baptiſmo, ut obſtringeret, ab ipſo precibus obtinet. Imo naviculatoris cujusdam Patavii al Portello conjux quovis anno ſuperfœtationi fuit obnoxia, referente Johanne Rhodio *Obſ. med. Cent. III. obſ. 52. p. m. 146.* Nobilis quædam femina vigeſima ſeptima hebdomade poſt partum filiam omnibus membris abſolutam, mutam tamen ac ſurdam in lucem edidit, quæ etiam pubertatis annos accepit, ac ab alio imprægnata fuit. Mater ejus ab aliis mulieribus ſibi familiaribus interrogata, quomodo hoc fieret? reſponſum dedit, ſe ſolummodo altero die poſt ingreſſionem templi (*Kirchgang*) rem habuiſſe, uti ex cujusdam viri fide digni, relatione narrat Caſpar Theophilus Bierliugius *l. a. p. 904.* Ex obſervatione Johannis van Düren ſequentia ſuperfœtationis exempla recenſet Stephanus Blancardus *Collectan. medic. phyſ. Part. II. obſ. 13. p. m. 19.* Matrona quædam Anglica, gravida juſto tempore, & quidem die dominica filium pariebat bene formatum; hoc edito, tam ipſa puerpera, quam adſtantes mulieres aliquid adhuc reſtare, animadvertebant, atque ſequenti die dominica iterum filium edebat; ſed nondum omnes fœtus erant excluſi, ſed tertio die ſolis tertium quoque enitebatur filium; Hi tres filii adoleſcebant omnes, adultique ob memorabilem partum a rege creabantur equites. Ibidem quoque annectit Blancardus, ſe duos noviſſe filios, quorum poſterior poſt ſextam a prioris partu hebdomadem editus erat. Bina adhuc exempla recenſet idem autor *l. a. Part. III. obſ. 8 & 9. pag. 15 & 16.* & quidem primo de femina quadam Amſtelodamenſi, quæ, cum poſt abſolutum puerperium more ſolito templum frequentare vellet, viro ſuo, ſe non bene ſe gerere, niſi jamjam peperiſſet, partus tempus inſtans ſe credere, dicebat; atque poſt aliquot horas novum edebat infan-

tem. Deinde de femina, quæ Blancardo fassa erat se gravidam fuisse, atque post nonum mensem fœtum edidisse; durante autem hoc novem mensium tempore fœtum quoque abortivum, duorum circiter vel trium mensium, rejecisse. Sequentem observationem de suis communicat Georgius Francus *Satyr. med. 13. §. 9. p. 229.* Ante annos quadraginta præter propter Montbelgardi uxor scriniarii fœtum vivum & incolumem edebat: quatuor inde septimanis post alium, sed mortuum, enixa est. Ex aliis autem prædictus Francus alias observationes addit, & quidem ex Joh. Seb. Güth Polygraphia Meinungensi: Anno Christi 1462. *Nachdem Osterhilda, Enders am Bach, eines Meininger Bürgers Haus-Frau, am Tage Matthæi eines jungen Sohnes genesen, nach Ausgang der Sechs Wochen am 5. Novembr. wieder zur Kirchen gehen wollen, hat ihr der liebe Gott auch eine junge Tochter bescheret, welche zur Heil. Tauffe kommen und lange gelebet. NB. Ein anderer setzet es ins Jahr 1478. und nennet das Weib Julianam; ob nun vielleicht dieses ein anders, als das vorige, ist mir unwissend.* Item ex relationibus publicis Lipsiensibus *den 25. Octobr. 1693. septiman. 43. n. 3.* Bruxellis hæc referuntur: *Von Ostende wird geschrieben, daß daselbst eines Notarii Frau, Nahmens Pille, 20. Jahr alt, zwo gesunde Tæchter gebohren und sechs Tage hernach noch vier todte Tæchter zur Welt gebracht.* In relationibus ordinariis anno 1725. superfœtationis mentio fiebat, sequentibus verbis: *Lippstetter Zeitung den 4. Novembr. N. 90. Kiel den 26. Octobr. In dieser Nachbarschafft soll dieser sonderbahre Casus sich zugetragen haben, nehmlich daß eine Bauers-Frau von Krevensdorff innerhalb 20. Wochen 2. gesunde Kinder zur Welt gebohren habe, als eine Tochter den 18. May, und hernach einen Sohn den 3. Octobr. dieses Jahrs, welche auch von dem Prediger der Gemeine zu Gottorp, Herrn Ludewig Ottens getaufft worden und annoch im Leben wæren. Iedoch sey das letzte Kind etwas zærter und kleiner als das erstere.* Et secundum relationes Lipsienses *im 2. Stük der 25. Woche den 15. Jul. 1728. Madrit vom 18. Maji. Allhier ist vor einigen Tagen von Covilla de Caraminal auf den*

Galli-

Gallicianischen Cüsten Nachricht eingelauffen, daß eine daselbst wohnende Frau, Dominica de Castro genannt, zwischen dem 8. Februar. und 30. Aprilis an verschiedenen Tagen 6. Söhne und eine Tochter zur Welt gebohren habe.

§. 6.

Sequentes superfœtationes recenset Gabriel Clauderus *M. N. C. Dec. II. An. 7. obs. 165. p 319.* Femina viginti sex annorum, vegeta, fœtum ex uteri ergastulo orbis amplitudini exhibitura, expectat quot horis, horam a primo ac cœlesti conjugii autore ipsi ad hoc opus destinatam & tandem parit filiolum methodo feminis consueta, sanum, hunc simul insequente sua secundina, ac lochiorum solitorum portione; Proinde hilari mente quoque sibi gratulatur de illo naturæ debito, absque majore molestia persoluto. Verum, quid fit? restat insignis abdominis tumor, motus inibi manifeste sensibilis, dolor alternans, lochiaque partim retenta; puerpera tamen vegeta obambulante. Obstetrix præsagit, e geminis alterum mox quoque esse prodíturum; sed statu uno eodemque per biduum ita perseverante; hæret Lucinæ cum consiliariis femininis aqua; propterea Clauderum accersiri curant. Puerpera præprimis ulteriorem partum expectans non sine cordolio queritur, quod quasi |sola| inter millenas mulieres peccaverit, dum non experiatur hilare illud fatum, gravidis ac puerperis alias commune. Sed bono animo eandem cum adstantibus esse jussit Clauderus, indicans, expectandum esse superius notatum superfœtationis finem, priore partu non minus jucundum futurum; addebat medicus, non minus joco serio, hæc animo eo generosiore esse toleranda, cum hujus suæ fortunæ ipsamet fuerit fabricatrix, per coitum fœcundum scilicet uno plurem peractum vel admissum. Mente itaque sic composita ac tranquilla septimo demum a priore partu die exit alius puellus, hunc juxta mandatum naturæ insequente sua secundina, lochiisque residuis suum pensum absolventibus. Septimana hanc insequente in eadem platea

Item.

in domo jam dictæ feminæ e regione alia habitans idem plane experiebatur fatum; superfœtatione sexto ad septimum die itidem superveniente, sine aliquo incommodo. De superfœtatione fœtui in utero corrupto atque clam latenti superveniente, vid. Theophil. Bonet. *Sepulchret. lib. III. sect. 37. fol. 1368.* Honesti cujusdam civis uxor anno 1570. Decembr. die 7. hora decima vespertina filium plene gestatum peperit, succedentibus omnibus, quæ ad felicem partum requiri solent. Postridie vero, qui erat octavus eadem hora, præter expectationem obstetricis, ac sui ipsius, peperit eadem fœtum alterum, sed nondum quadrimestrem, utpote cui neque oculi, neque nares, neque os paterent, quem idcirco post conceptum fuisse, satis manifestum, juxta Rembert. Dodon. *annotat. in Anton. Beniven. observ. medicin. cap. 3. p. 287. seq.* Uxor Zachariæ de Scarparia peperit masculum, & hinc ad tres menses peperit alium masculum, & bene vixerunt ambo, & unus fuit speciarius Florentiæ in burgo sancti Laurentii, uti ex Nicolo refert Johannes Benedictus Sinibaldus *Geneanthrop. lib. VIII. tr. 2. cap. 3. p. 701.* Scribit etiam Marcus Gerbezius *chronolog. medic. pract. an. V. §. 26. pag. m. 353. seq.* relatum sibi fuisse aliquando a fida matrona, quod noverit in domo sua ancillam, quæ tribus matutinis, consequenter singulis diebus unam prolem pepererat, asserendo, se tribus noctibus, consequenter singulis semel cum concubo suo rem habuisse. Bina superfœtationis exempla extant adhuc in Johann. Schenck. *observ. medic. lib. IV. fol. 532.* scilicet civis quædam in oppidulo Holsatiæ, Aperadio, quinque dierum interstitio geminos peperit. Et rustica quædam mulier in pago Smerka peperit filiam, deinde elapsis octo diebus, cum gravissima ventris tormina sentiret, & vicissim e vicino oppido obstetricem accerseret, denuo peperit filiam. Item Lælium in palatio vidisse mulierem liberam, quæ ab Alexandria perducta esset, ut Hadriano ostenderetur, cum quinque liberis: ex quibus quatuor eodem tempore enixa dicebatur; quintum post diem quadrage-

dragesimum, recenset Henricus Salmuth annotat. in Guidon. Pancirol. *rer. memorab. part. II. tit. 10. p. 213.* Gemellorum in ditione Itterensi Hassiaca a matrona nobilissima anno 1715. intervallo trium septimanarum in lucem editorum & adhuc tum temporis viventium ex relatione Johannis Christophori Jæschii communicat Justus Fridericus Dillenius *ephemer. acad. N. C. cent. VII. & VIII. obs. 42. p. 89.* Quod tamen exemplum potius ad superfœtationem referrem. Superfœtationis exemplum recenset etiam Isbrandus de Diemerbr. *observ. 59. fol. 74.* Scilicet uxor militis cujusdam, habitantis Noviomagii, anno 1637. mense Octobri peperit filium bene sanum & plene gestatum seu novimestrem, quem ipsamet lactavit: post partum lochia debito modo fluxerunt, & puerpera toto puerperii tempore mediocriter valuit, instar aliarum puerperarum. Quarta septimana bene jam restituta, ad templum, Deo gratias actura, processit, atque exinde domestica munia more consueto peregit. Septima post hunc partum hebdomada, cum in templo forte concioni interesset, alteratio quædam uterina præter consuetudinem ipsam prehendit, ita ut citissime domum reverti cogeretur. Vocatur statim obstetrix, vocantur & aliæ feminæ, ex utero aquosa profluunt, accedunt parturientium labores: omnes mirantur: dubitant, anne in priore partu mola vel secundinæ aliqua pars in utero relicta fuerit, quam natura nunc expellere moliatur. Interea dum inter spemque metumque hærent, solutum est dubium, & præter omnium expectationem secundum enixa est filium, bene sanum & debitæ magnitudinis, quem cum priore lactavit, & postea ambo diu superstites fuerunt. Et secundum Georg. Hier. Velschii *hecatost. II. obs. 3. p. 4.* rustica filium enixa est anno 1658. retentis secundinis: Decimo septimo die a partu, nihil interea mali passa alterum superfœtatione emisit cum secundinis propriis, quos mox secutæ priores penitus putrefactæ. Uterque infantum supervixit.

§. 7.

§. 7.

Superfœtationis sceleta.

Veritatem ſuperfœtationis etiam duobus ſceletis probat Theodorus Kerckringius *ſpicileg. anatom. obſ. 2. p. m. 4.* ubi inquit, nequaquam audienda eſſe illa ſpeculationi ſuæ tam addicta ingenia, ut quæ ipſi, quomodo fiant, non percipiunt, audacter, dicam, an impudenter negent, omnemque denegent fidem viris quantumlibet probis, qui ſe, vel vidiſſe, vel expertos eſſe confirmant ea, quæ ipſorum excedunt ſcientiam. Cum ergo ſuperfœtationem dari præter antiquos clament Laurentius, Sennertus, Nicolaus Florentinus, Paulus Pereda, innumerabilesque alii: & tamen pervicaces iſti longe petitas, vel tantum auditu cognitas ogganniant eſſe hiſtorias, volui hic etiam extare luculentum ſuperfœtationis exemplum. Qui teſtimoniis tot & tantorum virorum non convincuntur, veniant & videant duo penes me ſceleta geminorum uno partu editorum, quorum alter octo erat menſium, alter, quantum nunc ex oſſibus apparet, & tunc cum carne veſtita mihi offerebantur, ex toto corporis habitu apparebat, quartum menſem nondum attigerat: quod etiam figura appoſita ſpectatorem liquido ſatis docebit.

§. 8.

Fœtus in ſecundinis latens.

Fortaſſe etiam ad ſuperfœtationem pertinet, quod dans le Journal des Sçavans *de l'an. 1679. tom. VII. p. 98.* legitur, d'un fœtus trouvé dans l'arrierefaix d'une femme, qui venoit d'accoucher heureſement d'une fille. Ce fœtus eſtoit de la grandeur de la main. Il eſtoit encore enveloppé de ſes membranes, & ſi fort applaty dans toute ſa longueur, qu'à peine avoit-il un quart de pouce d'epaiſſeur, les os mêmes du crane ayant receu cette diſpoſition au moyen des ſutures. La peaux & les chairs avoient à peu-prés la fermeté, qu'on remarque en un fœtus, qui a eſté long temps dans l'eſprit de vin, & a peine remarquoit-on dans les membranes meſmes aucune alteration. Eandem obſervationem recenſet Nicolaus Blegny *Zodiac. med. gallic. an. I. Januar. obſ.*

obſ 8. p. m. 8. his verbis: Mulier quædam puellam enixa eſt vivam beneque habitam. D. Amiens, chirurgus regius, tempore partui accitus eſt, qui ſecundinas perluſtrans fœtu edito, in iis latentem deprehendit fœtum marem, manus longitudine, membranis propriis adhuc involutum, adeo tota ſua longitudine compreſſum, ut vix craſſitie quartam pollicis partem adæquaret; Ipſa etiamnum cranii oſſa, ſuturarum ratione, eandem conſtitutionem adepta erant; cuti & carni eadem propemodum inerat ſoliditas, quæ in fœtu diutius ſpiritui vini immerſo deprehenditur, vix in membranis ipſis ulla alteratio animadverſa.

§. 9.

Liceat etiam huic obſervationi annectere, quod ante triginta & ultra annos in ephippiarii Dresdenſis uxore obſervandum mihi contigit. Huic ſcilicet annum agenti decimum quintum nunquam, neque virgini, neque maritatæ fluxerant menſes, nec ulla ſanguinis guttula fontem ipſius muliebrem irrigarat, niſi in primo coitu, quo tempore pauciſſimam atque vix cognoſcibilem ipſa ſenſerat cruentationem. Poſt ſeptimeſtre autem a nuptiis præterlapſum temporis ſpatium, nocte quadam dolores abdominis, imprimis infra umbilicum ingentes perſentiens menſium proruptionem primam, vel diarrhœam ſuperventuram metuebat. Loco vero ſanguinis menſtrui poſt aliquot horas magna ſatis aquæ copia, (uti alias ante partum accidere ſolet) ex utero in lectum proſiliebat, pauca ſanguinis quantitate ſubſequente. Quo facto illa tum alvi exonerandæ, tum torminum ſedandorum gratia, noctu locum, ſecretum quidem dictum, omnibus tamen domus inquilinis communem, nihil mali metuens, petit, ibidemque ex improviſo poſt magnum niſum ex utero per muliebria aliquid magni ſatis ponderis prolabi ſentit, neſcia quid ſibi contigerit. Sequenti die ipſius avia, obſtetrix hujus loci primaria, nec inexperta, hæc reſciſcens rem indagat atque rimatur, poſtque ſequentes plures dolores, altero die hora quinta pomeridiana ſe- *Obſervatio.*

cundinam seu placentam uterinam disruptam instar marsupii aperti, quæ postea ad spithamæ longitudinem expandi poterat, ex utero protrahebat, in qua duo foramina deprehendebantur. Posthæc dicta obstetrix placentam hanc accuratius perscrutans, in ejusdem extremitate, circa locum disruptum tumorem ad nucis viridis magnitudinem, offendit, in quo, unguibus dilacerato, minutissimus embryo, vix minimum digiti articulum æquans, cum funiculo umbilicali atque placentula, inclusus jacebat. In hoc embryone, quem mihi cum tota placenta & membranis afferebat, præter duo puncta nigra oculorum, os late apertum cum lingua manifeste cernere licebat. Pectus & abdomen a dicta obstetrice, placentam perscrutante, in parte anteriore ita ungue erant dilacerata, ut vix arte melius aperiri potuissent, unde in iisdem corculum, respectu embryonis satis magnum, pulmones, diaphragma & contenta abdominis &c. elegantissime se visui offerebant. Et quidem longe melius hæc omnia, imo omnes minutissimæ dilaceratæ fibrillæ, tam nudo, quam armato oculo, videri atque cognosci poterant, quamdiu pupillulus ille adhuc aquæ, in qua obstetrix eundem mihi afferebat, per tempus supernatabat, quam postmodum, cum embryonem, conservationis gratia, spiritui vini immiseram; tunc enim non solum submergebatur, sed fibræ quoque minutissimæ magis magisque se contrahentes oculum fugiebant. Circa hanc observationem nullus dubito, fœtum quendam aliquot jam jam mensium (quia hæc femina ante trimestre circiter temporis spatium, jamdum ante abortum, carnes & alia assumenta ferre non potuerat, id quod raro primo statim aut secundo mense fieri solet) ex secundina satis magna prorumpentem in locum secretum, ac profundum, quem firmiter saxis occlusum atque stercoribus repletum, ob sumtus & alias causas aperire nolebant, fuisse prolapsum. An vero alter hic minimus atque circa placentæ extremitatem adhærens casuque repertus embryo per eandem cum majori fœtu conceptionem,

an vero per ſuperfœtationem ortum ſuum traxerit, dubium equidem videtur; potius tamen hanc quam illam opinionem amplector. Priori equidem ſententiæ favet, quod minimus hic embryo eidem majoris fœtus placentæ adhæſerit, indeque neceſſario hæc duo ovula ſimul & ſemel, uti in plurimis gemellis accidit, ex ovario in uterum deſcendiſſe videantur. Pro ſuperfœtatione tamen adduci poteſt, quod in hoc embryunculo adeo ſubtili & parvo nullum plane corruptionis indicium fuerit obſervatum, quod tamen, ſi talis fœtus unam eandemque cum majori conceptionem habuiſſet, atque poſt aliquot dies vel ſeptimanas a prima formatione vivere iterum deſiiſſet, absque dubio factum eſſet, ſiquidem intra ejusmodi temporis ſpatium ſubtiliſſimum hoc corpuſculum facillime in mucilaginem, putredinem & nihilum redigi potuiſſet. Quantum autem ſuperiorem objectionem, nimirum utriusque fœtus per eandem placentam factam connexionem attinet; cur quæſo minor hic embryo, in ſuperfœtatione ex ovario ad uterum perveniens, non æque majoris fœtus placentæ accreſcere vel agglutinari potuiſſet, uti in oſtrearum teſtis ſæpiſſime minores majoribus adnatas reperimus? cum præterea minoris hujus fœtus involucra & placentulam, reperto ejusdem coalitu, facillime a majori placenta ſeparare liceret. Simile fere exemplum refert etiam Cornelius Stalpart van der Wiel *obſervat. rarior. cent. I. obſ. 74. p. m. 323.* inquiens: Eliſabetha Tomboy, obſtetrix e puerpera geminos excepit, quorum alterius membranæ amnio quoddam accreverat corpuſculum, haud aliter, quam majoribus oſtreis minus quandoque adhæret, quod funiculo quodam placentæ conjunctum erat, & in quo parvulus fœtus digiti inſtar latebat. Hic autem maſculus omnibus abſolutus membris, altera pectori impoſita manu, ſed durus admodum, ac tanquam e latere cocto conſiſteret, reperiebatur. Sequentem obſervationem his verbis commemorat Johannes Daniel Geyerus *M. N. C. Dec. II. an. 5. obſ. 233. p. 457.* Honeſta femina Manhemii rediit

ex thermis Wisbadensibus, quibus ob singularem & inconsuetum ventris tumorem usa erat, atque tunc demum se gravidam sentiebat. Demum reversa læta, circa medium noctis ingentes patiebatur nisus & dolores, adeo ut lochia ante partum profluerent, ipso fœtu cum sua placenta subsequente, qui vivus perfectusque in omnibus erat primo, sed, accepto prius sacro fonte, exspirabat. Quum vero penitius secundinam inspicerem, quæ non, uti fere plerumque, oblonga, sed plana & rotunda erat, inveni eam circumdatam tenaci membrana, inque hac inclusum alterum filiolum ad spithamæ longitudinem, cujus funiculus umbilicalis insertus erat propriæ placentæ, quæ alteri fortissime connexa erat. Hic embryo in omnibus erat perfectus, nisi quod ungues deficerent, interne cerebrum & hepar erant putrida, cor vero instar cordis alaudæ, renes instar phaseoli, funiculus umbilicalis instar pennæ insertus hepati & vesicæ, pudenda, aures, oculi glauci, palpebræ, omnia salva. Hic inter obstetricem & mulieres adstantes orta erat quæstio, an uno eodemque tempore hæc conceptio facta fuerit, an contra? Dubio procul per superfœtationem. Quæ jam historiæ omnes luculenter probant, accessisse non raro uteris gravidis conceptus novos atque in his genitos fœtus natos esse longo post prius conceptorum exclusionem tempore, aut si eadem cum his die vel hora, imperfectos & magnitudine & conformatione, ut hinc non aliter arguere liceat, quam esse eos juniores sive serius conceptos.

§. 10.

Superfœtatio falsa. Quandoque etiam observantur superfœtationes falsæ, dum loco fœtus subsecuturi, post varios in utero vel abdomine motus vel mola, vel uteri inflatio, vel hydrops deprehenditur. Talem superfœtationem, quam mentitus est motus aquarum hydropicarum, annotavit Paulus Ammannus *M. N. C. Dec. I. an. 2. obs. 186. p. 284.* Edidit, inquiens, anno 1657. intra primum ab urbe Lipsia lapidem, in pago *Marck-Cemberg*, mulier cujusdam rustici filium,

filium, &, uti postea colligere licebat ex eventu, in hoc ipso puerperio reddita fuit hydropica, forsan propter suppressas purgationes puerperii, nec ipsa, nec marito illud animadvertente. Quid fit? elapso trimestri abdomen hujus paganæ in fastigiatum tollitur tumorem, non secus ac solet fieri, in ingravidatione; quo tumore conspecto ab obstetrice, manu leviter abdomen comprimit, & ex obscuro aquarum hydropicarum motu decepta exclamabat, restitare adhuc fœtum in utero superfœtatione conceptum, & statim medicum cum chirurgis accersi jubet; interim moritur hydropica mulier. Ne autem putatitius fœtus vitæ periculum aliquod pateretur, os gravidæ (ceu putabatur) imposita clavi apertum tenuerunt. Simulac vero corpus hydropicæ dissectum, statim post primam incisionem tam fœtida humorum colluvies prosiliit, ut adstantes abire coacti fuerint. Tam certum signum est rei cujusdam in abdomine motus, vel pro ingravidatione vel superfœtatione concludenda? siquidem tumor iste abdominis non ab expansione uteri sed a collectione seri hydropici proveniebat, qui ante sectionem obstetrici tantopere imposuit.

§. II.

An vero sola mulier superfœtet, dissentiunt autores, dum quidam superfœtationem in sola muliere, alii vero etiam in variis brutis annotari statuunt. Inquit enim Rodericus a Castro *de Natur. mulier. lib. III. cap. 13. p. 147.* sola mulier gravida virum admittit, ideoque huic soli superfœtatio contingit. Et Johannes Sperlingius *de Format. homin. in uter. cap. 6. pag. 80.* scribit: Superfœtat sola fere mulier, quia maxime libidinosa est, & sola ferme maris congressum, licet gravida sit, appetat. Secundum Aristotel. *de Generat. animal. lib. IV. cap. 5. fol. m. 583.* Animalium alia nunquam superfœtant, alia superfœtant, quorum quædam enutrire suos conceptus semper possunt, quædam interdum possunt, interdum nequeunt. Causa, ne superfœtent est, quod singu- *An bruta superfœtet?*

la pariunt. Solipedes enim, & quæ iis auctiores sunt animantes, nunquam superfœtant, facit enim earum magnitudo, ut excrementum omne in conceptum absumatur. Multipara ideo superfœtant, quoniam plures conceptus superfœtatus quidam, alter alteri sunt. Quæ autem ex his magnitudine prædita sunt, ut homo, si alter coitus proxime ab altero accessit, enutrire, quod superfœtatum est, possunt. Et *de Histor. animal. lib. VII. cap. 4. fol. 435.* inquit idem: Mulier & equa omnium maxime animalium gravidæ coitum patiuntur: cætera ubi gravida fuerint, fugiunt mares, ea scilicet, quorum natura superfœtare more leporis recusat. Verum equa nunquam superfœtat, sed magna ex parte unum tantummodo generat. At vero in muliere raro quidem evenit, ut superfœtet, sed factum tamen aliquando est. Secundum Joannis Hucheri *Tr. de sterilitat. cap. 3. pag. m. 453.* est superfœtatio brutarum feminarum speciei familiaris, quarum uteri partibus duabus, veluti cornibus, divisi sunt: ambabus scilicet in plures cellulas ob multiplicem fœtum discretis, quæ cum uno coitu omnes non impleantur, a vacuis semen masculum altero concubitu emissum excipi concipique frequenter contingit. Reliquis brutis, quibus, ut humanis, unico sinu uterus patet; secundam conceptionem ante prioris exitum supervenisse nunquam notatum est, ne in leporum quidem, aut equarum ordine, tametsi hæ prægnantes præter cæteras brutas maribus fruantur, non ob uteri angustiam solam osculique uterini validam adstrictionem, primi conceptus asservandi gratia, sed ob seminis quoque menstruique penuriam, præ sicciori earum natura victu parciori siccioríque & vita valde ærumnosa: At vero humanis feminis secuncundam conceptionem, prima non sublata consuetam esse autores sunt Hippocrates & Aristoteles, iis scilicet, quibus per ardorem libidinis uteri os internum recluditur, semenque virile in id uteri latus reconditur, quod a priori conceptu liberum magisque vacuum relictum est. Ex mente Andreæ Laurentii *Histor. anat.*

lib.

lib. VIII. quæst. 22. fol. m. 313. mulieres sæpius solent superfœtare, quia sola fere mulier post conceptum maris congressum appetit. Reliqua animalia gravida nunquam, aut saltem raro marem admittunt: cujus rei causam ibidem Laurentius perscrutatur, atque ex Aristotele adducit, mulieri frequentius, quam cæteris animalibus contingere solere, si lepores & sues exceperis. Et juxta Joh. Fernelii *Physiol. lib. VII. cap. 12. p. 190.* mulieri perquam raro, canibus autem & aliis plerisque animantibus frequentius accidit superfœtatio. Scribit etiam Thomas Bartholinus ad Nicolaum Stenonem *Epist. med. Centur. IV. epist. 56. p. 361.* se in brutorum genere crebriora vidisse exempla, cui multiplex fœtus familior.

§. 12.

De lepore scribit Aristoteles *de Generat. animal. lib. IV. cap. 5. fol. 583.* hoc animal superfœtat, quippe quod nec magnum est & plura generat; multifidum enim est; tale autem quodvis plura generat. Semine etiam abundat, quod ejus hirsutie significatur. Copia enim pili exsuperat. Nam hoc unum pilos & sub pedibus habet & intra genas. Pili autem abundantia & hirsuties copiam indicat excrementi. Quam ob rem homines pilosi libidinosiores & seminis copiosiores sunt, quam læves. Lepus igitur sæpenumero fœtus alios imperfectos gestat, alios perfectos jam edit. Dasypodes omni mense pariunt, & superfœtant, sicut lepores. A partu statim implentur, concipiunt quamvis ubera siccante fœtu, juxta verba C. Plinii *Nat. Hist. lib. X. cap. 63. fol. m. 184.* De leporum coitu & superfœtatione ita scribit Christianus Franciscus Paullini *Lagograph. Sect. I. cap. 3. p. 76.* averse coeunt, quia membra eorum genitalia in posteriori corporis parte sita. Et femina non raro masculum prior supervenit. Quovis anni tempore, maxime tamen verno & coeunt & pariunt: dumque in utero habent, superfœtant, generantque singulis mensibus, sed fœtus non edunt universos, verum diebus interjectis partum peragunt.

Vel

Vel juxta Claud. Ælian. *de Animalib. lib. II. cap. 12. fol. m. 33.* Lepus uno & eodem tempore quædam in utero inchoata & imperfecta fert, alia parturit, alia modo peperit. Huc alludit poeta quidam:

Prolis amans gignit fœtus lactatque tenellos;
Dumque ſuperfœtat, dum parit, usque coit.

Et Wolffgangus Waldungus *Lagograph. cap. 28. p. m. 44.* inquit. Lepus uterum ferre poteſt quocunque tempore & copioſos generat fœtus, quos non univerſos ſimul edit, ſed interpoſitis diebus: lac ante partum habet, poſt partum ſtatim coire & incipere poteſt. Plura de leporum & aliorum brutorum ſuperfœtatione vid. Georg. Franci de Franckenau *Satyr. medic. 13. §. 6. p. m. 224 ſeq.* Ejusd. *Annotat. in Paul. Zacch. Quæſt. med. legal. lib. I. tit. 3. quæſt. 3. fol. 102.* Item Paullini *loc. all. p. 102.* ubi ait: Coit lepus, cum concepit & partui jam vicinior eſt, inque ipſis doloribus partus non renuit coitum. Alius extra ventrem fœtus prodibit perfectus, alium vero intus debilem geſtat. Et Oppianus infit: Lepus ſuperfœtat, aliud educans, aliud in utero pilis veſtitum, aliud implume, vel impile, aliud inchoatum gerens pariter. Inquit etiam Wilhelmus Huldericus, Waldſchmied *Diſſert. de ſuperfœt. c. 4. b ſeq.* Lepores ſæpiſſime ſuperfœtant, ſunt enim animalia ſalaciſſima, & quanquam ſemel conceperint; coitum tamen celebrant unde contingit, ut ſemen in uterum conjectum a vaſis capillaribus abſorbeatur & ad ova deponatur. Vidi leporem feminam fœtus utero gerentem, in ovariis reſtitantibus cicatriculis, ab ovulorum fœcundatione relictis, & ovulis aliis impregnatis, orobi aut piſi majoris & minorum magnitudine &c. De vacca vitulum priorem in utero adhuc gerente, & nihilominus concipiente, ſequens hiſtoria a Johanne Georgio Schenckio *Hiſtor. monſtror. p. m. 111.* ex Bauhino recenſetur. Vacca partus difficultate impedita cum fœtum conceptum parere minime poſſet, nihil gravius paſſa, poſt tempus aliquod rurſum concepit & exacto tem-

tempore vitulum vivum & ſceleton prioris [illegible] Mi-
rum ſane, potuiſſe vaccam [illegible] corruptionem perferre, & rurſum oſſibus [illegible] vituli retentis concipere nihilominus. Superfœtationem equæ obſervavit electoris Bavarici equarum præfectus: Cum enim equa quædam gemellos edidiſſet, alterum adhuc ſanum & incolumem, alterum imbecillem admodum & ſtatim poſt partum extinctum; & ipſe præfectus in rei cauſſam, in libro, in quo tempus admiſſionis equarum notatur, inquiſiviſſet, invenit, illam equam intra ſex hebdomadarum ſpatium marem admiſiſſe, indeque ſine dubio prima vice ſanum & incolumem, ſecunda vero mollem, uti vocabat, & imbellem concepiſſe judicavit. vid. Vit. Riedlin. *Linear. med. an. 1695. menſ. Jul. 25. p. 218 ſeq.* De gallina ſuperfœtante extat in *M. N. C. Dec. II. an. 8. obſ. 117. p. 259.* ex communicatione Bartholomæi Johannis Ottonis Hannemanni ſequens obſervatio: in pago Hohen-Weſtede ruſtici cujusdam gallina una cum ovo ordinario viginti quatuor alia ova, perdicis ova magnitudine æquantia, perfecta atque putamine obducta uno partu peperit.

CAPUT III.

De diagnoſi & prognoſi ſuperfœtationis.

§. 1.

Circa ſuperfœtationis diagnoſin eadem fere, quæ circa gemellationem occurrunt, ſigna notanda veniunt. Sicuti enim a gemellis uterus atque abdomen nimis expanduntur, ultimisque geſtationis menſibus ambo fœtus, eidem adhuc incluſi, nonnunquam tactu judicari poſſunt, dum alter utplurimum in dextro, alter in ſiniſtro latere ſitum habet, ibidemque tumorem cauſatur, remanente in abdominis medio quaſi ſpatio ſeu fovea, ita etiam in ſuperfœtatione, ſi præſertim poſt breve a primo conceptu intervallum facta ſit, ſimiles tumores obſervantur, quibus tamen ſuperfœtatio a gemellis non diſcernitur; Ubi vero poſterior conceptio non ſtatim a primo coitu, ſed poſt aliquot demum ſeptima- *Superfœtationis diagnoſis.*

[illegible] menses, facta fuerit, tunc in altero latere major, in altero minor tangitur tumor, [illegible] talis tumorum differentia, ob varias causas (verbi gratia, ob alterius [illegible] morbum & debilitatem, vel si huic fœtui præ illo minus nutrimenti advehitur) in gemellis uno eodemque congressu conceptis, etiam accidere possit. Præterea etiam tam in gemellis, quam superfœtatis, motus quidam observatur & quidem ultimis mensibus vel fortis, vel debilis, ex quo si in utroque latere tumor sit magnus & motus simul fortis, tunc gemellos, vel etiam binos fœtus, post breve temporis intervallum superfœtatos, in utero latere judicari posset; econtra vero si in una parte tumor magnus & motus fortis, in altera vero tumor parvus & motus debilis sentiatur, tunc in minori tumore vel debilis gemellus, vel tardior superfœtatio, fœtus item debilis & ad partum nondum maturus subesse judicandus erit. Talem tumorem atque motum in gravidæ utero etiam post alterius fœtus exclusionem bene observet obstetrix, an scilicet post illius partum alter tumor in suo loco permaneat, vel locum mutet, item an ipsius motus sit fortis an debilis, an penitus cesset; nec statim alterum fœtum omni nisu extrahere allaboret, ne forte loco alterius gemelli superfœtatum infantem, ad partum nondum satis maturum, vel etiam adhuc imperfectum, ante tempus legitimum, expellendo, partum causetur abortivum.

§. 2.

Partus tempus. Deinde etiam pro diagnosi considerandus est, tam gemellorum, quam superfœtatorum, partus ejusque terminus. Sicuti enim gemelli proprie sic dicti unico coitu vel eadem nocte concipiuntur, ita eodem quoque partu simul vel paulo post excluduntur; Econtra uti superfœtatio post aliquot a prima conceptione dies, septimanas vel etiam menses fieri solet, pari quoque distantia superfœtatorum infantum partus differt. Interim libenter concedimus, quandoque etiam binos fœtus superfœtatos, post longum etiam temporis spatium a se invicem conceptos, eodem

tem-

tempore nasci atque excludi; tunc autem pro vera superfœtatione dignoscenda tales fœtus bene sunt considerandi, an ambo inter se sint æquales, perfecti, maturi & sani, an vero a se invicem differentes. Siquidem si alter est major, alter minor; alter maturus & perfectus, alter immaturus & imperfectus, tunc alter fœtus pro abortu est judicandus.

§. 3.

Porro ratione membranarum, geminos & superfœtatos involventium, notandum, illos communi, hos peculiari membranæ seu involucro inclusos in lucem prodire, de gemellis enim inquit Hippocrates *de superfœtat. oper. Sect. III. fol. m. 43.* quæ gemellos utero gestat, eodem die, velut concepit, parit; uno autem involucro utrumque fœtum continet. Quodsi proinde duo fœtus eodem partu editi, licet non sint ejusdem magnitudinis, eadem membrana inclusi reperiantur, non pro superfœtatis, sed pro geminis sunt æstimandi, cum secundum hactenus dicta, superfœtati non eodem tempore concipiantur, hinc etiam uno eodemque involucro minime contineri possint, cum quodlibet ovulum propria membrana gaudeat. Et quamvis etiam interdum, ex obstetricis ignorantia vel alia causa, duo superfœtati fœtus simul prodeant, minime tamen communi sed proprio involucro reperiuntur inclusi, neque ejusdem sunt magnitudinis, quippe quæ ratione termini conceptionis in iisdem variat, nisi forte prior conceptus sit debilis atque morbosus, posterior vero sanus. Sicuti etiam ex unica placenta uterina dignoscuntur gemelli, ita quoque, ex duobus placentis bini judicantur superfœtati. Quod confirmat Franciscus Mauricæus *de Morb. gravid. lib. I. cap. 9. edit. Germ. p. 114.* cujus verba latine ita reddidit Theophilus Bonetus *Polyalth. Tom. III. lib. V. cap. 26. fol. 335.* ante decennium (juxta Mauriceau, sexennium) circiter adfui partui mulieris, legitimo tempore parientis, ex cujus utero eduxi puellam crassam viventem, pedes arripiens, depravato enim illo situ se offerebat; post-

Superfœtatorum involucra.

modum secundinam educturus una eduxi alterum fœtum, marem mortuum, duplo minorem dicta filia, qui respectu magnitudinis quadrimestris aut quinquemestris esse videbatur, etsi uterque unius concubitus progenies esset, id quod dignoscere licebat, quod unica involverentur tunica, utrique communi (vel juxta Mauricæi verba germanica, *weil sie für alle beede nur eben ein Bürdlein oder Nachgeburt hatten*) quæ verissima & legitima est nota. Hic postremus fœtus adeo parvus erat, ut simul & semel ipsum eduxerim una cum secundina propriisque membranis adhuc involutum, quas illico dissecui, ut de vita constaret, sed jam pridem mortuum esse ostendebat ipsius corruptio. Ibidem etiam de fœtuum superfœtatorum membranis Bonetus cum Mauricæo ita sentit: Si plures adfuerint fœtus, factaque superfœtatio, revera quidem per membranas secernentur, ac carebunt membrana communi, sed unusquisque fœtus proprio involucro gaudebit, neque ejusdem futuri sunt magnitudinis; quia is, qui per superfœtationem genitus fuerit, multo minor futurus est ac debilior primogenito, qui robore fretus maximam alimenti partem ad se attraxerit; id quod nobis conspicere datur in fructibus elegantibus, & majoribus, qui juxta se minimos habent, quasi abortivos, eo quod qui primus efformatus est, nutrimentum reliquis præripit: Nonnunquam tamen accidit, gemellos disparis esse magnitudinis, id quod contingit ob inæqualitatem roboris, propter quod unus vel alter plus alimenti attrahit. vid. etiam Rod. a Castr. *de Natur. mulier. lib. III. cap. 13. pag. 147.* Joh. Jacob. Harder. *Apiar. obs. 92. p. 350.* Th. Bartholin. *Histor. anat. Cent. IV. hist. 14. p. 245.* ubi inquit: in superfœtationibus, quando interjecto tempore & conceptus fit, & partus, singuli fœtus suis membranis includuntur, uterique loco separato adhærent, ut excludi unus possit, remanente altero, secus ac contingit in gemellorum partu, qui sola membrana acquiescunt unoque loco juncti includuntur. Hæc tamen signa ad demonstrandam superfœtationem non sufficere scripsit Thiermeyerus *l. a. p. 77. seq.*

§. 4.

§. 4.

Quoad prognosin superfœtationis evolvatur Hippocrates, qui *tract. de superfœt. oper. sect. III fol. 41.* ita scribit: Cum mulier superfœtarit, si quidem primus fœtus in medio utero contineatur, superfœtatum quoque a priore expulsum prolabitur. Quodsi in altero cornu præpostere conceptum contineat, ipsum postea partu ejicit, minime vitalem, postquam vitali fœtu liberatus uterus laxatus & humectatus fuerit. Nisi vero superfœtatum confestim secedat, dolores excitat, fluxum graveolentem & febrem, faciem, tibias & pedes tumor prehendit, qui si dissolvatur, cibum aversatur, quoad exciderit, &c. Sic Martinus Weinrichius *de ort. monstror. p. 129. b.* inquit: Superfœtari quidem potest, sed raro, si tamen aliquando accidat, ut superfœtetur, perfici non potest. Ergo si imperfectio a superfœtatione etiam monstra: Igitur editus legitur infans nostris temporibus omnia perfectus, sed postridie alius neque oculis, neque naribus, & ore cæterisque adhuc distinctis, quem tardius conceptum est verisimile. Et juxta Dan. Sennert. *pract. lib. IV. part. II. sect. 4. cap. 6. p. 311.* si longiore post primam conceptionem intervallo superfœtatio accidat, matri plerumque non parva pericula attrahuntur. Aut enim fœtus, ultimo conceptus, cum vix vitalis esse incipit, abortum concitat, & sibi & priori fœtui interitum parat; aut si primo conceptus vitalis sit, partu tamen difficili labores & dolores gravidæ attrahuntur, & magna hæmorrhagia plerumque sequitur, ac feminæ vires dejiciuntur. Si autem post breve intervallum superfœtatio fiat, & uterque fœtus vitalis est, eadem fere ratio est, quæ gemellorum, nisi quod duplicis secundinæ extracto facile largiorem sanguinis profusionem excitare potest. Secundum Joannis Junckeri *Conspect. medicin. tab. 112. pag. 709.* a superfœtatione utrique fœtui, & grandiori & superinducto recentiori abortus periculum impendet. vid. etiam Joh. Bened. Sinibald. *geneanthrop. lib. VIII. tr. 2. cap. 3. p. 700. seqq.* Talia pericula autem feminæ

Prognosis.

evitare, atque superfœtationem declinare poterunt, si post primam conceptionem ab ulteriori concubitu abstrahant; Inde etiam dicit Daniel Sennertus *l. a. p. 312.* tutissimum est, feminas cavere, ne facile superfœtent, & proinde, ubi se concepisse animadvertunt, coitum & amplexus lasciviores vitare. Et juxta Joh. Sperling. *de homin. format. in uter. cap. 4. p. 80.* tutius est congressum omittere, quam cum periculo coire. Item Theophilus Bonetus *Polyalth. tom. III. lib. V. c. 26. fol. 335.* ex ejusmodi rationibus colligit, penes feminam esse superfœtationem declinare, si a concubitu prioribus mensibus facta conceptione abstineat. In illius autem potestate non esse, ut gemellos non pariat.

§. 5.

Quæstio med. legalis casus. Quam hactenus tractavimus superfœtationem non modo in foro medico, verum etiam juridico disceptandi ansam præbere, jam supra cap. 2. §. 2. vidimus in observatione de Philippi Ludovici ab Hirtshorn uxore, quæ post mariti, viri nobilis admodum divitis, obitum testamento hæres instituta in mariti bona allodialia successerat, feudis, quæ amplissima possederat, deficiente prole mascula, ad agnatos proximos perventuris. Cum itaque hæc femina mortis conjugis sui tempore gravidam sese esse suspicaretur, nec tamen certo sciret, feudorum possessionem agnati invasere, nec quicquam obtinente vidua, atque, ut id temporis, quo infans nasci posset, prælerlabi sinerent, postulante. Cum vero aliquandiu post pareret, mortuus prodiit: eoque insolentiores facti proximi, tanquam jure, feuda inter sese partiti sunt atque iis etiam viduam intervertere cœpere, quæ ad ipsam testamenti vi pertinebant. Cum vero huic venter post partum illum etiamnum tumeret valde, ut balnea Badensia peteret, consuluere medici, hydropicam ipsam judicantes. Illa itaque Badenam profecta, degentibus id temporis ibi forte Moguntino & Saxone electoribus, secundo post adventum die parturientis labores sibi supervenire sensit, advocataque obstetrice, pulcrum valentemque opti-

optime edidit filium, qui octavo post genitoris obitum mense, undecimaque post ultimum partum prodiit hebdomada. Miræ satis rei fama illico ad electorum pervenit aures, voluitque Moguntinus infanti, cum sacro baptismatis lavaretur fonte, adesse compater: Saxo eidem mille Imperiales donavit, deditque Heydelbergam ad Palatinum literas, ut ipse avidos illos, reique non suæ inhiantes nimium, possessione feudorum dimoveat, viduæque illa, utpote Ferdinandi recens nati vasalli matri restituat; quod etiam factum fuit. Nec sua tantum damna noxia cupiditate orta doluere agnati, sed, quod longe durius malum, cachinni dolores auxere.

§. 6.

Huic historiæ persimilem refert etiam Paulus Zacchias *quæst. med. leg. cons. 66. op. tom. III. fol. 125. seq.* cujus hoc est argumentum: Johannes Nicolaus Sobrejus in rixa occumbens reliquerat Lauretam Polymniam ejus uxorem, mulierem optimi habitus & staturæ prægrandis, in utero habentem, quæ stato tempore, nempe octavo a mariti excessu filium peperit, & non detumescente ventre, & obstetrice alium fœtum adesse firmante, non potuit quantocunque nixu, illum ab utero tunc expellere; sed transacto integro fere mense, imo uno aut altero die adjecto, denuo partus doloribus conflictata, illum edidit, qui & bene validus ac optime formatus prodiit, cum prior in ipso ortu decessisset & nullum vitæ signum præbuisset, ita ut ne baptizatus quidem fuerit, ac præterea esset male conformatus & non omnino absolutus. Oppositum est a Johannis Nicolai propinquis, qui ejus hæreditati inhiabant, quod secundus hic conceptus esset superfœtatus, & ex alio viro, quam ex Johanne Nicolao conceptus, & idcirco non deberet ad patris putativi, nempe prædicti Joannis Nicolai hæreditatem admitti, unde Lauretæ pudicitia mirum in modum deturpata remanebat. Duo ergo puncta discutienda offerebantur: Primum an hic secundus fœtus superfœtatus esset? Secundum, an

Alius casus.

an Lauretæ honeſtas ex hoc eſſet ſuſpecta? At quæ quid loco allegato reſpondeat Paulus Zacchias benevolus lector evolvat.

§. 7.

Mola pro gemellis habita.

De mola pro gemellis ſuperfœtatis habita ſequentem caſum communicat Michael Bernhardus Valentini *novell. med legal. caſ. 14. pag. 286.* Perſona muliebris Rudeſtadienſis, Martha Dingelſtadtia vocata, cælebs adhuc, quæ per aliquot temporis ſpatium in ædibus Johannis Sturmii vixit, ejusque uxori mutuam ſæpe operam præſtitit, die 7. Aprilis a. 1700. juxta depoſitionem obſtetricis juratæ infantulum peperit, quem ſupradictus Sturmius interfeciſſe & in profluentem abjeciſſe dicebatur. Quod cum Dingelſtadtia confiteri nollet, torturæ ſubjecta fuit: quo facto, die 27. Julii a. c. viventem partum enixa fuit, Sturmio ob præſumptionem infanticidii, quod negabat, ad torturam condemnato, a qua tamen per Johannis Andreæ Fiſcheri reſponſum medicum, in Valentini novellis annexum, liberabatur, prævio juramento purgatorio ratione adulterii commiſſi. Imprimis autem prædictus medicus in judicio ſuo medicinali ad duo puncta reſpondet: 1) An ſubſtantia a Dingelſtadtia, inquiſita, die 7. Apr. anno 1700. edita partus verus & vitalis, & conſequenter gemellus ſuperfœtatus aut abortus, reſpectu illius infantis, qui die 27. Julii ab ipſa in lucem edebatur, fuerit? 2) An a Sturmio adminiſtrata remedia pellentia abortum, & quidem ſub imprægnatione ſex menſium, procurare potuerint? Quoad primum punctum, (quod ad noſtram intentionem pertinet) refert: quod licet circumſtantiæ in actis relatæ tum ſuſpicionem partus ſuperfœtati, tum conceptionis gemellorum, quorum alter per abortum nominato tempore abactus fuerit, præ ſe ferant, neutrum tamen de ſubſtantia quæſtionis, ſalvis rationibus medico-phyſiologicis atque experientia dici poſſit, ſiquidem caſus ſuperfœtationis vel eam ob cauſam hic locum habere non poteſt, multo minus applicabilis eſt, quoniam proportio temporis inter primum & ſecundum fœtum

ſeu

seu partum, a maxima medicorum parte statuti, cum historia plane non concordat, secundum quam partus ultimus die 27. Julii neutiquam priorem die 7. Aprilis anni ejusdem sequi potuisset. Quemadmodum enim causa superfœtationis communiter in hiatu osculi interni uterini, per primos quadraginta dies a conceptione tantum observabili, locatur, vid. Hippocr. *de superfœt. & lib. 5. epidem.* Laurent. *anat. lib. VIII. q. 25.* Post illud tempus autem arctior uteri clausura nullam amplius impraegnationem admittit, vid. Hippocr. *lib. de nat. mulier.* §. *31.* Ita partus superfœtatus ultra quadraginta dies extendi nequit, qui saltem quinque hebdomadas cum quinque diebus, neutiquam vero quatuor menses integros efficiunt &c.

§. 8.

Utrum vero superfœtationis causa revera in orificii uterini hiatu vel nova apertura, seminisque virilis cum muliebri commiscela, vel annon potius in ovulis muliebribus a spirituosa seminis virilis parte impraegnatis, consistat; Item annon, secundum hanc a modernis autoribus defensam de conceptione sententiam, talis ovuli fœcundatio seu superfœtatio, tam quarto & quinto a prima conceptionis mense, quam post unum vel alterum tantummodo diem vel etiam mensem, fieri possit, paulo ante autoritate, atque exemplis monstravimus. Quod confirmat etiam Felix Accorambonus, Italus Bononiæ, ajens, nostra ætate nobilis femina nupta quotannis bis & ter pariebat, & perfectos producebat fœtus ex superfœtatione; qui vivebant & adhuc aliqui eorum sunt superstites. Nam genito priori fœtu semper remanebat prægnans adhuc ex superfœtatione trium vel quatuor mensium, ita ut post primum partum quatuor vel quinque mensibus elapsis, & interdum tribus vel sex, iterum pariebat perfectum fœtum, & post illum alium post tres vel quatuor menses, & sic deinceps quatuor vel quinque perfectos partus edidit. Unde ab tot partus adeo extenuata & debilitata remansit mulier illa, ut de consilio medicorum

Frequentis superfœtationis causa.

per aliquot menſes vir ejus abſtinuerit ab ejus incubitu, ut illa poſſet vires reſumere & reſtaurari. Sed cum poſtea ad viri concubitum redierit, iterum ſuperfœtabat, ut prius. Iterum ideo opus fuit, ut a concubitu abſtineret. Et hæc Bononiæ eſt notum omnibus. Quam Accoramboni obſervationem Caſparus Poſnerus *Geneanthropolog. tabul. IV.* recenſet.

§. 9.

Caſus peculiaris.

An ad ſuperfœtationem aliquatenus referri debeat obſervatio Johannis Baptiſtæ Wenckh, *M. N. C. Dec. III. an. 4. obſ. 87. p. 184. ſeq.* de muliere, quæ exiſtente in utero oſſiculorum congerie ex mortuo fœtu relicta, denuo bis concepit feliciterque peperit, nemini obtrudam. Obſervatio autem hæc eſt: Maria Neubauerin anno 1682. furtivo thoro imprægnata fuit; increſcebat indies uterus, ſucceſſu temporis etiam alacer & vivax in utero quotidie agitare ſeſe infans a matre ſentiebatur, donec ad quartam aut quintam ante puerperii ſolitum tempus hebdomadam ventum, ubi fœtus commotio penitus ceſſavit, uterus concidit, ita tamen, ut circa umbilicum tumor quidam trium digitorum transverſorum altus remanſerit, citra tamen uteri dolorem, qui ſervili ſuo operi impedimento eſſe potuiſſet, præterquam quod ex tunc fœtida quædam ſanies ad inſtar corrupti profluvii menſtrui per vulvam ſtillabat, quo durante profluvio, multo capitis dolore, calore et ſiti vexata fuit: trium tamen ſeptimanarum ſpatio elapſo ceſſant ſymptomata, convaleſcit tumorifera, ad conſuetos labores graviores etiam peridonea; redeunt menſes duobus menſibus obſtructi, minus tamen ſervato effluvii ordine & regula ordinaria. Interim animadvertunt vicini, actu præteriiſſe tempus parturitionis Mariæ, ventrisque intumeſcentiam evanuiſſe penitus, infantem tamen nec vivum nec mortuum hucusque comparuiſſe, proin eam de clam ſubducto aut occiſo fructu ſuſpectam ad tribunal accuſant. Citata ſe ſiſtit, captivitati mancipatur, acerbas inter minas rigoroſius, quo fructus deveniſſet,

nisset, exquiritur, responsoque reponit constanter, divanuisse per se ventris ingravidationem, nec aliud remansisse, quam residuam tumidam hæmisphærulam circa umbilicum, omnis doloris expertem. Post hæc visitur a chirurgis & obstetricibus, sed innocens reperta, libera abire permittitur. Transactis posthæc duobus annis prælibata Maria cum Christiano Neubauer, ecclesiastico ritu copulata post duos annos puellam perfectam peperit, quætamen post dimidiumannum iterum mortua est. Termino duorum sequentium annorum evoluto concepit iterum & consueto tempore noviter filium peperit, qui tertio post die exspiravit. Undecimo tandem post hæc amo tumor ille doloribus feminam affligere incepit. Demum supra umbilicum novum ulcus apparuit, ex quo caput coxulæ prominebat. Postmodum duo illa ulcera chirurgus conscindebat, & inibi officula seu sceleton, jam in decimum tertium annum hærentia, successive de die in diem extrahebat; In hujus feminæ paulo post defunctæ extracto utero foramen, atque in uteri cavitate ossei digitorum articuli inhærentes inveniebantur.

§. 10.

Non immerito etiam adhuc annectenda est relatio de superfœtatione falso prætensa, quam Wilhelmus Huldericus Wald schmied in dissertatione de hac materia recenset, ad Christianum Joachimum Lossau ita perscribens: Nosti, vir experientissime, quæ de superfœtatione in vicinia nostra currente anno 1725. acta fuisse non vago rumore, sed testibus & circumstantiis omni exceptione majoribus divulgabantur. Pauperculam ante triennium abortum passam, ante biennium vero filiam vivacem enixam, anno supradicto die 18. mensis Maji peperisse filiam, & tertio Octobris ejusdem anni, fausta Lucina, filium, utrosque justo & naturali termino editos, perfectos & vitales. Rem ut oppido raram, in programmate intimatorio inauguralis tuæ, de valore medicinæ & chemiæ, historice & physice, sed breviter, ut scopus & charta ferre

Superfœtatio falso prætensa.

ferre poterant, eruditis propoſueram. Mirabatur orbis eruditus rem inſolitam, & de veritate ejus ſolliciti medicorum celebrium plurimi, per literas certiores reddi a me cupiebant, quibus communicato programmate rem, ut acta erat, perſcribebam. Sed, ut fit in rebus humanis, licet omnis adhibeatur circumſpectio, omnesque circumſtantiæ perpendantur quam diligentiſſime, & quicquid præcautionis adhibeamus, tamen nonnunquam decipimur; fallere enim & falli non eſt alienum ab hominis ingenio. Ecquis fraudis quicquam hic ſubeſſe vel ſuſpicari poterat? Mulier paupercula, uxor ruſtici tenuiſſimæ conditionis, mater filiæ ante biennium prognatæ, cui victum vix ſuppeditare poterat, ſe denuo ſentit gravidam, accedit paſtorem loci & confeſſionarium, virum ut eruditum, ita ſane prudentem, ipſique aperit, ſe eſſe impræ-gnatam, confitetur peccata ſua & obtenta abſolutione ad ſacram cœnam admittitur, ſeque deinde publicis precibus per verbi divini miniſtrum ſingulis dominicis commendat. Poſtquam vero tempus partus, quod inſtituto calculo ſibi præfixerat, per plures ſeptimanas præterlapſum erat, fraudem cogitavit, nulla alia de cauſa, quam ut vexationes & irriſiones vicinorum & vicinarum evitaret; nam ignominiæ & dedecori cedere exiſtimabat mulieri nuptæ, ſi unquam ſe gravidam eſſe fruſtra ſibi fuerit imaginata. Occaſione igitur ita ferente, meretricis, itidem egenæ, infantem recens natum pro ſuo venditat, & marito, totius rei ignaro, ut filiam, ab ipſo conceptam obtrudit, firmiter perſuaſa, ſe non amplius eſſe gravidam. Sed quæ alios decipiebat, illa egregie iterum decepta eſt: ſenſit enim poſt aliquot ſeptimanas, ſe utero geſtare & revera eſſe gravidam; id quod rumori de ſuperfœtatione primam dedit occaſionem cum hoc marito, agnatis, vicini, paſtoribus loci & domino prædii patefaceret, fraudemque priorem callide cunctis occultaret, ita, ut poſt viginti ſeptimanarum a primo prætenſo partu ſpatio, filium ediderit, ut omnes credebant ſuperfœtatum. Atque hæc tota eſt illa hiſtoria, quam mirati

ſunt

ſunt omnes, quamque nemo, cui circumſtantiæ notæ erant, in dubium vocare auſus fuerit, niſi meretrix iſta, cujus prior & ſuppoſititius erat infans, eundem repetere voluiſſet & ſibi vendicare, & hoc ipſo detectioni fraudis & inquiſitioni judiciali anſam præbuiſſet; teſtantibus actorum excerptis hic adjectis, unde & circumſtantiæ cunctæ, & mulieris vafrities, impoſturæ, mendacia, horumque pœna per judicis ſententiam promulgata, pluribus curioſis pateat.

§. 11.

De ſuperfœtationis ſuſpicione hanc obſervationem communicavit Johannes Melchior Welſchius: Femina quædam triginta quinque annorum filiam peperit vivam & alacrem, ſolitis doloribus prægreſſis, remanente in utero ſecundina, & alio fœtu ſeſe hinc inde movente. Puerpera optime ſeſe habente, ceſſantibus etiam ad partum indiciis, aliam puellam communi placentæ involutam latitare ſuſpicabatur. Biduo vero elapſo puella diarrhœam admodum moleſtam & ſupervenientibus doloribus, licet lenioribus, debilitatem ſat magnam perſentiebat. Interim parturiente medicamentis confortantibus corroborata & leniter pellentibus ſublevata, proſiliebat veſica aqua plena, puella alia, debilis quidem, poſt vero vivida naſcebatur, & ſecundinæ binæ ſeparatæ æqualiter recentes nullumque fœtorem (licet altera ad tertium poſt partum diem in utero latitaret) de ſeſe ſpirantes, ſequebantur. vid. Roſin. Lentil. *Miſcellan. med. pract. Part. III. pag. 301.* *Superfœtationis ſuſpicio.*

§. 12.

Caſum de ſuperfœtatione ſive quæſtione, an communicatio ſeminis in gravida efficax & fructuoſa ſit? cum reſponſo facultatis medicæ Halenſis communicat Fridericus Hoffmannus *Medicin. conſultator. Part. III. caſ. 9. p. 52.* quod reſponſum ſic ſonat: Cajus *hat in einem an unſere Facultæt überſchikten Schreiben referiret, wie Titius, ein Ehemann mit einer gemeinen Hure, einen vollkommenen Beyſchlaff gepflogen, welche nach 15. Wochen zwey friſche und ge-* *Caſus alius.*

sunde Kinder gebohren. Da nun Cajus ex sententia JCtorum, quod qui aliqua causa impeditus semen non immiscuit, neque delictum consummavit, cum ordinaria pœna non sit advertendus & puniendus, *und hingegen* ex asserto medicorum, quod post medium gestationis tempus ob uteri occlusionem nulla seminis commixtio succedat, *in einigen Zweiffel gesetzet ist; so hat selbiger über solchen Umstand von unserm Collegio einige Information erfordert; absonderlich diese Frage zu erleutern vorgeleget: Ob bey einem Weibe, welche schon einige Zeit gravida ist, noch cum fructu und mit einer zur conception gehœrigen Wirckung das Semen communiciret werde, oder ob solche communicatio seminis bey solcher Zeit sterilis und infructuosa sey? Hierauff geben wir zur Nachricht, daß nach einmahliger conception eine weitere communicatio seminis weder nœthig noch kræfftig sey. Und ob wohl unter denen Medicis forensibus aus der observatione Hippocratis von der superfœtatione viel redens und discurrirens ist, so ist doch ein solcher Casus nicht nur sehr selten, sondern es kan auch die Materie de superfœtatione auf des Titii casum nicht appliciret werden. Ja obwohl des Hippocratis Meynung von der Verschliessung der Mutter nach geschehener conception nicht allzurichtig ist, da auch nach solcher ersten conception nicht allein bisweilen superfœtationes erfolget, sondern auch bey vielen gravidis nach solcher conception ein und mehrmahlen die menses continuiren, so kœnnen doch solche Umstænde der Haupt-quæstion nichts præjudiciren, wie dieses an unterschiedenen Orten* Drelincurtius, Harvæus, Schwammerdammius, Regnerus de Graaf, in Tract. de fœtu, de generatione, de organis mulierum *an und ausgeführet. Da nun 1) die superfœtatio nicht so gemein gemaht werden kan, sondern als ein seltener casus anzusehen ist, da auch zum 2) nach einer einmahligen conception es der Ordnung der Natur nicht gemæß ist, mit einer neuen und spætern conception die erste zu turbiren, und 3) da auch so vielmahl ohne alle Frucht nach geschehener conception das semen bey Ehe-Leuten communiciret wird. Da 4) ferner die gemelli an der maturitate corporis einander gleich sind: 5) Dabey obig gedachter Weibs-Person*

son schon über die Helffte die beyden Kinder getragen worden. 6) Da diese beyde Kinder frisch und gesund, und ratione temporis einander nicht ungleich gewesen. 7) Dagegen die Helffte der imprægnation und nach solcher Zeit der uterus gewœhnlich etwas genauer verschlossen wird. Da 8) um so viel weniger, bey einer gravida, wo gemelli schon verhanden, theils eine superfœtatio, 9) theils in folgenden Zeiten eine fructuosa seminis communicatio kan præsumiret oder erweißlich gemacht werden; 10) weil ohne dem die Natur bey einer schon længstens mit gemellis imprægnata ihre gnugsame occupation hat, dahero auch nicht von einem semine, so lange hernach beygebracht ist, alteriret wird, auch diejenigen motus, welche ad formationem fœtus gehœren, ad præsentem embryonem dirigiret sind. So urtheilen wir aus solchen Gründen, daß das semen, welches nach so langer Zeit bey einer gravida insinuiret wird, quoad consequentem effectum infœcundum, *und bey solchen angeführten Umstænden unnütze sey. Dahero auch manche feminæ, wenn sie einmahl concipiret haben, von fernerer communicatione seminis empfindliche passiones ausstehen müssen. Uhrkundlich haben wir dieses unser* in ratione & observatione physica, anatomica *und* medica *gegründetes Urtheil mit unserm Facultæts-Siegel, bekræfftiget und ausgefertiget.*

§. 13.

Hunc casum etiam in Michaelis Alberti *Systemat. Jurisprud. medic. Part. poster. cas. 2. p. 21 seq.* cum sequenti epicrisi communicatum reperimus. Negotium generationis est mysterium in natura: tantum vero liquet, quod cum semine patris communicetur causa illa, quæ corpus struit, & illa causa est immaterialis & rationalis. Principalissime in hoc processu divina concurrit directio & potestas, alias talis communicatio fieri haud posset: equidem ex variis argumentis adseverare possem, quod non cum qualibet seminis emissione illa spiritualis causa propagetur, sed quod sæpius illud semen sine hac causa generante profundatur, ob id ex parte non omnis concubitus est fœcundus: quid quod ex probabili

Epicrisis in hunc casum.

bili argumentor, quod in maribus torpidi, timidi, abjecti, segnis, aversantis, a carnali libidine alieni animi utplurimum nudum sperma sine hoc principio generante profundatur (id quod quidem adsertum aliqua demonstratione indigeret, quam vero plurimis argumentis si occasio postularet, & necessitas hoc loco requireret, subministrare possem) hinc melancholici & phlegmatici mares, aut quibus alias capita sunt confusa, minus fœcundi sunt. Unica itaque communicatio principii illius formantis satisfacit ad impraegnationem, quando praecipue ex parte matris concurrunt illae circumstantiae, quae conceptionem admittunt, & adjuvant, haud vero excludunt & respuunt; quid vero dissensus matris in negotio generationis extinguendo valeat, passim a me, praecipue in physiologia, demonstratum fuit. Quando itaque conceptio unica contigit, tunc principaliora ad generationis processum requisita sufficiunt, ne ob singularem, inconsuetam & valde raram libidinem internam feminae, serotinus quidam ac secundus conceptus superveniat, qui superfœtationis nomine venire solet; quodsi itaque rarus ille effectus secundae conceptionis sive superfœtationis evenerit, tunc partus duplicatus & tempore & robore separatus atque discretus hanc praesumptionem testari debet: Duo aut plures mares non possunt per naturam rei unius prolis parentes esse; quare unicus sufficit pro tali impraegnatione perficienda: Quodsi etiam femina, quaedam semel conceperit, tunc alter congressus, vel cum priore mare continuatus, vel cum alio minus fœcundus exsistit, quoniam jam actus ille conceptionis legitime & naturaliter praecessit: Hinc femina a primo marito impraegnari potest, licet hic post paucos dies emoriatur, & vidua mox clanculum cum alio perfecte cohabitet; unde infans, qui futuro partu excluditur, posthumus est. Caveant vero astuti defensores, ne hanc observationem illotis arripiant manibus, & rabulisticis suis artificiis intermiscere audeant, quoniam adhuc varia sontica momenta in hac consideratione inseri & commendari

possunt:

possunt: Et si nunc primo fœcundo coitu illud principium formans legitime communicatum & conceptum fuerit, tunc alia vice, imo brevi post denuo ab alio individuo mare in mulicbria propagatum, aut rectius translatum tale principium, minime de novo imprægnat, quia ordini naturæ repugnat: aut enim cum priori, & ratione temporis maturiori illo principio coalescere deberet postliminio communicatum illud principium, ut deinde ardua decisio ventilanda esset, an hic an ille infantis parens sit dijudicandus? aut novam individualem imprægnationem causari debuerit, quod posterius ipso eventu judiciose explorando decidi poterit.

SECTIO IV.

CAPUT I.

De embryotokia seu fœtu prægnante & pariente

§. 1.

HActenus de gemellorum & superfœtatorum conceptione egimus, restat adhuc alia & quidem longe rarior conceptionis species, quando nimirum in recens natæ puellæ ventre vel utero statim, vel paulo post partum, alius longe minor fœtus latitans vel suo motu deprehenditur, vel etiam novo partu ex recens nato infante excluditur. Quos fœtus sive gemellis, sive superfœtatis annumeres, mihi perinde est, quamvis, cum absque dubio tales fœtus unico coitu concipiantur, atque a matre simul excludantur, eosdem pro gemellis habere mallem, sique mihi ejusmodi exemplum videndi daretur occasio; quippe quæ rarissimæ sunt observationis; unde etiam juxta Casp. Posneri *Geneanthropolog. Tab. IV.* nuper nata est quæstio, quo nomine ejusmodi fœtus, in ventribus aut uteris aliorum fœtuum contenti sint vocandi?

Fœtus in fœtu.

an gemelli? an superfœtati?

§. 2.

Imo non dubito fore plurimos, qui tales conceptiones par-

an dentur?

tusque fabulis anilibus annumerant, cum ipse Thomas Bartholinus *Histor. anat. Cent. VI. histor. 100. p. 383.* ubi embryonem prægnantem sistit, hanc observationem ita incipiat: Terrebit lectores historiæ titulus. Certe ipse mihi non satis credo, dum hæc perituræ chartæ illino, quæ nulla unquam ætas vidit vel audivit: Embryonem nempe alio embryone prægnantem fuisse. Indorum historiæ testantur, bimulas puellas peperisse. Sed plus est, quod refero, cui fidem omnis posteritas denegabit, & ego invitus potui assensum præbere, nisi dignis testibus essem convictus. Et Casparus Posnerus *l. a.* de hac Bartholini historia ita scribit: sicuti, utrum judicium hoc multorum adsensum sit impetraturum, valde dubitamus, sic tutius ituros putamus, qui veritatem historiarum in medio linquentes, illa Galeni responderint: præter admirationem de hac nihil scimus. Nam secundum tritum verbum: Sapientiæ humanæ pars est, multa ignorare. Sique talis embryonis concipiendi rationem considero, potius negativæ, quam affirmativæ sententiæ subscriberem, nisi ab autoribus fide dignis traderentur, atque in omnibus tribus regnis medicis fœtus in fœtu occurrerent.

§. 3.

An ad gemellos an superfœtatos referendi?

Utrum vero talis conceptio ad gemellationem, an ad superfœtationem, referri debeat, paucis ut respondeam, proprie neque ad hanc, neque ad illam pertinet; quamvis enim bini tales embryones a prima puerpera, sive a matre & avia, simul & unico coitu concipiantur, unico etiam partu nascantur, atque hac ratione gemelli vocari possent, differentia tamen in eo occurrit, quod mater unicam tantum filiam, hæc autem alium embryonem enitatur, sicque filia & mater simul appellari mereatur. Omnium minime fœtus prægnantes gemellorum titulum mereri, defendit etiam Christianus Fridericus Garmannus *Disc. physf. med. de gemell. & Part. numerosf. cap. 1. §. 5.* Ad superfœtationem etiam talis conceptio referri non potest, quia hujus matris partus seu exclu-

sio

ſio una tantum, non binis vicibus, uti in ſuperfœtatione abſolutus eſt. Interim libenter concedimus, in prima conceptione bina ovula, uti in gemellatione, ſimul impraegnata fuiſſe, ex quibus dubio procul, niſi impedimenta acceſſiſſent, ab una matre tanquam gemelli naſci debuiſſent. Quod etiam ſtatuit Thomas Bartholinus, *l. a. p. 386.* inquiens: ſi meæ conjecturæ locus, exiſtimo, gemellas hic molitam eſſe naturam, ſed errore quodam alteram in alterius abdomen inducta cuticula detruſam. Sed admirationem conjecturæ prætendo, aliis naturæ ſecreta rimandi traditurus occaſionem. Huic ſententiæ, utpote veritatem olenti, ſuum adponit calculum Gabriel Clauderus *M. N. C. Dec. II. An. 3. obſ. 72. p. 165.*

§. 4.

De hac conceptione ita ſcribit Antonius Deuſingius *de fœtu Muſſipont. p. 21.* Ex Thomæ Bartholini *Cent. VI. hiſt. 100.* relatione de embryone prægnante liquere poteſt, fœtum illum embryonis non fuiſſe embryonis prægnantis ſororem, utpote cum in fœtu jam genito, ſeu ex utero mulieris exempto, alius fœtus in loco conſueto, ſcilicet utero ipſo inventus ſit. Utique ſi gemellæ ſorores fuiſſent uterque fœtus, nulla ratio eſt, qua potuiſſet altera ſoror in alterius uterum devenire, cum nequaquam, uti abdomen, ita quoque uterus in embryonibus apertus ſit ac hiet. Si quæras, quomodo potuerit embryo, dum eſſet in utero materno, concipere prolem, ac prægnans fieri? ne plane nihil dicam, inquit, de tali miraculo, ea quæ dixero aliorum judiciis melioribus ſubmiſſurus dicam: Apparere ſaltem (ſuppoſita hiſtoriæ memoratæ veritate) ſeminis alicujus maſculini corpulentia ad conſtituendum conceptum nequaquam eſſe opus: Sed virtutem illius ſeu efficaciam ſufficere, femineo ſemini communicatam: fieri ergo poteſt, ut virtus a paterno ſemine communicata ipſi ſemini matris, unde embryo primum conſtituebatur, ita efficax fuerit, ut ſucco alicui ſeminali embryonis, ad hujuſce uterum confluenti (ut frequens

Deuſingii ſententia.

est, fœtus femineos recens natos fluxum album pati, seu seminalis alicujus materiæ ad uterum confluxum atque ex utero effluxum) efficaciam addiderit, qua ad fermentationem, seu spiritus ac naturæ, quæ in semine insunt, exsuscitationem potuerit concitari. Sic ergo foret femininus ille fœtus prægnantis embryonis & filia hujusce ex embryone nimirum ceu e matre genita, & interim quoque soror ejusdem, utpote unius ejusdemque patris efficaci virtute una cum sua matre prognata. Hanc tamen rem longe melius per ova muliebria, quæ ante annos aliquot ab accuratioribus quibusdam anatomiæ indagatoribus reperta sunt, exponi posse, favente imprimis ovi in ovo inventi exemplo, credit Cornelius Stalpart. van der Wiel *Obs. rar. Cent. II. obs. 49. schol. p. 479.*

§. 5.

Autoris sententia.

Ut proinde de miraculosa hac conceptione meam quoque aperiam conjecturam, ex capite tertio de gemellatione patet, gemellos vel ex uno eodemque ovulo geminato, sive in quo duorum embryonum stamina, per tenuissimam membranam distincta, latent, vel ex duobus ovulis sibi invicem annexis, vel etiam ex aliis binis, sive in eodem, sive in ambobus ovariis detentis ovulis, uno eodemque coitu simul fœcundatis, concipi atque generari; aliquando etiam a binis ejusmodi ovulis sibi invicem annexis, atque disrupta tenuissima ipsorum membranula interjacente, inter se commixtis monstra oriri. Sicuti autem in monstris quandoque bina ovula, vel potius in ipsis latentia stamina, dum adhuc sunt mollia, ita sibi agglutinantur, & uniuntur, ut omnes fere alterius embryonis partes ab altero obtegantur, atque ita concrescant, ut externe unicus tantum quasi fœtus appareat, de altero autem una solum, vel altera pars, v. g. manus, pes, caput &c. supersit, interne vero viscera, v. g. cor, epar, lien, ventriculus & intestina, duplicia reperiantur, imo interdum simplicia deprehendantur; Ita pariter statim circa principium conceptionis, & dum stamina adhuc sunt mollia, quasique mucilaginosa, alterum ovulorum,

sibi

ſibi invicem adhærentium, integrum ab altero aſſumi, includi quaſique abſorberi, conſervari, foveri, per vaſcula apta nutriri atque maturari, &, quia in excretioni apto, & quidem ordinario loco, utero ſcilicet, latet, binique embryones ſimul concepti ſunt, proxime poſt priorem fœtum, & ab eodem tanquam matercula, per uterum excludi poteſt. Facilius adhuc embryonis in & cum embryone fœcundatio fieri poterit, ſi unum horum ovulorum alterum ita in ſe incluſum contineret, uti in ovis gallinaceis (de quibus mox dicemus) ſæpius obſervare licet. Qua ratione autem alterum ovulum non ad alium locum, niſi in alterius embryonis uterum, perveniat, ex quo poſtmodum prodire queat & utrum hoc caſu fiat, vel an a natura ſic dicta, vel ab anima hodierna, ita dirigatur; ut fatear, neſcio. Fortaſſe etiam accidere poſſet, ut tale ovulum in alio ovulo occultum latens ſimulque cum alio imprægnatum, non æque in uterum, ſed alium locum vel cavitatem includatur, in quo talis embryonis ſtamina vel, ob denegatum nutrimentum, brevi deſtruantur & annihilentur, vel in cavitatem quandam delata, ad perfectionem usque conſerventur, talisque demum fœtus caſu, poſt ſectionem ſeu aperturam, reperiantur. Hacque ratione explicari poſſe videtur, quod Julius Obſequens *de Prodig. C. Valerio, M. Herennio Coſſ. num. 112. p. m. 105.* de mare vitulo refert, quod ſcilicet, cum ipſius exta demererentur, gemini vitelli in alvo ejus fuerint inventi. Scribit etiam Johannes Langius *Epiſtol. medicin. lib. I. epiſt. 70. p. 376.* in utero cervi, quem illuſtriſſimus princeps Henricus comes Palatinus prope Oelwangh ceperat, cornigeri, dum eviſceraretur, repertum fuiſſe hinnulum, membranulis circumſeptum. Scilicet juxta Thomæ Bartholini *de inſolit. Part. viis cap. 16. pag. 128* ſententiam, in alvo ſeu abdomine a prima nativitate hæſerant vitelli & hinnulus, patrisque ſui fratres dici poſſunt, ſimul geniti; id quod Bartholinus etiam de fœtus prægnantis fœtu, ſupra recenſito, ſuſpicatus eſt. Cum autem, ut certo ſcio, hæc mea conjectura tibi, bene-

vole lector, non sufficiat, & juxta Anton. Deusing. *de fœt. Mussipont. p. 21.* alter gemellus plane intra alterius corpus includi non possit, *vid. etiam p. 110.* concedas precor, ut C. Plinii Cæcilii Secundi verbis ex epistol. *libr. IV. epist. 30. p. m. 304.* te alloquar: Scrutare tu causas (potes enim) quæ tantum miraculum efficiunt. Mihi abunde est, si satis expressi, quod efficitur.

§. 6.

Exempla. Non possum itaque, quin talia exempla, licet paucissima colligere mihi licuerit, adducam, quæ nisi ab autoribus non credulis traderentur, incredibilia fere habenda essent. Scilicet fœtum recens natum alio fœtu fuisse gravidum seu prægnantem, recenset Thomas Bartholinus, cujus ipsissima verba *ex Histor. anatom. Cent. VI. obs. 100. p. 384 seqq.* exscribere liceat: Plusculis abhinc annis in oppido Fioniæ nostræ Affuentzlœff in parochia Ulessoviana prope Neoburgum, matrona quædam Johanna, uxor coloni Nicolai Petri parturientis dolores aliquot dies experta, parere non potuit, quanquam binas obstetrices plebejas sibi præsentes habuerit. Unde tertiam ex vicinia majoris famæ, & experientiæ, nomine Sisseliam, advocavit, quæ magna difficultate tantum tandem promovit, ut onere ventris prægnans levaretur & a morte vindicaretur, sed fœtu mortuo sequioris sexus excluso. Dum cadaver hujus ab obstetrice hac & matre puerperæ ablueretur, & ad sepulturam pararetur, mirantur tumidum fœtus ventrem, in quo ad tactum videbatur quasi osseum quid delitescere, unde, consilio inito, parvo cultello avia aperuit ventrem, &, mirum dictu, inventus in fœtu alius fœtus sexus feminini, in loco consueto situs, perfectus omnibus membris, circiter spithamam longus unguibus & pilis donatus, ad morem fœtus perfecti; & sicut prior fœtus ex matre editus livebat, & caro ejus nigricabat, quemadmodum fœtus mortui solent; ita hic minor fœtus candicabat & carne sana præditus erat, ut ex omnibus indiciis concluderet avia, vitalem fuisse. Nec deerant huic secundæ, quibus in embryo-

nis

nis utero alligabatur. Hæc sancta fide asseveravit & juramento confirmavit obstetrix Sisselia, nuper quæ actæ rei seriem enarravit. &c. De hac observatione ita scribit idem Thomas Bartholinus *Epistol. med. cent. III. epist. 28. p. 102 seq.* Res mira est & dubii plena fœtus alio fœtu prægnans. Certa id obstetricis nostræ Sisseliæ fide accepi. An assensum multorum sit impetratura, dubito, interim rem actam juramento confirmat. Inquit autem idem autor *de insolit. Part. viis cap. 16. p. 125.* quod, cum ex clementissimo regiæ majestatis mandato dicta Johanna a præfectis de partu suo interrogaretur, ea, quæ obstetrix & palpaverat & viderat, strenue negaverit; sive ea ipsa non fuerit, de qua obstetrix narraverat, sive metu territa, ne famam aut fortunas suas ea confessione prostitueret, quod inaudita passa esset, quasi illa misella naturæ ludentis culpam præstare deberet. vid. etiam Corn. Stalp. van der Wiel *Obs. rar. cent. post. obs. 49. sch. p. 478 seq.* Simile exemplum in humano partu a nullo autore annotatum reperiri credit Philippus Joh. Sachs a Lewenheimb *de Lap. natur. p. 54.*

§. 7.

Interim fœtum non modo prægnantem, sed etiam parientem, tanquam rarissimum & curiosissimum quid adducit Gabriel Clauderus, medicus Altenburgensis, cujus verba *M. N. C. Dec. II. an. 3. obs. 72. p. 164.* sic sonant: Similis Bartholiniano plane casus contigit anno 1672. in vicina nostra Thuringia prope Naumburgum, in ditione nobilissimi a Breitenbauch; veluti hæc quidem accepi ex ore ipsius socrus, generosi aulæ nostræ Mareschalli a Timpling, relictæ viduæ; dum scilicet in pago Bezgendorff uxor molitoris debito tempore parit filiolam, cætera sanam, nisi quod abdomine præter solitum tumido fuerit dotata. Exclusa hæc filiola, exclusus hic fœtus, elapso primo vitæ suæ octiduo corripitur improviso torminibus magnis (quod continui fletus, continua inquietudo & jectigationes testatum ibant) postea pudendo exit aqua cruenta, mox succedit filiola vivens; hanc insequitur *Aliud.*

secun-

secundina, imo lochia fluunt, & omnia fiunt, quæ legitimo in partu fieri solent ac debent. Filiolæ istius recens natæ hæc adhuc recentius nata filiola digitum medium erat longa; & quia vivebat, perfectumque præ se ferebat homuncionem, sacro imbuebatur baptismate. Altero vero statim die mundo valedicebat tenerrima hæc filiola, cum tenerrima sua matre quasi superfœtante. Avia vero earum, hoc est, genuina & primaria puerpera (molitoris nimirum uxore) manente superstite. Hanc observationem confirmat etiam, differentibus tamen annis, sequens manuscriptum ab amico mihi communicatum:

Excerptum *aus dem Kirchen-Buche zu Neumarck in der Superintendur Freyburg in Thüringen.*

Nunc arrige aures Pamphile! *Den 27. Maji 1645. ist Margaretha, des Brücken-Müllers bey Neumarck, Meister Georg Opels, Tochter begraben worden, welche den 21. May zuvor die Tauffe erlanget hatte. Dieses Kind hat im Bade mit grossen Ringen und Sœmmern eine kleine Leibes-Frucht übernatürlicher Weise gebohren, welches etliche Jahr verschwiegen blieben, endlich aber ausgebrochen, so vor dem Herrn Superintendenten und mir (sunt verba Michaelis Richteri) dem Pfarr die alte Beckerin, als gewesene Kind-Mutter, bey ihrem guten Gewissen ausgesagt. Addit Richterus: Die Ursache ist GOtt im Himmel am besten bewust.* Item alio loco: Novum aliquid & stupendum: *Man sagt, daß diese Müllerin mit einem von B. adulterium getrieben, und unter den Pathen der Margaretha stehet im Kirchen Buche Juncker* H. G. v. B.

§. 8.

Aliud exemplum. Aliud adhuc exemplum infantis in utero prægnantis in Isibordi ab Amelunxen *Breviar. rer. memorabil.* legimus, scribit enim: Cum anno 1038 in monte S. Petri Erfurti degerem, incidi in vetustum & illegibilem codicem, e quo hoc tantum decerpsi: Anno 896. puella 19. annorum ob ingravidationem famosa ideoque coram judice accusata, negabat omnia dicens: Si ego gravida sum, faxit Deus, ut & infans in utero meo talis sit! Paulo post peperit puellam mortuam, ventre nimis prætumido, ut jamjam rumpi videretur.

retur. Mulierculæ rem inſolitam mirantes judici indicant ordinario. Aperto corpuſculo ecce alia puella in puella modo nata, etiam mortua, omnibus tamen membrulis bene conformata. An fabula ſit neſcio, addit Iſibordus. *vid. M. N. C. Dec. II. an. 4. app. p. 198.* vid. etiam Chriſtian. Franc. Paullini *Obſervat. medic. Cent. I. obſ. 70. p. 86.* ubi addit: Ephemerides erudit. Galliæ anno 1676. ſimile ſuppeditare exemplum.

CAPUT II.
De fœtu in brutis.

§. 1.

NOn autem tantum in homine, ſed brutis quoque ejusmodi fœtus prægnantes obſervatos legimus. v. g. vaccam in Hungaria 1663. vitulam edidiſſe abdomine maxime diſtento, & in hac vitula prægnante aliam vitulam inventam fuiſſe, omnibus numeris abſolutam, Leutſchovia Philippo Jacobo Sachſio a Lewenheimb confirmavit David Spilenbergerus, illius loci phyſicus. v. *M. N. C. Dec. I. An. 1. obſ. 36. ſchol. p. 121 ſq.* Ipſius Spilenbergeri verba idem Sachſius *de mir. Lapid. nat. p. 57.* communicat: Cum nuper a cura Palatini noſtri Weſelini redux ad comitem quendam Hungariæ vocarer, nobilis e vicinia comiti per literas ſignificat, paucis ante diebus vaccam in ipſius ſtabulo vitulam edidiſſe abdomine maxime diſtento, quo diſſecto in vitula hac prægnante aliam vitulam inventam fuiſſe, quamvis priore ventricoſa multo minorem, quod, ne omen ſit irruentium Turcarum & Tartarorum, Deum deprecamur. vid. etiam Georg. Franci de Franck. *Satyr. Med. IV. pag. 79.* D'une Geniſſe d' Angleterre, qui ſelon les apparences eſtoit venue pleine dés le ventre de ſa mere, *v. Journ. des Sçavans Tom. XII. 242.* *Exemplum in vitula.*

§. 2.

Equam in Hiſpania mulam peperiſſe mortuam, in cujus alvo aperta alia mula inventa eſt, ex Torquemada refert Caſparus a Reies *Camp. Elyſ. Quæſt. 36. n. 28. p. m. 434.* vid. etiam Phil. Jac. Sachſ. *In mula.*

l. a.p.55 57. ubi addit, ſe hoc in Euſebii Nierenbergii Hiſtoria naturali legiſſe, ſed neſcire, an propria vel aliena fide id narretur, cum pauca alioquin ſuæ naturali hiſtoriæ ex propria experientia interſerat. vid. etiam Sachſ. Gammarolog. *cap. 8. p. 144.* & Chr. Franc. Paullini *Zeitverk. erbaul. Luſt p. 32 ſeq.* ita ſcribit: Anton von Torquemada *ſpricht: Ich habe dieſes um eines Exempels willen, welches ſehr wunderbar iſt, dergleichen ihr vielleicht nicht gehœrt habt, daſſ an einem Orte nicht weit von hier, eine Mœhre oder Stute traghaffiig geweſen, der der Bauch ſo dicke worden, daſſ, wie die Zeit kommen, daſs ſie ihre Frucht bringen ſollen, ein ſchwanger Maul-Eſel heraus gekommen, welcher ſo bald geſtorben iſt, der ebenſo einen dicken Bauch hatte, als die Mutter. Darum derjenige, dem ſie zuſtunde, wiſſen wolte, was die Urſach ſey, und lieſſ den Maul Eſel aufſchneiden, da fand man noch einen andern Maul-Eſel darinn, davon er ſchwanger geweſen. Ich weiſſ, daſſ es gewiſſ wahr iſt. M. N. C. Dec. I. An. I. Obſ. 36. ſchol. p. 121.*

§. 3.

Vermes prægnantes. Ab homine ſæpiſſime pari vel excerni vermes ſeu lumbricos prægnantes, præter quotidianam experientiam teſtatur Dominicus Panarolus *Pentec. V. Obſ. 15. p. m. 151.* mirandum dictu, inquiens, in humano corpore vermes prolifici redditi creſcunt & multiplicantur. Sed quid dico, ſtatim audire licebit philoſophos aliquos, qui id impoſſibile tenent. Attamen dum ipſi philoſophantur, vermes prolificos & viviparos intueri licebit. Bis tantum obſervavi; primo in adoleſcente quodam hic Romæ, annorum ſedecim; ſecundo in juvene, fratre uxoris Caroli Oſſarti Capitolini, Romano, annorum circiter triginta, qui infinitis adhibitis contra vermes & putredinem, præſidiis obiere. In utroque expulſi fuerunt vermes colore carneo, longitudine circa ſexdecim digitos, qui prægnantes erant, & ligno colliſi cum fuiſſent, apparuerunt vermes parvi, ſubtiles, albi, longitudine ſex digitorum, prope innumeri, qui tanquam ſerpentes parvi movebantur. Hoc idem obſervavit Amatus Luſitanus *Cent. V. Curat. 46.* his verbis: Puel-

Puella Scarinthi cum vermibus laboraret, & illi tarde medicamentum datum eſſet, unum permagnum egeſſit vermem rotundum; hujus cum pater caput pede calcaſſet, ex eo alii prodiere vermes, puella brevi tamen mortua eſt. Vermes & lumbricos prægnantes aliis vermibus editos fuiſſe, Philippo Jacob. Sachs *de mirand. Lap. natur. p. 57.* non adeo mirum videtur, cum in inſectis facilius abludat natura. Utrum vero unquam ſit viſus lumbricus lumbrico fœtus? Olao Borrichio parum veriſimile apparet, & quidem ob varias cauſas, cum ipſe nonnunquam in exenteratis lumbricis viſus ſit, ſibi videre plures vermiculos, ſed re accuratius examinata deprehenderit omnia alia. vid. Thom. Bartholin. *Act. Hafn. Vol. IV. Obſ. 54. p. 157.* ubi ita pergit: Inter cætera, cum ante annum ex puero trienni lumbricum rotundum pedalem exegiſſem, utraque extremitate acutum ſine ulla certa capitis nota, credidi me videre per ventrem beſtiolæ tralucentem alios ſed minores vermes. Ceterum aperto ejus corpore notavi fila illa albentia non vermes, ſed inteſtina eſſe, eaque alia aliis craſſiora, ſed ſibi cohærentia, licet varie intorta. &c. Lumbricum ex humano corpore expulſum lumbricis aliis ſcatentem inveniſſe Borellum ex Bartholino refert Ant. Deuſingius *Vindic. de fœt. Muſſipont. p. 13.*

§. 4.

Rara etiam eſt obſervatio de cane prægnante, quam autor de la Clef du cabinet *l' An. C.* 1711. *p. 294.* refert: Une petite chienne, qui n' avoit qu'environ deux moix, a fait un chien, qu'elle avoit porté du ventre de ſa mere. Cet embrion eſt chez moy dans une bouteille d'eau de vie où l' on peut voir, non ſeulement la tête, le corps, les jambes, la queuë, mais mémes les onglets de pates ſe diſtinguent du premier coup d' œils. Chacun ſait, que les chiennes portent ordinairement neuf ſemaines; Il eſt à remarquer, que dans la neuvieme ſemane, que cette petite chienne fut ſortie du ventre de ſa mere, elle a mis bas (avec douleur) ce petit chien. Canis femina bis admiſſo cane, inſtante partus termino a primo *Canicula prægnans.*

Tt 2 con-

congressu peperit septem quidem catulos perfectos & totidem imperfectos; non utique posteriores priorum uteris contentos, sed seorsim alios extra alios existentes in utero matris, vid. Ant. Deusing. *Vindic. de fœt. Mussipont. p. 13.*

§. 5.

In gliribus. In Hispaniæ littore cum naufragæ navis cistæ & tabulæ in ædes capitanei maritimi deferrentur, tanta inde glirium copia exivit, ut insigniter tota domus infestaretur. Inter cæteros captus unus monstroso ventre, qui apertus fœtum edebat justa magnitudine muris. Hic cum & ipse dissecaretur, utero catulos gerere manifestissime formatos visus est. vid. Georg. Franc. de Franckenau *Satyr. Medic. 4. p. 77.*

§. 6.

In muribus. De murium prægnantium fœtibus in utero pariter alios fœtus gerentibus ita scribit Aristoteles *Histor. Animal. Lib. VI. cap. 37. fol. 432.* Terræ Persicæ parte quadam mure femina rescissa, fœtus feminini prægnantes comperiuntur. Juxta Claud. Ælian. *de Animalib. Lib. XVII. cap. 17. fol. m. 352.* Hoc in muribus admirationa dignum est; si mus prægnans capta dissecetur, & eximatur fœtus, in eo quoque dissecto fœtus reperietur alter. vid. etiam C. Plinii *Histor. nat. Lib. X. cap. 65. fol. 185.* Johann. Hornung. *Cist. Medic. Epist. 256. p. 459.* Joh. Jonston. *Thavmatograph. Class. VII. cap. 27. p. m. 318.* Joh. Georg. Schenck *Histor. Monstr. p. 132.* Ant. Deusing. *Vindic. de fœt. Mussipont. Sect. I. p. 12 seqq.* Fortunius Licetus *de spontaneo Vivent. ort. Lib. III. cap. 50. fol. m. 240.* inquit: mures, qui prægnantes in utero matris rescissæ comperti sunt, duplicem generationem habere possunt; altera quidem est non spontanea, quia viventis muris anima in utero matris materiei viscidæ in suo uterculo degentis animam sibi consimilem generet, ac indat, eo modo, quo in piscium genere passeres, rubelliones & hiatulæ apud Aristotelem sine usu maris omnes feminæ ex se pariunt, intra se quum genuerint ova prolifica: Altera vero eorundem murium

rium generatio ſpontanea eſt, quia in uterculis fœtuum muris reſciſſæ prægnantium materia contineatur, ſive a parentum, ſive a fœtuum corpore effluxa; in qua, velut in vaſe portio ſentientis animæ priſtini viventis deliteſcat: cui materiei ab ambientis calore, ubi per coctionem diſpoſitiones ad vitam congruentes, advenerint, ſtatim animam illam ſibi componit in formam eſſentialem novi muris conſtitutricem, &c. Hanc tamen de muribus in utero materno jamjam prægnantibus quaſi per traducem propagatam ſententiam impugnat Arnoldus Sengverdus in literis ad Thomam Bartholinum exaratis, in quibus ſcribit: Ælianum & Plinium multa ex Ariſtotele deſumſiſſe, quæ ſpectant animalia, uti etiam plures narrare fabulas; item Plinium aliquoties erraſſe ex linguæ græcæ imperitia; unde factum, ut Ariſtotele non bene intellecto, quandoque ornato ſtylo proponat, quæ veritati non pari modo conſentiunt. Deinde Sengverdus græca Ariſtotelis verba τῆς δὲ Περσικῆς ἔν τινι τόπῳ ἀνασχιζομένων τῶν ἐμβρύων, τὰ θήλεα οἷον κύοντα φαίνεται, ita vertit: Terræ Perſicæ parte quadam diſciſſis embryonibus feminei ſexus (ſc. mures) tanquam prægnantes apparent. Longe alius ſenſus horum verborum eſt, quam vulgaris interpretis. Non dicit philoſophus, fœtus prægnantes comperiri; ſed utitur voce φαίνεται, apparent, videntur, & expreſſe addit vocem οἷον, tanquam, quaſi prægnantes. &c. v. Th. Bartholin. *de inſolit. Part. viis cap. 16. p. 133. ſeq. 137 ſeq.* ubi plura de hac materia reperies. Et Lambertus Velthuſius *Tr. de Generat. cap. 5. p. m. 122. & Oper. Tom. I. fol. 1307.* id quod de muribus feminis narrant, quas in utero matris, & antequam editæ eſſent, prægnantes repertas eſſe referunt, putat præter fidem traditum memoriæ, & excogitatum ad exaggerandam murium fœcunditatem. De incredibili murium fœcunditate vid. Joh. Bened. Sinibald. *Geneanthrop. Lib. I. Tr. 3. cap. 6. p. 54 & 57.*

§. 7.

De cancro in cancro ſequentia refert Georgius Wolffgangus Wede- *De cancr in cancro.*

Wedelius *M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. Obs. 122. p. 160.* Cancrum in cancro repertum & quidem in masculo omnino rarum esse duco, præcipue cum ex oviparorum genere & femellas esse constet. Tale vero videndum se obtulit viro integerrimo Christophoro Zillingio J. U. D. & Practico Lipsiensi, cujus relationem e literis ad me d. 5. Sept. 1674. hic adducam: Emerat, scribit, conjux mea cancros, quorum unus major reliquis, isque masculus alium quadruplo minorem intus continebat. Hic ob loci angustiam ventrem versus utramque chelyn & caudam ita tamen compressam vertebat, ut fracta quasi videretur. Stomachus majoris vacuus erat, & in medio cancri ad caudam minoris situs. Minor intus recens quidem, sed carnis fere expers præter caudam erat. Cauda ipsa in medio paulisper contusa, de cætero vero cancer ipse totus atque perfectus erat, & quoad magnitudinem digitum minorem æquabat. Omnibus, quibus hucusque retuli, res insolens videtur, nec, me judice, aliam quis affert rationem, quam si cancrum minorem vix ovo exclusum a majore devoratum dixerit; eum vero deglutitum fuisse, vix credibile est. Sive ergo hunc insolitum embryonem in altero genitum dicamus, sive ab altero captum & deglutitum, seu denique læsione fortuita majoris prævia factum esse, ut chelys ceu operculum & integumentum commune paulisper hians minori quasi latibulum quærenti hospitium concesserit, hicque ex hospite incola factus sit, quod videtur vero similius, non tamen res caret difficultatibus, præcipue quoad hujus nutrimentum, vestis extimæ mutationem aliaque, adeoque hoc ipsum disquisitione ulteriori non indignum est.

§. 8.

De ovo in ovo. Ovum prægnans, seu in quo aliud ovum fuit repertum, Anno 1669. rusticus quidam Thomæ Bartholino ostendit, interius autem ovum litui figuram habuit. *vid. M. N. C. Dec. I. An. 1. Obs. 36. p. 120.* quo loco etiam ovum prægnans in techiniotheca regis Daniæ servari addit. Ovum, cui aliud ovum inclusum, in serenissimi

mi

mi regis Daniæ museo asservari, refert idem Thomas Bartholinus *Epist. Med. Cent. III. Epist. 42. p. 158. Item Cent. IV. Epist. 63. p. 386.* inquit, sibi serenissimum regem in augusto suo museo ovum gallinaceum alio ovo gravidum, monstrasse. In ædibus Cosmi Bormanni gallina mense Augusto 1679. exclusit ovum alio ovo prægnans, quod ad Thomam Bartholinum misit iste Professor regius, ipsius curiositati gratificaturus, utrumque fuit perfectum & grandiusculum. In extremo ovo albumen & vitellus circa internum circumfusa erant. Similia alia alias vidit Bartholinus, sed sicca. v. Act. Hafniens. *Vol. V. Obs. 17. p. 72.* Hafniæ in ædibus Olai Wormii anno 1624. inter alia ova gallinacea, in nido inventum est ovum monstrosum, subventaneo simile, magnitudine ovi anserini, crusta duriore carens, cujus tamen rudimenta aderant. Integrum dum erat, licet exterius molle, interius tamen durum quid tactu in eo deprehendere licuit. Hoc Wormius aperuit, ac primo in eo materiam quandam mucosam instar albuminis ovi deprehendit, cui innatabat aliud ovum subventaneum, longum contortum. Quod fractum etiam albumine sine vitello erat refertum. vid. Olai Worm. *Museum Lib. III. cap. 21. fol. m. 311.* Ovum in ovo alio servabat quondam Ludovicus Guetius in ditissima pinacotheca sua. Tale etiam peregregium serenissimo Guilelmo Bavariæ duci olim obtulit Abbas Alerspergensis, quod hodieque superesse debet in cimeliarcheo Electorali, nisi forte diffractum perierit, uti recenset Georgius Hieronymus Velschius *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 32. p. 51.* Aliud exemplum ovi ovo prægnantis annotavit Georgius Sebastianus Jung, *ibidem An. 2. Obs. 250. p. 348.* inquiens, dum ancilla mea 19. Junii currentis anni 1671. ova quædam butyro incoquenda frangeret, inter cætera unum quoque aperuit, in cujus albumine præter vitellum pulcherrimi coloris, perexiguum aliud latitabat ovum, exterius testa seu cortice candido ac duro aliorum ovorum more, munitum, interius albumine & exiguo vitello, binis signato chalazis præditum adeoque

que excepta magnitudine ab ordinariis nihil discrepans. Scribit etiam Guilelmus Harvæus *de Generat. animal. Exercit. II. p. m. 53.* se vidisse ovum perexiguum crusta tectum intra aliud gallinæ ovum majus, perfectum & cortice circum circa obductum, contineri. Quod ovum serenissimo regi Britanniæ Carolo, multis aliis coram spectandum præbuisse addit. Simile ovum oblongius grandiusque intra duos cortices, invicem discretos, durosque clausum inter rariora Friderici Tertii regis Daniæ se vidisse refert Thomas Bartholinus *Histor. Anat. Cent. V. Hist. 95. p. 177.* Ad Johannem Sigismundum Elsholtium consiliarius quidam ovulum misit nucem avellanam æquans, & in alio ovo majore inventum. Nimirum in ædibus ipsius, cum pro usu culinario ova aliquot gallinacea rumperentur, in albumine unius prope vitellum ovum aliud parvum jacebat, μαλακόδερμον, sive molli cute aut membrana tectum. Erat ea similis prorsus & colore & teneritate pelliculæ ovorum interiori, qua ipsa antea, quam putamen testaceum acquirunt, obvelantur, & quæ deinceps sub isto putamine perdurat. Postquam cuticulam hanc per latus unum dissecuisset Elsholtius reperit intus albuginem debiti coloris & consistentiæ, nec minus ad cuspidem alteram punctum illud candidum, quod semen galli vulgus nuncupat. Vitelli vero vestigium apparuit nullum. *vid. M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. Obs. 80. p. 115.* Sequentem observationem annotavit Petrus Rivalieiz: Occurrit mihi forte Majo mense 1682. gallinaceum ovum vitello & albumine instar ovorum communium perfecte instructum, in quo ovum aliud columbini magnitudine continebatur. Situm erat in majoris ovi medio, putamen inter & vitellum, cui paulisper adhærebat, mediante materia quadam viscida, quæ non impedivit, quo minus ab illo facile avelleretur, illæsa, qui vitellum majoris ovi continebat, membrana. Contenti istius minoris ovi testa imperfecta nec solida, facile a substrata, seu ovi substantias succingente tunica, quatenus friabilis, separata fuit. Hac autem aperta membrana, prodiit primo liquor albumineus, intus & extra candidis filamentis con-

sper-

ſperſus, quique albuminis proprie dicti haud dubie loco erat. Emerſit deinde ſubſtantia quædam mucilaginea, cryſtallina ſolidiorique conſiſtentia donata. Primo liquori, ut vitellus albumini cohærebat & ab illo pari negotio ſeparata fuit. Sphæricam figuram tenaciſſime ſervabat, piſi magnitudine. In ipſius medio albæ fibrillæ conſpiciebantur, quæ illam præ ſe ferebant configurationem, quam a vario continentis iſtius cryſtallinæ ſubſtantiæ ſitu mutuabantur, cum nempe in plano collocabantur, in longum porrigebantur, cum vero ſphæricam rurſus figuram repetebat, contrahebantur. Microſcopio examini tradita, punctula quædam cryſtallina, nullo ordine conſtituta, filamentaque candida perlucidaque in ipſius circumferentia, quædamque etiam minus lucida punctula obſervabantur; Utraque ſubſtantia in aquam injecta fuit. Liquidior quæque primo prodierat, ſupernatavit: poſterior autem, ſive ſphærica fundum petiit. Igni traditæ induruere; Illa extenſa & diffuſa fuit: hæc vere rotunda ſphærica ſolidaque. In utraque diſſecta nihil heterogeneum adfuit. vid. Act. Erudit. Lipſienſ. *An. 1683. Maj. p. 221.* Ovulum in alio ovo Gœttingæ repertum, cum plura pro oleo ovorum parando confringerentur, Phyſicus Gœttingenſis, Trumphius, Georgio Wolffgango Wedelio dono miſit. *v. M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. Obſ. 122. p. 160.* Gorlicii aliquoties peperit gallina ova duplici vitello prædita tantæque magnitudinis, ut anſerum æquarent ova, obſervante Ehrenfrido Hagendornio *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obſ. 141. p. 342.* Societatis Indiæ orientalis chirurgus quidam in regno Aracan obſervabat gallinam aliquando inſolitæ molis ovum excluſiſſe: id cum aperuiſſet chirurgus, invenit in ejus vitello aliud ovum ſua teſta ſeptum ſuoque vitello ſimiliter præditum, licet dimidio minus, teſte Andrea Cleyero, *M. N. C. Dec. II. An. 1. Obſ. 17. p. 38 ſeq.* Ibidem *Obſ. 44. p. 122.* Aliud ovi in ovo exemplum annotavit Johannes Georgius Sommerus. Matrona ſcilicet nobiliſſima coquum ſuum ex ovis gallinarum Indicarum cibum præ-

parare jubebat, quæ cum frangerentur, in uno aliud ovum continentis ovi vitello & albugine circumdatum inveniebatur, columbino majus, quod dictus Sommerus reservavit. De ovo intra aliud ovum incluso a Perault observato, vid. Joh. Baptist. du Hamel *Histor. Reg. scient. Acad. Lib. III. Sect. 3. cap. 2. §. 7. p. m. 271.* Ovum gallinaceum parvum in ovo gallinaceo repertum a se observatum depingit Fridericus Ruyschius *Thesaur. Anatom. III. Tom. 3. p. m. 67. & Thesaur. IV. p. 21.* Ovulum gallinæ, ex ovulo gallinaceo exemplum in phiala sicca sistit. Item *Thesaur. VIII. p. 24.* in phiala sicca duorum murium sceleta monstrat, quorum alterum pedem figit super ovum gallinaceum, ex ovo gallinaceo majore, inter sorbendum inventum & desumptum. Cornelio Stalpart van der Wiel consanguineorum quidam ovum dedit, intra quod, cum comedendum frangeretur, aliud quoddam ovulum, dura etiam obductum testa, magnitudine ovi columbini aut olivæ reperiebatur, quod vitello carens in medio majoris ovi vitello situm erat, uti ipse refert Stalpartius *Obs. rarior. Centur. poster. Obs. 49. p. 475.* In Christiani Wolffii Musæo sive Catalogo Auctionis *sub No. 100. p. 6.* prostabat ovum in ovulo *oder ein kleines Hüner-Ey, so beym Einschlagen aus dem* Vitello *in Leipzig 1683. herausgefallen.* Scribit etiam Jacobus Verberg ad Stephanum Blancardum: *Als ich den 26. Maji 1681. einen Patienten besuchte, hœrete ich ihn mir erzehlen, daß vor etlichen Tagen seine Kinder aus dem Hüner-Neste ein übergewœhnlich grosses Ey gebracht: dessen schærffstes Ende krumm war. Als man aber solches zerbrach, fand man darinne ein ander Ey, eben so krumm wie das vorige. Dieses hatte auch eine harte und weisse Schale, wie das Ey, darinn es eingeschlossen war. Als man das inwendige Ey zerbrach, so war das weisse und der Dotter darinne, wie in einem andern Eye.* vid. Steph. Blancard. *Collectan. Med. phys. Cent. VI. Obs. 45. p. 277 seq.* Et juxta Georg. Franc. de Franckenau *Satyr. Med. 4. §. 4. p. 78 seq.* personatus Aletophilus *im Eytelkeiten-Calender von 1681. zu Nürnberg gedruckt* inquit: *Ein solches Ey haben wir vor kurtzer Zeit allhier gesehen,*

ſehen, welches eræffnet ward, und innerhalb ſeiner Schalen ein anderes kleines Eylein mit begriffen hat. Item Johannes Mævius *in Kayſer* Ferdinandi I. *Tafel Reden* ait: *Wir ſahen auch ein kleines Hüner-Ey, welches in ein rechtes und vollkommenes Ey mit ſeiner Schale geſchloſſen war.* Ibidem etiam addit idem Francus: Anno 1685. den 7 Aug. Heidelbergæ in ædibus illuſtriſſimi Domini de Stein-Callefels, aulæ Mareſcalli, gallina Indica ovum edidit, quod intus aliud parvum cruſta quodammodo aſpera inductum continuit, quantitate nucis moſchatæ majoris, quod adhuc in muſeo meo aſſervo. Sequenti an. 1686. d. 29. Julii ſimile eadem in domo edebatur ovum. Ejusmodi ovum gallinaceum prægnans, cujus ſcilicet vitello minus, facileque ſeparabile, ovum erat incluſum, medico Haynenſi, Joh. Wilhelmo Gottfrido oblatum fuit, uti ante aliquot annos ad me perſcripſit. Et mihi ipſi bina ejusmodi ova, alterum, in quo interioris ovi teſta nimis mollis, alterum, cujus cortex pariter ſatis durus erat, ex mea culina obſervare licuit. Huc referendum etiam, quod Collectores Actorum Erudit. Lipſienſ. *an. 1713. menſ. Octobr. p. 435 & 442.* de Johannis Morton Hiſtor. natural. recenſent: Ovum in ovo ſe oculis uſurpaſſe, docuerat Cl. Manſelius, at noſter quoque ſe aſſervare tradit exiguæ molis ovum gallinaceum, quod includit aliud ovi putamen, forma & magnitudine ad glandis quercinæ calicem accedens, quod ovum, poſtquam aliquot annos integrum ſervavit, tandem foramine pertudit, atque contentam aliam teſtam retexit, præter naturæ ordinem vitello & albumine vacuam, quæ tractu temporis exhalaſſe conjectura eſt. Georgius Dethardingius inquit, ſe in rarithecio ſuo ſervare bina ova, non ſeſe, quod aliquando contingere novit, includentia, ſed ſibi invicem beneficio tendinis apte cohærentia. vid. Ephemerid. Acad. *N. C. Cent. I & II. App. p. 198.*

§. 9.

De bombyce. De bombyce ſcribit Godofredus Benjaminus Preuſſius *Big. Obſerv. medic. in Ephemerid. Acad. Nat. Cur. Cent. VII. & VIII. Append. p. 95.*

p.95. Animal in animali sibi non prorsus homogeneo quærentibus, curiosum vel unicus bombyx dat spectaculum. Velut enim in ovulis bombycum distincte bombycem ipsum contineri oculatissimus Leuwenhœckius armato oculo vidit (*vid. Epist. ejus 4. ad Reg. Societ. Londin.*) sic papilionem certa quadam & insita prædispositione exilissimis rudimentis in bombyce jam latere, exinde probandum videtur, quod ex mortuo bombyce (cum prius semet in domuncula e serico contexta sepeliverit) prodeat & admirabili metamorphosi procreetur novum istud animalculum papilio; quam metamorphosin curatius depingunt Acta Anglicana *ab anno 1665 1670. p. 67. &c.*

§. 10.

De cornu in cornu. De cornu in cornu vel potius dente in dente curiosa reperitur observatio in S. von V. *Descript. Grœnland. Lib. I. cap. 10 & 11. p. 29, 30 & 36.* quibus locis etiam probatur, unicornua sic dicta Grœnlandica non cornua, sed dentes piscium esse. De tali autem dente in dente autoris verba, sic sonant: *Der Kœnig von Dænnemarck wolte einsten ein Stück dieser Hœrner wegschencken, derhalben gab er Befehl, dass solches sehr schœn und sauber seyn, und man zu dem Ende ein gantzes durchsægen solte, und zwar am dicksten und schœnsten Orte, nehmlich beym Stumpff der Wurtzel. Als man nun ein Stück von demselben Horn, das man gewiß für fest gehalten, abgesægt, ward es hohl befunden. Darneben sich iederman nicht wenig verwunderte, als man in der Holigkeit eines kleinen Horns, so von ebenmæßiger Gestalt und Wesen war, als das grosse, ansichtig wurde. Hierauf gieng der Sæger fort in seinem Werck und schnitte das grosse Horn, ohne Verletzung des kleinen, rings umher ab; endlich sahe man, daß das kleine im grossen stack, so weit als die Hœle gieng. Das übrige des grossen Horns war dicht und feste. Dieses gab mir eine starcke Einbildung, daß diese gehœrnte Fische ihre Hœrner abwürffen, wie die Hirsche zu thun pflegen; so daß ihnen die alten abfielen und wieder junge an derer Stelle wüchsen: Und eben darum so viel Hœrner von denen Hæuptern abgesondert aus*

Grœn-

Grœnland nach Eysland auf dem Eiſe getrieben kœmen. Allein ſo bald ich den Schedel angeſchauet, und die Længe der Wurtzel, welche im Kienbackenſtacke, ward ich überwunden und kunte nicht mehr widerſprechen, daß es ein Zahn ſeyn ſolte &c.

CAPUT III.

De vegetabilibus prægnantibus.

§. 1.

PRæter hæc ex regno animali adducta embryonum prægnantium exempla obſervantur etiam in regno vegetabili fœtus seu fructus prægnantes. In limone enim majore diſſecto limonem alium perfectum, ſed perexiguum, flavo cortice obductum ſe reperiſſe ſcribit, idque crebro in Italia contingere addit Gulielmus Harvæus *de Generat. Animal. Exercit. 11. p.53.* Aliud exemplum pomi limonii prægnantis, quod in ſe, parte ea, quæ petiolo dotatur & ramo nectitur, aliud continebat pomum exiguum, avellanæ magnitudine, exteriore cortice flavo, medulla albicante, & ſucco ſuis diſtincto loculis, omni ex parte majori reſpondens ſe tenere ſcribit Olaus Wormius *Muſæi Libr. II. cap. 28. fol. m. 206.* quo loco etiam, ſe duos ejuſmodi fructus minutos, quos ex alvo materna extraxerit, adhuc inter loculamenta aſſervare ait. Licet autem, ſecundum dictum autorem, mala limonia & citria tam magnitudine, quam ſucci & pulpæ quantitate ac ſapore, corticum quoque craſſitie & viribus multum inter ſe diſtent, limoniis tamen vulgo citriorum titulus dari ſolet, hinc etiam hoc loco. Pomorum citriorum prægnantium exempla promiſcue adducere libet, quale recenſet Leonhardus Doldius in Joann. Hornung *Ciſt. Med. Epiſtol. 245. p. m. 438.* de pharmacopola citrum magnum aperiente & in medio aliud pomum, ſuo cortice eleganter obductum reperiente; in parvo tamen nulla fuerunt ſemina. Malum citrium prægnans, exſiccum tamen, apud Johannem Schonerum ſe vidiſſe teſtatur Chriſtianus Willichius. Dixit autem Schonerus,

De limone in limone.

hoc pomum tum plane exsuccum & aridum, antea fuisse justæ magnitudinis; cum vero dissecuisset, in meditullio quasi in cellula aliqua invenisse minorem ejusdem arboris fructum, suo etiam peculiari cortice vestitum, & plane a priori alium, ita ut majoris ftius quasi fœtus appareret. v. Thom. Bartholin. *Epist. medic. Cent. III. Ep. 41. p. 154. Et Cent. IV. Epist. 63. p. 386.* inquit Bartholinus, se limonium prægnans vidisse. Sequentem observationem communicat Johannes Daniel Major *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 241. p. 432 seq.* Anni 1672, mense Januario, amicus quidam Kiliæ Holsatorum emit limonia, vel poma citrea aliquot, ex Hispaniis Hamburgum, indeque eo ad nundinas translata: atque ad usus futuros in cella servat. Mense Aprili dein unum eorum dissecans invenit inhærere illi tanquam fœtum in animali, citrum alium perfectæ flavedinis & vividi odoris, magnitudine castaneæ, sed figuræ anomalæ, pondere drachmarum trium cum media. In neutro nuclei; nisi quod in minore obscurum aliquod rudimentum nuclei conspiceretur. Ibidem etiam in scholio *p. 433.* Johannes Baptista Ferrarius refert, superfœtationem hanc genuinam esse limoni citrato primæ notæ a se (vulgo cedrino) dicto, quam speciem pomorum vocat nobilissimam suavissimamque; Provenire limonem hunc in Hetruria quidem universa, sed qua extremitatem ejus in agro, Petræ Sanctæ oppido adjacente: Arbuscula ut flore assiduo ver agere æternum, sic pomis esse formam sæpe obtusiorem, interdum quoque turbinatiorem. Pomo aliquo a summo ad imum in plura segmina conciso, limonem alterum interiorem apparere, qui pariter dissectus post auream cutem candidamque carnem albidam medullam tertio non raro pomo pomive rudimento fœtam exhibeat; quin etiam ex incisura fere strata exterioris pomi minutorum pomorum polluviem prospicere; interdum sponte exterius pomum rumpi, ac instar uteri plures fraterculos parturire, quanquam non pariat &c. vid. etiam Theoph. Bonet. *Medic. septentr. Part. II. f. 982.* De malo citrio

præ-

prægnante triplicato narrat Andreas Gnœffelius, ſe anno 1671. obſervaſſe jucundam prægnaturam mali citrii, quod in medio diſſectum non ſolum ſimile plane pomum citrium omni cute & colore citrino perfectum, ſed intrinſece ſemine plenum: a parte ſuperiori adhuc novum germen, quaſi tertium pomum conficiendo, exhibebat. Multi hocad ſtuporem usque in his locis apprehenderunt. Fidiſſimi teſtes hujus triplicati imprægnati pomi ſunt proconſul civitatis Mariæburgenſis David Fadenrecht & judex & pharmacopœus Caſparus Pyrus, a quo primo mihi erat donatum. *vid. M. N. C. Dec. I. An. 4 & 5. Obſ. 54. p. 46.* Vratislaviæ pomum citrium alio prægnans deprehenſum fuiſſe, majori illo ſolitam figuram ſervante, incluſo vero altero minori dimidia ſui parte in diverſos proceſſus abeunte; ad Lucam Schrœckium ſcripſit Gothofredus Schultzius, *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 11. p. 34.* Ejusmodi malum citrium prægnans, ſive in quo aliud minus latebat, hic Dresdæ apud mercatorem videre mihi contigit. Olaus Borrichius in Hodœporico ſuo MSC. anno 1661. d. 9. Sept. Leidæ notavit ſequentia: Vidi in diſſecto malo citrio aliud malum citrium minus innatum, ſuis etiam ſeminibus prægnans, ſed nullo cortice, niſi quod corticis complicati initia cernerentur ab interiori parte jam incipere. Hærebat malum hoc non in infimo majoris mali circa pediculum, ſed pene in ſummo, protendebat autem ad pediculum ramos ſui pediculi, hinc ab uno pediculo utrique nutrimentum. vid. Georg. Franc. de Francken. *Satyr. Med. IV.* §. *4 p. m. 80 ſeq.* Et *pag. 79.* refert idem Francus, Cratonem binos ejusmodi fructus in unico pomo citrio vidiſſe. Varia ejusmodi exempla congeſſit etiam Godofredus Benjamin Preusſius *Ephem. Acad. N. C. Cent. VII & VIII App. pag 91.* inquiens, citrum multiplici & ſextuplici fœtu prægnans depingit Volckamerus *Heſperid. Noric. Tom. I. p. 173.* Citrum in citro elegantiſſimum Vratislaviæ ſemet conſpexiſſe, teſtabatur Johannes Chriſtophorus L. B. a Rommerskirch, Canonicus Vratislavienſis. De limone

citrato

citrato pyriformi Paduano prægnante, alias Bergamotto fœtifero da Padova dicto, ejusque intimiori consideratione, *vid. ibid. p. 92.*

§. 2.

De citro in citro.

Rara etiam est observatio Johannis Ludovici Apini de citro in citro *M. N. C. Dec. III. An. 4. Obs. 24. p. 66.* ita scribentis: Citra in citris malis omnibus numeris absoluta, nec minus citri germina in ipsis citro adhuc conclusis seminibus plus semel reperta, nemo est qui non noverit ex curiosorum nostrorum ephemeridibus. Sed ne effœtam putes nostris esse temporibus naturæ vim, en jam sistitur citrus in citro, seu germen citri adeo perfectum & conspicuum, finiente superiore anno in discisso pomo citreo notatum, ut non tam futuræ citri primum germinantia rudimenta, (ut quod adeo rarum esse non solet & sæpius a pharmacopœis & rei culinariæ deditis observatur) quam potius absolutissimum citri arbusculum me videre existimarem, cujus iconem, cum nullus adhuc dum in Miscellaneis his extet, nunc simul exhibere operæ pretium duxi. Vacua enim jacente siliqua, jamque penitus consumpto utriusque labi seminalis alibili succo, conspiciebam eleganti virore, non pallido, sed plene gramineo, pronascentem plantulam, nonnihil in illa nutricis suæ angustia inflexam, eo vero loco, quam seminalem apicem perruperat, mox in altum tendentem & foliola bina pulcherrime explicantem, cum interim radiculam ex eadem cicatricula emergentem profunde demitteret, ad ipsum citri petiolum; argumento non improbabili, si longius ab arbore pendere licuisset, per hanc viam affluente jugiter humore nutritio, futurum fuisse, ut vegetatione amplius provecta ex hoc tenello germine tandem etiam fructus enasceretur, ut in citreis similibusque pomis exoticis observatum fuisse constat &c.

§. 3.

De malo aurantio.

Mali aurantii fœtiferi ex Johanne Baptista Ferrario meminit Johannes Sigismundus Elsholtius *M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. Obs. 80.* *pag.*

pag. 115. Mala aurantia fœtifera, quibus confinia lacus Benaci (vulgo *Gard-See*) abundant, enumerat Volckamerus, juxta Godofredi Benjam. Preussii *l. a. p. 93.* Malum aurantium citro prægnans a patre Boccone depingi allegat Michael Bernhardus Valentini *M. N. C. Dec. III. An. 2. Obs. 118. p. 182.* Hujus occasione etiam Valentini reticere non vult recentem eamque curiosissimam observationem, quæ serenissimo Hassiæ Landgravio contigit, qui malum Sinense aureum (vulgo *Apffel-Sina* dictum) incidens, cavitatem ejus alio & minore malo refertum invenit. Hinc mira novæ & insolitæ prorsus rei delectatione captus, malum illud cum incisura fœtum detegente manu artificis depictum in bibliotheca principali Darmstatina in perpetuam rei memoriam asservari jussit; cujus intuitu & occasione philiater quidam Darmstatinus anno 1694. disputationem publicam de malo Sinensi aureo Lugduni Batavorum ventilavit. *de malo Sinensi.*

§. 4.

In pomo communi idem annotavit Michael Dœringius physicus quondam Vratislaviensis, qui in epistola ad Danielem Sennertum anno 1637. scripta ita ait: Rem miram antehac vix visam vel auditam cape: Pusillum pomum colore, odore & figura majori communi pomo per omnia simile, in hujus meditullio singulari pediculo enatum dedit unum atque alterum ante mensem pharmacopœus noster Petrus Callenbergerus. vid. Phil. Jac. Sachs a Lewenheimb *Schol. in Thom. Bartholin. Observat. M. N. C. Dec. I. An. Obs. 36. p. 121.* item Sachsii *Gammarolog. Lib. I. cap. 7. p. 144* Poma Adami prægnantia & pomum citratum cum pediculo (qui ex umbilici centro prodit) & quidem fœtiferum, vel pomum Paradisi a Judæis vulgo appellatum, ex Volckamero adducit Georgius Benjamin Preussius *l. a.* Pomi mirabilis meminit Johannes Olorinus *Centur. Arbor. mirabil. n. 4. p. m. 11.* *In der Provintz Malabay stehet ein Baum, welchen die Inwohner Cachi oder Cicara nennen; derselbige trægt alle Jahr nur einen einigen Apffel, und keinen mehr.* *De pomo communi.* *de pomo calchi.*

Dieser Apffel wæchset nicht wie die andern Aepffel, von den Zweigen, sondern unten an dem Stamm, und ist so groß, daß ein starcker Mensch gnug daran zu tragen hat. Er hat aber, wie die Tannæpffel, inwendig eine Frucht, in 300. unterschiedenen Hæutlein, welcher eine iede so groß ist, als unsere Aepffel sind. Und wiederum seynd in diesen Aepffeln noch andere Aepffel, wie in der stachlichten Haut die Castanien sitzen. Hanc relationem ex Joh. Michaele Dilherro recenset Georgius Francus *Satyr. med. 4. p. m. 80.*

§. 5.

De pyro. Pyrum pyro innatum observavit Olaus Borrichius secundum Thomæ Bartholini *Act. Hafniens. Vol. II. Obs. 60. p. 163.* ubi inquit: Attulit mihi amicus ex horto Kitzeroviano pyrum ex duobus integris in fructum unum monstrose coalescens. Cauda cum dimidiato fructu alterum constituebat pyrum, superior illa & amplior pars alterum. In medio fructus corpore folia utrinque eminebant, & illa inter se ita per harmoniam coierant, ut folium unum diversis incisuris distinctum apparerent. Interiora ita sibi cohærebant, ut fructus non nisi unicus videretur, sed fibræ hinc inde errabundæ & semina confusis dispositis locis vitium tacite loquebantur. Item dans le Journal des Sçavans *de l' an 1675. p. 174.* secundum observationem domini Perault, il y avoit une poire, qui sembloit en enfanter une autre par sa tête: car cette tête s'ouvrant & s'elargissant laissoit sortir une autre poire, qui ne sortoit qu' à demy; & cette seconde poire jettoit de sa téte une brouche & plusieurs feuilles. Une autre poire plus petite ne produisoit point une seconde poire, mais seulement une branche & des feuilles de meme que l' autre. Ces fruits ayant esté ouverts en long par la moitié, l' on a trouvé, qu'ils n'avoient point de pepins, mais que leur chair estoit solide par tout, & que les fibres ligneuses, que la queuë a coustume de jetter dans l' endroit, ou elle est attachée à la chair, continuoient & passoient outre au travers de l' une & de l' autre poire, pour aller produire la petite branche & les feuil-

feuilles, qui sortoient de la teste dela derniere poire. Ou remarquoit encore la separation dela chair dela premiere poire, qu estoit comme la mere, d'avec la chair dela partie posterieure de l'autre, qui en naissoit, & qui n'estoit pas entierement sortie estant encore attachée à la mere. De pyris florentibus vid. Ephemer. Acad. *N. C. Cent. III & IV. Obs. 155. p. 351 seqq. item M. N. C. Dec. I. An 6 & 7. Obs. 239. p. 347.* De pyro ex alio pyro procreato vid. Joh. Bapt. du Hamel *Histor. Reg. scient. Academ. Lib. III. cap. 2. p. 271.*

§. 6.

Dari etiam flores proliferos, variorum autorum testantur observationes; De rosa enim prolifera sequentia scribit Sigismundus Grassius *M.N.C.Dec.I.An.4&5.Obs.94.p.94.* Rosarum purpurearum species est, quas horticultores vocant Gallicas, *Frantzœsische Rosen.* Fruticis ramulos armant spinulæ rarissimæ, ut partim sint glabri, partim potius hispidi, quam aculeati. Ex his una vel altera mihi nata est prolifera, ita ut ex medio antheræ croceo propullulaverit cauliculus viridis cum calice roseo barbato: aliquando etiam caliculus tantum foliosus sine calice, seu surculus ad longitudinem digiti foliolis exiguis viridibus satis dense stipatus &c. Veruntamen non hæc tantum rosa superbit hoc luxu, quamvis forsan frequentius. In saccharina pauciflora simillimam prolificationis fœcunditatem anno 1672. monstravit ex hortulo suo fautor & amicus quidam, rerum hortensium cultor curiosissimus. Eandem in centifolia Batavica prolificationem exhibuit annus hujus seculi septuagesimus tertius; calicem nimirum roseum e centro centifoliæ natum in Roseto Petrisylvano vidit, & testis oculatus recensuit aulæ Gelhornianæ præfectus, illustr. Baro de Logau. Propaginem autem foliosam digitum longam, ex eadem enatam ipse reperi in horto amici suburbano. Calicem tandem hujusmodi roseum floris nondum explicati, ex alba rosa luxuriantem in hortulo suo se decerpsisse gloriatur chirurgorum nostratium

Flores proliferi.

Rosæ.

quidam primarius. Hæc Graſſius. Ibidem etiam aliam florentiſſimæ iconem roſæ, quæ Altenburgi in horto Richteriano provenit, inſertam videmus, quippe quæ triplici flore perfecto ſpectabilis fuit. De roſis plenifloris proliferis Reinholdus Wagnerus in *Nov. Literar. Mar. Balthic. an. 1700. menſ. Februar. p. 51.* ſequentia communicat: Tanta, pluvioſis aſt ſimul fœcundis ſuperioris anni tempeſtatibus, roſarum fuit luxuries, ut non tantum integer frutex proliferis roſis albis in horto illuſtris Dn. Harboe ſuperbierit, ita ut una roſa ex altera, rariſſimo amœnitatis exemplo, ex alabaſtrorum viridium coronis, atque e medio alterius, tanquam matre folioſa, prognata fuerit, quales cum calicibus roſeis ex roſis albis luxuriantes exhibet *Tab. II. Fig. 1.* ſed & prolificationis ſimilem fœcunditatem in roſa rubra florentiſſima animadvertimus, quæ in Tuſculano D. Maſii trium inſtar roſarum, floribus diverſæ magnitudinis & plenitudinis ſe in conſpectum dedit; cujus iconem videre licet *Tab. II. Fig. 2.* Ibidem etiam alius roſæ proliferæ mentionem facit, quam Johannes Nolto, poliater Lubecenſis ipſi obtulit. Roſam triplicatam annotavit Andreas Cnœffelius *ibid. Obſ. 55. p. 46.* Fœcunda, inquiens, tempeſtas 1672. die 20. Auguſti, luxuriantem nobis roſam provincialem, ut vocant, triplicatam, exhibuit in horto proconſulis Eraſmi a *Lünden.* Iconem hujus roſæ ibidem reperies. Aliam quoque roſæ, pro multiflora habitæ atque Pragæ in horto P. P. Bernardinorum die 10. Auguſt. anno 1647. repertæ iconem ibidem videbis. Roſæ proliferæ obſervationem ejusque iconem communicat *M. N. C. Dec. III. An. 9 & 10. Obſ. 132. p. 249.* Johannes Henricus Hottingerus, roſa hæc colore ab aliis hujus ſpeciei (fuit ſcilicet roſa rubra pallidior Bauhino dicta) non differebat, paucioribus ornata foliolis, verum latioribus, non ita fortem & ſvavem ac aliæ, ſpirabat odorem; Involucrum ſeu calicem apertum, quo nitebatur, quinque folia conſtituebant, ejusdem ac in caule figuræ; Ex umbilico, ſeu medio antheræ aſſurgebat cauliculus tener, foliolis

ſub-

ſubtilibus inſtructus, cui impoſitus calix roſeus, ejusdem albo-viridescentis cum caule coloris, ex quo rubedo quædam, roſæ nondum evolutæ intus contentæ, emicabat. Aſpectu ſane jucundum! Caulis foliis latioribus gaudebat, ſpinis majoribus carebat, minoribus tamen armatus erat. &c. Partum matri roſæ proliferæ fatalem, edidit Georg. Benjam. Preuſſius *Ephemerid. Academ. Nat. Curioſ. Cent. VII & VIII. Append. p. 83 ſeq.* ubi ejusmodi roſam proliferam prolixe & accurate deſcribit atque depingit: Medio ſcilicet Junii menſe frutex in locum meridianis ſolis radiis, per plures dies continuo pluvias excipientibus obvium transferebatur, interdum per intervalla, & aqua pluviali irrorabatur potius ſucceſſive, quam imbribus committebatur. Quo facto ſignum quaſi ad perrumpenda calicum clauſtra ſubito roſarum agmini, per ſolis activitatem erectum videbatur. Imprimis ſe commendabat fruticis brevior quidam ſurculus vel caulis ſpinoſo hiſpidus reliquis craſſior capaciorque. Quatuor foliis fruticis ſubviridibus, profunde laciniatis, ſublongis, mollibus, exterius parum lanuginoſis inſtructus. His valde vicinus aderat nudus & calice deſtitutus globulus, ut ita appellem, roſæ conniventis ſolito capacior, cujus foliola numeroſiſſima arcte invicem compacta & conglomerata velut verticillum repræſentabant; quem in principio folia dicta laciniata loco calicis amplexabantur & leviter obtegebant. Roſa hæc matris proliferæ nomine non immerito inſigniend a venit, eo quod ex ejusdem nondum dehiſcentis ſinu & centro prodire & naſci obſervabatur priori continuus cauliculus ad digiti longitudinem protenſus, non ſpinoſus, ſed plus minus lanuginoſus, craſſior molliorque nullis foliis herbaceis ornatus, cujus apex in calicem ſeu globulum roſæ pariter conniventis & plenifloræ plane regularem terminabatur, quem roſæ filiæ, partus velut ex matre roſa producti titulo hic denotandum duxi. Interea ab amplexu foliorum laciniatorum ſponte ſe nunc reclinantium liberatus globulus noſtræ roſæ matris intra ſinum ſuum ſenſi-

biliter intumescere & in amplius spatium se extendere moliebatur. Foliola erant colore incarnato magis, quam purpurascente, odore grato non prorsus destituta. Præsertim vero circularem rosæ extremitatem color vividus per viginti circiter horas animabat: minime tamen in majorem ambitum, quam figura ipsa monstrat, explicabatur verticillatus hic globulus roseus, adeoque nec discum, nec antheram, vel stamina & luteos apices, nec semen (ob calicis defectum) quod tamen rosis aliis proprium est, exhibebat. Vix per dictum brevissimum tempus mater prolifera vitam & colorem oculis qualitercunque concesserat, cum non nisi unica die & nocte tardior rosa filia dehiscere, odoremque & colorem matre longe perfectiorem præbere observaretur. Fatalem en partum! nam quo magis virtute & vividitate per horas singulas incresceret, se expanderet & augeretur rosa filia, nulli reliquarum amœnitate secunda, eo magis per easdem horas & fere momenta rosa mater colore & vividitate decrescebat, se contrahebat & imminuebatur &c.

§. 7.

Caryophylli. Rosis succedant caryophylli hortenses, quorum dignitas in hortorum regno, cum rosæ purpura certat. Tales caryophyllos anno 1688. præter solitum proliferos esse factos, erumpente ex medio floris novo calice, refert Güntherus Christophorus Schelhammerus *M. N. C. Dec. II. An. 6. Obs. 110. p. 210.* qui non unum tantum, sed quinque sex septemve numeravit: verum tunc nullo ex his flore perfecto. Uno vero tantum emergente, non raro ad justam magnitudinem pervenit, aut paulo minorem, & in serum autumnum floruit. Hoc maxime quidem Schelhammerus in caryophyllo candido maximo, quem Hierosolymitanum hortulanorum licentiosa etymologia insignivit, evenisse vidit, in aliis tamen etiam. Caryophyllos variarum specierum in hortis olim Vratislaviæ propriis ante plures annos se aluisse, quorum ex medio unus pluresve calices eruperint, Georgio Benjamini Preussio retulit.

retulit generosus dominus de Baumann, eques Silesius. v. Preuss. *l. a p. 87.* Caryophyllum ex uno alio enatum annotavit Sigismundus Schnitzerus in Joann. Hornung. *Cist. medic. Epist. 33. p. 84.* In horto Caspari Kœllichen enatus est flos caryophylleus, varii coloris, qui, cum divideretur, alterum simillimum florem gremio suo innatum ostendit, uti refert Olaus Borrichius *Act. Hafniens. Vol. I. Obs. 67. p. 127 seq.* Caryophyllum hortensem prægnantem, sive ex quo alius ejusmodi flos excreverat, a mercatore nostrate, Johanne Georgio Schucharto, anno 1718. accipiebam.

§. 8.

De ceraso pleniflora prolifera sequentem observationem narrat Sigismundus Grassius *M. N. C. Dec. I. An. 4 & 5. Obs. 95. p. 95 seq.* Anni 1613. Majo fere finiente cum cerasus pleniflora jam deflorere inciperet, flores quosdam vegetiores conquirebam decerpendos & amico rosæ albæ loco monstrandos. Inveni multos, qui e medio novos flosculos e suis alabastris viridibus læte prognatos, & matre foliosa multo eminentiores, modo unum, modo plures, denso foliorum stipatu unum quasi florem mentientes exhibebant, cum tamen e pluribus alabastrorum viridium coronis, intuenti penitius totidem flosculorum ostenderent progeniem. Cerasus hæc, eo quod omnis fœcunditas absumatur, in flores, aut nullos producit fructus, aut certe rarissimos, ut oculos ita saturet magis, quam palatum. Aliæ autem plenifloræ, in quibus luxuriam hanc prolificantem nondum observavi, fructibus abundant satis frequentibus, quibus non raro gemelli uni insident pediculo. *Cerasus.*

§. 9.

Tulipam ex uno eodemque stemmate gemellam, monstrostrosa itidem foliorum agglutinatione ac inosculatione oppido raram a Johanne Noltone medico Lubecensi se accepisse refert Reinholdus Wagnerus *in Nov. Literar. maris Balthic. An. 1700. mens. Februar. p. 52.* Tulipas ob numerosissima folia variegata talem in modum plenifloras, ut propter folia exteriora permulta, mole interio- *Tulipa.*

teriorum depressa & reclinata deorsum, relicto etiam caulis interstitio sat notabili & distincto, tulipam ex tulipa exacte retulerint, se vidisse refert idem Preussius *l.a.p.87.* ubi etiam florum papaveris variegatos & proliferos, item jasmini flosculum ex alterius sinu distincte onatum adducit; Scabiosæ quoque proliferæ, quæ ex uno flore medio plures flosculos distinctis invicem pediculis protrusit ex Tabernæmontano ibidem meminit.

§. 10.

Corona imperialis. Coronam imperialem duplicem, sive superiorem ex altera inferiore exsurgentem adeoque proliferam, celeberrimus Bosianus hortus anno circiter 1703. 1704. Lipsiæ exhibuit, ab horti præfecto tunc temporis plurimis ostensam. v. G. Benj. Preuss. *l.a. p.87.* ubi etiam jasmini flosculum ex alterius sinu distincte enatum adducit; item daturam Ægyptiacam flore plenissimo triplici, uno ex altero ascendente tam coloribus variegatis, quam altitudine ipsa speciosissimam in icone sistit Volckamerus. Et in datura alia Contareni calicem floreum triplicem, unum ex altero prognatum, necnon in calendula decem flores supra elevatos vidit F. Imperatus &c. *vid. Preuss. l. a. p. 88 seq.*

§. 11.

Causæ. Causas autem ejusmodi vegetabilium proliferorum & fœtiferorum perpendens modo allegatus autor *pag. 98 seq.* sequentes adducit 1) Idiosyncrasiam vegetabilium. 2) Tempus anni consueto magis proliferum. 3) Soli & regionis per naturam ad fœcunditatem dispositionem. 4) Nutritionis consuetæ adeoque & nutritionis luxuriosæ sive prolificationis materiam seminosam ab aqueis & terreis particulis simul, ejusque modum per succi ascensionem & circulationem. 5) Efflorescentiæ modum. 6) Causas occultas. 7) Terræ sive agri conditionem, cui vegetabilia immatriculata sunt. 8) Vas circumdans frutices. 9) Aquam naturalem, pluvialem, vel artificialem, irrigationi destinatam. 10) Solem, tam orientalem, quam meridianum, & locum umbro-

brosum pariter ac apricum & lætum. 11) Artem & culturam solertiorem, naturæ supervenientem vel eam stimulantem. De quibus causis, & aliis ad copiosum florum & fructuum proventum facientibus ibidem prolixe agit. vid. etiam le Journal des Sçavans *de l' an 1675. p. 176 seq.*

CAPUT IV.

De Lapidibus prægnantibus.

§. 1.

IN regno denique minerali varii quoque lapides, aliis lapidibus prægnantes, reperiuntur, v. g. ætites, qui etiam, juxta Joh. Laurent. Bansch. *de Lapid. Ætit. cap. 1. p. 15.* lapis prægnans appellatur, vel quod intus, velut in utero, lapillum alterum aut aliud quid, tanquam embryonem vel fœtum, inclusum habeat; vel quod prægnantibus prosit; vel quia, secundum Guilielm. Lauremberg. *descript. Ætit. lit. B. 5.* alio lapillo quasi fœcundus est; & *lit. D.* certi ætitæ, gemonides dicti, & prægnantes fiunt, & alterum pariunt lapidem; siquidem talis lapis in parte latiori nigram habet maculam, cum exigua quadam rimula, cui forma muliebri non absimilis membro, per quam etiam singulis mensibus fœtum enititur. vid. *lit. E.* Quamvis autem prægnans vocetur, non tamen parit; atque in ætitis cavitate continetur vel lapillus, vel terra vel arena. Lapis variat colore & duritie, aliquando enim est ex parte translucens, ex parte colorem nubilum cæruleum ostentat, quandoque candidissimus, quandoque niger est. Ratione duritiei talis lapillus interdum est friabilis, interdum instar silicis durus, Scribit etiam Philippus Jacobus Sachs a Lewenheimb *Gammarolog. Lib. I. cap. 8. p m. 145.* lapides inveniri in regno minerali prægnantes. In veteri enim Marchia ad ostium Tangræ, Christophorus Encelius invenit lapides prægnantes chelonitibus tribus vel quatuor perfectis, tanquam in matrice. Vidit Goropius Becanus in *Syllepsilogia.* silice *Aetites.*

silice durissimo Bethunis advecto, quo viæ sternuntur, conchulas totas lapideas & conclusis valvulis integras, ut cemento quasi aliquo compactæ judicarentur. Tales lapides conchites prægnantes creberrime in Alsatia prope Buxovillam inveniri, testis est Salomon Reiselius. Describit etiam Georgius Agricola *de Natur. Fossil. Lib. VII. cap. 17. p. m. 649.* certa saxa, quæ interdum continent margam, interdum silices, potissimum nigros, qui etiam ipsi ferro percussi exiliunt, interdum lapillos gemmis simillimos, qui ut primo ad ornatum videantur decori, post excidentes saxa relinquunt cavernulis plena. Inquit etiam Johannes Laurentius Banschius *l. a. p. 71.* est, apud nos, circa Svinfurtum Franconiæ, non rarum, saxum quoddam calcarium (*wackestein*) e quo calx conficitur, & quo viæ plateæque sternuntur, cui includuntur, sicut pisa lapidea stalagmiti, lapides opaci, colore cinereo vel subfusco læves, longiusculi, in dorsum elati seu convexi, altera parte magis plani, mucrone aliquo modo intus replicato. Durities iis silicea, cui etiam quoad substantiam similes. Hos ex alveolis extractos vulgus nostrum *Krœtenstein* appellitat, argento includit, & ad quem usum nescio) de collo suspendit. Et quamvis lapillos hos saxo, tanquam matrici, inclusos ante oculos habeat & pedibus terat, non tamen animadvertit, sed pro peregrinis aut lapidibus bufonum habet. Copiose quoque reperiuntur hi lapilli in rivulo prope oppidulum Rodach, diœcesis Coburgensis.

§. 2.

Priapolithi. Curiosa etiam est observatio Petri Borelli, quam *Histor. med. Physic. Cent. III. Obs. 85. p. 262 seq.* recenset: Reperiuntur, inquiens, juxta Castrensem urbem lapides subalbi; rotundi & oblongi, figuram penis & quandoque vulvæ habentes, & aliquando, sed rarius, testiculis instructi sunt & balano, in medio vero eorum percurrit vena crystalli purissimi, adeo ut totus lapis, ut cepa cuticulis variis constructus videretur tantum ex ejus impuritatibus & excrementis ejectis vel scoriis constare, ni manifeste percipere-

tur,

tur, lapides illos augeri non ſolum, ſed etiam ſimiles ſibi procreare. Reperiuntur enim primo aciculæ magnitudine tantum, ſed tamen non ſunt cryſtallo deſtitutæ; reperiuntur etiam majores, & usque ad craſſitiem fœmoris, ſaxis quandoque incluſi; ſunt autem in monticulo, qui totus iis conſitus eſt, adeo ut nulli illic alii lapides reperiantur. Sed in magnis reperitur aliquoties terra rubra loco cryſtalli parvulis priapolithis intus generatis pleni, adeo ut videantur matres fœtibus prægnantes, & ſi non ante tempus aperiantur, ſponte ſua aperiuntur & quaſi parturiunt. Quod aliquo pacto confirmare videtur, quæ apud multos phyſicos de adamantibus alios adamantes parturientibus leguntur. Memorantur etiam lapides Indici, qui, dum maturantur, crepitu aperiuntur & diſſiliunt gemmas producentes &c.

§. 3.

De lapidibus prægnantibus & gemmis in gemmis ſequentia exempla recenſet Georgius Hieronymus Velſchius *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obſ. 32. p. 50 ſeq.* Adamantem in ſmaragdo perquam pretioſum habuit olim Philippus Heinhoferus, patritius Auguſtanus, quem Philippo II. Pomeraniæ duci obtulit. Smaragdum in cryſtallo vidimus Florentiæ in cimeliarcheo magni ducis Etruriæ. Cryſtallos, quarum ventre muſcus & plantæ capillares concretæ apparebant, arena item & ductilibus auri filis per naturam gravidas aliquot poſſedit Ludovicus Guetius Sulcenſis. Malachiten in cyaneo, ovi fere anſerini figura & magnitudine, rariſſima fœtura, miraque in cœruleo ſaturo viridis coloris gratia apud amicum nobiliſſimum ſæpius vidimus. Corallia in achate, ut vocant ſilveſtri, id eſt, minus puro aut elegante ſervantur in tameotheca Electorali Monacenſi. Nobis ipſis amethyſtus eſt in cryſtallo manus propemodum noſtræ longitudine duorumque pollicum craſſitie inſignis: Et jaſpis Chalcedonius, minor quidem, ſed tricolor pulcherrimus, rotundo ſchemate, in cujus medio Cryſtallus rhomboides incluſa ſpectatur, cujus pars aquam pellucidam,

Lapides prægnantes

pellucidam, reliqua glacialem & angulosam, tanquam in minimas stirias concretam jucundissimo adspectu repræsentat. Si enim natura crystalli fuerit, ut omnia omnino hexagona esse debeat, hæc sane non crystallus sed aqua potius in lapidem glaciata vocanda erit. De lapide bezoartico prægnante, item de silicibus in silice, vid. Georg. Franc. *Satyr. med. 4.* §. *4. p. 79.*

§. 4.

Calculi humani. Quamvis sequens observatio non ad regnum minerale, sed potius animale referenda sit, quia tamen hoc loco de lapidibus prægnantibus egimus, liceat nobis eandem annectere: scilicet cum regi Galliæ Carolo tres calculi simul extracti, colore albi, singuli ovi gallinacei crassitie, & simul duodecim uncias pendentes, oblati essent, unum malleolo confregit, in eoque medio alius inventus est colore castaneo, cæteraque nuci mali Persici similis, uti refert Ambrosius Paræus *Lib. XXIV. cap. 19. fol. 568.* Plura adhuc alia tam in calculis humanis, quam aliis lapidibus reperiuntur, quæ tamen huc non pertinent; Evolvi interim potest Philipp. Jacob. Sachs. *Gammarol. Lib. I. c. 8.* §. *3 seq. p. 143 seqq.* quo loco primo varia lapidum prægnantium, deinde lapidum animalibus mortuis & vivis prægnantium, item cancrorum, bufonum, ranarum, pisciculorum & squillarum in lapidibus repertorum exempla recenset. Calculum humanum non alio calculo, sed globulo plumbeo, qualem capere solent bombardæ minores, prægnantem, in civis cujusdam Basiliensis vesica repertum, Georgio Segero ostendit Johannes Casparus Bauhinus, vid. Th. Bartholin. *Epistol. med. Cent. III. Ep. 35. p. 128* ubi hujus calculi & globuli figuram reperies. vid. etiam *Ephemer. Miscellan. Natur. Curiosor. Cent. VII & VIII. append. p. 96 seqq.*

SECTIO

SECTIO V.
CAPUT I.
De graviditatis ſignis.

§. 1.

CUm autem non quemlibet coitum inſequatur conceptio vel feminarum ingravidatio, plerumque feminæ tam nuper maritatæ atque in licito conjugio viventes, quam etiam extra vinculum ſacerdotale coitum illicitum admittentes, de graviditate ſunt ſollicitæ, & quidem illæ ob prolis deſiderium, hæ vere ob furtivi amoris timendam pœnam, modo a medicis, modo a vetulis & obſtetricibus expiſcari nituntur, utrum ipſæ revera gravidæ ſint, nec ne? quanquam aliæ adhuc dentur cauſæ atque occaſiones, ob quas medici de certarum feminarum graviditate ſententiam ſuam ex officio ferre tenentur, ſiquidem ſecundum Fortunat. Fidelis *de Relation. Medicor. Lib. III. Sect. 4. cap. 1. p. 408.* feminas uteri geſtationem diſſimulare, ac deinde alieno ſuppoſito infante partum mentiri, aliquando compertum eſt: ſive ad hoc ſpe futuræ ſucceſſionis, ſive alio ducantur conſilio. Nec minus etiam conſtat, nonnullas, ut tormenta aut commeritas alias pœnas ſubterfugerent, falſo eundem ſtatum ſimulaſſe. Quanquam multæ etiam ſint, quæ, cum utero gerant; id tamen, ut impudicitiæ notam evitent, omnino deteſtantur. Quod autem hoc loco de diſſimulata vel potius de ſimulata uteri geſtatione atque infante ſuppoſititio ſcribit Fidelis, idem ante triginta annos in nobiliſſima, quadam uxore de E. accidebat, quippe quæ non modo graviditatem ſed etiam ipſum partum variis aſtutiis, ope cujusdam obſtetricis ſimulabat. De his feminarum aſtutiis ſcribit etiam Nicol. Venette *de la Generat. de l'homme Lib. III. cap. 3. p. 374. ſeq.* Il y a, inquiens, tant de ſuppleſſes parmi le ſexe, qu'il faut eſtre bien fin pour n' y eſtre pas ſurpris, quand il veut nous en impoſer. Car

Graviditatis certitudo indagatur.

ejusdem ſigna ſunt indaganda.

ob feminarum fraudes.

Obſervatio.

lorsqu'une femme a dessein de paroistre feconde, pour estre plus aymée de son mary, ou pour recevoir quelque chose de son amant, il n'y a point de ruses, qu'elle n'invente pour paroistre grosse. Il en est de la grossesse comme des écritures, on ne peut connoistre celles-là veritables & celles-cy fausses, que par conjecture: Ce ne sont pas les premiers enfants, qui ont esté supposez après que l'on est demeuré d'accord de la grossesse d'une femme. Lepida fut condamneé pour en avoir usé de la sorte, & il ne se trouve aujourd'huy, que trop de femmes, qui se font fort, ou de feindre leur grossesse, ou de supposer un enfant.

§. 2.

a Medicis. Imprimis autem sæpissime impudicæ ac defloratæ feminæ virginitatem simulantes, metu imprægnationis, sub mensium plerumque suppressionis nomine, a medicis ad eorum reserationem fortia & efficacia medicamenta efflagitant; Hinc nihil in medicina adeo necessarium foret, inquit, Casparus a Reies *Camp. Elys. Qu. 49. p. 605.* quam quod medici certa conceptus signa haberent; cum præsertim ipsi non levi famæ & opinionis jactura turpiter sæpius hallucinentur & ab impudicis quibusdam feminis, quæ deperditam virginitatem simulare student, non raro fallantur; quæ plerumque sub mensium defectu, ad quorum reditum remedia perquirunt, incautos decipiant, ut in maximos errores labi proinde contingat, in pœnitenda fœtuum immatura exclusione; cum nulli non notum sit, quantum piaculum sit, si imprudenter hoc fiat aut pretio aliquo committatur. Et juxta Mich. Ernest. Ettmüllerum dantur exempla mulierum, quæ ex furtiva venere conceperunt, ac etiamsi fœtus motum manifeste percipiant, id tamen constanter negant, sicque studio imponentes medico, hydropicas se fingunt. *vid. Ephemer. Acad. Nat. Cur. Cent. I. Obs. 44. p. 113.* Item inquit *Paulus Zacchias Quæst. med. leg. Lib. I. Tit. III. Qu. 1. n. 45. fol. 91.* conceptus dies & hora nescitur & ipsasmet mulieres latet, ut ita neque ipsis mulieribus credatur afferentibus,

tibus, se esse vel non esse gravidas. Quodsi proinde medicus nihil mali de tali persona ominans, ab eadem se persuaderi vel etiam imprudenter aut aliquo pretio decipi patiatur, atque per exhibita medicamenta immaturam fœtus exclusionem sive abortum promoveat, magnum sane committet piaculum. Ne proinde medicus imprægnatam loco virginis curet, juxta Caspari Theophili Bierlingii *Thesaur. theor. pract. Obs. 37. Schol.* §. *4. p. 517.* admonitionem, in titulotenus virginibus magnam circumspectionem adhibere debet, ne ab illis Circis circumveniatur, & loco morbi simulati vitale concreditum pignus exstirpet. Itæ Sirenes dulce quidem canunt, sed mel in ore, fel in corde habent. Multas & multas novi, qui factum constanter pernegarunt, imo juramento confirmarunt, se non esse imprægnatas, cum tamen eventus deinde nos aliter informaverit, ut infantes vel interfecerint, vel alio modo ex oculis hominum subduxerint. Illarum enim verbis nulla fides habenda. Talis erat, quæ per plures annos in domo quadam licentiori vita vivebat, quoniam vero plenus venter facillime in libidinem despumare solet, ita & succubæ munere fungebatur. Exinde vero optime saginata, licet ab hera non solummodo, sed & ab aliis de subitanea contracta pinguedine examinaretur, nihil tamen est fassa, sed constanter negative respondit. Insuper etiam, quia in summa heræ versabatur familiaritate, medicos non solum, sed & agyrtos in consilium adhibuit. Omnes tamen, Deo sic volente, nihil effecerunt, donec natura sarcinam deposuit. Quo facto in lucem editum infantem & crudeliter interfectum in cella abscondidit. Ad heram reversa maximo gaudio tripudioque innocentiam suam fluxu sanguinis indicavit. Quæ inde exhilarata magnum triumphum contra inimicos in animo suo concepit, ita ut ad demonstrandam ancillæ innocentiam vicinis & amicis opiparam instituere cœnam promiserit, & autores malæ famæ diris afficere pœnis sibi proposuerit. Ast Deus omniscius justusque judex hanc comœdiam in tragœdiam transfigurabat.

bat. Paulo post enim factum divulgabatur, & infanticida a lictore capite mulctabatur.

§. 3.

a Juris peritis. Deinde etiam jurisperiti de signis ingravidationis sunt solliciti; siquidem secundum Paul. Zacch. *Quæst med. leg. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. fol. 86.* circa prægnantiam sæpe in dubium vertere illis occurrit, utrum prægnans mulier sit nec ne; præsertim cum marito ab intestato decedente ac uxore prægnante relicta, vel quæ prægnantem se esse dicat, proximi in hæreditatem admitti cupiunt ipsius defuncti, quæ tamen, si mulierem vere prægnantem esse deprehendatur, ad ipsum uterum procul dubio pertinet. *l. cum quidam ff de I. acquir. hæred.* & casus proponitur a cognato *in l. si quis prægn ff. de reg. Jur. Tom. 3.* Quin etiam ubi torqueri mulierem oporteat, minus illud executioni demandari potest, ea gravida existente, *l. prægnantis ff. de Pœnis.* Clar. *in §. fin. Quæst. 64. num. 22.* Menoch. *de Arbitr. Jud. lib. I. Quæst. 86. num. 10.* Farinac. *Var. Quæst. & opin. comm. crimin. Quæst. 4. num. 78.* quod ampliat, ut neque verbis minitabundis terreri possit. *num. 84.* sic & ubi damnari debeat ad ultimum supplicium, vel etiam ad corporalem aliquam pœnam, minus fieri potest, quamdiu utero gerit & differri executionem jubent leg. Clar. *ubi supra, Quæst. 57. num. 5.* Covarr. *Var. resolut. Lib. III. cap. 4. Tom. 2.* Huc pertinet, quod de graviditate seu imprægnatione affectata, & simulata proponit Hermannus Fridericus Teichmeyerus *Institut. Medicin. legal. Cap. 4. p. 40.* feminas scilicet diversis ex causis utero se gerere nonnunquam fingere 1) ut supposito postmodum infante, partum mentiantur. 2) ut sterilitatem dissimulent. 3) quandoque spe successionis, imprimis quando maritus subito apoplexia vel alio acutissimo morbo, mortuus est, 4) cum ad hæreditatem proximi admitti cupit 5) ut tormenta & pœnas corporis adflictivas, ultimum imprimis supplicium, subterfugiant; vel 6) ut post divortium se ex marito prægnantem affirmet. Cum itaque delictum hoc a JCtis falsi criminibus annumeretur, & capitale dicatur; imo cum

præ-

præſumptionibus ſolis fidendum non ſit, medicorum idcirco judicio in auxilium vocant. Quænam autem potiſſimum ſint ſigna, quibus affectata dignoſci poſſit imprægnatio, *l. a.* idem autor pluribus docet. Et Andreas Petermannus *Caſ. med. legal. Decad. II. p. 69.* inquit: *Die Unterſuchung, ob ein Weibes-Bild ſchwanger ſey, iſt ſonderlich von nœthen 1) wenn ſolches ſoll gemartert, oder 2) ihr ſonſten eine* pœna corporis afflictiva *angethan, oder gar 3) ums Leben gebracht werden. Dann auf ſolchen Fall muß alles biß nach ihrer Niederkunfft verſchoben bleiben. 4) Bey angethanen* real-Injurien *desjenigen* Conditio *viel* deterior *wird, welcher eine ſchwangere Frau ſchlæget. 5) Bey Erbſchafften.*

§. 4.

Cum vero in his & aliis ejusmodi caſibus domini jurisperiti & qui juſtitiam adminiſtrant, totam quæſtionem, an talis femina delinquens gravida ſit nec ne? medicis ut plurimum decidendam relinquant, maxime ſane neceſſarium atque optandum eſſet, ut in medicina certa & infallibilia conceptus ſive ingravidationis ſigna reperirentur. Quamvis enim tum veteres tum recentiores non pauci, varia atque infallibilia prægnantiæ ſigna adduxerint, v. g. ipſe Hippocrates *de Carnib. Oper. Sect. III. fol. m. 35.* inquit: Liquido conſtat, quod mulier, ubi concepit, ſtatim inhorreſcit, & incaleſcit, ac dentibus ſtridet, & articulum reliquumque corpus convulſio prehendit, & uterum torpor, idque iis, quæ puræ ſunt, accidit. Quæ vero craſſæ & mucoſæ iſtud experiuntur, earum pleræque hoc non ſentiunt. Ac ſane, quantum illæ mihi ita indicarunt, tantum etiam me ſcire profiteor. Huc pertinet etiam quod *Sect. I. cap. IX.* §. *12 ſeq.* de conceptionis ſignis inſeruimus: vix tamen hæc ſigna omnibus neotericis videntur ſatis evidentia; unde inquit Fortunatus Fidelis *l. a. pag. 409.* non ignoro, quam difficile ſit, prægnantium feminarum ſtatum certo dignoſcere: ac præſertim, ſi ab invitis extorquere veritatem oporteat. Nam quæ hujus rei propria reputantur, plerumque etiam alias corpo-

Graviditatis ſigna incerta.

ris dispositiones sequuntur. Etenim & ipsa menstruæ purgationis interceptio, ventris tumor, turgidæ mammillæ, ac lacte nonnunquam refertæ, motus in utero ac similia quædam non raro in feminis conspiciuntur, tametsi utero non gerant. Quo circa de his omnibus ita loquar, ut vix per se aliquid necessarii sim traditurus, sed quædam tantum probabilia, & quæ rem ipsam utplurimum assequantur, &c. Et Ludovicus Bonaciolus *de fœtus format. cap. 4. p.m. 245.* conceptionis notas vocat falsissimas, & quibus minus credendum sit, quandoquidem complures ac prope omnes, omnem citra gravidtiatem, menstruis recrementis suppressis, evenire queant. Juxta Nicol. Venette *de la Generat. de l'homme Part. III. cap. 3. p. 375.* l'on ne doit jamais affirmer positivement, qu'une femme est grosse, puisque tous les signes, dont on peut se servir, sont incertains, & que la femme mesme, qui en doit plutost estre le juge que nous, s'y trompe fort souvent.

§. 5.

Signa a conjugum constitutione. Desumi autem solent imprægnationis signa vel a prioribus, vel posterioribus graviditatis mensibus, quorum illa difficilioris, hæc vero facilioris cognitionis judicantur, vid. Paul. Zacch. *l. a. fol. 87.* Juxta Joann. Riolani *Anthropograph. Lib. II. cap. 34. fol. 176.* in muliere prægnante ex primo conceptu nullum discrimen apparet in partibus genitalibus externis, nisi instante partu, & post partum propter summam istarum partium dilatationem &c. Inquit etiam Nicolaus Venette *l. all. p. 363.* On sait, que la grossesse est ordinairement de neuf mois accomplis les signes pour la decouvrir dans les premiers mois nous servent de conjectures, & ceux dans les derniers, nous la rendent plus certaine. Ante omnia autem, circa ingravidationis signa, consideranda erit utriusque personæ, tam maris, quam feminæ, ad coitum fœcundum & generationem apta atque conveniens ætas, de qua jam sectione de conceptione egimus. Quibus annectenda reliqua verba Nicolai Venette, qui *l. a.* inquit: On doit observer dans le mary & dans

dans la femme d' autres circonstances, qui servent de conjectures, pour établir la connoissance, que nous pouvons avoir de la grossesse d' une femme. Car si le mary n' est ny trop jeune, ny trop vieux, que son temperament soit robuste, & ses parties principales bien saines, qu'il ne soit ny trop gras, ny trop maigre; & qu'il ait les parties de la generation bien faites & bien disposées: que d' ailleurs la femme ayt aussi les mesmes dispositions, qu' elle soit dans la fleur de son âge, & qu' elle jouisse d' une santé parfaite; qu' elle ne soit ny trop grande, ny trop petite, & que ses regles ayent accoutumé de couler selon les loix de la nature: je ne doute point, que s' il y a les moindres marques, que la femme soit grosse, on ne doive se le persuader, aprés tant de dispositions d' un costé & d' autre. Ad conceptionem seu ingravidationem a Roderico a Castro *de Natur. Mulier. Lib. III. cap. 1. pag. 123 seq.* requiritur proba uteri commoderatio, recens mensium purgatio, idonea ætas, appositus congressus; In viro etiam præcedat oportet bonus corporis habitus, ad calidum præsertim & humidum inclinans, seminis prolifici copia valida, & virilis ætas cum robore virium conjuncta, membri genitalis optima structura, concubitus moderatus, & plena victus ratio. Deinde in ipso coitu signum conceptionis peti potest ex dolore quodam compressivo & contorquente, quem in coitu fœcundo omnes feminæ, præcipue in eo loco, ubi testium tubarumque deprehenditur situs, notabiliter sentiunt.

§. 6.

Nonnulli exinde conceptionis & graviditatis signum desumunt, quando post coitum partes feminæ genitales siccæ deprehenduntur; Inquit enim Aristoteles *Histor. Animal. Lib. VII. cap. 3. fol. 434.* Indicium est, mulierem jam concepisse, cum statim a coitu locus siccescit. Quam partium siccitatem inde dependere statuebant veteres, quando semen virile post coitum non iterum efflueret, sed pro fœtus materia & formatione in utero retineretur. Unde Hippocrates *de Genitur. Oper. Sect. III. fol. 12.* inquit:

a Siccitate partium genitalium.

Post coitum siquidem mulier minime conceptura sit; semen ab utrisque emissum, pro more, foras cum volet, profluet; quodsi conceptura sit, semen minime profluit, sed in ipso utero manet. Et *fol. 13.* inquit, quodsi mulier partum aliquando experta fuerit & animadverterit, quod genitura non exciderit, sed intus remanserit, sciet, qua die conceperit. Sic quoque se res habet. Item Galenus *de Semin. Lib. I. cap. 2. fol. m. 126.* non modo ex aliorum relatione sed propria quoque experientia & observatione docet nullum animal ex his, quæ semen excernunt, concipere se deprehendisse, & omnia, quæ continent, gravida fieri vidisse. Signum etiam graviditatis judicatur, si obstetricis manus pudenda contingens non solum sicca offendat, sed matricis quoq; collum angustum & clausum, & matricem sursum retractam vid. Casp. a Reies *Quæst. 49. n. 3. p. 606.* Secundum verba Nicolai Venette *de la Generat. de l'homme Part. III. cap. 3. p. m. 364.* on a lieu de croire, qu'une femme a conceu, lorsqu' aprés s'estre divertie avec un homme, elle demeure seche, & qu'elle ne rend point ce qu'elle a receu, & qu' avec cela un homme se retire sans étre beaucoup humide. Et *p. 371.* ait: il y a de signes, qui nous rendent plus certains, que les signe de l'urine, de la grossesse d'une femme, car la secheresse de ses parties aprés les caresses amoureuses n'est qu'une conjecture. Ex hac partium genitalium post coitum humectatione concludit Fridericus Ruyschius, virile semen materialiter ad conceptionem concurrere; *vid. Thesaur. Anatom. VI. p. m. 16.* quo loco scribit: Cum consideramus, mulieres affirmare, sese (si non semper, saltem ut plurimum) factas esse gravidas, aut concepisse, cum sentiunt semen maxima parte remansisse in utero, & contra in coitu improlifico semen exitum sibi quærere, percipiant: Quid hinc aliud concludendum, quam quod non solum aura seminalis, verum etiam substantia ipsa ad conceptionem sit necessaria. Dixerit forsan aliquis, reperiri mulieres, quæ dicunt, sese concepisse, quamvis semen non retinuerint, Resp. credibile esse illas saltem

tantum

tantum retinuisse seminis, quantum requirebatur ad conceptionem prolificam, de qua materia alibi egimus.

§. 7.

Huc pertinet etiam stricta orificii uteri interni clausura. Siquidem, teste Hippocrate *Aphor. 51. Sect. 5.* quæ in utero gerunt, harum os uteri clausum est. Juxta versionem Johannis Heurnii *p.383.* Quæcunque sunt gravidæ illis os uteri connivet: quo loco hanc addit rationem: ne aer subeat & semen corrumpat, uterique ne calor evanescat, quo utitur potissimum ad fœtus conformationem, si scilicet conniveat sine dolore & renixu &c. Hinc ait Ludovicus Bonaciolus *de fœt. format. cap. 4. p. m. 248.* Mulieris utero gravis vel præcipuum indicium est, quoties obstetrix perspicaci intelligentia, salutarem digitum submittens, vulvæ os pertingens concretum, obseptum ac denique sigillatum noverit. At quum hac oris arctatione & uteri moles quæpiam præter naturam indicari possit, ejus rei discretionem scabricie internoscas. Nam per graviditatem tenerum & molle extat, & modum naturæ modicum observat. Quibus vero inflammatio duritudine sua id infestaverit, duriusculum persentitur. Sic Fortunato Fideli *de Relat. medic. Lib. III. Sect. 4. cap. 2. p. 411.* secundum graviditatis signum est, si internum uteri os arctissime claudatur: ne quid nimirum seminis inde excidat. Ita enim illud prægnationis tempore connivet, ut ne styli quidem mucronem recipiat: nam & Galenus (*l. 3. cap. 3. de N. T.*) retentricis, inquit, virtutis opus est, prægnantium uteros undique contrahere: ut non immerito contrectantibus obstetricibus os earum connivere videatur. Jam vero pergit Fortunatus Fidelis, prægnantes ipsæ primis diebus, potissimumque eo momento, quo semen est conceptum, moveri, ac in seipsum concurrere uterum sentiunt. Quodsi ambo hæc incidant; ut & os uteri citra phlegmonem, aliumve affectum conniveat, & sentiatur deinde succedere uteri in seipsum motus, jam semen a mare cœpisse, se mulieres existimant & retinere censent.

Orificii interni clausura.

Atque hoc ego ſignum, ut verum, ita obſervatu difficile eſſe arbitror: non enim ſemper promptum eſt, ut obſtetrix, immiſſo digito, interni oris diſpoſitionem explorare ſatis poſſit. Et quanquam ſcio, medicos omnes in exploranda gravidatione rem omnem obſtetricibus committere ſolere: quæ nimirum digiti teſtimonio de re ipſa certiores fiant. Attamen nequaquam id mihi ſemper eſt ſatis: etenim pudendi muliebris longitudo longe cujusvis digiti longitudinem excedit: quare difficulter ad internum uteri os pervenire illum unquam crediderim. Advertit hoc etiam Galenus (*l.5. Aph.51.*) aitque, maximum quidem eſſe mulieris, quæ concepit, indicium, ſi obſtetrix potuerit, immiſſo digito, os uteri tangere. Ergo quia difficultatem agnovit, prudenter adjecit, ſi obſtetrix potuerit. Cæterum, fateor tamen, ſi femina, dum ſupina jacet, coxas ſurſum elevet, cruribus interim demiſſis: aut ſi etiam cervice, manibusque terræ innixis, clunes ſuſtollat; hoc ſitu ad exteriora uterum plurimum converti: & exploranti fieri promptiorem: ut hac ratione non inutile, obſtetricis tangendi ſtudium eſſe putem. Atque hoc etiam eſt, quod Lucretius (*Lib. IV. in fine*) talem feminæ poſitionem ad faciliorem ſeminis in uterum ingreſſum commendat:

- - - Nam more ferarum,
Quadrupedumque magis ritu plerumque putantur
Concipere uxores: quoniam loca ſumere poſſunt
Pectoribus poſitis ſublatis ſemina lumbis &c.

Et Dominicus Panarolus *Iatrolog. Pentec. III. Obſ. 20. p. 78.* ait: Gravidarum ſigna incerta ſunt omnia, fallacia & varia principio geſtationis. Unum tantum poſt longas obſervationes a nobis factas habuimus, videlicet uteri clauſuram, quæ digito immiſſo ab obſtetrice diligenti & docta in anatomica ſectione, in mulieris vulvam, cognoſci poterit; ſi enim uterus reſeratus eſt, foveam quandam parvam, vel ſinum parvum rotundum in digiti extremo perſentiet; ſi vero clauſus ſit uterus, nulla fovea, nullus ſinus

tangitur. Sed advertendum insuper est, aliquas, non omnes, mulieres primo & secundo mense, etiamsi utero gerant, tamen os uteri clausum omnino non habere: sed elapso secundo mense postmodum clauditur, & facillime cognosci poterit ab ipsamet muliere, præcipue si fuerit ex numero earum, quæ judicium & ingenium aliquod habent. Secundum Theodor. Zwinger. *Theatr. Prax. med. Part. prior. p. 437.* uteri cervix in principio imprægnationis percipietur longa & arcte clausa, in progressu nonnihil brevior evadit, in fine tandem, appropinquante partu plana valde, & quasi una cum utero rotunditas globosa redditur. De hoc signo ita scribit Henricus a Deventer *Art. Obstetric. cap. XV. p. m. 54 seq.* Volunt quidam, primo post conceptum bimestri imprægnatum uterum arctissime claudi, unde magis acuminatus, durior & solidior evadit; neque tamen scirrhosa durities illa est, quæ facile a naturali duritie vel solida substantia potest discerni: Forma simillimum senties tum os uteri rostero catuli recens nati; ad hanc mutationem probe discernendam exercitatissima manus requiritur, quam tamen nonnunquam adhuc falli posse opinor. Interjecto autem tempore, quo magis infans accrescit partusque appropinquat, eo brevius, planius atque tenuius fit uteri jam intumescentis orificium: hoc autem facile dignosci potest, in feminis maxime, quibus frequens est facilis partus; his enim os uteri eousque complanatur, mollescit & attenuatur, ut plerumque sexto vel septimo post imprægnationem mense dehiscere incipiat, ex quo fœtum moventem licet persentire; id quod certissimum & infallibile imprægnationis argumentum est. De quæstione, an in gravidis os uteri exacte claudatur, nec ne? ita scribit Regnerus de Graaf *de Organ. Mulier. cap. 8. p. m. 236.* Spigelius *Lib. VIII. cap. 23.* confidenter scribit, uteri os interius gravidis hiare, tantoque magis, quanto sunt partui viciniores: cujus opinionem etiam confirmare videtur Hippocrates *Sect. V. Aphor. 51.* quæ uterum ferunt, iis os uteri connivet. Quem locum alii aliter interpretantes,

tes, uterum accuratissime claudi statuunt: Sed ut nostram de hac quæstione sententiam paucis exponamus, dicemus, utramque sententiam maxima probabilitate niti: Hiat enim, quatenus primis gestationis mensibus eandem apertionem servat, & clauditur, quatenus materia instar glutinis viscida quam accuratissime obturatur, nec etiam inficias ibimus, os illud postremis gestationis diebus paulatim magis & magis dilatari, quandoquidem illud explorasse se digitis suis cum Spigelio nobis obstetrices affirmaverunt. Juxta Michael. Ettmüller. *Oper. Vol. II. fol. 1073.* in mulieribus non gravidis, dum percutiuntur œstro libidinis aut fricantur genitalia, aut furore vexantur genitalium, orificium uteri internum solet hiscere instar pisi; foveam enim quasi quandam repræsentat, uterus non clausus; & si non concepit, efformat circa orificium foraminulum, *ein klein Grübgen, wie eine aufgehende Nelcke:* quod si vero firmiter claudatur, post factam scilicet conceptionem, nulla fovea aut sinus tunc reperitur. Et hoc signum fere ex primariis habetur. In gravidis etiam uteri vaginam admodum elongari talemque elongationem in exploratione indice facta inter graviditatis signa haberi, docet Fridericus Ruyschius *Thesaur. Anat. 8. p.m. 9 seq.*

§. 8.

Horror, lassitudo &c. Porro ab hac uteri ejusque orificii interni contractione in feminis gravidis paulo post conceptionem, horrorem seu horripilationem, incalescentiam, gravitatem seu lassitudinem & alia symptomata oriri, docent autores; Inquit enim Hippocrates *de Carnib. Oper. Sect. III. fol. 35.* Liquido constat, harum rerum peritis, quod mulier, ubi concepit, statim inhorrescit & incalescit ac dentibus stridet, & articulum reliquumque corpus convulsio prehendit, & uterum torpor, idque iis, quæ puræ sunt, accidit &c. Secundum verba Nicolai Venette *l. a. p. 364.* au mesme temps, qu'une femme a conceu, ressent comme de petits frissons semblables à ceux, qui nous arrivent aprés avoir mangé. Elle souffre quel-

que

que fois des foiblesses & des evanoüissemens, dans le moment, que la semence de l'homme est dardée vers le fond de sa matrice, & qu' elle est receuë dans l' une de ses cornes pour se joindre avec la semence de cette femme & y faire le conception. La matrice, comme si elle avoit de la joye d'avoir receu l' humeur, qui luy est propre, se reserre pour la retenir, ce qui cause à la femme, je ne say, quel mouvement dans ses parties naturelles, du quel elle ressent du chatouillement & du plaisir; & fait, qu' elle recherche alors plus ardemment la compagnie d' un homme. Hoc signum etiam approbat Fortunatus Fidelis *l. a. p. 413 seq.* quod dum gravida sit mulier, quidam horror per corpus, sese utero contrahente, manifeste sentiatur, neque mirum sit, si contracto utero, neque ex naturæ instituto sese dimovente, totum etiam consentiat corpus: nam uterus per nervos, quibus multis refertus est, & cerebro & toti corpori manifeste consociatur. Hinc autem rigoris sensus vix primum conceptionis diem excedit: diutius tamen durat exiguus quidam dolor circa umbilicum, atque hypogastrium: quem illæ præsertim experiuntur, quæ tunc primum prægnantes sunt: quod si manum prementem ægre ferat mulier, ac dolor ob id ingravescat, hoc erit inter præcipua indicia, si quando exploranda ea est gravidatio, quam feminæ mentiuntur. Scribit etiam Galenus *de Semin. c. 2. Oper. Class. I. fol. 126 seq.* Dixerunt mihi mulieres, ubi semen conceperint, quandam se in vulva motionem sentire, quæ quasi convellat, ac paulatim in se illam contrahat. Vulvam in conceptione ad sese attrahere semen illud complecti ac continere dixit Plato. Id quod etiam viris ipsis non raro contingit evidenter percipere, cum cucurbitulæ medicæ instar attrahere intro membrum suum illas sentiunt. Quod præcipue fit, cum modo cessarunt menses, quo maxime tempore genituram uteri concipiunt. Andreæ Ottomaro Gœlicke *Med. forens. Specim. IV. p. 49.* signum pathognomomicum consistit partim in subtili & exquisito sensu horridulo corpus percursante, quem

poſt congreſſum maritalem & factam inde conceptionem experiuntur ſuo in corpore mulierculæ, partim in ſingulari alteratione, ſenſum iſtum inſequente cum veneris faſtidio, & torpore corporis & animi inſolito, ciborumque nauſea. Sic juxta verba Michael. Ettmulleri *l. a. fol. 1074.* primis poſt congreſſum diebus ſubinde horror aut horripilatio quædam, aut vagus frigoris ſenſus, corpus ſeu potius corporis peripheriam ſine manifeſta cauſa pererrare percipitur: aut ſaltim ipſæ mulieres dicunt, ſe ſentire, neſcio quid? in corpore, *ſie wiſſen nicht, wie ihnen im Leibe oder auf der Haut iſt:* ut plurimum tamen ille frigoris, ſenſus & horror ſeu horripilatio percipitur poſt conceptionem.

§. 9.

a menſium ſuppresſione. Ex menſtrui quoque ordinarii emanſione, ſive retentione prægnantiam evidenter dignoſci, veteres defendunt medici, & quidem ex ea ratione, quia ex ſuperfluo hoc, ſive menſtruo ſanguine fœtum in utero materno non modo generari, nutriri atque augeri, ſed poſtmodum etiam editi fœtus nutrimentum ſive lac exinde fieri vel præparari credebant. Quam ſententiam ex recentioribus quoque non pauci defendunt; Gravidationis enim indicia exinde deſumit Fortunatus Fidelis *l. a. p. 414.* quod menſtruæ purgationes prorſus retineantur: cum inde nutriendus ſit fœtus. Atque hoc indicium etſi incertum plerumque eſt, ſi tamen illis, quæ legitime ante purgari ſolebant, repente ac ſine alia cauſa ſupprimantur purgationes, magnum hoc fuerit prægnationis indicium, præſertim ſi cibi faſtidium, nauſea ac ſimilia quædam acceſſerint. Quamvis etiam recentiores in ſanguine menſtruo neque fœtus formationem, neque ſuſtentationem quærant, ex ipſius nihilominus retentione ingravidationis ſignum deſumunt. Inquit enim Nicolaus Venette *l. a. p. 366 ſeq.* Si les regles manquent à une femme ſans qu' elle ſoit attaquée par des friſſons, ou par une facheuſe fievre, que le ventre luy deviene plus plat & plus reſſerré, qu' auparavant; ſelon le proverbe des ſages femmes,

en

en ventre plat, enfant y a, que principalement aprés avoir mangé, elle soit lente & qu' elle ne puisse se toucher le ventre sans douleur, ce sont aussi des marques de conception. De causa, cur gravidæ catameniis plerumque destituantur? prolixe ita scribit Gualterus Charleton *de Caus. Catamen. cap 2. p. 126 seq.* Cum ex provido naturæ instituto magna succi alimentaris copia in uterum dispensetur, in eum solummodo finem, ut quocumque tempore concepto fœtui alimentum inde suppeditetur; cum in nondum prægnantibus succus ille tamdiu in tubulis uterinis sensim congestus restet, donec suo æstu effervescens ac in orgasmum erumpens, non solum illorum, sed & arteriolarum in iisdem terminatarum ostiola distendendo aperiat unaque cum sanguine foras extrudatur; cumque in prægnantibus idem succus neque unquam stagnet, neque (per consequentiam) æstuare aceffervescere possit; indies enim exhauritur, & in fœtus nutricatum impenditur: his inquam, serio perpensis, nil mirum videri debet, quod in gravidis menstruæ purgationes cessare soleant. Talibus nimirum desunt catameniorum & materialis causa & efficiens; succi nempe nutritii redundantia & ejusdem effervescentia. Fieri quidem potest, nec raro contingit, ut mulieres in utero gerentes, primis præsertim duobus vel tribus a conceptione mensibus, consuetas patiantur purgationes. Id vero & semper cum permagno ἐκτρώματος discrimine conjungitur, & præter naturæ leges contingit &c.

§. 10.

Post mensium suppressionem varia in prægnantibus oriuntur symptomata, a quibus nonnulli certa graviditatis signa petere solent; Inquit enim Fortunatus Fidelis *l. a. p. 415.* Quoniam puriorem ad se sanguinem trahit fœtus, hinc multa etiam indicia de promas licet: nam (ut ait Hippocrates *Lib. I. de Morb. Mul.*) prægnans tota fit cum virore pallida, puriore sanguine quotidie in fœtus alimentum destillante: Et cum paucus in corpore sanguis supersit, qui nimirum bonæ conditionis sit: ideo pallescit femina,

a symptomatibus ex oculis &c.

ac debilis redditur, hinc etiam saliva plenæ sunt: Ventriculo scilicet naturali colore aliqua ex parte destituto: item oris ventris morsus, ubique fastidium apprehendit. Et quia vitiosi succi etiam in habitum corporis ac cutaneas regiones sese diffundunt: ideo maculam quandam solarem in facie habere prægnantes observavit Hippocrates, nunc autem varos enasci sæpe videmus: itemque citrinas aut lividas maculas, vel lentigines quoque. Præterea distrahuntur etiam oculi & caviores fiunt: atque eorum candidum in lividius vergit, atque albedinis naturam non habent. Nec mirum est affecto utero consentire oculos, nam & in venerea delectatione manifeste illi immutantur atque languescunt. Et juxta Ludov. Bonaciol. *de Fœt. format. cap. 4. p. 246.* & ex hoc Casp. Bravo. de Sobremont. *Consult. med. Disp. Sect. V. p. 200 seq.* si nosse libuerit, an horda sit, diligenti adhibito examine cuncta hæc scrutabere: si a conceptu decimo sole aut serius, prout magis minusve ex supervacua materia tentatur, capitis dolores inquiesque infestant, si supervenit caliginosa vertigo, oculorum tenebræ, aut hebetudo, pupillarum immutatio, ampliatio pupillæ, oculi cruore turgeant, si candicans particula amplior fiat vel flavescat, ocelli concaventur, palpebræ molliantur, aspectus sit ingratus, si inunctis medicamine oculis saliva inficiatur, si pannus rufæq; lenticulæ faciem deforment; si inter oculorum angulos & nares venæ sitæ conspicuæ magis appareant, si sub lingua vena virescat, si cervix calidior, tergus algidius, si colli venæ arteriæque extendantur & turgeant magis, si pectoris venæ nigricent ac tandem virides glaucæque reddantur; si mammæ obdurescant, extuberent, perdoleant; si papillarum color in ruborem demutetur; si merum, aut quæ libuerit algida res epota in mammas recto tramite calgore suo illa comitante) interea permeare videatur, dum sorbetur. Denique si in eduliis superveniat fastidium, pica, malacia aut depravatus appetitus, vomitus, ructus acidus, aut perturbatus pulsus; si ocyssime lætetur ocyssimeque tristetur mulier; si alvum

ac potissimum umbilicum tormina fatigent; si renum coxendicumque gravitas vexet; si ilia pleniora compareant &c. Eadem verba quoque habet Casparus a Reies *Camp. Elys. Quæst. 49. n. 4. p. 606 seq.* vid. etiam Dav. Herlic. *de Curat. Gravid. cap. 3 p. 22 seq.* Inquit etiam Nicolaus Venette *de la Generat. de l'homme Part. III. cap. 3. p. 364 seq.* L'on ne se contente pas d'avoir des signes communs, on fait encore quantité d'experiences à l'imitation de l'antiquité pour découvrir la grossesse d'une femme. Les uns frottent d'un rouge les yeux de celle, que l'on soupçonne grosse, & si la chaleur penetre la paupiere, on ne doute plus aprés cela, que cette femme ne soit enceinte: Juxta Michael. Ettmüller. *Oper. Vol. II. fol. m. 1074.* primis mensibus gravitas capitis & vagæ vertigines, imo sæpe etiam dolor dentium, admodum molestus, & similia superveniunt. Item mulieribus, imprimis, quæ aliqualiter sunt cacochymicæ, vel quæ inclinant ad scorbutum, facta conceptione, superveniunt sæpius hysterici dicti affectus, licet alias nunquam fuerint obnoxiæ huic passioni: adeo ut gravia abdominis tormina cum respiratione nonnihil impedita, ac superveniente vomitu & simili, post partum e contra nihil de affectibus hisce patiantur: Idque præsertim fit circa primos tantum menses, quæ tamen symptomata postmodum circa medium gestationis tempus sponte cessant. Ibidem loci dictus autor alia adhuc symptomata successive succedere ait, & quidem circa stomachum ac digestionem: nempe primo appetitus est dejectus, hinc vomitus omni mane, adjunguntur picæ, fastidium alimentorum, in specie carnis, & nausea ingens esculentorum alias consuetorum, ita ut ne quidem odorem carnis, imprimis coctæ, subinde perferre possint, *wenns Bier nicht schmecket.* In locum hujus appetitus ordinarii deperditi, succedere solet pica & appetitus plane insolitus aut intensior circa esculenta ordinaria. Hæc symptomata mox primis mensibus superveniunt, non ob sanguinem menstruum retentum aut plethoram, hinc incusandam, ut vulgo existimant, sed pro-

pter motum fermentativum menstruum humoribus adhuc impressum &c. Juxta Roder. a Castr. *de Morb. Mulier. Lib. III. cap. 17. p. m. 413.* prioribus tribus mensibus solent fieri utero gerentibus vomitiones, nauseæ, picacei appetitus, ventriculo cum utero consentiente: tumores vero pedum lividitates & alia hujuscemodi non ante quartum aut quintum &c. Liceat etiam ex Valesc. de Tarant. *Philon. Pharmaceut. Lib. VI. cap. 16. p. m. 690.* sequentes Ægidii versus annectere:

Matrix sicca, venus sopita, retentio fluxus,
Discolor affectus, vomitus, compressio virgæ,
Mammæ grassities, & perturbatio ventris
Ex melicrato: conceptus signa probantur.

Hæc & alia symptomata refert etiam Nicolaus Venette *l. a. pag. 367 seq.* les regles, inquiens, retenues pour la generation luy causent ordinairement des amertumes de bouche, des rapports âpres ou aigres, des eblouissemens, des langueurs, des lassitudes, des douleurs de teste & de reins, de chagrins ou des transports de joye, dont elle ne sait pas elle-mesme la cause, des taches au visage ou dans quelque autre lieu du corps, des assoupissemens, enfin, le plus souvent un appetit deregle, car il s'en est veu, qui ont mangé des charbons, de la cendre &c. v. etiam Bartholin. Perdulc. *Univ. Medicin. Lib. I. Physiol. Sect. V. cap. 5. p. 113 seq.* Quamvis autem juxta modo allegata Ettmülleri verba, ex gravidarum circa primos menses odontalgia nonnulli certum conceptionis signum desumant, imprimis cum dolor dentium circa illud tempus vulgo spes gentium dicatur atque inter conceptionis signa numeretur; contrarium tamen probat Johannes Ludovicus Hannemannus *Act. Haffniens. Vol. III. Obs. 17. p. 30.* inquiens: Uxor mea hac dentium tortura, plurimum, quando non gravida est, laborat, gravidaque facta, dolor hic evanescit, neque prius redit, quam quando peperit.

§. 11. Alia

§. II.

Alia adhuc pro meliori conceptus cognitione experimenta alii commendant, ipse scilicet Hippocrates *Sect. V. Aphor. 41.* inquit: Mulierem si velis cognoscere, an prægnans sit, ubi dormitura est, (incœnata,) aquam mulsam bibendam dato. Et siquidem tormen habeat circa ventrem, prægnans est: si vero minus, prægnans non est. Est autem mulsa vel mulsum mixtura ex melle & aqua, vel vino vid. Paul. Zacch. *Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. fol. 91.* Johannes Michael Savonarola *Pract. canon. do Urin. Rubr. 10. pag 688.* inquit: Mulierem si vis scire si conceperit, melicratum da ei bibere, verbi gratia R. Aqu. pluvial. ℥ viij. Mell. ℥ iiij. bulliant ad consumptionem tertiæ plartis. Et cum mulier vadit dormitum, da ei bibere uncias sex. Si itaque sentiat dolorem fortem & torsionem in ventre, judicium erit de imprægnatione: si vero non, non. Et Theodorus Zwingerus *Theatr. Prax. medic. Part. prior. p. 437.* ait: nonnulli medici ex Hippocrate didicerunt, feminam, si cubitum itura cochleare plenum mellis in aqua pluviali solutum deglutiat, ac postridie mane nausea, vomitu, torminibus atque tensione abdominis affligatur, certo gravidam esse. Juxta Nicol. Venet. *l. a. p. 365.* il y a, qui donnent à la femme, que l'on soupçonne grosse, à boire cinq ou six onces d'hydromel simple ou anisé, en se mettant au lit, & ils jugent de la conception par les trenchées, que cette boisson cause à la femme. D'autres luy donnent encore une ou deux onces de suc de Seneçon melé avec un peu d'eau de pluye, & s'imaginent, qu'elle est grosse, si elle ne la vomit point. Sequentia conceptionis signa refert Petrus Bayrus *Venimec. Lib. XV. cap. 4. p. 434 seq.* Si capitella mammillarum suffusa & amplexata videantur, ipsa quoque colore variato, oculis profundis, acie oculorum acuta, albugine plena atque turgida: hæc prægnantem declarant. Item, extrahantur ex dextro latere mulieris duæ vel tres guttæ sanguinis & positæ in aquam fontis vivi, si petant fundum, signum est, quod conceperit: si vero non, non

a mulsa.

non concepit. Mulier in lecto resupina jacens, si ambas manus extendat super ventrem lateraliter ab umbilico diligenter, attendens, si prægnans est, sentiet sub manibus ejus motum quasi araneæ transitum & percussionem, etiamsi ex modico tempore esset prægnans. Cui experimento contradicit Casp. a Reies *l a. p. 607.* Aliis conceptus facti signis, apud autores legendis, solum addit Johannes Jacobus Franciscus Vicarius *Baf. Univers. Medicin. Lib. I. cap. 3. p 31.* quod mulieres a conceptione facta non raro insigniter toto corpore alterari videantur, eo quod non tam sanguis, quam etiam spiritus multum (forte etiam a cicatricula ovarii, & devolutione ovi maturi fœcundati subsequente) alterentur a semine virili, non mutuus & corporeus omnino seminum amplexus fiat, necesse est, sufficit tamen etiam, si spirituosa pars communicatur.

§. 12.

ab urina. Sicuti etiam in omnibus fere morbis tum medici, tum medicastri certum sibi signum ex urina promittunt, ita pariter ex eadem imprægnationem dignosci posse statuunt. e. g. Johannes Fernelius *Patholog. Lib. VI. cap. 17. p. m. 205.* inquit: Urina citreo aut sublivido est colore, crassiuscula ac subturbida, quæ leviter concussa bullulas vel granula e summa corona demittit: in hac quod per quietem subsidet, innatatve, crassiusculum est & male cohærens, carptæ lanæ non absimile: Urina vini albi permistione similis evadit elixarum fabarum jusculo. Juxta Lud. Bonaciol. *de Format. fœt. cap. 4. p. 251.* lotium alii triduo vitreo vasculo apprime obsepto in umbra asservari volunt; exinde perpurgato linteo subcolari. Quodsi minutissima animalia pediculis similia in eo offenderis, conceptum plane præmonstrant: quæ si rufa extiterint, marem, candicantia, feminam indicant: Simili modo & acum æreo malluvio matulave urinæ collectæ per noctem infundunt, quæ simul atque pernoctaverit, si minutissimas notulas (orbiculorum instar) puniceas contraxerit, mulier gravida est: sin ærugo incesserit, minime. Sunt qui chalybeam novam acum patinæ no-

væ

væ ligneæ infigunt, atque urinam feminæ ſuperfundunt, cumque dein nubecula quædam acui adhærebit, prægnantem eſſe audacter pronunciant. Idem ſignificari volunt, quando ſimilis acus in lebete aurichalceo per noctem urinæ feminæ immerſa, nulla vel rubigine vel nigredine tingitur, ſed non nihil rubella deprehenditur. vid. Theod. Zwinger. *Theatr. Prax. med. Part. I. p. 436 ſeqq.* Eadem ſigna Nicolaus Venette *l. a. p. 365 ſeq.* ſequentibus verbis deſcribit: Il y a, inquiens, qui font diverſes experiences ſur l' urine. Ils conſiderent cette liqueur dés qu' on la rend, & aprés l' avoir trouvée trouble & de couleur de l' ecorce de citron meur avec de petits atomes, qui ſ' y elevent & qui y deſcendent, ils diſent, qu' elle a conceu. D' autres laiſſent l' urine, pendant la nuit, dans un baſſin de cuivre, où l' on a mis une eguille fine, & ſ' ils obſervent le matin quelques points rouges ſur l' éguille, ils ne doutent plus de la groſſeſſe. Quelques autres prennent parties egales d' urine & de vin blanc, ſi l' urine, aprés avoir eſté agitée, paroiſt ſemblable à du bouillon de feves, ils aſſurent, que la femme eſt groſſe. Les autres laiſſent pendant trois jours repoſer a l' ombre dans un vaiſſeau de verre bien bouché l' urine d' une femme, & aprés l' avoir coulée par un taffetas clair, ſ' ils rencontrent de petits animaux ſur le taffetas, ils ne font pas difficulté d' affirmer, que la femme eſt groſſe. Sequentia communicat Rodericus à Caſtro *de Nat. mulier. Lib. III. cap. 7. p. 124.* ex lotio fieri etiam poſſe de uteri geſtatione judicium, ſunt qui credunt, ductore Avicenna; alii exiſtimant vana hæc & commentitia plane eſſe, quia talia imprægnationis ſigna Hippocrates & Galenus non adduxiſſent. Cæterum cum in venis & ſanguine mulieris magnæ etiam permutationes per conceptum fiant, aliquando nos certi aliquid ex earundem lotio elicere poſſe, non eſt omnino rationi diſſentaneum. Prolixe etiam de coloribus urinæ prægnantium agit Johannes Michael Savonarola *Pract. Canon. de urin. Rubr. 10. p. m. 685 ſeq.*

§. 13.

a varicibus &c. Post priores quatuor graviditatis menses alia adhuc superveniunt symptomata, ex quibus nonnulli non sine ratione certiora prægnantiæ signa deducunt. A superfluo enim anteque conceptionem menstruo tempore ordinarie evacuato, tunc autem retento sanguine vasa sanguifera hinc inde magis magisque expanduntur, ut quibusdam in locis sanguis ipse stagnet, vel ex eodem serum vel alius liquor secernatur, indeque in gravidarum pedibus & cruribus modo varices, modo etiam, imprimis in gemellos gerentibus, tumores ad partum usque appareant. Insuper etiam in mammis sensim indurescentibus tumor dolorosus, demumque lactis secretio seu elaboratio atque effluxus a prægnantibus observatur; & in ipso gravidæ utero atque abdomine, a medio prægnantiæ tempore indies fere increscens, ipsiusque intumescentia fœtus primo lentus sensimque auctus motus in utero materno, ab ipsa matre sentitur, ab adstantibus autem admota manu explorari potest.

§. 14.

a sanguine & pulsu. Quod autem modo de sanguine dixi, idem confimat etiam Nicolaus Venette *l. a. p. 367.* Le sang, inquiens, qui croist tous les jours dans les venes d'une femme grosse, pour l'usage de l'enfant, qui en a alors plus de besoin, leur apporte plusieurs petites desordres, qui nous instruisent de l'estat, où elles sont. Il se jette sur la gorge, & leur cause, aux unes plûtost, & aux autres plus tard, des douleurs, & de duretés aux mammelles, lorsque le lait commence à s'y former, & que le mammellon avec son cercle devient rouge aux blanches, & noir aux brunes. Leur voix commerce alors à devenir plus grosse par la chaleur naturelle, qui se multiplie, & leur salive est plus abondante: car on n'a jamais guére vû de femmes grosses, au moins de celles, qui jouissent d'un embonpoint, qui ne fussent de grandes cracheuses. Il paroist mesme aux jambes & aux cuisses des plus sanguines des veines enfleés de

diverse

diverse couleur, que nous appellons varices, car on les remarque bleuës aux blanches & noires aux brunes, par la varieté de leur temperament. De pulsu etiam gravidarum, ita scribit idem autor *p.369.* si l'on observe le pous des femmes grosses, on trouve qu'il est beaucoup plus prompt & plus eslevé, que dans un autre temps, aussi ont-elles alors du sang & de la chaleur avant que deux personnes, & des medecins peu experimentés à toucher le pous de ces femmes s'imagineroient aisement, qu'elles ont la fievre.

§. 15.

Ex mammis lacte turgentibus desumptum graviditatis signum non solum obstetricibus, sed nonnullis quoque medicis adeo firmum videtur, ut in quacunque femina lac repererint, eandem vel adhuc gravidam esse, vel proxime ante peperisse statuant. Cui sententiæ affirmativæ favere videtur Aristoteles *Histor. Animal. Lib. III. cap. 20. fol. m. 383.* nulli, inquiens, fere animalium lac fieri solet, antequam uterum ferat. Quem Aristotelis locum explicans, Jacobus Hasebardus scribit: videte, quam arcte hæc philosophus inter se conjungat, lac generari & uterum ferre, ut vel invitus quivis statuat necesse, lac ut verum conceptionis sit *κριτήριον*, ita & læsæ virginitatis esse signum. vid. Thom. Bartholin. *Cist. Medic. Locul. 23. p. m. 243.* Idem Hasebardus *l. a.* verba Hippocratis: *ἐν τοῖσι τιτθοῖσι γάλα οὐκ ἐγγίνεται*, in mammis lac nullum generatur, ita explicat: perinde est, quasi diceret; si cuiquam mulierum uterum intumescere videas, neque alia conceptionis indicia appareant, mammillas illius, an lac habeant, explora; id si expresseris, uterum eam ferre, verum est argumentum, sin minus, nihil præter molam. Et secundum Andr. Laurent. *Histor. Anat. Lib. IX. Quæst. 2. fol. 341.* lactis generatio certissimum est Hippocrati veræ conceptionis signum; hincque vulgares logici conclusiones suas hauserunt; Lac habet, ergo peperit, aut saltem cum viro rem habuit. Secundum Baldum, femina præsumitur esse prægnans, si habet lac. vid. Henric. Kornmann. *de Virginit. cap. 9. p. m. 43 seq.* *a lacte & mammis.*

 quo

quo loco ipse autor eandem sententiam fovet, amplius, inquiens, haud virgo censenda, in cujus uberibus lac invenitur, dura etenim & tenuia virginum ubera esse convenit. Indicium enim esse putant corruptæ feminæ, gravidæ aut puerperæ, si lactarias habet mammas. Lactaria enim mammæ certum dicuntur indicium, corruptam esse feminam & gravidam, & puerperam, nec amplius virginem; cum lactis effectus sit defloratæ, vitiatæ & gravidæ feminæ aut puerperæ. Ab aliis quoque jureconsultis lac in mammillis & earum tumefactio pro signo graviditatis habetur, vid. Paul. Zacch. *Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Quæst. 1. n. 20. fol. 88.* quo loco etiam Georgius Francus plures autores allegat. Secundum Joh. Bened. Sinibald. *Geneanthrop. Lib. IV. Tr. 2. cap. 6. p. 465.* non solum lac in virginum mammis collectum, sed mammas ipsas nimium protuberantes volunt multi deflorationem attestari, illud quidem scientifice, seu demonstrative, has vero contingenter & probabiliter. Nituntur autem non alia ratione probare ac fulcire sententiam, quam ipsa rei experientia, qua, ut ajunt, manifeste apparet, neque lac in mulieribus, neque earundem luxuriosas fieri mammillas, quamdiu penis expertes existunt & ab omni virorum voluptuoso commercio & familiaritate vivunt alienæ. Mammas etenim tunc extuberare ajunt, cum in venereis amplexibus attrectantur lasciveque tentantur; & ratio est in promptu, quoniam lasciva manu prolectantur ad mammas & spiritus & sanguis, quibus luxuriari contingit easdem. Lac vero tunc solum congeri existimant, quando uterus incipit semine respergi: & ratio peti potest ex eo, quo manifestum est, nullas omnium animalium feminas ante coitum, immo etiam ante conceptionem vel partum lac in mammis gestare.

§. 16.

ab Uteri intumescentia.

Maximum etiam prægnantiæ signum ab uteri intumescentia vulgus atque obstetrices desumere solent, imprimis cum nulla detur gravida femina, cui non ultimis mensibus uterus cum abdomine,

mine, ob fœtus & placentæ quotidianum incrementum magis magisque intumescat, quanquam in nonnullis etiam feminis talis tumor circa medios gestationis menses observetur. Siquidem in S. Scriptura *Genes. cap. 38. vers. 18 & 24.* juxta versionem vulgatam legimus, quod Thamar ad unum coitum conceperit, ipsique post tres menses uterus intumuerit. Verba autem sic sonant: Ecce autem post tres menses (a coitu) nunciaverunt Judæ dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua, & videtur uterus illius intumescere. Quod B. Lutherus reddidit: *Deine Schnur Thamar hat gehuret, dazu siehe, sie ist von Hurerey schwanger worden.* Talem abdominis intumescentiam ad prægnantiam & partum præsupponit etiam adolescens quidam, Dinarchus, apud Plaut. *Truculent. Act. I. Scen. 2. p. m. 818.* inquiens:

Quid ais tu? quæ nunquam fuit prægnans, qui parere potuit?
Nam equidem uterum illi nunquam extumere sensi.

Et juxta Casp. Brav. de Sobrem. *Consult. med. Disp. apolog. Sect. V. Resolut. 8. p. 198.* idem confirmat communis experientia, quæ nobis in prægnantibus commonstrat ventris intumescentiam, convincit ratio: quia cum superaddatur in augmento fœtus nova causa, ut venter augeatur, illius augmentum signum manifestum debet judicari fœtus & prægnantiæ. Juxta Johannis Juncker. *Conspect. Medicin. Tab. 112. p. 699.* est ventris intumescentia non complanata nec inæqualis, sed globosa, & præcipue circa umbilici regionem summitatem hæmi sphærii efformans. Placidum & successivum hujus intumescentiæ augmentum, pedibus a tumoribus liberis: rarissime enim morbidus tumor in abdomine directe incipit. Inquit etiam Michael Ettmüllerus *Oper. Tom. I. fol. m. 593.* Sunt qui instituunt δοκιμασίαν, pro cognoscenda femina, si habeat tumidum abdomen, an gravida sit, vel non; propinant enim haustum vini, infusum per diem & noctem super quatuor vel quinque baccas lauri, & dicunt, quod, si vomat, sit signum, quod sit gravida; si vero non vomat, illam non esse gravidam perhibent. Hy-

dropica quædam femina, cum in utero & circa uterum turgentia quædam cum gravitatis sensu oriretur, decepta est, ut se concepisse putaret, & eo magis, quia venter ab umbilico infra extendebatur, quod præ ceteris uti certæ gravidationis signum a multis statuitur, juxta Georg. Franc. *Annot. in Paul. Zacch. Quæst. med. leg. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. n. 17. fol. 87.*

§. 17.

ab Uteri & fœtus motu.

Certissimum denique graviditatis signum tam ipsæ prægnantes & obstetrices, quam medici a fœtus in utero motu sibi promittunt. Inquit enim Johannes Fernelius *Patholog. Lib. VI. cap. 17. p. m. 205.* postremum & minime fallax indicium est, quum jam fœtus loco dimoveri cœperit, quod vel tardissimum accidit medio prægnationis tempore. Moveri autem incipit, non ut mola, gravi molestoque pondere, non rugientis aut evagantis flatus specie, sed leni, blando ordinatoque impulsu, aut quasi muscæ volatu, quem sæpe calens manus imposita animadvertit. Johannis Junckeri verba *l. a.* hæc sunt: Motus fœtus circa vigesimam circiter septimanam contingens luculentissimum est signum, modo a borborygmis & aliis flatulentis volutationibus perite distinguatur, sensu scilicet sub hypogastrio altiore. Dissimulante autem matre, manus aliena, bene calida tepido ventri, vel frigida calenti imposita motum quidem fœtus aliquando percipere, rem tamen certius definire non potest. Sic etiam in tali casu femina quædam perita, oculari ventris inspectione, majorem vel minorem probabilitatem detegere valet. Et Michael Ettmüllerus *Oper. med. Part. II. fol. m. 1074.* scribit: Circa medium gestationis tempus tertio & quarto mense percipitur motus infantis, isque modo in hac, modo in ista parte, præsertim quarto, aut in principio quinti mensis; qui motus est in principio saltem obscurus & subsultorius, successive tamen magis fit manifestus. Secundum Nicol. Venett. *de la Generat. de l'homme p. 368.* aprés tout, l'un de signes les plus assurez, qui non peuvent decouvrir la grossesse d' une

fem-

me, c'est le mouvement de l'enfant; car si l'on met la main sur son ventre, & qu'on l'y tiene fort long-temps, l'on s'apperçoit, vers le quatrieme ou le cinquieme mois, d'un mouvement doux, & sur la fin de la grossesse d'un mouvement un peu plus fort, qui vient de haut en bas, & vers le devant du ventre de la femme, quand elle est couchée. Le fardeau ne se meut point de la sorte, il suit le mouvement du corps, & il tombe comme du plomb du coste, qu'il se panche. Les vents ont aussi un mouvement different. Ils se font sentir inegalement tantost d'un costé & tantost de l'autre, & leur mouvement ne se fait pas vers le devant du ventre, comme dans une veritable grossesse, mais on le sent le long de boyaux, que l'on entend quelque fois gronder.

CAPUT II.

De dubiis contra hæc signa.

§. 1.

OMnia tamen hucusque ex autoribus recensita graviditatis signa aliis minime sufficientia satisque robusta, quartove modo prægnantiæ propria, sed incerta saltemque probabilia judicantur, quorum rationes eadem serie adducemus. De maris enim atque feminæ ad generationem apta ætate aliisque dispositionibus & circumstantiis non semper ab externo aspectu judicari potest; siquidem multi, alias satis robusti, eorumque partes genitales externæ ad opus matrimoniale optime constitutæ videntur, quorum tamen omnis labor atque conatus, ex alia & invisibili impotentiæ causa, plane frustraneus est; & ita pariter de feminis, in quibus quandoque occulta sterilitatis causa latet. Deinde dolor compressivus & contorquens, quem a feminis in coitu circa ovariorum tubarumque regionem sentire posse nonnulli statuunt, in actu venereo ob ejusdem dulcedinem vix attenditur.

Contra externam constitutionem.

§. 2. Quod

§. 2.

Dubium contra signum a ſiccitate partium genitalium.

Quoad graviditatis ſignum ex partium muliebrium genitalium ſiccitate & humiditate deſumendum, reſponderi poteſt, quod licet, ſecundum Ariſtotelem, ſtatim a coitu feminæ locus ſicceſcere dicatur, utplurimum tamen, ſecundum Fortunat. Fidel. *de Relat. medic. Lib. III. Sect. 4 c. 2. p. 411.* labitur & defluit ſemen: quod quidem ſi in ſeptimum diem intus permaneat, conceptum jam eſſe, certum eſt: nam quæ effluxiones vocantur, infra tot numero dies fieri ſolent. Quare neceſſaria hæc fuerit prægnantium affectio, quamvis non ita ab omnibus deprehenſa: Ergo hactenus incertum etiam hoc ſignum fuerit: eoque magis, quod Hippocrates morboſas aliquas uteri conſtitutiones meminit: in quibus & contineri genituram, & nullam tamen prægnationem reſultare ait, ſtomacho ſcilicet uteri præter naturam hiante: unde & plures menſes, quam convenit, & humidiores prodire affirmat: quapropter & id, quod a femina prodit ſemen, ad fœtificationem non concipitur: & uteri genitura inſuper accedens corrumpitur. Et Paulus Zacchias *Quæſt. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Quæſt. 1. n. 46. fol. m. 91.* inquit: etiamſi vulva a concubitu ſicca remanens fidem facere poſſit jam celebratæ conceptionis, ſcimus tamen, conceptionem non niſi tunc vere poſſe dici factam ex Hippocrate, cum ſemen in uteris ſeptem diebus permanſerit: plurimis enim ac pluries uterus a coitu ſiccus remanet, & ſemen quidem attractum retinetur, quod tamen non multo poſt foras prolabitur. Cauſa autem, cur partes genitales muliebres, juxta veterum ſententiam, poſt coitum fœcundum credantur ſiccæ, poſt infœcundum autem humidæ, absque dubio hæc eſt, quod imprægnationem a ſeminis virilis in uteri cavitatem injectione ejusque cum ſemine muliebri, ſic dicto, ibidem facta commiſcela derivarint, ſicque ſemen virile, tanquam fœtus materiam, pro congreſſu fœcundo in utero manere autumarint. Quamdiu proinde hoc ſemen poſt coitum in utero maneret, tamdiu etiam feminæ partes genitales depre-

deprehenderentur siccæ; simulac vero semen hoc iterum elaberetur, tunc etiam ab ejusdem effluxu dictæ partes irrigarentur. Cum vero, secundum recentiores physiologos, viri semen ad ingravidationem non materialiter, sed potius virtualiter, sive per vim plasticam sive spiritum vitalem in semine latentem, concurrat, atque rarissime substantialiter in uteri cavitatem injiciatur; sed plerumque in vagina uteri per tempus remaneat, interdum etiam paulo post cohabitationem iterum prolabatur; sane dubitandum non est, ipso coitus momento per spirituosam rejecti seminis partem ovulum in ovario impraegnare posse, ut adeo nihil referat, sive semen hoc citius sive serius ex uteri vagina relabatur. Deinde quoque notum est, liquorem a feminis post cohabitationem excretum, non solum viri vel feminæ semen esse, sed commisceri simul serum quoddam, ex glandulis dictæ vaginæ, ejusque lacunis exsudans, quod non modo in ipso congressu, sed aliquando etiam a lasciva recordatione vel titillatione, magna sæpe copia excerni solet, atque veteribus semen muliebre dicebatur. Ut proinde ex hujus seri vel etiam seminis retentione sive excretione nullum graviditatis infallibile signum desumi posset. Quod confirmat Nicolaus Venette *l. a. p. 372.* si nous, inquiens, examinons en particulier tous les signes, que l'on croit être les plus propres à nous rendre certains de la grossesse d'une femme, nous verrons clairement, qu' ils sont tous douteux ou equivoques: car de demeurer seche aprés avoir esté embrassée, cela peut venir de la complexion de la femme & de la chaleur excessive de ses parties.

§. 3.

Orificium uteri internum in gravidis claudi vel connivere equidem supra ex Hippocrate vidimus, rationem vero quam ibidem Heurnius addit, nimirum ne aer subeat & semen corrumpat; sufficiens mihi non videtur, quia, secundum paragrapho antecedente dicta, fœtus non ex semine formatur, sed ex & in ovulo, quod primis diebus nondum est in utero, sed septimo demum vel *Contra uteri orificii clausuram.*

octavo post conceptionem die, ex ovario per tubas Fallopianas ad uteri cavitatem protruditur. Hanc etiam uteri clausuram nullum graviditatis præbere signum, exinde patet, quia etiam in virginibus orificium uteri internum connivet; deinde, quia interdum proxime post conceptionem vel etiam post aliquod temporis spatium nova accidit conceptio seu superfœtatio. Inquit enim Johannes Heurnius *in Aphor. Hippocr. Sect. V. Aph. 51. pag. 383.* ubi de omnimoda uteri occlusione, tanquam signo conceptionis, agit: Sed quæres, cum constet superfœtationes fieri, an igitur post conceptum uterus aliquando aperiatur? Maxime id evenit primis mensibus, cum uterus avidissime alterum semen excipit. Cæterum hoc signum intelligitur de illis mulieribus, quæ operam dant liberis, nam in virginibus etiam connivet. Repeti hoc etiam potest quod supra ex Domin. Panaral. *Pentecost. III. Obs. 20. p. 78.* adduximus, nimirum aliquas tantum, non omnes mulieres primo & secundo mense, etiamsi utero gerant, tamen os uteri clausum omnino non habere: Sed elapso secundo mense postmodum claudi, & facillime ab ipsamet muliere cognosi posse. Insuper etiam quandoque uterini orificii clausuræ proba seu cognitio difficilis atque incerta est, cum interne interdum adeo lateat, ut digito non semper attingi queat. Licet enim os uteri in conceptionis principio facile tangatur & absque manifesta duritie connivere videatur: succedente vero tempore, juxta Paul. Zacch. *l. a. Qu. 2. n. 16. fol. 94.* difficilius ac multo magis, quam extra prægnantiam, uteri os tangere licet, remanente quippe ad superiora utero & circa conceptum fœtum sese recolligente. Quandoque etiam in sterilibus internum uteri orificium penitus est occlusum, unde ait Nicolaus Venette *l. a. p. 373.* il y a des femmes steriles, qui ont naturellement la matrice fermée, & il s'en trouve d'autres, qui ont son orifice dur & calleux, qui ne sont pas grosses pour cela.

§. 4.

Imprimis autem circa graviditatis signa menstruorum fluxus obser-

observari, atque mulieribus noviter maritatis & ipsorum defectu, statim impraegnatio, ab apparentia autem contrarium, uti paulo ante dictum a vetulis & obstetricibus praenunciari solet, absque tamen fundamento, siquidem non modo virginibus illibatis, sed etiam uxoribus tale tributum lunare absq; conceptione emanere vel supprimi potest, imprimis quarum massa sanguinea est nimis crassa & viscida, unde menstrua sanguinis turgescentia vel motus impeditur; quod malum etiam plerumque a diaeta & rebus non naturalibus, non rite observatis, contrahitur. A cibis enim crudis, crassis, fumo induratis, a piscibus & lacticiniis suppressos menses annotavit Baldassar Timaeus a *Güldenklee Lib. IV. Cas. 8. p. 205.* a lacte, tempore mensium fluxus, assumpto v. Casp. Theoph. Bierling. *Adversar. curios. Cas. 39. p. 71.* a devoratis magna copia prunis, v. Joh. Schenck. *Obs. med. Lib. IV. fol. 631.* Ab esu placentae cerasorum adhuc calidae tempore primae menstruationis a virgine comestae. v. Casp. Theoph. Bierling. *Thesaur. theor. pract. Obs. 82. p. 1043 seq.* a pane calido. v. Joh. Michael *Prax. Clinic. Part. I. Lib. V. cap. 26. p. 238.* Simon. Paul. *Quadrip. Botanic. Class. 3. p. 484.* Item a potu frigido post nimium motum & sudorem v. Bald. Tim. a *Güldenkl. l. a.* a potu e vino aqua diluto cum saccharo & citro, limonade dicto, post choreas immodicas, ingurgitato. *v. M. N. C. Dec. II. An. 3. Obs. 11. p. 49.* a medicamentis refrigerantibus v. Rod. a Castr. *de Morb. Mul. Lib. I. cap. 4. p. 14.* a refrigeratione. v. Forest. *Obs. med. Lib. XXVIII. fol. 627.* ab animi affectibus. vid. *Histor. Morb. Vratislav. an. 1702. p. 68 seq.* Lazar. Rivet. *Obs. med. Lib. IV. p. 32. M. N. C. Dec. III. An. 7. & 8. Obs. 34. p. 56 seq.* Paul. Spindler. *Obs. 70. p. 130.* Wolffg. Gabelchov. *Curat. Cent. I. Cur. 81. Annot. p. 156.* Amat. Lusit. *Curat. med. Cent. 7. Cur. 44. p. 744.* ab iracundia. v. Nicol. Tulp. *Obs. med. Lib. I. cap. 28. p. 61.* a viso funere. v. Ehrenfr. Hagendorn. *Histor. med. phys. Cent. II. Hist. 85. p. 264. M. N. C. Dec. II. An. 9. Obs. 37. pag. 72.* ab odore lupuli. *Ibid. An. 8. Observ. 87. p. 200.* ab amore. *Ibid. Dec. I. An. 9 & 10. Obs. 58. p. 147 seq.* Unde ad quaestionem, an persona

Contra mensium suppressionem.

cœlebs, cui menses deficiant, & quæ crassa in corpore appareat & sine magno impedimento negotia sua perficere possit, prægnans æstimanda? certi medici requisiti, ita respondent; non statim ex deficientibus mensibus imprægnatio est judicanda, quia id ipsum etiam illibatis personis, quæ a sanitatis statu deflectunt, & quæ impuram matricem sanguinemque crassum & impurum habent, accidere potest, quæ retentio mensium deinceps coacervationem materiæ vitiosæ in corpore causatur, a qua ad ipsum tumescit, & pro ratione complexionis unam & alteram magis minusve afficit, ita ut quædam in lecto decumbant, aliæ vero morbosæ in ædibus oberrent &c. vid. Eberh. Gœckel. *Consil. & Observ. medic. decad. sex. Cons. 18. p. 194 seq.* Quamvis autem a mensium suppressione non statim ad graviditatem sit concludendum, suspectæ tamen ejusmodi cælibes ratione imprægnationis esse possunt, hinc juxta autorem allegatum p. 97 seqq. medicis inferendo judicio aliæ adhuc sunt observandæ circumstantiæ. Ad propriam experientiam provocat Andreas Ottomarus Gœlicke *Medicin. Forens. Specim. V. §. 4. p. 83.* sancte, inquiens, testor, quamplurimas suspectas puellas de menstruorum suppressione me consuluisse, de quarum conditione, ut certi quippiam determinarem, sæpissime hæsitavi, dubius, an ita mensium emansio graviditatem, ut alias solet, comitaretur, an vero a quacunque alia causa suam derivaret originem. Imo novit etiam Guilielmus Harveus (*de Part. p. 506.*) matronam nobilem, quæ plus decies enixa fuerat, quamque menstruorum suppressio citra prægnationem nunquam fefellerat. Postea autem alteri denupta, præter alia signa solita, ex motu quoque (quem ipsa sororque ejus juxta cubans, sæpe noctu sentiebant, sese gravidam judicabat; neque ab ea opinione ullis argumentis dimoveri poterat: donec tandem spes omnis in flatum & pinguedinem facesseret.

§. 5.

Neque etiam ab omni modo mensium defectu semper sterilitatis

tatis

tatis signum desumi potest, siquidem apud autores varia leguntur exempla feminarum, quibus neque a pubertate ut virginibus, neque etiam in matrimonio jamjam viventibus, menses unquam comparuerunt, quæ tamen nihilominus aliquoties conceperunt, nonnunquam etiam sine lochiorum evacuatione pepererunt; qualia conceptionis sine ullo mensium fluxu factæ exempla plurima in *Parthenol. Sect. II. cap. 7. §. 6. p. 193.* item supra *Sect. I. cap. 8.* recensuimus, quæ prolixitatis vitandæ gratia hoc loco repetere noluimus. Liquet proinde, juxta Paul. Zacch. *Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Quæst. 1. n. 28. fol. 89.* defectum menstruorum pro signo graviditatis adductum omnium esse fallacissimum; siquidem non solum ex menstruorum defectu non possit certo affirmari, mulierem in utero habere, sed neque ex eorum apparentia pro certo dijudicari posse, illam utero non gerere, cum & quædam sint, quæ & prægnantes menstruantur; & vice versa aliæ sint, quæ nunquam aut raro menstruantur & concipiunt. Juxta Casp. Brav. de Sobremont *l. a. p. 199.* neque ex supervenientibus menstruis infertur defectus prægnantiæ, nec ex illis deficientibus prægnantia patet. Sic Nicolaus Venette *de la Generat. de l'homme Part. III. cap. 3. p. m. 373.* circa hoc conceptionis seu graviditatis signum ita scribit: Les regles manquent souvent aux filles, sans aucune soupçon, qu' elles soient enceintes. Il y a de femmes grosses, qui sont reglées les premiers mois de leur grossesse, & j'en connois mesme, qui l' estoient regulierement pendent presque tout le temps, qu' elles estoient enceintes: Et d'autres, qui ne le sont, ny avant, ny aprés la conception, comme il arriva a la femme de Gorgias, selon le temoignage d'Hippocrate, qui n' ayant point ses regles, ne laissa pas de devenir grosse, & d'en manquer aprés, comme avant la conception.

Contra omnimodum mensium defectum.

§. 6.

Circa prægnantes itaque ratione menstruationis porro notandum, quod, quamvis ordinario menses a tempore conceptio-

Contra mensium cessationem.

 nis

nis cessent, hæc tamen observatio, juxta Michael. Albert. *Introduct. in universf. Medicin. cap. 2. §. 75 seq. p. 37.* etiam in multis feminis variat, ut videlicet quædam post conceptionem semel aut bis adhuc menstruum fluxum experiantur. vid. etiam ejusdem Alberti *Jurispr. Med. cap. IV. §. 13. p. 87 seq.* Fallit itaque interdum hoc signum, quando ab hac mensium cessatione conceptionis tempus computare & ad partus tempus calculare volunt feminæ. Quod confirmat etiam Mich. Ettmüll. *Op. Part. II. Coll. pract. f. 1073 seq.* dantur, inquiens, exempla mulierum, quibus etiam primis gestationis mensibus menses adhuc ordinario fluxerunt; nempe sanguine serosiore, item copiosiore & spirituosiore abundantibus, quin & quibusdam toto gestationis tempore menses fluxisse, observatum est. Non autem solummodo prioribus graviditatis mensibus, sed etiam posterioribus, imo per totum prægnantiæ tempus menses ordinario in quibusdam feminis recurrere, multis exemplis in Muliebr. *Part. I. cap. 5. §. 3. seq.* monstravi, vid. etiam Georg. Franc. *Alleg. in Paul. Zacch. l. a.* quo loco Zacchias sequentem observationem recenset: Mulierem, inquit, tractavi, quæ septem filios peperit; hæc multum purgabatur & assidue, tamen non concipiebat, nisi per tres aut quatuor menses illi menstrua destitissent, tunc concipiens filios obesulos carnososque edebat, & nono quidem mense vere pariebat; nam a defectu menstruorum semper ad diem partus duodecim aut tredecim menses intercedebant. De prægnantibus menstruatis inquit etiam Nicolaus Venette *l. a. p. 373.* Il y a des femmes grosses, qui sont reglées les premiers mois de leur grossesse, & j'en connois mesme, qui l'estoient regulierement pendant presque tout le temps, qu' elles estoient enceintes. v. etiam Casp. a Reies *Qu. 49. n. 20. p. 614.*

§. 7.

Contra hæmorrhagiam.

Quamvis autem in gravidis, præsertim ultimis gestationis mensibus, ejusmodi mensium fluxus vel hæmorrhagia uteri tam matri, quam fœtui, sæpissime fatalis esse soleat, & quidem juxta

Hippo-

Hippocratis *Sect. V. Aphor. 60.* si mulieri in utero gerenti purgationes prodeant, fœtum sanum esse impossibile, vel juxta Joh. Heurnii versionem: si mulier gravida sit menstrualis, non potest fœtus esse sanus. Nihilominus tamen, juxta hactenus allegata exempla, gravidæ nonnunquam modo prioribus, modo posterioribus graviditatis mensibus atque per totum gestationis tempus, modo cum, modo etiam sine matris & fœtus detrimento menses ordinarie patiuntur. Imo nonnullis etiam feminis, imprimis plethoricis, ab initio impraegnationis fluunt, quæ juxta Georg. Philipp. Netter. *Physiolog. cap. 4 Membr. 4. Art. 2. p. m. 187.* bona admodum hinc fruuntur valetudine; cum e contra reliquæ, quæ tale quid non experiuntur, ab initio variis malis, tamdiu durantibus, affligantur, donec fœtus grandior redditus majorem nutrimenti copiam postulet, & hoc ipso plethoram imminuat & varias stagnationes sanguinis impediat. Sic, juxta verba Lucæ Schrœckii, in plethoricis ex tali mensium extraordinaria excretione nulla in embryonem noxa redundat, sed potius in ipsius salutem, a copia sanguinis alias facile suffocandi aut alia in gravissima symptomata conjiciendi. vid. Joh. Hellwig. *Obs. 141. Schol. p. 383.* Et Michael Ernestus Ettmüllerus *Ephem. Acad. N. C. Cent. I & II. Obs. 45. p. 116.* inquit; quotidiana docet experientia, solvere quasdam mulieres tributum lunare, non primis solum mensibus, sed per totum quandoque gestationis tempus, absque ullo tamen abortus metu. Tale exemplum recenset Thomas Bartholinus *Histor. Anat. Cent. III. Hist. 13. p. m. 32.* his verbis: Novi ego mulierem juvenculam, Hafniensis mercatoris uxorem, quæ, quoties uterum gerit, ordinarios patitur mensium fluxus adeo copiosos, ut lecto affixa imbecillitati suæ consulat. Subsistit is stato tempore, nec a primo conceptionis mense ad ultimum statas vices intermittit. Fœtus nihil inde mali patiuntur, quos masculos & robustos feliciter solet eniti. Et *pag. 34* pergit idem: Novi quam plurimas prægnantes, quæ modo ter, modo bis, modo semel expurgantur, sine fœ-

tus

tus detrimento, & id pro certo conceptionis signo interpretantur. Curavit etiam Paulus Zacchias juvenculam satis venustam, Juliam nomine, cujusdam scribæ vel tabellarii uxorem, quæ, cum, antequam conciperet, non bene purgaretur, dehinc utero gerens indesinenter purgabatur, ita ut quotidie, & non menstruatim, ut in cæteris, sanguinem, atque illum quidem non improbandum ab utero redderet. Est autem temperamento prædita bilioso, puella vero, quam ex ea prægnantia peperit, bene compacta & obesula est, & bene valet, ita ut hinc colligere facile liceat, quam vana sit ea graviditatis præsumptio, quæ ex defectu menstruorum elicitur. vid. Paul. Zacch. *Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. n. 31. f. 89.* Plura ejusmodi gravidarum menstruationem passarum exempla *in Tract. nostr. de menstr. Sect. II.* § *3.* recensuimus, quibus, adhuc sequentia annecti possunt: Illustrissimæ dominæ comitissæ, Franciscæ Elisabethæ a Fürstenberg 1655. Viennæ circa medium gestationis tempus menses impetuose satis eruperunt, ut omni ingenio supprimendi fœtusque conservandus fuerit; stato tamen partus tempore promptius an unquam puellam sanam enixa est, uti Johannes Jacobus Wepfferus, ad fontem Danubii in arce Doneschingen ad Th. Bartholinum perscripsit. vid. hujus *Epist. med. Cent. IV. Epist. 43. p. 47 seq.* Quædam gravida profluvium menstruorum in majori quantitate, quam aliis temporibus, patiebatur, & sanitatem non obnubilavit, scribit Reinerus Solenander *Cons. med. Sect. V. Cons. 15 fol. 492* §. *38.* Et §. *seq.* ita pergit: Similem ego novi & curæ interfui, prope Grevenbruchum, quæ jam vicina partus patiebatur gravissimum profluvium menstruum, ut magna concreti nigrique sanguinis frusta excernerentur, & tandem convaluit. Illustrissima quædam comitissa gestationis tempore sæpe fluxum sanguinis ex utero inordinatum passa est, qui remediis convenientibus interceptus multoties; Idem eandem tempore legitimi partus adoritur copiosissimus, ita ut post partum, quamvis felicissime & sine magna difficultate editum, diutius continuans, paulò post

exspi-

exspiraverit, juxta Paul. Spindler. *Obs. 67. p. 125.* Anno 1669. Lugduni Batavorum plurimis matribus, ob peculiarem siderum aut athmosphæræ καταστασιν toto graviditatis tempore menses fluebant, sed æquo ordine, nonnullis etiam paucis ante partum mensibus. Illæ autem feminæ, quæ sic affectæ erant, a morbo epidemio, qui eo anno luctuosissimo totam urbem sine discrimine vastabat, degebant immunes, cum alias ejus sexus fere omnes laborarent, annotante Johanne Nicolao Pechlino *Obs. phys. med. Lib. I. Obs. 36. p. 84 seq.* vid. etiam *M. N. C. Dec. I. An. 9 & 10. Obs. 29. p. 86.* Præcipua etiam matrona, extra Hollandiam degens, plethorica admodum & corpore tenui, ab ipso usque impraegnationis initio, continuo sanguinis fluxui fuit obnoxia, qui singulis itidem mensibus novo augebatur genitali effluvio. Plurimi itaque consulti medici gravidam non credidere: ipsa tamen paulo post septem mensium fœtum edidit, juxta Corn. Stalp. van der Wiel *Obs. rar. Cent. prior. Obs. 76. p. 332 seq.* Cum autem ab ejusmodi gravidarum fluxu menstruo vel hæmorrhagia uterina, secundum hoc exemplum, maxime metuendus sit abortus, non immerito medici practici, pro impediendo hoc infortunio, mature gravidis, imprimis si fuerint plethoricæ, venæsectionem in brachio suadent; de qua alibi, de abortu, plura videbimus.

§. 8.

Nonnunquam etiam occurrunt exempla mulierum, quæ nunquam, nisi gravidæ fuerint, menstruum fluxum sunt expertæ. Scribit scilicet Henricus Snelle *Theor. mechan. Delineat. Part. II. p. m. 106.* impraegnatas & lactantes mulieres semper deficere in menstruatione, falsissimum est; plurimæ enim ad ultima usque partus instantis tempora hosce patiuntur fluxus, perstante fœtus & matris integerrima sanitate, adeoque falsus est Hippocratis *Aphorismus 60. Sect. V.* Imo aliquæ menstruis suppressis detentæ præter morem vulgarem, tunc & non ante hæc admittunt, postquam impraegnatæ fuerint, ut mihi retulere viri in re medica versa-

Menses non nisi in gravidis.

tissimi. Tale exemplum refert etiam Christophorus Rœslerus *M. N. C. Dec. I. An. 3. Observ. 348. p. m. 555.* Nimptschii, molitoris uxor est annorum viginti quatuor, ea hoc anno 1597. octo annos habuit maritum, & illi nunquam fluxerunt menses, nisi cum prægnans esset, & cum fluere inciperent, jam certa erat, quod esset prægnans. Aliud exemplum generosæ matronæ, tanquam de infallibili imprægnationis signo, communicat Johannes Georgius Hoyerus *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. V & VI. Obs. 75. p. 335.* Femina scilicet in diæta laute vivens menses quidem in virginitatis adhuc annis ordinarie observarat, quos vero post matrimonium contractum, & in illo nunquam extra imprægnationis statum, cum optima tamen de reliquo euphoria & sanitate non experta, sed tantum gravida aliquoties facta, tanquam certissimum imprægnationis & conceptionis inchoatæ signum, menses per totum gestationis tempus, legitimo tempore, ad felicem usque partum passa est; quo partu præterlapso & lactatione peracta menses iterum sine ullo futuro sanitatis incommodo unquam porro fluere & continuare, sed contra potius dictum factum sponte subsistere annotavit. Optime etiam Johannes Jacobus Harderus *Apiar. Obs. 84. Schol. p. 321.* tyrones & chirurgos admonet, comparente sanguinis tali profluvio, ad enitendum feminas temere adigendas non esse, fœtu etiam maturo existente, sed expectandum tantisper, ne ejus fluxum concitato spirituum motu magis promoveamus; neque etiam noviter nuptas, isto comparente, non concepisse imprudentius dicere debere; novimus enim, addit, quibus reapse gravidis sanguis ex utero manavit, & quidem aliquibus ad medium usque gestationis tempus.

§. 9.

Contra maculas faciei &c. Nil quoque certi de graviditate a signis, tam externis, quam internis, post uteri orificii interni occlusionem menstruique sanguinis suppressionem apparentibus, concludi poterit, cum talia symptomata aliis quoque feminis, non gravidis, sed sola mensium ob-

obstructione, ventriculi vitiis, cachexia &c. laborantibus vulgaria esse soleant. His signis annumerantur maculæ in facie, ephelides dictæ; quod signum inter potiora a Cagnolo relatum, juxta Paul. Zacch. *Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. n. 32. fol. m. 90.* si quod aliud vanum ac fallacissimum est, & quod non modo certi aliquid promittere non potest, sed neque quicquam probabilis; cum & plurimæ gravidarum tales maculas non habeant, ut quæ mares gerunt, imo neque omnes quæ femellas in utero habent; & multæ non prægnantium iis maculis deturpentur, præsertim quæ aut non debito modo, aut non sufficienter purgantur. Et secundum Georgii Franci *Annotat. in h. l.* recte hoc refutat Sanctorius, cum signum hoc neque omnibus, neque semper competit. & per consequens nullum nexum necessarium & per se cum prægnantibus habet. Quare cum lentigines nunc sint in prægnantibus, nunc absint, nunc invadant mulieres ob retentos menses, nunc cacochymicas & melancholicas tantum, nexum necessarium cum utero gerente habebunt, quantum luna cum crustaceis. Item Casparus Bravo de Sobremont *l. a. p. 200.* inquit: Hippocrates asserens, non reperiri tales maculas, dum fœtus est masculus, comprobat, non esse necessarium prægnantiæ signum, & quod in sanis, & non redundantibus cacochymis succis adhuc nec in femellis accidat, & quod superveniat ex succis cacochymicis in obstructis viris & feminis, & in valetudinariis sine prægnantia, & cum fiant a pravis humoribus maculæ, sicut & vitiligo & alii faciei mutati colores, dicendum non esse accidens quarto modo prægnantiæ proprium, sed ob alias causas commune. Nec minus ventriculi vitia, parva digestio & vomitus, rerum incongruarum appetitus seu pica & malacia, nausea & antipathia, faciei color albidus &c. fallacissimum sunt imprægnationis signum, quia talia symptomata non solum puellis ante menstruationem, sed etiam virginibus illibatis, post mensium suppressionem & chlorosi laborantibus, quandoque etiam ipsis maribus, post stomachi totius-

ve corporis morbos obvenire solent superveniente nunc horrore, nunc incalescentia, cum gravitate capitis & variis supra recensitis symptomatibus, quæ etiam nec solis, nec omnibus gravidis feminis, sed iis tantum feminis ac maribus, in quorum ventriculis varii vitiosi humores sunt collecti, observantur.

§. 10.

Contra mulsam. Neque ex Hippocratis pro agnoscendo graviditatis signo propinata mulsa certum signum desumi potest, quia flatus & tormina in intestinis excitat, quod periculosum est; hinc scribit Paulus Zacchias *Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. n. 49. fol. 91.* hoc experimentum, ut cæteris quibusque securius, a cæteris omnibus posterioribus proponitur, cum tamen adeo incertum & fallax sit, ut in non assuetis mulieribus, & in iis, quæ obstructione laborant, facillime tormina provocare valeat, præsertim si a cœna propinetur, ut jubet Hippocrates. Præterea quam periculosum sit, tormina in prægnantibus excitare, vel ipsæ obstetriculæ noverunt, cum ex his facili negotio subsequi possit abortus. Adde quod mulsa per se etiam menstrua provocat, nam & urinam ciet; quæ vero urinam cient, etiam menstrua provocare possunt, & quæ menstrua provocant, abortum absque dubio causare solent.

§. 11.

Contra urinam. Quantum pro signo prægnantiæ supra ex urina desumptis experimentis fidendum sit, menstrat Ludovicus Bonaciolus *l. a. p. 251.* His ego, inquiens, experimentis sæpius egregia hercle frustratione usus (vel quia indiligenter exercuerim, vel forte, quia res ita sese habet) irrita fallaciosaque comperi. Quæ & alia pleraque, quanquam in universum omnibus horis hominis vita crediderit (nec credere senserit) viritim tamen sapientissimi cujusque fides plane respuit. Johannes Varandæus *de Morb. Mulier. Lib. II. cap. 2. Oper. fol. m. 584 seq.* de dubio hoc signo sequentia habet: Urina ex Avicennæ placito primis quatuor mensibus cruda, aquosa vel decolorata profunditur; sequentibus vero spissa, colorata &

quasi

quasi ignita. Practici superioris ævi, quibus cura fuit ex urinarum contemplatione omnia augurari, impraegnationem statim deprehendunt ex urina albicante, in cujus medio apparet nubecula subalbida vel ei inspersa sunt velut fragmenta & flosculi bombacis vel lanæ recens carptæ. Alii dicunt in summo urinæ apparere circulum versicolorem instar iridis &c. Sed hæc cum multis affectibus possunt esse communia. De quæstione, an ex urina possibile sit, gravidam esse mulierem, certo agnoscere? prolixe agit, variis tamen rationibus atque autoritatibus negativam defendit Casparus a Reies *Camp. Elys. Quæst. 49. p. 605. 612 seqq.* Secundum Nicol. Venette *l. a. p. 37 seq.* L'urine ne nous peut donner tout au plus, que des marques de l'estat des parties, d' ou elle vient, & dela disposition de celles, par où elle passe. Comme elle ne traverse pas la matrice, & qu' elle ne fait, qu' effleurer son cou, quelles conjectures peut-on faire par cet excrement, si ce n'est dela disposition de la vessie, des reins & des parties superieures? Toutes les experiences, que l' on fait ordinairement avec de l'urine, sont superstitieuses, tout ce que l'on met dans la matrice, est dangereux, &c. Et *p. 370.* inquit idem: de tous les signes il y en a de trés-legers & de tres-ridicules, car de penser, que l'on puisse découvrir la grossesse d'une femme par ses urines, c'est ce que je ne saurois me persuader. Je say bien jusques où l' avarice des hommes a poussé cette curiosité, mais les differentes opinions, où ils sont sur ce sujet, me font justement douter de la verité de leurs experiences. Ad quæstionem, an uromantæ graviditatem ex urina videre possint? ita respondet Theodorus Craan *Tr. de Homin. Cap. 162 p. 715.* Graviditatem uromantæ ex urina noscere & prædicere se posse non parum gloriantur, si autem partes consideramus, ex quibus urina provenit, nec non particularum diversitatem, ex quibus constat, ejusque separandi modum, impossibile esse putamus, ut graviditas ex ea nosci possit; alia deprehenditur via esse, quæ ad vesicam, alia, quæ ad uterum tendit; non attingit

urina partes generationi inservientes, nec cum iis ullam communionem habet, quomodo igitur potest urina indicare graviditatem? Ex nostris principiis posset signum peti, propter spiritum seminis masculini, sanguinem feminæ imprægnantem, qui aliquam posset in urina differentiam ponere, ex qua posset signum graviditatis peti, sed dicimus, exiguam quantitatem spiritus seminis masculini distributam per totam massam sanguinis feminini, lege circulationis, non posse crassis oculis uromantam in urina conspicere: illi inspiciunt quasi urinas, per totum graviditatis tempus etiam redditas, ex iisque hoc concludunt, sed quomodo hoc fieri potest, cum tam exigua copia spiritus seminis masculini non possit tam diu urinas inficere, ut inde signum petant de graviditate? Sed quid multis opus est? experientia ipsos satis confundit, nec non pudore suffundit. Fatetur equidem Georgius Francus, se multoties in gravidarum, cætera sanarum, urinis, maxime posterioribus mensibus, observasse, quod superficiei in urina corona quasi quædam pinguior & oleosa innataverit: Id quod ipsum raro fefellerit &c. vid. ejusdem *Annot. in Paul. Zacch. Quæst. med. leg. Lib. I. Tit. 3. Qu. 2. n. 25. p. 95.* quo loco tamen ipse Zacchias ita pergit: De urinarum fallacia pluribus agere, inanis opera esset, veluti inane est, quicquid ex earum qualitate deprehendendum nobis promittunt nonnulli auctores; non minus enim ex urinis prægnantem esse mulierem, quis unquam cognoscet, quam si ex iisdem urinis intimas atque occultas ejusdem mulieris cogitationes expiscari velit; & deridendi sunt tanquam falsi impostores, audaces illi ac omnino imperiti medici, qui ex urinæ solius inspectione tale quid se conjicere jactant; quibus tamen si nesciis urinas virorum aut brutorum conspiciendas objicies, prægnantiam etiam in viris aut brutorum maribus præsentem esse judicabunt. Utrum ex urina conceptus, uti vulgo creditur, possit dijudicari? contradicit Felix Platerus *Quæst. medic. parod. Semeiot. n. 69. p. m. 106.* vid. etiam Franc. Valles. *Controv. med. Lib. III. cap. 28. fol. m. 168 seq.*

Conr.

Conr. Barthold. *Behrns Tr. de Constitut. Rei med. Lib. III. Tit. 2. p. 167 seq.* Joh. Christ. Bitterkrauts *Klag-Thræn. der Artzney-Kunst. cap. 10. p. m. 300 seqq.*

§. 12.

Lac in mammis pro signo prægnantiæ vulgo haberi, supra adduximus, cui tamen sententiæ a veteribus & neotericis medicis contradicitur, & quidem ex ea ratione, quia interdum etiam feminæ illibatæ, multoque minus utero gerentes, lac in mammis habere deprehenduntur. Primo enim ex infantium utriusque sexus recens natorum papillis aquosum lac sæpe numero exstillare præter experientiam docet Thomas Cornelius, Consent. *Progymn. phys. 6. p. m. 222.* De lacte puellulæ papillis emulcto refert Joannes Rhodius *Obs. med. Cent. II. Obs. 37. p. 72.* quod anno 1624. calendis Februarii in Theatro anatomico, Spigelii jussu obstetrix puellæ octo dies natæ papillis lac expresserit. Julius Cæsar Baricellus in duobus filiis suis, in primis diebus a partu observavit, ab obstetrice mammillas contrectatas lac impulsu (magno multorum stupore) emisisse: Idque in aliis etiam observavit, *vid. ipsius Hortul. genial. p. m. 323 seq.* Prodeuntes nuper infantes serosum liquorem lacteum ex papillis profundere, scribit Thomas Bartholinus *Anatom. renovat. Lib. II. cap. 1. p. 333.* Mulieris cujusdam puellum enixæ, qui per mensem integrum plurimam lactis copiam turgidis papillulis reddebat, ex Cardano meminit idem Bartholinus *Epistol. med. Cent. III. Epist. 38. p. 142.* Filiolæ duarum septimanarum papillæ per octo & amplius dies album præbebant liquorem lactis æmulum, teste Johanne Schmidio *M. N. C. Dec. I. An. 8. Obs. 86. p. 144.* Sequentem observationem refert Daniel Crügerus *M. N. C. Dec. II. An. 9. Obs. 139. p. 241.* Vocatus sum nuper ad mulierem quandam infantem sexus feminei lactantem, ut infantem hanc curarem, quæ & ipsa lac copiosum in mammis habebat; mammæ hujus infantis pomum Borsdorfianum magnitudine æquabant, e quibus sponte sua quotidie lac promanabat, imo

Contra lac, quia reperitur in infantibus.

si

si subsisteret, coacti sunt illud exprimere, & quidem ad uncias tres vel quatuor; Infans erat octodecim septimanarum, imo mater sæpius lac in adstantium faciem petulanter ejaculabatur. In infantulis recenter natis ex uberibus lac effluxisse, sibi obstetrices retulisse, ait Johannes de Muralt. *in suo Vademec. Exercit. I. p. 15.* item Josephus Lanzonus *M. N. C. Dec. II. An. 10. Obs. 144. p. 231.* Femina quindecim annos sterilis infantem masculum peperit, qui primo mense lac copiosum e papillis emisit, quod obstetrices, dum inepte repellentibus avertere tentarunt, per vomitum eduxerunt, uti ex Cardano refert Olaus Wormius in Thom. Bartholin. *Cist. med. Locul. 23. p. 251.* Inquit etiam Jacobus Primirosius *Destruct. Fundam. medic. Plemp. Sect. III. cap. 4. p. m. 58.* se in pueris guttulas, quæ colore, consistentia, sapore fuerint verum lac. Et Antonius Deusingius *Dissert. de Lact. Sect. I. §. 17. p. 326.* ait: Notum quoque est, infantibus recens natis, non femellis modo, sed & masculis, lac in uberibus per aliquot dies quandoque septimanas colligi, quod nisi recte curetur, quandoque gravia symptomata, inflammationes vel suppurationes aliaque incommoda infert: ut non semel mihi observare contigit; ac præterito quidem anno in filiola recens nata, cui ex lacte in mammilla restagnante suppuratione gravi oborta universa mammilla glandulosa substantia periit.

§. 13.

In virginibus. Deinde etiam adultiores puellæ sive virgines, quæ neque coitum neque conceptionem sunt perpessæ, lac in mammis habuisse sunt observatæ. Miraculis enim annumeratur in vita S. Christinæ, quod, cum a necessariis contemneretur, hique ipsi cibum negarent, propriis ab uberibus, tametsi virginalibus lacte se nutrierit, neque in parvo temporis intervallo, nam ad hebdomadas novem suo hujusmodi virginali & admirando lacte alia est, uti ex Surio recenset Simon Majolus *Dier. Canicul. Colloqu. IV. fol. m. 50 seq.* Extra miraculum, & quidem a mensium suppressione in virginum

mam-

mammis lac generari, concedit Hippocrates *Sect. V. Aphor. 39.* Si mulier, inquiens, quæ nec prægnans est, nec peperit, lac habeat, ei menstrua defecerunt, vel juxta Heurnii versionem: si mulier neque prægnans neque puerpera lac habeat, huic suppressa sunt menstrua. Ex eo lacte, pergit Heurnius, *p. 370.* significatio est boni sanguinis & integræ mammarum partis, quæ lac facit. Bonus is est sanguis, qui est dulcis, purpureus, mediocriter crassus. Hinc adeo accidit, ut si virgines hujusmodi sanguine abundent, & ab ea sanguinis copia menses supprimantur, nisi ejusmodi plethora aut sanguinis emissione, vel vomitu, vel per hæmorrhagiam, aut per hæmorrhoides, vel per dysenteriam haimatoden excernatur: & si his mammæ calidiores fuerint & atterantur, eo aliquando is poterit decumbere & in lac converti. Quin interdum attritu papillarum viris lac etiam nascitur, ubi ea sanguinis supellex. Nam lac solum est elegantior pars sanguinis, quæ a glandulis mammarum in alborem abit. Sed non ita copiosum id lac manat, quod mulieribus extra graviditatem ac lactationem evenit. Quod tamen rarum est in virginibus, nam providentia naturæ (quæ vis quædam est a Deo insita) gignitur lac in mammis, fœtus causa. Hippocrati consentit etiam Avicenna, qui secundum Caspar. de Sobremont *l. a. p. 199.* & Casp. a Reies *Quæst. 47. p. 575.* inquit: Quandoque aggregatur lac in mammillis puellarum absque imprægnatione, & absque eo, quod genuerint, & hoc proprie, quando retinentur menstrua. Ast secundum meam editionem verba Avicen. *Lib. III. Tom. XII. cap. 3. fol. 287. b.* ita sonant: quandoque aggregatur lac in mammilla, absque prægnatione, & proprie, quando retinentur menstrua.

§. 14.

Quoad exempla virginum, quarum in mammis lac deprehenditur, refert Alexander Benedictus *de Partib. Corp. human. sive Anatom. Lib. III. cap. 4. Oper. p. m. 595.* se vidisse mulierem, cui etiam, cum virgo esset, quoniam infœcunda erat, menses substi- *Exempla.*

terant, lacte semper diffluentem. Sequentem observationem recenset Christophorus a Vega *Commentar. in Hippocr. Aphor. Lib. V. Aphor. 39. fol. m. 646.* Vidimus puellam Burgensem, cui mensibus suppressis lac mammis inerat. Medicus vero, cui res fuit commissa (accusabatur enim ab hero) constantissime affirmabat: Ipsam gravidam esse, quam ego coram hero & aliis defendi, fieri posse dicens, ut lac habeat mulier ex sola mensium retentione, citra conceptionem. Tempore tamen novem mensium transacto manifeste constitit, mulierem honeste vixisse & virginem esse, cui aliquibus postea diebus menses profluxerunt. De virgine lactante observationem annotavit Philippus Salmuth *Cent. I. Obs. 92. p. 55 seq.* Serva quædam curam agit infantis, atque illum in eodem secum lecto reponit: ac, prout petulcæ quandoque solent esse, mammam sugendam frequenter exhibet. Sistuntur menses: lac vero in mammis gignit, lactat. Rodericus a Castro, Lusitanus, vidit & curavit Hamburgi probis & inculpatis moribus virginem, cui & menses suppressi erant, & tamen alba ac multa purgamenta ex utero fluebant, & ex mammillis lac copiosum, ita ut ipsius cognatæ de integritate etiam dubitarent, quas tamen rationibus placavit Rodericus, cujus *vid. Medic. Politic. Lib. IV. cap. 12. p. m. 260.* Teste Petro Foresto *Obs. med. Lib. XXVIII. Obs. 77. Schol. f. m. 761.* Hugo medicus semel se lac in virgine vidisse affirmabat: Et Ericius, Foresti collega, se ter hoc ipsum observasse referebat. In Bleckingia Scaniæ provincia puella quædam nubilis stupri accusabatur expositique infantis mater traducebatur. Videbatur suspicionem conceptam lac augere; quo mammæ sororiantes diffluebant. Illa vero ad causæ æquitatem & innocentiam provocatura unico argumento judicum sententiam suspendit. Naturalem enim sibi lactis esse proventum prætendebat, & a primis incunabulis semper familiarem. Puellæ fidem firmavit frater illius minorennis, qui pari ubertate turgidas lacte papillas produxit. Magistratus jussu res ad medicos Hafnienses devoluta est, qui & exem-

plis

plis & rationibus inducti virginibus nonnullis incorruptis lac asseruerunt, adeoque puellam intentato crimine liberandam uno ore censuerunt, referente Thoma Bartholino *Histor. Anatom. Cent. I. Histor. 27. p. m. 38.* vid. etiam *ejusdem Anatom. renov. Lib. II. cap. 1. p. 333.* Ancilla quædam post mortem dominæ suæ infanti relicto ejulanti quandoque mammas porrexit, sicque tempore per suctum infantis lac ipsius nutrimento sufficiens habuit. vid. Christoph. Helwig. *Obs. med. Part. IV. p. 242.* Simile fere exemplum refert Nicolaus Venette *de la Generation de l'homme Part. II. cap. 1. Art. 3. p. m. 91.* his verbis: L'an 1670. Madame la Perere fille de Monsieur Desperence, qui avoit une petite fille de deux mois à la mammelle de sa nourrice, s'embarqua avec precipitation avec son enfant, croyant, que sa nourrice s'étoit embarquée auparavant. Mais n'ayant pas trouvé sa nourrice, qui étoit volontairement demeurée à terre, elle fut obligée de nourrir son enfant avec du biscuit, du sucre & de l'eau, dont elle faisoit une pappe. Cette enfant ne se contantoit pas de cet aliment. Elle incommodoit par ses cris tout l'equippage, principalement dans la nuit. Pour cela on conseilla à la mere de faire amuser son enfant au teton d'une jeune negresse son esclave de 16. ou de 18. ans. Mais l'enfant ne l'eut pas plûtost têtée pandant deux jours, qu'elle luy fit venir suffisamment du lait, pour se nourrir. Et cette enfant avoit toûjours esté nourrie par le lait de la negresse vierge. Mater quædam illustris ob omnimodum papillarum in mammillis, legitime alias constitutis, defectum infantem suum nolens volens nutricibus mercenariis per quatuor mensium spatium exponere cogebatur. Pertæsa hinc pessimæ hujus farinæ hominibus, pulmentis, jusculis ex cerevisia & lacte coctis aliisq; alimentis accommodatis infantem alere decernebat. Amita vero ipsius, virgo, septendecim præterpropter annorum, cum ipsa habitans ejulatus infantilis juste miserta infantem clandestino mammillis suis sororiantibus applicavit, ex quibus quidem puerulus sufficiens lac elicuit, herniam vero ex-

inde graviſſimam & brevi ex ileo lethalem accerſivit, teſte Ambroſio Stegmanno *M. N. C. Dec. III. An. 4. Obſ. 107. p. 225 ſeq.* Isbrandus de Diemerbroec *Anatom. Lib. II. cap. 2. fol. m. 249.* inquit: Laſcivæ & prurientes nonnullæ virgines, libidinoſis cogitationibus totæ intentæ atque hinc mammas ſuas ſæpe contrectantes, ac cum titilloſo pruritu fricantes, interdum virginitate illæſa, lactiferæ evadunt, quales indubitatæ pudicitiæ lactiferas virgines mihi bis videre contigit. Absque dubio etiam tempus, & orgaſmus menſtruationis absque graviditate ad lactis generationem aliquid contribuere poteſt; uti ex Johannis Ludovici Hannemanni obſervatione de periodica lactis in mammis mulierculæ non gravidæ, neque lactantis præſentia colligere licet. Mulier ſcilicet quædam marito juncta vivebat, ex quo ante quinquennium puerum ſuſceperat & enixa erat. Hæc quoties menſtruorum patiebatur fluxum, etiam mammæ ejus magna lactis copia turgebant, ut illud exinde in longum ſpatium ejaculari ac emulgere quiret. Menſtruorum autem fluxu deſinente, & ille lactis fons exareſcebat, vid. Nov. Literar. maris Balthic. *An. 1700. menſ. Februar. p. 55.*

§. 15.

in vetulis. Vetulas etiam quandoque, quibus prolem ſuſcipiendi nulla ſpes ſupereſt, per ſuctionem iterum lac in mammis recipere, ita ut etiam infantibus illud præbere poſſint, autores annotarunt. Inquit enim Ariſtoteles *de Hiſt. Anim. Lib. III. cap. 20. f. 383.* non prægnantibus aliquando, ſed raro, eduliis quibusdam efficitur, ut lacteſcant, etiam quibusdam mulieribus natu majoribus, ſuctu frequentiore lac prodiit & copia tanta, ut infantem enutrire potuerint. Id quod etiam recentiores autores confirmant. Teſte etiam Henrico ab Heer *Obſ. 14. p. 146.* femina quædam Odo Joſaii in tertio partu extincta vivum pupillum relinquebat. Johanna Odæ mater, quinquagenaria major, miſerata nepotulam ejulantem, aridas jamdudum ab undecim annis mammas ori ejus applicat, ſugit infans, cum immani omnium ſtupore, lactis magnam copiam elicit,

elicit, idque multis post mensibus continuat, dum adolesceret, commodeque alios cibos potumque admitteret. Vianæ in diversorio ante portam sito, cui caput porcinum pro insigni est, mulier caupona, non diu post obitum mariti, peperit, atque brevi post puerperium extincta est, superstitem relinquens infantem suum sanum: Cumque illi res angustissima domi superesset, ejus mater, nominata Johanna Vuyltuyt, etsi & ipsa egena præ paupertate nutricem conducere non posset, tamen infantis filiæ suæ miserta, eundem enutriendum suscepit ætatis suæ anno sexagesimo sexto: cum autem eum vagientem, summa cum miseratione, mammis suis aliquoties apposuisset eique papillam sugendam obtulisset, per fortem illam imaginationem, & desideriosam de nutriendo infante cogitationem, mammæ lac dare cœperunt, idque paucis diebus tanta copia, quæ nutriendo infanti abunde sufficeret, ita ut vix aliis alimentis indigeret: atque sic cum omnium admiratione infans lacte hujus vetulæ (cujus mammæ a plurimis annis exaruerant & conciderant, jamque rursus, tanquam juvenculæ, de novo intumuerant) optime nutritus fuit: Cujus rei memoria hodie apud multos dicti oppidi cives superest; uti refert Isbrandus de Diemerbroec. Amato Lusitano *Curat. medic. Lib. I. Cur. 47. fol. m. 81.* visæ sunt mulieres, quibus menses ob ætatem grandiorem suppressi erant, & tamen illis lac copiosissimum ad mammillas devenit, solo puerorum suctu, quos postea lactarunt, & ad annum & plus, ac si pepererint, eos tractarunt. Ex iis autem mulieribus una Ferrariensis ætatis quinque super quinquaginta annorum fuit; altera vero nobilis apud Lusitanos Santarenensis, nata annos prope sexaginta. De lacte solius suctus ope in mammas excito sequentem observationem refert Franciscus Bouchardus *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 10. p. 14.* Sunt aliquot anni, cum in vico rusticana quædam, ac certe piissima vidua, prope sexagenaria, bimestris infantuli repertitii nutricationem apud se motu charitatis aggressa, suas quondam flaccidas, ad ejus sedandos

vagitus, primis diebus accommodarat ita mammillas, ut lacte paulo post frequentis & avidi suctus occasione tandem excito, septem illum ad hebdomadas aluerit, & plures, opinor, ad menses aluisset, alienigenum nisi casus alumnum submovisset. Meminit etiam Johannes Muraltus *Colleg. Anat. Lect. 3. p. m. 55 seq.* se novisse feminam sexaginta quatuor annorum, quæ quotidie in conspectu hominum ex mammis suis lac exprimere non erubescebat. vid. etiam *ejusdem Hippocrat. Helvet. p. 317.* Cognovit etiam Julius Cæsar Baricellus mulierem, Victoriam nomine, eamque honestam & bene morigeratam; huic in anno quadragesimo quinto menstrua cessarunt, & ipsa fausta valetudine vixit. Cum autem sexagesimum fere annum attingeret, ecce illi menses rubei bonique coloris rediere, uberaque, quæ prius flaccida erant, more virginum, turgidula facta sunt lactisque tanta copia impleta, ut impulsu ferretur: quare ut puerulum filiæ suæ lactaret a Baricello admonita est. *vid. ejusd. Hortul. genial. pag. m. 349 seq.* In Loyse Bourgeoise *Hebammen-Buche Part. I. cap. 1. p. m. 26.* mentio fit feminæ quinquagenariæ, per totam vitam nunquam gravidæ, lac nihilominus in mammis habentis. De avia quadam, quæ mortua filia neptem uberibus admovit sugereque permisit, ac tandem nutrivit abunde, cum tamen admodum vetula & siccissima esset, uti ex Bodino refert Casparus a Reies *Quæst. 47. n. 6. p. 576 seq.* v. etiam Steph. Blancard. *Collect. Cent. II. Obs. 83. p. 245.* De lacte ex mammis non gravidæ, nec puerperæ nec lactantis observationem communicat Ehrenfried Hagendorn *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 136. p. 246.*

§. 16.

in maribus.

Imo non solum in mulierum non gravidarum vel parientium, sed etiam in viroum diversæ ætatis mammis lac apparere præter exempla de infantibus maribus, lac habentibus, varii testantur autores: Vidit enim Hieronymus Cardanus Jannæ Antonium Benzum ex oppido portus Mauricii, annum agentem trigesimum quartum pallidum, barba rara, pingui habitu, e cujus mam-

mammillis lactis tantum profluebat, ut infantem ferme lactare potuisset: nec solum effluebat, sed impulsu ferebatur. Miles hic erat, & non levia tota vita passus incommoda, uti refert Cardanus *de Subtilit. cap. 12. fol. m. 366.* In maribus etiam lac fieri posse, scribit Aristoteles *de Histor. Animal. Lib. I. cap. 12. fol. 357.* De juvene, cui mammillæ præter sexus naturam adeo turgebant, ut quandocunque libuerit, merum lac ex illis guttatim exprimere potuerit, vid. Johann. Helwig. *Obs. 135. p. m. 369.* & Lucas Schrœckius in scholis ejusdem observationis, obesi & quadrati habitus juvenem in academia Salana nosse refert, qui prominentibus e mammis suis lac exprimere poterat. Alii studioso & quidem medicinæ fere per anni spatium e sinistræ mammæ papilla lacteus liquor quotidie sine ullo dolore & acrimonia sponte exstillabat, quod Simon Scholzius oculis suis vidisse testatur, *v. M. N. C. Dec. I. An. 2. Obs. 135. p. 218.* & Theoph. Bonet. *Medicin. septentr. Part. II. fol. 163.* Vidit etiam Johannes Schmidius tale exemplum in juvene quodam τετραγόνῳ, Joachimo Christophoro Riccio, cognato suo, cui mammæ protuberantes compressæ lac reddebant copiosum, aquosum tamen; sæpius etiam spontaneo fluxu indusia madefaciens. *vid. M. N. C. Dec. I. An. 8. Obs. 86. p. 143.* de viro quodam mammoso Tubingæ lac emittente, vid. Georg. Hieron. Velsch. *Exotic. Curat. Chiliad. II, Obs. 302. p. m. 325.* Refert etiam Emmanuel Stupanus *Aphor. physiolog. pag. m. 53.* sibi quoque sedecim circiter annorum fuisse fratrem, cui, per certa intervalla, ex mammillis, leviuscule compressis, lacti simillima profluxerit substantia, albida copiosa. Et Petrus Borellus ait *Histor. med. Cent. I. Obs. 49. p. 55.* se agnovisse hominem, qui lac e mammis coram se effuderit. De quibusdam, qui purgationes muliebres ordinata vicissitudine patiebantur ac lac in mammillis gignebant, vid. Thom. Bartholin. *Cent. V. Hist. 33. p. 55.* Lac nonnullis viris post pubem exprimi & per suctum frequentiorem crebramque ac multam contrectationem prodiisse, non semel se conspexisse ait Andreas

dreas Vesalius *de Corpor. hum. Fabric. Lib. V. cap 18. fol. m. 424.* Syrum quendam, cui filius infans mortua conjuge superérat, ubera sæpius admovisse, ut famem filii vagientis frustraret, continuatoque suctu lacte manasse papillam, quo exinde nutritus est magno totius urbis miraculo, ex traditione M. Maripetri sacri ordinis equestris, recenset Alexander Benedictus *de Part. Corp. hum. Lib. III. cap. 4. Oper. fol. m. 395.* Exemplum etiam viri lactiferi, qui satis obesus & pinguis continua pressione mammarum ita easdem assuefecit, ut lac funderent, quoties voluerit, sæpe cum adstantium muliercularum risu & admiratione, refert Abrahamus Cyprianus *Epistol. de Fœt. tubar. p. m. 23.* Accepit etiam Santorius a Quinto Bononianne, præceptore suo, se novisse quendam Calabrum, qui mortua uxore, cum præ inopia nutricem non valeret conducere, suo lacte prolem propriam aluit. vid. Albert. Kyper. *Anthropol. sive univers. Medicin. contract. Lib. I. p. 490.* Et Isbr. de Diemerb. *Anat. Lib. II. c. 2. f. 249.* In tota quadam prosapia in Dania tam viros, quam virgines copiosum lac ex mammis fudisse, ex Thoma Bartholino refert Theodorus Craan *de Homine cap. 165. p. 727.* vid. Th. Bartholin. *Hist. anat. Cent. I. Hist. 27. p. 333.* Vidit etiam Hieronymus Eugubius aliquando viros, qui in uberibus habebant lac, quod exprimendo emittebatur, uti ex ejusdem libello de lacte allegat Antonius Deusingius *Dissert. de Lact. §. 19. p. 327.* Commemorat etiam Petrus Laurenbergius *Acerr. Philolog. Cent. III. Hist. 82. p. m. 489.* se anno 1610. Parisiis contubernalem quendam Gallum habuisse, qui ex mammis suis, quoties ipsi placuerit, tantam albi atque perfecti lactis copiam exprimere poterat, quanta ad aliquot vascula stannea minora, *Commentchen* dicta implenda requirebatur. Fortasse est eadem observatio, quam refert Johannes Helwigius, *Obs. 135. p. 369.* inquiens: Cum Monspelii in Gallia studio medico vacarem, narravit mihi Gothofredus Zehmen, Schleusingensis, vir-juvenis doctus pius & fide dignus, quod Parisiis juvenem viderit, cujus mammillæ præter sexus naturam adeo

eo turgebant, ut &, quandocumque libuerit, merum lac ex illis guttatim expresserit. Et Nicolaus Venette *de la Generat. de l' homme Part. II. Art 3. p. m 90 seq.* idem confirmat his verbis: J'ay demeuré plus de quattre ans a Paris avec un honnete homme medecin, qui s' appelloit Roinette. Il étoit sanguin de temperament, & il étoit agé d' environ 30. ou 35. ans. Quand il pressoit la mammelle & le mammelon, il en faisoit sortir de cueillerées d' une humeur blanchâtre & laitée, qui eust peu sans doute nourrir un enfant, si elle eut esté succée. Judæo cuidam, cum, uxore mortua, nutricem ob pauperiem conducere nequiret, ex speciali gratia Deum proprias mammas lacte sufficienti implevisse, ex Buxtorfio refert Rosinus Lentilius *Jatromnemat. Part. II. cap. 23. p. 489.* Quendam militem in oppido *Wansleben* infantem, mortua conjuge, lactasse, ex relatione Andreæ Ernesti Evers communicat Johannes Ludovicus Hannemannus *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 120. Sch. p. 239.* Et de sexagenario lactante sequentem historiam *ibid. App. p. 60.* recenset Christianus Franciscus Paullini; scilicet Parochus quidam paganus, vir devotus, ex nundinis hebdomadariis aliquando rediturus, prope pagum suum, sub crepusculo, retro dumetum audiit vagitum infantis. Accessit propius &, Christiana misericordia tactus, expositum pusionem tollit, rens, forte a puellis, quarum curæ commissus, ludos inter, ex negligentia derelictum esse. Fama ocyus omnes casas pervolitante mater desiderabatur. Altero die de cathedra publice annunciat suis, monens, ut vicinos interrogent, quo suæ redderetur matri. Bonus interim senex de alimento puellæ pie sollicitus, obtestatur quasdam lactantes in villa feminas, ut & misellæ huc & famelicæ ubera charitatis alternatim præberent. Volentes nequibant, quæ poterant nolebant. Sic ipse, ut potest, lacte caprino nutrit alumnam suam, & aliquando noctu in lectum suum reponit flentemque more mulierum pectori admovet. Infans papillas senis sentiens sugit, omni vagitu cessante, subridens ille crebrius hoc

ſtrategemate vagientem permulcet. Tandem creberrimo ſuctu lac ſatis copioſum provocatur, non ſine ſingulari providentia, quæ cuncta gubernat. De viris mammoſis & lactantibus Johannes Rhodius *Not. ad Scribon. Larg. Compoſit. med. p. 143.* ita ſcribit: Naturæ portento. Viri quandoque mammoſi, qualem mihi adoleſcentulo ſub philoſophiæ mitiorisque litteraturæ tirocinio Cantabrigiæ hoſpitem videre licuit ætatis mediæ fuſcum ac troſſulum. Viros etiam lactantes in Ægypto conſpexit Veslingius, dum Cairi quinquennium commoraretur. Hæc & alia virorum lac in mammis habentium vel etiam lactantium exempla allegant etiam Thomas Bartholin. *Vindic. Anat. p. m. 32. item Anatom. Lib. II. cap. 1, p. 333.* Joh. Helwig. *Obſ. 135. p. 369.* Gualter. Charleton. *Oeconom. animal. Exercit. 3. p. 32.* Joh. Schenck. *Obſ. med. Lib. II. f. 305.* Marcell. Donat. *de med. Hiſtor. mirab. Lib. VI. cap. 2. p. 610.* J. C. *Bitterkraut Threnod. Medic. cap. 10. p. 312.* Georg. Franc. *Annot. in Paul. Zacch. Quæſt. med. leg. Lib. I. Tit. 2. Qu. 1. f. 88.* Joh. Bened. Sinibald. *Geneanthrop. Lib. IV. Tr. 2. cap. 6. p. 456 ſeq.* Caſp. Brav. de Sobremont *Conſult. Diſp. apolog. p. 199.* Caſp. Theoph. Bierling. *Adverſ. curioſ. Caſ. 34. p. 64.* Caſp. a Reies *Camp. Elyſ. Qu. 47. p. 578 ſeq.* Chr. Franc. Paullin. *Cynograph. Sect. I. cap. 3. p. 52. M. N. C. Dec. I, An. 2. Obſ. 135. Schol. p. 218 ſeq.*

§. 17.

in viris in novo orbe. Imo in novo orbe & in regionibus orientalibus Africæ ſecundum quorundam hiſtoricorum relationem totæ gentes reperiuntur, apud quas omnes pene viri magna lactis copia abundant, ideoque propriam prolem lacte ſuo alere ſolent, vid. Gualth. Charlet. *Oeconom. anim. Exercit. 3. p. 32 ſeq.* Inquit etiam Johannes Jonſtonus *Thaumatograph. natural. admirand. homin. cap. 5. Art. 2. p. m. 465.* qui novum luſtrarunt orbem, narrant, viros pæne omnes maxima lactis abundare copia. vid. etiam Andr. Laurent. *Anat. Lib. IX, Qu. 2. f. 341.* Et ſecundum Nicol. Venett. *de la Generat. de l'homme Part. II. cap. 1. Art. 3. p. m. 90.* dans l'Orient d'Afrique du côté de

Mon-

Monzambique & du pays des Caffres, si nous en croyons les historiens, plusieurs hommes nourissent leurs enfans du lait de leurs mammelles. In quadam Brasiliæ provincia, Cumucajatam gentem virorum esse tam amplis mammis lacte turgentibus præditam, ut infantibus alendis lactandisque sufficiant, mulieribus illorum econtra parvis virilibusque mammis donatis, ex Cysato refert Casparus a Reies *l. a. p. 579.* quod etiam ex Jacobo Carpensi ibidem confirmat: ex Brasilicis nostris literis cognovimus gentem quandam inventam, ubi viri, non feminæ lactant infantes; his enim mammas esse parvas & vacuas, illis magnas & lactis plenas. vid. etiam *Bitterkraut l. a. cap. 10. p. 314.* item Rosinus Lentilius *Iatromnemat. Part. alt. cap. 23. p. 489.* qui tamen non immerito de ejusmodi historicorum relatione dubitat; talia certe, inquiens, qui prodere non erubescant, in urbe Mentiris dignitatem consulatus jam diu promeriti sunt. Cur enim moderna itineraria de his taceant? Denique tradant alii, quod sine risu (at, ubi, non recordor) legere non potui, monialem carceri inclusam exsuctis propriis mammis per tempus bene longum servatam fuisse. Citius asinos volasse crediderim &c.

§. 18.

Non autem tantummodo in viris & juvenibus hominibus, sed etiam in maribus brutis interdum lac deprehensum legitur. *in maribus brutis.* Catulos enim duos, ex genere, quos ἰχνευτὰς græci vocant, id est, *in canibus.* indagatores, frequenti suctu, ex grandioris canis maris papillis lac evocasse, ita ut ille non sine magna omnium admiratione matris vice educationis munere perfunctus sit, uti ex Cælio Calcagnino refert Marcellus Donatus *de Med. Histor. mirab. Lib. VI. cap. 2. p. 611.* Canis Anglicæ virginis, quæ non prægnans lac habebat, quod ipsa exsugebat, meminit Sigismundus Schnitzerus in Epistola ad Andr. Libavium, in Joann. Hornung. *Cist. medic. Epist. 45. p. 152.* Cui Libavius *Epist. 47. p. 155.* ita respondet: Historiola canis Anglica-

næ, seipsam lactantis sui virginis lacte placet. Virginibus euchymis & bene habitis mulctum crebro id contingere notum est. Canis illa sua ubera sugendo lactis materiam attraxit, & forte ab his, in quorum deliciis est, sæpius est attrectata, cumque affluxum congestionem sensit, tanquam seipsam curatura, quod glutit. Narrat etiam Regnerus de Graaf *de viror. organ. p. m. 93.* historiam de cane admodum pingui, ex cujus mammis felis per aliquot annos lac exsuxit tam copiosum, ut inde fere nutriretur, idque per multos annos, absque quod unquam generasset, imo, quod magis est, coivisset; nam toto tempore, quo eadem coitum appetere animadverterent, illam diligenter custodiebant: nihilominus tandem aliquando canis aliquis domum intrans cum illa coivit, & ab illo tempore felis nunquam lac, quemadmodum antea, ex mammis exsugere voluit. Sequentem observationem de lacte in canicula virgine reperta refert Theodorus Kerckringius *Spicileg. Anatom. Obs. 21. p. m. 50.* In domo alicujus mihi cognatæ alebatur, ut fit, ad delicias canis quædam Melitæa, forma inter paucas commendata; huic, ut sic dicam, coalumna erat felis domestica, quæ quotidiana consuetudine caniculæ facta familiarior, dum, cum illa petulanter ludit, cœpit ore papillas ejus apprehendere, sugere, & eo se lusu sæpius de die oblectare. Canicula omnium, qui in domo erant, testimonio, nunquam mater, nunquam gravida fuerat, & tamen quotidiano isto suctu (quis credat, nisi viderit? ego vidi & ideo narro) papillæ tandem manare cœperunt lacte candidissimo, quo se felis quotidie pascebat, tanta inter utrumque animal petulantia, ut oculi domesticorum castiores diutius non ferentes situs & gestus, quo ludebant, lasciviam, utrumque e domo ejecerint. Prodibat tandem lac istud tanta copia, ut quilibet emulgere digitis e papillis posset; Erat autem gustui, quod curiositatis causa expertus sum, non ingratum lac istud virgineum. Simillimum huic exemplum caniculæ Italicæ, adhuc virginis, felem parvam lactantis, ante viginti aliquot annos apud mer-

Observatio.

mercatorem Dresdensem, nomine Thile, observare mihi licebat, hac tamen differentia, ut felis sive catellæ pili, antea admodum tenues atque, pro more, molles post aliquot septimanas admodum spissi & crassi, instarque pilorum caninorum evaderent.

§. 19.

De capris lac in mammis habentibus hinc inde etiam fit mentio, siquidem juxta Aristotel. *de Histor. Animal. Lib. III. cap. 20. fol. m. 383.* in Lemno insula capro ex mammis, quas geminas juxta genitale gerit, tantum lactis emulgebatur, ut colostra inde conficerent; quod idem etiam proli masculæ capri illius evenisse accepimus. Nec ab Aristotele tantum narrata hæc audimus, quippe, secundum Casp. a Reies *Camp. Elys. Quæst. 47. p. 580.* Franciscus Xaverius Societatis Jesu fidelis & veridicus testis, & ex eo Aldrovandus refert, in India Orientali apud Ambrinum suis se oculis conspexisse hircum lacte suo parvos alentem hædos, & ex ubere, quod unicum habebat, tantum reddebat lactis quotidie, quantum scutella capere posset; addit, honestum quendam Lusitanum hunc hircum eo consilio secum asportasse, ut in Lusitaniam mitteret. Tres hircos uno eodemque tempore in Bohemia diversis in locis repertos fuisse, qui ex uberibus lac copiosum reddiderint, ad Casparum Peucerum scripsit Petrus Andreas Matthiolus *Epistol. Lib. III. fol. m. 141.* Juxta Caspari Schwenckfeld. *Theriotroph. Siles. p. m. 98.* anno 1602. villicus quidam in pago *Fischbach*, hircum aluit, qui lac ex ubere reddidit papillis duabus. Idem etiam in Pleswiz accidisse, simul commemorat. Refert etiam Johannes Ludovicus Hannemannus, consiliarium quendam regni Suediæ aluisse hircum, qui tantum fudit lactis, ut mulgere fuerit necesse; ex lacte eo curavit confici caseum, quem suis hospitibus, tanquam rarum aliquem cibum, in conviviis dabat comedendum. *vid. M. N. C. Dec. II. An. 8. Obs. 91. p. 206. ubi pag. 207.* addit, Johannem Sophronum Kozack Dresdæ vidisse hircum, cujus testibus adnata fuerint ubera lac copiosius stillantia. Annectere adhuc liceat *in capris.*

 verba

verba Thomæ Bartholini *Epist. medic. Cent. III. Epist. 38. p. m. 142 seq.* rustici, inquientis, cujusdam mei pullus equinus lac tanta copia profundit, ut pro ipso alendo satis esset. Item, in ovilibus nostris res notissima est, frequenti contrectatione papilla agnellos mulgeri posse.

§. 20.

Lactis præsentia nullum signum. Cum proinde secundum hactenus dicta tam in non gravidis, quam prægnantibus feminis, item in maribus diversæ ætatis, imo in infantibus utriusque sexus, quandoque lactis copia mammas impleat, ejusdem sane præsentia pro signo violatæ pudicitiæ maxime fallaci merito habenda erit; hinc etiam Paulus Zacchias *Quæst. med. leg. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. n. 23. fol. 88.* inquit, ex his patet, conjecturam, quæ ex collectione lactis in mammis sumitur, esse satis fallacem & nulla ex parte certam. Olaus Wormius ad quæstionem: an lac in mammis mulierum sit sufficiens conceptionis indicium Jacobo Hasebardo ita respondet: Cum & ratio & autoritatum majestas & infallibilis experientiæ momenta abunde evincant, tam in virginibus, quam in mulieribus sterilibus, tam in masculis rationalibus, quam irrationalibus, lac copiosum existere posse, & extitisse, quis unquam sanus pro infallibili conceptus signo illud acceptavit? v. Thom. Bartholin. *Cist. med. Locul. 23. pag. 251.* Et *pag. 256.* addit: nemo sanus verum lac esse, quod infantes nutrire potest, lactis veri habet substantiam, qualitates & vires, negabit unquam: nemo cordatus illud, quod exstringi pro lubitu in assidentium faciem potest, & infanti nutriendo & educando sufficit, parcum esse affirmabit. Sic Casparus Bravo de Sobrem. *l. a. pag. 198.* ait: Licet naturali instituto lac fiat in prægnante, dum sanguis ad mammas recurrit, ut lac generetur & tempore perficiatur, ut post partum valeat statim fœtum alere, nec sine fine & necessitate, nisi in gravidis illud ante partum præstaret natura; potest tamen a præternaturali ordine everti ordo, & redundans ob alias causas sanguis refluere in mammas. Andreas Laurentius

Histor.

Histor. anat. Lib. IX. Qu. 2. fol. 341. duplicem lactis differentiam facit demumque concludit, lac verum & exquisite coctum ante conceptionem generari non posse; crudum vero & dilutissimum ex reliquiis alimenti proprii confectum, interdum posse. Quid jam olim de hoc graviditatis signo senserit facultas medica Haffniensis, Andreas Ottomarus Gœlicke *Medicin. forens. Specim. IV. §. 6. p. 53.* adducit: quandoquidem experientia demonstret; & multis variorum exemplis ostensum sit, quod non in pueris tantum utriusque sexus in mammillis possit lac album observari, sed etiam in puellis, de quibus nulla dubitatio fuit, imo etiam in viris tam abundans, ut infantes eo lacte potuerint nutrire, & faciem eorum conspergere, qui assidebant; Præterea & Hippocrates & alii medici antiqui satis probarint & explicarint, quomodo id fieri possit: Non possumus non perspicere, qua ratione possit hoc signum pro indubitato censeri, quod femina vel prægnans sit vel pepererit. De lacte in feminæ cujusdam, a consanguineis falso pro gravida habitæ, mammis propullulante observationem refert Georgius Dethardingius *M. N. C. Dec. III. A. 5 & 6. Append. p. 147.*

§. 21.

Sicuti autem lactis in virginum & viduarum mammis præsentia nihil certi de earundem prægnantia promittit, imprimis cum etiam in ipsis gravidis lac ordinarie non statim prioribus ab imprægnatione mensibus, sed postremo tempore demum appareat; in multis etiam mulieribus nec ultimis gestationis temporibus lac inveniatur, nec nisi post tertium a partu diem, ante quod tempus, juxta Alberti Kyperi *Anthropolog. Lib. I. p. 490.* sæpe nec infantem ad sugendum apponunt, nec alii mammas ad sugendum præbent, ita pariter ex lactis absentia seu defectu, nec primis nec ultimis gestationis mensibus, certum aliquod signum, quod nimirum talis femina utero non gerat, desumi poterit; siquidem interdum etiam neque in gravidis, neque puerperis mammæ lacte repletæ, sed vacuæ penitus deprehenduntur, & quidem vel ob materiæ chylosæ in sanguine penuriam, vel ob totius massæ, vel

Sine lacte graviditas.

mam-

mammarum earumque glandularum atque porulorum vitium; plures enim uxores mihi notæ fuere, quibus neque tempore gestationis, neque post partum ne guttula quidem lactis in mammis apparuit, neque ex illis exprimi potuit. De lactis defectu ex animi mœrore observationem recenset Guilhelmus Fabricius Hildanus, *Observ. Chir. Cent. IV. Obs. 27. p. 310.* de matrona Hildensi, cui juvenculæ adhuc in primo puerperio, cum propter res adversas in summam tristitiam & mœrorem incidisset, mammæ ita exaruerunt, ut ne guttulam quidem exsugere posset infans. De muliere satis extenuata & graciles mammas habente, ex defectu lactis laborante, v. Petr. Forest. *Obs. med. Lib. XVII. Obs. 17. fol. m. 122.* Uxor Henrici Lewis, militis prætoriani, Hermentie ton Boom vocabulo Belgico appellata, annos circiter triginta duos nata, & cessantibus menstruis jam tertium impraegnata ad nonum usque mensem se experta est quoad omnia ingravidationis signa in eodem statu, ac dum alias utero gereret, hoc uno excepto, quod toto illo tempore nihil lactis in mammis apparuerit &c. v. Abrah. Cyprian. *Epistol. de Fœt. tubar. p. 5 & p. 16.* Ante triginta circiter annos carpentarii aulici, uxor, postquam jam tres a se editos infantes suis mammis lactasset, quarta vice gravida omnia equidem impraegnationis signa in se observans ultimis gestationis mensibus de graviditate sua fere dubitasset, & quidem ex ea ratione, quia ex mammis suis sensim flaccescentibus, contra consuetudinem, ne guttulam quidem lactis exprimere valebat; Et quamvis postmodum legitimo tempore dicta femina fœtum eniteretur, pariter tamen quoque post partum eundem lactis defectum experiebatur, neque fœtui, ut antea, lac præbere poterat. Quem lactis defectum dicta femina, postmodum ter adhuc gravida facta, tam ante quam post partum semper patiebatur, nec unquam amplius lac in mammis habebat. Aliud exemplum anno 1723. in cujusdam colonelli locumtenentis uxore, annum circiter trigesimum octavum agente, observare mihi contigit. Postquam enim antea jam

Observatio.

alia observatio.

jam septem liberos enixa fuerat, a frequentibus maximisque terroribus, mœrore atque excandescentis, varia symptomata febrilia cum summis anxietatibus, frequentibus lipothymiis & mensium suppressione incurrebat; ex quibus ingravidationem ipsi prædicebam; quod ipsa vero primo tempore non solum negabat, sed postmodum etiam, cum post dimidium solitæ graviditatis tempus, nec in utero motum infantis, neque etiam in mammis, antea semper admodum turgidis, lactis indicium sentiret, sed has potius indies sensim detumescere & exarescere observaret, nihilque lactis ex ipsis exprimere valeret, minime credere volebat, imprimis cum posterioribus mensibus, nocte quadam, audito prius sonitu, ac si membrana in ipsius abdomine disrumperetur, magna aquæ copia ex utero ipsius evacuaretur; qualis evacuatio post quatuor circiter hebdomadas, & quidem multo largior atque ad cantharos circiter quatuor vel quinque, ex improviso & unico quasi impetu iterum proruebat, unde tam ipsa gravida, quam obstetrix atque adstantes de vera ingravidatione dubitabat, cum præsertim etiam post tantam aquæ effusionem in utero nullus fœtus motus ab ipsa femina sentiri neque etiam a marito & obstetrice lactu explorati posset. Licet etiam obstetrix aliquot ante partum dies, digito in feminæ uterum immisso, se nullum infantem ejusve caput, sed tantummodo aliquid molle, instar membranæ vel pulmonis cujusdam tangere serio affirmaret, paulo tamen post vivum sequioris sexus fœtum, cum ingente mola, magnisque congrumati sanguinis frustis, enitebatur, quem partum secunda & tertia septimana variæ membranæ minores & majores sequebantur. Unde sane, neque lactis præsentiam neque defectum certum graviditatis signum, indicare liquet.

§. 22.

Dubium contra abdominis intumescentiam.

Porro ad reliqua graviditatis signa ut progrediamur, neque etiam ex abdominis vel ipsius uteri intumescentia, certum prægnantiæ signum desumi potest, quia talis abdominis intumescen-

tia in statu quoque feminarum morboso, v. g. a mensium defectu vel suppressione, cachexia, Hydrope, a flatibus, ab induratione glandularum atque membranarum, vel alia ingravidatione falsa oriri posse confirmant autores. Inquit enim Casparus a Reies *Camp. Elys. Qu. 49. n. 19. p. 614.* Ventris tumorem & mensium retentionem plures decipere, cum in hydropem flatuosumve alium tumorem sæpe desinant & aliquando in matricis aut alterius partis apostema. Potest etiam mulier juxta Zacch. Lusit. *de Prax. med. adm. l. 2. Obs. 148. f. 79.* gestare molam, ventum, aquam, pus, mucorem fœtidum, viscosam lentamque pituitam, & vi caloris in utero globi instar duratam, quæ omnia uterum elevasse, & postea excreta fuisse, citra speratum fœtum, auctorum lectione comperimus. Et secundum Casp. Brav. de Sobrem. *l. a. p. 198.* hoc signum nihil convincit necessario: nam potest intumescentia ab aliis causis fieri: & ideo nec est signum nec accidens quarto modo proveniens a prægnantia &c. Potest enim hæc intumescentia fieri ex retentis menstruis, ex morbo, ex hydrope, ex flatibus. Item Paulus Zacchias *Quæst. med. leg. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. n. 17. & 18. fol. 87.* idem confirmat, quod ventris turgentia ex aliquo morbo, & præcipue ex menstruorum retentione, ex hydrope, ex ventositate, facile provenire possit. Quamobrem merito a cæteris D. D. hoc signum respuitur, neque ex eo probari posse prægnantiam asserunt. Neque dicat quis hanc ventris tumefactionem diverso penitus modo fieri ab ea, quæ ex morbo causatur, & visu etiam apparere diversam, quia in prægnantia paulatim, & ordine quodam procedit venter indies crescendo, in morbo vero vel affatim, vel nullo servato ordine; & in prægnantia quidem tumorem apparere non durum ut ex viscerum scirrho, non mollem, ut in hydrope, sed modice renitentem, neque expansum & diffusum, ut in aquoso, vel ventoso tumore, sed leviter acuminatum. Nam hæ tam subtiles, immo potius tenues speculationes, ac animadversiones bene quidem in libris explanantur, in practico tamen actu omnino in auras, ob eorum tenuitatem, evanescunt; non ergo hæc aliquid

certi

certi promittere possunt, nec illud operari valent, ut indubitato sententiam nostram de ea re proferre liceat. Quinimo in conclusione uteri tam similis est hæc tumefactio ventris ei, quæ ex prægnantia provenit, ut Hippocrates ventrem non solum intumescere dixerit. Sed pro temporis ratione, ut in prægnantibus fieri solet, increscere, quod ad septimum vel octavum etiam mensem mulieres fallere consuevit; inexpertæ enim, ut ipse dicebat, ex hoc utero se gerere credunt. Juxta Andr. Ottom Gœlicke *Medic. forens. Spec. IV. p. 51.* intumescentia & detumescentia abdominis hydropico lasciticis & tympaniticis & diuturna menstruorum suppressione laborantibus communis est, & aliis quoque de causis, facta scilicet humorum hucusque retentorum evacuatione remittere solet. Inquit etiam Michael Alberti *Jurispr. med. cap. IV. §. 14. p. 89.* Successiva ventris intumescentia omnino graviditatem comitari solet, licet illam astutiores feminæ sæpe sub laxioribus & amplioribus vestimentis, præcipue *unter denen Reiff-Rœcken* celare queant, quæ tamen intumescentia iterum a morbosa ventris inflatione distinguenda est, ut interdum ipsæ feminæ, quæ sibi persuadent gravidas se esse, cum illo signo decipiantur; quare nonnulli doctores hoc signum propter suam æquivocationem respuere solent. Quodsi vero hæc intumescentia provide inquiratur, tunc omnino prægnantiæ testimonium perhibet: Specialiora vero hujus protuberantiæ signa sunt 1) ut successive increbescat, 2) quo eminentes desint causæ morbosæ, 3) ut ab imo ad summum vergat & circa umbilicum se exserat, 4) quo sit æqualis, 5) ut lumbi una attollantur, 6) ut tumor sit colore & densitate naturalis a flatulentis & humidis expansionibus liber & modice renitens, 7) ut sit circa umbilicum leniter acuminatus, 8) ut nunquam remittat, sed indies accrescat, 9) ut aliis imprægnationis respondeat, 10) neque molestæ gravitatis sensum causetur. Secundum facultatis medicæ Halensis responsum, *kan eine Frauens-Person, die noch niemahls gebæhret hat, allein auf die Dicke des Leibes und Regung in dem-*

selben, daß sie schwanger, nicht unfehlbarlich versichert seyn, wenn sie ihre Menses darbey, ordentlich, beständig und genugsam hat. So sie aber solche unbeständig und wenig, oder doch allein wenig hat, auch concubitus sich bewust ist, so kan zwar auch sie oder iemand anders nicht unfehlbar versichert seyn, iedoch sehr wahrscheinlich dessen vermuthen seyn, und thut solchenfalls nichts darzu, daß sie auch niemahls gebohren, indem sie desgleichen sich leicht erkundigen kan. vid. Frid. Hoffmann. *Medicin. consult. Part. II. Cas. 5. p. 39 seq.* De veræ & falsæ graviditatis signo a ventris intumescentia &c. desumpto ita scribit Dionis *des Accouchem. Lib. II. c. 1. p. 125.* dans une bonne grossesse le ventre de la femme se soutient, sa grosseur est éminente & se porte en devant; le nombril est elevé & fort en dehors; si l'on touche l'orifice interne de la matrice, on la trouvera humectée & d'une substance souple & mollasse sans durete, & les mammelles s'emplissent de lait, qui est un temoignage assuré de la bonne grossesse. Dans la fausse grossesse le ventre est egalement tendu de tous côtez; si la femme se couche sur un côté, son ventre tombe une boulle pesante du meme coté; elle a son nombril enfoncé, & l'orifice interne de la matrice est dur & petit; il ne se porte point à ses mammelles du veritable lait, ce n'est qu' une serosité provenant de la suppression de ses menstruës, & quoy qu' il ait plusieurs mois qu' elle se croye grosse, parce qu' elle n'est point reglée, elle ne sent rien remuer. vid. etiam paulo infra *Cap. V. §. 3 seq.*

§. 23.

Contra motum fœtus.

Non autem solummodo abdominis intumescentia, sed ipsius quoque fœtus in abdomine vel utero perceptus motus incertum graviditatis signum exhibet, cum talis motus non semper a fœtu, sed ab aliis quoq; causis & quidem vel in utero ipso, v. g. a mola &c. vel in abdomine tantum existentibus falsamq; conceptionem seu graviditatem causantibus dependeat; Quamvis etiam talis motus revera a fœtu oriatur, non tamen eodem gestationis mense vel tempore a gravida sentitur. Unde etiam scribit Michael Ettmüllerus

lerus *Oper. Tom. II. fol. m. 1074.* Motus hic non semper successive magis fit manifestus; sunt enim mulieres; quæ motum percipiunt citius, & aliæ, quæ tardius: Sic quædam tertio mense, quædam nono saltem mense, fœtus motum demum percipiunt, & nihilominus tamen brevi post feliciter pariunt. Contingit hoc imprimis iis, quæ sunt serosiores & aquosiores, in quibus copiosus chylus nutritivus transcolatur per uterum. In his ex abundantia talium aquarum uberiorum, ut vocant, seu liquorum, quibus fœtus includitur, quarum copia uterus ita impleri & distendi potest, ut mater motum fœtus non percipiat; imprimis si hic ipse forsan simul debilior paulo fuerit; Tale exemplum in femina in paragrapho paulo antecedente de lacte, adducta observare mihi licuit, quippe quæ per totum gestationis tempus ne minimumquidem fœtus motum sensisse sancte affirmabat, ante partum autem magnam aquæ quantitatem excernebat. Secundum Mich. Albert. *Jurispr. med. cap. IV. §. 15. p. 90.* discernendus est embryonis motus a flatibus vel manifestis vel obscuris, a spasmis, mensium vitia comitantibus, a motibus hystericis, nec non a commotionibus irregularibus uteri molam prosequentibus &c. Embryonis motum etiam a febre retardari docet Thomas Bartholinus *Histor. anat. Cent. I. Histor. 96. pag. m. 136 seq.* Tardius, inquiens, movetur in utero fœtus, si uterum gerens prægnans febre corripiatur. Motum enim celerem vires utriusque promovent, in febre fractæ. In vicinia nostra febricitabat gravida mulier, jam hebdomadæ septem & viginti effluxerant flaccido ventre & sine ullo concepti fœtus certo motu, ut sensim de graviditate cœperit dubitare. Exinde tamen obscurus embryonis motus deprehensus ad septimam usque hebdomadam, qua tenerrimum in lucem edidit puerulum, angustæ manicæ includi aptum. Fœtus tamen vitali luce donatus & bene antea nutritus videbatur & motus tarditatem postea expeditiori compensavit. In feminis etiam pinguibus accidit, ut motum fœtus minus vel tardius percipiant, uti refert idem Thomas Bartholinus *l. a. Cent. V. Histor. 78. p. m. 155.* subinde,

inde, inquiens, fœtus, licet vivat & bene valeat, ante partus horam, non movetur, quod pinguiusculis feminis notavi accidisse. Idem Bartholinus etiam *Tract. de insolit. Partus viis Cap. 2. p. 16.* inquit, sibi Hafniæ notas fuisse gravidas, quæ ante imminentem partum nullum embryonis motum observarint, adeoque se uterum gerere ignorarint, priusquam utero exortis doloribus Lucinæ opem implorarent: Quantum autem autorum de signo, ex fœtus motu in utero desumendo sententiam attinet, scribit Paulus Zacchias *l. a. fol. 90. n. 36 seq.* Ultimum signum, cui plurimum tribuit Cagnolus, est, quando mulier sentit fœtum in utero moveri; ac bene quidem se res haberet, si mulier certa esset, motum illum a fœtu excitari, sed de hoc quomodo certa esse potest? Motus enim in utero aliquando ex humoribus, ex ventositate, ex mola excitari potest. Jure ergo Fortunatus Fidelis etiam hunc motum in utero factum, pro infallibili graviditatis signo respuit: neque enim certam habet significationem: unde inter alia, quæ ipsas prægnantes mulieres non modo, sed & obstetrices ac medicos decipere solent, hic motus est, teste Hippocrate *2. Præd.* At quæcunque, inquit, se concepisse existimant, neque conceperunt, & multis mensibus decipiuntur, quod menstrua non compareant, & venter turgescere ac moveri videatur &c. quod quidem in mola fit: Præterea absque eo, quod quicquam tales motus persentiat mulier, interdum gravida est, & plures indies cernuntur, quæ etiam septimum mensem prætergressæ adhuc se gravidas esse non didicerunt; imo & non postremis mensibus. Et licet sciam, non parum differre motum fœtus ab eo, quem excitat mola, vel ventositas; nam ventositatis motus neque continuus est, neque ordinatus, & mola non movetur ex se, sed ad motum mulieris, & in summa non minima intercedit differentia inter unum & alium motum, ut docet Fernelius, tamen ego experientiæ majorem fidem adhibeo, cum viderim doctissimos, ac primi nominis medicos atque chirurgos, & expertissimas obstetrices in ea re falli non

se-

semel aut bis, & tamen cum principibus personis agebatur. Quod absque dubio indubitatam fidem nobis facere debet, tale prægnantiæ signum esse, ut reliqua omnia, dubium ac fallax. Talem motum cum graviditate frustrata annotavit Georgius Hannæus in puella, nondum viginti annos nata, sed Pamphili compressu gravida, jam ante biennium facta. Hæc circa festum Martini anno 1684. observavit in alvo suo volutari globosum corpus, magnitudine pomi decumani. Quatuor ante Paschatos festum 1685. quasi in furias acta delirare cœpit cum tremore & ferali cordis coarctatione cum aliis symptomatibus. Interea pendet natura inexpectatum lunare tributum, novem ante Pascha diebus, ipsa autem feria secunda factus est maximus aquarum (quales profundunt parturientes) æstus; insequentibus intensissimis doloribus. Neque tamen sua levata est sarcina infelix ista, sed cœpit ab eo tempore liberius respirare. Tandem rediit quodam die cursus menstruus, & proxima luce fudit novum laticem amnios, per novem dies continuos, sed nullus sive fœtus, sive molæ, consecutus est exitus. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 167. pag. 342 seq.* Cum femina quædam leprosa tumorem in ventre haberet, qui prægnationem ostendere videretur, & accederet motus interior ventris talis, qualis in vera imprægnatione adesse solet, embryone in utero sese primo movente, judicatum fuit, gravidam esse hanc; Tandem in demortuæ cadavere uterus ab aqua tumidus deprehendebatur. vid. Theoph. Bonet. *Sepulchret. Lib. III. Sect. 24. f. 1140.* Inquit etiam Nicolaus Venette *de la Generation de l' homme Part. III. cap. 3. p. 374.* le lait & le mouvement de l' enfant, qui semblent estre les marques les plus assurees de la grossesse, ne le sont pas plus, que les autres. Le mouvement, qu' elles sentent dans le ventre, peut-estre excité par des vents ou par des humeurs: & les exemples des femmes, qui s' y sont trompées, ne sont pas rares, quelques savans medecins y ont mesme esté surpris. vid. etiam Casp. Brav. de Sobremont *l. a. p. 200.* item Thom. Bartholin. *de insolit. Part.*

viis

viis cap.2.p.14 seq. Guil. Harv. *de Part. p. m. 506.* Falſum graviditatis ex fœtus motu deſumptum ſignum paulo infra *cap. IV.* §. *8.* ex Harveo reperies, & §. *10.* ex Heerii *Obſ. 14.* aliud exemplum videbis.

§. 24.

non ex reliquis ſignis. Quoad denique reliqua graviditatis ſigna, quæ v.g. a pica, nauſea ſeu faſtidio, capitis dolore; vertigine caliginoſa, flavedine oculorum, vario faciei colore, venarum tumore & nigredine, item a torminibus circa umbilicum, tumore crurum, pulſusque mutatione &c. deſumi ſolent, non a ſola ingravidatione, ſed etiam a menſium ſuppreſſione, ventriculi vitio, cachexia, febribus &c. oriri poſſunt. Ex lipothymiis equidem & vomitu certum facti conceptus ſignum ſtatuit Theodorus Craan *Diſſert. de Homin. cap. 64. p. m. 722 ſeq.* quæ tamen etiam in plurimis affectibus occurrunt, ut adeo ex prædictis Paulus Zacchias *l. a. fol. 91 ſeq.* optime concludat, quod certa prægnantiæ cognitio ex nullis ſignis indubitato haberi poſſit, ſed bene conjecturalis ac dubia; nullum enim ſignum tam proprium prægnantiæ habemus, quod ex aliqua alia præternaturali cauſa originem habere non poſſit, neque ullum tam certum ac tutum experimentum, ut illi indubitatam fidem præſtare liceat. Hæc autem omnia univerſaliter ſunt intelligenda, nam bene in caſibus particularibus uſu venit, ut certo certius prægnantia deprehendatur. Sed ex particularibus non poſſunt elici concluſiones univerſales: itaque univerſalia eorum plurima, quæ diximus, veritatem habent. Imo omnia adducta ſigna eſſe falſiſſima, teſtantur etiam obſervationes de ingravidatione falſa paulo poſt ſequentes.

§. 25.

non ex ſimul junctis. Statuunt etiam nonnulli, quod horum quidem ſignorum ſingula per ſe ſint absque dubio incerta ac fallacia ſimul tamen juncta poſſint plenam ac infallibilem prægnantiæ probationem facere, his tamen Paulus Zacchias *l. a. fol. 90. n. 42.* reſpondet, ſciendum

eſſe,

esse, omnia hæc simul juncta cum aliis quam plurimis ab aliis relatis signis posse ex morbo ac præternaturali causa originem habere; nam pone mihi mulierem, cui menstrua ex alia causa, quam ex prægnantia aut ætate defecerint, huic profecto & ciborum poterunt esse fastidia & proclivitas ad vomitum, & ventris tumefactio, & lac in mammillis, & maculæ in facie & motus excitatio in ventre & color totius corporis pallidus, & si quæ alia referri possunt pro signis prægnantiæ: omnia enim ac singula communia sunt tam prægnantiæ, quam menstruorum retentioni. Et Nicolaus Venette *l.a.p.371 seq.* ita loquitur: Si la matrice est fermée, que les regles soient retenuës, que le ventre s' applatisse d' abord, & qu' il s' enfle dans la suite, que l' on s' apperçoive du lait, qui se forme dans les mammelles, & qu' enfin on sente dans son flanc un mouvement, qui ne peut venir, que de l' agitation de l' enfant, qui est, si je puis parler ainsi, une partie des entrailles de sa mere: tous ces signes dis-je joints ensembles paroissent d' assez fortes preuves pour nous persuader, qu' une femme est grosse. Mais, à dire le vray, il n'y a pas plus d' assurance à la croire grosse, qu' à deviner, si elle à une pierre dans la vessie lorsqu' on a quelques marques. Tant de signes qu' il vous plaira de la grossesse d' une femme, ce ne sont pourtant que des conjectures, qui nous peuvent quelques fois tromper, & que des moyens de confusion pour un medecin, qui s'y assure avec trop de confiance. J' avouë que l' on est assuré de la pierre, quand on la touche avec la sonde; & que l' on est aussi persuadé de la verité de la grossesse, lorsque l' on touche de la main la teste d' un enfant, qui est dans le pas. Et quanquam Andreas Ottomarus Gœlicke *Medicin. forens. Specim. IV.* §. *15. p. 60.* existimet, quod si omnia enarrata indicia non seorsim sed collective sumantur, imprimis vero cum signis pathognomonicis conjungantur, non sit dubitandum, quin de prægnantia mulieris medico constare possit: Tanto magis, si indicia quædam concurrant, ex ipsa oculari corporum inspectione haurienda. Et §. *29. p 73.* scribit

biti) falli, quotquot prægnantiam mulierum nullo unquam tempore per certa, infallibilia, pathognomonica ac vere demonstrativa indicia cognosci posse existimant; atque adeo in meras tandem conjecturas atque probabilitates universum negotium resolvunt. 2) causam incertitudinis prægnantiæ non latere in re ipsa, sed tantummodo in incuria & inadvertentia mulierum: Alias enim sequeretur, naturam femellas humanas præ illis brutorum in longe infeliciorem conditionem detrusisse, cum his imprægnationis tempus exactissime cognitum atque perspectum sit; Nam ex quo conceperunt, nullum amplius masculum non tantum non admittunt, sed & vi quadam a se depellunt. Sequeretur etiam, mulieres juvenculas noviter nuptas in dijudicanda prægnantia doctiores esse illis, quæ jam aliquoties peperere, cum rarissime, gravidas sese judicando, fallantur. Maxime tamen dubiam adhuc Gœlickianam hanc sententiam reddit praxis quotidiana; licet enim ingravidationem citius & melius ipsis prægnantibus feminis, quam viris & medicis innotescere, ab illis etiam interdum ob varias rationes quocumque modo & astutia negari & occultari concedamus, sæpissime tamen etiam tam noviter nuptæ, quam aliquot jamjam fœtus enixæ, præsertim primis graviditatis mensibus, status sui sunt incertissimæ, nisi forsitan aliquæ certum quoddam sibique proprium prægnantiæ signum aliquoties jamjam observaverint; ut adeo etiam medici, quorum quandoque judicium de hujus vel illius feminæ ingravidatione a magistratu requiritur, ab astutis feminis facillime decipi queant. Et juxta verba Guilielmi Harvei *de Part. p. m. 506.* interdum certissima gravidationis signa non modo ignoras mulieres, sed obstetrices expertes, & peritos etiam medicos atque attentos fefellerunt. Quapropter, cum præter dolos muliebres varia sint prægnationis falsa indicia, de partu inordinato ante septimum mensem, aut post undecimum haud temere statuendum est. De incerto ingravidationis signo vid. etiam Mich. Bernh. Valentin. *Pandect. med. leg. Part. I. Sect. 1. Cas. 15. pag. 44 seq.*

§. 26.

§. 26.

Dari autem quandoque certa signa, quibusdam individuis propria & peculiaria, ex quibus imprægnationem certo sibi promittere possunt, testantur autores, quale certum & infallibile imprægnationis signum communicat Michael Ernestus Ettmüllerus *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. I & II. Obs. 45. p. 114.* Anna Maria, Pauli *Heerbecks*, calceis resarciendis operam navantis, uxor, quotiescunque concepit, & antequam alia ingravidationis signa compareant, sanguinem ex bregmate sinistro exstillare percipit, qui fluxus licet sat copiosus sit, innoxie tamen eundem ad partus usque tempus fert, ubi sponte cessat. Prægnantiæ signum infallibile in nobili quadam muliere observavit Dominicus Panarolus *Pentec. V. Obs. 46. p. m. 173* in hac scilicet muliere, quoties utero gerebat, statim primis mensibus, vena tumens in femoris interna parte, prope genu apparebat, ex compressione forsitan venarum ab utero facta, ex qua similis vena tumorem elevabatur. Paulus Zacchias, uti *Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Qu. 2. n. 14. fol. 93.* refert, mulierem vidit, quæ, cum antequam utero gereret, vinum, ut aliæ factitant, amaret, prægnans facta ab eo ita alienata est, ut jam per multos annos ne odorem quidem illius persentire valeat. Aliam novit, quæ omnia salita odio habebat, cum tamen in prægnantia non nisi salitis cibaretur. Diarrhœam singulis mensibus in gravida innoxie recurrentem annotavit Petr. Rommelius in mercatoris Ulmensis uxore, quæ trium jam prolium mater, præ aliis feminis hoc peculiare habebat, quod gravida facta, statim a primo conceptionis mense usque ad ultimum gestationis diem, singulis mensibus, diarrhœa & quidem diuturna ac vehementiori corriperetur, cum doloribus & torminibus ventris sat gravidis atque molestis. Postea tamen menstruam hanc diarrhœam semper & sibi & fœtui innoxiam fuisse experta est, eamque jam pro indubitato graviditatis signo habebat, si nempe menstruo spatio exacto loco catameniorum, alvi profluvium adveniret, quod deinde

Dantur signa propria certa.

Vena tumens.

Diarrhœa.

ſingulis menſibus ſtato tempore rediens ſeptem vel octo ſubinde diebus continuis durare ſolebat, illamque ſingulis diebus vicies, ad minimum vero quatuordecies vel quindecies ad ſellas patroclinias ſecedere ibidemque copioſe alvum exonerare cogebat. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obſ. 149. p. 304.* Mulieri cuidam tum ſæpe ſomnus meridianus conceptionis ſignum erat, ut eodem nolenti obrepente de certa conceptione amplius nunquam dubitaret, juxta Viti Riedlin. filii, *Obſ. 98. p. 229* Sutoris Quedlinburgenſis uxor ſana & vegeta, ubi corpus a motu vel laſſumpto ſudorifero calefiebat, in ſingulis ſiniſtri lateris partibus a capite ad calcem usque ſudorem profundebat largiſſimum; in dextro vero latere ne minima ſudoris gutta nec mador unquam erumpebat, quod nunquam aliter contigit. Quoties vero hæc femina ex marito concipiebat, ſtatim toto geſtationis tempore ſudor per corporis partes in utroque latere ordinarie prorumpebat. Exantlatis vero partus laboribus, eo ipſo momento dextri lateris pori concidebant, ac firmiſſime iterum claudebantur, adeo ut ipſa ſudorem totius corporis pro infallibili conceptionis indicio haberet, & quaſi pro pathognomonico impraegnationis ſigno in ſe jam agnoſceret, ſecundum obſervationem Jacobi Schmidii *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 126. p. 287.* In femina quadam robuſtæ conſtitutionis gravida ptyaliſmum obſervavit Johannes Georgius Hoyerus. v. *M. N. C. Dec. III. An. 3. Obſ. 50. p. 57.* Femina quædam præcipuæ conditionis, incipientibus ſingulis impraegnationibus, præter alia moleſtiſſima ſymptomata, conflictabatur crebris vomitionibus: quæ ſequentibus & partui propioribus menſibus quotidie exaſperabantur, adeo ut nonnunquam diei noctisque ſpatio ad quindecim vel viginti vices plus minus vomitionibus affligeretur, atque non ſine maxima anguſtia, ſummo conatu, & ſuffocationis periculo, atque intolerabili ſtomachi ſive ſuperioris orificii ardore. Materia illarum vomitionum purpureo erat colore, ſubcraſſa & copioſa, ſic ut pelvim mediocrem vel etiam duas una vice repleret &c. Quæ

ſomnus meridianus.

Sudor unius lateris.

ptyaliſmus.

vomi-

vomitiones dies noctesque continuabant, donec ipsa concepto fœtus onere liberabatur; tuncque omnia, confestim & quasi in momento cedere consueverint, secundum observationem Philippi Salmuthi *Obs. med. Cent. II. Obs. 54. p. 82 seq.* De nobilissima quadam femina, quæ quoties uterum gerebat, hanc autem singulis annis tumentem habebat, toties primis mensibus vel lienis obstructione & dolore vel ophthalmia laborabat, cum sternutatione singulis diebus repetente. vid. Thom. Bartholin. *Cent. VI. Hist 31. p. 254.* Herniam uterinam graviditatis tantum tempore manifestam tandemque lethalem in pistoris cujusdam uxore annotavit chirurgus quidam Saulselius, vide Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gallic. An. 3. Mens. April. Obs. 2. p. 52.* Nobilis quædam Basiliensis, quoties uterum gerebat, in ascitem incidebat, & paulo ante destinatum partus tempus abortiebat. Tandem cum illud quater quinquiesve factum fuisset, in abortu extinguebatur, teste Felice Platero *Obs. Lib. III. p. m. 638.* Mulieris gravidæ antipathiam cum anguillis annotavit Josephus Lanzonus *M. N. C. Dec. II. An. 9. Obs. 208. p. 379.* inquiens: est hic Ferrariæ uxor cujusdam civis, annorum triginta trium, quæ dum utero gerit, statim antipathia cum anguillis laborare incipit, ita ut hoc solo signo se gravidam esse judicet. Tunc enim nec edere nec videre anguillas potest, ad earum solummodo præsentiam in vomitum incidens. Post partum autem hæc cessat antipathia, imo eisdem coctis, tandem delicato ferculo ipsa utitur. Idem etiam in juvencula primipara, cujusdam fabri uxore, se observasse scribit dictus autor *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obs. 103. p. 171.* Et Josephus Lanzonus *l. a. An. 10. Obs. 89. p. 160.* alius uxoris Ferrariensis meminit, quæ, quotiescumque gravida erat, sontica passione afficiebatur bis in mense, transacto autem nono mense & partu finito, ab epilepsia liberabatur; ipsique pro signo infallibili novæ conceptionis spes erat epilepticus insultus &c. De femina sex liberorum matre, quæ quoties gravida erat, hoc sibi proprium habebat, ut circa

antipathia cum anguillis.

epilepsia.

quartum vel quintum geſtationis menſem levi de cauſa, in planitie etiam prono lapſu in terram decidebat, alioquin nec epilepſiæ nec lipothymiæ obnoxia, v. Ehrenf. Hagendorn *Hiſtor. med. phyſ. Cent. II. Hiſt. 91. p. m. 269.* Honoratiſſima femina, quoties utero gerebat, hactenus ſex liberorum mater, hoc ſibi proprium habebat, ut circa quartum & quintum geſtationis menſem levi de cauſa, nihil tale cogitans, in planitie etiam, prono lapſu in terram decideret, alioquin nec epilepſiæ, nec lipothymiæ obnoxia; Quæ ipſa aliquando gravida in cubiculo ſua munia exercens ex improviſo in terram concidebat attonita quaſi, unde brachio alterutro in repoſitorium, quo aquæ deſtillatæ aſſervabantur quædam, incidens, ſua & mariti fortuna, vitrum aqua apoplectica plenum fregit, cujus odor fragantia ſua nares cum feriret, expergefacta quaſi ad ſe rediit, ut aſſurgens domeſticos vocare poſſet in adjutorium, referente Ehrenfrido Hagendorn *Hiſt. med. phyſ. Cent. II. Hiſt. 92. p. 269 ſeq.* Novit etiam Joannes Fernelius non paucas mulieres, quæ quoties uterum geſtabant, crebro epilepſia corruebant, expeditæ vero nunquam. v. Fernel, *Patholog. Lib. V. cap. 3. p. m. 72.* Sicuti plerisque feminis ſanis menſium ſuppreſſio certiſſimum graviditatis ſignum eſſe ſolet, ita econtra aliæ quandoque obſervantur, quibus nunquam, niſi poſt conceptionem menſes fluunt, uti jam ſupra *ex M. N. C. Dec. I. An. 3. Obſ. 348. p. 555.* de molitoris uxore, quæ ex ſola menſium apparitione impraegnationis certa erat, adduximus. Quemadmodum etiam noviter maritatæ plerumque poſt conceptionem de dentium dolore conqueri ſolent, ut etiam odontalgia a medicis inter ſigna conceptionis numeretur; ita econtra in uxore Johannis Ludovici Hannemanni, quæ dentium tortura, quando non gravida erat, plurimum laborabat, gravida facta, dolor hic evaneſcebat, neque prius redibat, quam quando pepererat. vid. Thom. Bartholin. *Act. Hafnienſ. Vol. III. Obſ. 17. p. 30.* Refert etiam Dominicus Panarolus *Pentec. III. Obſ. 9. p. 68.* ſe mulierem vidiſſe inter plurimas, quæ tantum conſilio & mente

vale-

valebat, quantum in utero gerebat, tunc etenim cum prudentia & pudore maximo exemplar aliarum erat. Sed elapso puerperio non multo post illecebrosior & lascivior fomenta libidinum impudicissima mente quærebat, donec iterum utero gereret, quo facto mens & ratio ad suas sedes regrediebantur. Mulieris, quæ semper melancholia uterina laboravit; simul vero atque concepit, etiam ista melancholia cessavit, ex Amato Lusitano meminit Michael Ettmüllerus *Oper. Tom. II. fol. 1073.* Mulierem quandam continuis cephalalgiis vexatam ab iisdem extitisse immunem, ubi conceperit, ex Ballonio refert Michael Ernestus Ettmüllerus *Ephemerid. l. a. Schol p. 116.*

§. 27.

Impregnatio astutia detecta.

Cum proinde, secundum hactenus adducta, graviditatis signa adeo sint incerta atque fallacia, nihilominus tamen meretricio quæstu viventes mulieres sæpissime a medicis sub mensium suppressorum prætextu remedia sollicitent, quibus postea embryonem abigere tentant, cautus hac in tentatione sit medicus, atque in suspectis personis imprægnationis veritatem astutia quadam detegere studeat, qualem modum per uromantiam & venæsectionem Johannes Petrus Albrecht *M. N. C. Dec. II. An. 8. Obs. 166. p. 395 seq.* communicat. Quintus, inquiens, jam agitur annus, quo rusticus cum filia viro satis apta meas ædes intrabat, obnixe petens, ut hujus urina examinata, idoneis medicamentis ipsius morbo subvenirem. Relicta filia in museum intromittens solum patrem, cum ex fallacissimo lotio, uti fieri solet, nihil certi determinare possem, instabam, ut ad nonnullas quæstiones responderet, sed irrito valde conatu. Ipse namque me ex urina cuncta melius perspecturum esse, quam suis verbis proferre posset, regerebat. Nescio, quomodo factum, quod lotio satis naturali apparente forte fortuna de obstructione mensium facerem mentionem; quo facto ille statim, morbum me bene divinasse, asserebat: sed cum ulterius, anne cum servo familiariter filia hactenus vixisset? quærerem,

rerem, ille me omnia ex lotio videre putans, summopere meam ex hoc divinandi peritiam admirabatur. Sed ego, heus amice! inquiebam, tua filia est gravida, neque alio morbo, quam quem ex concubitu cum servo contraxit, tenetur; utque scias, non gratis me de ea tale quid dicere, ipsius propriam confessionem tuis percipies auribus. Dato igitur campanula signo ipsam filiam adduci curabam, quam in præsentia patris ita alloquebar: quænam, amica, te causa movet celandi illud, quod medico data ipsi potestate inspiciendi urinam, ignotum amplius esse nequit? Ad quæ verba sæpius ingemiscentis facies rubore suffundebatur insigni, pulsusque, quem veritatis indagandæ cupidus studio attingebam, talis ferme erat, qualis in Antiocho, cum amore uxoris Seleuci captus esset. Sed quænam, pergebam, hæc tua est audacia, qua parentes, imo ipsum medicum eludere conaris? O stulta, si me tuam prægnantiam complexusque venereos, quibus servo patris tui juncta es, latere voluisses, cur tuæ mihi conspectum concessisti urinæ, quæ talia me ignorare amplius non sinit? Hisce a me dictis, quanquam ita timidam obstupefaceret pudor, ut vix cogitata proloqui posset; nihilominus, se neque cum servo, neque cum alio unquam rem habuisse, constanter negabat. Mihi tum forte ad manus erat capsula quædam lusui infantum inserviens, in qua testudo artificialiter facta, ad quemvis levem impulsum caput pedesque tremulo motu concutiens, delitescebat. Arrepta hac occasione acriter negandi ejus pertinaciam detestabar addens, si spontaneam confessionem ulterius recusaret, hujus animalculi ope veritatem facile detectum iri: Quod cum attonito vultu suis oculis subjiceret, nescio quid mali inde sibi ominans victas dabat manus, defloratamque a servo virginitatem ultro & propriis verbis confitebatur &c. Sic memini ante aliquot annos ancillam quandam chirurgum venæsectionis administrandæ gratia adiisse: Ille secta mediana sanguinis quantitatem emittit. Tempore pomeridiano ancilla revertens ex chirurgo quærit, quid de sanguine emisso ipsi

videa-

videatur? Hic nescio qua suspicione commotus audacter eam utero gerere asserit multisque ejus impudentiam increpat verbis, dicens, si antea ejus impraegnatio sibi fuisset nota, nunquam ad venaesectionem hoc in casu illicitam se manus adhibiturum fuisse: Quinimo ad majorem verbis fidem conciliandam petit, ut nulli hominum ancilla de venaesectione instituta quicquam aperiat, famae alias se jacturam insignem pati posse, &c. Ad quae verba illa statim effatur: Bone Deus! estne possibile, te tuique similes ex conspectu sanguinis impraegnationem mulieris detegere posse? Verum est, cepit usuram corporis mei amicus: Tuum erit, ut erga nullum de hocce meo statu verba facias, qui suo tempore sufficienter in apricum veniet &c. Addo & hoc, pergit Albrechtus, me utplurimum, si ejusmodi suspectae personae sub praetextu obstructi mensium fluxus meum auxilium implorant, neque adeo certa praegnantiae indicia sese offerunt, praescriptis initio aliquot confortantibus, talem vel similem loquendi formulam superaddere: En! amica, quanquam, quare tuis verbis fidem denegem, non habeam, necesse tamen judico, ut scias, ordinata medicamina, si ex vera praeternaturali mensium suppressione labores, magno usui tibi futura esse; Si vero, de quo tamen dubitare me cogit pudicitiae tuae fama, cum viro accubasti, venereaque voluptate fruita es, te non ignorare velim, pharmaca alias saluberrima veneni induere naturam satisque & jam a me consignata virium habere, ut in lethalitatis periculum te conjicere queant. Quibus verbis non raro id effeci, ut medicamentorum in pharmacopolio praeparationem studio neglexerint, satis firmo indicio, eas non extra omnem laesae virginitatis suspicionem positas esse.

CAPUT III.

De signis sexus in utero.

§. I.

An dentur signa sexus in utero?

NOn autem solummodo graviditatem sed ipsius quoque fœtus, in gravidæ matris utero adhuc contenti, sexum an scilicet mas vel femella fuerit, ex certis signis distinguere atque prædicere allaborant, utplurimum autem ejusmodi signa pro maribus a gravidæ latere dextro, pro femellis a sinistro, vel ex aliis signis desumere solent, uti ex quibusdam autoribus videbimus: Inquit scilicet Ludovicus Bonaciolus *de Fœt. format. cap. 4. p. m. 252 seq.* an mas an femina fuerit partus, exquisite explorandum est. Quamobrem neminem lateat, marem ferenti dextri oculi celeritudinem vividumque colorem inesse. Cui etiamnum mamma dextra impendio major, obdurior ejusque papilla ocyus, quam lævæ a colore evariat. Eidem lac præcox, quod ab ubere mulctum vitreo umboni injectum solique per horam expositum in orbiculum instar margaritæ fulgore micantis conglobatur: quod insuper in ejusdem mulieris, a qua mulctra facta est, lotio fuso partem imam recto viæ itinere petit, sal illi adjectus neutiquam colliquatur. Quin & assidue, quæ marem gerunt, facilius exigunt, & coloratiores, dextra potissimum mala, sunt minusque pallent. Nec minus profecto admiratione dignum est, mulierem itione perpetuo dextrum pedem præferre, ac exurgentem manui dextræ potius, quam lævæ inniti: Dexter pulsus eidem plenior. Contraria omnia in altero sexu. Aristolochiæ pulvisculus ex melle confectus, lanaque obvolutus, per tempus vulvæ impositus, mari aut feminæ inchoatæ argumento esse potest. Nam si salivam edulcaverit, mas procul dubio conceptus est: sin amarorem allectet, femella &c. Mulier prægnans si quidem marem gestat bene colorata est; sin vero feminam, male colorata, juxta Hippocr.

Sect.

Sect. V. Aphor. 42. Quem Aphorismum Johannes Heurnius *pag. 374.* ita reddit & explicat: Mulier gravida si quidem marem concepit, colore est vivido: sin autem feminam, fœdo, hoc est, est coloratior cum mare, quam, cum femellam gestat, esse solet. Cum femina non tam bono est colore, ac cum marem gestat, & lentigine obsidetur facies. In mare ajunt fœtæ oculi dextri pupillam majorem ac nitidiorem esse, & dextras arterias turgidiores & commotiores, venas sub lingua dextras tumidiores, ut etiam mammam dextram uterique dextras partes. Secundum Roder. a Castr. *de Natur. Mulier. Lib. III. cap. 7. p. m. 123 seq.* in ætate florentes feminæ utplurimum mares gestant, novellæ aut senescentes femellas, propter dejectum in his vegetiorem calorem in illis, quæ insuper masculum gestat, coloratior est, ac moderati vultus, læta, agilis, velox, & utero gerentium symptomatibus minus affligitur; quod adhuc minus certum est, quia sunt robustæ mulieres, quæ melius se habent, dum femellam gestant, quam aliæ delicatiores gestantes mares, quare potius de muliere ad seipsam collata, non ad aliam, hæc veniunt intelligenda, nigricantes enim ac tumescentes in dextro inguine venæ marem portendunt; in sinistro femellam. Ad hoc si mulier stans ambulare velit, ac primum dextrum pedem moveat, maris indicium est, item oculus ejus dexter lætus magis & velocioris motus, alvus rotunda & in dextra parte magis elata, mamma dextra tumidior, & ejus papilla coloratior, gravedo, pondus ac sæpe motus sentitur in latere dextro; nam mares plerumque in dextris, feminæ in sinistris concipiuntur; qua etiam ratione e dextro teste avulsum semen masculinum magis, ex sinistro femineum est; pulsus item dexter major, manumque dextram porrigit primum. E converso autem quæ mulier feminam concepit, primus se ipsa colorata apparet, quoniam femina mare frigidior est &c.

§. 2.

De signis masculinitatis & femineitatis ita loquitur Avicenna *Lib.* *Alii autores.*

Lib. III. Fen. 21. Tract. 2. cap. 13. fol. m. 393. prægnans habens masculinum, est melioris coloris, & pluris levitatis & agilitatis & mundioris faciei, & sanioris appetitus & quietiorum accidentium, & sentit gravedinem lateris dextri. Plurimum enim generatur masculus ex spermate expulso ad dextrum matricis: & non accidit illud, nisi aut propter desiderium illius lateris ad recipiendum, aut quoniam expulsio est ex testiculo dextro. Et quando movetur fœtus masculus, movetur ex latere dextro. Plurimum enim cum incipit mamilla augmentari, & alteratur color, fit in ea quæ habet masculum ex latere dextro, & proprie papilla dextra, & ad ipsam currit lac in primis, & provocatur in primis. Est & lac, quod mulgetur ex ubere ejus, grossum viscosum, non tenue aquosum, ita quod lac masculi distillatur super speculum, & consideratur ad ipsum in sole, & remanet, quasi ipsum sit frustrum argenti vivi, aut granum margaritæ, non currens neque protensum. Et augmentatur papilla in habente masculum in rubedine, non in nigredine vehementi. Et fiunt venæ papillarum ejus rubeæ, ad nigredinem declives. Et fit pulsus ejus dexter vehementius plenus & frequens. Et dixerunt quidam, quod quando movetur a statione, movet prius pedem dextrum, & est expertum. Et cum erigitur, sustentatur super manum dextram. Et est oculus ejus dexter levioris & velocioris motus. Et masculus movetur post tres menses, & femina post quatuor menses &c. Uxorem novit Johannes Nicol. Binningerus juxta *Observ. medic. Cent. II. Obs. 38. p. 167.* quæ primis graviditatis mensibus, prout masculum vel femellam utero gerebat, de insigni suræ dolore conquerebatur, qui grandiore facto fœtu evanescebat. Apud Thomam Bartholinum *Anatom. Lib. I. cap. 29. p. m. 278.* dividitur uterus in partem dextram & sinistram. In illa utplurimum masculi generantur, in hac femellæ. Et raro aliter evenire compertum est, testibus Hippocrate & Galeno. Signum, an mas vel femina in utero geratur, hoc habent venatores, si percussæ feræ in dextrum latus

con-

concidant, marem conjiciunt, quia in dextro latere pondus gestatum latet, contra, si feminæ. Mulierculas ferunt marem gestantes semper dextrum pedem in ingressu magis elevare, quam sinistrum. Inquit, sunt etiam obstetrices, si mater sine labore gestet, & florida sit, leviter incedat, nullam gravitatem sentiat notabilem, hoc signum esse nasciturï masculi; v. Theod. Craan *de Hom. cap. 41. pag. 706.* ubi quærit, quid hæc omnia recensita aliud denotent, quam potentem fermentationem, vires constantes, corpusque sanum? potentia hæc masculum fœtum, debilitas vero femellam producit. Et David Græbnerus *Medicin. Vet. restit. p. 643.* in hunc Cranii locum annectit, quod, si papillæ sursum conversæ fuerint, masculum gestet, si deorsum, femellam. De diagnosi sexus in gravida sequentia scribit Rosinus Lentilius *Miscell. med. pract. p. 3.* Anno 1671. Dn. D. de Houst, Gallus, Practicus Heidelbergensis, nobis quibusdam medicinæ studiosis, ceu signum certissimum laudavit sequens: nempe considerentur ariolæ mammillarum in gravidis; hæ enim si pallescunt, feminam uteri incolam, si rubescunt, & fusci sunt quasi coloris, masculum indigitant. Quis autem medicorum arbitretur omnes gravidarum mulierum papillas? Licet igitur experimenti nervum non videam, celare tamen lectorem curiosum nolui, si forte se mammillarum arbitrum gravidis obtrudere velit.

§. 3.

Quod paulo ante ex Thoma Bartholino de venatorum judicio adduximus, confirmat Philippus Salmuth *Observ. med. Cent. II. Obs. 25. p. 70.* sequenti observatione: Quærebat, inquiens, aliquando ex me serenissimus Elector, cum in venatione hinnulum prægnantem, cornu in fronte gerentem, globo trajecisset: qui fieret, dum icitur fera gravida, si gerat fœtum masculum, cadat in latus dextrum, si femellam, in sinistrum? id quod pro certo haberent venatores, ut etiam pretium deponerent, se nondum aperto cadavere asserturos, quidnam utero geratur. Respondebam, hanc *item.*

mihi videri rationem, quod secundum Hippocratem mas in dextra, femella in sinistra plerumque sita sit, unde alimentum ad illam potissimum quasi feratur, sicque fortior ea reddatur, quemadmodum ex oculo dextro vividiore, & mamma dextra pleniore, si mas geratur, ex Hippocrate & aliis appareat. Sicuti etiam observatum sit, si marem gerat, dextrum pedem proponere mulierem solere; si feminam sinistrum. Non itaque mirum, si fera icta parti fortiori innitatur, sicque in eam cadat. Adstabat vero nobilis quidam, qui hanc meam rationem sequenti narratione comprobabat: Iter una fecisse duos venatores per pratum, vel natura loci, vel ratione pluviæ magis irriguum: cumque præcederet illos virgo (ut putabatur) rustici cujusdam filia, alterum cum altero deposuisse, gravidam illam esse & gerere masculum; Id & eventum comprobasse. Intra paucas enim septimanas illam puellum enixam esse, comperiunt venatores: quorum alter alteri postmodum concredidit, sed id ex dextri pedis, altius sinistro semper pressi, vestigiis animadvertisse. Masne an femina utero geratur, juxta J.Fernel. *Pathol. Lib. VI. c.17. p. 206.* hinc conjiciendum: Mulier si marem gerit, probe colorata est & hilari vultu: si feminam, decolor ac tristis. Mares parte uteri dextra magis continentur, feminæ magis sinistra. Et quum mas est, dextra mamma amplior est ac tumentior, ejusque papilla nigrescit firma & arrecta, citiusque lacte stillat. Prægnans e sede progressura dextrum pedem primum promovet. Omnes tum venæ, tum arteriæ dextræ magis quam sinistræ implentur, ac tument, præsertim sub lingua: estq; pulsus in dextra quam sinistra manu plenior, major ac validior. Quum vero femina gestatur, sinistra omnia firmiora & magis conspicua sunt, flaccidioresque sunt mammarum papillæ. Quin etiam lac emulctum si aquæ instilletur, mox (quia tenue & dilutum est) divellitur: cohæret autem, ac diutius persistit in summo, si masculus est fœtus. Juxta Petri Forest. *Observ. med. Lib. XXVIII Obs. 59. Schol. fol. m.* 721. in maris conceptu dextræ partis vasa, venæ &

arte-

arteriæ magis intumescunt, præsertim quæ sunt in lingua: sicut in conceptu feminæ oppositum conspicamur. Certissimum vero ac minime fallax masculi fœtus indicium est, si prægnans dextræ manus pulsum validiorem, velociorem, majorem durioremque habuerit: ac feminæ, si talis sinister fuerit. De femina marem gerente ita loquitur Joannes Varandæus *de Morb. mulier. Lib. II. cap. 2. Op. fol. m. 583.* exsurgens dextræ manui potius incumbit, pedem dextrum deambulatura primum promovet, oculum habet dextrum limpidiorem & vegetiorem: lac crassius & magis compactum ex dextro ubere præcipue effluens &c. Alacrior est, citius motum embryonis in utero sentiscit, nec tot fatigatur symptomatis, ac si feminam gestet, quæ omnia utplurimum vera, si non semper, reperiuntur. Mulierculæ nostræ, pergit idem, pro certo habent, marem esse, quando stillæ sanguinis vividi & bene rubentis frequenter ex nare potissimum dextra effluunt. Huc pertinent etiam versus Ægidii in Valesc. de Tarant. *Philon. pharmac. Lib. VI. cap. 16. App. p. 690.*

Conceptum maris insinuat splendor faciei,
Membrorum levitas, spissi concretio lactis
Atque tumor ventris in dextra parte rotundus;
Femineum sexum contraria signa demonstrant.

Eadem signa approbat etiam Nicolaus Venette *de la Generat. de l'homme Part. 3. cap. III. pag. m. 369.* inquiens: On ne se contente pas de decouvrir en general la grossesse d' une femme par des signes: on veut encore savoir, si elle est grossesse d'un garçon ou d' une fille. Il est vray, que les garçons nous donnent souvent des marques, que les filles ne nous donnent pas: car celle qui est enceinte d' un garçon, se porte ordinairement beaucoup mieux, & le sent mesme plûtost, que si elle l'est d'une fille, qui dés les premieres actions de sa vie commence à donner plus de peine à sa mere, que ne fait un garçon pendant toute sa vie. Si la mere sur la fin de sa

gros-

grossesse tombe dans quelque fâcheuse maladie sans faire de fausses couches, c'est une forte conjecture, qu'elle porte en ses flancs plûtost une fille, qu'un garçon, celuy-cy a ses attaches plus seches, que cellelà, il ne sauroit resister à des attaques si rudes. Mais encore un mâle rendra robustes toutes les parties droites de sa mere, qui en voulant marcher, se servira plûtost du pied droit, & en voulant prendre quelque chose, agira plûtost de la main droite que de la gauche. On remarquera encore dans son oeil, dans sa mammelle & dans son pous du costé droit beaucoup plus d'eclat, & beaucoup plus de changement & de force, que du gauche, & si l'on tire de ses mammelles une goutte de lait, lors qu'il y en aura de perfectionné, on verra qu'elle se conservera ronde sur l'ongle, si elle porte un garçon, au lieu que si c'est une fille, le lait estant fort sereux ne se soutiendra pas si bien. De his signis varia quoque adducit Fortunatus Fidelis *de Relation. Medic. Lib. III. Sect. 4. cap. 6.* de indiciis, quibus deprehendi possit, masne, an femina in utero geratur? *p. 424 seq.* vid. etiam David. Herlic. *de Curat. gravid. & puerperar. cap. 4.* de notis sexus concepti *p. 27 seqq.* Bern. Gordon. *Lil. Medicin. Partic. 7. cap. 15. p. 799.* Hieron. Capivacc. *de Lact. Lib. IV. cap. 5. p. 829 seq.*

§. 4.

Alii negant. Aliis tamen autoribus non immerito pleraque hactenus recensitorum sexus signorum pro incertis atque fallacibus judicantur, unde Joannes Varandæus *l. a.* inquit: de hisce signis prudenter respondere debemus, omnibus rite pensitatis, & ex collatione cum aliis proprioque gravidæ temperamento, quia facile est in hisce decipi propter varias causas, a quibus istiusmodi effectus pendere possunt. Et Georgius Fridericus Laurentius *Exercitat. in Hippocr. Aphor. Exerc. 23. p. 271 seqq.* monstrat, Hippocratis Aphorismum 42. *Sect. 5.* (Mulier gravida, si marem gerit, bene colorata est, si feminam decolor) absolute positum non esse absolute verum; ideo contrariari observationi, limitatæ autoritati, autori,

tori, conjecturæ artificioſæ & medicæ, quo loco non modo contra colorem, ſed alia quoque ſexus ſigna, varias rationes atque autoritates affert, demumque Aphoriſmum abſolute verum ſic format: Mulier gravida, ſive marem, ſive feminam gerit, quandoque bene, quandoque male colorata eſt, pro ratione temperamentorum, cauſarum, ſignorum diſtinctivorum atque circumſtantiarum variantium. Idem Laurentius etiam *Exercit. 25. p. 283.* Hippocratis Aphoriſmum 48. *Sect. 5.* (Fœtus mares dextra uteri parte, feminæ ſiniſtra magis geſtantur) non abſolute verum judicat, dum uteri in dextram & ſiniſtram partem diviſio falſa eſt, ſed potius unica cavitas ſecundum fœtus molem expanſa deprehenditur; inſuper etiam feminæ gravidæ tam mares quam femellas modo in dextro, modo in ſiniſtro latere ſentiunt. Minime itaque, juxta Mich. Erneſti Ettmülleri verba, *Ephem. Acad. N. C. Cent. I & II. Obſ. 45. Sch. p. 115.* ſexum embryonis prædicere quidam, ut gloriantur, poterunt, Hippocratis effato *Sect. V. Aphor. 48.* decepti, ſiquidem hoc ipſum Thomas Bartholinus *Cent. V. Hiſt. 88.* propriæ & Braſſavoli uxoris exemplis refutat. Inquit autem Bartholinus *l. a. p. 168.* credunt plerique pro ſigno maris concepti perpetuo eſſe motum in dextris, cujus tamen ſigni fallaciam in uxore mea ſuaviſſima Eliſa Chriſtophoriana hactenus deprehendi. Uterum ſecundo geſtabat 1651. & in dextro plerumque tumorem motumque embryonis ſentiebat, ſtupebatque crus dextrum, enixa tamen eſt filiam Margaretham, natu ſecundam. Quum reliquos filiolos Caſparum, Chriſtophorum & Thomam, & tertiam filiolam, Annam Margaretham ſubſequentibus annis ordine ſuo geſtaret, & in dextris & ſiniſtris tumor motusque ſe prodidit, ſed mamma dextra lacte prima turgebat. Braſſavoli autem uxor perpetuo mares, ſecundum ipſius verba, in ſiniſtra matrice, in dextra feminas concepit. Cognoſcitur autem hoc, tum ex motu, qui in dextro fit latere, tum ex fœtus globo, qui in eodem latere eſt. Imo gemellos parienti primo exibat puella, quæ cum exiverat, latus dextrum

exinanitum esse videbatur, deinde exeunte mare sinistrum latus exinanitum apparuit. vid. Laurent. *l. a. p. 288.* ubi addit, massam observasse in quadam prægnante, duos fœtus masculos gestante, unum in dextra, alterum vero in sinistra uteri parte. Item, ipsi Laurentio quondam serio retulit illustris quædam Comitissa, se tam mares, quam femellas fœtus in uteri dextro latere gestasse tantum. Andreas Libavius ad Sigismundum Schnitzerum sequentem observationem scribit: Fuit apud nos netrix quædam viginti quatuor annorum ætatis, quæ a quodam vitiata gemellos concepit, femellam, cujus situs in dextro latere, & masculum, cujus sub hypochondrio sinistro. vid. Joann. Hornung. *Cist. med. Epist. 76. p. 208.* Et Michael Ernestus Ettmüllerus. *l. a.* refert, se novisse feminam, quæ utriusque sexus liberos in lucem produxit, omnes tamen in dextra parte conceperat. Scribit etiam Fortunatus Fidelis *de Relat. medic. Lib. III. Sect. 4. cap. 6. p. 427 seq.* nescio, qui possit fœtus aliquanto magis in una parte uteri, quam in alia consistere, nec quomodo ad dextram magis aut ad sinistram vergere: totum enim uteri spatium ipso æque completur. Omnia hæc signa meris conjecturis annumerat Scipio Mercurius *della Commare Lib. I. cap. 10. p. 74.* Il curioso, inquiens, in questo capitolo vorrà anco sapere, se vi è modo di conoscere, che la donna habbia concetto maschio o femina: il che essendo di niuna importanza à sapere, e mera curiosità, e però il ricercarlo mi pareva souverchio di trattarne: Pure volendo sodissare anco ai spensierati, gli dirò quello, che da altri auttori è stato scritto; ma però in modo, che tutto sia segno congetturale effallacissimo: perche in molte prattiche hò veduto il contrario &c.

§. 5.

Aliæ observationes. Huc pertinet etiam observatio Francisci Mauricean *Obs. 458. p. 268.* d'un homme, qui croyoit, que sçachant le temps de la conception d'un enfant l'on pouvoit predire, si c'estoit un garçon ou une fille, durant qu'il estoit encore au ventre de la mere. Le 10.

Jan-

Janvier 1687. j'ay accouché une femme d'un garçon, mais il y avoit pour lors en la chambre de cette femme un homme de ses amis, qui me dit un peu devant, qu'elle accouchast, qui sçavoit bien certainement, que l'enfant, dont elle alloit accouchoit, estoit un garçon; parce qu'elle estoit devenuë grosse durant le temps de la plene lune & qu'elle auroit infailliblement fait une fille, si elle eust conceu dans le temps du decours de la lune, m'assurant, qu' il avoit fait cette remarque par un tres grand nombre d'experiences, qu'il avoit toûjours trouvées vrayes; & qu'il avoit appris ce secret d'un Prince deffunt, qui en avoit éprouvé luy-mesme la verité, dans tous les enfans, qu'il avoit eûs de sa femme. Si l'evenement de cette preconnoissance estoit toûjours vray, & que ce secret fust connu d'un chacun, il estoit certain, que l'on verroit dans peu de temps le monde diminuer beaucoup en nombre: car la plusparts des hommes desirans, que leurs femmes fassent plûtost des garçons, que des filles, il arriveroit, qu'y ayant un bien plus grand nombre des garçons que des filles, il n'y auroit pas à la fin un nombre de femmes assez suffisant pour perpetuer le genre humain, qui ne s'entretient que par le nombre de deux differens sexes à peu prés egal. C'est pourquoi je crois, que Dieu n'a pas voulu expressement reveler à personne, le veritable secret d'engendre plûtost des garçons, que des filles, & d'avoir la preconnoissance du sexe de l'enfant, qui est dans le ventre de la mere: & ce qui me la confirme, est que j'ay souvent fait moy mesme des remarques toutes contraires à celles, que cet homme me dit, qu'il avoit faites, touchant la naissance des garçons & des filles, en plusieurs femmes, que j'ay accouchées de six sept, huit, & jusques à neuf enfans, qui estoient tous d'un mesme sexe, quoique la pluspart de ces enfans eussent ésté conceus en differens temps de la lune; & en un grand nombre d'autres femmes, que j'ay accouchées d'enfans jumeaux, dont l'un estoit un garçon, & l'autre une fille, quoyqu'ils eussent ésté conceus ensemble dans le mesme temps

de la lune, qui vrayſemblablement ne contribuë en rien à determiner le ſexe des enfans; Car autrement tous les enfans jumeaux ſeroient toûjours d'un meſme ſexe, & nous ne verrions pas journellement des experiences du contraire &c. Et Marguerite du Tentre dans l'inſtruction pour les ſage-femmes *p.34 ſeq.* ad quæſtionem: quels ſont les ſignes que la femme eſt groſſe d'un garçon? ita reſpondet: L'on dit, que la femme a meillieure couleur, quand elle eſt groſſe d'un garçon, que d'une fille; que la mammelle droite eſt plus groſſe, & la partie droite du ventre plus groſſe, la prunelle de l'oeïl droit plus vive. Mais tous ces ſignes ſont équivoques, & l'on ſ'y peut tromper. vid. etiam Dionis *des Accouchemens Lib. II. cap. 2. p. 131 ſeq.*

§. 6.

Certa ſigna propria ſexus.

Sicuti autem paulo ante, circa graviditatis ſigna, aliquot exempla feminarum adduximus, quæ ex peculiaribus ſibique propriis indiciis prægnantiam ſuam præſciebant; ita etiam in quibusdam gravidis nonnulli autores certa aliisque prægnantibus non communia, embryonum, in utero adhuc latentium, ſexum indicantia ſigna annotarunt. Solum hæmorrhoidum fluxum indicaſſe maris geſtationem in nota ſibi muliere, refert Thomas Bartholinus *Anatom. Lib. I. cap. 29. pag. m. 278.* Novit etiam Johannes Nicolaus Binningerus, v. *Obſerv. med. Cent. II. Obſ. 38. p. 167.* uxorem, quæ primis graviditatis menſibus, prout maſculum vel femellam utero gerebat, de inſigni ſuræ dolore conquerebatur pedumque ſtupore, dextri quidem, ſi maſculus, ſiniſtri, ſi femella fuerit embryo. Poſſe quandoque præſcire mulieres quasdam, cujus ſexus fœtum geſtent, inquit Michael Erneſtus Ettmüllerus *l. a. p. 116.* edoctus hoc fui exemplo materteræ meæ, quæ octies jam peperit, prima vice filiam, ſecunda, tertia & quarta filios, quinta & ſexta filias, ſeptima filium, octava filiam; quoties igitur filias conceperat, nihil extraordinarii quoad uterum notaverat, aſt ſemper, quoties filios geſtabat, ultimis geſtationis menſibus, inſi-

insignem uteri prolapsum passa est. Quemadmodum & aliam novit feminam, quæ quoties filium enitebatur, toties lactando lacte abundare solebat, dum vero filiam peperit, parciorem longe lactis proventum experiebatur. De singulari gestationis femellarum in gravida signo sequentem observationem refert Petrus Rommelius *M. N. C. Dec. III. An. 2. Obs. 214. pag. 334.* Anna Maria Denglerin, Johannis Zelleri uxor, mulier mediocris staturæ & habitus, post cœlibatum, spatio octodecim annorum, quindecim liberos, decem nempe filios & quinque filias satis feliciter peperit. Hoc tamen singulare habuit, quod intra dictum tempus octodecim annorum, quinquies saltem catameniorum fluxum viderit debitumque lunare alias dictum naturæ, more aliarum feminarum persolverit, totiesque etiam post mensium fluxum conceperit, statoque tempore subinde puellam enixa fuerit. Cæterum mensibus prorsus non fluentibus, a partu priori ad puerperium sequens nempe, præter lochia, vix unum atque alterum diem, rarissime ad tertium usque fluentia, ne guttam quidem sanguinis, vel quod menstruorum vices supplere potuisset, per muliebria profudit: unde rebus ita se habentibus, certum & infallibile signum pathognomonicum sexus embryonis, sive fœtus adhuc in utero latentis, subinde habuit, quod nunquam fefellit; ita ut semel menstruata, de gestatione femellæ, at vero nullis visis catameniis, de gestatione pueri, in utero certissima esse & pronunciare potuerit.

CAPUT IV.

De ingravidatione falsa.

§. I.

Cum supra *Cap. 2.* §. *22.* de falso graviditatis signo, ex ventris intumescentia desumpto, falsæ quoque ingravidationis mentionem fecerim, merito aliquot ejusdem exempla hoc loco recensere mihi incumbit. A variis autem causis talis ingravidatio sive *a flatibus.*

abdo-

abdominis intumescentia fieri solet, v. g. a flatu, vel ab aqua, vel a mola &c. quanquam etiam inflatio uteri nonnullis mola ventosa vel flatuosa appelletur, falsamque non raro conceptionis spem præbeat; uti docet Hippocrates *de Natur. Puer. Op. Sect. III. fol. m. 27.* cum uteri a ventre flatum suppeditante spiritu distenduntur & intumescunt, tunc mulieres se concepisse existimant. Et si menses minime prodeuntes in uteris collecti fuerint, longioremque moram fecerint, subinde alii eo confluunt, interdum quidem flatibus, qui a ventre procedunt, permixti, interdum vero incalescentes. Tunc quoque sane, non prodeuntibus mensibus, & in tumorem sublatis uteris, mulieres utero sibi gestare videntur. Exemplum talismodi falsæ graviditatis, ex Valesco de Taranta recenset Daniel Sennertus *Pract. Lib. IV. Part. I. Sect. II. cap. 10. p. 59.* de quadam Judæa, quæ crediderit, se esse prægnantem, cui omnia præparata fuerunt, quæ ad partum sunt necessaria. Dum vero matrix ab obstetricibus tractaretur, magnam ventositatem sine ullo aliquo liquore exivisse a matrice. De falso gravida observationem refert Daniel Wincklerus *M. N. C. Dec. I. An. 6 & 7. Obs. 45. p. 79.* Femina, inquiens, honesta juvenis post diuturnam menstruorum emansionem iterum eadem sentit, & quidem rubra; apparuerunt signa nonnulla, quæ primis mensibus in gravidis solent apparere. Putat se esse gravidam, quicquid dicatur contra de motu infantis. Ventre enim intumuerat & motum aliquem perceperat. Ita nonus mensis & dies expectabatur. Consulebantur obstetrices tam Bregenses, quam Wratislavienses; consenserunt omnes. Ego contrarium sentiens, expectavi tempus partus. At cum transiit nonus, transiit decimus mensis, venter iterum sua sponte subsedit, spesque cum prole nulla fuit. A flatibus itaque gravidam hanc feminam asserere non dubito.

§. 2.

alia exempla. Textoris cujusdam uxor biennio gestans uterum persuadebat sibi primum vivum messe utero fœtum; at legitimum partus tem-

tempus prætergrediens sententiam mutavit. Variis consiliis usa, quid in utero latitaret, ex nullo tripode certum oraculum. Tandem biennio elapso, cum dolore parturientium simili, ter cum maximo conatu flatum ex utero per pudendum exclusit, juxta Philippi Hœchstetter. *Obs. med. Dec. VI. Cas. 4. p. m. 689.* Novit etiam Guilielmus Harveus matronam nobilem, quæ plus decies enixa fuerat, quamque menstruorum suppressio circa prægnationem nunquam fefellerat. Postea autem alteri denupta, præter alia signa solita, ex motu quoque (quem ipsa sororque ejus juxta cubans, sæpe noctu sentiebat) sese gravidam judicabat; neque ab ea opinione ullis argumentis dimoveri poterat, donec tandem spes omnis in flatum & pinguedinem facesseret. vid. Harveus *de Part. p. m. 505.* Similem casum annotavit Thomas Bartholinus *de insolit. Part. viis cap. 20. p. 197.* in juvencula, quam ipse sub cura sua habuit; hæc scilicet omnia ad partum, jamjam imminentem, ut putabat ipsa, pararat, omnis tamen ipsius spes in flatus evanuit. A quodam rustico sene audivit Thaddæus Dunus, uxorem ipsius, cum toto biennio uterum tanquam prægnans gestasset, tandem miro quodam sonitu vel potius tonitru in ventre & pudendis facto magnam flatuum copiam peperisse, uti ex Duno allegat Daniel Sennertus *l. a.* quo loco sequentem observationem annectit: Vivit in vicinia adhuc femina nobilis, quæ ante annos quatuor putabatur gravida, ut non solum omnia, quæ ad partum necessaria sunt, appararentur; sed & maritus jam feram caperet pro convivio, quod post baptismum cognatis & amicis exhiberi solet, instituendo. Sed præteriit non solum mensis decimus, sed & decimus octavus, neque tamen peperit; sed venter postea sensim subsedit, flatibus illis procul dubio sensim discussis: Figuli uxor juvencula Grunebergæ ingravidationis persuasione laborabat, obstetrixque loci, uti sagax satis, cum omni feminarum choro idem affirmabat. Tempore partus legitimo adstat obstetrix, omnia apparantur, femina ad partum se accingit, exsibilant flatus per ute-

rum,

rum, fluitque materia rubraquosa cum frustis sanguinis crassioris & nigricantis, nullus autem fœtus, teste Samuele Ledelio *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obs. 138. p. 306.* Falsam ingravidationem & flatuum loco fœtus exclusionem Islebiæ observavit Ambrosius Stegmannus, & quidem in paupercula quadam, quæ a primo ad ultimum usque gestationis diem temere credidit de ingravidatione. Accedit itaque nonus mensis, recedit & adhuc semel, ast de fœtus exitu altum silentium, crevit tamen interim venter a die in diem, majorem in molem, ut ruptionem etiam exinde metueret misera. Post elapsos autem duos annos & tres menses muliercula hæc a cerevisiario quodam, nescio qua causa in terram projecta a mole & falso suo partu, ex improviso liberabatur. Cum enim ex lapsu posterioribus suis nimium quantum conquateret terram, ex utero illius flatus quidam, bombardæ minoris ad instar sonitum edens, erupit, secutisque flatibus aliis venter paulatim detumuit. v. *M. N. C. Dec. III. An. 7. & 8. Obs. 33. p. 56.* Sic Petiti D. de Montbrison uxor pro prægnante diu a marito & aliis omnibus habita vento cum impetu emisso curata fuit; hydrope enim ventoso matricis, qualis est in ventriculo tympanites, detinebatur, juxta Petr. Borell. *Histor. med. Cent. II. Obs. 26. p. 130 seq.*

§. 3.

item. Porro Thomas Bartholinus *Act. Hafniens. Vol. II. Obs. 3. p. 4.* aliam imprægnationem falsam refert: Biennium inquiens volvitur, ex quo se uterum gerere credidit mulier Hafniensis studioso cuidam nupta. Sæpius quidem a marito compulsa, qui gravidam esse sibi persuadere non potuit, ut medicorum opera uteretur ad expurgandum onus ventris inutile, semper repugnavit mariti voluntati, rata tumidum ventrem læto partu aliquando exonerandum. Neque etiam medici consulti consentire in vota mariti ausi sunt, cum ipsa serio fateretur, motum se nonnunquam prominentis ventris sentire, aliaque signa enumeraret, quæ imprægnationem solent indicare. Itaque tempori committendum nego-

negocium, cum de nullo alio malo conquereretur, quam pondere abdominis distenti, in quo sibi ipsi prolis cupida applaudebat. Sic vitam inter spem & mariti querelas seu jurgia hucusque transegit, neutiquam interim dubitantibus medicis, falsam esse impraegnationem a flatibus hypochondriacis excitatam, vel molam subesse. Illud eventus docuit & confirmavit. Cum marito enim ruri concedens cottidiano corporis exercitio in domesticis negotiis occupata, sensim discussis motu flatibus, ad pristinum statum abdomen detumescens vidit redactum. Ibidem etiam *Vol. III. Obs. 46. p. 80.* Olaus Borrichius sequentem observationem refert: Anna Castania post susceptam ex conjugio primo prolem numerosam, ab obitu mariti iterum uxor gravida redditur, laeto conjuge, sed tandem, quod ultra gestationis suetae terminos extenderetur partus futuri anxio. Mittit etiam ad medicos, ut remoram amoveant; qui vero ostendunt, videri tumorem mentiri potius infantem, quam afferre, temporique exitum commendant: Illa contra proprium infanti motum se jurat agnoscere, & caetera omnia pati, quae futurae puerperae solent. Inter haec labitur biennium, maritus uxorem monstrum visceribus alere vociferatur, quod fustibus se minatur exacturum, & promissi tenax, quoties vinum liberalius haustum invitabat, non parca manu verbera ingerit. Illa interim persistebat, gravidam se esse, calcitrantem experiri infantem, immo jam eousque excrevisse, ut in partu exspirandum sibi omnino sit. Tandem pondere inviso fatigata post finem anni tertii, eandem Borrichius circa tempus D. Johanni sacrum ad fontem Helenae amandat, ubi haustis liberaliter aquis peperit non infantem quidem, sed infinitos borborygmos, quibus per naturalia exclusis, sana domum rediit. Observavit etiam Thomas Bartholinus *Histor. anat. Cent. III. Hist. 21 p. 51.* in quibusdam feminis saepe ex flatibus commotum uterum imposuisse mulieribus, quae falso sibi persuaserant, se & uterum gestare & embryonis motum percepisse. De mola ventosa sive de femina ter

ventum pariente sequentia annotavit Zacutus Lusitanus *de Prax. med. admir. Lib. II. Obs. 50. fol. m. 79.* nonimestris dolore partus vexata convocatis obstetricibus pariendi tempus expectat. At cum vehementi nixu cogitur expellere fœtum, bombum & strepitum multum magna cum violentia per uterum elidit, ac si tonitruum exaudiretur. Aliquantisper subsidente ventre, immanis dolor iterum eam apprehendit, vacuatoque per uterum flatu lenius conquievit. Tertio lumborum dolore diro post tres dies afflicta, cohibita respiratione ad vacuandum flatus summa vi enititur, quos fotibus aliisque carminantibus adjuta expellit. Et *Obs. 51. fol. 80.* Baronis cujusdam uxor, cum utero gestare opinaretur, in octavo mense miro sonitu exaudito, flatum pro expectato infante excrevit. Acciti medici ad discutiendos flatus mira consulunt auxilia. His celebratis monent, ut habitet cum viro; hæc post mensem gravida putabatur, sed & procedente tempore crescente ventris tumore gravidationis increvit suspicio, sed octavo mense, loco fœtus, sonorum flatum dimidii quadrantis spatio per uterum exclusit.

§. 4.

Ingravidatio falsa ab aqua. Circa molam aquosam, sive uteri ab aqua expansionem notandum, interdum in cavitate uteri, occluso ejusdem orificio, tantam aquæ quantitatem colligi, ut ex ipsius intumescentia indeque inductis symptomatibus ingravidatio quasi indicetur; interdum etiam talem uteri & abdominis expansionem a multis in uteri cavitate inclusis hydatidibus oriri. Talem aquæ in utero collectionem vidit Rembertus Dodonæus *Obs. medic. cap. 49 p. m. 129.* in vidua quadam, quæ defuncto marito, cum se gravidam relictam existimaret, novem mensibus adimpletis, supervenientibus partus doloribus, non nisi aquosos humores enixa est; a quibus liberata, lacte ubera repleta haud aliter, quam si fœtum peperisset. Femina quædam leprosa tumorem in ventre habebat, qui prægnationem ostendere videbatur, cui accedebat motus interior

ven-

ventris talis, qualis in vera impraegnatione adesse solet, embryone in utero sese primo movente, unde judicatum fuit, gravidam esse hanc. Tandem vero, cum tempus partus praeteriret, neque venter ab adhibitis remediis detumesceret, haec femina diem suum obiit. In hujus demortuae cadavere uterus aqua plenus vehementer intumuit: quo dissecto aqua citrina & putrida copiose effluxit, uti ex Jacobi Oethaei observationibus recenset Theophilus Bonetus *Sepulchret. Lib. III. Sect 21. Obs. 55. fol. 1140.* De muliere, quae, dum aqua inter cutem adeo laboraret, ut nulla de salute superesset spes, de eminente quodam loco ad terram devolvitur, & utero ad lapidem eliso disjecto, ita prorsus omnis effusus est humor, ut, quae puerum octimestrem gestare videbatur, enixam crederes. vid. Anton. Beniven. *Obs. med. cap. 109. pag. 285.* Mulier Caunensis pro praegnante habita fuit, quod molem circa ventrem ejus adstantes motu quodam praeditum perciperent; tamen aquis ad libras duas eductis tumor ille discessit. v. Petr. Borell. *Hist. med. Cent. II. Obs. 26. p. 130.* Femina quaedam in Angliae provincia Schroophshire, quae per viginti annos gravida credita fuit, ventre dissecto, specie hydropis, quae ascites dicitur, laborasse comperta est, uti ex Transactionibus Philos. Anglicanis refert Conradus Philipp. Hoffmannus *de Puerper. tempor. §. 18. p. 42.* Nobilissima quaedam matrona quadraginta octoa nnorum concepisse sibi imaginata est, fere namque per integrum annum venter intumescere coepit cum motu sensibili medio gestationis tempore percepto, & sexto mense aquae copiosius utero exstillarunt. Absoluto stato pariendi tempore dolores partus insurgebant, quasi infans ad exitum promoveretur, signa omnia instantis partus aderant, mammae turgebant, liquores iterum copiosi utero secreti sunt: Obstetrix cum adstantibus pusionem expectabant, at eventu lugubri, nihil enim praeter aquas secretum fuit, juxta observationem Johannis de Muralto *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obs. 95. Schol. pag. 235.* Virgo tenuioris fortunae sine marito gravida credebatur,

quia ipsius regio hypogastrica quotidie magis magisque (absque tamen unico hydropis præsentis prodromo) intumescere videbatur, per cujus tamen genitalia post fortuitum in tumidum ventrem lapsum copiosa aqua, ad quintum usque a casu diem, effluebat, sicque dicta virgo cum omnium admiratione funditus sanari cœpit secundum relationem Johannis Georgii Josephi Schwalleri, v. *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. Obs. 57. p. 114 seq.* Anno 1621. nobilis matrona duos & triginta annos nata, cui menses suppressi, rugitus ac fl tus ventris persensit cum febre lenta & erratica. Quum post aliquot menses videretur partui vicina, excreto humore, copia ea, quam tres vel quatuor capiebant pelves, venter detumuit, juxta verba Joannis Rhodii *Obs. med. Cent. III. Obs. 55. p. 148.* Molæ aquosæ exemplum refert Zacutus Lusitanus *de Prax. med. admir. Lib. II. Obs. 152. fol. 80.* De femina quadam bene colorata, quæ tumorem uteri magnum passa est, cumque menstrua septem mensibus essent restricta, prægnantem se esse putabat, donec ad undecimum perveniens de conceptu desperaret. Sumpto autem quodam vegetabilium decocto copiosa aquæ citrinæ quantitas pondo librarum octo per uterum est vacuata. Subsidente aliqualiter ventre auxilium idem iterum in majori quantitate ebibit, dosi nempe quatuor unciarum. Sed quo eventu audi! nam viginti diebus per uterum, velut per perennem fontem, tanta aquæ, sero lactis simillimæ, copia emanavit, ut judicio suo quotidie quinque aut sex libræ profluerent sine dolore, sicque detumescente ventre refectis viribus ad se rediit. Bina molæ aquosæ exempla annotavit etiam Guilhelmus Fabricius, Hildanus, *Obs. chir. Cent. II. Obs. 53. fol. 127.* Anno nimirum 1604. honesta quædam matrona Bernensis, ad quinti mensis finem gravida & parturientium doloribus correpta ultra decem libras aquæ, tenacissima membrana inclusæ, non sine conatu & dolore maximo, una cum membrana enixa est, fœtum autem ad maturitatem usque gestavit. Alterum exemplum molæ aquosæ observavit in pia matrona,

quæ

quæ cum per menſes aliquot ſe gravidam exiſtimaret, factum eſt, ut dum noctu cum marito rem haberet, impetu quodam copioſe ex utero prorupta ſit aqua utcunque viſcida. Venter mox ſubſidit, convaluitque Dei beneficio. Plura exempla reperies in Muliebribus.

§. 5.

Quoad hydatidum, a mulieribus vel virginibus, pro gravidis falſo habitis, rejectarum exempla, meminit Johannes de Muralto *loco proxime alleg. p. 236 ſeq.* feminæ, quæ antea adhuc virgo inordinatos & ſæpe ſuppreſſos menſes habuerat, poſteaque maritata ſepties mater facta ſemel abortum tredecim ſeptimanarum paſſa fuerat. Huic, cum ſe per ſeptimanas tredecim jam gravidam putaſſet, menſtrua fluere cœperunt & quidem adeo ut aliquot ſeptimanas ne per horulam extra lectum perdurare potuerit. Tandem poſt varia ſymptomata decem ſibi cohærentes veſiculas aqueas acinorum uvarum mediocrium magnitudine, brevique poſt ingentem numerum harum veſiculărum, denſe ſibi conjunctarum cum hepate uterino excluſit. Mulier quædam, cui venter intumeſcebat & menſes retinebantur, conſtantiſſime contendebat, ſe in utero geſtare fœtum vivum, quem moveri dicebat, at vero remediis adhibitis ſexto menſe ab utero excrevit ſupra ſeptuaginta veſicas membranoſas ac membranis hærentes, aqua pallida plenas, caſtaneæ quantitatis: Septem vero fruſta membranis involuta, coloris carnis lienis, quorum quædam medietatem lienis humani æquabant, quædam paulo minora, aqua vero multa erumpebat & tota moles libras Romanas duodecim appendebat, referente Chriſtophoro a Vega *de Arte medend. Lib. III. Sect. 10. cap. 13. fol. m. 399.* Talia exempla annotavit etiam Franciſcus Valleriola *Obſ. med. Lib. I. Obſ. 10 p. m. 103* & quidem in civis Arelatenſis filia, viro nupta, florenti ætate & optimo corporis habitu prædita, quæ ob ſuppreſſos menſes, nauſeam, vomitum, anorexiam & alia graviditatis ſigna, uterum geſtare ſe exiſtimabat, poſt ſex vero aut octo geſtationis

ab hydatidibus.

tionis menses, magnis obortis doloribus, ingentem peperit membranaceum globum, totum aquosis bullis, instar ovorum piscium refartum. Erant autem bullæ rotunidæ, pellucidæ, diluta sanie plenæ, atque per omnem membranam, qua integebantur, disseminatæ, tanta quidem copia atque numero, ut comprehendi posse nullo pacto viderentur; dissectis stylo bullis aquosa & diluta sanies fœtens emanabat, ad citrinum colorem inclinans. Idem etiam in obstetricis filia annotavit. Obstetricem inter partus monstrosos vidisse enixum quendam veluti globum membranosum flatuoso quodam spiritu turgentem & distinctum distentumque vesiculis quibusdam aqueo humore, puri non absimili scatentibus & plenis, & alias pellucentem; refert Carolus Piso *de Morb. a Colluv. seros. Sect. IV. cap. 5. p. 449 seq.* De femina, quæ secundo vel tertio ingravidationis mense vesiculam quandam aqua plenam per muliebria absque placenta excrevit, subsequente maximo lochiorum fluxu per sex septemve menses durante, cujus etiam venter, cessante lochiorum fluxu sensim magis magisque intumuit, v. Regner. de Graaf *de Mulier. Organ. cap. 8 p. 250.* Uxor Philippi Borealis, afflicta aliquandiu menstruis inordinatis peperit tandem nescio quam pinguem massam, continentem in se innumeras vesiculas refertas partim aqua croceas, partim solo spiritu. Excernebatur autem non confertim, sed frustulatim. Sed partes hæ fuere tam frequentes, ut repleverint ferme integram ejuscemodi situlam, qua aquam hauriunt mulieres nostrates, inquit Nicolaus Tulpius *Observ. Lib. III. cap. 32 p. 247.* Et Cornelius Stalpartius van der Wiel *Obs. rar. Cent. prior. Obs. 70. p. 301 seq.* pseudopartum hydatidum recenset, scilicet cujusdam civis Hagiensis uxor sex & quadraginta circiter annos habens, postquam jam novem menses fuisset impraegnata, multo affici cœpit dolore, quare & obstetricem ad se arcessi jussit. Hæc autem cum ipsi inter eos labores jam totum triduum auxilium tulisset, nec quidquam appareret, vocata fuit Elisabeth Thomboy itidem obstetri-

cis

cis fungens munere, quæ post exactiorem examinationem nullum fœtum, sed aliquod quid, quod præsentibus se illico ostensurum sperabat, adesse affirmavit. Postea puerperam aggreditur ejusque e corpore magnam hydatidum copiam eduxit, racemorum more sibi invicem adhærentium, membranis extrinsecus tenuioribus quam queis vestiuntur fœtus, ambientibus, quales ibidem dictus autor depictas exhibet. Quanquam autem dicta mulier nullum ederet fœtum, puerperarum tamen more lochiorum fluxum passa est.

§. 6.

Nobilis mulier Cesenatensis temperamenti calidi & sicci, habitus gracilis ac ab ineunte ætate fere semper sanitatis lubricæ, anno ætatis suæ trigesimo viro nupta puellam peperit, quæ paulo post obiit. Sequenti anno rursus sibi concepisse visa est: Suppressa enim erant menstrua, a vino abhorrebat, animi deliquia patiebatur, venter tumebat. A quinto conceptionis mense larga ab utero hæmorrhagia secuta est, quæ qualibet hebdomada modo major, modo minor patientem excruciabat. Septimo mense post uberrimum sanguinis fluxum ac repetitos animi defectus, incredibilem vesicularum acervum peperit, suis filamentis ac canaliculis connexarum, quæ libras quatuor ponderabant. Ovario gallinarum persimiles erant, aliæ granum ciceris æquantes, aliæ viciæ, fabæ aliæ, quarum aliæ rotundæ, majores vero ovalis erant figuræ, omnesque lympha quadam viscidula turgidæ. Coctis densabatur quidem liquor & aliquantulum albescebat, sed non indurabatur, ut ovorum albumen, qui liquor lente observatus reticularem plexum, cum microscopio vero ad radios solares expositus ramusculorum ad invicem implicatorum massulam fere argenteam aureis bracteolis intertextam repræsentabat. Interea uterino sanguine per quindecim dies adhuc fluente mulier ad pristinam sanitatem restituta est. Quam observationem ex literis Francisci Veretti communicat Antonius Vallisnerius *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. IX & X. Obs.* 73.

Plura exempla.

73.p.164 seq. Ibidem etiam *Obs. 85. p. 191 seq.* Johannes David Wogau alium stupendum hydatidum partum recenset: Christophori Ubleri, pellionis Memmingensis, conjux, unius & triginta annorum, temperamenti sanguineo-phlegmatici, & quinque liberorum mater, vegeta tamen & sana, advertit subsistere menstruum fluxum & exhinc mammas & abdomen sensim intumescere, ita ut se utero gestare existimaret. Tertio exacto mense siti vexabatur immodica, pedes circa talum intumescebant, cum hæmorrhagia uteri & lassitudine totius corporis, demumque de gravissimis ad partum doloribus vehementer conqueritur: atque obstetrix uteri constitutionem explorans, hiare uteri cervicem, & omnia ad partum disposita inveniri, serio affirmat, pauloque post miraculosus vesicularum fœtus in lucem excluditur: Proveniebat siquidem ex arvo muliebri in conspectum carneæ substantiæ, instar placentæ uterinæ, quædam portio, libram circiter pondere unam adæquans, cui adnata erat fibroso-musculosa, mucilagine quadam illinita, membrana, in qua confuso satis ordine vesiculæ & pustulæ innumeræ, peculiari radice unaquæque prædictæ membranæ insertæ conspiciebantur, cum subsequente fluxu & gravi deliquio. Elapsa post semihora rursus ejusmodi carnosa substantia cum superstrata membrana, hydatidibus innumeris referta, protruditur, ita, ut spatio duarum horarum quinque hujuscemodi partes, aliquot centenis hydatidibus scatentes, quinque quoque partitis vicibus, multo naturæ conamine, mulier hæc pepererit. Ex hisce vesiculis, cum acu aperirentur, effluebat putrida & citrini coloris aqua, quæ gustu erat gelatinosa, subdulci quidem & amariusculo principio prædita; dispares etiam erant magnitudine, nucem enim juglandem aliquæ, pleræque vero pisi formam referebant. Item Franciscus Mauriceau *dans les Observat. sur la Grossesse Obs. 377. p. 221.* exemplum adducit feminæ, qui croyant estre grosse de six mois, ne vuida de la matrice, qu'une espece de mole plus grosse que les deux poings, composée de plus que mille vesicules de differente

rente grosseur, pleines d' eau claire, les quelles tenoient toutes les unes aus autres par des petits filamens; de differente grosseur, les plu petites estant comme des grains de chenevy & des pois; d' autre estant de la grosseur d' une avelline, & beaucoup d' autre de moyenne grosseur.

§. 7.

A mola non solum uxoribus, sed etiam viduis atque virginibus abdomen adeo intumescit, ut falso graviditatis suspicionem incurrant, siquidem juxta Theodori Kerckring. *Spicil. anat. Obs. 81. p. m. 157.* si qua ventre non nihil intumescat virguncula, continuo in partem deteriorem cadit suspicio; si qua vidua tantillum distendatur, vix pudori suo potest consulere apud homines. Habeo tamen, pergit allegatus autor, quo hasce defendam, historiolam; illæ sibi, quantum quidem hinc licet, capiant patrocinium. Vidua quædam nomen suum & famam, honeste vivendi egregie tuita hactenus, posthumum ediderat: post partum diu adversa valetudine usa, tandem visa tumidiore pondus aliquod circumferre ventre; hinc conversi in eam oculi, & auditæ voces: hem hæc illa est ægritudo, hic morbus viduæ: & vero tumor adeo increvit, ut etiam prudentibus & amicis ejus admirantibus nescio quid vel pudoris incuteret, vel doloris afferret; quæ augebantur omnia, cum ingruentibus quasi parturientis doloribus, obstetrix accersitur: illa, sibi optime conscia, puerum proditurum negat, esse tamen quod se non secus ac puer, qui in lucem moliretur, iter premeret. Tandem post varia uteri luctamina prodit massa quædam informis, sive illa fuerit reliquum ex secundinis quippiam. Illa certe ejecto onere optime valuit, & quod nihil sequeretur eorum, quæ partum aut abortum solent comitari, famam apud suos integram retinuit. Civis cujusdam Arnstadiensis uxor annorum viginti quatuor, gravida visa stupendæ magnitudinis ventrem præ se ferebat, ultra menses novem; sed partus loco bursa se ostentabat hydropica, quæ tantam indies crescebat in molem, ut ruptu- *a mola.*

ram abdominis sæpe metueret ægrota. Sanitatis desiderium bonæ insidebat feminæ: cum vero nihil opis superesset, exsiccata tandem & arida illa superne exhalabat imo sub pondere vitam. In exenteratione, adacta novacula, ex abdomine trium ulnarum in ambitu, aquæ flavescentis mensuræ triginta sex in vas prosilierunt, neglecta ea, quæ manavit in terram. Peritonæo papyraceo interne ad latus sinistrum adnatæ erant hydatides quatuor, gallinaceorum ovorum magnitudine, totidemque tubercula sebacea magnitudine gallarum. Intestina flatibus & excrementis aquosis scatebant. Uterus immensum extensus erat, & lateri dextro firmissime adhærebat mola carnosa ovata, libras novem civilis ponderis pendens, cum aliis quinque minoribus uvarum magnitudine, & hydatyde vesicam æquans mediocrem suillam &c. uti refert Jacobus Augustus Hünerwolffius *M. N. C. Dec. II. An. 7. Obs. 83. p. 146 seq.* Molam totos septendecim annos utero circumtulit uxor Guillelmi Rogerii, in cujus dissecto corpore uterum scirrhosum maximeque durum reperit, atque in hujus media capacitate carneam molem, manus ambas in pugnum contractas crassitie æquantem invenit. Ambrosius Paræus. Una vero omnium præsentium medicorum sententia fuit, ejusmodi molem initio molam fuisse, quæ temporis successu in scirrhosum corpus una cum uteri propria substantia degenerasset. Quamdiu in molam illam circumtulit mulier, alvina regio mirum in modum dura, distenta & ampla erat, tanquam multiplici prole gravidæ &c. vid. Ambros. Paræi *Chir. Lib. XXIII. cap. 34. fol. 520 seqq.* Plura ejusmodi exempla paulo infra, ubi de molis sermo erit, adducentur, hoc vero loco aliæ de falsa graviditate adhuc recensitæ restant observationes.

§. 8.

Observationes aliæ. Hydropica quædam femina, cum in utero & circa uterum turgescentia quædam cum gravitatis sensu oriretur, decepta est, ut se concepisse putaret, & eo magis, quia venter ab umbilico infra

exten-

extendebatur, quod præ cæteris uti certæ gravidationis signum a multis statuitur. vid. Georg. Franc. *Annot. in Paul. Zacch. Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. f. 87.* Diomedes Cornarus *Histor. Admir. 3. p. m. 6 sq.* hanc refert observationem: Georgius Rithamerus, magnæ eruditionis vir & quidem prolis acquirendæ cupidissimus accessit medicum ex Viennensium medicorum collegio primatem, cum urina, ut de sua uxore, quam gravidam suspicabatur, certior fieret: Medicus visa solum urina non modo gravidam ipsam, sed & masculum gestare certissimum affirmabat. Ibi Rithamerus alium medicum, Franciscum Emericum, statim odisse cœpit, qui prior eam, inspecta non solum urina, verum artificiosa signorum præcurrentium inquisitione, ex intellecta tota gerentis in utero historia, habita, minime gravidam protulisset, ac statim obstetrices, nutrices aliaque ad partum & curam puerperæ pertinentia anxie & sedulo adornat. Paucis autem post diebus undique gravida, ac motum fœtus subinde sentiens proclamatur, & propterea ob crebros affectus, quos sentiebat, ipsi a constitutis mulierculis fiunt balnea, a quibus facta comitialis subito interiit. De cujus obitu cum Emericus certior factus esset, a Rithamero statim petiit, ut ad inquirendam veritatem incidi corpus mortuum pateretur, quod ipse libenter fecit. Post incisionem matricem admodum exiguam vidit inque ea nihil contineri animadvertit: tamen ut veritas in oculos incurreret, eam incidens prorsus mundam & vacuam invenit. Dehinc progreditur secando versus ventriculum, ubi intra peritonæum & intestina aquam deprehendit, quæ nunc in hoc, nunc in aliud latus pro corporis motu procumbebat, hinc suspicio fœtum moveri suborta fuit. Novi inquit Guilielmus Harveus, *de Part. p. m. 505.* juvenculam, filiam cujusdam medici, quæ gravida facta symptomata omnia prægnantes comitari solita experiebatur: ea sana & vegeta, post decimam quartam septimanam fœtus in utero motum sensit, tempus partui debitum emensa est; indiciaque jam imminentis partus adesse ra-

ta, cubile, incunabula, cæteraque ad partum necessaria in procinctu habuit, sed frustra omnia, & Lucina votis abnuit: motus enim soliti cessarunt, ac paulatim, ut increverat, detumuit venter, absque ulla ægritudine, sterilis autem mansit in posterum. Mulier Giniacensis annos nata circiter quinque & quadraginta Monspelsum venit de affectu suo consilium petitura, retulit nobis, se, cum nunquam viro nupsisset & rem habuisset cum adolescente, in utero concepisse, unde sequuta est inappetentia, macies & pallor totius corporis, quorundam eduliorum desiderium, cum aliis graviditatis signis. Post quadragesimum a conceptione diem percepit palpitationem quandam versus hypochondrium dextrum, ab eoque tempore melius habuit & appetitus restitutus est. Venter indies augebatur, mammæ intumescebant, in quibus tandem lac colligi cœpit, nempe quarto mense in mamma sinistra, idque subrufum, postea album in dextro. Quarto mense fluxus menstruorum apparuit copiosus, inde ventris tumor imminutus est. Motus in ventre sentiebatur illi consimilis, quem fœtus in utero inclusus solet exercere. Nono mense dolores parturientium passa est, ut ita vocata obstetrice omnes adstantes partum expectarent. Illi tamen dolores post viginti quatuor horas quieverunt & nihil exclusum est &c. vid. Lazar. River. *Obs. Cent. II. Obs. 100. p. 179 seq.*

§. 9.

adhuc plures. Recordatur etiam Casparus Theophilus Bierlingius *Thesaur. theor. pract. Cas. 37. Schol.* §. 5. p. 518. se feminam in patria vidisse, quæ virgo adhuc ventrem gerebat mirum in modum intumescentem, ut inde a plerisque ingravidationis, sed tantum non stupri turpissimi publice a vulgo rea accusaretur. Hæc Deum precata ederat suæ innocentiæ testimonium, morbidumque corpus utriculæ instar summa cum molestia circumferens, petiit ab amicis, ut post mortem aperiretur venter. Placide igitur post annuum spatium defuncta secabatur, aqualiculus, uterusque bulgæ ad instar prætumidus deprehendebatur, qui simul apertus nil nisi

aquam

aquam reddidit copiosissime serosam, complures æquantem mensuras. Item apertum cujusdam mortuæ abdomen vidit Johannes Walæus, in qua uterus tanta magnitudine intumuerat, ut intestina omnia supra ad diaphragma detrusa erant, & uterus omnibus partibus adnatus. Continebat autem urnas tres cum dimidia humoris. Uxor Eliæ Tabellarii in vico regio prægnans ab obstetrice judicabatur ob ventris tumorem & duritiem. Remittebat tamen illa & interdum per vices augebatur. Menses ordinatis vicibus fluebant; tandem mense Junio ingentibus doloribus auctis vivere desiit. Ex aperto ipsius abdomine ingens copia serosi sanguinis effluxit, quæ cavitatem quoque thoracis occupabat, implebatque mensuras Hafnienses sex, referente Thoma Bartholino *Histor. anat. Cent. III. Hist. 6. p. 17.* Sequens falsæ gravidationis exemplum refert Ehrenfridus Hagendorn *Histor. medic. physic. Cent. II. Hist. 92. p. 271.* cessarunt apud feminam Gœrlicensem ante sedecim annos purgamenta uterina, seu menses, venter justa mole intumescit, alia quoque in puerperium conspirant signa, unde nil, nisi verba de rebus ad puerperium necessariis, audivisses. Sub initium hebdomadis, ut putabat, vigesimæ conqueri cœpit putatitia prægnans de nausea, abdominis dolore, quem excepit unus alterque sanguinis grumosi, fœtidi, lobos pulmonum æmulantis & articulis undique circumdati. Venter autem paulo post detumescit, viresque analepticis restituuntur.

§. 10.

Item illustris femina secundum verba Henr. ab Heer *Obs. 14. p. m. 141 seq.* sub annum ætatis trigesimum modo mensium fluxum nimium, modo suppressum, ventre in exiguam se molem surrigente, gravidam se credidit, imprimis cum nec hilum ventris se tumor remisisset, imo auctus esset, mammæque non aliter turgerent, quam in legitime gravidis, dolorem nihilominus insignem & capitis, & scapularum & renum pateretur, appetituque omnino prostrato, & sæpe pica laborantibus affini, accedente cardialgia notabili, *Alia exempla.*

tabili, excretis multis ſupra infraque aquis plurimum levabatur; maxime ſumpto cibo, quoties vinum, ut eſt actu frigidum, bibebat, manifeſtum in mammis frigus ſentiebat; tumore interea imam potiſſimum abdominis partem occupante, renibus tum temporis, lumbisque inſigniter dolentibus, ut creberrime parturire ſe crederet: mammæ lac invitæ fundebant, & per ſinum pudoris lactiformes ſeroſitates magna ſe effundebant copia, ita ut obſtetrix partum vicinum adfirmaret. Patiens motum pueri ſe ſentire adſeverabat, ſeque uterum ferre non dubitabat. Demum aquis Spadenſibus & thermis Aquisgranenſibus uſa nil profecit, tumore non diminuto, nec ullo ſymptomatum ſe remittente, accedebat reſpirationis difficultas, dolor imi ventris, crurumque & genuum, borborygmi infeſti, venter in decumbente paulo quam inſtante vel ſedente depreſſior. Obſtetrix in matrice dicebat ſentire ſe quid duri & ponderoſi; nullus autem apparebat fœtus, ſed dicta femina per medicamenta aperientia & confortantia ita fuit percurata, ut marito paulo poſt cavſone ſublato ſecundas cogitaret nuptias. Refert etiam Georgius Fridericus Rallius *de Generat. Animal. Sect. III. p. 103.* ſe noviſſe honeſtam feminam aliquot liberorum jam tum matrem, quæ uterum ſe gerere partusque tempus inſtare rata publicis precibus ſe & fœtum ſuum Deo commendarat, ſed falſam fuiſſe perſuaſionem, eventus docuit. Falſam imprægnationem annotavit etiam Samuel Ledelius *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 138. p. 306.* inquiens: Nobilis a Fritſchen, vidua quinquaginta quinque annorum, jam mea marita, patiebatur vomitum, nauſeam, horrorem, uteri contractionem & quæ alia ſueto prægnantibus tempore: Venter intumeſcebat, motus aderat etiam ſatis fortis in ventre, mammæ preſſæ fundebant liquorem aquoſum; dicebat ſe gravidam (utpote antea decem liberorum mater hujusque rei ſat gnara) aſt ego repugnabam multas propter rationes. Expectamus tempus partus, & juſto tempore accedebat, cum alteratione inſigni; aderat quippe cephalgia, cardial-

gia,

gia, extensio abdominis dolorifica, angustia pectoris cum metu suffocationis. Applicamus interna & externa, spirituosa & bezoardica, sudat per noctem copiosissime, mane alvum deponit aliquoties, respiratio fit melior, extensio abdominis evanescit, venterque sensim ac sensim indies detumescit adque pristinam figuram redit. Et sic spes pariendi cum prole aufugit. Item figuli uxor juvencula, Grunebergæ, eadem persuasione laborabat, obstetrixque loci, uti sagax satis, cum omni feminarum choro idem affirmabat. Tempore partus legitimo adstat obstetrix, omnia apparantur, femina ad partum se accingit, exsibilant flatus per uterum, fluitque materia rubra quosa cum frustis sanguinis crassioris & nigricantis, nullus autem fœtus. Eandem pariendi fortunam habebat femina primaria, pro qua etiam in suggestu preces instituebantur, ut divina clementia ipsam felici partu beare velit, ast post nonum mensem nil se movet, sequuntur adhuc tres menses, & nullum adest amplius signum fœtus: De conceptu falso hanc historiam communicat Thomas Bartholinus *M. N. C. Dec. I. An. 1. Obs. 1. p. 1.* Nobilissima matrona post multorum annorum sterilitatem se concepisse gavisa ex omnibus signis apud alias consuetis ad partum omnia debito tempore præparat, advocataque obstetrice & aliis amicis advolantibus uteri dolores, quasi jam paritura experitur, nullo tamen fœtu prodeunte. Postea sensim detumuit venter, sicut antea accreverat, & spe excidit optima femina.

§. II.

Ab ovarii muliebris statu præternaturali ortæ graviditatis falsæ aliquot exempla recenset Antonius Nuck *Adenograph. curios. cap. 8. p. 84 sq.* Virginis, inquiens, viginti quatuor annorum hypogastrium magis ac magis in tumorem abiit, quo non parum suspecta fuit habita, & quidem potissimum quod nullum cachexiæ adesset signum; brevi tamen diem obiit suum. Aperto cadavere, gravidam eam fuisse, prima fronte credebam, ob corpus uteriforme, *Exempla ab ovario &c.*

pel-

pelvim occupans, nobis oblatum. Sed oculo propius admoto, illud versus sinistrum magis latus protensum & ab utero plane distinctum vidi. Ovarii quippe sinistri lymphaticum mirum in modum extensum, saccum formarat adulti hominis caput æquantem, lymphæ admodum claræ & tenuis, pintas ad minimum duas continentem, ipsum ovarium destruentem &c. Item mulier triginta sex annorum a congressu cum marito peracto, ingravidationis percepit indicia, & quæ ante aliquot jam pepererat liberos, eodem modo se affectam persentit, hac saltem cum differentia, quod venter solito magis extenderetur & jam ad prodigiosam magnitudinem veniret. Elapsis autem novem mensibus partusque tempore instante, ex improviso dolores parturientem apprehendunt, & modica aquarum mole elapsa fœtum sanissimum in lucem edit, fœtumque unum aut alterum adsequuturum, nulla adstantium dubitabat, quod venter, in monstrosam fere magnitudinem elevatus, parum saltem ab ejus extensione remiserat &c. Et alia adhuc domicella triginta quinque annorum, jam octo liberorum mater, partus temporibus prodigiosam aquarum quantitatem excernere solita potissimum partu ultimo, qui fuit 27. Februar. 1678. quo die, elapsis aquis, filioque satis vegeto in lucem edito, geminum restare creditum fuit. Sed eo non prodeunte, doloribusque in modum novorum conatuum continuantibus vocatur Nuckius. Permagnum & inæqualem in sinistro inguine percipiens tumorem, judicavit testiculum sinistrum, tumore scirrhoso obsessum & consequenter malum esse incurabile. Brevi notabiliter adeo venter ejus inflatur, ut extensus magis, quam tempore graviditatis appareret. Et ab eo tempore ad oculum apparuit, tumorem in majorem assurrexisse molem, usque dum quarto Maji 1681. vitam cum morte commutaret. Ope paracenthesios, quadraginta ex abdomine extraxit Nuckius aquæ pintas; & separato testiculi sinistri tumore, testis insuper pendebat libras decem &c. Huc etiam pertinet observatio chirurgi gallici, Mottei

tei apud Nicol. de Blegn. *Zodiac. med. Gall. An. 2. Februar. Obs. 12. p. 48.* Illustrissima scilicet Comes a Nieupert, cum per duos annos ab inito matrimonio sterilis fuisset, ventrem tamen in dies intumescere animadverteret, spem veræ graviditatis animo concepit ad decimum usque circiter mensem, quo tempore elapso non absque causa dubitatum est, lateretne mola vel falsum germen. At vero opinata illa graviditas diutius perstabat atque intumescentia amplius pergebat, irritis quibuscumque remediis. Interim duodecennio post graviditatis opinionem & decubitum catarrhi in ægræ pectus, tussis excitabatur imum ventrem concutiens, & post haustas aliquas potiones aperientes, ex utero insignis aquarum copia effusa est, quæ verisimiliter ex tuba uterina, in qua hydrops particularis excitatus fuerat, prodiens. Georgius Dethardingius anno 1681. die Januarii 29. vocabatur ad feminam, gravidam a consanguineis habitam, a festo Purificationis anni præteriti; ac illud quidem confirmare videbantur tumor abdominis sensim sensimque excrescens, motus sensilis ac (hoc signum tantum non apodicticum mulierculis est) lac in mammis propullulans. Ast, quod tempus ingravidationis longe ordinarium superaverat, patiens hypochondriaco affecta morbo, abdomen circa præcordia magis ac quidem pubem tumidum, motus non nisi in latera sese volvente ægrota, menstruo fluxu, minori quamvis in quantitate, rhythmum servante, falsum de conceptu conceptum volatilibus diureticis maritatis, feliciter satis prostravit. vid. *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. Append. p. 147.* Novit etiam Rosinus Lentilius quandam illustrissimam comitem, quæ se gravidam rata, intumescente alvo, immo percepto post octodecim circiter hebdomadas, motu manifesto, fusis etiam publicitus ad Deum pro felici partu precibus, & instructo jam omni apparatu, alvum paullatim, sine tamen sonoris flatibus, delusa spe, subsidere sensit. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 10. Append. p. 45.* Varia quoque ejusmodi falsæ ingravidationis, modo cum, modo sine mensium fluxu, a variis causis ortæ, &

quidem nonnunquam post flatuum explosionem, interdum post aquæ ex utero effluxum, quandoque post tenuium membranarum vel sanguinis congrumati proventum, in quibusdam feminis post aliquot menses, in aliis post integrum, vel sesquiannum vel etiam longe tardius iterum disparentis exempla in praxi, ultra quadraginta annos exercita, observare mihi licuit.

§. 12.

alia exempla. Restant adhuc alia graviditatem mentientia exempla, interdum etiam ob impeditam defunctarum sectionem, quoad causas, adhuc incognita; viduæ enim juveni N. Bourquin nunquam effœtæ venter ita sensim intumuit, ut parituram se sperarit. Ultra tempus gestationis in dies adauctus venter, nullis remediis cedens, mense tandem Aprili anni 1662. ægram de medio sustulit. Lucia Wechter, Jeremiæ Wernier, coriarii uxor juvenis, prægnans diu visa, insigni abdominis tumori anno 1664. etiam commortua est. Utrasque autem molis aquosis ob involucrorum densitatem non crepantibus laborasse potius, quam ascite, conjecturis assecutus est Johannes Nicolaus Binningerus *Obs. med. Cent. III. Obs. 19. p. 336 seq.* quod dissectione confirmari non licuit. Johannes Rudolphus Salzmannus in nosodochio, anno 1608. die 23. Martii corpus mulieris cujusdam aperuit, quæ gravidam sese esse dicebat, verum longe aliter se rem habere in ipsa apertione visum fuit, unica enim punctura cultello prope lumbos facta, prodire cœpit aqua purulenta, atque in tantum fœtida, ut nemo adstantium fœtorem perferre posset, quo pure aquoso evacuato & abdomine in formam crucis aperto, tota abdominis cavitas, omnia etiam inibi contenta copiosissimo pure tanquam membranis obducta atque investita fuere, ita ut alterum ab altero secernere & dijudicare vix licuerit. Intestina ita erant ad superiora contracta, ut vix mediam abdominis cavitatem adimplerent: Hepar erat omnino putridum, ventriculus, ut intestina, contractus ac angustatus: Uterus vero in loco suo naturali situs vix nucem juglandem

dem magnitudine æquabat &c. v. Salzmann. *Observ. anatom. p.31 seq.* Anno 1657. edidit intra primum ab urbe Lipsia lapidem, in pago *Marck-Kemberg*, mulier cujusdam rustici filium, & (uti postea ex eventu colligere licebat) in hoc ipso puerperio reddita fuit hydropica, forsan propter suppressas purgationes puerperii, nec ipsa, nec marito istud animadvertente. Quid fit? elapso trimestri abdomen hujus paganæ in fastigiatum attollitur tumorem, non secus atque solet fieri in ingravidatione; quo tumore conspecto obstetrix manu leviter abdomen comprimit, & ex obscuro aquarum hydropicarum motu decepta exclamabat, restitare adhuc fœtum in utero superfœtatione conceptum, & statim medicum cum chirurgis accersi jubet; interim moritur hydropica mulier. Ne autem putatitius fœtus vitæ periculum aliquod pateretur, os gravidæ (ceu putabatur) imposita clavi apertum tenuerunt. Simulac vero corpus hydropicæ dissectum, statim post primam incisionem tam fœtida humorum colluvies prosiliit, ut adstantes abire coacti fuerint, secundum observationem Pauli Amamanni *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obs. 186. p. 284 seq.* Nobilissima matrona falsa ingravidatione laborabat tam exquisita, ut oculatissimus quisque eam gravidam pronunciasset, decimo vero mense se vidit deceptam, manente nihilominus obscuro quodam motu in utero, venterque interdum elevabatur, mox deprimebatur. Orta suspicio de inflatione uteri, adhibitis autem variis medicamentis dictæ feminæ sanitas restituta fuit. v. Christ. Franc. Paullin. *de Salvia Sect. II. Membr. 7. cap. 9. p. 330 seq.* Virginem gemino tumore steatomatoso distentum abdomen gerentem rudes ac inscitæ obstetrices, cum attribuerent vulvæ impudicitiæ insontem accusarunt, confisæ gemellos ab ipsa gestari; sed calumniam hanc dissipavit anatome, post instituta, utpote quæ nec fœtum nec gemellos in utero, sed in mesenterio duo duntaxat invenerit steatomata. vid. Nicol. Tulp. *Obs. Lib. II. cap. 33 p. 155.* Et *Obs. seq.* filiæ cujusdam pharmacopolæ meminit, quæ post obitum dissecta in mesenterio

ſuo inſignem oſtendit tumorem libras viginti ponderantem; tectum quidem extrinſecus membraneo involucro, ſed intus refertum pluribus veſiculis, limpida aqua diſtentis. Increvit autem hæc moles tam lente, ut prægnationis ſuſpicionem moverit. Honeſta quoq; matrona anno 1665. ex diutina menſium ſuppreſſione, nauſea, vomitu, appetitu inſolito, pedum & abdominis tumore, motu, aſt non ſine aliquali fluctuatione &c. præmiſſo examine una cum obſtetrice prægnantem ſe eſſe credidit, & circa ſolitum tempus omnia ad inſtantem partum præparavit, aſt fruſtra, teſte Godofredo Schubart *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obſ. 260. p. 390.*

§. 13.

Item. Anno 1648. Noribergæ mulieri ruſticæ per plures menſes venter inferior ſeu hypogaſtrium ita indies intumuerat, ut medici quidam, obſtetrices atque mulieres eam, & quidem non unico, ſed plurimo fœtu gravidam judicarent. Menſtruæ enim ſubſtiterunt, mammæ diſtendebantur; imo cum poſtremis menſibus lac interdum effluere viderent illæ, mammasque rurſum flacceſcere, abortum metuebant. Miſera autem undecimo demum menſe, ob virium lapſum, ac reliquo corpore tabe conſumto, mortua eſt. Cadaver a chirurgo in hypogaſtrii regione fuit diſſectum atque in abdomine putreſcente præter viſcera naturalia nihil, quam humor lentus, fœtidus, ad libras duas tresve inventus eſt & exemtus, atque in veſicæ urinariæ, quæ inſigniter intumuerat, parte antica ſuperiore tunica exterior diſrupta viſa eſt, cum magno ibidem abſceſſu, pure multo ac fœtido ſubtus ſcatente, quod intra ambas veſicæ tunicas amplum ſpacium ambiebat, illæſa penitus tunica interiore: Uterus vero in ſuo deſtinato loco, ſine omni labe vacuus & contractus latuit. Tunc & maritus defunctæ referebat, ſe modo reminiſci, quod uxor ante annum & ultra vaccam quandam emulſerit, ac ab iſta calcitrante circa pubem violenter percuſſa fuerit, dolorem ac locum læſum neglexerit

rit & exinde in hoc malum inciderit, uti ex propria obſervatione refert Johannes Helwigius *Obſ. 124. p. 337.* Ejusmodi obſervationes falſæ ingravidationis annotavit Franciſcus Mauricæus *dans les Obſervations ſur la Groſſeſſe Obſ. 255. p. 150.* inquiens: Le 27. Fevrier 1680. j' ay veû une femme âgée de trente-huit ans, qui aprés avoir eû quelque petit retardement de ſes menſtruës, avoit quelque ſoupçon de groſſeſſe de ſon ventre. L' ayant touchée, je trouvay, que le ſoupçon de ſa pretenduë groſſeſſe eſtoit tres-mal fondé, l' eminence de ſon ventre n' eſtant cauſée, que par ſa ratte, qui eſtoit extremement groſſe, & que ſa perte de ſang venoit d' un ulcere carcenomateux de la matrice &c. Item *Obſ. 275. p. 160 ſeq.* Une dame, qui croyoit eſtre veritablement en travail d' un enfant, avoit à la verité le ventre preſque auſſi gros, que ſi elle euſt eſté effectivement groſſe d' enfant & preſte accoucher; & avoit ſenti depuis cinq mois entiers de mouvemens en ſon ventre; qu' elle croyoit ſemblables à ceux d' un enfant: mais elle ſ' étoit bien trompée; car ce n' eſtoit que certains treſſaillemens, que ſentent ordinairement les femmes, qui ont de ces ſortes des fauſſes groſſeſſes. vid. *etiam Obſ. 369. p. 216 ſeq. Obſ. 566. p. 332. Obſ. 579. p. 339. & Obſ. 675. p. 390 ſeq.* Idem autor etiam juxta obſervationem *383. p. 225.* in femina quadam, quæ propter ventris intumeſcentiam pro gravida habebatur, poſt mortem diſſecta ſiniſtrum teſticulum ſive ovarium magnitudine capitis humani deprehendit. Plurima graviditatis falſæ exempla congeſſit etiam Theophilus Bonetus *Sepulchret. Lib. III. Sect. 37. fol. 1358 ſeq. 1362.* Mulierem Pariſiis vidit Marquardus Stegelius ingenti totius abdominis tumore correptam, cum aliquo lumborum dolore, quam medici quidam gravidam exiſtimantes ad partum accingi jubebant, parum proficientes. Hanc poſtea alius medicus, Honoræus, bono animo eſſe jubebat reique familiari operam dare, neque de onere illo die deponendo quidquam ultra cogitare; Nec enim prægnationem hanc eſſe, ſed morbum Gallica lingua Champignon dictum.

 Mirum

Mirum in modum intumuisse mesenterii glandulas & συσσάρκωσιν quandam insensibilem accessisse. Tres jam eodem affectu laborantes feminas sibi observatas. Tumor hic totius abdominis capacitatem eam in magnitudinem elevabat, ut geminos utero ferre videretur. vid. Georg. Hier. Velsch. *Episagm. Obs. 48. pag. m. 29.* Magnifica domina, ætatis annorum triginta, habitus corporis delicatioris, menstruorum suppressione cum mesenterii & abdominis inflatione, febre lenta, dolore, vomitibus & anxietatibus dum per plures menses laborasset, utero vulgo gestare credebatur, elapso vero nono mense, cum futuri partus indicia nulla, humores fœtidos per uterum propendulum excerneret, fluore muliebri perperam laborare judicata. Mense decimo sexto accersitus Nicolaus Guilielmus Beckers, legitimis gravidationis signis deficientibus, abscessu mesenterii ac procidentia uteri laborare eam comperit. vid. *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obs. 32. p. p. 58.*

CAPUT V.

De graviditate occulta & dissimulata.

§. 1.

Graviditas occulta. a variis causis. ob hydropem falsum.

EContra vero quandoque non falsa, sed vera, occulta tamen, post tempus deprehenditur graviditas, quando mulieres eandem vel ignorant, vel se minime gravidas esse, sed alio morbo, e. g. hydrope, laborare credunt, vel quando ingravidationem celant seque ægrotas fingunt. Exemplum gravidæ pro hydropica habitæ annotavit Vitus Riedlinus *Linear. med. ann. 1700. Mens. Februar. Obs. 1. p. 121.* his verbis: Junxerat sibi matrimonio mercator quidam virginem, quam ob egregiam formam summe adamaverat. Cum ergo brevi post contractas nuptias non solum colorem faciei vividum amisisset, verum & difficilius respirare, quin non solum abdomen, verum & pedes intumescere cœpissent, dubius unde hæc mala derivanda forent; medicum celebrem in con-

consilium vocavit, qui hydropem præ foribus, & medicamentis convenientibus oppugnandum esse, statim edixit, eumque sedulo medicamentis aggressus est; & licet hæc femina aliquoties cum lacrymis testata fuerit, se non dubitare, quin sit gravida, & fœtus motum percipere, hunc in finem etiam sororis manus abdomini admoverit, ut nempe ipsa quoque hunc motum exploraret, fidem tamen ipsi medicus obstinatus nullo modo adhibuit, sed sententiæ suæ pertinaciter institit & medicamenta antihydropica sedulo continuavit, donec tandem non tam aquam imaginariam, quam animam medicamentis suis expulit, & fœtus motu vehementi, quem omnes adstantes non sine dolore viderunt, post mortuam matrem eum gravissimi erroris convicit. Sic femina quadraginta annorum appetitum patiebatur prostratum, lassitudinem, abdominis tumorem, faciei colorem pallidum, ejusque cum artubus tumorem. Pulsum habebat parvum, urinam reddebat tenuem & aquosam. Accersitus ad eam Michael Ernestus Ettmüllerus sedulo sciscitabatur, num gravida esset? id quod constanter negabat, siquidem ex nullo signo imprægnationem hariolari valebat. Nihilominus tamen, post assumta etiam multa & fortia purgantia debito tempore sanam atque vegetam enixa est filiam. vid. *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. I & II. Obs. 44. p. 112.* Ejusmodi observationes recenset Franciscus Mauriceau *dans les Observat. sur la grossesse* e. g. *Obs. 70. p. 42.* d' une femme, qui fut hydropique durant neuf ans, & qui non obstant cela fit en ce temps quatre enfans, dont elle accoucha heuresement. *vel verum.*

§. 2.

Hydropem in gravida annotarunt etiam alii autores, siquidem Felix Platerus *Observ. Lib. III. p. m. 637.* gravidæ juvenculæ meminit, cui non solum propter uterum, quem gestabat, venter distentus erat, sed propter asciten mire intumuerat, pedesque admodum inflati erant, cum periculosa, ob ventrem adeo distentum, dyspnœa, quæ tamen puellam vivam sed imbecillam peperit,

rit, maximaque profusa aquæ copia ipsa detumuit. Ibidem dictus autor alia exempla annectit. De muliere hydropica & simul gravida feliciterque pariente observationem annotavit Eberhardus Gockelius *Gallicin. med. pract. Cent. II. Consf. 35. p. 462 seq.* in Michaelis Luickardi, textoris, conjuge, quæ nescia quod gravida esset, præ monstrosa tandem ventris intumescentia vix ambulare poterat, post copiosissimam vero aquæ serosæ excretionem vivam filiolam pariebat. De propria uxore hanc historiam recenset Guilhelmus Fabricius *Obs. chirurg. Cent. II. Obs. 56. fol. 128 seq.* Anno 1604. charissima conjunx mea, dum septimo utero gestaret, statim ab initio gestationis præter modum atque consuetudinem debilitata enervataque fuerat, dolores ventris & præcipue dextri lateris, maximi ac frequentes aderant. Circa regionem hepatis per intervalla, & quotiescumque fœtus in utero sese movebat, frigus molestum ac dolorosum persentiebat. Interim venter in monstrosam magnitudinem intumescebat, adeo ut ipsam duos aut tres ad minimum enixuram fœtus, cuncti arbitrarentur. Spatio hebdomadum sex ante partum, crura pedesque hydropicorum more intumuerant. Die 2. Martii 1605. dolores parturientium, quamvis leviores, continui tamen ipsam infestaverant, qui sensim accreti usque ad quartam diem ejus mensis, qua circa septimam vespertinam dolore vehementissimo correpta os uteri apertum, indeque ultra libras octodecim mercatorum, aquæ limpidissimæ, nulloque cruore admixto, maximo ac uno impetu effluxere, atque in isto motu fœtus ad exitum sese paraverat. Et postquam per semihoram quievisset & aliquantum confectionis Alkermes, cum aqua cinamomi sine vino destillata, dissolutæ sumpsisset, rursus dolore & conatu maximo correpta est; Tum primo aqua, quæ fœtum comitari solet, ad libras novem effluxa, instante nona vespertina puellum simul peperit robustissimum &c. Nonnullis feminis una cum fœtu copiosum aquosum humorem ex utero processisse, fœtu debili ac non vitali meminit Rembertus Dodo-

næus

næus *Obſ. 49. Schol. p. 121.* Et Hieronymus Mercurialis *de Morb. Mulier. Lib. I. cap. 2.* inquit: Anno elapſo Venetiis fuere nobiles mulieres, quas medici putabant ſolum hydropicas eſſe, & tamen inventæ ſunt una cum aqua conceptum habuiſſe v. Iſrael. Spacch. *Gynæc. fol. 212.* v. etiam Joh. Schenck. *Obſ. med. l. IV. fol. 572.* In femina quadraginta annorum, undecim liberorum matre, & bis abortum paſſa, poſt varia ſymptomata ventris moles in tantum indies augebatur, ut nec ſtare nec ambulare valeret, nec niſi ſemierecta ob ſuffocationis periculum in lecto quieſcere poterat. Septimo menſe cum extra lectum tergo-tenus inclinaret, ad ſellam corpus, improviſo incredibilis limpidæ aquæ copia, quantum æſtimari poterat, ultra triginta menſuras, ſive ſexaginta libras civiles profluxit, maximam hypocauſti partem quaſi inundans. Exin lectum petiit atque brevi poſt puellulam mortuam peperit, ſubſequente mox ſecundina; Et trihorio fere elapſo, alteram enitebatur filiolam, vita quoque privatam, uti ex propria obſervatione refert Lucas Schrœckius *M. N. C. Dec. I. An. 9 & 10. Obſ. 161. pag. 354 ſeq.*

§. 3.

Quandoque etiam tam gravidæ, quam obſtetrices & ipſi medici exinde de graviditate incerti manent, quia nullum fere conceptionis ſignum apparet, præter intumeſcentiam abdominis, quæ tamen etiam non ſtatim primis ab ingravidatione menſibus viſui occurrit, atque ſæpius etiam fallaciſſimum ſignum eſſe ſolet, pariter uti menſium ſuppreſſio eorumque fluxus, uti hactenus aliquot exempla adduximus. Quibus adhuc addendum ſtupendum ignoratæ gravidationis exemplum Zacuti Luſit. *de Prax. med. admir. Lib. II, Obſ. 148. fol. 79.* Medicus ſcilicet propriæ uxoris menſtruorum ſuppreſſione, ut ipſe dicebat, laborantis ſaluti conſulens, & gravidam non eſſe ex lotiis certo ſciens, multoties illi venam ſecare jubet, alterantia propinat, deobſtruentia offert, & per triginta dierum ſpatium chalybem cum valido exercitio aſſumen-

ob intumeſcentiam.

dum jubet. Cerota & deobſtruentia unguenta utero imponit. Demum omnia miniſtrat proprio conſilio (licet uterus in majorem molem quotidie accreſceret) venam in talo ſecandam imperat, poſt quam ſectionem, cum gravida nonimeſtris eſſet, irritata natura fœtum cum tanto impetu in vas, aqua & ſanguine plenum, in ipſo ſectionis actu ejecit, ut exeunte e vena ſanguine, & fœtu aqua velut ſuffocato, infans & mater ob timorem & nimium ſanguinis fluxum exanimes periclitarentur, ſed conſtricto foramine, & fœtu ab aqua extracto, ipſa vini potu refocillata ad ſe rediit. Lipſiæ honeſta mulier, quæ per quatuor annos ſterile egerat conjugium, præter alia ſymptomata abdominis molem ſenſim increſcere ſenſit, menſes quidem erant ſuppreſſi, ſed nullum præterea aderat imprægnationis ſignum, usque adeo ut medicus, ejus curam gerens, ſeptuagenario major, paucis ante partum diebus dixerit, æque impoſſibile eſſe, ut ipſe ſit gravidus, ac iſta femina. vid. *Ephemer. l. a. p. 113.* Franciſcus Mauriceau *l. a. Obſ. 224 pag. 128.* inquit: une femme avoit eû une fievre lente & la jauniſſe, durant tout le temps de ſa groſſeſſe, qui n'avoit pas meſme eſté connuë par un chirurgien, qui avoit aſſez de reputation pours les accouchemens, qu'elle avoit conſulté eſtant groſſe de prés de quattre mois; le quel luy avoit dit, qu'elle pouvoit en toute ſeureté ſe faire traitter de ſa maladie; l'aſſurant pour lors, qu'elle n'eſtoit pas groſſe. Mais peu de jours enſuite, ayant elle ſenti remuër ſon enfant, elle connut bien, que ce chirurgien ſ'eſté lourdement trompé. Idem autor etiam *Obſ. 393. pag. 230.* de femina ſedecim annorum agit, quæ quamvis numquam menſes habuiſſet, nihilominus conceperat, quæ tamen neque ipſa neque ipſius maritus, ut hoc crederent, perſuaderi poterant. Et *Obſ. 286. p. 166.* inquit: j'ay vû une demoiſelle groſſe de huit mois, qui avoit eſté traitée depuis ſix moit entiers, comme ſi elle euſt eu un ſcirrhe de matrice; pour raiſon de quoy le medecin, qui ne connoiſſoit pas ſa groſſeſſe, l'avoit fait ſeigner quantité de fois de bras & des pieds,

&

& purger bien autant, s'estant lourdement laissé tromper par cette demoiselle, qui estant mariée secretement, avec un officier domestique du mesme logis, où elle demeuroit, luy avoit celé le soupçon de grossesse, qu'elle avoit lieu d'avoir, ne croyant pas toute fois elle mesme pouvoir estre effectivement grosse, à cause qu'elle n'avoit jamais souffert, a ce qu'elle me dit, l'introduction de la partie de son mary, qui me confirma la mesme chose. Mais aprés avoir examiné cette demoiselle en presence de son mary, je les assuray, tous deux, que la tumeur de son ventre estoit causée par une vraye grossesse d'enfant, & non point par un pretendu scirrhe de matrice. Cette demoiselle accoucha deus jours en suite d'un enfant vivant.

§. 4.

Ratione graviditatis interdum etiam a feminis vel uxoribus variæ committuntur fraudes, dum non nullæ graviditatem simulant, aliæ vero dissimulant, siquidem juxta Mich. Albert. *Jurisprud. med. cap. IV.* §. *19. p 95.* quarundam feminarum dolus & astutia multiplex est, quando se gravidas mentiuntur, ut aliquod lucrum & emolumentum inde acquirant; imprimis quando ob crimen aliquod incarceratæ & ad pœnam aut supplicium asservatæ imprægnationem simulant, quibus tam diu mora conceditur, donec imprægnatio magis manifesta evadit, vel rea peperit; Hinc illæ feminæ, quæ intumescentiam ventris simulant, ab obstetricibus bene explorandæ sunt, ne fraudulenter imprægnationem indicent: Ita etiam viduæ interdum post obitum mariti præviam imprægnationem simulare possunt, ut ad hæreditatem admittantur; Alia femina post divortium a pristino marito suo imprægnatam se esse denunciare potest; alia sterilitatis maculam hac prægnantia delere gestit; alia imprægnationem simulare potest, ex promisso agnati ægrotantis, quod ipsa ad hæreditatem admitti debeat, si in matrimonio suo imprægnabitur & infantem vivum pariet &c. Cum itaque casus multiplices sint, in quibus medici de

Graviditas simulata.

præsenti consideratione judicia sua proponere debent, ita etiam considerationes in illo capite propositæ prudenter observari merentur. v. etiam Herm. Fr. Teichmeyer. *Instit. medic. leg. cap. VI. p. 40.*

§. 5.

Graviditas dissimulata.

Dissimulatam denique graviditatem sæpissime in iis experimur feminis, quæ furtivis indulgentes amoribus, per urinas vel alias fraudes a medicis pro certo scire desiderant, utrum revera gravidæ sint, nec ne? quo vel suam impraegnationem eo melius celent, vel honori suo modis illicitis consulendo embryonem mature abigant atque pro hoc scopo a medicis varia medicamenta, & quidem vel pro simulata alvi obstructione, fortiter purgantia, vel pro mensium reseratione, emmenagoga efflagitent, medicosque hoc modo decipiant; quale exemplum refert Franciscus Mauriceau *l. a. Obs. 553. p. 325.* je vis, inquiens, une femme grosse de cinq ou six mois, que son medecin avoit fait saigner du pied & baigner, & à la quelle il avoit aussi fait prendre des eaux minerales & beaucoup d' autres remedes, attribuant à une simplex suppression de ses menstrues toutes les incommoditez, qu' elle ressentoit, qui n' etoient causées, que par sa grossesse, qu' elle ne luy avoit pas declarée, soit qu' elle ne la connust pas elle-mesme, ou qu' elle eu voulu pour quelque raison la luy celer, comme elle taschoit de me faire, lorsque je la visitay, en me disant, qu' elle estoit tres-certaine, qu' elle n' avoit pas couché avec son mari. Cependant non obstant cette raison je luy dis, que quoy-qu' elle ne se souvint pas d'avoir couché avec son mari, je luy conseillois neantmoins de ne pas continuër à porter de la sorte, de crainte qu' elle ne donnast elle-mesme occasion de la soupçonner d' avoir derolé l' enfant, dont elle estoit certainement grosse; le quel aprés cela mourut en son ventre quelque temps avant qu' elle en accouchast. Ces sortes d' exemples & beaucoup d' autres semblables, doivent bien apprendre aux medecins, qu' en traitant les maladies des femmes, ils ne doivent pas se fier entierement à ce qu' elles leur disent, sans bien examiner le veritable état, où elles

sont,

ſont, quand il y a le moindre ſoupçon de groſſeſſe, car comme il ſe rencontre ſouvent des femmes, qui ne connoiſſent pas elles-meſmes, ſi elles ſont groſſes ou non; il y en a d'autres auſſi, quoyqu'elles le ſçachent bien, trompent leur medecin, en luy celant leur groſſeſſe. Cum ruſtici cujusdam filia, parentibus inſciis & ex illicito concubitu concepiſſet, adeo quidem hoc celavit, ut potius iisdem perſuaſerit, ſe minus bene ſe habere, & niſi remediis idoneis malo obviam eatur, brevi gravem contracturam morbum, quod & matrem permovit, ut Auguſtam venerit medicumque quendam propterea & quidem urina allata conſuluerit, qui, ut ſolent eruditi juxta atque conſcientioſi medici, certi quid non determinavit, ac medicamentum quoddam ad querelas parentis præſcripſit; Cum vero hoc in uſum ducto tumor abdominis, non tam imminutus, quam auctus fuiſſet, fœtu nempe ſemper majus incrementum ſumente, alia urina pater carnificem adiit, qui illa vix inſpecta, filiam ejusdem hydrope laborare tam certo edixit, ut pater carnificem multis extulerit laudibus; ſed haud diu ita poſt fœtum omnibus numeris perfectum filia edidit, juxta Vit. Riedlin. *Linear. med. An. 1700. Menſ. Aug. Obſ. 23. p. 943 ſeqq.* Multæ etiam feminæ, quæ ex furtiva venere conceperunt, etiamſi fœtus motum manifeſte percipiant, ſecundum Mich. Ern. Ettmüller. *Ephem. l. a p. 113.* id tamen conſtanter negant, ſicque ſtudio imponentes medico hydropicas ſe fingunt. De virgine gravida hydropem fingente ſequentem obſervationem communicat Franciſcus Mauriceau *l. a. Obſ. 161. p. 90.* J'ay accouché une vieille fille de trente cinq ans, qui eſtant groſſe de deux enfans maſles, avoit ſi bien celé ſa groſſeſſe, ſans le pretexte d'une tres-grande devotion, dont elle avoit fait profeſſion durant toute ſa vie, que feignant toûjours d'eſtre hydropique jusques au jour de ſon accouchement, elle avoit trompé pluſieurs medecins, qui luy avoient fait prendre quantité de violens remedes, pretendans la guerir de cette hydropiſie ſimulée; non obſtant les quels elle ne laiſſa pas

de porter ces deux enfans jusques a terme. Item *Obs. 352. p. 206.* scribit dictus autor: Le 8. Fevrier 1684. un chirurgien de mes confreres desirant avoir mon avis, me fit voir une demoiselle agée de vingt ans ou environ, qui estoit sujette a des vapeurs epileptiques, dont elle estoit incommodée depuis six ou sept mois. Mais luy ayant mis la main sur le ventre, que je trouvay fort gros avec dureté inegale, & le nombril pousse en dehors, avec plusieurs autres conjectures, je ne doutay aucunement, qu'elle ne fust grosse, de huit mois ou environ, quoyque cette demoiselle niast positivement le fait, simulant, que l'augmentation de sa maladie venoit d'une autre cause &c. Ejusmodi exempla dissimulatæ graviditatis quotidie occurrunt.

§. 6.

rarum exemplum. Rarioribus exemplis annumerandum, quod refert Jean Palfyn *dans la descript. Anatom. des part. de la femm. p. 77 seq.* inquiens: Le chagrin, qu'une fille de douze ans prit de l'absence d'une personne, qu'elle aimoit eperdûment, lui causa la jaunisse & l'entretinst quelques années en langueur: elle trouva à la fin de quoy se consoler dans un amant, qui luy faisoit beaucoûp de caresses. Elle vivoit neanmoins avec assez de retenuë aux yeux des parens, lorsque le ventre commença à luy grossir. Tout le quartier s'en apperçut, & fut persuadé, qu'elle étoit enceintes, & en effet, son ventre s'etendoit de plus en plus en approchant du terme. Mais cette fille conçût tant d'horreur du crime, qu'on luy faisoit de sa grossesse, & ses passions avoient un si grand empire sur son corps, que le fœtus, suivant les intentions de la mere, par des liaisons, qui sont encore inconnuës, demeura inseparablement attaché à la matrice. Cette violence coûta la vie à l'enfant, & la santé à la mere. Car les eaux, qui devoient preparer les conduits pour la sortie de l'enfant au monde, gatées par leur sejours, corrumpirent ce fruit, & la disposerent à l'hydropisie. Le temps de l'accouchement étant donc arrivé, elle resta au même etat, & des mois

s'ecou-

ſ'ecoulerent ſans aucun changement notable. Le peuple, qui ne ſe regle, que ſur les apparences les plus ſenſibles, condemna ſon premier jugement, & la plaignoit autant, qu' il l' avoit blamée. Mais elle paſſa fort triſtement ſix on ſept années en ſuite, pendant les quelles le mal empiroit, & tout le bas ventre luy gonfloit peu à peu, malgré tous les remedes, qu' on y pouvoit apporter; de ſorte qu' on fût obligé d' en venir à l' operation au mois de Juillet, que la malade étoit âgée d' environ 25. ans. Monſieur Prévôt, maître chirurgien à Paris, à qui l' on avoit confié le ſoin de l' hydropique, luy perça deux fois l' abdomen en differens endroits: & des peaux interieures bouchant les ouvertures qu' il faiſoit, empechoient, qu' aucune matiere paſſat, & que la malade fût ſoulagée. Quelque temps aprés il fit avec ſuccez une troiſieme ponction plus bas que les deux premieres: mais il fût bien ſurpris de voir ſortir avec un eau purulente de la bourre, des cheveux, du ſuif, des os, de petites veſſies. Il tira pluſieurs jours de ſuite de ſemblables corps par la même ouverture, en preſence de diverſes perſonnes, qui crûrent, que la fille etoit enſorcellée. Elle mourut avant qu' on eût achevé la cure. Meſſieurs Devaux, Emmerez, & Ducheſne, maîtres chirurgiens de S. Coſme, aſſiſterent à l' ouverture, qui ſe fit de ſon corps, & obſerverent, que la matrice, qui ſ' étoit prodigieuſement épaiſſie, & amplifieé, occupoit la plus grande capacité du bas ventre, & ſ' applicant contre le peritoine, decouvroit la raiſon, pour la quelle on ne put tirer d' eau par le premieres ponctions: le reſte de cette region étoit rempli d' une liqueur jaunatre: Mais quelque peine, qu' ils prirent pour chercher le foye & la ratte, ils ne pûrent appercevoir: La puanteur inſupportable de toutes ces matieres jointe, à l' impatience des parens de la fille, ne donna pas le loiſir de reconnoître ce qui devoit ſuppléer a ces viſceres. On détacha la matrice, qui avoit été ouverte dans la derniere operation, qui contenoit beaucoup d' eau & de ces corps étrangers. On a examiné cette poche,

che, dont les parties confusement melées, avoient perdu leur forme & leur situation: elle étoit formée de plusieurs membranes denses, collées les unes aux autres en divers endroits & separées ailleurs par de larges ouvertures: elle avoit quatre doigts d'epaisseur dans presque toute son etenduë & elle etoit percée par des trous profonds d'un pouce de diamétre, & la plus part remplis d'une graisse tres ferme. On rencontra de côté & d'autre des poils, & des os, qu'on ne pût ôter sans dechirer les peaux, aux quelles ils tenoient. Quand on ratissoit un endroit, que l'on sentoit dur, on divisa une pellicule, par où l'on decouvroit une rangée de dents de la machoire superieure d'un enfant, endurcie & augmentée en ce lieu, aussi bien que ces dents: l'on remarqua une grosse glande, qui avoit à peû prés la figure d'un roignon, en l'ouvrant on y vit une cavité & des conduits, qui s'alloient rendre dans la substance de la matrice.

CAPUT VI.

De graviditate diuturna ob fœtum mortuum.

§. I.

Graviditas diuturna.

Sicuti autem in hoc casu per dictæ feminæ defunctæ sectionem fœtus in utero latitans detectus est, ita econtra sæpissime fieri solet, ut absque tali feminarum, pro gravidis habitarum, longe tamen post ordinarium graviditatis tempus absque partu morientium apertura nihil certi de ipsarum graviditate vel uteri intumescentia, an nimirum fœtus, vel mola, vel quicquam aliud, in utero detineatur? judicari liceat; siquidem tales conceptus interdum in utero materno defuncti post longum temporis spatium per corruptionem & putrefactionem consumpti tabido demum profluvio per vulvam, quandoque etiam per anum, frustillatim excernuntur, vel etiam, putrescente utero, circa umbilicum, vel alium abdominis locum disruptum progrediuntur, quandoque

etiam

etiam salvis matribus extrahuntur; vel in utero remanent, vel etiam extra uterum in abdomine reperiuntur, qualia exempla sine ordine annectere libet.

§. 2.

Fœtus post annum frustulatim excretus. De fœtu mortuo, quem mater totum annum mortuum utero gestarat, sensim per frustula excidente epistolam ad Carolum Goswinum scripsit Balduinus Ronsseus *Epist. med. I. pag. 9 seq.* revoluto scilicet anno hæc femina una cum lotio primum digitorum articulos excrevit, ac sensim alia majora ossa, tibiam, radium, costas & id genus alia per posticum cum excrementis emisit; tandemque secundo a parturitione anno, maximos ante perpessa labores calvariam totam, cum cubito, costis & aliis aliquot ossibus, ejecit, quum interim illa totum illud biennium sanioso profluvio consumeretur, & putidissimis vaporibus discruciaretur; adeo ut & præsentes, si diutius adessent, odor offenderet. Liberata tamen a cadavere convaluit, atque ab omni accidente libera evasit. Fuit præter hanc alia Goudæ, quæ quum totum annum fœtum in utero gestasset, consumta tandem carne osseam illam compagem excrevit. Johannes Langius *Epistol. med. Lib. II. Epist. 39. p. 667 seqq.* feminæ meminit, quæ uterum duodecim menses gravida se gestasse arbitrabatur. Et *p. 670.* alius uxoris mentionem facit, quæ fœtum viventem aliquot menses in utero gestaverat, & cum jam tempus enixus appeteret; ubera ejus prius turgida, lactis aquosi rore madebant, ac decrescebant; nec puer in utero subsiliit; quæ signa fœtum mortuum testabantur. Tandem fœtus in matrice computruit, cujus de cruribus & cerebello ossa denigrata & carie obsita, incredibile dictu, sed verum, quum mulier ob intestini exulcerationem alvi profluvio laboraret, tandem anno decimo, non per vulvæ ostiola, sed per anum ossa excrevit.

§. 3.

Per aliquot annos & menses. Historiam gestationis fœtus mortui per annos plus quatuor, qui tandem opera & consilio medicorum ex utero per alvum ex-

sectus est & membratim exemptus, ut mater viva permanens, integra restitueretur sanitati, atque post biennium denuo conciperet, prolixe ex Matthia Cornace refert Franciscus Rossetus *de Part. Cæsar. p. m. 228 & 236.* & Diomedes Cornarus *Histor. admir. 6. p. m. 13 seq. 24 seq.* Varia ejusmodi exempla ab ipso Rosseto observata atque a Casparo Bauhino communicata ibidem reperiuntur *p. 72 seqq. & p. 162 seqq.* vide etiam Marcell. Donat. *de medic. Histor. mir. Lib. IV. cap. 22. p. 433.* Joh. Rud. Camerar. *Memorab. Cent. XX. p. 1625 seqq.* De muliere, quæ annos tredecim in utero gestavit, sceletum fœtus mortui, quod tactu, cum ab ipsa matre, tum ab omnibus illi præsentibus percipiebatur, observationem ad Matthiam Cornacem perscripsit Ægidius Hertogius. vid. Rosset. *l. a. p. 240.* Cornar. *l. a. p. 29 seq.* Feminam quandam quatuordecim mensibus partum tulisse, refert Alexander Benedictus *de Re medic. Lib. XXV. cap. 23. fol. 475.* Mulieres per tredecim, quatuordecim, quindecim & sedecim, item viginti tres menses uterum gestasse, ex variis autoribus refert Johannes Schenckius *Obs. med. Lib. IV. fol. 581.* quo loco etiam feminarum, infantes biennium & triennium & quadriennium utero gestantium, exempla recenset. De meretricula sedecim menses gravida fœtumque debilem pariente, vid. Thom. Barthol. *Histor. anat. Cent. III. Hist. 51. p. 101 seq.* Sic Lazarus Riverius *Observ. Cent. II. Obs. 100. p. 181.* meminit dominæ de Cardet, quæ se primum ad decimum quintum mensem, postea vero ad annum unum, duos & tres, fœtum in utero gestasse asserebat; de cujus tamen veritate ibidem dubitat.

§. 4.

Viginti-quinque annorum.

Franciscus Bayle historiam anatomicam graviditatis viginti quinque annorum edidit, in qua recenset, pannorum tonsoris uxorem gravidam, etiamsi, post nonum gestationis mensem, partus doloribus fuerit correpta, fœtum tamen eniti neutiquam potuisse, sed per dictum temporis spatium in alvo retinuisse, & ex febre continua tandem anno 1678. duos & sexaginta annos natam, obiisse.

obiisse. Aperto cadavere fœtum materia quadam callosa, in quam amnios & chorion degeneraverant, obvolutum, extra uterum, in fundo ulcere fœdum, epiploo scirrhoso duosque transversos digitos crasso adnatum, justaque magnitudine & debita partium mollitie præditum, fuisse repertum. vid. *Act. Erudit. an. 1703. Mens. Febr. p. 77.* Huc pertinent omnes fœtus extra uterum in cavitate abdominis reperti, de quibus plura in Embryologia nostra reperies.

§. 5.

Post multos menses.

Fuit profecto, inquit Guilielmus Harveus *de Part. p. m. 503.* non ita pridem apud nos mulier, quæ fœtum in utero sedecim amplius mensibus gessit, eumque ultra decem menses (pluribus ejus rei consciis) huc illuc varie sese commoventem sensit: tandemque vivum peperit. In vita Nicolai Claudii Fabricii de Peiresc sive Peireskii a Petro Gassendo descripta *Lib. I. pag. m. 86.* mentio fit cujusdam mulieris Belliquadrensis, quæ itero nupta, cum ex priore conjugio partus aliquot nonimestreis edidisset, ex posteriore tamen ediderat treis, unum mensium undecim, alterum quatuordecim, tertium vero octodecim, atque tunc quarto gestaret utero mensem jam vigesimum tertium. Addit etiam ibidem Gassendus ex ore Peireskii, dictam feminam non longe post peperisse infantem cum capillitio ac dentibus, obtinuisseque a conjuge, ne ulterius contingeretur. Anno 1640. prope Vesaliam femina per integrum triennium uterum gestabat, cujus fœtus a multis vagire dicebatur, juxta Thom. Bartholin. *Cent. I. Histor. 1. p. 3.* Ex Alberto Kranzio refert Marcellus Donatus *Hist. med. cap. 13. pag. 373.* mulierem quandam Germanicam ex duce Baruch Vandalo uxorem concepisse & biennio prægnantem fuisse, & parturisse infantem gradientem & loquentem.

§. 6.

Per sedecim annos & ultra.

De infante mortuo in matris ventre annos sedecim & quod excurrit reperto hanc observationem refert Franciscus Bouchar

dus *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 12. p. 15.* Mulier temperamento sanguineo tribus lustris & amplius utero gessit, nono licet graviditatis mense, præviis omnibus signis; consuetos partus dolores, absque ullo tamen alio effectu fuerit perpessa, nisi quod ita fuerit emaciata, ut postea sceleton referret; indies etiam intumuit venter cum incredibili totius abdominis distensione; tandem annum ætatis quinquagesimum tertium prætergressa fato functa est. Apertis, in dissectione cadaveris, scalpello integumentis, cum impetu quasi ex dolio erupit serosus humor; colore subcroceus, minime fœtens, quoad libras circiter sexdecim, quo educto, statim videndum se præbuit fœtus nullis tectus involucris, imo nullum fere uteri vestigium apparebat, nisi qua parte utero fœtus conjungebatur; is transversum hypogastrium scindebat, facie sursum spectans, vertice ilio dextro, pedibus vero circa regionem renis sinistri ita firmiter adhærebat, ut sine sectione & duorum chirurgorum ope non potuerit avelli. Avulsus tandem suis omnibus partibus absolutus deprehensus est, nec ultra eam excreverat magnitudinem, quam juxta consuetas naturæ leges novimestris fœtus assequitur, caro musculosa paulo durior, nasus depressus, os clausum & induratæ gingivæ observatæ sunt. Interranea omnia erant integra, sed flaccida, absque sanguine. Integer fœtus nunc nulla vel levi adhibita opera Dolæ asservatur & ostenditur: Hoc ostentum Dolanum etiam in tractatu sub nomine Collectaneorum de diuturna graviditate Amstelodami edito *p. m. 55.* iisdem verbis describitur. Continetur insuper in his Collectaneis historia embryonis in utero materno per annos viginti octo contenti, petrefacti & post matris mortem exsecti, de quo evolvatur etiam Thom. Bartholin. *Histor. anat. Cent. II. Obs. 100. p. 307 seqq.* vid. etiam Christ. Frid. Garmann. *de Mirac. Mort. p. 1134.* Dan. Sennert. *Pract. Lib. IV. Part. II. Sect. 4. cap. 8. p. 323.*

§. 7.

Historiam anatomicam fœtus totis viginti quinque annis in

utero

utero delitefcentis, addito examine phænomenorum omnium *per 25. an-*
concomitantium, conſcripſit Nicolaus de Blegny *Zodiac. med. nos.*
Gallic. Ann. I. Januar. Obſ. 9. p. 9. vid. etiam *Febr. Obſ. 8. p. 51.* Stephan. Blancard. *Collect. med. phyſ. Cent. I. Obſ. 12. p. 17.* alii hanc obſervationem Franciſco Bayle adſcribunt. vid. Journ. de Sçavans *Tom. VI. p. 312. & Tom. VII. p. 24 ſeq. it. M. N. C. Dec. II. An. 8. Obſ. 134. p. 293.* quo loco Johannes Dolæus ita ſcribit: ſiſto hic epiſtolam D. D. Bayle Tholoſæ ſcriptam die 22. menſis Junii anno 1678. ad autorem Ephemeridum Eruditorum, in qua continetur compendioſa fœtus viginti ſex annorum hiſtoria. Margaretha Matthieu utero gerens circa finem noni menſis geſtationis ſuæ eos perpeſſa eſt dolores, iisque niſibus ſtipatos, a quibus vulgo vexantur parturientes. Lochia excrevit, ſed fœtus in lucem nequaquam prodiit; per viginti annorum ſpatium motus quosdam percepit variis cum incommodis, juxta quorum vehementiam chirurgum ſuum ordinarium efflagitabat, ut aperto ipſius utero illam ab importuno iſto onere liberaret, per ſex ultimorum annorum curriculum nihil amplius perſenſit; ſed nuperis hiſce diebus male ſe habens a chirurgo ſuo iterum expoſtulavit, ut ſtatim ab ipſius obitu, fœtum, quem geſtabat, ab utero educeret. Dicta muliere die 18. menſis Junii 1678. fato defuncta, die proxime ſubſequente cadaver illius apertum fuit: & fœtus mortuus in abdomine extra uterum repertus eſt, nullo cum utero vinculo conjunctus, capite inferiora verſus deturbato, natibus ad ſiniſtrum latus declivibus, altero brachio capiti impoſito, & altera tibia verſus exteriora implicata a ſiniſtro fœmore ad dextrum tendente &c. Cadaverculum iſtud octo libras, quarum unaquæque ſexdecim uncias valet, ponderabat. Cranium in plures partes erat diffractum, cerebrum conſiſtentia & colore unguentum roſetum referebat. Carnes rubro gaudebant colore iis in locis, in quibus epiploo adhæreſcebant. Partes omnes internæ marcidæ conſpiciebantur, colore nigro perfuſæ absque ullo ſanguinis veſtigio, ſi cor exceperis,

quod aliquantulum ruborem conſervaverat. Frons, aures, oculi, naſus, os, obducta inviſebantur materia quadam cartilaginoſa digitum transverſum craſſa, qua ſublata, partes apparuere: Diſciſſis gingivis dentes eadem pollentes magnitudine, quam in adultis poſſident, viſi fuere. Exemplum feminæ Haffnienſis fœtum per quinquennium in abdomine gerentis communicat Buſſiere, vid. Joh. Guil. Pauli *Annotat. in Johann van Horn. Opuſc. anat. chirurg. p.m. 475.* Illuſtriſſima etiam matrona trigeſimum ſeptimum ætatis annum agens ante ſeptem jam annos, poſt ſterile, octo annorum ſpatio, matrimonium conceperat, omnia ſigna habens felicis impraegnationis, quippe ubera lacte copioſo turgida, venter inſuper indies magis increſcens, motusque fœtus ſtrenue ſe moventis poſt decimam ſextam ſeptimanam haud dubia ingravidationis ſigna præbebant. At, cum transacto jam legitimo temporis ſpatio ad parturiendum nulla amplius mora expectaretur, accidit, ut ex inopinato motus fœtus ceſſare, lac in mammis ac tandem penitus aboleri, nihilominus tamen ventris tumor in ſiniſtro latere cum ponderis mole & duritie perſiſtere, & omnis ſpes fœtus evaneſcere, & econtra durus ille tumor ad contactum aliqualiter mobilis, molæ ſuſpicionem injicere cœperit. Ab eo autem tempore, quo molæ ſuſpicio cœperat, illuſtriſſima patiens melius valere ac omnia peragere poterat, menſibus interim rite fluentibus; ac (quod mirabile) per ſpatium ſeptem fere annorum in tali ſtatu vixit, donec lenta tabe obierit. In defunctæ autem cadavere ſub peritonæo diſſecto informis maſſa comparuit, ſex circiter librarum pondus pendens, in qua ſtupentibus omnibus, ibi præſentibus, caput infantis undique capillis contectum, ac fœtus feminei ſexus omnibus membris abſolutus ſeptemque fere annis ventre materno occluſus ſe in conſpectum dedit. Deinde in alia maſſa, trium pugnorum magnitudine apparuit, qua aperta alter fœtus, & quidem maſculus, priori minor, membris tamen omnibus perfectus exemptus, partum gemellum, fratris ſcilicet

&

& ſororis exhibuit, annotante Franciſco Mayr *M. N. C. Dec. III. An. 4. Obſ. 277. p. 167 ſeqq.*

§. 8.

Cypriani obſervatio de fœtu exſecto & alia exempla.

Huc pertinet etiam Cypriani epiſtola hiſtoriam de muliere unum & viginti menſes gravida exhibens, cui fœtus ex uteri tuba, ipſa matre ſalva ac ſuperſtite a dicto Cypriano exſcindebatur, de qua jam ſupra egimus. Infelicior erat mulier illa Muſſipontana, quæ fœtum humanum, demum lapideſcentem, triginta annos in utero geſtarat, quam obſervationem curioſam ſub titulo hiſtoriæ fœtus Muſſipontani extra uterum in abdomine reperti & lapideſcentis cum adjectis variorum excellentiſſimorum virorum commentis Laurentius Strauſſius, edidit 1669. vid. Joh. Bened. Sinibald. *Geneanthrop.* Isbrandi de Diemerbroc de hac obſervatione judicium hoc eſt: non magnam fidem mereri videtur hiſtoria fœtus Muſſipontani, plane extra uterum in medio abdomine concepti & formati, ibique poſt mortem mulieris inventi, cujus hiſtoriæ a Laurentio Strauſſio edita eſt Darmſtadii anno 1662. cum adjunctis plurium clariſſimorum medicorum & profeſſorum ſuper ea judiciis: niſi dicamus hanc hiſtoriam veram eſſe poſſe, quatenus forte ovum ſeminis virilis irradiatione in ovario antea fœcundatum, e teſtibus in tubas prolapſurum, caſu ad tubarum fimbrias perveniens in abdominis cavitatem prolapſum fuit, ante ingreſſum in tubam, atque calore & fotu iſtius loci fœtus in eo efformatus ſit: quod tamen vix veroſimile videtur; atque hinc tales hiſtoriæ, non omnino præter rationem, irridentur & exploduntur a doctiſſimis viris Guidone Patino, Bartholino aliisque pluribus. Quo loco etiam monendum, ejusmodi hiſtorias, uti hactenus ex variis autoribus recenſuimus, Paulo Ammanno videri ſuſpectæ fidei, quippe qui *Irerenic. pag. 75.* ſcribit: quod attinet obſervationes Marcelli Donati, Schenckii & aliorum, quibus atteſtantur, quod fœtum in utero geſtarint per annum, ſeſqui annum, biennium & ultra, hiſtoriis naturalibus nequaquam ſunt annumerandæ,

quia

quia superant omnem fidem physicam, cujus farinæ est etiam Ægidii de Hertoghe epistola ad Matthiam Cornarium (Cornacem) de gestatione fœtus mortui per annos tredecim &c. cujus meminit Franciscus Swertius in Athenis Belgicis. Maxime etiam suspecta est observatio Alberti Kranzii de infante post biennium a matris ingravidatione in lucem edito, qui, uti paulo ante ex Marcello Donato adduximus, statim a partu ambulare ac loqui potuisse scribitur, quale exemplum infantis per biennium in utero gestati, qui loquebatur & ingrediebatur ex Joh. Wolffio refert Johannes Schenckius *fol. 581.* quia talis fœtus in utero nec gressus formare, nec literas & sermones pronunciare discere potuit. Hinc etiam Gregorius Horstius inquit: in Marcello Donato nonnulla esse, quæ creditu sint difficilia, quæque fabulam sapiant, e. g. de quodam infante, qui in utero materno duos annos integros commoratus, editus vero in lucem postea, quasi compensaturus moram solus ambulasse & locutus esse dicitur &c. v. Frid. Nitzsch *Ephemerid. an. 1666. pag. 196 seq.* & Andr. Ottomar. Gœlicke *Medicin. forens. Specim. I. §. 31. p. 49.* Et Lazarus Riverius *Observ. med. Cent. II. Obs. 100. p. m. 181.* ait: Historiæ a Schenckio collectæ, ex eo falsitatis arguuntur, quod afferant infantes in lucem editos statim loqui cœpisse; At nemo nescit, loquelam esse ex disciplina.

§. 9.

Rara observatio. Rarior adhuc videtur mihi observatio, de muliere, quæ sceleton mortui fœtus utero ferens denuo concepit, quam Marcellus Donatus *l. a. p. 436 seq.* his verbis recenset: Anno Domini 1540. in castro Pomponii erat mulier, cui nomen Ludovicia, vocabatur tamen communiter, eo quod vasti esset corporis, la cavalla. Hæc, cum antea utero demortuum fœtum gestasset, jamque per vulvam corporis molliores partes putrefactæ profluxissent, intro ossiculis corpusculi derelictis, cum recte tamen valeret, iterum concepit; at cum male admodum se haberet, jamque in vitæ discrimen manifestissimum traheretur, forte advenit chirurgus quidam, qui mulie-

mulieris caſu audito, ſe mulierem ſanitati reſtituere tentaturum, dummodo illam ut mortuam manibus ipſius ſubjicerent, nummosque decem aureos, ſi ſanaret, perſolverent. Pactum recipiunt cognati pauperes. Homo hic audax, deligata muliere, opus aggreditur, diſſectisque per longum abdomis muſculis, peritonæo uteroque demum ipſo ſceleton mortui pueri extrahit, ablutoque utero vino calente, aromatibus quibusdam permixto ſutura vulneris labia conglutinat, candentique ferro partem inconſutam inurit. Mirandum dictu ſanata mulier ſtato tempore alterum fœtum peperit non ſolum vivum, ſed nulla ex parte labefactatum, & poſtmodum non ſemel, ſed quater concepit, utero geſſit & feliciter enixa eſt &c. Alia gravida partui propinqua poſt caſum, fœtum vitalem amplius non ſentiens ab eo tempore bis concepit, & feliciter enixa eſt, reſtitante nihilominus adhuc ſemper priore fœtu cum ventris tumore, citra ullas ejusdem putrefactionis aut excretionis notas, uti ex Oſwaldi Gabelchoveri obſervationibus refert Johannes Schenckius *Obſ. med. Lib. IV. fol.598.* In oppido ſcilicet Sindelfingen vixit femina, triginta circiter annorum, ea cum partui propinqua, ſex nimirum vel ſeptem ſeptimanis ante expectatam partus horam, fallente glacie, ſupina dorſum muro illiſiſſet, nihil amplius ſenſit vitale in fœtu, quem geſtabat utero, neque tunc neque deinceps. Ventris moles eadem, niſi quod aliquandiu poſt lapſum increvit, ac deinceps iterum decrevit, ſed non ex toto: ſed neque mortuum edidit fœtum, nec menſes, vel qualia in puerperio expurgari ſolent, ex eo tempore vidit. Interim tamen bis vel ter concepit totiesque vitales edidit fœtus: poſt partum tamen adhuc ſemper diſtentio ventris manſit, ita ut in ea fuerit omnino ſententia, habere ſe adhuc in utero fœtum illum mortuum. Quod quamvis contrarium ex toto ſit, fœtum in utero mortuum non putreſcere: fœtu in utero hærente mortuo, alterum concipi, ac tandem in utero foveri, donec juſto tempore in lucem edi poſſit: quia tamen poſt lapſum

illum adusque primi infantis a lapsu partum, nihil ex utero neque humoris, neque solidæ substantiæ, vel osseæ, vel carneæ exclusum sit, credidit Gabelchoverus, non computruisse quidem, sed in scirrhosam quasi abiisse substantiam infantem illum & quasi contabuisse. Albucasis *Chirurg. Lib. II. cap. 76.* memorat, mulierem suo tempore fœtum mortuum citra vitæ discrimen per longum temporis intervallum in utero circumportasse, demumque, priore non rejecto, iterum imprægnatam fuisse. Item Platerus observavit, aliquando vaccam, cum ob certas causas vitulum in lucem edere non valeret, nihilque inde gravius pateretur, paulo post iterum concepisse, & exacto certo tempore, alium vitulum vivum cum prioris sceleto simul peperisse, vid. Georg. Nymman. *Dissert. de Vit. Fœt. in uter. p. m. 22.* it. Corn. Stalp. van der Wiel *Obs. rar. Cent. post. Obs. 30. Sch. p. 322.*

§. 10.

recens exemplum. His autem observationibus ut aliam quoque eadem veritate, iisdemque, quibus mihi communicata est, verbis annectam, æqui bonique benevolus lector consulat.

Extract eines Schreibens aus Stutgard vom 28. Martii 1720.

Nun will ich auch etwas von hier berichten, welches iedwedern so lange unglæublich scheinen muß, biß ers mit Augen gesehen. Es ist nehmlich vor etwa 14. Tagen ein altes Weib von 92. Jahren gestorben; diese ist vor 46. Jahren schwanger worden, als aber die ordentliche Zeit zum gebæhren gekommen, hat sie vollkommene Geburts-Schmertzen und Wehen ausgestanden, gleichwohl ist kein partus, auch sonst nichts ediret worden, sondern die Schmertzen sind wieder nach und nach vergangen. Das Weib aber ist bestændig darbey geblieben, daß sie das Kind noch im Leibe hætte, und fühlete sie nicht allein die ordentliche Bewegung, sondern hœrete das Kind auch zuweilen weinen. Sie ist endlich von allen Medicis, Hebammen &c. verlacht worden, und zwar um desto mehr, weil sie ex postfacto noch zweymahl schwanger worden, und iedes mahl einen Sohn zur Welt gebracht, welche noch zu dato leben, und wieder geheyrathet

sind.

ſind. Deſſen ungeachtet iſt das Weib conſtantiſſime darbey geblieben, das erſte Kind hætte ſie noch im Leibe; Dahero ſie von ihrem Beicht-Vater und einigen andern gleichſam einen Eyd abgenommen, daß man ſie dereinſt nach ihrem Tode mœchte œffnen laſſen, denn ſie wüſte gewiß, daß noch ein Kind in ihrem Leibe wære, welches vielleicht ſo verſchloſſen, daß es nicht heraus kœnte. Nun hat, wie gedacht, das Weib biß in ihr 92. Jahr gelebet und iſt vor 14. Tagen geſtorben, und biß an ihr Ende bey ihrer Meynung geblieben. Als man ſie nun nach ihrem Tode geœffnet, ſo hat ſich auf derſelben Seite, die das Weib beſtændig geklaget, in dem Horn der Gebæhr-Mutter, eine groſſe harte længliche Kugel, ſo groß als ein Kürbis, gefunden, welche von der Schalen ſo dicke, als faſt das Cranium eines Kalbes, geweſen. Dieſe Kugel iſt von einander gehauen worden, da denn in ſolcher ein vollkommenes Kind, ein Knæblein, zwar todt, aber doch gantz friſch, und in der Figur, wie ſonſt Kinder in Mutter-Leibe zu ſitzen pflegen, ſich gefunden, welches ſolchem nach gantzer 46. Jahr in Mutter-Leibe gelegen. Nachdem Sereniſſimus und der gantze Hoff es geſehen, iſt es auf Tübingen zur Mediciniſchen Facultæt geſchickt worden, von dar es aber balſamirt zurück in hieſige Kunſt-Cammer gebracht und daſelbſt aſſerviret werden wird. Item:

Nachricht von dem aus einer 94. jæhrigen Frauen geſchnittenen 45. jæhrigen Kinde, aus Regenſpurg überſchrieben von dem 11. April 1720.

Das alte Weib von Leinzel, welches 45. Jahr ſchwanger geweſen, iſt vor etlichen Tagen geſtorben, ſo der Bader von Heubach geœffnet, bey welcher eine nicht gar runde Kugel, wie eine Kegel-Kugel, gefunden worden, deren Schale man mit einem Beil aufhauen müſſen, und iſt ſolche eines Fingers dicke geweſen, worinnen das Kind, wie in Mutter-Leibe lieget, und iſt ein Sohn, ſo das eine Hændlein auf dem Auge und das andere auf dem Knie, auch eine Nabelſchnure, wie ein anderes Kind hat. Man kan aber nirgends finden, wo das einigen Zugang gehabt, welches doch noch muß gelebet haben, als die Frau geſtorben, indeme es noch ganz friſch iſt. Obgedachte Schale iſt wie eine Hirnſchale, ſo aber in des Wei-

bes Mutter angewachsen gewesen. Und ist noch das græste Wunder, daß dieses Weib noch zwey Kinder darneben getragen und gebohren, so noch am Leben. Auf der Seite, wo die Schale angewachsen gewesen, ist selbige weich, und vvenn das Kind heraus kæmmt, dürffte es wenigstens drey Viertel-Ellen lang seyn. Da nun solche Kugel nacher Tübingen geschikt worden, so wird das Kind allda erst aus der Schale gethan werden.

§. II.

confirmatur. Quantum autem his relationibus fidendum sit, confirmat idem casus in Ephemeridibus *Acad. N. C. Cent. X. Obs. 48. p. 337* a Johanne Burckardo Mœgling sequentibus verbis descriptus: Communico rariorem casum offificationis chorii & fœtus semiseclisenis, scilicet per quadraginta sex annos in utero materno absque corruptione detenti. Undecimo enim die Martii anni 1720. in pago Leinzell, ad nobiles de Lang spectante, prope Gmündam Suevorum demortua fuit vetula 94. annorum, Anna *Müllerin*, & post mortem a duobus chirurgis Heubacensibus, socero ac genero aperta, quod se jam a quadraginta sex annis fœtum in utero gestare, quicquid contradixerint alii, constantissime asseruisset; jam olim debito tempore & motum infantis & conamina partus admodum dolorifica, quanquam irrita, per integras tres septimanas perpessa. Peperit postmodum successive alios duos infantes, masculum ac femellam, ambos adhuc in vivis, illum quidem venatoriam artem Bischoffshemii exercentem, hanc ex occasione invasionis hostilis militi Gallo nuptam, nunc in Galliis degentem. Repertus autem fuit in utero hujus feminæ globus rotundus osseus, octo librarum civilium pondere, globum majorem conorum adæquans, *einer grossen Kegel-Kugel gleich*, fundo uteri, mediante quadam carnea tunica adnatus, & in illo vi adhibita aperto fœtus humanus carne, cute, ossibus, funiculo umbilicali præditus, non putridus, sexus virilis & justæ fere magnitudinis. Veritatem hujus historiæ contestabuntur Johannes Christophorus *von Lang*, Centurio Suevicus, dominus loci, & Johannes Michael *Weber*,

paſtor ibidem. Adfuerunt quoque ſcabini, duo teſtes, Georgius Gelinck & Blaſius Hartel. Die 20. Martii hic globus cum contento ſuo medicis Stutttgardienſibus primum, poſt pluribus aliis perſonis, præcipue ſereniſſimo duci ad ſpectandum exhibitus, & ex hujus mandato ad Doctorem Zellerum, in Thermis ferinis commorantem, ut illum pro ſua, qua pollet, peritia anatomica accuratius examinaret, Tubingamque deportatus fuit; ut de hiſtoriæ, quam ex originali, ut vocant, fideliſſime extraxi, veritate dubitare minime liceat. Occurrunt quidem circa illam adhuc dubia quædam; primum ratione ætatis defunctæ, quæ non adeo certa eſt, ſcilicet nullo teſtimonio publico comprobata; nam quinquagenariam adhuc parere, rarius contingit; interim tamen decrepitam fuiſſe vetulam ſatis conſtat: alterum, an in cavo uteri hæſerit hic tantæ molis tumor, procul dubio novam, & quidem binam conceptionem, quæ tamen facta eſt, impediturus, vel ſaltem partum eorundem ſecuturus? Annon potius in altera tuba Fallopiana (ſiniſtra forſan, quia effato chirurgorum ad ſiniſtrum latus deflectebat tumor ventris in demortua) fuerit detentus hic conceptus, ſenſim creſcens, & poſtea propter molem exitu fruſtratus, demortuus & obrigeſcente pedetentim in oſſeam duritiem chorio a putredine defenſus? Dolendum ſane hanc ſectionem non peregiſſe medicum doctum, chirurgis hiſce anatomiæ plane expertibus facile pro utero per ætatem & propter viciniam grandioris tumoris tantum non obliterato imponere potuit turgida atque hoc fœtu prægnans dicta tuba Fallopiana. (Stuttgardia Auguſtam Vindel. d. 6. April. an. 1720. miſſæ.)

CAPUT VII.

De gravidarum privilegiis.

§. 1.

QUandoque etiam graviditatis ſigna juris conſulti a medicis expetunt, ſi quando feminæ delicti cujusdam ſuſpectæ vel *Gravidarum privilegia.*

 etiam

circa juramentum. etiam convictæ jurare & testimonium ferre, vel incarcerari, torqueri aut puniri debeant, in quibus & aliis casibus gravidæ multis gaudent privilegiis. Gravidæ enim, juxta Petr. Mülleri *Disput. de jure Prægnant. Cap. 4. §. 19. p. 39.* non coguntur jurare aut testimonium ferre invitæ in judicio *arg. l. 2. §. 4. ff. si quis caut. in jud. Bald. al. l. inviti. 8 ff. d. test.* ita ut teneantur comparere personaliter in judiciis, si sunt propinquæ partui, quia est timor, ne pereant in via Marsil. *in Pract. crim. §. nunc videndum. n. 49.* Sed mittere debet judex notarium ad earum domum, ut jurent atque deponant. *arg. l. ad personas. 15. ff. de jurej.* Seb. Med. *de Cas. fort. P. II. Qu. 6. p. 168.* Fallit tamen 1) quando mulier prægnans est rustica & valens, ut eo tempore portet onera. 2) in meretrice prægnante, quia vilitas vitæ non meretur legum laqueis innodari. Fallit 3) in gravidis paucarum dierum &c. Juxta *§. 20.* gravidis interdum juramentum remittitur, quod credantur magis memores esse æternæ salutis. Brun. *ad l. 18. de St. hom. n. ult.* Et Conradus Philippus Hoffmannus *de Insignior. Puerper. Tempor. cap. 1. §. 9.* ad quæstionem: An partui propinquis juramentum aut testimonii dictio remitti queat? respondet, quod non. Equidem Dd. in eam inclinant sententiam: prægnanti ob fœtum non posse imponi juramentum, imprimis purgatorium, cum torturæ æquiparetur, & propterea tortura spiritualis dicatur, & quod mulier accedendo in judicium in discrimen aliquod incidere possit, juxta *l. 2. §. 4. D. Si qu. caut. in jud. sist. caus. non obtemp.* ita ut Brunnem. ad *l. 18. D. de st. H.* idem a commissariis observari fateatur. Fundamentis tamen hanc opinionem destitui recte asserunt Mevius *P. V. Dec. 81.* & Stryk ad tit. D. si qu. caut. &c. §. 8. cum hoc casu aut gravida, aut ejus fœtus nullum subeat periculum, præsertim si de re ad se non pertinente, jurato testimonium ferre teneatur. Recte tamen cit. Mevius & Stryckius & cum iis alii monent, gravidæ scil. qualitatem attendendam esse, an domi examinanda sit, an vero examen differendum. Si prius, judex notarium ad ejus domum mittere tenetur,

ut

ut juret atque deponat. Si posterius, examen exacto puerperio instituendum. Nullatenus tamen examen vel domi peragendum vel differendum, si gravida adhuc longe distet a statu enitendi, vel ea sit persona rustica & valens, ut eo tempore onera portare possit, vel sit ea meretrix, aut alia persona vilis. Idem statuendum esse credimus, de jure Prussico, ubi *P. I. L. I. T. 35. A. 4.* §. 2. Testes domi examinandi sunt, *so da kranck und unvermægend, oder sonst aus erheblichen Ursachen verhindert vverden.*

§. 2.

Ad quæstionem, an prægnans incarcerari, terreri, torqueri & puniri debeat? respondet Paulus Zacchias *Quæst. med. leg. Lib. I. Tit. 3. Qu. 1. n. 2 seq. fol. 86.* ubi torqueri mulierem oporteat, minus illud executioni demandari potest, ea gravida existente, *l. prægnantis. ff. de Pœnis.* Clar. *in §. fin. quæst. 64. n. 22.* Menoch. *de Arbitr. Jud. Lib. I. Quæst. 86. n. 10.* Farinac. *Var. quæst. & opin. comm. crimin. quæst. 41. n. 78.* quod ampliat, ut neque verbis minitabundis terreri possit *num. 84.* sic & ubi damnari debeat ad ultimum supplicium, vel etiam ad corporalem aliquam pœnam, minus fieri potest, quamdiu utero gerit & differri executionem jubent *leg.* Clar. *ubi supra, quæst. 57. n. 5.* Covarr. *Var. resolut. Lib. III. cap. 4. Tom. 2.* Et Caspar Zieglerus in hunc locum addit: Non minus Romanæ gentis hanc fuisse legem, sed ab Ægyptiis primo latam, & ab iis a Græcis acceptam, tandemque ad Romanos dilapsam auctor est Plutarchus. Elegantia de consensu variarum gentium collegit Ægid. Menag. *Amœn. jur. civil. cap. 21.* Hinc adeo statuunt Dnd. non valere confessionem factam a muliere prægnante tortura. Joh. Bapt. Bajard. *ad Jul. Clar. quæst. 64. num. 77.* Francisc. Cason. *de Torment. cap. 10. n. 6.* Soletque ab JCtis nostris sententiæ criminali adjici, differri debere vel quæstionem vel pœnam corporis afflictivam, usque dum partum enixa fuerit mulier, & sex septimanæ deinceps exactæ. Et *Lib. VI. Tit. 2. Qu. 2. n. 4 & 5. fol. 524.* inquit idem Zacchias: Primus torturæ gradus est, cum judex minatur

circa torturam.

natur reo tormenta ipsumque terrere studet, ad veritatem ab illo eliciendam, & ab hoc primo torturæ gradu (licet abusive tortura dicatur) nemo excipitur, nisi mulier utero gerens, ut unanimiter sentiunt Dd. omnes, quia, si gravidam deterreas, fœtum abjicere facile coges. Item *Quæst. 4. n. 19. fol. 532.* docet, quod mulieres, si utero gerant, si puerperia habeant, aut si lac præbeant, a chordæ tormento excipiantur, & multo magis; Et hoc in quocunque prægnantiæ tempore procedere, non sit dubium. Sic Petrus Müllerus *Disp. de Jur. Prægnant. cap. 4. §. 6. p. 32.* inquit: Feminis gravidis quoad incarcerationem pro debitis parcendum Manz. *Patrocin. debit. depaup. Dec. I. Qu. 7. n. 74.* imo nec ob maleficia includi carcere debent, ubi frigore affliguntur carceratæ, manicæque ferreæ & ferrei compedes circumponuntur. Natt. *Cons. 319. n. 3.* etiamsi consuetudo esset in contrarium, quod etiam mulieres incarcerentur, vel mulier infamis aut impudicam vitam agens ad instar viri in carcerem vel aliam custodiam mitti possit. Prolixe etiam §. *8 seq.* de gravidarum pœnis agit idem Müllerus: Prægnans, inquiens, torqueri non potest, nisi post editum partum, etiamsi sit ancilla, & prægnans ab alio, quam a marito; semen enim hominis, ex qualicumque homine, Dei creatura est, ac propterea custodiendum, etiamsi in carcere concepisset fraudulenter & dolose, causa evitandæ torturæ. Bald. *ad l. 13. ff. de stat. hom. lat. 1. vel. 2.* Jodoc. Damhoud. *Prax. crim. c. 41. n. 6.* Ratio est, quia feminæ prægnantes utplurimum infirmæ & debilis sunt constitutionis, adeoque ab tormentorum dolores facillime damnum vitæ sentire possunt. §. *9.* ampliatur, quod ne quidem post partum editum, nisi elapsis quadraginta diebus, quia propter corporis imbecillitatem infra id tempus posset mori, debet ergo expectari, donec sit fortis ad torturam.

§. 3.

ratione territionis. Juxta §. *11 seq. p. 36 seq.* mulier prægnans, quæ cum dolore torqueri nequit, ne territione quidem reali, quæ fit, quando rea ad

locum

locum torturæ per carnificem ducitur & funibus alligatur, absque elevatione tamen corporis, terreri poteſt. Nec poteſt vicina partui relegari ſeu confinari, ſed differtur executio, ſi fuerit condemnata, donec pariat, ut ne ex hoc partus patiatur detrimentum ſcilicet ſi procul ſint confinia, ſi iter aſperum ſit ſubeundum aut ſalvo ventre ex regione, ultra quam releganda, haud migrare queat. Facile enim poſſet partum deponere in itinere. Non poteſt puniri pœna corporis afflictiva, ſed gaudet privilegio dilationis, nedum intra 40. dies, dum decumbit, ſed etiam poſt, donec nutrix filio reperiatur &c. *& relegationis.*

§. 4.

Conradus Philippus Hoffmannus *de Puerper. Tempor. cap. 1. §. 8. p. 9.* ad quæſtionem: Num gravida ob debitum vel delictum incarcerari poſſit? reſpondet de jure civili, quod non, cum illud mulieribus ſingulare de non carcerando indulſerit privilegium. Juſtinus enim *in Nov. 134. c. 9.* unde deſumpta eſt *Auth. ſed hodie, C. de Off. div. Jud. & Auth. hodie. C. de Cuſt. reor.* expreſſe prohibuit, mulierem ob debita carceri includi, multo magis prægnantem, ſecus tamen ſe res habet in criminalibus, ubi publica vindicandi ſcelera neceſſitas quoad mulieres in genere ſuadet. Cum vero de jure civili ægroti carcerati relaxentur, ſi forte in carcerem conjecti ægrotare incipiant, certe multo magis prægnantibus id privilegium indulgendum erit, cum ægrorum privilegiis gaudeant. De jure Pruſſico tamen *P. III. L. VI. T. 1. A. 8. §. 1.* prægnantes incarceratæ non relaxantur, ſed ſaltim ibidem usque ad tempus puerperii mitius tractantur, ibi: *Wenn die gefangene Perſon kranck oder NB. ſchvvanger, und die Zeit ihrer Niederkunfft herannahet, ſoll der Richter Sorge tragen, daß das Gefængniß leidlicher gemacht, und dergleichen gefangene Perſon in einer Stube oder Cammer, bey dem Gefangen-Wærter, oder ſonſt an einem leidlichen Orte, vvorzu die Obrigkeit Anſtalt zu machen hat, vervvahret, und die Zeit der Geneſung oder Niederkunfft allda abgevvartet vverde.* Ad quæſtionem, num mu- *ratione incarcerationis.*

lieris, uterum gestantis, relegatio post editum partum differenda, distinguendo respondet §. *10. p. 11.* scilicet si partui ex relegatione periculum imminet, v. g. quando confinia a loco habitationis longe distent, vel iter asperum sit subeundum, aut tempus pariendi instet, hoc casu relegatio post partum sit differenda. Si vero omne ejusmodi periculum cesset, relegatio non sit differenda. Item ad quæstionem: an mulier nondum edito partu, torqueri aut terreri possit, negative respondet, idque autoritate Pauli & Ulpiani corroborat, hujusque legis duplicem ex Carpzovio adfert rationem 1) ut partus salvus & illæsus servetur, 2) ne ipsamet femina prægnans, quæ plerumque debili est corpore, ex tormentorum doloribus damnum vitæ sentiat. Imo post partum editum dies quadraginta expectandi, donec puerpera ad torturam pervenire queat. Cur vero puerpera neque intra quadraginta dies post puerperium torturæ subjiciatur, hæc est ratio: tum quod purgationes puerperii ordinarie per quadraginta dies durent, tum imprimis quia cessante etiam puerperio venæ adhuc hiant, & apertæ ad hoc usque tempus in plurimis remanent, ad expurgandas superfluitates in uteri substantia a partu relictas, ex quo periculosus excitari potest morbus. Neque hic tempus attenditur, an gravida proxima sit partui, an vero ante paucos saltim dies conceperit. Plura vide ibidem §. *14. p. 15 seq.*

§. 5.

Ratione torturæ. Secundum Fortunat. Fidel. *de Relat. medicor. Lib. II. Sect. III. cap. 4. p 233.* immunes ab equulei tormento mulieres sunt, quæ uterum gerunt, atque ultimis præsertim gestationis mensibus, facile enim a molestissima illa concussione suspensioneq; fœtus, vincula disrumpuntur ac necessarius abortus sequitur. Secundum Pauli Ammanni *Prax. Vulner. lethal. Dec. II. Histor. 8. p. 192 seqq.* quæstio vel tortura de prægnanti haberi non debet, sed nec terreri prægnans potest. Et confessio ex prægnante extorta in tormento vel comminatione, nulla est. Item secundum Herm. Frid. Teich-

Teichmeyer. *Institut. med. leg. cap. 25. Qu. 3. p. 248.* gravidæ absolute a tortura, si non omnimode, tamen ad certum tempus liberantur. Hac enim de re expressa lex reperitur *leg. 3. ff. de Pœnis.* Ratio tam a fœtus, quam matris parte est petenda. Fœtui enim, qui adhuc in ventre est, non nocere debet calamitas matris. Maximum autem detrimentum ei imminere, si mater torqueatur, obscurum esse non potest illi, qui considerat, quod fœtus per vasa umbilicalia & placentæ cum utero matris cohæreat, & per ea nutrimentum suum capiat. Quodsi igitur mater in scala pendere cogeretur, aut funibus hinc illinc cum impetu traheretur, vincula illa facile lacerarentur, sicque embryo suo privaretur nutrimento. Ergo ad abortum necessario fœtus promovetur. Talis tortura neque ultimis mensibus, neque primis diebus post conceptionem permittenda; ultimis mensibus fieri non potest ob molem fœtus, qui facile a levi & extraordinario motu matris læditur, teste experientia &c. Ad quæstionem, num mulier gravida, nondum edito partu, torqueri aut terreri possit? negando respondet Conradus Philippus Hoffmannus *de Puerper. tempor. cap. 1. §. 12. pag. m. 13. seq.*

§. 6.

Post territionem & torturam progredimur ad ipsam gravidarum pœnam, quam, imprimis si fuerit capitalis, usque post partum differre solent. Quod si enim ad mortem mulier sit condemnata, inquit Petrus Müllerus *l. a. §. 14. p. 37.* gaudet itidem prægnans dilatione supplicii *Covarr. l. 4. Var. Res. c. 4.* quia filius pro matre puniri non debet, cum pœnæ personam non egrediantur. Notandum tamen, si ad mortem mulier prægnans sit condemnata, executionem, secuto partu non differri, quia non expectandum, donec mulier fiat talis valetudinis, ut absque periculo illam pœnam pati possit. De muliere prægnante, quæ capitis damnata, Claudius Ælianus *Var. Histor. Lib. V. cap. 18. fol. m. 433.* ita scribit: Judices Areopagitæ, cum veneficam mulierem deprehendissent, *Circa pœnam.*

& eam morti tradere vellent, non prius ipsam interemerunt, quam partu liberaretur. Postquam vero peperit, quod conceperat, solventes a damnatione innocentem infantem, eam, quæ commeruerat supplicium, solam morte mulctarunt. Pluribus etiam de quæstione, an mulier prægnans ad mortem condemnata dilatione supplicii gaudeat? agit Conradus Philippus Hoffmannus *de insignior. Puerper. tempor. cap. 1. §. 14. p. 15 seq.*

§. 7.

De gravidarum pœna differenda.

De differenda gravidarum pœna inquit Andreas Ottomarus Gœlicke *Medicin. Forens. Specim. V. §. 2. p. 80.* Quæstio de exploranda puellæ imprægnatione præsenti tanto magis necessaria, quo certius judicis interest, de eadem sufficienter convictum esse: quia leges ejusmodi personarum eam habuere rationem, ut damnatarum, nempe vel consumendarum, vel quacunque alia ratione capitaliter puniendarum, vel corporaliter saltem affligendarum, v. g. tormentis subjiciendarum, vel virgis cædendarum, pœna differatur, quoad pepererint. Idque a plerisque religiose observatum est, nisi quod imperator Claudius nullo commiserationis sensu erga miseras tales personas tactus esse videatur, qui ne quidem ab ultimis prægnantium mulierum suppliciis abstinuit, pessime ideo apud plerosque audiens. Recte interim jura sic disposuisse videntur; quia, cum innocens fœtus nihil peccaverit, eidem quoque pœnæ, cui peccaminosa mater merito subjacet, submitti jure nequit: Unde prudenti providentia hic opus est, ne vindicta divina in ejusmodi minus circumspectum judicem derivetur, si supplicio ultimo gravidam destinet, sicque innocentem fœtum una cum matre nocente perimat, qualem casum tragicum Lutetiis Parisiorum aliquando contigisse, allegavit Ammannus in Irenico.

§. 8.

Ratione fustigationis.

Inter pœnas corporis afflictivas satis nota est virgarum vel fustium ictus sive fustigatio, quam pariter in gravidis usque post

partum differendam, vel in aliam pœnam v. g. relegationem permutandam autores ſtatuunt. Scribit enim Petrus Müllerus *Diſp. de Jure Prægnant. cap. 4. §. 13. pag. 36 ſeq.* Non poteſt puniri gravida pœna corporis afflictiva, ſi pati debeat amputationem membri, aut ictus fuſtium. Quod ſi non reperiatur nutrix, propter defectum pecuniæ, debet ſolvi pecunia ex publico, adeoque non differri executio *Arg. l. 1. C. pro quibus cauſ. ſervi pro præm. lib. accip.* ſecus ſi propter defectum perſonæ. Moribus noſtris ſi pœna fuſtigationis mulieri per paucas ſeptimanas prægnanti dictanda veniat, minime differenda executio, cum moderatione tamen fuſtiganda, ne is, qui in utero eſt, lædatur. Richt. *p. I. Dec. 7. n. 3. inf.* Sin ad medium pariendi tempus pervenerit, *vvenn ſie über die Helffte iſt*, tunc merito fuſtigatio differenda, ne abortio contingat. Bechman. *de privil. mul. th. 58.* & præterlapſis demum ſex ſeptimanis executioni mandanda. *Phil. lib. 1. Inſt. Ecl. 36. circ. fin.* Sequentia docet Conradus Philippus Hoffmannus *de inſign. Puerper. Temporib. cap. 1. §. 11. pag. 11 ſeq.* Ob favorem partus in utero exiſtentis cum prægnans delinquens relegari ordinarie nequeat, quæritur: Num pœna corporis affiictiva ea affici poſſit, veluti fuſtigatione, abſciſſione digitorum, amputatione manus, inuſtione ſtigmatis, & quæ ſunt reliquæ pœnæ corporis afflictivæ? & reſpondet Hoffmannus, quod non; cum terrore & cruciatu gravida facile eo adigi poteſt, ut abortum faciat; inde non ſolum intra 40. dies, dum decumbit, ſed & ante & poſt puerperium ejusmodi pœna affici nequit, donec infanti nutrix reperiatur. Diſtinguenda tamen & hinc veniunt tempora puerperii. Si enim gravidæ tempus pariendi longe diſtet, ex praxi, pœna fuſtigationis ordinaria in extraordinariam, ſcilicet relegationem, commutari ſolet, ne ea longiori incarceratione ſanitatis ſentiat jacturam ipſeque fœtus de vita periclitetur. Inde hunc in modum tum ſententiam concipi refert Wildvogel *in Diſp. de Jure Embryon. cap. 4. th. 12. Es vvolle denn die Obrigkeit in Anſehung, daß die Gefangene ſchvvangern*

Leibes sich befindet, und annoch eine geraume Zeit zur Geburt vor sich hat, den Staupenschlag in die ewige Verweisung vervvandeln, solches vvære sie zu thun vvohl befugt, und vvürde so dann die Vervveisung nach Erstattung der Unkosten und abgelegter Uhrfehde billig vollstrecket. Aut fustigari ea solet cum moderatione, ne is, qui in utero est, lædatur. Si autem ad medium pariendi tempus pervenerit, *vvenn die Geburt zur Helffte gekommen,* & fustigatio decreta differenda, ne abortio contingat, & quidem post sex septimanas edito partu exequenda est, & tunc adhuc cum moderatione, ne per fustigationem alimenta infanti detrahantur. Inde in scabinatibus ita ordinarie ejusmodi in casu pronunciari refert citatus Wildvogel. *l.a. Dievveil die Vettel schvvangern Leibes ist, so vvird die Execution solcher Leibes-Straffe, biß sie des Kindes genesen, und ihre Sechs-Wochen um seyn, billig eingestellet, und folgends im Streichen eine solche Masse gehalten, daß dem Kinde, da sie es selbst nehren vvird, an seiner Nahrung kein Abbruch geschehe.* Tale moderatæ fustigationis exemplum recenset Paulus Ammannus *Irenic. pag. 107 seq.* Gravida inquiens, nec torqueri, nec fustigari potest, dum nutrix filio non datur, hinc *Meyer-Mariegen* 1679. virgis non cædebatur, sed solum tangebatur iisdem, ob puerum lactentem; quod experta quoque est formosa Lipsiensium Phryne (cognomine *Blau-Peltzgen*) flagellatæ memoriæ, quæ 1653. hora quarta matutina, sine pompa, sine comitatu, sine campanæ sonitu, virgis solum titillabatur. O imperscrutabilem judicis affectum! o penetrantissimam intercessionem amasii! hic optinet axioma: Favores sunt ampliandi. Scortum quoddam, quod magistratus minime gravidum putabat, virgis cædebatur. Verum post paucas septimanas abortiebat gemellos, ictus virgarum in dorso referentes, uti ex avtopsia recenset Philippus Salmuth *Obs. med. Cent. II. Obs. 14. p. 65 seq.*

§. 9.

Quamvis autem duo hi casus favorabiles fuerint in delin-

quen-

quentes, ſatis tamen tragicum ibidem, ex D. de Caux addit Ammannus *l. a. p. 108.* ubi gravida Pariſiis ſuſpendio extincta, & quidem ex incauta obſtetricum & chirurgorum relatione. Hunc caſum ita recenſet Johannes Riolanus *Anthropograph. Lib. VI. cap. 2. fol. m. 366.* Anno Domini 1612. die 22. menſis Maji, gravida mulier dicta Genovefa Supplice, omen in nomine, Lutetiæ ſuſpenſa fuit. Illa cum eſſet obeſa, pingui aqualiculo & opulentis mammis prædita, vacua nec fœta ab obſtetricibus & chirurgis ad viſitationem convocatis judicata fuit, ideoque ob inſignia furta extremo ſupplicio affecta fuit; ipſa tamen muliere ad extremum usque vitæ ſpiritum pertinaciter aſſeverante, ſe gravidam eſſe & motum infantis perſentire. Cadaver a judice criminalium cauſarum ad uſum anatomicum impetravi, & in ſcholis medicinæ, multis Doctoribus medicinæ præſentibus, & ferme trecentis tam Philiatris, quam literatis viris ad hoc rarum & mirabile ſpectaculum confluentibus diſſecui, atque per duos dies conſequentes quatuor lectionibus anatomicam fœtus humani hiſtoriam enarravi atque demonſtravi. Mulier quinque menſes erat gravida, ut ex fœtus magnitudine & perfectione cognitum & decretum fuit. Ante diſſectionem in partibus externis multa obſervavi notatione digna, ex mammis preſſis lac ſtillabat, papillæ areola multum amplificata erat, umbilicus foras prominebat, orificii externi carunculæ ſubtumidæ erant, nec diſcretæ, ſed membranoſum veluti circulum ſimul junctæ & unitæ effingebant. Aperto ventre inveni teſtes planos & albicantes, medii uteri lateribus accumbentes. Tuba uteri non erat amplior, quam in muliere vacua ſpermatica vaſa deferentia minimi digiti craſſitiem æquabant, dextrum majus erat ſiniſtro. Vaſis ejaculantis diſtributio manifeſta erat, e medio teſticulo productum, cum pervenit ad fundum uteri, in tres ſurculos dividebatur: unus tubam uteri petebat; alter fundum uteri penetrabat, tertius corpus uteri perreptabat usque ad orificium internum cervicis. Ejaculatorium ſiniſtrum majus

Gravida ſuſpenſa.

erat

erat dextro. Uteri ſubſtantia ubique digito craſſa erat, inſtar ſpongiæ fiſtuloſa & carnoſa. In fundo fiſtulæ & cavernulæ ampliores erant, quam alibi. Nulli per uteri ſubſtantiam venarum ramuli diſperſi erant, ſed evidenter conſpiciebatur hypogaſtricarum venarum & arteriarum diſtributio, & ab infernis partibus ad ſuperiores ſanguinem efferri. Hypogaſtrica vena pollicari craſſitie erat. Verum uteri collum durum erat ac veluti calloſum, muco tanquam glutine obturatum. Pudoris ſinus venoſus & carnoſus, ſed ejus pars inferior recto inteſtino agglutinata carnoſior ac venoſior apparebat. Utero diſſecto vidi placentam fundo uteri affixam fibrarum interventu, videturque toto ſuo corpore ab utero exſugere ſanguinem absque mutua venarum oſculatione ſine anaſtomoſi. Placenta vero digiti craſſitiem æquabat. Inciſis membranis tres aquæ libras eduxi urinæ ſimillimas. Fœtus autem ſuis adhuc aquis innatans poterat in omnem partem moveri; nam digito pulſus huc & illuc celeriter inſtar globi revolutus circumferebatur. Inde cognovi ſitum fœtus in utero, qualem autores anatomici deſcribunt fictum & commentitium eſſe. Duas tantum membranas obſervavi, chorion & amnion. Umbilicus ſeſquipede longus erat, circa pueri os nullo modo contortus. Fœtus vero ſua membra ſic habebat compoſita, pedum calcanea nates tangebant, manus complicatæ erant, cubiti femoribus innixi, manibus ſupra genas poſitis caput ſuſtinebat. De uxore gravida cum marito ſuſpenſa, quæ, cum per quatuor horas pependiſſet, gemellos vivos jam mortua peperit. vid. Guilh. Fabric. Hild. *Oper. fol. m. 906.*

§. 10.

Judicis cautela. Circa ejusmodi autem gravidarum feminarum torturam atque pœnam ante omnia judex de ſuſpectæ perſonæ imprægnationis certitudine, ab obſtetricibus & chirurgis, vel potius a peritis medicis exploranda, ſit ſollicitus, ſiquidem ſi judex dolo malo prægnantem tormentavit, juxta Petr. Müller. *Diſp. all. §. 10. pag. 35.* puni-

puniendus eſt arbitrarie juxta perſonæ qualitatem, Farinac. *de Indic. & tort. Qu. 41. n. 98.* quia eſt homicida. Bald. *ad l. 18. de ſtat. hom. lat. 1. rel. 1.* Non vero tenetur, ſi poſuit eam in tortura, quæ ob id fecit abortum, quando medicus illam non prægnantem aſſeruit. Farinac. *ib. n. 85.* Sed fecit judex, quod ſui fuit officii, cum dubitans, an mulier eſſet prægnans, conſuluit obſtetrices & medicos, qui de credulitate depoſuerunt ſuper mulieris prægnantia, quandoquidem feminæ ſe gravidam dicenti, ad effugiendam torturam, nullatenus creditur, nec mulier confeſſione ſua eo tempore, in tortura, facta ſibi præjudicat, *arg. l. 20. de Quæſt.* Balduin. *in l. 18. de ſt. hom. lat. 1. rel. 1.* Marſil. *in pract.* §. *nunc videndum. n. 48.* Utrum vero ejusmodi delinquentium feminarum inſpectio atque imprægnationis indagatio ſolis obſtetricibus a judice ſit committenda, vid. Andr. Ottomar. Gœlick. *Medicin. Forenſ. Specim. V.* §. *3. p. 81.* & alibi, ubi de obſtetricum ignorantia egimus.

§. 11.

Cum etiam quandoque feminæ ob delictum aliquod incarceratæ juxta Conr. Philipp. Hoffmann. *de inſign. Puerper. tempor. cap. 1.* §. *12. pag. 14.* pro evitanda tortura & vita prolonganda in ipſo carcere fraudulenter atque doloſe conceptionis ſeu imprægnationis occaſionem quærant, vel etiam ſe ipſas pro gravidis venditent, quid mirum, quod nonnunquam poſt mortem vel executionem etiam ab aliis falſo pro gravidis habitæ fuerint, juxta quæſtionem magiſtratus Querfurtenſis ad Facultatem medicam Lipſienſem: An decollata fuerit gravida? *Dieſelben erinnern ſich groſsgünſtig, daſs auf ergangenen Fürſtl. gnædigſten Befehl ihnen neulicher Zeit, nehmlich am 6. Maji, ein Cadaver zur Anatomie abgefolget vvorden. Wenn denn ſeithero allhier ein ſtarcker Rumor unter dem gemeinen Pœbel entſtanden, ob ſolte das decollirte Cadaver bey der Anatomie vvieder ſchvvanger ſeyn befunden vvorden, und man gleichvvohl an fleiſſiger Bevvach und Vervvahrung hieſiges Ortes nichts ermangeln laſſen, dem Landknecht ſolche auch treulich anbefohlen vvorden, zu dem auch die*

Incarceratarum gravidatio ſimulata.

allhier in Hafft gevvesene Inquisitin, vvenn sie dergleichen an ihr verspühret, es vvohl entvveder denen Gerichten, oder dero Beicht-Vater vvürde entdecket, und ihr Leben dadurch noch eine Zeitlang (vvie sie ohne dem Ausflüchte genung gesucht) gefristet haben würde. Als ergehet an meine Hochgeehrte Herren mein freundlich Bitten, Sie wollen großgünstig geruhen, mit wenigen zu benachrichtigen, wie sie das decollirte Cadaver bey der Anatomie befunden, und ob dem entstandenen Rumor zu glauben oder nicht? Damit man so dann, wenn dem so gewesen, entweder inquiriren, oder wiedrigenfals denen Leuten das Maul gestopffet werden mœchte. Solches &c. Q. den 28. Octobr. 1671. Negative autem a Facultate medica fuit responsum, quoniam ex avtopsia constitit, nullum adfuisse in decollato cadavere fœtum. vid. Paul. Amman. *Prax. Vuln. lethal. Dec. II. Hist 8. p. m 190 seq.* & Joh. Fr. Zittmann *Medicin. Forens. Cas. 83. Cent. I. p. 299 seq.* ubi sequentem cribrationem Ammannus annectit: Facinorosæ non puniendæ nec capite plectendæ, nisi certo sciat judex, an sint gravidæ, nec ne? nec fustigandæ gravidæ, ne fœtui innocenti stigmata imprimantur. Exemplo sit Ursula Porcarum anno 1667. Hæc propter iteratum perjurium, dum civitatem vel territorium nolebat vitare, capitis supplicio a judice sanguinolento erat damnata. Ego debebam ex instructione cum obstetricibus in nosocomieo explorare, an sit gravida, & meam categoricam dicere. Sed propter obesitatem personæ (nam simulabat ingravidationem) & incertitudinem rei, nil certi poteram determinare, & suspendebam meum judicium. Physicus autem D. Welschius, mihi contrarius, post me missus a senatu ad idem individuum, categorice pronunciabat, illud non esse gravidum, quia venter non tumeat, quia mammæ non crescant turgidæ. Ipsa misera adjudicatur gladio, sed confessionarii relatione, quod ipsa esset simplex, (*alber*) perpetuis carceribus fuit adjudicata. Post iterum vixit in libertate, nupta viro obiit epileptica in dystokia. De ejusmodi graviditate simulata scribit

Dio-

Dionis *Trait. des Accouchem. Lib. I. cap. 8. p. 77.* Il arrive ſouvent, que des femmes condamnées à la mort, declarent, qu' elles ſont groſſes; Ceux qui ſont appellez par les juges pour les viſiter & en decider, ne doivent point imiter cette ſage-femme, qui dans une pareille occaſion dit aux juges, que la criminelle n' etoit point groſſe, à laquelle ayant été executée, on trouva dans la matrice, en la diſſequant publiquement, un enfant de trois mois & demi. Il eſt vray qu'il y a pluſieurs de ces malheureuſes, qui ſe diſent groſſes pour differer leur punition; mais il vaut encore mieux la retarder de quelques mois, jusqu' à ce que l'on ait des preuves certaines, qu' elles ne le ſont pas, que de riſquer de faire perir enfant avec ſa mere.

§. 12.

Denique circa gravidarum mortem & ſepulturam adhuc notandum, quod, ſive in partu, ſive ante eundem morbo quodam vel alio caſu vitam finiant, non ſtatim ſepeliri, ſed ſaltim per ſectionem aperiri debeant, ſiquidem interdum matre jamjam defuncta fœtus in utero adhuc detentus per aliquot dies ſupervivere, nonnunquam etiam excludi obſervantur, uti in tractatu de Fœtu & Partu videbimus. Ne itaque fœtus ſupervivens ſimul pereat, vel ſepultura prægnantium per aliquot tempus differatur, vel gravidæ ſine apertura ſive ſectione non ſepeliantur, ſiquidem experientia conſtat & exemplis, fœtus quam plurimos inciſo utero feliciter extractos atque ſervatos fuiſſe, ſcribit Baldaſſar Timæus à *Güldenklee Reſponſ. 50. Oper. p. 1083.* quin & ipſa lex regia vetat, mulierem, quæ prægnans mortua eſt, humari, antequam fœtus ex utero incidatur; ſecus qui fecerit, ſpem animantis cum gravida peremiſſe videtur. Inquit etiam Johannes Riolanus *Anthropograph. Lib. VI. cap. 8. fol. 389.* ſi contingat, mulierem nono menſe gravidam morbi violentia perire, vel in ipſo pariendi conatu convulſionibus enecari, ſi parentes, ſi amici, conjux prolem

Gravidarum ſepultura.

 deſi-

desiderent, consuevimus statim atque extincta est mater, ex medicorum & chirurgorum adstantium certo judicio & accurato examine, baculo in os indito, matris mortuæ ventrem aperire, ut fœtus extrahatur; sicque vidimus plures salvos & incolumes eductos fuisse; Hæcque pia & salutaris fœtui, nequaquam mulieri mortuæ crudelis operatio, fieri deberet in qualibet prægnante mortua juxta edictum juris consulti. Sic Guilhelmus Fabricius, Hildanus *Respons. ad Mich. Dœring. Oper. fol. 905 seq.* ad quæstionem, an prægnans mortua cum fœtu sit sepelienda? ita respondet: quorundam diffamatorum atque insidiosorum hominum impudentia simul atque inscitia notanda est. Illi enim, si medicus aut chirurgus abdomen prægnantis mortuæ inciderit fœtumque extraxerit, rem crudelem simul & inhumanam esse exclamant, quod dicere profecto insulsum, parumque modestum est, quasi vero medicus fidelis crudelis censeri debeat. Hoc sane genus hominum, si finem medici recte perpenderent, nihil crudelitatis nihilque inhumanitatis in hac operatione invenirent, quin potius illam non solum necessariam & licitam, sed ab ipsis quoque ethnicis approbatam & sancitam esse, Christianamque insuper charitatem eam a nobis requirere intelligerent, perciperentque. Duabus autem de causis abdomen prægnantis mortuæ inciditur. Primo ut situm fœtus in utero medicus exacte annotare, secundo ut infans conservari possit. Sæpissime enim prægnans propter causam aliquam, aut morbum, veluti hæmorrhagiam, lipothymiam, apoplexiam aliosque morbos acutos, vita subito privatur, infans vero, etiamsi ita debilis sit, ut interim, dum prægnans in agone versatur, in utero sese movere nequeat, potest ad tempus vivere. Hæc perpendens antiquitas, ne fœtus, extincta matre, & ipse suffocaretur simulque periret, prudenter & optime constituit, ut extincta matre per apertionem abdominis extraheretur. Legem autem regiam non solum per excellentiam regiam appellant jurisconsulti, verum etiam, quia a Numa Pom

pilio

pilio, secundo Romanorum rege, sancitam fuisse creditur. Quæ si a Christianis ubivis observaretur, multi procul dubio infantuli, qui nunc, extincta matre, in utero suffocantur, conservarentur, multique parentes quietiorem conscientiam conservarent. Plura alibi, de Partu cæsareo, reperies. Et Gregorius Nymmanus *Dissert. de Vit. Fœtus in uter. p. 3 seq.* ostendit, fœtum in utero propria vita vivere propriasque vitales actiones edere, & extincta genitrice ad temporis aliquod spatium non raro superstitem manere, vivumque ex matre demortua aliquando eximi posse; ideoque in bene constitutis rebuspublicis non concedendum esse, ut vel ulla gravida, nisi prius per sectionem abdominis ex ejus alvo infans extractus fuerit, sepeliatur, ne forsan, quod sæpe accidit, vivens adhuc fœtus cum matre mortua eodem tumulo contegatur. Cum proinde talis casus non sit insolens, juxta Thom. Bartholin. *Act. Hafn. Vol. II. Obs. 35. p. 92.* in more positum habent nonnullæ mulieres, quando gravidarum funera curant, in loculo ferali acus, forfices filumque addere, superstitione accedente, quasi manes istis instrumentis indigerent in resecando ligandoque umbilico prodituri fœtus ex cadavere matris; Cumque observatum, in loculis defunctarum prægnantium nonnunquam fœtus ex utero prodiisse, ne via præcludatur, divaricatis cruribus reponuntur matres mortuæ.

CAPUT VIII.

De gravidarum symptomatibus.

§. I.

GRavidæ autem vocantur, atque ab hactenus recensitis torturæ, fustigationis aliisque ejusmodi pœnis immunes sunt non solum illæ feminæ, in quibus post veram conceptionem, tam simplicem, quam duplicem, sive quando, mediante coitu fœcundo, unicum vel duo aut plura ovula in ovariis fœcundata secundum *Graviditas duplex.*

ordinarium naturæ motum per tubas Fallopianas ad uteri cavitatem devolvuntur, ut ibidem ovulo inclusus embryo postmodum a continuo alibilis succi affluxu indies melius formatus magis magisque crescat & augeatur, usque dum circa partus tempus perfectionem suam adeptus genitales matris suæ partes penetret; sed aliis quoque feminis graviditatis nomen tribuitur, quarum ova post impraegnationem non per dictas tubas ad uteri cavum protruduntur, sed vel in ipso ovario permanent & successive incrementum sumunt ipseque embryo perfectionem suam ibidem acquirit; vel quando tale ovulum fœcundatum equidem a tuba Fallopiana excipitur, eidem vero inhærens ab ulteriori in uteri cavitatem ingressu a quacunque causa impeditur; vel denique quando dictum ovulum hanc tubam non ingreditur, sed statim in abdominis cavitatem prolabitur, ibidemque parti cuidam affixum manet, donec talis fœtus vivus pereat & a putrefactione penitus corrumpatur, vel ibidem exsiccatus per totam matris vitam permaneat: vel etiam cum vel sine gravidæ matris morte ex ipsius abdomine vivus adhuc excidatur; qualia exempla in superioribus adduximus. Quapropter non immerito etiam ejusmodi gravidæ fœtum scilicet non in utero, sed alio extraordinario loco gerentes reliquarum gravidarum beneficio ratione torturæ & aliarum pœnarum frui debent. Sicut enim in naturaliter gravidis durante graviditatis tempore ob quotidianum fœtus augmentum uterus adeo extenditur, ut, juxta Christ. Joh. Langii *Oper. Part. III. Disp. 41. cap. 1. § 11. fol. 544.* tandem universum spatium abdominis internum a viscere hoc occupetur, unde non solum tumescit hic venter, imprimis sub umbilicali regione, sed sæpe etiam supra eam, insuper etiam viscera circumposita ab incumbente hac mole nunc irritantur ac stimulantur, nunc comprimuntur aliisque plurimis molestiis afficiuntur, unde non his solum immediate affectis, sed aliis quoque non raro satis remotis symptomata inferuntur oppido egregia; ita etiam pari modo extra uterum fœtum ge-

rentes

rentes feminæ similibus & aliis vexantur symptomatibus, atque ob partus impossibilitatem longe majori periculo sunt obnoxiæ, ut ideo quoque ab ejusmodi pœnis sint liberandæ.

§. 2.

Sunt autem symptomata gravidis feminis communia utplurimum sequentia, quorum alia primis, alia mediis, & alia ultimis gestationis mensibus supervenire solent, v. g. cephalalgia, vigiliæ, deliria, nausea, ciborum fastidium, vomitus, pica & malacia, dentium dolor sive odontalgia, cordis palpitatio & syncope, diarrhœa, ventris dolores, alvi & urinæ suppressio, stranguria, hæmorrhoidum tumor, hæmorrhagia, dolores coxendicis & lumborum, item mammarum dolor & intumescentia, tussis & respirandi difficultas, uteri procidentia, crurum tumor & inflatio, hydrops, pudendorum varices, spasmus, & abortus. De horum autem symptomatum causis & cura prolixiores esse nolumus, lectorem potius ad autores practicos remittendo; evolvi inter alios potest Michael Ettmüller. *Oper. Tom. II. fol. m. 1090 seqq. item 1139.* Christian. Joh. Lang. *Disput. de Valetudinar. Gravid. Respond. Joh. Georg. Thamm. Lips. 1696. habit.* Item Lang. *Oper. med. Part. III. Disp. 41. fol. 542 seq.* Theodor. de Mayern *Prax. med. Part. I. in Append. p. 1 seq.* Joh. Michaelis *Oper. Prax. Clin. Gen. Part. I. Lib. V. cap. 36. p. m. 258 seq.* Johann. a Muralt. *Hippocr. Helvet. p. 307 seqq.* Jul. Cæsar Claudin. *Respons. 31. p. 196 seq.* Joh. Dolæi *Encyclop. med. Lib. V. cap. 6. p. m. 912 seq.* Joann. Juncker. *Conspect. medicin. theor. pract. Tab. 112. p. 699 seqq.* Franc. Sylv. *Oper. medic. Prax. Lib. III. cap. 4. pag. edit. Amstelod. 528 seqq.* Theod. Zwinger. *Theatr. Prax. med. Part. prior. p. 436 seq.* de terrore gravidis & fœtui non raro exitiali v. *Ephemerid. Acad. N. C. Dec. IX & X. Obs. 33. p. 310 seqq.*

Gravidarum symptomata.

§. 3.

Prægnantes quoque variis alterationibus esse obnoxias, imprimis animi mœrori atque insultibus melancholicis, exemplo probat Samuel Ledelius *M. N. C. Dec. III. An. 4. Obs. 28. p. 75.* & Nicolaus

alia. Melancholia.

colaus Venette *de la Generat. de l'homme Part. II. cap. 3. Art. 3. p. 123.* inquit: Lors qu'une femme a conceu, elle a executé les ordres de la nature. Mais je ne ſay par quel malheur ordinaire à l'amour, elle paroit plus abbatuë qu'auparavant. Tout luy deplaiſt, elle ne mange point: & ſi elle met quelque choſe dans la bouche, ce ſont des choſes hors de l'uſage commun des hommes, encore les rejette t' elle, dés qu'elle les a priſes. Les meilleurs alimens luy font mal au cœur; elle n'en peut meſme ſouffrir la fumée? Les nuits luy ſont inquietes, ſon ſommeil eſt interrompu, & quelque fois accompagné de la maladie, que l'on appelle incube, comme ſ'il ne ſuffiſoit pas, que le corps pâtiſt, ſans que l'ame euſt encore les peines. La vapeur d'une chandelle eteinte eſt inſupportable à cette meſme femme, qui ſouffre de temps en temps de legers tremblemens par tout le corps. Les graces ne ſont plus ſur ſon viſage, ſes yeux ſont languiſſants & meurtris: & le feu, dont l'amour ſe ſervoit autrefois pour faire de conqueſtes, les a abandonnés pour quelque temps. Elle ne peut marcher, qu'elle ne boite, & qu'elle ne reſſente d'extremes douleurs aux reins, aux cuiſſes & aux jambes. Enfin dans la langueur, où elle eſt, elle ſouffre ſans ceſſe pour avoir trop aimé. Ces incommodités la font preſque repentir de ſ'eſtre alliée à un homme, ſi elle n'eſperoit au bout de neuf mois de recompenſer ſes ſouffrances par la joye d'un enfant, qui luy doit venir.

§. 4.

alia ſymptomata. Inſuper gravidæ nonnunquam alia adhuc experiuntur ſymptomata, teſte enim Thoma Bartholino *Cent. VI. Hiſt. 31. pag. 254.* *Ophthalmia* nobiliſſima femina, quoties uterum gerebat, quem ſingulis annis tumentem habebat, toties primis menſibus vel lienis obſtructione & dolore, vel ophthalmia laborabat, cum ſternutatione ſingulis diebus repetente. Idem Bartholinus *Cent. IV. Hiſt. 70. p. 375* *Paralyſis.* *ſeq.* refert, quod nobilis matrona tertio menſe gravida inſomnes noctes diesque quinque & quadraginta tranſegerit, unde inſania obor-

oborta & paralyſis pedum crurumque, quibus proſtrata vix partus operi ſuffecerit. Epilepſiam in gravida muliere, annorum *et epilepſia.* ſex & viginti, annotavit Joſephus Lanzonus *M. N. C. Dec. II. An. 10. Obſ. 89. p. 160.* ſcilicet civis cujusdam Ferrarienſis temperiei biliosæ, trium filiorum mater, quotiescunque gravida erat, bis in menſe ſontica paſſione afficiebatur, transacto autem nono menſe & partu finito ab epilepſia liberabatur. Levi hæc femina cauſa in iram erumpebat, ex improviſo in terram cadebat, ſpuma ex ore exibat, violenta concuſſione totum corpus quatiebatur, membra modo inordinate retrahebantur, modo diſtendebantur, in ſe autem reverſa non recordabatur eorum, quæ ab adſtantibus fuerant peracta. Multa adhibebantur remedia, ſed omnia fruſtra; ſemperque rubore genarum ac capitis calore moleſtabatur. Infeſtum hoc ſymptoma ſanguini bilioſo, ſive particulis acribus & irritantibus prædito, qui tempore graviditatis per conſuetum menſtruum fluxum non depletur atque ita epilepticos inſultus, copia ſua infeſtus excitat, adſcribendum videtur Lucæ Schrœckio *Schol.* in eandem obſervationem. De femina octavo geſtationis menſe ſub occaſum ſolis in epilepſiam incidente, & convulſionibus fere continuis concuſſa, circa medium noctis e vita decedente, vid. Bald. Tim. a *Güldenkl. Oper. med. Reſp. 49. p. 1081.* De epilepſia gravidam ejusque embryonem per viginti quinque hebdomadas infeſtante obſervationem annotavit Georgius Segerus *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obſ. 160. p. 291.* Friderici Waltheri bibliopegi Thorunienſis uxor, temperamenti ſanguinei, annos triginta circiter nata, poſtquam anno 1665. die 9. Martii uterum jam ultra quartum menſem geſſerat, de dolore ſiniſtræ ſcapulæ mane conqueri cœpit, quem tamen ex caſu in cellam, ante paucos dies facto, ſe contraxiſſe ſuſpicabatur. A meridie nihil ſiniſtri cogitans convulſionibus epilepticis graviſſime corripitur, quas ἀφωνία biduana ſummaque debilitas & paroxyſmi alii epileptici exceperunt. Quo magis antepilepticis utebatur, eo plures experta eſt paroxyſmos; aſſumpta quo-

quoque juſcula & alia edulia, ſubſequentes. Die 16. Mart. effluxit ei e pudendis albicans quidam atque lentus humor, cum horrore totius corporis; quem excepit teterrimus animæ fœtor, anxietates ingentes, inguinum dolores graviſſimi & ſumma virium proſtratio, ita ut ad carpum motus arteriæ vix eſſet perceptibilis. Orta tunc eſt ſuſpicio de embryone extincto, quam præter continuum eumque de die in diem ingraveſcentem anhelitus fœtorem (quem ubi prægnans ex inferiori ventre aſcendere ſenſit, ſimul quoque paroxyſmum inſtare præſenſit) auxit motus embryois ab initio morbi hucusque a matre non obſervatus, inferioris quoque ventris refrigeratio & aliqualis gravitas; unde mulierculæ fœtum extinctum eſſe pro certo affirmabant. Die 19. Mart. hæc femina, poſt uſum cochlearis aquæ cinamomi & liliorum convallium, inſignes primum motus in abdomine experiebatur, quos gravis inſequebatur paroxyſmus. Et ab hoc tempore motum fœtus percepit ægra, qui licet alias ſatis fuerit debilis, interdum tamen, & quidem eo ſemper tempore, quo ægræ imminebat paroxyſmus, juſto vehementior ac inordinatior erat, ut fœtum primum, poſt matrem convelli extra omne eſſet dubium. Aſſumtis antepilepticis frequentiores numeravit convulſiones, cumque vel tantillum pulveris Marchionis aut balſami Embryonis hauſiſſet, mox quoque paroxyſmum inſtare e convulſivo fœtus motu præſenſit. Sic miſera inter ſpem atque metum moleſtum trivit tempus, donec tandem die 31. Auguſti affulgeret partus hora, qua adhuc bis graviter convulſa, in ipſo paroxyſmo poſteriori inſcia peperit filiolum egregium, atque ab eo tempore nec mater, nec filius ſimiles ſenſere inſultus. Femina quædam triginta annorum viro ſociata tribus annis non prolifica fuit, ſemper valetudinaria atroci cephalæa corporisque macie laborans, quoad faciem tamen nunquam non florida. Acidulis & thermis crebrius uſa, ſine ſanitatis ullo commodo. Quarto conjugii anno vegetæ & longæ ſanitatis puellum peperit, ex omni parte doloribus curisque ſuis ſuble-

ſublevata, referente Immanuele Weismanno *Ephemer. Acad. N. C. Cent. III & IV. Obſ. 131. p. 297.* ſicque dicta gravida per impraegnationem e cephalalgia, quae aliis gravidis interdum ſolennis eſſe ſolet, liberata fuit.

§. 5.

Accidunt etiam gravidis quandoque fracturae tibiarum, quae, licet non ab impraegnatione, ſed alio infortunio externo dependeant, in gravidis tamen utplurimum difficilioris ſunt curationis. Honeſtae enim matronae aetatis circiter triginta annorum, ex equo cadenti, & ſolea ferrea equi ictum in tibiam ſiniſtram recipienti, os tibiae inter genu & talum in medio fractum fuit, cum inſigni contuſione & dilaceratione carnis. Ad hanc aegrotam vocatus Guilhelmus Fabricius cum chirurgo praedictum os in obliquum cum vulnere non exiguo fractum eſſe repererunt, fracturam feliciter repoſuerunt & tibiam in capſulam collocarunt. Repoſito oſſe dolor mox ceſſavit, atque nonnullis fragmentis oſſis extractis, pleniſſime reſtituta fuit aegra. Circa hanc tamen curationem ſequentia annotavit dictus autor: primo haec gravida ſeptimum menſem impraegnationis erat transgreſſa, nihilominus foetus ab hoc gravi caſu non fuit commotus, ſed mater ad conſtitutum tempus filiam ſanam peperit. Secundo ſine difficultate foetum enixa eſt. Tertio nulla apparebat macula in hac puella. Quarto circa generationem calli magnae occurrebant difficultates & labores, adeo etiam, ut vigeſima tertia ſeptimana poſt contractam fracturam, movendo & circumagendo pedem, oſſa confracta adhuc vacillarent. Tandem a vigeſima tertia ſeptimana morbi ad trigeſimam callus generatus & fractura plane confirmata fuit. Cauſa tarditatis calli generationis abſque dubio in foetu quaerenda eſt, quamdiu enim in utero fuit, alimentum ad calli generationem deſtinatum ad ſui nutritionem, per vaſa umbilicalia, poſtea ex mammis cum lacte materno attraxit &c. v. Guil. Fabric. Hild. *Obſerv. Chirurg. Cent. V. Obſ. 87. fol. m. 484.* Aliud

Fracturae tibiae.

 exem-

exemplum refert idem autor *Cent. VI. Obs. 68. fol. 582.* de gravida senatoris Bernensis uxore, quadraginta circiter annorum quæ pariter cum equum conscendere vellet, tibiam sinistram intra genu & talum fregit, dicto loco autor de calli generationis difficultate etiam inter alia addit, quod circa quadragesimum diem morbi, cum callum adhuc lubricum mollemque esse cognovisset, suaserit, ut infantem suum, quem in sextam septimanam post acceptam fracturam lactabat, ablactaret, idque cum fecisset, & infans, quem gestabat (qui hactenus propter defectum nutrimenti languidus fuerat, nec se movere poterat) vires acquisivisset, cognoscere cœperit, se gravidam esse. Incredibile quoque est, pergit Fabricius, quantam adhibuerit diligentiam atque industriam, ut callus generari posset, sed frustra, donec tandem enixa esset infantem. Tum demum spatio quadraginta dierum confirmatus est callus, feliciterque restituta fuit ægra sine ulla claudicatione. Tibias autem gravidarum verissime fractas, quamdiu ventrem ferunt, mediante callo, coalescere posse, impossibile est. Tota enim natura, cum circa formationem fœtus occupata sit, materiam, ad formationem calli destinatam, ad uterum mittit, & ossa fracta negligit. Sequentem observationem in *M. N. C. Dec. I. An. 1. Obs. 25. p. m. 91.* ad Phil. Jac. Sachsium scripsit Johannes Ferdinandus Hertodius: Matrona quædam, agnata mea, in quinto gravidationis mense, alias sana, patitur luxationem cum fractura ossis tibiæ, accersitus chirurgus luxationem reposuit, naturam vero ad callum regenerandum in fracta tibia, etiam jam per tres menses, adhibitis, quæ calorem naturalem conservarent, symptomata supervenientia averterent, sollicitare nequivit. Diffidens de sanatione agnata me quoque in consilium vocat, quam bono animo esse admonui & callum fractæ tibiæ, dum enixa fuerit partum, certe futurum spopondi. Quid fit? parit agnata puerulum sanissimum, & uno mense post callum in osse fracto regeneratum experitur. Simile quid etiam observatum antehac in gravida a singulari amico, dum

in

in Italia degeret, se intellexisse, annectit Hertodius. Fracturam costæ & cruris in gravida annotavit Georgius Francus *M. N. C. Cent. II. An.3. Obs.203.p.404.* nimirum anno 1681. die 29. Decemb. honesta matrona in glacie cecidit adeo periculose, ut in dextro latere frangeret costam, in sinistro utrumque focile cruris paullo supra malleolum; nihilominus, (utut jam a semestri esset gravida) rite curabatur utraque fractura intra tres menses; donec tandem feliciter enixa esset fœtum. Anno 1691. sutoris Dresdensis uxor, evsarca atque robusta, gravida partus tempore propemodum appropinquante, octavo scilicet gestationis mense, super glacie ambulans in terram prosternebatur ipsique in pede sinistro utrumque os, tibiæ scilicet ac fibulæ, simul diffringebatur, adeo ut per vulnus circa talum os tibiæ ultra digiti longitudinem extra cutem promineret. Hæc fractura non tantum ægrotanti maximum dolorem, sed chirurgo quoque insignem laborem causabatur, siquidem ingens totius suræ tumor ad genu usque rubicundus accedebat, ex quo postea aperto non modo magna puris copia, sed festucæ quoque & fragmenta ossium, & inter hæc quoddam ad ulnæ fere quadrantem, prodibant & extrahebantur. Quibus remotis omnia ad meliorem statum perveniebant, nisi quod circa malleolum foramen immedicabile remaneret apertum, ex quo per longum temporis spatium, tanta lactis copia profluebat, ut infantem, quem intra hoc tempus enixa erat, amplius lactare non sufficeret, sed ipsum ablactare atque nutrici tradere cogeretur. Interim tamen adhuc post ablactationem talis lactis ad partem læsam affluxus fracturæ plenariam consolidationem ultra mensem retardabat atque impediebat, tandem tamen mater post varias lactis evacuationes optime convalescebat. *Observatio.*

§. 6.

Morbillis laborans gravida infantem per totum corpus morbillis contaminatum peperit, uti observavit Guilhelmus Fabricius, Hild. *Obs. Chir. Cent. IV. Obs.56. fol. m. 328.* & quidem in rei- *Morbilli.*

publicæ Bernensis senatoris uxore, quæ cum dimidiam partem, noni mensis imprægnationis fere attigisset, febre acuta & quidem maligna correpta fuit: morbilli quin etiam mox per totum corpus eruperunt. Quarta die morbi prægnantium doloribus correpta puellum per totum corpus morbillis contaminatum peperit. Porro etsi cum mater, tum etiam ipse infans, per dies aliquot gravissime laborarent, ambo tamen convaluerunt. De morbillis in

Variolæ. gravida v. *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 347. p. 554 seq.* De variolis in muliere prægnante refert observationem Petr. Forestus *L. VI. Obs. 50. fol. 202.* qui tamen nullam fœtus, an nimirum post partum etiam maculas habuerit variolosas, nec ne? mentionem facit; nihilominus idem autor *l. a. Obs. 44. Schol. f. 196.* ait, sæpe deprehensum, prægnantes maturos partus, hac lue perfusos, edidisse, quarum aliæ nihil omnino foris, aliæ non nisi multis post diebus incommoda senserint. Anno 1656. variolæ epidemicæ Hafniæ non puerorum tantum corpuscula deturparunt, sed adultiores utriusque sexus, etiam qui antea immunitatem sibi polliciti fuerant, & gravidas, & puerperas & fœtus in utero infecerunt, cum febre maligna & petechiis, quibus infiniti vel primo invasionis die, vel quarto, vel in declinatione variolarum in libitinæ censum adscripti sunt, teste Thoma Bartholino *Cent. IV. Hist. 50. p. 339 seq.* Variolosos fœtus ex utero provenientes hinc inde annotatos legimus: Generosi enim viri cujusdam uxor, cum ante variolis laborasset, filiam peperit vestigiis variolarum conspicuam, unde liquet, ipsam adhuc in utero materno simul cum matre variolis affectam fuisse, annotante Valentino Andrea Mœllenbroccio *M. N. C. Dec. I. An. 1. Obs. 53. p. 150.* A magna matrona variolis editum infantem, quibus & mater fuerat afflicta & maculata, vidit Johannes Dolæus *Encyclopæd. med. Lib. IV. cap. 6. p. 777.* Honesta quædam matrona in oppido Fontenoy in Lotharingia, Barne Chardini uxor, cum primo utero gestaret, & constitutum tempus pariendi fere attigisset, una cum marito suo, uno eodemque tempore

vario-

variolis correpta fuit, & quidem tam graviter, ut maritus mortem obiret. Matrona in ipso vigore morbi, cum corpore & mente simul, & gravissime laboraret, infantem peperit, vivum quidem, sed variolis ita infectum & contaminatum, ut ipsa facies quoque undique pustulis scateret, v. Guilh. Fabric. Hild. *Cent. IV. Obs. 55. fol. 328.* Mulier triginta octo annorum paupercula, cum uterum gereret & in alvo materna fœtus adhuc instrueretur ad exeundi patientiam, de gravitate totius corporis conqueritur, premitur pandiculatione, cordis palpitatione, pruritu narium &c. erumpunt varioli in corpore undique. Mox cum instaret partus hora, infantem edit variolis per tenerrimum corpus æque tam multis contaminatum, qui post sacri baptismatis acceptum Sacramentum placide obibat; mater autem tertia die post exibat mortalitatis sensus, uti Johannes Fridericus Treubler perscripsit ad Thomam Bartholinum *Epist. med. Cent. II. Epist. 85. p. 682.* Inquit etiam Horatius Augenius *de Febrib. Lib. IX. cap. 2. fol. m. 359.* variolæ conspiciuntur non solum in superficie externa, ut in cuticula ipsa, sed etiam intrinsecus fiunt in pulmonibus, faucibus, intestinis, ventriculo, in utero etiam ipso, imo vero in fœtu, quem natum cum variolis hactenus frequenter observavi. Fœtus non sine variolarum labe editos se conspexisse ait Cornelius Stalpart van der Wiel *Obs. rar. Cent. post. Obs. 42. Schol. p. 426.* Veronæ pellionis uxor inquinata lue filium peperit defœdatum variolis. v. Joh. Rhod. *Obs. med. Cent. III. Obs. 83. p. 164.* hoc tamen exemplum potius de variolis venereis intelligi debet. Anno 1669. uxor quædam gravida variolis laborans Halis Saxonum filiam vestigiis variolarum conspicuam peperit, juxta Casp. Theoph. Bierling. *Thes. theor. pract. Obs. 49. Sch. p. 651.* Vivit adhuc Secretarii *Observatio.* cujusdam V. uxor, sedecim ad minimum jam liberorum mater, quæ ante viginti aliquot annos, grassantibus tunc temporis hinc inde febribus ardentibus, prima vice & quidem ultra quatuor menses gravida, subito de horrore cum subsequente calore, maxi-

mo

mo dorsi dolore gravativo, præcordiorum anxietate, & ventris torminibus, instar dolorum ad partum, conquerebatur, hinc ad eam vocatus statim, ob metum abortus venam secandam curavi, quo facto paulo post aliquantum melius se gessit; quinto vero die præter opinionem hinc inde maculæ rubicundæ, variolarum erumpentium instar, apparebant; unde ex ipsa, an unquam variolis laboraverit, quæsivi, id quod non solum ipsa affirmabat, sed etiam foveolæ variolosæ in manibus & facie adhuc conspicuæ confirmabant; Nihilominus tamen subsequentibus diebus succrescebant dictæ maculæ tantaque variolarum per totum corpus proveniebat copia, ut nil nisi variolæ, distinctæ tamen, conspicerentur. His vero variolis exarescere incipientibus, denuo horror cum ingenti calore summaque debilitate redibat; quibus symptomatibus per totum corpus purpura alba superveniebat; a quibus tamen omnibus per Dei gratiam liberata post quatuor menses filiolum vestigiis sive maculis variolarum rubicundis per totam cutem signatum, optime tamen sanum, enitebatur. Quandoque etiam fœtus cum variolis in lucem eduntur, licet matres toto graviditatis hoc morbo non laboraverint; Gorlicii enim matrona quædam utero gerens, felici alias nisu peperit filiolam, variolis undique refertam, nescia quid sibi hoc velit phænomenon, cum ne ipsa tempore gestationis, nec instante parturitionis tempore, iisdem fuisset afflicta. vid. Ehrenfr. Hagendorn. *Histor. med. phys. Cent. II. Hist. 58. p. 233.*

§. 7.

morsus canis rabidi. Gravida quædam a cane rabido demorsa, morientibus paulo post omnibus reliquis demorsis, sola quinquaginta dies nihil sensit; post hoc tempus salva peperit filiam; post duos vero a partu dies in ea omnia symptomata incidit, quæ cæteri demorsi pati soliti fuerant & tertia die obiit, uti ex Johanne Fabro Lynceo refert Henricus Vollgnad *Schol. in Obs. 52. M. N. C. Dec. I. An. 1. p. 149 seq.*

§. 8. Plu-

§. 8.

Pluribus insuper gravidæ tam ante partum, quam in partu, vel post partum, vexantur incommodis, quorum aliqua hoc loco allegasse sufficiat. Ante partum communia sunt, quorum supra inter signa graviditatis & alibi mentionem fecimus & alia, v. g. nausea, pica, vomitus, mammarum dolor, difficultas & incontinentia urinæ, tumor pedum, hæmorrhoides, menstrua, albus & sanguineus fluor, hydrops, alvi fluxus, tussis & respirandi difficultas dorsi, lumborum & coxendicum dolor, uteri procidentia, febres & alii morbi atque imprimis abortus. In ipso partu jam narratis malis accedunt matricis passiones atque tormenta, pariendi conatus præposteri, situs infantis vitiatus, lipothymiæ, convulsiones, molæ, monstra, secundinarum retentio, infantis mors, genitalium angustiæ, ossis sacri & coccygis obstinata & inflexibilis durities, denique naturam obsidens tumor, inflammatio & cancer. A partu gravidas vel puerperas urget hæmorrhagia, inflammatio & ulceratio matricis & perinæi, hujusque interdum ruptura & sexcenta alia, de quibus alibi, vid. *M. N. C. Dec. II. An. 1. Obs. 110. p. 471 seq.* Jodoc. Lomm. *Observ. medic. Lib. II. p. 279 seq.* *alia incommoda.*

§. 9.

Flatus etiam non solum a variis causis in non gravidis ex utero prorumpere, sed in eodem etiam interdum tamdiu includi, ut ejusmodi flatulentia laborantes feminæ, ob inde exortam abdominis intumescentiam, prægnantiæ suspicionem incurrant, variis exemplis alibi probavimus; tales quoque flatus interdum simul cum fœtu in gravidarum utero incarceratos & ante vel in ipso partu absque fœtus detrimento, cum sonitu quodam prodeuntes annotarunt autores, siquidem secundum Christ. Gottl. Reusnerum *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. VI. Obs. 32. p. 259.* cursoris cujusdam uxor, annorum viginti, legitimo tempore ad partum se accingit, qui ad viginti quatuor procrastinatur; paulo post conatus uteri augentur, & clinicæ audiunt fragorem ex utero ingentem, sonitui *Flatus.*

bombardæ minoris, *eines Puffers*, ſimilem, mox embryonem maſculum excludit ſanum & vegetum. Et Franciſcus Mauriceau *Obſerv. ſur la Groſſeſſ. Obſ. 100. p. 64.* hanc refert obſervationem: Le 8 May. 1674. j'ay accouché une femme agée de vingt cinq ans, de temperament pituiteux de ſon ſecond enfant, qui eſtoit une fille, qui vint au terme de huit mois & vingt jours. Cet enfant ſe portoit aſſez bien, quoyque la mere euſt rendu par pluſieurs fois des vents par la matrice, avec auſſi grand bruit, que ſi c'euſt eſte de l'anus, lors qu'elle eſtoit au quatrieme mois de cette groſſeſſe &c. Et *Obſ. 105. p. 62.* inquit idem: j'ay encore vû quelques femmes groſſes, ſujettes au méme accident, dont elles ne ſuffroient aucune autre incommodité, que l'indecence de ce bruit, qu'elles rendoient toûjours involontairement en quelque compagnie, qu'elles fuſſent. Muſici cujusdam conjux gravidationem ſentit cum enormi alvi inferioris inflatione, accedente partus tempore neque obſtetrices, neque agnati gravidæ ipſis ſuis manibus vel digitis uteri orificium internum penetrare, multo minus fœtum promovere poſſunt, ob uteri fortiſſimam conſtrictionem, unde miſera miſere extincta periit. Inter corporis ſectionem ſtatim minima facta uteri inciſione, flatus inibi collecti tanto cum fragore fuere exploſi, ut horrore adſtantes concuterentur omnes; erat enim tantus, quantus ex inſtrumento ſclopezante minori, pulvere pyrio accenſo fieri poteſt, fœtus male ſituatus extractus mortuus lividi erat coloris, annotante Samuele Steurlino *Ephem. Acad. N. C. Cent. VIII. Obſ. 20. pag. 47.* In Thuringia etiam ex utero mulieris cujusdam difficili partu laborantis, tam ingentem cum fragore flammam exiliiſſe, ut videretur bellicum tormentum excuſſum, atque adeo & pueri nates & obſtetricis manus ambuſſiſſe, ex Lycoſtene & Cornelio Gemma recenſet Johannes Benedictus Sinibaldus *Geneanthrop. Lib. IV. Tr. II. cap. 3. p. 457.*

Flamma.

§. 10.

Utrum vero mariti, graviditatis uxorum ſuarum tempore, ea

ſym-

ſymptomata, quæ alias mulieribus poſt impregnationem familiaria eſſe ſolent, quandoque ipſarum vice perferant, ita ut hæ ab iſtis liberæ permaneant, vel ad minimum paria cum ipſis incommoda perferant, affirmare nolo, licet ejusmodi relationes extent; meminit enim Salomon Reiſelius *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obſ. 216. pag. 316.* mariti pro uxore gravida pica laborantis, & quidem his verbis: Singularem caſum virorum judicio an opprobrio exponendum adducam; ſed riſum teneatis amici! Cum Buxovillæ in Alſatia adhuc degerem, ſæpe audivi de fabro jam ſene, quod uxoris ſuæ, quando gravida facta fuerit, perſonam egerit, dum maritus pro uxore vomeret & pica laboraret. Quod de illo Vixbohn nominato vix bona fide credidiſſem, niſi ipſius quoque filius, maritus jam factus, cum præſens adhuc eram, talia, qualia pater, ſeu paterentur ſeu ageret. Rarum etiam in hoc ſexum maſculinum degenerare, quem tamen ad generandum natura primarium fecit: & mirum, quod non & hic pater ſuum non degenerem filium aut filius nepotem, quem generavit, pepererit. Cauſam in marito poſſem quidem conjicere in effluvia ſympathica, ſi & ipſa vomuiſſet; Cur vero ille ſine illa vomuerit, obſcurior eſt ratio. Videtur fidem huic hiſtoriæ facere majorem ſimilis fere affectus, quem fortuitum quidem plerumque & non ſine joco dictum judicant plurimi, ego vero in aliquibus viris, etiam ex propria ipſorum obſervatione, perpetuum & conſtans vidi, quod quoties uxor eſſet gravida, toties dentium dolore laboravit maritus. Hanc tamen ſententiam erroribus vulgi annumerat maritumque loco uxoris gravidæ non ægrotare defendit Jacobus Primeroſius *de Vulg. Error. in medicin. Lib. II. cap. 13. p. m. 147 ſeq.* inter errores, inquiens, quam plurimos maxime ridendus hic eſſe videtur, quod vir credatur ægrotare iisque affici ſymptomatis, quibus ipſa mulier prægnans ſolet; illudque experientia confirmatum plurimi eſſe volunt. Habebam ægrum febre laborantem cum urina valde accenſa & turbida, qui ægrotationis ſuæ nullam cauſam agnoſce-

Maritus pro uxore laborans.

bat, quam uxoris suæ graviditatem. Nullibi terrarum, quam in in Anglia id observatum memini me audivisse, aut legisse unquam. Deinde dictus Primerosius equidem concedit, gravidas mulieres, quæ corpore sunt impuro, primis mensibus ex retentione menstruorum variis symptomatibus affici posse, quas tamen causas vir in se non habeat; & licet maritus eo tempore, quo uxor gravida est, ægrotet, non tamen ex infectione, sed peculiari corporis vitio id patiatur; cum res nova non sit, viros & mulieres etiam simul ægrotare. At mirum est hactenusque ignotum, graviditatem affectum esse contagiosum, & non alias mulieres, sed viros inifici. Accidit sæpe, ut, cum mulier bene valet, ægrotet maritus etiam absens per aliquot milliaria. At si ex graviditate uxoris id patitur, cur ipsa eo tempore incolumis permanet? causæ enim naturales prius agunt in proximum, quam in remotum. Cumque noxios ejusmodi humores mulier secum ferat, prius ipsa & gravius ægrotabit. Nec admittit Primerosius sympathiam, antipathiam, contagium aliasque nugas, tandemque concludit: male cum viris ageretur, si, quoties uxoribus supprimuntur menses, toties non ipsæ, sed viri laborarent. Hæc tamen Primerosii argumenta Johanni Paulo Wurffbainio non sufficiunt, qui *M. N. C. Dec. II. An. 10. Obs. 205. p. 410.* ubi de maritorum vomitu dentiumque dolore loco conjugum utero gerentium agens ita scribit: Utut Primerosius, viros gravidarum suarum conjugum loco nonnunquam ægrotare, inter errores maxime ridendos numeret, & nullibi terrarum, quam in Anglia hoc observatum se audivisse aut legisse scribat, rei tamen hujus veritas quotidiana etiam in Germania nostra confirmatur experientia; quod duplici hac vice exemplo mihi notissimo demonstrare sufficiat. Medicus quidam Norimbergensis, quoties ex amplexu conjugali conjux ejus conceperat, toties, prout ipse hoc publice non una vice in Dnn. collegarum præsentia non modo enarravit, sed & sancte affirmavit, primis ingravidationis mensibus, singulis mane diebus, molestissimo

ſimo ac vehementiſſimo conatu, limpidiſſimam evomebat lymphàm, dilectiſſima ſua conjuge nequicquam de familiaribus utplurimum alias gravidarum ſymptomatibus ſentiente. Eandem fere ſortem Theologus ejusdem loci, eruditione, doctrina vitæque pietate haud leviter ſe commendans, expertus eſt, qui aliquot liberorum pater, usque dum conjux ejus primos fœtus ſenſerat motus, dentium dolore ſemper fuit vexatus, reliquo tempore a dolorifico hoc ſymptomate vel plane liber, vel rarius, nec tamen continua temporis ſerie afflictus.

§. 11.

Cum proinde tam variis hucusque commemoratis & aliis ſymptomatibus vexentur gravidæ mulieres, non immerito, partim prægnantis matris, partim in utero exiſtentis fœtus gratia ſumma cura bonaque diæta eſt obſervanda; unde, juxta Franciſc. Bayle *Diſſert. phyſic. p. m. 114.* notandum, quanta debeat eſſe mulierum prægnantium temperantia, quam moderata victus ratio, quanta animi tranquillitas, ut liberos gignant & mente & corpore ſanos, in quibus rebus cum paſſim mulieres delinquant, imo nonnullæ ſui vix compotes omne genus intemperantiæ ſectentur, & pathematis continuo, quibusdam veluti furiis, agitentur, nec pudori, nec fœtui, quem in utero gerunt, conſulentes, ſubit mirari, cur in humano partu monſtra non ſunt frequentiora. Johannes Bickerus *Hermet. rediviv. ſive de conſerv. conſtant. Sanitat. Sect. I. cap. 14. p. m. 99 ſeq.* de prægnantium diæta admonet: Prægnans omnem motum vehementem fugiat, nec mammas conſtringat, nec nimis arcte cingatur, & quidem hoc toto geſtationis tempore. A principio conceptionis abſtineat a venere, decem dierum ſpacio. Per integram ſeptimanam utatur victus ratione tenui, deinde usque ad diem trigeſimum, moderato victu ex pane, carnibus palumbæ, & marinis illis, quæ alvum ſiſtunt, aſſis potius, quam elixis, deambulet in loco plano ac levi, deſideat ſuper mollia, nec caput madefaciat. Menſe octavo tranquilla ſit, cibos ſolito pau-

Gravidarum diæta.

ciores accipiat, &, si cum pondere pendet, ventrem fasciis diligenter suspendat constrictum, ceroto etiam ex oleo myrtino, aut alio constringente cutem ventris oblinat, ut solidior evadat, ne in partus conatibus rumpatur: Mense nono inferiores partes latius obvolvat, superiores perstringat: Loci item unguentis & mucilaginibus laxandi, & balneo frequenti emolliendi &c. Quamvis autem hoc loco Bickerus omnem motum vehementem prohibeat; minime tamen sedentaria vita suadenda; siquidem Johannes Schenckius *Observat. med. Lib. IV. fol. 568.* gravidæ cujusdam meminit, quæ assidue sedendo & nendo mira alvi astrictione correpta est; ex qua tandem in sævissimos incidit dolores colicos, qui eidem fœtum, immaturum quidem, sed vivum extorserunt; a partu ingenti ventris tumore adeo non subsidente, ut magis exauctus fuisse videretur, unde paulo post vitam finiit. Aperto ejusdem corpore colum intestinum sua sede pulsum & gangrænosum, una cum vicinis musculis abdominis denigratum, & ad cantharі amplitudinem fæcibus infarctum, deprehensum fuit, reliquis intestinis undique flatibus admodum prodigiose distentis, vid. etiam Marc. Gerbez *Intric. extric. medic. Part. II. cap. 15. edit. in 4. pag. 140 seq. & cap. 20. p. 192 seq.*

Alvi obstructio.

Intestinum rectum gangrænosum.

§. 12.

Pica gravidarum.

De appetitu gravidarum nimio & extraordinario sive de pica in *Chylologia nostra cap. 2.* pluribus egimus. Huic tamen gravidarum appetentiæ pravæ aliquando a medico indulgendum esse admonet Johannes Bohnius *de Offic. medic. duplic. Part. I. cap. 4. pag. 79.* singularem, inquiens, conniventiam medici feminæ postulant imprægnatæ, si malaciam aut picam experiantur, non raro abortus productricem: ubi prudenter agit, qui aliquando minus rigidus, licet aliquatenus aliena & inepta appetant, iis talia indulgent; modo detrimentum non adeo magnum ab iis fuerit metuendum & excessus omnis vitetur: Talem enim excessum seu nimium aceti & acidorum usum fœtui noxium annotavit Christia-

ſtianus Fridericus Garmannus in nobili quadam femina, quæ uterum gerens toto geſtationis tempore nullum cibum niſi acidum, prout ipſa retulit, expetiit, potus vero loco continuo acetum avidis hauſit faucibus. Excluſit poſtea fœtum absque epidermide, cætera perfectum & valentem quidem, qui tamen paulo poſt ob dolores a defectu cuticulæ cauſatos fatis cedere coactus eſt. Idem de Ludovico Hungariæ rege apud Curæum *Part. I. Annal. Sileſ.* legitur, cujus mater an eodem in acida flagrarit appetitu, incertum eſt. vid. *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obſ. 149. pag. 233.*

§. 13.

Quamvis menſium fluxus poſt conceptionem ordinarie ceſſet, atque poſt partum vel etiam fœtus ablactationem demum redeat, in quibusdam tamen gravidis quandoque eundem in prioribus, in aliis in poſterioribus graviditatis menſibus, vel etiam erratice apparere, paulo ante in hoc capite ut & in *Emmenolog. cap. 2. p. 203. 204.* multis exemplis monſtravimus, quibus adhuc alia annecti poſſunt; quale exemplum refert Franciſcus Mauriceau *dans les Obſervat. ſur la Groſſeſſe Obſ. 168. p. 93 ſeq.* de l' accouchement d' une femme, qui avoit eû durant les trois premiers mois de ſa groſſeſſe ſes menſtruës fort abondamment, on plûtoſt des pertes de ſang, qui luy arrivoient deux ou trois fois par mois. *Et Obſ. 388. p. 228.* d' une femme, qui avoit vuidé par deux differentes fois quelque peu de ſang par la matrice; l' une à deux mois & demy, & l' autre fois vers le ſeptieme mois de ſa groſſeſſe. Item *Obſ. 606. p. 352.* de l' accouchement d' une femme au terme de neuf mois, dont l' enfant ſe portoit bien, quoyqu' elle euſt eû une perte de ſang durant quinze jours, vers le commencement du ſecond mois de ſa groſſeſſe. Fluxum menſium cum gravibus ſymptomatibus in gravida obſervavit Johannes de Muralto in Eliſabetha A. e pago Tallwyl oriunda; & hæc annum ætatis quadrageſimum ſuperans, parvæ ſtaturæ femina anno 1681. cum jam ſeptem menſes gravida

Menſium fluxus.

eſſet,

esset, fluxum sanguineum passa est, per quinque hebdomadas cum virium debilitate, tussi, respirandi difficultate, dorsi, lumborum & coxendicum dolore: ad præcavendum abortum quædam sumpsit medicamenta, quibus usurpatis convaluit, & legitimo tempore peperit. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 1. Obs. 110. p. 271.* De fluxu sanguinis uterino in gravida observationem communicat medicus Burdegalensis, Contens in Nicol. Blegny *Zodiac. med. Gall An. 2. Jul. Obs. 1. p. 141.* Mulier, inquiens, secundo graviditatis mense exeunte ab injuria externa passa est hæmorrhagiam uterinam insignem, ad tempus usque partus productam, qui tamen ne una die statutum tempus prætergressum est: Neque quies, neque remedia adstringentia sanguinis illam effusionem ullo modo cohibere potuerunt. Istud vero admiratione dignum, quod in quatuor subsequentibus impraegnationibus, sanguinis effluvium secundo mense semper passa sit &c. Et Wolfgangus Gabelchoverus *Curat. medicin. Cent. IV. Curat. 94. p. m. 208.* talem fluxum sanguinis per uterum annotavit. Judith scilicet, conjunx M. Wilhelmi Gmælini, Diaconi Calwensis, gravida conquesta fuit, se jam per tres septimanas semper septima vel octava die percipere fluxum sanguinis puri per uterum, & inde aliquatenus habuisse melius. Quorundam tamen remediorum beneficio abortum periculosum vitavit & postea infantem vivum peperit. vid. etiam *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. X. Obs. 40. p. 327.* Thom. Bartholin. *Epist. med. Cent. IV. Ep. 13. p. 47 seq.* Reiner. Solenand. *Consil. med. Sect. V. Cons. 15. f. 492. §. 138 & 39.* Paul. Spindler. *Obs. 67. p. 125.* Corn. Stalp. van der Wiel *Cent. I. Obs. 76. p. 332 seq.*

§. 14.

per quas vias?

Per quas autem vias in gravidis talis sanguis menstruus, absque fœtus periculo, effluat, ut explicemus, ex Emmenologia nostra repetendum erit, quosdam autores ordinarium mensium fluxum per uteri cavitatem, alios per uteri vaginam, & alios per utrumque locum derivare; quo loco etiam variæ de gravidarum san-

ſanguine menſtruo & hæmorrhagia uterina opiniones autorum recenſentur, quarum pleræque eo collimant, quod, cum in gravidis uteri orificium ad præcavendum abortum, per totum geſtationis tempus penitus occluſum ſit, talis hæmorrhagia potius per vaginæ, quam cavitatis uteri canales evacuentur; alii quoque talem ſanguinis effluxum in vaſis circa exteriorem interni orificii partem quærunt, vid. Franc. Mauriceau *l. a. Obſ. 168. p. 93.* De hac autem menſium gravidarum emanatione paucis adhuc eſt repetendum, quod menſes æque in gravidis, quam virginibus aliisque feminis non prægnantibus, per utrumque locum, cavitatem ſcilicet uteri ejusque vaginam emanare poſſint, quamvis differente effectu, ſcilicet ſi in prægnantibus menſes ex uteri cavitate fluunt, tunc per ſanguinis in uterum infuſi fluctuationem placenta facile divelli abortusque oriri poteſt. Quodſi vero menſes vel alius ſanguis ſuperfluus per vaginæ uterinæ vaſa expurgantur, abortus non æque metuendus erit. Quamvis enim Hippocrates *Sect. V. Aphor. 60.* ſcribat: ſi mulieri in utero gerenti purgationes menſtruæ prodeant, fœtum ſanum eſſe, impoſſibile, quod etiam quotidiana teſtatur praxis medica, id tamen, mea ſententia, de iis tantum intelligi debet, quibus ex uteri cavitate menſes profluunt, ſiquidem, contra hunc Aphoriſmum, aliæ quoque mulieres non ſolum primis graviditatis menſibus, ſed quandoque etiam per totum geſtationis tempus, absque ullo abortus periculo tributum lunare ſolvunt, qualia exempla hactenus recenſuimus.

§. 15.

Non autem ſolummodo ex utero ejusque vagina gravidarum menſes ſive ſanguinem ſuperfluum excerni videmus, ſed per alias quoque vias: Mulier enim Schwarzburgica, ætatis triginta annorum, habitus corpulenti & conſtitutionis plethoricæ, a primo conceptionis menſe usque ad ultimum ſingulis diebus vomuit ſanguinem, nonnunquam floridum, nonnunquam aliquatenus coagulatum in ſatis magna & unciarum octo quantitate,

per alias vias.

ſine tamen noxa vel graviori læſione; integra cæteroquin valetudine uſa, uti annotavit Benjamin Scharffius *M. N. C. Dec. I. An. 9 & 10. Obſ. 6. p. 43.* Sutoris cujusdam uxor gravida ſtatis temporibus menſtrua vomitu ejecit, annotante Vito Riedlino *Obſ. med. 98. p. 228.* Vomitum ſanguinis in prægnante obſervavit Philippus Salmuth *Obſ. med. Cent. II. Obſ. 54. p. 82.* femina ſcilicet præcipuæ conditionis, incipientibus ſingulis imprægnationibus, crebris conflictabatur vomitionibus, quæ ſequentibus & partui propioribus menſibus quotidie exaſperabantur, adeo quidem, ut nonnunquam diei noctisque ſpatio ad quindecim vel viginti vices plus minus vomitionibus affligeretur. Sputum cruentum in femina quadam, quoties ad quintum menſem gravida, ſingulis alias catameniorum imminentiis, & ultima vice usque ad partus ultimum terminum, obſervavit Johannes Bohnius, vid. ejusdem Tract. *de Offic. medic. duplic. Part. I. cap. 20. p. 416.* Hæmoptyſin & hæmorrhagiam narium menſtruam in gravida innoxiam annotavit Michael Alberti, *Ephem. Acad. Nat. Cur. Centur. IX & X. Obſ. 38. p. 325 ſeq.* Feminam ejusmodi in hæmorrhagiam narium ſatis largam poſt venæſectionem incidiſſe, qua mediante natura ſolers ſanguinem quantitate & mole nimia peccantem motu ſpontaneo evacuavit, ſe obſervaſſe, annectit Benjamin Scharffius *l. a.* Hæmorrhoides quoque fluentes loco menſium, in duabus mulieribus nobiliſſimis, jam quatuor menſes in utero habentibus, in quibus partus tempeſtivus conſecutus eſt & ſaluberrime adolevit, obſervavit Scholiographus Hollerii *ad cap. 55. de morb. intern. v. Joh. Schenck. Obſ. Lib. III. fol. 358.* Hæmorrhoidalem menſium fluxum fere continuum hic loci patiebatur femina quædam prima vice gravida, quæ filium legitimo termino equidem pariebat, ſumme tamen debilis quinta poſt partum die ſalvo filio remanente, animam Deo reddebat. Hæmorrhagiam menſtruam in gravida per talum communicat Alhardus Hermannus Cummius *M. N. C. Dec. I. A. 1. Obſ. 96. p. 224.* nimirum femina agreſtis, opulenta, ætatis ſuæ anno trigeſimo

simo quarto, anno 1667. tertium gravida, post primam statim mensium retentionem pati incipit sanguinis profluvium ex poplite sinistro periodicum &c. Interdum etiam gravidis uteri hæmorrhagia accidit lethalis, uti recenset Johannes Helwigius *Obs. 141. pag. 383.* anno 1673. Ratisbonæ matrona quædam nobilis & ingenua, fœtu gravida, quinto conceptionis mense hæmorrhagia uteri improviso adfligebatur tam vehementi ac immodica, cum virium debilitate, ut sæpius in animi deliqvium incideret, & pro agonizante haberetur, fœtu tamen semper se in utero naturaliter movente; cui malo quidem venæsectione atque variis medicinis obviam itum fuit, sed omnia penitus incassum, ac fluor iste per iteratas vices usque fere ad ultimum gestationis mensem continuavit, quo fœtus demum debilitatus in utero subito moriens matri quoque mortem attulerat.

§. 16.

Quamvis in hac observatione venæsectio frustra fuerit adhibita, in aliis tamen gravidis, plethoricis imprimis, eadem non modo innoxia, sed etiam maxime proficua est variaque symptomata impedit. Laborabat enim quædam gravida sat plethorica, ob protractam diutius venæsectionem, vomitibus ferme continuis, cum calore præternaturali, & siti sat molesta, qua de causa ex consilio medici sanguinem ea, qua conveniebat, quantitate detrahi curavit, hincque a dictis symptomatibus liberabatur, teste Vito Riedlino, filio *Obs. 98. p. 229.* Post parcam sanguinis subtractionem in gravida femina sanguinis vomitum in narium hæmorrhagiam fuisse mutatam ex *M. N. C. Dec. I. An. 9 & 10. Obs 6. p. 43.* modo adduximus. De matrona epileptica in septimo mense uterum gerente ter secta vena in talo tuto curata. vid. Zacut Lusit. *Prax. med. admir. Lib. I. Obs. 27. Oper. Tom. III f. m. 7.* v. etiam *Lib. II. Obs. 144 seqq. fol. 77.* Venæsectionem in plethorica ad partum difficilem ordinavit Johannes de Muralto *M. N. C. Dec. II. An. 1. Obs. 103. p. 244.* Mulier, inquiens, viginti annorum, sanguinea & primum

Venæsectio proficua.

gravida toto gestationis tempore venæsectionem neglexit. Cum vero partus instaret, conatus impendere nequit. Suasi venæsectionem in brachio dextro sufficientem, qua celebrata parturiens puerum vegetum feliciter enixa est. In scholio ejusdem observationis annectit Muraltus: in Helvetia feminas si conceperint,& sanæ & plethoricæ fuerint, toto gestationis tempore bis terve sanguinem utiliter mittere, ita enim primis mensibus præcaveretur abortus, proles a constitutione humida defenderetur, tandemque partus fieret facilior &c. ubi varia adhuc de gravidarum venæsectione admonet. De venæsectionis commodo in gravidis agens Johannes Schmidius *M. N. C. Dec. I. An. 9 & 10. Obs. 48. pag. 113 seq.* refert, se in praxi sua sine noxa, tempore ingravidationis omni, urgente necessitate febrili, sanguinem tuto detraxisse, non raro iteratis vicibus, non raro in bona satis quantitate, neque unquam aliquam inde percepisse noxam, cum sæpius gravidæ majorem sanguinis quantitatem evacuent, quam per venæsectionem ordinarie emittitur, sine fœtus debilitate. Deinde etiam uxoris juvenculæ meminit, quæ aliquoties jam abortierat, ita ut abortuum numerus pene septenarium vel octonarium excederet, post repetitam autem venæsectionem partum legitimum enixa est neque amplius abortiit. Id quod etiam mihi in femina honesta, aliquot jamjam liberorum matre, ante triginta annos in pharmacopæi nostratis uxore, observare contigit, quippe quæ undecies in una serie abortum passa erat; postquam autem iterum, octava a nova conceptione septimana, tormina abdominis, tanquam abortus prodromos sentiret, statim ipsi in brachio venam secari curabam; qua incisa omnia symptomata remittebant, usque ad undecimam hebdomadem; hac enim finita dolores denuo redeuntes secunda venæsectione iterum cessabant, quæ etiam ob eandem causam metumque abortus, tertia vice septimana decima quarta tali cum fructu repetebatur, ut ab ultimo hoc termino nihil amplius incommodi sentiret, sed justo tempore filium optime vegetum, po-

Observatio.

stea-

steaque etiam filiolam ad hunc usque diem adhuc viventes eniteretur. Utero gerentes primis mensibus, ne copia sanguinis fœtum obruat, dummodo sint sanguineæ, phlebotomia ab abortu esse præservandos, admonet etiam Dominicus Panarolus *Iatrologism. Pentecost. II. Obs. 23. p. 46.* vid. etiam Gregor. Horst. *Obs. Lib V. Obs 34. Oper. Tom. II. fol. m. 292.* Paul. Zacch. *Quæst. med. leg. Lib. VI. Tit. 1. Quæst. 7. n. 17. fol. 503.* Matth. Moron. *Direct. medic. p. 217.* De abortu bis venæsectione impedito vid. *M. N. C. Dec. I. A. 6 & 7. Obs. 204. p. 301.* item Henr. ab Heer *Obs. 14. p. 131 seq.* Plura vide de Abortu. item Theoph. Bonet. *Mercur. compitalit. Lib. XIV. fol. 577.* ubi de venæsectionis loco & tempore agit, variaque de gravidarum purgationibus & clysteribus annectit.

§. 17.

De gravidarum salacitate ac coitu non solum in Muliebribus, sed etiam Spermatol. *Cap. 5. §. 72 seq. p. 311 seq.* pluribus egimus. Cur vero ratione coitus femina a reliquis animalibus adeo differat, ut, cum hæc post conceptionem venerem detrectent coitumque recusent, femina econtra & equa, juxta Aristotel. *Hist. Animal. Lib. VII. cap. 4. fol. 435.* non modo marem admittant, sed quandoque etiam cohabitationem multo fervidius, quam non gravidæ appetant; hujus appetitus venerei causas sequentibus verbis reddit L. Cœlius Lactantius Firmianus *Lib. VI. de ver. cult. cap. 23. p. m. 431 seq.* Venio nunc ad eam, quæ percipitur ex tactu, voluptatem, qui sensus est quidem totius corporis; sed ego non de ornamentis, aut vestibus, sed de sola libidine dicendum mihi puto, quæ maxime coercenda est, quia maxime nocet. Cum excogitasset Deus duorum sexuum rationem, attribuit iis, ut se invicem appeterent & conjunctione gauderent. Itaque ardentissimam cupiditatem cunctorum animantium corporibus admiscuit, ut in hos affectus avidissime ruerent, eaque ratione propagari & multiplicari genera possent. Quæ cupiditas & appetentia in homine vehemen-

Gravidæ cur coeant? non bruta.

hementior & acrior invenitur; vel quia hominum multitudinem voluit esse majorem, vel quoniam virtutem soli homini dedit, ut esset laus & gloria in coercendis voluptatibus & abstinentia sui &c. Et *p. 434 seq.* inquit: divina lex ita duos in matrimonium, quod est in corpus unum, pari jure conjungit, ut adulter habeatur, quisquis compagem corporis in diversa distraxerit. Nec ob aliam causam Deus, cum cæteras animantes suscepto fœtu, maribus repugnare voluisset, solam omnium mulierem patientem viri fecit; scilicet ne feminis repugnantibus libido cogeret viros aliud appetere; eoque facto, castitatis gloriam non tenerent. Sed neque mulier virtutem pudicitiæ caperet, si peccare non posset. Nam quis mutum animal pudicum esse dixerit, quod suscepto fœtu mari repugnat? &c. Quas rationes morales Johannes Benedictus Sinibaldus *Geneanthrop. Lib. VII. Tr. I. cap. 4. pag. 637.* ita reddit: prima ratio est, quod Deus immortalis ideo dedit, ut feminæ sine noxa gravidæ sustinerent virum, ne scilicet homines (viri) alienas mulieres cogerentur calcare: Secunda est, ut mulier gravida renuens virum pudicitiæ nomen acquirere valeret; nam bruta pudica dici non possunt, cum naturaliter tantum agant, & impulsu duntaxat naturæ. Juxta Christ. Warliz. *de Morb. biblic. cap. 12. p. 374.* præpostera venus, & injusto tempore blandiens gravidis nocet, multorum malorum scilicet ferax, ob perturbationem circuitus humorum, qui ad fœtum alendum tendunt, unde loco benigni & laudabilis humoris nutritivi, vitiosus, spiritibus orbatus, in qualitatibus mutatus & adulteratus communicatur. Alii autem autores varias rationes physicas inquirunt, vid. Arist. *de Generat. Animal. Lib. IV. cap. 5. fol. 583.* De quæstione, an mulier, quo tempore uterum gerit, cum viro consuetudinem habere debeat? v. Hieron. Mercurial. *de Morb. Mulier. Lib. I. cap. 4.* in Israel. Spacch. *Gynæc. f. 223.* Joh. Bicker. *Herm. rediviv. cap. 16. p. 99. 101.* Joh. Bened. Sinibald. *l. a.* Roder. a Castr. *de Natur. Mulier. Lib. III. cap. 2. pag. 104 seq.* Spermatol. nost. *l. a.* Paul. Zacch. *Quæst.*

med.

medic. leg. Lib. VII. Tit. 3. Quæst. 3. n. 11 seq. fol. 639. n. 18. fol. 641.

§. 18.

Cur abstinere debeant, & quando?

Ob varias autem causas, superfœtationem scilicet, vel etiam abortum vel alia symptomata, quæ tum matri quam fœtui primis & ultimis gestationis mensibus accidere possunt, uxores gravidæ potius a coitu abstinere, quam coitum aversum, vel illum modum, quem Marcus Gerbezius *Intricat. extricat. Part. II. cap. 20. p. 447.* commendat, (scilicet ut vir brachiis suis fortiter innixus coeat, ne prægnantis ventrem comprimat) admittere deberent. Juxta eundem Gerbezium certum est, frequentiorem coitum saltem primis gestationis mensibus esse insecurum, eo quod, teste Francisco de le Boy Sylvio, fere præcise propter istam causam meretrices rarissime concipiunt, aut si concipiunt, plerumque ante tempus abortiunt. Concubitum autem ante partum suadet Aristoteles *Hist. Animal. Lib. VII. cap. 4. fol. 435.* inquiens: quæ paulo ante partum concumbunt, facilius pariunt. Vix tamen hoc in passu semper feminis lex certa præscribi poterit, cum ob humorum circa partes genitales stagnationem nonnullæ mulieres a conceptione longe evadant salaciores eoque sæpius conjugalem amplexum desiderent. Unde inquit etiam Nicolaus Venette *de la Generation de l'homme Part. II. cap. 3. Art. 3. p. 124 seq.* l' experience nous apprend, qu' une femme grosse est plus amoureuse au commencement de sa grossesse, qu' auparavant. Beaucoup plus de sang & d' esprits occupent ses parties naturelles, et si on la baise en ce temps-la, c' est de l'eau, que l' on jette sur le feu d' une forge, qui plus il est arrosé; plus il est ardent. Les François ne sont pas si retenus à caresser les femmes grosses que quelques autres nations. Il y a mesme des medecins qui sont d'avis, qu' on les doit baiser avec plus d' ardeur, pour obeïr aux loix de la nature, qui les rend alors plus amourenses. Mais à dire le vray, si nous suivons le sentiment d' Hippocrate, elles font de plus vehementes couches, quand elles ne sont point caressées pendant leur grossesse,

&

& nous voyons souvent arriver des accidens funestes aux femmes, qui se divertissent avec un homme, quand elles sont grosses; car si elles ne font pas de fausses couches, au moins deviennent elles grosses une seconde fois. Les femmes du Bresil sont bien plus retenuës, que nos Françoises, puisque dés qu'elles se sentent grosses, elles se separent de leurs maris. Elles n'apprehendent pas, que les fortes secousses, de l'amour ebranlent un enfant, qui est fort delicat, dans ses premiers mois, & que les regles, qui sont souvent provoquées par la chaleur, que les baisers reiterez excitent dans les parties naturelles d'une femme, l'etouffent & le souffoquent. Il ne peut mesme s'en garantir sur la fin de sa prison, lorsqu'il est plus robuste. Les liens, qui le tiennent saisi, se relachent par sa pesanteur, aux moindres efforts amoureux de la mere: & il est ainsi contraint de perdre la vie en naissant, luy qui ne l'a presque pas encore receuë. Et *Art.5.p.141 seq.* inquit idem Venette: Il y a beaucoup de difficulté à savoir, si une femme grosse peut manquer à ce qu'elle doit à son mary. Les sentimens sont partagez ladessus. Quelques-uns veulent, que l'on puisse baiser aussi vigouresement une femme, lors qu'elle est grosse, que lorsqu'elle est vuide. J'en prends à témoin Julie, fille de l'Empereur Auguste, qui estant grosse voulut persuader aux gens, que l'on ne faisoit point tort à son mary de faire passer d'autres hommes dans sa barque, lorsqu'elle estoit chargée de marchandises humaines, pour me servir de la pensée de cette femme. Les autres ont tant de scrupule dans cette occasion, qu'ils s'imaginent, que l'on commettoit un grand crime, si l'on caressoit une femme grosse, & que l'on contribueroit à la perte de son enfant. Pour decider cette question, on n'a qu'à observer ce qui se passe dans la nature parmy les bestes, & on y verra que les cerfs, les taureaux, les beliers & quelques autres animaux ne touchent plus leurs femelles, quand elles sont une fois pleines. Les accidens facheux, que nous avons remarqué cy dessus pouvoir arriver à une femme

gros-

groſſe, qui reçoit les careſſes de ſon mary, ſont de cauſes legitimes, pour empêcher un homme de careſſer ſa femme. De fauſſes couches peuvent arriver par un flux de ſang, que les agitations amoureuſes excitent: une ſuperfétation peut ſurvenir; un faux germe ou un fardeau peut ſuffoquer l'enfant, comme Riolan nous témoigne l'avoir vû. En un mot ces accidens peuvent oſter la vie à la mere & à l'enfant. Au contraire les accouchemens ſeront plus libres, ſi l'on ne touche point une femme pendant ſa groſſeſſe. Et les enfans, ſelon la penſée d'Hippocrate ne naitront pas avant la terme: Ce furent ſans doute ces raiſons, qui empeſcherent le ſage Empereur de Conſtantinople, Iſaac Comnene, de toucher ſa femme, aprés qu'elle eut conceu; & quoyque ſes medecins le luy conſeillaſſent pour la conſervation de ſa ſanté; il n'en voulut pourtant rien faire, preferant ainſi la ſanté de deux perſonne à la ſienne propre. C'eſtoit meſmes une loy parmy quelques peuples payens, de ne connoitre jamais une femme groſſe. Ob ſupra adductas rationes, abortum ſcilicet ac ſuperfœtationem gravidis quoque coitum diſſuadet Petrus Müllerus *Diſput. de Jure Prægnant. Reſpond. Sigismundo Alupeck. Jen. 1686. habit. cap. 2. Th. 7. p. 11.* his verbis: Suadent phyſici, ut caveat mater, ne longiuſculo tempore poſt primum fœtum coeat, fit enim tunc, quippe utero magna ex parte ad partum usque ſe comprimente, ut maturato dolore primus partus intereat & poſterior conceptus perfici non poſſit, adeoque abigatur, ſimilis iis, quos abortus vocamus. Sin a primo conceptu ſecundus proxime molitus ſit paululumque temporis inter eos interceſſerit, quod ſuperfœtarit mater, naſci abſolvique poteſt, non ſecus ac ſi gemini naſcerentur. Ipſe Hippocrates *de Superfœtat. Oper. Sect. III. fol. m. 43.* inquit: Mulierem prægnantem, ſi venerem non exerceat, partu facilius liberari. Apud Judæos certa erat ſecta, Eſſenorum dicta, quorum nemo cum uxore prægnante concumbebat, ut oſtenderent, quod nuptias, non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint, referente

Flavio Josepho *de Bell. Judaic. Lib. II. cap. 7. pag. m. 642.*

§. 19.

Coitus ante partum.

Ad quæstionem: An maritus ab uxore tempore partui vicino debitum conjugale exigere possit? Conradus Philippus Hoffmannus *de insignioribus Puerper. Temporib. cap. 1. §. 18. p. m. 20.* ita respondet: Canonistæ unanimiter fere in eam abeunt sententiam, conjuges mortaliter peccare, si tempore prægnantiæ venere utantur, quando verosimilis adest timor abortus; tum quod fœtus periculo exponatur, tum quod ipsa prægnans periculum incurrat suæ ipsius valetudinis. Si vero nullus abortus sperandus sit, concedunt concubitum cum gravida, Alii distinguunt tempora, ita ut primo ipsius prægnantiæ tempore & postremo debitum conjugale neque exigi neque reddi debeat; in intermediis autem conjuges debitum & exigere & reddere queant; idque ex ea ratione, quod primis & postremis prægnantiæ temporibus gravida facile abortiat, non item tempore intermedio. Item ad quæstionem: se la donna gravida puo congiungersi col marito senza periculo della creatura? ita respondetur nella Commare di Scipione Mercurio *Lib. I. cap. 21. p. 127.* essendo si detto, ch' è pericolosissima cosa non contentare le donne nei loro ardenti desiderii, potremo affermare, che, se la donna gravida appetirà grandemente il congiungimento, si debbono computare i mesi della gravidanza, cio è, i primi, i mezzani, e gli ultimi; prohibendo le nei primi quattro mesi la congiuntione dell' huomo: perche è di gran pericolo, e può causare morte alla creatura: Negli ultimi ancora il damno è più certo, e più grande: perche, come dice Aristotele *nel libro 7. dell' historia degli animali, al capitolo 4.* congiungendosi la donna in questi mesi, partorisce la creatura piena di mochi per difetto de' quali è facil cosa, che nasca nel ottavo mese sarucciolando dal ventre fatto lubrico per detti mochi. Restano dunque solo i mesi mezzani, ne' quali possa la donna accompagnarsi sicuramente con l' huomo senza pregiudicio del feto. Sed respon-

respondet ad ea Paulus Zacchias, mulieres non omnes eadem natura quoad abortum præditas esse, quod aliæ facilius primis post conceptionem temporibus, aliæ facilius intermediis, aliæ temporibus partui vicinis, abortum faciant, ita ut simpliciter loquendo prægnantia, nisi aliunde timor adsit rationabilis, neque exactionem, neque redditionem debiti impediat, modo major, quoad usus veneris, cautela adhibeatur in prægnantia, quam extra eam, inprimis cum a medicis mulieribus prægnantibus concubitus in extremis mensibus concedatur, ob id, quod partum faciliorem reddere existiment. Aliud quoque periculum imminere volunt quidam ex coitu cum gravida, superfœtandi nimirum & molam gerendi. Sed cum tum superfœtatio, tum molæ generatio res rara sit, inde nec ob hæc pericula concubitus cum prægnantibus dissuadendus. vid. etiam Mich. Albert. *Jurisprud. med. cap. 4.* §. *6. p. 82.* item Spermatolog. nostr. *cap. 5.* §. *73. p. 313 seq.* & Dionis *des Accouchem. Lib. II. cap. 4. p. 144 seq.* Conrad. Phil. Hoffmann. *de Puerp. tempor. cap. 1.* §. *18. p. 20.*

§. 20.

De quæstione, an gravidarum uterus tempore gestationis incrassetur, vel propter dilatationem attenuetur, vel an simul dilatetur & incrassetur, in Muliebrib. nostr. *Sect. III. cap. 2. p. 234 seqq.* pluribus egimus. vid. etiam Traité general des Accouchemens de M. Dionis *Lib. I. chapitr. 2. p. 37 seq.*

CAPUT IX.

De gravidarum animi pathematis & imaginatione.

§. 1.

QUantum damni atque periculi gravidis inferant animi pathemata, testantur non modo observationes medicæ, sed aliæ quoque historiæ. Julia enim, Cæsaris filia, cum ædilitiis comitiis Pompeji Magni, conjugis sui, vestem cruore respersam e campo *a terrore abortus.*

domum relatam vidisset, territa metu, ne qua ei vis esset allata, exanimis concidit, partumque, quem utero conceptum habebat, subita animi consternatione & gravi dolore corporis ejicere coacta est; atque ita exspiravit, magno quidem cum totius terrarum orbis detrimento. vid. Valer. Maxim. *Lib. IV. cap. 6. §. 4. p. m. 394.* Quod Plutarchus in vita Pompeji sic tradit: Comitiis ædilitiis cum manus quidam conseruissent, & circa Pompejum multi cecidissent, cruore cæsorum perfusus vestes mutavit, & cum multus servorum tumultus ad ædes ejus fieret, inter ferendum vestes puella prægnans visa cruenta toga concidit, nec multo post abortivum enixa, periit. De Marci Varronis uxore sequentia narrat Marcus Aurelius *nell' Horologio de' Prencipi Lib. II. cap. 15. p. m. 23. b. seq.* dove narra i casi sfortunati, che avennero a donne gravide: nella seconda guerra Africana erano capitani Paolo Emilio & Marco Varrone due consoli; di questi Paolo Emilio fù amazzato, Marco Varrone vinto, & Annibale rimase nel campo vittorioso. Publio Varrone poco avanti, che andasse alla guerra, s'hauea accasato con una Romana bella & giouane, nomata Sosia, laqual rimase gravida di sette mesi, & quando udi, che Paolo Emilio era morto & suo marito superato, subito cade morta rimanendole la creatura viva nel corpo &c. Ejusmodi exempla alibi in capite de Abortu plura reperies. Gravidis insuper obesse solet repentinus terror, qualis quandoque ex inexpectato exortis incendiis, fulgure, tonitru, rixis, tristi nuncio, monstrosis hominum bestiarumve aspectibus, & similibus inopinatis, concipitur.

§. 2.

picturæ vitandæ. A picturarum quoque, tam elegantium, quam turpium, aspectu gravidarum phantasiæ facillime diversæ imprimi possunt figuræ, a quibus etiam ipsi fœtus, materno utero adhuc inclusi, secundum Marc. Gerbez. *Intricat. extric. Part. II. cap. 20. p. 449.* facile simili forma figurantur. Quid autem hoc in passu moliatur mulieris imaginatio, monstrat Levinus Lemnius *de occult. Natur.*

Mirac,

Mirac. Lib. I. cap 4. p. m. 14 ſeq. Si quid, inquiens, illa animo concipiat, aut in obvia quæque inconniventes defigat oculos, mentique imprimat, ea plerumque infans in extima parte repræſentat. Sic inter amplexus & ſuavia ſi mulier oculos ac cogitationem in viri vultum dirigat, aut quem alium præſentem imaginatur, hujus effigies in fœtu ſolet elucere. Ea enim eſt imaginariæ facultatis vis & potentia, ubi mulier fixius quid intuetur, ut ſimile quiddam conſpectis emoliatur, adeo ut infanti varias rerum formas induci contingat, ac nævos, lentigines, lituras verrucasque imprimi, quæ non facile elui poſſunt, aut emaculari. Sic noſtrates matronæ ex leporis obtutu infantes edunt labello ſupremo bifido & bifurcatim diſſecto. Simili ratione nonnulli ſimis exiſtunt repandisque naribus, ore diſtorto, labris indecore prominentibus, totoque corporis habitu deformi, quod mulier conceptus ac geſtationis tempore, oculis totaque mente ac cogitatione in monſtroſas quasdam ſpecies fuerit defixa. Tale quiddam etiam in reliquis animantibus elaborare ſolent naturæ artifices, objectis ſub ipſo conceptus momento variarum rerum coloribus. Quo ſtrategemate aſtuque uſus Jacobus *Geneſ. cap. 30. v. 37 ſeq.* paſſim ſtratis objectisque virgultis, quibus cortices ademerat, maximam gregis partem, cum ſe inirent, maculoſo tegmine varioque ac verſicolore vellere præſtitit, de quo vide Remig. *Dæmonolatr. Lib. I. cap. 6. p. 68 ſeq.* Sic picturatas alites, ſic canes equosque ſcatulatos ac guttatos perficimus. Et *pag. 21.* inquit allegatus Lemnius: vehemens fixaque cogitatio dum rerum ſpecies vehementes movet atque identidem verſat, formam figuramque, quam aſſidua imaginatione revolvit, fœtui imprimit atque illi rei cogitatæ figuram inducit. Spiritus enim interni atque humorum affluentia rei excogitatæ pingit formatque imaginem. Nec vero temere aut ex nulla cauſa eſt, quod nonnulli enormi ſint corpore, aſpectu torvo atque inamœno, protuberantibus inflatisque buccis, ore diſtorto rictuque indecenti, cum hæc eo eveniant, quod gra-

gravidæ hujusmodi ſpectra ac ſimulacra cogitatione menteque conceperint, aut oculis intentius in illa fuerint defixæ: Sic nihil mihi æque improbari ſolet apud laſciviores mulierculas, quam quod catellis ſimiisque ſeſe impenſius oblectant, quodque illos ſinu geſtant, fovent, demulcent, baſiant, blandeque contrectant. Horum enim conſuetudine & aſpectu natura feminarum imperfecta, neſcio quid alienæ formæ animo menteque concipiat, ac fœtui inamabilem minusque ſpecioſum vultum affingat &c. Qua de cauſa etiam inhumanus ille quarundam muliercularum mos, quo catellos caniculosve tota quaſi die in manibus geſtant, exoſculantur, & aliquid quaſi laſcivæ familiaritatis cum ipſis habent, Marco Gerbezio *Intric. extric. med. Part. II. cap. 20. p. 450.* reformandus videtur.

§. 3.

Phantaſiæ operatio. De tali prægnantium phantaſia ita ſentit Hieronymus Fracaſtorius *de Sympath. & Antipath. cap. 23. Oper. Part. prior. cap. 23. p. 92.* ſicuti in veneris appetitu facto intenditur virga, ſuggerente anima plurimum ſpiritus, & dolente membro calor & ſanguis concurrit: ad quæ ſi recte reſpiciamus, impoſſibile non exiſtimabimus, quod de prægnantibus dicitur, remanere ſcilicet in fœtu ſigna quorundam, quæ ipſæ avidiſſime appetivere: ſiquidem facta ingenti quadam phantaſia & appetitu quorundam, anima ex iis, quæ in corpore ſunt, proportionate aliquid movet præcipue in ſanguine, ex quo cum nutriatur fœtus, nihil prohibet, ſigna quædam ejus alimenti ita affecti in eo remanere, præſertim coloris, propter quod ea ſigna rubentia fere omnia ſunt, & exuſtionem aliquam in ſanguine factam oſtendentia: fortaſſe autem & figura cupitæ rei oſtenditur, quod in eo proportionali anima etiam figuram mentiatur.

§. 4.

a gravidarum phantaſia nævi. Poſſe autem gravidæ mulieris imaginationem fœtui adhuc in utero detento per pathemata non modo varios nævos & appetitus

titus infigere, ſed ſtupendos quoque effectus producere, imo fœtum in alienam plane ſpeciem mutare, ſequentia ab autoribus annotata quandoque fere incredibilia teſtantur exempla, absque ordine a nobis recenſenda. A denegatis ſcilicet picantium & gravidarum mulierum appetitui cibis & aliis ejusmodi deſideratis rebus, nævos ſic dictos maternos, ſtigmata & varias fructuum excreſcentias infantibus utero adhuc incluſis per matris impreſſionem imprimis, in Chylolog. noſtr. *cap. 11. de Pic. & Malac.* multis exemplis probavimus, dantur tamen adhuc plurima ejusmodi macularum vel præternaturalium conformationum exempla, ab aliis cauſis, v. g. a terrore, vel alia gravidarum phantaſia dependentia.

§. 5.

Nævos fragiformes in capite habuit Johannes Helwigius, de quibus ſequentia refert *Obſ. 35. p. 125.* Ego ab infantia hucusque in capillitii parte ſiniſtra nævos ſeu notas gero trium fragorum, quæ quotannis menſe Martio, quando fragaria floreſcere ſolet, rubeſcere quoque incipiunt; poſtmodum paulatim ſeſe attollunt, usque ad Junium, fragorum fructus repræſentantes cum leni pruritu; denique in granula parva alba generantia ſponte decidunt, cutis ſpatio glabro & ſine pilis manente. Et cum adoleſcens ſcabie fœda corriperer cutis capitis inſigniter intumeſcebat, cætera cutis divellebatur, cum effluxu humoris ſeroſi fœtidi, usque dum tumor ſponte ſubſederit; unde nævum hunc a natura per cutem & capillitium oſſi bregmati alte infixum eſſe conjicio. Ortum autem ſuum habere, e matre ipſamet ſæpius audieram, ex imaginatione, cum ipſi gravidæ fraga in foro avide ſpectanti illorum comeſtio negaretur. Johannes Valentinus Willius condiſcipulum Mompelgardi habuit, cui tuberculum fragiforme in humero enatum erat, Junio menſe ſemper tumidius ac alias, quod matris deſiderio ipſe acceptum ferebat. vid. Thom. Bartholin. *Act. Hafnienſ. Vol. III. caſ. 83. p. 152.* Viennæ mulier quædam gravida pridie ante partum ſummo fraga comedendi deſiderio flagrans,

Fragum.

grans, fui tandem compos facta voti die subsequenti felicissime fœtum enixa est, cujus dorsum fragis integris & recentibus conspersum visum est, cum maxima circumstantium admiratione, secundum relationem Tobiæ Czaschelii *M. N. C. Dec. I. An 3. Obs. 268 p. 483.*

§. 6.

Cerasum. Honesta quædam matrona Bernensis puellum peperit, qui in medio nasi maculam aut potius tuberculum rubicundum, sed parvum ad instar lentis habebat, & quidem ex imaginatione matris, quæ dum utero gestaret, cerasa avide, sed frustra appetierat. Non diu post, crescente puero macula illa in tuberculum (quod molle & flaccidum erat) quoque excrevit, & cerasum per medium discissum & naso appositum præ se ferebat, teste Guilhelmo Fabricio Hildano *Obs. Chirurg. Cent. V. Obs. 46. Oper. fol. m. 432.* vid. etiam *Cent. VI. Obs. 66. f. 580.* Cerasum in viro cerasorum tempore rubescens observavit Petrus Borellus *Histor. med. phys. Cent. III Obs. 49. p. 236.* Nævos fragis vel cerasis similes, tempore verno, cum ejusmodi fructus maturescunt, quotannis etiam rubicundiores fieri & maturescere, sæpius se observasse dicit Carolus Josephus Myllerus *M. N. C. Dec. II. An. 7. Obs. 225. p. 429.* Mater fœtui cerasi notam impresserat, qui viridescebat, flavescebat, rubescebat quotannis, iisdem stationibus, quibus cerasa arborum; & compertum est, aliquem has vicissitudines colorum in Belgio passum, in Majo & Junio; in Hispania vero easdem in Martio & Aprili; rursumque in patriam redientem Majo & Junio; juxta verba Aloys. Temmik *Philosoph. ver. Anim. Mund. p. m. 638.*

§. 7.

Morum. Pueri cujusdam coxæ dextræ rubi Idæi satis grande & protuberans morum implantaverat matris phantasia, ob denegatam scilicet mororum illorum avide concupitorum sufficientem esum, eo quod vermiculum in spiram, instar serpentis contortum, inter illa reperiens, anguis esse pullum putans deterrita simulque

mulque indignata coxam ſuam dextra percuſſerat, juxta obſervationem Guſtavi Caſimiri Gahrliep *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obſ. 46. p. 90.* Mulierem quandam cum ſub moro verſaretur, & mora plura in ipſam deciderent, filiam genuiſſe, quæ in iis corporis partibus, in quas in matre mora deciderant, verrucas inſtar mororum habuit, refert Daniel Sennertus *de Conſenſ. Chym. & Ariſtol. cap. 14. p. 236.* Novit etiam Jacobus Gaffarellus aliquem, cujus fronti, ex impedito & denegato matris appetitu, impreſſum erat morum. Is, quoties edebat mora, ſuram convulſione inſolita lædi animadvertebat. Item nota Pariſiis mulier in labro inferiori morum ſimiliter habebat, quod cætera quidem anni parte carni æquale erat, at mororum tempore ingruente, paullatim attollebatur & rubeſcebat, donec eandem cum naturalibus magnitudinem & colorem adipiſceretur. vid. Jacob. Gaffarell. *Curioſit. in audit. Part. II. cap. 5. p. m. 101.* Petrus Borellus morum nigrum in fœmore, ut mater ipſius in brachio, habebat, quod etiam mororum tempore augebatur, uti ipſe *Obſ. med. Cent. III. Obſ. 49. p. m. 236.* meminit. Ex imaginatione matris gravidæ puella Maſſilienſis, ſedecim annorum, in fronte maculam geſtavit. Morum, quod veris initio, dum ejus ſpeciei arbores germinarunt, intumuit, vireſcens primum, poſt rubeſcens & nigreſcens maturo fructu. v. Phil. Jacob. Sachſ. *Gammarolog. p. 214.* Sequentem obſervationem in Kenelmi Dygbi tractatu Germanico, *de Sympath. p. m. 75 ſeq.* his verbis legimus: *Eine hohe Weibes-Perſon hat auf ihrem Halſe die Figur einer Maulbeeren ſo eigentlich, als ſie ein Mahler oder Bildhauer lebhaffter nicht kœnte ausbilden. Denn ſie hat nicht allein die Farbe, ſondern auch die Grœſſe, gehet auch über das Fleiſch heraus, als wenn ſie ausgehauen wære. Dieſer Weibes-Perſon Frau Mutter, als ſie hohes Leibes, bekame Luſt zu Maulbeeren, und indem ihre Einbildung damit ſo hefftig erfüllet, daſs, als erſtenmahls ſie deren anſichtig wurde, ihr ungefehr eine auf den Hals fiel; Man eilete mit Fleiſs den Maulbeerſafft abzuwiſchen, ſie ſpürete dazumahl im geringſten nichts; aber das*

Kind, so bald es zur Welt gebohren, brachte eine Figur einer Maulbeeren auf seinem Halse, eben an diesem Orte, dahin die Maulbeere auf ihrer Frau Mutter Hals gefallen war; Und alle Jahrzeit, wenn die Maulbeere zeitig, geschwillet sie, und diese Eindrückung oder vielmehr Auswachsung vergrœssert sich, machet Jücken und entzündet sich. Mori fructum in amici æstumatissimi gena dextra, tempore mororum satis magnum, postea vero iterum decrescentem quotannis observare licebat.

§. 8.

Prunum. Mulier quædam gravida a pruno, in horto ex arbore super axillam actutum decidente, perterrefacta filiolam pruni effigie prope axillam dextram signatam peperit, teste Ehrenfrido Hagendornio *Hist. med. phys. Cent. III. Hist. 54. p. m. 353.* In fratris sui brachio sinistro nævum, figura, magnitudine & colore prunum Damascenum simulantem observavit Johannes Helwigius *Obs. 35. Schol. p. 126.* Et Guilhelmus Fabricius Hild. *Obs. chirurg. Cent. V. Obs. 46. p. m. 306.* in puella octo circiter annorum ætatis excrescentiam ad instar pruni in utero matris contractam in medio fronte excidit.

§. 9.

varia. Filiola cujusdam fabri cultrarii ob denegatam matri prægnanti baccarum illarum, *Preusselbeere* nostratibus dictarum, esum, in nasi apice charactere talismodi baccæ sigillata videbatur, juxta Ehrenfrid. Hagendorn. *l. a.* Recens ribesium auri in utero impactum communicat Christianus Franciscus Paullini *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 185. p. 351.* inquiens: Cum adhuc sub corde suo me gestaret dilectissima mater (scribit in Observationibus suis, Israel Schmid, Prussus) pridie ante partum, circa crepusculum, in horto ambulans, ribesia ambabus ingessit manibus, quorum unum integrum adhuc sinistræ auri meæ firmiter impactum in lucem protulit. Lentes rustica quædam gravida vesperi maximo appetitu comederat, die sequenti horis matutinis fœtum lentes in ore haben-

habentem pariens, secundum observationem Christiani Francisci Paullini *Philosoph. Feyerabend cap. 66. p. 649.* Refert etiam Petrus Borellus *l. c.* se in gena viri uvæ figuram, soleæ marinæ etiam cum squamis suis figuram in tempore sinistro; Tulipam in fœmore vidisse: Habuit etiam Borellus amicum, qui florum sertum cum vitta in cute puellæ vidit; in alia caryophyllum florem cum majorana. Et ipsius Borelli soror lentes circa cordis regionem habuit. Ex sequiori sexu multas in pectore, aut collo aut brachiis, cerasorum, pisorum, fragorum, ribesiorum, foliorum, avellanarum & vulnerum quoque hiantium effigiem habentes, se novisse, inquit Georgius Hieronymus Velschius *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 38. p. 61.* quo loco etiam de cicere in facie Marci Tullii Ciceronis, a quo nomen accipit, pluribus agit, curque in statuis nummisque antiquis plerisque hoc cicer non cernatur, quid causæ sit, indagat. De hoc cicere inquit Cornelius Stalpart van der Wiel *Obs. rar. Cent. post. Obs. 36. Sch. p. 380.* E. Tulliis qui fuerunt Arpini potissimum Cicerones sunt appellati, quod auctor illorum nescio quid in naso, quod ciceris formam referret, habuisse dicatur, ut Plutarchus scribit, quamquam Plinius ita dictos putat, quod genus hoc leguminis optime sererent.

§. 10.

Tumorem rapiformem fœtui in vulva enatum, ob rapam prægnanti matri improvide denegatam annotavit Nicolaus Tulpius *Obs. med. Lib. III. cap. 30. p. m. 243.* scilicet dictæ repulsæ ergo lumbos suos ubi percussit mulier animi impotens, læsit tantopere tenellum fœtus sui corpusculum, ut inde in lumbis enata sit ipsi insignis rapa; quam angustiori pediculo innixam, quo auferret chirurgus, constrinxit eam arctissimo filo, deinde satagens emortuam scalpello excidere. Verum antequam res eo devenit, emoriebatur infans. vid. etiam infra de Tumoribus. *Rapa.*

§. 11.

Filiolæ medici cujusdam Hagiensis corpus prominentibus *Ficus.*

latisque maculis colore ficuum maturarum, cum prodiret, hic illic obsessum vidit Cornelius Stalpart van der Wiel, vid. *l. a. p. 379.* quas maculas, quia continue accrescebant, ipse per lixiviosa alcalia auferre statuit, molesta tamen admodum fuit hæc curatio. Duas filiolas, quarum altera in genu dextro ficum, altera in dextra mammilla hepatis parenchyma habuit (quod utrumque ab appetitu imaginario dependebat) Manhemii vidit Johannes Daniel Geyerus. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 235. p. 459.*

§. 12.

Pomum. Sequentem observationem de cognata sua retulit Marcus Marci: Mater socrus meæ, inquiens, gravida una cum marito arborem præteribat, pomis agrestibus onustam, quæ specie illius fructus jam maturi & suaviter rubentis illecta avellere nitebatur, irrito conatu fronde effugiente præsentem manum. Et cum a marito impediretur, ne noxam inferret, mœrori se dedit, totoque itinere pomum cupitum animo volutavit: nec minuebatur appetitus, licet alia poma maritus afferret, agrestia saltem illa desiderabat. Soluta partu prolem in lucem edidit cum notis manifestis illius pomi, quod ex mala infantuli suo petiolo dependebat, cum eoque crescente pariter sumebat incrementum figura & colore prorsus pomo assimilatum. Et licet adhibitis ligaturis ex arte petiolo inarescente postea deciderit, vestigium tamen & cicatrix, quo loco carni adhæserat, semper remansit. vid. Philipp. Jacob. Sachs. *Schol. in M. N. C. Dec. I. An. 2. Obs. 61. p. 119.* vid. etiam Laurent. Strauss. *de Fœt. Mussipont. p. 6.*

§. 13.

Malum Punicum. Mulier satis formosa maculam mali Punici in clune dextera ob matris malaciam habebat, quæ, dum florent balaustia, rubescebat: dum fructus ad maturitatem pervenerint, flavescebat, cum quibusdam granis miræ rubedinis, ita ut imaginem aperti mali Punici præ se ferret: hyberno tempore evanescebat, ita ut nullum ipsius vestigium appareret, donec redeunte vere florenti-

bus

bus balaustiis denuo quoquo anno rubesceret, juxta Dominic. Panarol. *Observ. medicin. Pentec. I. Obs. 12. p. 7 seq.*

§. 14.

Alia mulier pridie ante partum laborabat desiderio oleris, quod postquam comedisset, postero die peperit prolem, cujus vertex erat tectus frustulis concisi oleris, uti ex Arnoldo Senguerdo recenset Tobias Czaschelius *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 268 p. 483.* *Olus.*

§. 15.

Instanti partu mulier quædam farinæ triticeæ appetitu cruciabatur; quam cum ingessisset, post semihoram prodit infans, clausis pugnis referens farinam siccam, similem illi, quam mater antea ingesserat, vid. *ibid. p. 484.* *Farina.*

§. 16.

Timandra Britomandis regis Galliæ conjux cum secundo ventrem ferret, & pedes in agros spatiaretur, subito timore perterrita ad turbinis sonum, qui ingentis campi messem cedentibus spicis percurrerat, filiolum edidit Astioristen, paulo infra cervicis exitum & in crure dextro maculam, tanquam spicæ figuram ardenti purpura expressam habentem, uti ex Barclajo refert Petrus Müllerus *Disput. de Jure Prægnant. §. 13. p. 15 seq.* *Spica.*

§. 17.

Uvæ figuram in gena viri vidit Petrus Borellus, & soleæ marinæ cum squamis suis figuram in tempore sinistro, item tulipam in fœmore. Alius florum sertum cum vitta in cute puellæ vidit, in alia caryophyllum florem cum majorana. v. Petr. Borell. *Cent. III. Obs. 49. p. 236.* *Uva.*

§. 18.

De puero rosato sequentem observationem refert Zacutus Lusitanus *de Prax. med. admir. Lib. II. Obs. 242. Oper. Tom. III. fol. m. 76.* Gravida septimestris rosarum virentium esum duobus diebus omni conatu affectat, tempore quo rosæ non germinabant. Multo labore illarum ramus in privato hortulo inventus. Illa *Rosa.*

avide binarum non explicatarum adhuc folia mandit, alia in ſinu reſervat. Nono menſe peperit feliciter infantem candidiſſimum, cui in coſtis tria ſtigmata roſarum valde purpurea apparebant, in fronte & facie utraque roſarum trium imago puniceo colore infecta erat depicta, quare a vulgaribus puer roſatus vocabatur. Roſam in mamma annotavit Chriſtianus Franciſcus Paullini in honeſta & formoſa femina, tunc octodecim annorum & primum gravida. Hæc in pergula circa veſperam æſtate ſola ſedens forte obdormiverat, cumque e ſympoſio veniens maritus dormientem videret dilectam ſuam, furtim & ſuſpenſo gradu accedens joci ergo roſam rubram inter mammas, more ſequioris ſexus, pendentem lenta manu protraxit. Ipſa vero expergefacta & territa cœpit vociferari. Quam ut demulceret, nudis protractis mammis eam roſam, amplexus & oſcula inter, crebrius affricat, tandem in locum ſuum reponit. Tertio abhinc menſe parit puellam, in cujus læva mammilla manifeſta elegantis roſæ delineamenta, ſed pallidiora, quæ vero circa annos pubertatis ſaturatius rubuere, nunquam tamen magis & floridius, quam Majo, ſi cæteræ in hortis florerent roſæ, & tunc ab ebulliente ac acriore ſanguine moleſtum aliquando ſenſit pruritum. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 6. Append. p. 42.* Ancilla quædam gravida roſarum plures in ſinu geſtare gaudebat, & illarum odore maxime delectabatur; poſt menſes tres filium peperit in maxilla inſignem roſam habentem, quæ ſingulis annis menſe Majo conſpicue magis repullulabat, attollebatur, rubore ſuffundebatur ac dolebat; quod per plures annos obſervaſſe ſe ſcribit Caſparus a Reies *Elyſ. jucund. Quæſt. Camp. Quæſt. 50. § 36. p. 640.*

§. 19.

Paſſulæ. Cum baronis cujusdam uxor pridiana veſpera juſculum avenaceum paſſulis minoribus maximo cum appetitu avide comediſſet; poſtridie fœtum peperit illis ipſiſſimis paſſulis toto corpore obſitum; quarum adſpectu cum obſtetrix primo intuitu

maxi-

maxime territa, variolosum ex ipso utero materno infantem se suscepisse autumans, & quid de iis agendum subdubitans, tandem eas ungue tentasset, illas ipsas esse passulas priores assumptas, jusculo adhuc suo aliquatenus imbutas deprehendit easque postmodum omnes lavacro sustulit, notante Gustavo Casimiro Garliep. *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obs. 56. p. 88.*

§. 20.

Idem autor *l. a.* de lactuca sequentem refert observationem: Batavi cujusdam uxor partui jamjam vicina appetitu urgebatur lactucæ comedendæ valde intempestivo, adulta jam bruma, cum ejus nullibi fere daretur copia. Commode tandem vir in memoriam revocavit hortum aliquem splendidum ejusque hortulanum valde curiosum, leuca integra a suo domicilio dissitum: Ut igitur uxoris suæ desiderio satisfaceret, (uti sunt hac in parte Batavi valde religiosi, nec facile appetitui prægnantium quicquam denegant) pedestri se itinere illuc ocyus contulit, & utut difficulter admodum ab hortulano tantum lactucæ obtinuit, ut patinam mediocrem implere posset; domum itaque festinans pro lubitu sibi parandam illam obtulit uxori, quæ quantocyus præparatam cupide devoravit omnem, vixque elapso bihorio infantem peperit, ipsissima illa lactuca undiquaque stipatum. Risu cum a nonnullis exciperetur relatio, sanctissime contestatus est relator, rem revera ita contigisse. *Lactuca.*

§. 21.

Femina quædam gravida cum sociabus aliquot in calidum descenderat balneum, arte a se paratum. In quo cum consideret, alia junior & petulantior cæteris suspenso gradu a tergo furtim accedit, nilque minus talia cogitanti recentem fungum subflavum, ad arborem in horto decerptum nudæ lævæque mammæ fortiter & crebrius affricat ac apprimit. Ipsa perterrita & excandescens jocum egregia compensat alapa. Tandem partus tempore prodiit *Fungus.*

diit puella, e cujus læva mammilla elegans fungi figura enata. vid. Chr. Franc. Paullin. *de Talp. Sect. I. cap. 3. pag. m. 97 seq.*

§. 22.

Brassica & caput vitulium. Puella quædam in hypochondriis ostendens binos nævos maternos, quorum dexter caput vitulinum, siuister vero brassicam capitatam una cum foliorum venulis exacte referebat, nec brassicam capitatam integram coctam, nec caput vitulinum coctum conspicere valebat, ita quidem, ut si ad id cogeretur, in animi deliquium ac syncopen incideret, observante Georgio Sebastiano Jungio *M. N. C. Dec. I. An. 1. Obs. 135. p. 299.*

§. 23.

Umbra. Primogenitus Gustavi Casimiri Garliep filius e secundo matrimonio, nævum, umbræ similem, in alvo prope umbilicum gestavit fuscum, digitum fere longum, acsi penicillo, umbræ colore diluto, tincta esset cutis, eumque occasione aranei, qui uxoris, sub crepusculo cum marito in horto spatiantis, ante vultum sese celeriter demiserat, quem illa, ignara, quid rei fuerit, manu abactura forte fortuna ventrem a fœtu turgentem leviter tetigerat, indicio manifesto, fugacem illum sub crepusculo aranei transitum celerem & improvisum, confusam hanc umbræ tantum ideam menti maternæ circa fœtus formationem occupatæ imposuisse, juxta ipsius Garliep verba *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obs. 56. p. 90.*

§. 24.

Imago crucifixi. De imagine crucifixi pectori impressa sequentem observationem annotavit Alexander de Insul. Monachor. Anno 1188. devotissima mulier, ubi stabat, ibat, sedebat vel cubabat, ibi imaginem crucifixi habebat appictam, seu adfixam aut positam. Diu noctuque inter ubera ejus pendebat, ceu fasciculus myrrhæ, ut canticum ait, ut nunquam non piis suspiriis Jesu crucifixi meminisset. Nunquam præteriit aut adspexit talem imagunculam, nisi

ut

ut ad os & pectus premeret. Pariebat demum filium primogenitum, ipsi Deo in utero sacratum, qui elegantissimam Jesu crucifixi imaginem pectori habebat impressam, sanguineis lineolis, vel potius arteriolis artificiosissime distinctam. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 4. App. p. 209 seq.*

§. 25.

Macula sanguinea. Feminæ cuidam utero gerenti, cum alterius feminæ sanguinem in venæsectione instituta exsilientem pelvi excipere vellet, guttulæ aliquot sanguinis in brachium inciderunt. Hinc perterrefacta digitos sub nasum posuit. Puella nata nævum instar guttulæ sanguinis isto in loco postea habebat. vid. Casp. Theoph. Bierling. *Adversar. curios. Obs. 9. p. 24.* Uxor Lusitani cujusdam cum videret fratrem ictu sauciatum & cruore perfusum, manum utero gerens faciei adhibuit & enixa est filium maculam sanguinis in facie gerentem, uti ex Petri a Castro Observat. med. MSS. refert Philippus Jacobus Sachs *M. N. C. Dec. I. An. 1. Obs. 135. pag. 301.* quo loco addit, hanc maculam fuisse curatam, quod puer posthumus in infantem per triduum tempore matutino anhelitum tacens efflasset. Feminam vestigia quinque digitorum manus expansæ colore sanguinea in vultu repræsentasse, quod mater gravida feli, cauda præcisa sanguinolentæ, improviso occurrerat, atque perterrita vultum manu expansa obtexerat. vid. Joh. Helwig. *Obs. med. 35. Schol. p. 126.* In fœtu quodam recens nato, cujus mater *Observatio.* quinto graviditatis mense variolis laborarat, per totum corpus apparebant maculæ rubræ, quales alias a variolis remanere solent, tempore tamen disparentes, uti mihi observare licuit. Femina quædam prægnans militem a commilitone verberibus male mulctatum, cruenta facie sibi occurrentem, ut illatam injuriam ad vice-chiliarchum deferret, ex improviso cernens, territa spectaculo illo horrido, ne ulterius illud oculis usurparet, manu dextra totam cum utroque oculo frontem tegit. Quid fit? Paulo post partu filium excludit, cujus frons tota una cum oculorum palpe-

bris, quousque faciem manus tetigerat, nævo ſanguinei coloris fœdata erat, qui tamen ſucceſſu temporis, illo adoleſcente, paulatim diſparuit. vid. *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obſ. 56. p. 90.* Maculas duas rubras, inſtar ſanguinis guttularum, alteram in ſuperiori palpebra dextra, alteram prope ejusdem oculi canthum externum, in bibliopolæ Dresdenſis filiolo unius & dimidii anni hodie mihi cernere licuit, poſtquam ipſius mater gravida Tœplizii filioli Judaici circumciſioni interfuerat, inque tali actu aliquot ſanguinis guttas ex parte diſciſſa in operatoris faciem exſilierant, unde ipſa territa eundem palpebræ & oculi locum ſignatum duobis digitis attigerat.

Obſervatio.

§. 26.

Flammeus color.

Conjux Simonis Schulzii circa initium noni menſis prægnans, ſana & vegeta, inter cœnam inopinato metu percellitur, audito ſigno campanæ incendium in urbe indicantis; a quo temporis momento male habere cœpit, motumque infantis per triduum nullum ſenſit, ſequentibus vero diebus admodum debilem; tandem filiolum perfectum, ſed poſt baptiſmum tantum bihorium viventem in lucem edidit, cujus totum ſiniſtrum latus a capite usque ad calcem colore flammeo conſpiciendum erat; uti de propria uxore refert dictus Schulzius *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obſ. 83. pag. 158.* Paſtorem vidit Johannes Nicolaus Pechlinus, cujus toto pectore & vultu ſparſæ rubræ ſtriatæque maculæ, ignis flammantis inſtar miram conciliabant fœditatem, territa ad conſpectum furentis incendii gravida matre, quod aliæ feminæ notaverant, pectus viſumque manibus demulcente, translata adeoque in certam & ſolidam partem imagine optica. Hujus ipſius viri conſpectus alii gravidæ horrorem incuſſerat, qui idem etiam in infantem, ſed debilioribus notis minusque diſtinctis, tranſiverat. v. Joh. Nicol. Pechlin. *Obſ. med. phyſ. Lib. III. cap. 15. p. 430.* Anno 1672. nupta eſt Thorunii Scoto cuidam in vicinia habitanti virgo e Scoticis quoque parentibus orta, cujus ſiniſtræ manus dorſum fere

totum

totum rutilus occupavit color, a matre gravida, incandium ſubito ortum advertente, atque ex terrore ſiniſtram ſuam contrectante, ei impreſſus; referente Georgio Segero *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obſ. 197. p. 371 ſeq.* Bibliopolæ cujusdam Gorlicenſis filia mentum rubicundo tinctum colore ad mortem usque circumferebat, teſte Ehrenfrido Hagendornio *Hiſtor. med. phyſ. Cent. III. Hiſt. 54. p. 353.* Coriarii Hafnienſis uxor poſt obſidionem urbis ſtigmate notatum infantem peperit, quod imputabat injuriis obſidionis. Crebris enim tormentorum bombis auditis viſisque globulis ignitis per urbem obſeſſam volitantibus territam ſe ſimiles globulos infanti ſuo impreſſiſſe querebatur. Item alium filium peperit, qui a primo nativitatis die in oſſis ſacri regione tuberculum geſtabat, quod poſtea excreſcebat, ut capitis magnitudinem æquaret atque inceſſum, ob nimium pondus, difficilem redderet; Figura hujus tumoris erat globoſa. v. Th. Bartholin. *Epiſt. med. Cent. III. Epiſt. 40. p. 152.* Gieſſæ matrona gravida propter incendium perterrefacta poſt triduum infantem, ſed undique maculis igneis contaminatum edidit; uti ex communicatione Gregorii Horſtii refert Guilhelmus Fabricius Hild. *Reſponſ. ad Mich. Dœring. Oper. fol. m. 900.* Eodem folio meminit etiam feminæ, quæ gravida cum caſu ictum bombardæ in coxam dextram, non globo, ſed charta madefacta & dentibus maſticata reciperet, protinus doloribus partus correpta fuit, & aqua, quæ fœtum comitari ſolet, paulo poſt effluxit. Sequenti die fœtum non tantum mortuum, verum etiam nigrum, quaſi pulvere tormentario infectus fuiſſet, edidit.

§. 27.

Sequentes caſus recenſet Johannes Nicolaus Pechlinus *Obſ. med. phyſ. Lib. III. Obſ. 15. p. 429 ſeq.* nota, inquiens, mihi eſt femina Gallica culta ac morata, quæ, cum gravida eſſet, diris excruciabatur dentium doloribus, quibus domandis cum nulla ſufficerent pharmaca, manum requirit chirurgi, quæ dentem evellat. Ille ergo, dum maxillam in omnes tentat partes, tandem impoſi- *Signum digitorum.*

 to,

to, quod putabat, in ægrum dentem forcipe, alium & vicinum corripit, tenet, lancinat, & male obnoxium vi quanta maxima effringit, nihil moratus feminæ lamenta; effractum dentem protinus ei objicit in materiam gaudii: verum illa, ob sani dentis jacturam doloremque immensum, continuo manum maxillæ admovet tresque imprimis digitos ad leniendum dolorem fortius impingit, donec sedato nonnihil dolore & ipsa manum remitteret. Expectat interim post quatuor menses partum, quem & justo & favente Lucina enititur sanum quidem, sed nota ideaque trium digitorum impressorum in eadem illa mala, qua dolor fuerat, signatum, corrupta non leviter oris gratia. Dicti nævi etiam cum lunæ deliquiis & incrementis mirifice mutabantur; nunc majores, nunc minores, nunc levius, nunc saturatius tincti.

§. 28.

Verberum. Piscatoris cujusdam uxor semper, maxime graviditatis tempore, male a viro nequam multata infantes peperit ad unum omnes, signis illis stigmatibusque in ipsis locis fœdatos, quibus verbera acceperat gravida, nunc levius, nunc altius impressa. Et vero unus infantum nascendo perierat, quod, qui matris collum sugillaverat fustis, embryonis medium plane divisisset, manifesto documento, verbera, quæ mater cervicis superficie immediate acceperat toleraveratque, tenello embryonis corpori, quamvis per refractionem, fortius tamen & periculosius impacta fuisse.

§. 29.

Virgarum ictus. Scortum quoddam publicum, quod magistratus minime gravidum (quemadmodum jactaverat) putabat virgis cædebatur. Verum post paucas septimanas abortiebat gemellos, ictus virgarum in dorso referentes, uti ex avtopsia refert Philippus Salmuth *Observ. medic. Cent. II. Obs. 14. p. 65 seq.*

§. 30.

Lardum. In gena virginis cujusdam dextra nævum, frustum lardi simulantem, se observasse scribit Johannes Helwigius *Obs. 35 Schol. p. 126.*

§. 31. In

§. 31.

In puellæ cujusdam recens natæ mamma ſiniſtra nævus appa- *Figura equi.* rebat ſubruber, piloſus, equum tam accurate repræſentans, ut caput, pedes caudaque diſcerni potuerint. Cauſam inquirenti Carolo Joſepho Myllero faſſa eſt mater hanc, ſe cum Lucernam profectura ſub crepuſculum iter feciſſet, in equum in via jacentem incidiſſe, qui derepente ſurgens eam (cum illum ob ingruentes noctis tenebras dignoſcere non potuerit) tanto terrore perculſit, ut dextra pectori admota attonita quaſi ſtaret, donec equo agnito ſemet recolligeret. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 7. Obſerv. 225. pag. 428.*

§. 32.

Femina quædam nobilis in Anglia, Kenelmo Digby ſanguine *Muſcæ nigræ.* conjuncta, ſolebat, uti tunc inter æquales & coætaneas ſuas moris erat, nigras illas maculas, quas vulgo muſcas, Gallice mouches vocant, in facie geſtare, quam conſuetudinem Digby conatus illi adimere, joco ſæpe dixit, infantem, quo proxime tumeret uterus, dum iſtarum macularum phantaſiæ perpetuo obverſantium ſolicitudine teneretur, cum iſtiusmodi nota impreſſa fronti naſciturum. Quæ cogitatio, quo tempore fœtus concipiebatur, tam alte inſedit animo, ut filia, quam proxime pepererat, ita prorſus, ut Digby prædixerat, & illa imaginabatur, in lucem prodiret. v. Kenelm. Digb. *Demonſtrat. Immortalit. Anim. Tr. I. cap. 38. p. 425.* vid. etiam ejusdem *Diſcurſ. de Sympath. p. m. 91 ſeq.*

§. 33.

Nobiliſſima quædam femina, cum prima vice puellam utero *Araneæ.* gereret, & ad menſam in converſatione aliorum ſederer, ex improviſo aranea, a quibus multum abhorruit, per menſam repſit; qua viſa menſam ſtatim reliquit, manum ad aliquam corporis partem abſconditam admovens, in qua puella nata araneam expreſſe depictam geſſit. vid. Caſp. Theoph. Bierling. *Adverſ. cur. Obſ. 9. p. m. 25.*

§. 34.

Gammari. Gammari figuram in mamma obſervavit Chriſtianus Franciſcus Paullini: Primaria ſcilicet femina audiens, a marito honeſtum quendam virum ad prandium eſſe invitatum, varia in foro coemit, quæ inter & gammaros. Supervenit autem famulus nuncians: herum ſuum hac vice abs alio detineri, velle tamen cœnæ intereſſe. Sic femina gammaros in ollam conjectos & urtica recenti contectos, interim aliud actura, in proximum cubiculum defert ibique ſub lecto ſuo reponit. Prandio finito & marito ad publica negotia redeunte, ipſa more ſueto quieti ſe tradit obque liberiorem reſpirationem & intenſum caniculæ æſtum, tunc ἐν γαστρὶ ἔχουσα, a pectoris regione omnia veſtimenta ſubmovet, mammis partim nudis prominentibus. Interea aliquis gammarus chelis ſuis librum, orificio ollæ ſuper impoſitum, protrudit, lectum conſcendit & usque ad dextram feminæ mammam lentius progreditur, cui firmiter adhæſit. Expergefacta illa & valde attonita inſanum vociferatur. Advolat famula & tollit gammarum. Ipſa tandem peperit puellam, veram & accuratam gammari figuram in eadem mamma perpetuo geſtantem omnesque cancros, vivos pariter & coctos, angve pejus & cane devitantem. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 5. App. p. 17 ſeq.*

§. 35.

Muranulæ. Gravida quædam Ratisbonæ aliquando muranulas appenulas appetens, maritum, qui mercator erat, & tunc temporis ipſe illas vendebat, rogavit, ut ſaltim unicam edendam daret, ob inſignem appetitum, ne embryoni noxa accideret. Aſt ille, ut non ſolum avarus erat, ſed præterea Cappadocum portentum, indignabundus murænulam denegat, reſpondendo, ſtolidam hanc eſſe imaginationem, hoc tempore eas eſſe raras & plurimo vendi poſſe. Gravida in lacrymas ſoluta murænulas ſe ubique odorari teſtatur. Ancilla nunciat hæc hero ſuo, qui abortum veritus

parvu-

parvulum ſeligit, eamque in cauda tenendo hypocauſtum intrat & uxori oſtendit, ejusque imaginationem & lacrymas deridet. Verum iſta, ira frendens proſilit a ſede ſua abreptamque e manu mariti murænulam in terram projicit, & pede conterit his verbis: en avare! nec ego edam, nec tu vendes. Metuunt quidem in domo omnes uxoris abortum, ob hanc excandeſcentiam; non tamen nocuit gravidæ; filia autem, quam legitimo tempore peperit, effigiem murænulæ habuit in planta pedis, & etiamnum habet, licet jam mater ſit aliquot liberorum, annotante Johanne Adamo Gœritzio *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. X. Obſ. 13. pag. 268 ſeq.*

§. 36,

Infantem flava cute natum annotavit Iſibordus ab Amelunxen. Anno ſcilicet 1062. uxor Viti Bretſthels, Walpurgis, anno ætatis ſuæ vigeſimo quinto tertium gravida, neſcio quo inordinato appetitu ferebatur in crocum, adeo ut omnes faſtidiret cibos, ſi non croco eſſent conditi. Peperit tandem lepidum puellum cujus tota cutis crocei coloris erat. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 4. App. p. 196 ſeq.* ubi Chriſtianus Franciſcus Paullini, ſimile fere exemplum ex Amato Luſitano allegat. Utrum vero hæc cutis flavedo a gravidæ matris imaginatione, an vero ab ipſo croco humores & cutem tingente dependeat, dubium adhuc eſt. *Cutis flava.*

§. 37.

Interim tamen etiam cutis ab imaginatione gravidarum coloratur, ſic, ſecundum Joh. de Muralt. *Clav. medic. Exercit. 6. p. 243.* Regina Galliæ aſpiciens pictum Æthiopem tempore coitus, filium nigro colore præditum enixa eſt, quo pertinet effatum Avicennæ *Lib. I. fen. 1. doctr. 2. cap. 14.* Corpus patitur propter affectiones & imaginationes animales, ipſæ enim imprimunt res naturales, quemadmodum accidit, ut puer ei ſimiletur, cujus forma imaginata fuit in hora coitus, & ut ſit ejus color propinquus colori ejus, quem viderunt parentes, cum fiebat caſus ſpermatis. Humores etiam in corpore exiſtentes colorem in cute immutant: ſic *Color niger.*

ſangui-

ſanguinei floridam habent cutem, bilioſi flavam; melancholici fuſcam, & pituitoſi albicantem &c. De fœtu nigro a matre pulvere pyrio aduſta excluſo obſervationem hanc refert Johannes Petrus Albrecht phyſicus Hildesheimenſis *M. N. C. Dec. II. An. 6. Obſ. 13. p. 39 ſeq.* Ante aliquot annos hic loci ſequenti modo agebatur. Depoſuerat ille, qui pulveris tormentarii conficiendi apud nos munere fungitur, ejus ad ulteriorem exſiccationem obtinendam duodecim libras prope fornacem, in ſellam: Vix ædibus, aliorum negociorum cauſa, egreſſus erat, cum ſcintillula ex fiſſura fornacis proſiliente dictumque pulverem incendente domus funditus & cum intenſo fragore everteretur. Duobus filiolis cum matre partui vicina in ſuperiori cubiculo placido fruentibus ſomno hic caſus exſtitit funeſtus: Diſperſis enim illorum corporibus in præterlabentem fluvium, vi fluminis ſuffocati necabantur; mater vero trabibus aliisque ædium partibus oppreſſa, miſere aduſta, ſemimortua inſtarque carbonis nigra extrahebatur. Admota igitur ſolita contra ambuſtionem curatione; refectisque ita viribus, ut fœtus motum ſatis fortem ſubinde perſentiſceret, inſequenti menſe filiolus nigerrimus, Æthiopem crediſſes, lucem aſpiciebat, qui tamen vix baptiſmate tinctus ſomno conſopiebatur ſempiterno, ipſa matre paulo poſt ſimile fatum ſubeunte. Quem fœtus colorem a matris imaginatione ortum fuiſſe, non dubito. Anno 1656. die 9. Novembris, juſto pariendi tempore mulier quædam, quod Æthiopem forte occurrentem adſpexiſſet, filium excluſit, cujus facies & brachium dextrum cum manu coloris erant nigricantis &c. vid. Job. a Meckren *Obſ. med. chir. poſthum. cap. 1. p. 350 ſeq.* Plumbini dux cum de ſe prægnantem concubinam crederet invitaſſetque ad baptiſmi ſacra quam plurimos primarios viros, ea Æthiopem peperit coquo ſuo ſimillimum. Quapropter ridiculo habitus quæſtione deprehendit veritatem. vid. Mart. Weinrich. *de Monſtr. ort. cap. 17. p. 160.*

§. 38. Pe-

§. 38.

Penem nigrum in puello ex Æthiope genito annotavit Thomas Bartholinus *Hist. anat. Cent. IV. Hist. 5. p. 120.* Æthiops cerdo ergaſtulo Hafnienſi detentus amore puellæ ſervæ accenſus clanculum illam compreſſit. Gravida inde legitimo partus tempore enixa eſt prolem virilis ſexus, quæ matrem univerſo corpore cutis candore referebat, ſolus vero penis paternum genus nigrore prodebat, quod oculati teſtes plures & viderunt & mirati ſunt. Imaginationi matris id univerſum aſſignat Bartholinus, quæ partem vehementius deſideratam animo fixo comprehendens ejusdem colorem fœtui impreſſit. Et Gabriel Clauderus *M. N. C. D. II. An. 5. Obſ. 190. p. 301.* ſequens communicat exemplum: Æthiops, aulæ cujusdam alumnus, laſciva utitur venere cum meretrice Germana alba. Hæc tempore legitimo parit filium omnia membra album, excepto ſolo illo, quo virum ſe præſtitit taurus ille in venerem ruens, nigro & patriſſante. Pateſcit inde laſcivam iſtam in coitu phantaſiæ ſuæ impreſſiſſe non auream arenam, quam Ganges & Tagus transmittunt, alias ubivis gratiſſimam, neque delicatas culinæ & cellæ dapes, nec veſtium pulchritudinem, nec Floræ delicias nec Cereris divitias, ſed præ aliis omnibus impudici iſtius amaſii ſibi deſideratiſſimum Dic cur hic. Proditum ab Heliodoro legimus, Perſinam Æthiopiæ reginam ex Hiduſte marito, pariter Æthiope, filiam ſuſcepiſſe albo colore inſignem, quod, cum in viri amplexibus, ex quibus gravida evaſit, eſſet, fixis oculis intentoque animo in oppoſitam pulchræ Andromedæ imaginem ſe convertiſſet. Econtra narrant, Hippocratem hac cauſarum explicatione principem quandam mulierem, quæ alba, ex marito pariter albo, prolem Æthiopis inſtar nigram ob id ſuſceperat, quod concumbens oculis obverſantem Æthiopis imaginem fortiter & aſſidue animo comprehendiſſet, adulterii ſuſpicione explicuiſſe. vid. Ambr. Paræi *Oper. Lib. 24. cap. 7. fol. 554.* Perſinæ Æthiopiæ reginæ maritum Caſparus Bauhinus *de Hermaphrod.*

Penis niger.

phrod. Lib. I. cap. 11. p. 119. Hydaſpem nominat addens, quod, cum Perſina filiolam albam peperiſſet, inuſitatum Æthiopibus colorem referentem, metuens, ne color hic ipſi adulterii crimen conciliaret, maritum infantis nati conſpectum celaverit, continuo mortuam apud maritum fingens clanculum expoſuerit. Cum femina Ultrajectina ſubito Æthiopis feminæ conſpectu exterrita embryoni ſuo male metueret coloremque tranſiiſſe plane crederet, remedium quæſivit in lotione, & hoc uno corpus ab inauſpicata nigredine vindicari poſſe plane ſibi perſuaſit. Dum ergo totam ſe manibus, qua patent, perlueret, hinc inde intervallorum, quæ in pedum manuumque digitis ſunt, oblita filium peperit integrum quidem & album, ſed tamen illis partibus, quas aqua non attigerat, nigredinis veſtigiis pulchre imbutum. vid. Joh. Nicol. Pechlin. *Obſ. med. Lib. III. Obſ. 15. p. 432.* vid. etiam Joh. Swammerdam. *de Uter. fabric. in Biblioth. anatom. Part. I. f. 499.*

§. 39.

Penis albus in nigro. In alio puello, ex Æthiope & venuſta matre nato, absque dubio nigro virilitatem plane albam & alia mirabilia annotata legimus *M. N. C. Dec. II. An. 4. App. p. 208.* ſcilicet Alexander de Inſul. Monach. inquit: An. 1183. cum Erfurto tenderem Coloniam in Ubiis, vidi in oppidulo quodam lepidum puellum ex Æthiope & venuſta matre natum, in quo quatuor ſingularia notavi, 1) naſum fere cœruleum, 2) lunæ imaginem pectori manifeſte impreſſam, 3) in vertice pilos albos, cum cæteri eſſent atri & criſpuli, 4) addebant alii virilitatem ejus plane albam. Scilicet gravida mater linteamina lota amylo cœruleo (intelligit *blaue Stærcke oder Stübels*) magis magisque cum expurgaret & nitidiora redderet, frater ejus forte ſuperveniens clanculum, immiſſo in patellam amyli plenam digito, oblinit eo naſum ejus. Ex quo terrore nævum iſtum aſperſerat infanti. Somnians aliquando, ac ſi luna magno cum fragore cœlo ſuper pectus ejus delapſa, valde perterrita, ſomniumque iſtud ſemper ruminans

minans & referens, & alteram inufferat notam. Ob terrorem igitur, ex hoc aliisque turbulentis fomniis fæpe conceptum, capillos fubinde fricabat, interdum candore eorum quafi delectata, coram fpeculo crebrius intuebatur, donec tertium infanti imprimeretur fignum. De quarto judicent alii, non ego. Quibus Alexandri verbis annectit Chriftiauus Francifcus Paullini: quam mirabilis phantafiæ vis, quam omnes, quotquot fumus & erimus, curiofi nunquam digne vel commendabimus vel explicabimus.

§. 40.

Ruftici cujusdam filius crines varios a primis incunabulis in capite alebat, una parte nigros, albos altera capitis parte. Matris id culpa eveniffe confeffione ejusdem credebatur. Fatebatur quippe illa, cum uterum gereret, facculum carbonum una capitis parte excepiffe fe, & exinde frequenti hujus rei imaginatione vexatam, tefte Thoma Bartholino *Act. Hafn. Vol. II. Obf. 1. p. 1 feq.* Guftavus Cafimirus Gahrliep filiam habuit ruffo crine natam idque occafione vifi a matre ruffæ e carpento inopinato profpectantis puellæ capillitio, cum ædem facram quatriduo forte ante partum adiret. vid. *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obf. 56. p. 90.* De capillis nigris & crifpis ita fcribit Levinus Lemnius *de Complexion. Lib. I. cap. 7. p. m. 46.* inter Belgas maritimos plurimi funt nigro crifpantique capillo ac cute fufca, præfertim qui æftivis menfibus folis ardorem perferunt, ac laboribus fubeundis funt affueti; quanquam hæc corporum varietas in multas caufas referri poffit, nempe vel regionis naturam, vel alimentorum vires ac facultatem, vel denique in mulieris latentes tacitasque imaginationes, quarum vis tanta eft, tamque efficax, ut quæ fub ipfo conceptus momento animo mentique obverfantur, in fœtum elaborentur. Quum enim is fexus lafcivus fit ac ludibundus, atque oculos in obvia quæque continenter defigat, fit ut naturalis facultas, quæ operi formando perficiendoque infiftit, eo cogitationes mentisque conceptus dirigat atque afcititiam formam infanti inducat,

Capilli varii: *ruffi.* *cani.*

a parentum natura ac conditione prorsus alienam. Sic observatum est nostra & avorum memoria, quum imperator Carolus ejus nominis Quintus, ex Hispaniis in Belgium instructissima classe esset delatus, ac numerosa clientela, amploque procerum ac stipatorum apparatu has oras implevisset, mulieres, quæ passim gestabant uterum, ex crebro Hispanorum contuitu, exactis novem mensibus decursoque anni dodrante, infantes edidisse superciliis capillisque nigris ac crispis, tum colore illi nationi undique assimili; non quidem triobolares ac meritorias, quas genti fervidæ ac salaci se subjecisse credi par est, sed spectatæ probitatis atque incorruptæ pudicitiæ matronas hujusmodi affectus in se suosque concepisse. Simili ratione, quum Belgis imperaret Maximilianus Cæsar ex Pannoniis, hoc est, Austriaca gente oriundus, feminæ ob Germanorum consuetudinem ac conspectum, flavis rutilisque crinibus infantes ediderunt, ac Germanis prorsus affines.

Observatio. Civis cujusdam Dresdensis machæropœi sive ensium confectoris mater paupercula, at tineæ capitis mundificatione panem quærens, tempore quodam circa talem curationem occupata simulque gravida, ob campanæ ad templum convocantis auditum sonitum nimis festinat manusque pinguedine ursina, qua pro hoc scopo uti solebat, adhuc madidas capitis sui capillis componendis atque ornandis ex improviso admovet, hincque non solum sibi, sed filio quoque tunc temporis adhuc in utero latenti, canitiem contrahit. Imo duo quoque filii, postero tempore ab ipsa nati, pariter primis statim annis canos alere incipiebant, quorum alter, scilicet supra nominatus, hæc mihi de se suisque fratribus referebat.

§. 41.

Cornua. Anno 1573. in India orientali, in pago S. Laurenzii, infans duo magna cornua in capite gerens, natus est, uti refert Eberhardus Gockelius *Gallicin. med. pract. Consil. Cent. I. Consf. 39. p. 150.* Alias feminas legimus filios cornutos peperisse, quod Actæonis fabulam

lam in congreſſibus veneris eſſent coutemplatæ, ſecundum Caſp. Bauhin. *de Hermaphrodit. Natur. Lib. I. cap. 11. p. 120.*

§. 42.

Rerum abſurdarum monſtroſarumque aſpectum gravidis cavendum docet Marcus Gerbezius *M. N. C. Dec. III. An. 1. Obſ. 75. p. 113.* ſequenti obſervatione: Anno 1692. Labaci mercatoris cujusdam uxor, eo quod utero gerens bacchanalium tempore larvatos forte nimis curioſe contemplata fuerit, imo ipſa cum eis converſata ſit, poſt aliquot tandem menſes peperit filiolam, univerſa, præterquam modico frontis & menti ſpaciolo, facie adeo rubicundam, ut minio tinctam crederes. Quamvis id alii alterius cujuspiam feminæ media facie taliter coloratæ atque a dicta matre geſtationis tempore aliquoties in platea cum terrore ſingulari caſu conſpectæ fixiori aſpectui adſcribendum potius eſſe exiſtiment. ***Facies rubicunda.***

§. 43.

De barba ex ſetis porcinis obſervationem ſequentibus verbis recenſet Chriſtianus Franciſcus Paullini *Zeitverk. Luſt p. 42 ſeq. Mein lieber Freund* Euſebius Hieronymus *Fellmann hat im Biſchoffthum Trident einen Bauer geſehen, deſſen Bart lauter Schweins-Borſten waren, drum er ihn ſehr offte abnehmen ließ. In der Woche, wie ſeine Mutter mit ihm nieder kam, glitt ſie ohngefehr im Hoff aus und fiel taumelnd gerade auf eine vorbey lauffende Sau, die ſie mit der lincken Hand beym Schwantze, mit der rechten aber oben am Rücken ergriff, und ſo lange ſich an den Borſten anhielt, bis man ſie wieder aufrichtete. Wie ſie nun in dieſer Arbeit von der aus dem Koth kommenden Saue beſudelt worden, hat ſie ohne Zweifel dieſen Macul dem Sohn angeklecket.* ***Barba.***

§. 44.

In conterminis Piſæ mulierem puellam edidiſſe pilis camelorum ſimilibus refertam, quia imago B. Johannis ante oculos ei perpetuo obverſabatur, recenſet Andreas Laurentius *Hiſtor. anatom. Lib. VIII. Qu. 14. fol. m. 302.* Et juxta verba Ambroſii Paræi *Op.* ***puella piloſa.***

Lib. XXIV. cap. 7. fol. 554. teſtatur Damaſcenus, viſam ſibi puellam urſi inſtar villoſam, quæ non aliunde eam deformitatem contraxiſſet, quam ex eo, quod mater in ipſo excepti & concepti ſeminis articulo, in D. Johannis camelina, ut ſolet, pelle tecti imaginem, ex lecti oppoſitis fulcris pendentem, intuita eſſet.

§. 45.

Tumor frontis: Puella ſemeſtris erat in fronte deformata tumore valde rubente ac doloris experte, quem in utero adhuc deliteſcens contraxerat. Mater ægrotulæ, dum utero gerebat, vulnus in fronte accepit, ex quo multum ſanguinis profluebat & quod dolorem ſatis magnum inferebat; quare mater infortunii ſui certior fieri volens adiit ſpeculum & ſic non parum perterrebatur, vid. Joh. Muys *Prax. med. Chir. ration. Dec. III. Obſ. 1. p. m. 103.*

§. 46.

in lumbis. Paupercula quædam ſeptimo menſe prægnans cecidit ſupina in lumbos, ſed ſine evidenti cutis noxa. At infans in lucem editus habuit inſignem tumorem in lumbis, quo adaperto effluxit ipſi quidem frequens aqua, ſed non minus ipſa vita &c. v. Nicol. Tulp. *Obſ. med. Lib. III. cap. 29. p. 240 ſeq.* Uxor mercatoris Dantiſcani Danielis Stuve ab octo menſibus gravida plorantem cum e ſella tolleret puerulum, animadvertit circa anum protuberantiam ad ovi gallinacei magnitudinem; perterrita mater ad rei novæ ſpectaculum, an periculum? medicum Johannem Schmidt illico vocari jubet, pronum interea tenens infantem ſuper genua; accedit ipſe, & procidentiam inteſtini recti eſſe affectum plurimis familiarem puerulis, etiam aſſeverat, qui fotibus & ordinariis remediis integre tolli poſſit, prout etiam brevi inteſtinum reponebatur. Juſto partus tempore puerulum enititur omnia ſanum, niſi quod in lumborum vertebris ad capitis pene magnitudinem ſacculum haberet, cruore refertum, excreſcentiam nimirum carneam cute obductam, in cujus apice ad imperialis magnitudinem livor apparebat, putredinis quaſi alicujus incipientis initium, quo

in

in loco rupta cutis ſponte ſua cruorem reddebat ad integram pene libram, vid. *M. N. C. Dec. I. An. 4. Obſ. 22. p. 24.* v. etiam Joh. Muys *Prax. Chir. Dec. IX. Obſ. 9. p. 390.* Civi Auguſtano filiola nata fuit, quæ præterquam quod incurvis & male conformatis pedibus prædita fuerat, etiam tumorem ſupra os ſacrum in utero materno contraxerat, quo cauterii ope per chirurgum ſexta hebdomade aperto, plurimum aquæ, & plus, quam tumor continere potuerat, effluxerat, tumore hinc una cum viribus decreſcente; illudque ſerum non minima ex parte per ſpinalem medullam a cerebro deſcendiſſe creditum fuit, eo quod caput antea tumidiuſculum, & calvaria poſt mortem, octava a partu ſeptimana inſecutam, paſſim mollis comparuerit. Ipſum vero tumorem os ſacrum, mole magnum & prominens conſtituebat; quod fortior imaginatio materna in eam monſtroſam magnitudinem adauxerat, excitata a viſo ſæpe puero mendicante, qui claudus & corpore incurvo præditus per plateas urbis, pro eleemoſyna colligenda circumgeſtabatur, referente Luca Schrœckio *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 115. Schol. p. 275.*

§. 47.

Matrona quædam honeſta Bernenſis Helvetica die decimo ſeptimo anni 1689. formoſum alias enixa eſt puſionem, cum tempore inter ambos oculos ad naſi radicem connato, livido, mobili ac molli radice plana, magnitudinemque juglandis, ni ſuperante, æquante tamen. Hujus puſionis mater cum eſſet gravida, in octavo menſe ex improviſo & cum terrore aliquo obviaſſe hominem quendam vidit, ſtruma colli penſili maxima oneratum: quo viſo mater illam naſi partem fricuit, teſte Chriſtophoro Horchio *M. N. C. Dec. III. An. 3. Obſ. 96. p. 185.* ubi curam tumoris dicti reperies. **inter oculos a viſo ſtruma.**

§. 48.

De tumoribus circa collum ſtrumoſis in Caſp. Theoph. Bierling. *Theſaur. theor. pract. Caſ. 14. p. m. 175.* ſequens obſervatio legitur **in collo.**

tur

tur: Matrona quædam honesta undecim liberorum mater singulari amore pullos gallinaceos complexa est, adeo ut etiam ova gallinarum pullos jamjam exclusura sinu foveret, pipitu delectata sit, & subsultatiunculis, ingluviemque eorum sæpius tetigerit, imprimis gestationis tempore. Quid fit? sex liberi ætatem vegetam consecuti, reliquis fato præmature functis, strumas in gutture singulares instar gallinarum majorem ætatis progressu molem acquirentes cum summa respirandi difficultate aluerunt. *Sie haben gepipt und gepfiffen, wie die jungen Hünergen.* Generosa quædam domina tempore gestationis multoties cum aversatione adspexit servam scrofulis in collo satis deformem. Edidit tandem filiolum, qui in dextra colli parte, maxime vero in sinistra scrofulas in lucem una protulit, harum quæ in sinistra, ubi clamaret infans, aut collum nimis moveret, nimium intumescebant, immo videbantur, & suctionem & pultis deglutitionem impedire, teste Georgio Francisco *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 223. p. 451.*

§. 49.

circa carpum. Nobilissima quædam femina tumorem sublividum, magnitudine nucem juglandem æquiparantem, inter cubitum & carpum dextri brachii monstrabat, cujus color exacte sanguinem repræsentabat extravasatum. Causa istius hæc erat: Mater prædicta adhuc gravida cum rheda veheretur, ob viæ asperitatem ab illa contusa fuit, unde dolorem percepit; antedictum locum fricavit hinc factum, ut filiam natam tuberculo sublivido in brachio signaverit. vid. Casp. Th. Bierling. *l. a. p. 25.*

§. 50.

in nate. De infante, nævo seu tumore in nate a matris phantasia deformato, ibidem *p. 175.* sequens extat casus: Infantis mater paupercula inusitatam intestini recti in bove cum horrore conspicata procidentiam, post semestre gemellos peperit, quorum alter in sinistra nate (alter gemellorum omnium membrorum integritatem & incolumitatem habebat) ad ipsum usque podicem tumorem

gere-

gerebat œdematoſum & ſpongioſum, rotundum, atro-rubrum, pugni magnitudine, indolentem, niſi quando novilunium inſtabat; quem dum chirurgus quidam emollire conaretur, aut diſcutere, abruptus eſt infans.

§. 51.

Imo in viro tumorem in dorſo ſaccum frumento plenum referentem imaginationis vi attribuit Theodorus Kerckringius *Spicileg. anat. Obſ 3. p. 6.* ſcilicet quæſtor quidam, Franciſcus Huyer, coacturus ruſticum ad ea onera ſolvenda, quæ ſubditis erant impoſita; quibus vel par non erat, vel non eſſe ſimulabat, juſſit frumentum e granario ejus efferri; cui executioni dum ille adeſt & præeſt, anicula quædam dorſum ejus terque quaterque feriens, Franciſce, inquit, Franciſce; quid agis? o quid agis, Franciſce? Ille percuſſione, verbisque nonnihil commotus ſenſit eodem die, quo loco anicula eum tetigerat, tuberculum quoddam ſurgere, nucis avellanæ magnitudine, quod intra triduum ad magnitudinem ovi gallinacei excreſcebat; neque hic finis incrementi: tribus id annis geſſerat, cum informis tumor eum in modum auctus erat, ut ſaccum frumento impletum, quem dorſo portaret, referre videretur. *in dorſo.*

§. 52.

Vitrum elatius vino rubello ſemiplenum in fronte cujusdam viri, quoties incaleſcebat, viſebatur. Quod matris vitio adſcribitur, viſum forte ejusmodi poculum avidiſſime deſiderantis, juxta Johannis Valentini Willii relationem in Th. Bartholin. *Act. Hafn. Vol. III. Obſ. 83. p. 152.* *Vitrum in fronte.*

§. 53.

Gravida quædam cum in tenebris domum circumiret, frontem poſti ſic alliſit, ut ipſa quidem præter dolorem & leve tuberculum nihil perſentiſceret, infans autem paulo poſt in lucem erumpens diffiſſa & hiulca, ad pollicis latitudinem, fronte, qua ſagittalis in nares deſcendit, non levem parentibus ſollicitudinem incuteret, a qua non ante liberati ſunt, quam biennio poſt, cum *frons diſciſſa.*

hiatus ille lente coalescere frontique formam redonare cœpit, annotante Johanne Nicolao Pechlino *Obs. med. phys. Lib. III. Obs. 15. p. 429 seq.*

§. 54.

Labia coalita. Anno 1672. in nosodochio Basiliensi femina quædam infantulum peperit, cui labium utrumque firmiter coaluerat, & superius adeo excreverat, ut bilinguem primo intuitu crederent, juxta in utroque existentibus figuris leporinis. Mater rogata culpam terrificæ imaginationi, ex contemplatione hominis pari fissura laborantis & labio superiore prætumido, attribuit, vid. Joh. Jacob. Harder. *Apiar. Obs. 91. p. 340.*

§. 55.

Labia leporina. Rusticus quidam per inflictam a patre matri gravidæ alapam rostro leporino admodum præ aliis erat deformis, siquidem palati seu cæli extremitas aliqua, cum ipsius maxillæ parte (quasi excisa) versus nares sursum flexa iisque adnata erat cum mystace & dentibus aliquot. Hunc intuita ex improviso & exhorrescens gravida quædam post tres septimanas puellam peperit, cætera perfectam, nisi quod simile penitus rostrum ostentaret &c. referente Daniele Ludovici *M. N. C. Dec. I. An. 4 & 5. Obs. 208. p. 294.* Plura exempla labiorum leporinorum ab imaginatione matrum, quæ vel lepores, vel etiam homines hac deformatione laborantes, intente aspexerunt, ortorum hoc loco adducere supersedemus, cum quotidie annotentur, & juxta Levin. Lemn. *de occult. Natur. miracul. Lib. I. cap. 4. p. 16.* nostrates matronæ ex leporis obtutu sæpe infantes edant labello supremo bifido ac bifurcatim dissecto: alias rationes vid. Chr. Fr. Paullin. *Lagograph. Sect. I. cap. 3. p. 113.*

§. 56.

Labium leporinum cum uvula divisa. Puelli cujusdam, qui labio leporino ita deformatus erat, ut simul palatum ad imas usque fauces fissum, & columella duplex, imo potius divisa conspiceretur, meminit Henricus Vollgnadus vid. *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obs. 39. Schol. p. 342.* Quale exemplum

in

in filiolo ſtatuarii Dresdenſis obſervare mihi licuit; cujus tamen deformatio non æque labio leporino æquabat, hinc etiam ab adſtantibus ictus ſeu os lupinum vocabatur, quia labium infantis ſuperius cum maxilla, toto palato ſeu cœlo uvulaque ictu fiſſum quaſi videbatur. Dentes ictui proximi in utroque latere intra quatuor dies incredibiliter & ad perfectam magnitudinem procreſcebant, ut papillas maternas iisdem apprehendere atque hoc modo lac ſugere poſſet, quod primis diebus impoſſibile erat. Poſt tertiam autem ſeptimanam hic infans moriebatur. Hoc malum a me interrogata mater ex alterius pueri quadrimuli, ſibi primo geſtationis tempore ex improviſo obvenientis aſpectu ſe contraxiſſe fatebatur. Item anno 1682. amici mei uxor gemellos, & quidem alterum perfectum, alterum vero eodem modo deformatum pariebat, cujus erroris cauſam mater nullam aliam reddere poterat, niſi quod aliquot porcorum fumo exponendorum mactationi ſive occiſioni & diſſectioni attente adſtitiſſet. Scribit etiam Johannes Sperlingius *de Format. Homin. in uter. cap. 5. p. m 105.* ſe noviſſe feminam, quæ, cum a lanio caput ſuillum ſecuri dividi vidiſſet, filium genuit, cui tota ſuperior palati pars cum maxilla ſuperiore & labio ſuperiore ad nares usque diviſa erat.

Obſervatio.

alia.

§. 57.

Femina quædam Heidelbergenſis gravida, non ita remoto pariendi tempore, ibat obſonatum ad macellum, cumque temporis jam plus ſatis, ut ipſi videbatur, apud lanium, dum carnes pro ea penderentur, axpectando transmiſiſſet, moræ tandem impatiens, fruſtum quoddam arripit, ac perdi jubet: idei ex manibus ille, pro ſua ferocia, magno conatu denuo rapit, & appendens alii adſtanti feminæ vendit: eam rem iniquo illa ferens animo intra ſe ita exæſtuat, ut e naribus cruorem emitteret; quem dum a ſupero labro abſtergit, ſimul, quem maſculum in utero gerebat, abſtergit ſuperius labrum, velut eventus poſtmodum, non ita multis dierum interjectis hebdomadibus, oſtendit. Vixit turpi

Labium ſuperius abſterſum.

hac nota signatus puer integrum annum, quo elapso peste correptus interiit. vid. Joh. Schenck. *Obs. medic. Lib. IV. fol. m. 567.* quo

Loco nasi proboscis suilla. loco etiam aliam observationem, similem fere, refert: Civis Hagenoensis, opificio pellicis, uxor prægnans porcinam appetebat: quare ad macellum se contulit sibique carnes elegit. Intervenit lanii cognata, cui has carnes lanio tradit. Mulier commota macello abiens forte nasum perfricat. Unde factum, ut infantulus suis proboscidem nasi loco retulerit: carnis etiam porcinæ frustum ore continuerit. In Westphalia non ita pridem ex phantasiæ errore lepores cum rostro suillo natos fuisse, refert Christianus Franciscus Paullini *Lagograph. Sect. I. cap. 3. p. 114.*

§. 58.

Piscis. Jacobi Gaffarelli sororis cruri sinistro ex matris appetitu impressus fuit piscis, mira arte efformatus, vid. Jac. Gaffarell. *Curiosit. inaud. Part. II. cap. 5. p. m. 101.* Nævum piscis, quem nonnulli *Rœtel* vocant, similem & punctulis suis subrubris exactissime repræsentantem Carolo Josepho Myllero in puero videre contigit. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 7. Obs. 225. p. 428.* Et Petrus Borellus novit virum, circa regionem cordis figuram piscis maximi, & alium cancri fluviatilis figuram corpori insculptam gerentem; vid. Borell. *Histor. med. phys. Cent. IV. Obs. 74. p. 336.*

§. 59.

Serpens. Femina quædam ex imaginatione matris prægnantis & occursum serpentis exhorrescentis in brachio adeo accurate cum omnibus coloribus depictam serpentem gestavit, ut vel naturaliter ibi latitantem arbitrareris, teste Johanne Daniele Geyero *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 235. p. 459.*

§. 60.

ostreæ &c. Lucas Tozzi exemplum pueri cujusdam Neapolitani refert, annum agentis decimum, cujus brachium sinistrum multis avidtiatum maternarum notis signatum erat, quæ ostreis, spondylisque & dactylis valde erant similia, cujusque metacarpium corpus can-

cri

cri marini digitique chelas referebant; quod piscium genus mater sexto gestationis mense venale viderat, cujusque cupidine correpta sinistrum brachium manumque sæpius, ut ipsa retulit, tetigerat. Idem etiam, quo anni tempore pisces illi pinguescebant, manum brachiumque puellæ intumuisse febremque inde ortam fuisse tradit. vid. Cornel. Stalpart van der Wiel *Obs. rar. Cent. poster. Obs. 35. Schol. p. 377.*

§. 61.

Chelæ cancrinæ loco digitorum.

Vidit Philippus Jacobus Sachsius puellam aliquot mensium hortulani filiam, corpore alias sano & vultu non invenusto præditam: in singulis autem manibus aberant pollices; indices cum medio digito arcte connexi, annulares rursus cum minimis, ut viderentur quasi duæ furcæ. In dextræ manus interstitio istius furcæ protuberantia quædam globosa, qualis non raro cancrorum forcipibus adnasci solet. Pedes omnibus carebant digitis, loco illorum pes in plantæ medio in duas divaricatus furcas, primum latiores, post in acutas cuspides desinentes exactissime referebant forcipes cancrinos. Mater fatebatur, se tempore gestationis in rivo insignem magnitudinem cancrorum avido aspexisse vultu, quin & altero die eundem eo in loco rursus reperisse, & ejusdem potiundi desiderio flagrasse, capere tamen non potuisse. vid. Phil. Jac. Sachs. *Gammarolog. Lib. II. Sect. I. cap. 4. §. 14. p. 597.* Idem etiam *Lib. I. cap. 11. p. 234.* pari ratione ex imaginatione matris, quæ forte cancri forcipe perterrefacta, embryoni digitorum loco chelas succrevisse refert. Similem historiam annotavit etiam Ehrenfridus Hagendorn *Histor. med. phys. Cent. III. Hist. 32. p. 322 seq.* scilicet virgo quædam in oppidulo quodam degens, annos octodecim nata, justæ staturæ neque inelegantis formæ: Hæc simulac in lucem edebatur, manus pedesque exhibuit, cancrinas chelas (*Krebsschæren*) æmulantes, sine pollicibus tum manuum, tum pedum, nisi quod pollicum loco massa quædam carnea videretur, & ipsa mobilis. Alias manus pedesque a nativitate pariter

informes minoresque pro ætatis ratione erant, ex quorum extremitatibus duæ massæ carnosæ, ossiculis tamen suis constantes, protuberabant, chelas cancriformes præsentantes, antrorsum acuminatæ, retrorsum vero versus manus & pedes crassiores. Pedes hinc difficiles faciebant gressus, manus vero ad negotia peragenda expeditiores erant, quandoquidem fila e colo ducere aliaque domestica munia, non ita laboriosa, auxilio earundem sic satis commode obire poterat. Quæsita, unde hoc contraxisset infortunium, hancque impetrasset monstrosam manuum pedumque figuram? respondebat, ex imaginatione matris, utero gerentis, quæ, facta olim in oppidulo aquarum inundatione, cum aquis domum irrepsisse cancros majusculos, quibus a se visis, perterrita nimis inde facta fuit ob inopinam eorundem præsentiam. Utriusque tam puellæ quam virginis icones *l. a.* reperies.

§. 62.

Digiti racemosi. Mulier gravida decerptura ex palmite racemum, ægre tulit, quam patiebatur repulsam, discessitque tantum non mœsta, ac animi se angens, sed quasi desperanti proxima; unde factum, ut conformatrix uteri vis irritata effinxerit embryonis digitos præter naturæ ordinem, non tam ex articulis, quam ex acinis uvisque a tereti pediculo pendentibus, plane ad instar illius racemi, quem ipsi denegaverat hortulanus, juxta Nicol. Tulp. *Observat. medic. Lib. IV. cap. 64. p. 389.*

§. 63.

Digiti coaliti. Nobilissimi domini a Ketschau, serenissimi ducis Holsatiæ præfecti aulici, uxor anno 1674. mense Januario filiam peperit, cui in ambabus manibus digiti, minimus nimirum, auricularis & medius adnati erant. Amasiæ manus per jocum fortiter premere ipsi moris fuit: Gravidationis igitur tempore aliquam tam fortiter illius manus compressit, ut præ dolore clamorem edere coacta fuerit. vid. Casp. Theoph. Bierling. *Thesaur. theor. pract. Obs. 14. Schol. §. 5. p. 181.*

§. 64. Fe-

§. 64.

Feminæ cuidam gravidæ, quæ peste cum bubonibus utriusque inguinis laborabat, a chirurgo ad extrahendum virus pro more ranæ imponebantur, postmodum autem dicta femina puellam, cujus minor digitus dextræ ranam repræsentabat, enitebatur, uti refert Philipp. Salmuth. *Obs. med. Cent. I. Obs. 95. p. 57.* ***Digiti raniformes.***

§. 65.

Femina quædam aliquot annos conjugii fructum & effectum percipiens, de convivio quodam splendidissimo, binis miliaribus distante, ac reliquis ferculis laudabilissimis in abundantium rerum, & limaces apponendas fore, certior facta eo pruritu & appetitu vix non explicabili esum limacum phantasiæ impressit, ut hunc unicum cibum constanter tum temporis desideraret. At cum hoc ipsum desiderium occultaverat, & alibi locorum hujusmodi cibus non ad manus erat, filium debito tempore peperit, cujus membri glandem formosissima limacis figura quoad omnia condecoravit: & hæc ob loci ac figuræ raritatem, juxta observationem Johannis Adami Lospichleri *Ephemer. Academ. Nat. Cur. Cent. I & II. Obs. 150. p. 313 seq.* ***Limax.***

§. 66.

Filiola quædam in humero dextro, axillam versus, carunculam rubicundam, cristatam a nativitate gestabat, ob visum ex improviso a matre prægnante gallum Indicum, quem dono acceperat. vid. Ehrenfr. Hagend. *Histor. med. phys. Cent. III. Hist. 54. p. 353.* Casparus Theophilus Bierlingius feminam quandam cognovit, quæ cum pavore & tremore gallinas jugulabat. Hæc cum aliquando, dum gravida, ob ancillæ absentiam, gallum, quem crista tenebat, interficere cogeretur, aversis oculis ipsi gulam truncavit, & rejecto gallo abiit; digitis vero auriculam sinistram tetigit; postmodum vero enixa est filiolum, qui loco auriculæ cristam galli cum apicibus & interstitiis habuit. vid. Casp. Th. Bierling. *l. a.* ***Crista galli.***

pag.

pag. 24 seq. Afferebatur etiam Johanni Valentino Willio anno 1649. infans, supra cujus utrumque oculum perque totam frontem infinitæ extuberantiæ molles, rubræ, cœruleæ, albæ, fuſcæ, variis denique variegatæ coloribus, non ſecus ac ſi galli Africani collum & caput fronti accreviſſet, extendebatur, procedente ſuper utrumque oculum criſta roſtrata galli Africani longiſſima; ſimilis excreſcentia, ſed aliquanto depreſſior, genas deformaverat. Cauſa tantæ deformitatis erat ſimilis facies aurigæ, quam forte gravida viderat mater. vid. Thom Bartholin. *Act. Hafn. Vol. III. Obſ. 83. p. 153.* Baſileæ vidit Caſparus Bauhinus puellam paucis diebus vitalem, ob productionem in dorſo carnoſam, collo gallipavonis Indici ſimilem, pertuſam, ſanguine manantem, ob terrorem propter improviſum ſupra ipſius gravidæ dorſum gallopavonis ſaltum. vid. Caſp. Bauhin. *de Hermaphrod. Lib. I. cap. 12. pag. 129.* Et Matthæus Gothofredus Purmannus, *im Chirurgiſch. Lorbeer-Krantz Part. I. cap. 30. p. m. 168.* hanc de galli Africani capite refert obſervationem: *Eine vornehme Frauens-Perſon zur Frauſtadt in Polen gieng im Junio anno 1664. im fünfften Monat mit einem Knæblein ſchwanger; Des Morgens früh, als ſie in die Kirche gehen und nun zu der Stuben-Thüre heraus treten wolte, hauet die Magd in der Küchen, ſo nicht weit darvon, einem Puter- oder Calecutiſchen Hahne den Kopff dergeſtalt geſchwind ab, daß gemeldter Kopff der Frauen vor die Füſſe geſprungen. Die Frau über dieſen unverhofften Vorfall entſetzet und verændert ſich, und greifft in derſelben Zeit an die Stirne über das lincke Auge, gehet, nachdem ſie ſich erhohlet, ohne Furcht in die Kirche. Weil ſie aber in denen noch übrigen Monaten offt und vielfæltig daran gedacht, als hat ſie auch zu rechter Geburts-Zeit ein ſonſt wohlgebildetes Sœhnlein mit einem Stücklein angehengten Fleiſche über der Stirne, gleich dem abgehauenen Kopffe zur Welt gebracht; Welches ob es ſchon nicht gar zu groß, dennoch ſo natürlich anzuſehen war, daß es kein Mahler und Bildhauer beſſer formiren und abbilden kœnnen. Was aber das verwunderlichſte war, ſo nahm dieſes Stücklein Fleiſch im Frühling allezeit zu, gleich-*

gleichte denen Farben derer Türckischen Hüner-Kœpffe, und setzte sich endlich gegen den Herbst wiederum &c.

§. 67.

Femina quædam Pragensis puellum genuit præputio fere inciso & inverso, propter cogitationem vehementiorem, qua hospitem quendam peregrinum, tribus tantum a partu septimanis, observaverat recitantem & exacte describentem Judaicam circumcisionem, cui, tanquam rei singulari, matutinis horis interfuerat, testante Marcello Donato *de Medic. Histor. mirab. Lib. VII. cap. 3. p. 667.* vid. etiam Gregor. Horst. *Oper. Tom. II. Lib. II. Obs. 3. fol. 523.* *Præputium incisum.*

§. 68.

Cum artificis cujusdam uxor filium dilectum admodum hydrocele laborantem herniotomo subjecisset, de hac re valde sollicita & contristata, tumque insuper gravida filiolum deinde enixa fuit, qui scrotum testiculis omnino vacuum habebat. An autem illi in corpore latuerint, quod facile fieri potuisset, anatomia quidem in puerulo, paulo post mortuo, docere potuisset, ast parentibus ab eadem abhorrentibus, sicque testiculis nullo modo detectis, hunc defectum cum ipsa matre fatente imaginationi fortiori adscripsit Vitus Riedlinus, fil. *Obs. med. Obs. 78. p. 182.* *Scrotum vacuum.*

§. 69.

Ridiculum est, quod prope Lipsiam non ita diu contigisse refert Petrus Müllerus *Disput. de Jure Prægnant. Cap. 2. §. 13. p. 16.* Rusticus scilicet quidam juvenculam suæ conditionis duxerat, quæ in primo coitu, ob nimiam τȢ γυναικείȢ in modum erinacei aculeati asperitatem, novellum maritum ad sanguinem usque læserat, quod hic indigne ferens dissolutionem matrimonii in consistorio petiit. Illam autem notam mater impresserat; cum per campum ambulanti inopinato erinaceus offerretur, ad cujus insolitum aspectum manum cunno admoverat. *Erinaceus.*

§. 70.

Mus. Feminam quandam in hypogaſtrio nævum vel maculam muri domeſtico aſſimilem geſſiſſe, ex fide dignorum relatione reminiſcitur Johannes Helwigius *Obſ. 35. Schol. p. 126.* Et Johannes Valentinus Willius amicum novit in Francia orientali, cujus in cubito perfectus mus cum pedibus & cauda exprimitur, plurimis pilis nigricantibus breviſſimis horridus, quod vitium a terrore matris derivat. vid. Thom. Bartholin. *Act. Hafn. Vol. III. Obſ. 83. p. 152.* Novit etiam Georgius Hieronymus Velſchius quendam, cui in gena muris piloſi effigies faciem fœdabat, qui cum lautiſſima ſemper fortuna uſus eſſet, hanc turpitudinem jam olim magno redimiſſet. vid. *Miſcellan. Natur. Curioſor. Dec. I. An. 3. Obſ. 38. p. 61.* Thorunii vixit vir quidam conſultiſſimus, cui uteri materni clauſtris adhuc incluſo imaginatio materna ad dextra tempora impreſſerat pellis murini ſignum piloſum, quia mater gravida, cum ei forte fortuna obvius factus eſſet muſculus, ex terrore manum dextram dextris impoſuerat temporibus, teſte Georgio Segero *l. c. Obſ. 197. p. 371 ſeq.* Turpitudine iſtius notæ commotus dictus vir aqua regia locum affectum ſubtiliſſime inunxit, unde primum pili, mox & cuticula ſeceſſit; tandem vero chirurgus tempora eroſa mundavit atque obduxit, apparentibus hinc inde quibusdam cicatricibus. Huc pertinet etiam tumor in medio occipitis juglandem magnitudine æquans, tactu mollis, colore fuſco, & multis pilis obſitus, ſimilibus murium pilis, quem mater terrore contraxerat, teſte Johanne Ledelio *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 158. p. 363. 366.* Nævus, qui ortus erat ex matris terrore, conſpecto mure, murem referebat colore & forma; imo, quod erat valde notabile, odorem ſpirabat, ac mures ſolent, juxta obſervationem Chriſtiani Michaelis Adolphi *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. V & VI. Obſ. 15. p. 29.* Talibus ſtigmatibus etiam duos fœtus, duplici partu editos, feminam quandam improviſo murium conſpectu, cum eſſet gravida, perterrefactam ſignaſſe refert Lucas Schrœckius

ckius *Additament. ad Joh. Helwig. Obs 35. p. 127.* Sequentem observationem recenset Matthæus Gottofredus Purmannus *im Chirurg. Lorbeer-Krantz Part. I. cap. 30. p. m. 169.* his verbis: Anno 1667. *im Monat Augusto gieng zu grossen Glogau eine vornehme Frau im vierten Monat mit einem Tæchterlein schwanger, dieselbe, als sie an einem Morgen früh nach der Kirchen gehen will, bleibet an unserm Hause, woselbsten ich damahls noch in der Lehre war, bey einer Frauen stehen, mit ihr etwas zu reden; In wehrender Zeit ist der andere Junge oben, wo wir schlieffen, und hat eine Maus gefangen, diese schüttelt er aus der Falle, auf die Strassen. Die Maus, weil gedachte Frauen gleich darunter stunden, fællt der schwangern das Gesichte vorbey auf die Schaube, von der sie aber auf die Erde fællt und wieder darvon læufft. Die Frau, weil sie sich ohne dem vor denen Mæusen sehr gefürchtet, entsetzet sich dergestalt darüber, daß man sie in das næchste Haus bringen muß. Weil sie aber in demselbigen Moment an den rechten Backen gegriffen, und nach der Zeit sich diese Sache gar zu sehr eingebildet und zu Sinne gezogen; als hat sie auch bey der herannahenden Geburt ein sonst wohlgestaltes Tæchterlein, mit einem Stücklein Fleisch, gleich einer Maus an dem rechten Backen, auf die Welt gebracht; Und war dasselbe dergestalt einer Maus æhnlich, daß auch, ob es damahls schon noch klein war, nichts (auch die Haare nicht) daran vergessen worden.*

§. 71.

Infanti cuidam, cujus mater sexto ingravidationis mense, ob glirem pectori insilientem, subitaneo terrore concussa fuerat, ab ortu tumor œdematosus lumborum vertebras occuparat, qui subtus velut cauda donabatur linea pilosa, digiti longitudine, aspectu horrida ad nates usque pertingente. vid. Joh. Jacob. Harder. *Apiar. Observ. 91. p. 340 seq.* Murem majorem seu glirem in femore infantis recens nati, a matris terrore observare mihi contigit. Mercatoris scilicet Dresdensis, nomine Kemrichii, uxor ultimis gestationis mensibus gravida, a mure majori, in sinistro pede ad *Glis.* *Observatio.*

femur usque ſub veſtimentis celerrime aſcendente ibidemque ſuper femore nudo, per mariti, in auxilium a clamante uxore vocati, manus compreſſionem enecato, tantum incurrebat terrorem, ut paulo poſt fœtum equidem vivum, eo tamen in loco mure ejusmodi piloſo ſignatum ederet. Cutis ſcilicet non modo erat mutata & piloſa, ſed etiam elevata, ita ut in altera parte cauda longa, in altera caput propenderet; ac ſi mus quidam conquaſſatus ac mortuus ſub cute jaceret. Imo poſt paucos a partu dies tota illa gliris circumferentia, inſtar carnis putridæ cum incipiente fœtore cadaveroſo ſeparationem minabatur, quæ etiam paulo poſt, absque ullo chirurgi adminiculo, ſequebatur, totumque illud carnis fruſtum, muris majoris figuram referens, decidebat, ingenti foramine, ad os femoris penetrante, in infante relicto; qui etiam fœtus admodum debilis poſt duas hebdomadas etiam vivere deſinebat. Imo Iſenaci formoſa & pudica matrona enixa eſt glirem, quod eo accidit; quia ex vicinis aliquis gliri nolam ſuſpenderat, ad cujus ſonitum reliqui fugarentur; is mulieri gravidæ occurrit, quæ ignara rei aſpectu & accurſu gliris ita territa eſt, ut fœtus in utero degeneraret in formam beſtiolæ, uti ex Luthero refert Martinus Weinrichius *de Ort. Monſtr. cap. 17. p. m. 160.*

§. 72.

Oculus vitulinus. Vixit Halæ Saxonum anno 1659. puella duorum annorum, cujus oculus dexter aliorum hominum oculis ſimilis erat, ſiniſter vero oculum vitulinum repræſentabat, neque audiebat, neque videbat, manu dextra ſgulam ſæpius prehendebat. Mater vitulum mactandum ſe nimium aſpexiſſe dicebat. Hanc puellam ſe vidiſſe refert Caſparus Theophilus Bierlingius *Adverſar. Obſ. 19. p. 140.* Oculos vitulinis ſimillimos, errore matris intempeſtive vitulinos, cum prægnans eſſet, conſiderantis, in filia concionatoris obſervavit Chriſtianus Helwigius *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. Obſ. 70. p. 136 ſeq.*

§. 73. Chri-

§. 73.

Chriſtiano Franciſco Paullini bona fide dixit Henricus *Himmel*, eccleſiaſtes Mihlanus, ſe puerum noſſe auribus aſininis natum, & molitoris filium, quod vitium prægnans mater contraxerat. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 4. Append. p. 209.* De infante aures leporinas habente, vid. J. G. Schenck. *Monſtr. Hiſtor. p. 13.*

Aures aſininæ

leporinæ.

§. 74.

Vixit Norimbergæ vir quidam, cujus mater, dum in utero ipſum geſtaret, cum marito aviarium auguſtiſſimi imperatoris Viennæ ingreſſa, laſcivis oculis, uti ſequior iſte ſexus ſolet, cuncta perluſtrans, ex improviſo aquilam præmagnis ungulis præditam conſternata vidit, & ita perterrita fœtui huic impreſſit labem, ut ſtatim a nativitatis hora in utroque pedum pollice ungulæ tales, aſt minores, apparuerint, atque adeo creſcente ætate cum annis creverint, uti Gregorius Hillingius *M. N. C. Dec. II. An. 1. Obſ. 160. p. 385.* delineat. Hoc ſingulare conſiderandum venit, quod vernali tempore dextri pedis ungula, autumnali vero ſiniſtri ungula ſponte ſua deciderint, denuoque de novo ſingulis repullularint annis. Ungulæ duræ erant, cineritii coloris, ad fundum, ubi adhærent pollici, concavæ. Exinde autem & puer & vir nihil incommodi vel doloris, etſi pedes iter egerit, perſenſit, ſed ſemper bono conſtitutus habitu, niſi quod ad melancholiam inclinarit, ad vitæ finem optime valuerit, & amplioribus calceamentis opus habuerit. Patavii ruſticæ puellæ in indice digito unguis averſa parte accreverat. vid. Thom. Bartholin. *Hiſtor. Anat. Cent. II. Hiſt. 44. p. 209.*

Ungues aquilini.

§. 75.

De puero ſingulis annis cutem una & ungues, a matris impreſſione, exuente rariſſimam obſervationem annotavit Johannes Nicolaus Pechlinus *Obſerv. Phyſ. med. Lib. II. Obſ. 42. p. 316.* Puero ſcilicet Italo, Bernardino, cuticula craſſa admodum &

Cutis & ungues decidentes.

ſquamoſa a collo ad manus & pedes usque deſcendebat, variegata admodum & notis violaceo-nigris inuſta; interiora autem manuum pedumque, volæ nimirum & planta, in cætera cutis novitate petroſarum exphyſium copia, uti rayæ clavatæ corium inſterni ſolet, armata erant, non parum ab hoc offenſo manuum pedumque uſu; namque nec firmiter manu comprehendere, nec pedibus incedere poterat. Hanc cutim circa ſingulos autumnos eo tempore, quo natus erat, cruſtulatim & lamellarum reticulatarum inſtar decidere, novamque cum omni apparatu ſubnaſci, & ipſe, & qui aderant, teſtes affirmabant. Color autem cutis vel colubri aquatici aut teſtudinis inverſæ illum exprimere videbatur; & ſane ita erat. Matrem enim conſpectu teſtudinis, dum in littore maris aberrat, territam non coloris tantum, ſed & ingenii aliqua veſtigia concepiſſe, inque puerum, tum embryonem, transmiſiſſe, conſtans erat opinio. Addebat in fidem rei puer, magno ſe teneri aquarum deſiderio, & ſi occaſio ſuppeteret, protinus ad aquas advolare, imo ultra horæ dimidium ſub iis morari poſſe, & in univerſum frigoris ſe tolerantiorem eſſe, quam caloris, ne longe eum a piſculenta natura abfuiſſe credas. Nataverat & hoc, ungues ſive ungulas, promiſſa namque longitudo & ex longitudine nata curvitas beſtiarum iſtis haſce affiniores reddiderat, una cum cute deceſſiſſe, ſuccedentibus ſemper novis. Mirandum autem erat, illam cum matris imaginatione viſusque terriculamento immiſſam notam, tam pertinaciter hæſiſſe, ut cum annis creſcentibus, imo vel primo iſto, obliterari non potuerit, ſed usque regenerata originis ſuæ contumaciam prodiderit.

§. 76.

Nictatio. Fabri cujusdam cultrarii uxor cum gravida hominem perpetuo oculis nictantem attentius per aliquot temporis ſpatium aſpexiſſet, filium peperit, qui a partus tempore quintum annum agens tantam oculorum nictationem perpetuo patiebatur, ut & viſio non parum inde impediretur. Et licet hac de cauſa parentes

tes varia remedia adhibuerint, nil quicquam tamen iisdem effe-ctum fuit. vid. Vit. Riedlin. fil. *Obs. med. Obs. 78. p. 181 seq.*

§. 77.

Femina quædam Amstelodamensis gravidationis tempore ira percita ita commovebatur, ut menstrua ei fluere inciperent, & deinde mensibus singulis redirent, ita ut illa, num vere gravida sit, addubitaret; præcipue cum sub finem gravidationis fluxus hic quindecim continuis diebus perseveraret: eo nondum cessante, parit puellam, cui menses fluere incipiebant ipso nativitatis die, itaque fluxerunt quindecim omnino diebus: deinde suppressi redierunt post mensem exactum denuo, & post alterum iterum, post tertium autem puella epilepsia correpta interiit. vid. Theod. Kerckring. *Spicileg. anatom. Obs. 87. p. 168.* *Menses.*

§. 78.

Gangrænam ex terrore materno embryoni impressam in duobus infantibus observavit Georgius Segerus *M. N. C. Dec. I. An. 4 & 5. Obs. 147. p. 153 seq.* videlicet cum anno 1667. die 18. Julii Thorunii regii commissarii, ita volente serenissimo, templum S. Jacobi, quod in novo oppido est, monialibus traderent, uxor gravida cujusdam viri literati, ibi habitantis, durante occupatione, insigni anxietate & terrore angebatur. Hæc quinto post die enixa est filiolam, cujus dextri pedis digitos omnes ipsamque pedis plantam, & sinistri digitos binos gangræna ita corripuerat, ut vix aliquam scarificationem sentiret. Item, cum anno 1673. die quarto Novembris domus quædam flammam concepisset, & hæc, antequam restingueretur, superiores illius contignationes confestim absumsisset, fabri cujusdam bombardarii uxor gravida, scintillas cum fumo ascendentes pavente animo oculisque suspensis observans, die decimo quarto Decembris puellam peperit, cujus utrumque crus gangræna occupaverat &c. *Gangræna.*

§. 79.

Anno 1665. mense Martio Argentinæ femina quædam femel- *Mammæ.*

lam

lam parturivit monstrosam cum duabus mammillis admodum candidis ex ore pendentibus linguæ adnatis. Venis atque papillis præditæ erant, quarum altera intus versus os vergebat, ac si infans sugere vellet. Magnitudine pugnum æquabant. vid. Casp. Theoph. Bierling. *Adverſ. Obſ. 19. p. 40.* Feminæ etiam meminit

Uber vaccinum. Johannes de Muralto, quæ ex improviso uber vaccinum in horreo quodam suspensum videns, ita valide perculsa fuit, ut fœtus in utero simulachrum ejus rei acceperit, ac puellam in lucem ediderit, ubere vaccino cum tribus papillis ad inguen dextrum præditam. Uber hoc cum infante indies incrementa sumpsit, ac maxime ab eo tempore, quo ipsi catameniorum purgationes fluere cœperunt. Tandem hoc uber post obitum amputatum septuaginta tres libras civiles pependit. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 88. p. 208 ſeq.*

§. 80.

Pedes curvi. Anno 1682. civi Augustano filiola nata fuit, quæ præterquam quod incurvis & male conformatis pedibus prædita fuerat, etiam tumorem supra os sacrum in utero materno contraxerat, teste Luca Schrœckio *Schol. in Obſ. 115. M. N. C. Dec. II. p. 275.* Et femina quædam Leidensis gravida anno 1649. partu jam instante per plateam domum petens, in via defessa præ foribus civis cujusdam,

manus curvæ. cui manus utraque curva erat, in subsellio consedit: interim civis ille januam inferiore parte clausam & superiore apertam accedens, manus curvas exseruit, quas posteaquam gravida ex improviso conspexisset, valde consternata est, ut fere in lipothymiam incideret. Vir ille mulierem adeo consternatam videns eam consolabatur, vitrumque vino Gallico plenum propinabat. Mulier domum regressa casum hunc infelicem marito suo narravit, male se interim habens, dein paucis diebus elapsis, filiolum curvis manibus & pedibus enixa est, secundum observationem Simonis Scholzii *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obſ. 61. p. 118 ſeq.* ubi addit, quod cum anno millesimo sexcentisimo quinquagesimo primo ex Anglia per

Belgi-

Belgium in patriam iter fecerit, puerum iſtum bene valere compertus ſit, ſed manibus & pedibus in eodem ſtatu permanentibus. Filius Guſtavi Caſimiri Gahrliep primogenitus dextra natus eſt luxata & incurva, eo quod octiduum ante uxor carpento vecta mendicum in tranſitu luxatam ejusmodi dextram oſtentantem, vix oculi ictu ſpectaſſet, ab amica ſibi aſſidente mature monita, ut oculos averteret: Quod tamen vitium ſpleniorum ope poſtea correctum manusque in integrum reſtituta fuit. vid. *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obſ. 56. p. 89 ſeq.*

§. 81.

Uxor Angli cujusdam, ſeptimo ingravidationis menſe circa rem culinariam occupata, bombardam explodi cum fragore inſigni audit, perterrita exinde globum clunes ferire exiſtimans manum derepente, averſura quaſi globum, circa inteſtinum rectum protrudit. Nihil mali ex eo tempore ſentiens juſto menſe puerulum parit, foramen circa anum rotundum habentem, quod circa inteſtinum rectum ad digiti longitudinem intra corpus, ut ſtylo immiſſo judicare licebat, extendebatur. Cum nullam initio exinde infans pateretur moleſtiam, opem parentes non petebant; poſt trium autem menſium decurſum ſanioſa per foramen effluebat materia, eaque & copioſa ſatis & acris, quam fletus & inquietudo continua monſtrabat, erodens tandem ſanies illa inteſtinum ipſum, quæ per anum naturæ ordine exire conſuevit materia, per foramen hocce fiſtulam referens, reddebatur, ita ut ſcybala per utrumque foramen ſeſe monſtrarent, ſicque miſere vitam trahens ſex menſibus ſupervixit, donec tandem accedente inflammatione obiret, referente Johanne Schmidio *M. N. C. Dec. I. An. 4. Obſ. 21. p. 24.* *Fiſtula ani.*

§. 82.

Prænobilis quædam femina temperamenti phlegmatico-bilioſi ac corporis obeſi, aliquarum jam prolium mater, noviter impræegnata, eodem, quo ſemper utero gerens correpta fuit capi- *Foramen ani parvum.*

tis dolore gravissimo, repetitim affligitur, nullo tum temporis medicamento remedibili, quam ob rem, præmissis præmittendis, usus fonticulorum proponitur, admittitur unus, & doloris requies sequitur ex hac parte; applicatur & alter, sicque totum caput liberatur; interim tempore debito hora partus instat, & quidem felicissima; parturit etenim feliciter, at infantem feminei sexus, cujus nates invicem tam firmiter cohærebant, & connectebantur, ut debita partium divisio nulla, loco ani consueti vero in plano non nisi foramen parvulum ad instar fonticuli signatum observaretur; puella autem recens nata paucas post horas vitam cum morte commutavit, secundum relationem Johannis Adami Lospichleri, *Ephem. Acad. N. C. Cent. I & II. Obs. 150. p. 313.*

§. 83.

Intestinorum prolapsus seu hernia.

Quandoque etiam ex gravidæ matris phantasia intestina & alia viscera situm naturalem mutant & extra abdomen propendent; talem prolapsum ex matris repentina impressione ex Johannis Georgii Gockelii communicatione refert Johannes Scultetus *Armament. Chirurg. Part. II. Obs. 60. p. 87.* Villica quædam primis gestationis mensibus, messis tempore suburbanis rusticisque operationibus incumbens, & frumenti per agrum hinc inde sparsos manipulos colligens, sub eorundem uno reptantium viperarum acervum subito animadvertit, harumque & figuram & motum umbilicali regioni superimposita manu, ita strenue sibi imaginata est, ut toto quidem, quo utero gerebat tempore, utcunque bene habuerit, circa crepusculum vespertinum filiam quoad reliqua vividam quidem peperit, sed ex radicata illa imaginatione non bene formatam, adeo ut omnia natæ hujus intestina, alias, secundum naturam, in inferiore ventre occultanda, hic præter naturam per relaxatum umbilicum, extra corpus tanquam magno in culeo recondita, solo peritonæo investita, conspicienda se præbuerint &c. Mulier quædam infantem peperit, cujus intestina

extra

extra ventrem ſita erant, quia geſtationis tempore viſum & cogitationes in mactatum conjecerat ſuem, extra cujus ventrem inteſtina profluxerant. vid. Cornel. Stalpart van der Wiel *Obſ. rar. Part. poſt. Obſ. 33. Schol. p. 367.* ubi etiam ex Stephano Blancardo infantis meminit, qui inteſtinis extra abdomen propendentibus natus erat. Fortaſſe etiam ex matris phantaſia fuit omphalocele, cujus Felix Platerus *Obſ. med. Lib. III. p. 759.* de puella tumorem immenſum, in quo inteſtina tenuia deprehendebantur, ex umbilico propendentem ſecum in lucem afferente, meminit. Excreſcentiam carneam inteſtina referentem annotavit Johannes Fridericus Weismannus *Ephemer. Acad. N. C. Cent. VIII. Obſ. 18. p. 279.* Femina ſcilicet cujusdam venatoris, mater quatuor liberorum, per quatuor & ultra menſes jam gravida, videns maritum aprum juniorem globulo plumbeo transfoſſum exenterantem, ſubito expaveſcit, quem terrorem firmius memoriæ impreſſit, cum videret inteſtina ex abdomine exempta in labrum repoſita, & per aliquot dies in culina conſervata, & ita quidem, ut poſt quartum menſem, nonum vero impraegnationis, infantem, excreſcentiam magnam ultra duas libras ponderantem in abdomine habentem ederet, quæ exactiſſime ratione coloris & figuræ inteſtina apri referebat. Uxor vietoris paulo poſtquam porcum mactare vidiſſet, infantulum enixa eſt, cujus infimi ventris partes extra abdomen propendebant, teſte Ludovico Hornicæo. vid. Guilh. Fabric. Hild. *Obſ. Chirurg. Cent. VI. Obſ. 66. fol. 580.* Pragæ anno 1610. puer incerti parentis naſcebatur, cui jecur, inteſtina, ventriculus, lien cum meſenterii maxima parte extra umbilicum nuda propendebant, teſte Marcello Donato *de medic. Hiſtor. mirab. Lib. VII. cap. 3. p. 664 & p. 666.* addit idem, matrem dicti infantis ad quæſtionem, num forte partui tali quandam occaſionem præbuiſſet? cum lacrymis reſpondiſſe, quod tribus menſibus ante partum vitulum mactandum detinere ab agmine militum coacta, eoque protinus aperto, procidentibus illico viſceribus abdominis,

quodammodo commota fuerit. vid. etiam Dan. Sennert. *Pract. med. Lib. IV. Part. II. Sect. IV. cap. 7. p. m. 316.* It. Gregor. Horst. *Oper. Tom. II. Lib. XI. Obs. 3. fol. 523.* Meminit etiam Christophorus Horchius, se vidisse infantem recens natum, & per semihoram viventem, integumentis abdominis ab osse ensiformi ad umbilicum usque apertis, illisque callosis, ita ut ventriculus cum mesenterio, intestinis & hepate, quasi evulsa prolapsa erant extra cavum abdominis, colore sanguinolento & inflammationem præcessam indicante; Mater nimirum in tertio graviditatis mense bovem mactare conspexerat. vid. *M. N. C. Dec. III. An. 3. Obs. 97. p. 189.* Abdominis hiatum viscerumque & intestinorum propendentiam in puella recens nata observavit Godofredus Benjaminus Preussius, vid. *Ephemer. Acad. N. C. Cent. VII & VIII. App. p. 117 & 121 seqq.* ubi addit, puellæ hujus matrem fassam esse, se primis gestationis mensibus forte fortuna lanioni capellam mactanti & exenteranti proxime adstitisse, ac viscerum intestinorumque tractum propendentem ex abdomine sæpius adspexisse, seque capellæ hujus innocentis cædi intime indoluisse; postea que sæpius, re familiari sic exigente, lanionum tabernas visitantem vitulos porcosque exenterare, horumque viscera, ut fieri solet, convoluta & ex abdomine propendula vidisse ac præter spem intentionemque ideam de capella pristinam phantasiæ suæ sive imaginationi suæ altius impressam probe observasse. In pago Carnovies, Cracovia, Poloniæ metropoli, duabus milliaribus dissito, mendicus quidam obtulit se pagi dominæ, a quatuor mensibus & semis gravidæ, quam in sui commiserationem excitaturus, detexit herniam umbilicalem sibi molestam; Domina ad mali magnitudinis conspectum pavore adeo insigni perculsa fuit, ut vix ad se redierit; objecti idea tota nocte subsequente imaginationi obversante, imo sæpius toto graviditatis tempore. At vero subsecutus est maxime lugendus effectus: fœtus enim, quem legitimo tempore peperit, umbilico gestabat tumorem pugni magnitudine, coloris

ad

ad plumbeum vergentis &c. vid. Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gallic. An. 3. mens. Febr. p. 28 seq.* Anno 1644. in Saxonia inferiori ab ancilla editus est puer, cujus ventriculus & intestina extra abdominis, cute externa saltem tecti & clausi, cavitatem propendebant, item cor cum visceribus aliis extra cavitatem thoracis prominebant. Causa miseræ istius conformationis credebatur, quod ancilla ista mactatum vitulum, tempore graviditatis, attente exenterari conspexit. vid. *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 103. p. 166.* Aurifabri Augustani uxor gravida, aliquot jam antea liberorum mater facta, postquam vituli exenterationem in macello non sine horrore contemplata fuisset, filiolam mortuam partu admodum difficili postmodum exclusit, cujus pars dextra abdominis, non procul ab umbilico ad spithamæ longitudinem fere dehiscebat, lateribus divulsionis signum non præbentibus, sed callo quasi obductis, e quo hiatu intestinula propendebant, teste Luca Schrœckio *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obs. 232. p. 342.* Plura ejusmodi exempla ex variis autoribus *in Chylolog. nostr. cap. 8. §. 12. p. 544 seqq.* adduximus. vid. insuper *Ephemerid. Acad. N. C. Cent. VII & VIII. App. p. 118. 121. 124. 128. M. N. C. Dec. II. An. 6. Obs. 126. p. 263.*

§. 84.

Squameum ac veluti phocæ pelle contectum puerum annotavit Cornelius Stalpart van der Wiel *Observ. rar. Cent. post. Obs. 35. p. 374 seq.* Anno scilicet 1683. mense Majo Hagæ puer quidam decem circiter annorum conspiciendus exhibebatur, nomine Bernardus, Bisegliæ, quod est regni Neapolitani ad Hadriæ littora oppidum, natus, cujus patri Petro Antonio Consiglio nomen erat, mater Elizabetha Nastasia vocabatur. Pueri illius manus pedesque toti quanti sqamei erant, brachia autem & crura, atque adeo totum corpus, excepto solo capite, veluti phocæ pelle obducta, contactu dura erant, & scabra. Narrabat matertera, cujus curæ ipse creditus erat, ortam fuisse istam cutis deformitatem, quod mater, cum linteaminum purgandorum causa littus peteret, in flumi-

Puer squamens.

flumine vicino varios squamatos & testaceos vidisset pisces, quorum imaginem tam firmiter cerebro impressisset, ut non ita diu post a marito impraegnata, pisciumque perpetuo memor foetum pepererit, instar piscis squamosum, facie tamen colloque decorum, reliquo autem corpore prorsus nigricantem, & obscuro quodam, scabroque obductum musco, quapropter idem nudus non tantopere frigore, quam quidem alii, infestabatur. Puer ille ingenio, quantum aetas ferebat, subtili & acri, ac, quod mirere, piscium avidus admodum erat, adeo ut post crebriorem carnis esum male se haberet. Ipse etiam Stalpartius cum aliis medicis ex ejus corpore prodeuntem animadvertit, qualem pisces diffundunt, odorem, quem quivis admoto propius naso percipere poterat. Delapsis veteribus novae succedebant illico squamae, quibus avulsis, mox effluebat sanguis. Ibidem loci etiam Stalpartius ipsius pueri delineationem adjecit.

§. 85.

Dentes ovini. Cum uxor concionatoris singulari utero gerentium desiderio, nimis avide minusque caute dilectae ovis os & insitorum dentium structuram rimaretur, fecit ut insontis embryonis dentes similem in modum formarentur, & infanti excluso dentes ovini postea prodirent, quod puero & loquelae ac masticationis difficultatem, tum quoque insignem faciei deformitatem non potuit non afferre, uti ex Conringio allegat Christianus Helwichius *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. Obs. 70. p. 136.* *Observatio.* Similes dentes similemque deformitatem, & absque dubio pariter a matris impressione, ante quadraginta aliquot annos in mercatore quodam Lipsiensi, ob talem naturae errorem vulgo Schaafmaul dicto, observare licebat.

§. 86.

Imago Christi. Anno 1542. Pilsenae Bohemiae oppido puer natus imagine Christi, salvatoris nostri crucifixi, quem beata virgo mater de cruce depositum sinu sustinet, pede altero supra alterum inflexo, & qui, si amoveretur, mox & quidem sponte reductus reponebatur;

tur;

tur; Cui & collum erat reflexum, quare cibus in os difficulter inferi potuit: aliquandiu Viennæ Auftriæ vixit, uti ex Fincelio refert Cafparus Bauhinus *de Hermaphrod. Lib. I. cap. 11 p. 119 feq.*

§. 87.

Spinam bifidam a matris imaginatione annotavit Johannes Muys *Prax. med. Chir. ration. Dec. IX. Obf. 9. p. 390.* Puellam, inquiens, trium dierum invifi, quæ connatum in lumbis geftabat tumorem, pugni magnitudinem adæquantem, in medio carnofum, alias pellucidum inftar veficæ aquam limpidam continentis. Tumor hic indies accrefcebat ac carnofus evadebat etiam illic loci, ubi antea pellucebat. Poftquam per trimeftre fpatium miferam vitam traxiffet, hæc ægrotula, motibus epilepticis correpta, tandem naturæ debitum perfolvit. Tumor poft apertionem totus carnofus erat, fpina autem dorfi fubjecta in medio adeo divifa apparebat, ut fiffuræ ovum columbinum potuiffet imponi. Caufam hujus fpinæ bifidæ ac tumoris lumbaris hanc reddit dictus autor, matrem prægnantem fuper dorfum in terram prolapfam effe ac poftea fæpius inter ambulandum manum dorfo læfo impofuiffe, ut ita dolorem aliquatenus demulceat, atque hoc pacto forfan fpiritus animales impetuofe in fpinam dorfalem infantis provolarunt illamque molliufculam ac teneram adhuc diffiderunt. Simile tumoris rapiformis & fpinæ bifidæ exemplum refert Nicolaus Tulpius *Obf. med. Lib. III. cap. 30. p. 242.* & quidem ob rapam prægnanti matri improvide denegatam. Cujus repulfæ ergo lumbos fuos ubi percuffit mulier animi impotens, læfit tantopere tenellum fœtus fui corpufculum, ut inde in lumbis enata fit ipfi infignis rapa. Sub quo tumore in defuncto cadavere fpinæ medulla plane lacera apparebat. Et *cap. 29. p. 240.* idem autor meminit pauperculæ, feptimo menfe prægnantis, quæ fupina in lumbos cecidit, fed fine evidenti cutis noxa. At infans in lucem editus habuit infignem tumorem in lumbis, quo adaperto effluxit ipfi quidem frequens aqua, fed non minus ipfa vita. Qua fublata, dictus

Spina dorfi bifida.

ctus Tulpius vidit spinæ vertebras, ut laceras, sic late a se invicem disparatas, & nervos spinalis medullæ tam perplexo errore per tumores dispersos, ut vix ullibi posuisses scalpellum, sine manifesto vitæ periculo. Ibidem etiam Tulpius admonet chirurgos, ne tales tumores improvide aperiant, hominesque occidant.

§. 88.

Hydrocephalus. Hydrocephalum ex matris imaginatione ortum annotavit Guilelmus Fabricius Hildanus *Obs. chir. Cent. V. Obs. 3. Oper. fol. 386.* Mater scilicet illius infantis, cum adhuc puella undecim aut duodecim circiter annorum ætatis esset, ob intempestivam curiositatem continuo circa infantulum hydrocephalicum versabatur ejusque caput tractabat, post annos aliquot viro cum nupsisset, infantem hydrocephalo laborantem enixa, sæpissime & quidem toto gestationis tempore, monstrosum illud caput continuo fere, sibi ante oculos obversatum fuisse Fabricio fatebatur. vid. etiam Greg. Horst. *Oper. Tom. II. Lib. IV. Obs. 53. fol. 251.*

§. 89.

ab ira tremor. Bernæ anno 1617. vivebat matrona quædam honesta, quæ ante annos decem, cum utero gestaret, ac quodam die cum alia quadam muliere in arenam descendisset, strenueque inter se linguis concertassent, ac prægnans ita supra modum commota esset, puellam postea peperit, quæ etiam dicto anno adhuc vivebat. Hæc animum quidem habebat heroicum, sed pedes manusq; contractæ erant, totumque corpus veluti in continuo motu, ita ut quasi saltando totoque corpore tremendo ut solent irati, incederet & domestica negotia perficeret, teste eodem Fabricio, Hild. *Epistol. Cent. I. Epist. 44. Oper. fol. 991.*

§. 90.

Pili. Vinitoris Stutgardiensis uxori gravidæ, statura justa præditæ, carnosæ & robustæ cæteraque sanissimæ tribus septimanis ante statum partus terminum vicinus quidam ex petulantia felem masculine-

scu-

ſculum circa collum impoſuit, qui aliquandiu partibus vicinis adhæſit. Anno 1682. d.22.Maji enixa eſt puellum vividum & ſatis robuſtum, habentem tumorem in nucha ſimilem ſcroto humano, in apice bifidum, baſi lata partim nuchæ, partim extremo occipiti adnatum, pilis fuſcis tectum, ejusdem ſcilicet coloris, quo felis mas impoſitus cervici fuit, &c. juxta Salomon. Reiſelium *M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 115. p. 272 ſeq.* quo loco etiam allegatus autor aliud exemplum periculoſæ imaginationis & terroris in gravidis addit: Relatum ſcilicet eſt Antwerpia de die 17. Septembr. 1682. in novellis, mulierem nobilis familiæ gravidam ex felis circa collum applicatione territam peperiſſe fœtum monſtroſum, cujus caput & humeri, quoad cutem, pilos & barbam felinis ſimiles fuerint, reliquæ partes humanæ ſimilem tumorem in medio occipitis magnitudine juglandis, tactu mollem, colore fuſcum, multisque pilis, murium ſimilibus, obſitum in infante maſculo annotavit Johannes Lechelius, *l. a. Obſ. 58. p. 363. 366.* Carolo IV. imperante mulier Johannis Baptiſtæ effigiem ſæpius contemplata hirſutum peperit filium, referente Johanne Jonſtono *Tavmatograph. Claſſ. X. cap. 7. Art. 2. p. 488.* In conterminis Piſæ mulierem puellam edidiſſe pilis camelorum ſimilibus refertam, quia imago B. Johannis ante oculos ei perpetuo obverſabatur, uti recenſet Andreas Laurentius *Hiſtor. anatom. Lib. VIII. Qu. 14. fol. m. 302.* vel juxta verba Ambroſii Paræi *Oper. Lib. XXIV. cap. 7. fol. 554.* teſtatur Damaſcenus, viſam ſibi puellam urſi inſtar villoſam, quæ non aliunde eam deformitatem contraxiſſet, quam ex eo quod mater in ipſo excepti & concepti ſeminis articulo, in D. Johannis camelina, ut ſolet, pelle tecti imaginem ex lecti oppoſitis fulcris pendentem, intuita eſſet, vid. etiam Simon. Majol. *Dier. Canicular. Colloq. III. fol. m. 42.* De pilis urſinis in puero a matris phantaſia ſequentem obſervationem refert Thomas Bartholinus *Cent. V. Hiſt. 24. p. 41.* Bergis Norwegorum, inquiens, apud Petrum Hiermind 1657. famulabatur puer, cujus pili prorſus urſinos pilos referebant &

infantes villoſi.

colore & figuræ similitudine monstrosos pilos a matre contraxit, quæ gravida, quum sacræ synaxi interesset, attentis nimium oculis novam ursi pellem contemplabatur, quæ nuper pro more loci ad aram strata fuerat. Adolevit jam ad justam hominis magnitudinem, sed barba caret, quæ qualis sit futura, tempus docebit. Et Martini IV. pontificis necessaria puerum instar ursi villosum Romæ peperit, quod eo tempore, quo conceperat & gesserat uterum, frequenter ursorum imagines, quæ Ursinorum insignia sunt, oculis ac mente volvisset, uti ex Casparo Schotto refert Georgius Fridericus Rallius *de Generat. Animal. Sect. V. §. 22. p. 226.* Philippus Camerarius hanc historiam *Horar. subcisiv. Cent. I. cap. 54. p. 239.* ita recenset: Monstrum crinibus & unguibus urso simile, Nicolao III. Pontifici Romano, concubinam suam peperisse tradit Johannes Balæus, in ipsius actis, & citat Johannem Noviomagum in illustrationibus Bedæ: Hanc concubinam Martinum IV. primo sui pontificatus anno ad se recepisse & ne similis illi casus accideret, cum prole ursos omnes in palatio per Ursinæ factionis pontifices olim depictos, præcepisse auferri & deleri, (non ignorabat enim, quod formæ in ipsa venere, a feminis conceptæ, in productis infantibus expressæ non raro maneant) tradit idem autor ex historicis. Anno 1655 filiola publicis nundinis se spectandam exhibuit, quæ toto corpore, mento imprimis, hirci instar pilosa. Referebat is, qui eam circumducebat, matrem ejus gravidam impetus varios sustinuisse ab hirco quodam illatos, quocumque modo removere hostem hunc laborabat, nihil efficere valuerat, juxta Job. a Meekren *Obs. med. Chir. posthum. cap. 1. p. 353.*

§. 91.

Ronchus caninus. Notatu quoque digna est observatio Johannis Georgii Sommeri *M. N. C. Dec. II. An. 1. Obs. 40. p. m. 113 seq.* communicata, nimirum nobilissima quædam matrona prægnans filiolam cum canicula in mensam locaverat, mater mensæ assidens videt filiolam durius vellicare aures caniculæ lusus gratia secum jacentis: ecce cani-

canicula cum inimico faucium strepitu in filiolæ faciem involat ejusque nasum dentibus petit. Hoc nobilissima mater perterrita paulo post, justo quidem tempore, sed laboriose enitebatur filium, qui simulac in lucem editus esset, ex faucibus ronchum sonorum per triginta sex horas edebat, qui roncho canis in hostem involaturi non erat absimilis. Cumque hic ronchus usu medicamentorum aut parum levaretur, aut paulo post rediret, mulieres dictæ caniculæ aures & caudam per os recens nati infantis stringebant, quo facto ronchus quidem disparuit, sed epilepsia pertinax subsecuta, quæ per Dei gratiam medicis auxiliis sublata est. Item molitoris cujusdam uxor tempore gestationis uteri horrendo suis grunnitu perterrita stato quidem tempore peperit filium, strepitum huic grunnitui similem gutture edentem. Plebejæ mulieres insolito hoc in casu, quid agendum, anxie quæritant, tandem a vicinis edoctæ in fimeto corruptas quasdam setarum suillarum reliquias ab illa sue (carne ejus nulla amplius superstite) infanti per os strinxerunt, quo facto strepitus ille crassus desiit & infans postea in robustum juvenem adolevit. v. *ibid. p.* 114. Grunnitum suillum in infante sex mensium, cujus mater gravida saginandis porcis operam dederat, ante paucum temporis spatium observare mihi contigit.

Grunnitus suillus.

Observatio.

§. 92.

Rarissimæ observationis est, quod ex communicatione Johannis Franci refert Rosinus Lentilius *Miscell. med. pract. Part. & I I. p.* 370. sequentibus verbis: Vidi puerum octo circiter annorum, feminæ mendicæ filium, ex cujus ventriculo, tempore præsertim pluvioso, vox ranarum audiebatur, ac si multæ ranæ coaxarent. Inquirenti mihi, unde hoc veniret? mater responsum dedit: desideravi tempore graviditatis & opipare vixissem, modo talismodi animalcula habere potuissem, audivi quidem coaxationes eorum, sed carnis non particeps esse potui; hinc desiderium adhuc est in ventriculo filii mei.

Coaxatus ranarum.

§. 93.

Uvula duplex. Interdum columella seu uvula duplex deprehenditur. Puer enim octennis ad Johannem Muys veniens conquerebatur, quod ultimas verborum syllabas difficulter pronunciaret. Inspicit hic linguam & penitus loquelæ depravatæ originem investigans invenit duas uvulas ex faucibus dependentes, quæ, dum puer os aperiebat, a se invicem separabantur, alias satis conjunctæ; unde mox conjecit aerem ex pulmone propulsum ac per angustias utriusque uvulæ intermedias progredientem loquelæ vitium afferre, sed immedicabile. vid. Joh. Muys *Prax. med. chir. rational. Decad. 8. Obs. 9. p. m. 326.* Quæ columellæ duplicitas seu abundantia absque dubio a matris impressione dependet, uti ex sequentibus exemplis patet. Duplicem enim uvulam a matris imaginatione observavit Johannes Bohnius, in honesta quadam femina Lipsiensi, quæ cum gravida speculum ore aperto aliquando adiisset, ut uvulam sibi luxatam conspiceret, puellam postmodum edebat duplici uvula præditam: uti dictus Bohnius in collegio Pathologico referebat. Absque dubio etiam alia duplicis uvulæ exempla a matrum phantasia dependent; Andegavi enim hominem triginta annorum, qui duplicem habuit uvulam, legitimo in loco pendentem, se vidisse scribit Jacob. Rolandus *Aglossotomograph. cap. 2. in M. N. C. Dec. I. An. 3. p. 568.* Bis quoque Lucæ Schrœckio uvulam geminam observare licuit, uti ipse testatur *M. N. C. An. 6 & 7. Obs. 228. p. 337.* & quidem prima vice dum juvenis viginti quatuor annorum ipsius curæ subjectus singularem in columella naturæ lusum exhibendo, duplicem eam concessisse ostenderet, non quidem immediate palato adnatam, sed ex carnosa aliqua rotunda excrescentia, palato juncta, tanquam e basi quadam propendentem, cæterum naturali plane situ locatam, ac figura & magnitudine justa præditam. Alterum exemplum ancilla viginti duorum annorum præbuit, cujus palatum duæ pariter uvulæ unitæ occupabant, quoad figuram nihil insoliti ostendentes magnitudine saltem naturalem illam haud

æquan-

æquantes. Duplicem etiam columellam se in puello vidisse, scribit Henricus Vollgnadus *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obs. 239. Schol. p. 342.* quæ tamen potius fuit divisa. In orphanotrophio Dresdensi ante viginti annos puer alebatur quindecim annorum, nomine *Færster*, qui etiam a matris impressione in loco consueto binas monstrabat uvulas, quæ circa radicem unitæ videbantur. *Observatio.*

§. 94.

Econtra vero alii columellæ absentiam seu defectum a nativitate annotarunt, e. g. in puella quadam Gorlicensi, quæ nihil incommodi inde passa est, uti de patruelis sui Johannis Hagendornii observatione recenset Ehrenfried Hagendorn *M. N. C. Dec. I. An. 2. Obs. 239. p. 341 seq.* item *Histor. phys. medic. Cent. I. Obs. 68. p. 102.* De filio, qui columella & tonsillis destituebatur, unde & lac, quod sugebat, per nares statim reddebat, ideoque vigesimum primum saltem ætatis diem attingebat, vid. Phil. Salmuth. *Obs. med. Cent. III. Obs. 6. p. 115.* Bina exempla infantem post nativitatem uvulæ defectu laborantium, observavit Georgius Wolffgangus Wedelius *M. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 5. p. 12.* Idem Wedelius etiam *Tr. de Morb. Infant. cap. 4. p. 12.* uvulæ defectum vidisse ait, quod mater pisciculis vivis deglutiendis addicta ore aliquando piscis aperto inspectoque dedisset ad ideam talem repræsentandam occasionem. Unde id advertebatur a partu, quod papillam sugenti lac per nares extrorsum regurgitaret. Cui remedium suasit profundiorem in os infantis impressionem, ut breviori via lac melius deglutiri posset, ingerendo papillam longius. In progressu vero ætatis non poterant certæ literæ sermone exprimi, vid. etiam Act. Erudit. Lips. *An. 1717. mens. Sept. p. 404.* *Uvulæ defectus.*

§. 95.

Scribit Antonius Deusingius *de Fœt. Mussipont. Section. VII.* se novisse exemplum, quo perterrefacta uxor pastoris ecclesiæ, quod videret oculum filiolæ baculo forte punctim læsum, triduo post enixa est filium oculo orbatum, cum interim filiola ipsa læsa *Oculi privatio.*

convalesceret, ac ne visum quidem amitteret. vid. Laurent. Strauss. *Histor. Mussipont. p. 112.* Huc pertinet etiam cautela, quam Christianus Johannes Langius *Oper. Part. III. Disp. VII. §. 43. fol. 89.* chirurgis exhibet, ne in gravidis dentis evulsionem temerarie administrent, siquidem Salmuth referat, aliquando gravidam quandam ocularem dentem sibi extrahi passam paulo post fœtum fuisse enixam sinistro destitutum oculo. vid. etiam ipse Philip. Salmuth *Obs. med. Cent. I. Obs. 86. p. 53.*

§. 96.

Penis & testes. Refert etiam Johannes Nicolaus Pechlinus *Observ. medic. Lib. III. Obs. 15. p. 431.* talem Archei Fescennini vim in fronte nati cujusdam impudicissimis testium colisque notis sese exseruisse, quod Onolsbaci apud egregium medicum, Lælium, vidisse meminit. Imo, pergit idem Pechlinus, dum hæc scribo, objicit monstrum fortuna, quod & ipsum impudici aliquid in visu alere videtur, excitatum, si matri tanquam testi credendum, ab improviso conspectu prodigiose turriti aut pileati militis ex illis, quos *Dragons* hodie vocant; hujusque fœtus monstrosi figuram loco allegato dictus autor communicavit.

§. 97.

Vulnera. Femina quædam quatuor ultra menses gravida templum conscendit, tumulum, cui ossa matronæ nobilis inferenda erant, cum mulierculis curiosis aliis visitatura. Adstans incidit in statuam Salvatoris crucifixi, humi jacentem vulnusque insculptum lateri & cum sanguine emanente affabre depictum defixis oculis contrectat, ut a feminis, quas comites habebat, abstrahenda esset. Puerperium destinato tempore instat, filium enititur vulnere sub pectore quasi studio inflicto conspicuum, quod sanguinem lymphatico humore mixtum (*als ein Fleischwasser*) stillabat, elapsis aliquot demum hebdomadibus consolidato, juxta relationem Christ. Ludovic. Gœckelii *M. N. C. Dec. II. An. 6. Obs. 151. p. 312 seq.* Quandam gravidam, cum jam partus instaret tempus, maritum stri-

ſtricto gladio inſequutum frontique ejus plagas & vulnera minitatum eſſe ipſamque poſt prolem peperiſſe ingens in fronte gerentem vulnus, e quo ſanguis profluxerit tam abunde, ut ſiſti nequiverit prolesque obierit, ex Cornelio Gemma refert Johannes *Sperling. de Format. fœtus in uter. cap. 5. p. 105.* Cum matrona quædam herniosa, ex nobiliſſima familia Bernenſi oriunda, ſecta & feliciter curata fuiſſet, & poſt menſes ſex a curatione puellum progenuiſſet, vulnus non exiguum in inguine infantis repertum fuit; cujus cicatrix etiam poſt trigeſimum ætatis annum, adhuc apparebat. vid. Guilh. Fabric. Hild. *Obſerv. Chir. Cent. V. Obſ. 3. f. 385.* Quo loco etiam ſequentem obſervationem addit de gravida monomachiam duorum obſervante, quæ cum alterum ab altero transfodi videret, admodum perterrita digito oculorum palpebram petiit & paulo poſt puerum mortuum, cui caput transfoſſum erat, genuit. Et in epiſtola ad Mich. Dœring. *fol. 900.* his verbis eandem obſervationem ex communicatione Danielis medici Dusbergenſis, refert: Matrona gravida, cum duos inter ſe confligentes videret, & ex iis unus gladio perfoderetur, nec non mortuus in terram corrueret, ſupra modum perterrefacta & perturbata (exclamando & nomen Domini, pro eo, qui cecidit, invocando) manu dextra oculos obvelavit. Eadem die doloribus partus correpta fœtum mortuum, cui caput ab oculo ipſo, ad occipitium usque perfoſſum erat, edidit. Novit etiam Daniel Sennertus feminam, quæ cum vidiſſet, a lanio caput ſuillum ſecuri dividi, filium genuit, cui tota ſuperior palati pars cum maxilla ſuperiore & labia ſuperiore ad nares usque diviſa erat. v. *ejusd. Conſenſ. & diſſenſ. Chymic. & Ariſtot. cap. 14. p. 236 ſeq.*

Caput transfosſum.

§. 98.

De ſternutationis idea fœtui a matre per totam graviditatem ſternutante impreſſa obſervationem recenſet Caſpar Bezoldus *M. N. C. Dec. III. An. 5 & 6. Obſ. 183. p. 425 ſeq.* Sutoris ſcilicet uxor virago & primipara, quæ dum virago eſſet, præviis per unum vel alte-

Sternutatio.

alterum diem ſternutationibus inſtantis tributi lunaris admonebatur, ab ipſo fœcundati uteri momento, ad tempus usque puerperii, nullum diem intermiſit, quo non crebro, aliquando ultra quinquageſimam vicem (potiſſimum a cœpta ad mediam usque geſtationem) ſternutaret, affectu iſto eatenus fœtui indemni, quod ipſum non præmaturius utero ejecerit, hac tamen ratione nocivo, quod in eodem ſigillatus ab hora partus ad præſens usque tempus (quo vitæ ejus primus annus ad finem tendit) illum exploſione narium ſonora quotidie crebrius turbare non deſinat, matre interim a puerperio moleſta iſta ſternutatione plene defuncta.

§. 99.

motus laſcivus. Singularem gravidæ imaginationem communicat Daniel Ludovici *M. N. C. Dec. I. An. 4 & 5. Obſ. 208. p. 293.* Honeſta, inquiens, femina, ſub geſtationis fere finem, negotii expediundi cauſa, ad vicinam oſtio minus obſerato inviſens, tandem illam per cameræ rimam meridiari cum amico videt, non ſine riſu & joculari apprehenſione. Poſt tres præterpropter ſeptimanas enititur puellam, cum vigilaret, varie ſemet (ſed modo, quem apud Martialem facilius quis legerit, quam ego deſcripſero) moventem; ut cum annicula jam in ſella ſederet, etiam facies inde cum rubore nonnunquam intumeſceret. Primo torminibus parentes adſcripſerant, ſed, cum poſtmodum minus verecundum viderent, ad me detulere annum tunc cum dimidio natam, uxori meæ rem aperuit mater, nec per extantiora adhuc exempla abſonum id ratus ſum; curam vero pro talium more aut nullam aut perdifficilem futuram. Nihilominus experiundi gratia per quatuordecim dies veſperi quidem quotidie granum unum cinnabaris nativæ, mane guttas tres vel quatuor ſpiritus cephalici Hartmanni dedi, ſicque incompta illa motitatio evanuit. Sexennem autem Quartillam hanc Petronianam dyſenteria ſuſtuliſſe dicitur.

§. 100. An-

§. 100.

Anno 1676. ſartoris cujusdam pagani uxor in nundinis Sittavienſibus circumforanei hiſtrionem cum ſaltatrice ſua in utriusque manus annulari crotalum geſtante, in publico loco choreas agentem mirasque geſticulationes, deformes oris diſtractiones corporisque tortuoſas flexiones perficientem, ore, quod dicitur, & oculis intentoque animo adſpicit. Paulo poſt eadem ex difficili partu enititur puellulam viventem, depreſſis naribus & labiis ad utramque maxillam duplici modo ſciſſis. De minimo utriusque manus digito itidem loco cymbali exigua eaque rotunda carnis portiuncula dependebat. Corpuſculum vero anterius, poſterius, dextrorſum ſiniſtrorſum, quocunque lubebat, modo, projici poterat, acſi lumbares vertebræ vel nullam oſſis conſiſtentiam haberent, vel plane deficerent. Mirandum ergo, qua ratione imaginatio matris magnam ſuam virtutem in fœtum integerrimum & partui fere vicinum exercuerit, teſte Chriſtophoro Seligero *M. N. C. Dec. I. An. 8. Obſ. 55. p. 92.* *mira flexibilitas.*

§. 101.

Femina civis cujusdam Zittavienſis, cuſtodis ad D. Johannis uxor, gravida ſub concione, virgunculæ a dextris aſſidenti & cum pyxide ſua balſamica ludenti cum oculis mentem aliquoties communicans, tempore debito pariebat puerum, alioquin formoſum, cui in utroque annulari pars carnoſa dura, rotunda, adnata erat. Hanc obſtetrix ſtatim a primo intuitu cultro tonſorio abſcidit, puerque poſtmodum adhuc vivens, exiguum, carnoſæ pyxidis ſuæ balſamicæ, veſtigium, cuilibet monſtrabat, uti idem Seligerus, loco allegato recenſet. Ante quindecim circiter annos generoſiſſimi domini comitis a D. conjux non prima vice puerpera filiolam bene formatam pariebat, niſi quod a matris, circa graviditatis initium, intentis oculis cor vitulinum conſiderantis impreſſione in manu dextra, circa digiti auricularis radicem, excreſcentia quædam cordiformis, cordis gallinacei magnitudine, pe- *Carnis portiuncula.* *Obſervatio.*

diculo quasi membranaceo extra manum propenderet, quæ tamen pars carnea, impedito per successivam fili serici constrictionem ipsius nutrimenti affluxu, exsiccata post aliquot dies decidebat.

§. 102.

a vini pica fœtus mortuus.

Matrona quædam ad pariendum vicina prævia confessione apud mensam Domini se sistebat. Vini autem sacri parte porrecta atque ab hac assumpta abire recusat gradumque sustinet. Quæritanti sacerdoti, an forsan vini nihil accepisset? respondet, se quidem ejus portionem degustasse, sed secunda vice idem expetere. Annuit sacerdos atque iterum delibandum id matronæ præbet. Quo facto tertia vice calicem desiderat, quo recusato tristis domum petiit, quartoque insequenti die tres filios enixa est, quorum duo priores sani ac vivi erant, tertio mortuo mundum ingrediente. Si ultima vice in sacra synaxi vinum ipsi non fuisset denegatum, firmiter, se omnes filios vivos peperisse, sibi habuit persuasum: quod non adeo absurdum imaginationis efficaciam in ejusmodi mulieribus ponderanti videri potest, juxta Joh. Petr. Albrecht. *Observat. 14. M. N. C. Dec. II. An. 6. p. 40.* Quam gravidarum phantasiæ efficaciam confirmare etiam videntur feminæ, pica erga virorum suras vel carnem laborantes, atque ob tertium denegatum morsum duos tantum vivos infantes, tertium autem mortuum enixæ sunt, quarum exempla in Chylolog. nostr. *cap. 2.* circa finem adduximus.

§. 103.

obesitas stupenda.

De stupenda pueri recens nati obesitate ex matris gravidæ impressione sequentem observationem communicat Fridericus Wilhelmus Clauderus *M. N. C. Dec. II. An. 6. Obs. 190. p. 380.* Cum aliquot ante annos copiæ electorales Saxonicæ Cygneam, ad delectum militum instituendum, hinc inde passim moverentur, contigit, ut præfectus quidam excubiarum, vir rara pulchritudine ac corpore athletico præditus, in pago *Corbussen*, non procul ab oppido

pido Ronneburgo distante, apud rusticum pernoctaret, ibi ex itinere (Sirius enim tunc ardebat) fatigatus, habitu militari & chlamide exutus pectus denudabat. Rustici uxor per aliquot menses gravida ob raram a se conceptam hancce pulchritudinem in admirationem ducta, militem pectore nudato ad mensam sedentem, fixis continue intuens oculis tanta afficiebatur delectatione, ut nihil magis in votis haberet, quam quod semper eundem aspicere ac manibus contrectare illi licitum esset. Imo sibi adeo impressit illius imaginem, ut per totam demum noctem ipsi oberraret ante oculos. Quid fit? tempore partus accedente, peperit filiolum quoad omnia corporis membra perfectum ac sanum, attamen valde succiplenum ac obesum, qui statim a tempore puerperii insolita pinguedine ac nimia corpulentia indies aucta in tantam accrevit corporis molem, ut mater eum in fasciis solitis ulterius continere non posset; his tamen non obstantibus per annuum temporis spatium lacte proprio nutrivit. Ablactatus puellus optima semper utebatur valetudine &c.

§. 104.

Anno 1686. paupercula femina Alzææ gemellos peperit, quorum alter habebat vesicam sanguine repletam, totum os occupantem, etiamque extra illud propendentem; qua levi punctura aperta, statim prosiliit sanguis, non secus ac solet fieri arteria vulnerata; continuavit aliquandiu, donec vitam cum morte commutaret. Causam hujus vesicæ Johannes Richier, dicti loci physicus, infantis matri adscribit, quippe quæ pharmacopæo pleuritico, qui ob impeditam venæsectionem largam sanguinis copiam per os excernebat, linteis sanguinem ex ore prodeuntem abstergebat, & quia jam gravida erat, procul dubio inde hoc vitium contraxit fœtus. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 6. Obs. 199. p. 396 seq.* *Vesica sanguine plena.*

§. 105.

Guilhelmus Fabricius, Hildanus puerum octennem vidit, qui cataractam sinistri oculi in ipso utero matris contraxerat. Mater *Cataracta.*

ter enim dum gravida esset, ob intempestivam lacrymationem cataracta affecta fuerat, ex quo videmus, quam fortis & valida apud prægnantes sit imaginationis vis atque efficacia, v. Gu. Fabric. *Obs. chir, Cent. V. Obs.3.fol.386.* Nota quoque mihi est femina, Michaelis Schrœteri uxor, aliquot liberorum mater, quæ secunda vice gravida certam personam, in sinistro oculo cataracta laborantem, sæpius intentis oculis animique commotione intuebatur, præterlapso autem ordinario prægnantiæ termino, etiam filium pariter in sinistro oculo cataractam habentem peperit, qui hoc tempore, quo hæc scribo, octennis adhuc vivit.

Observatio.

§. 106.

abdomen pertusum.

De ictu bombardæ & gladii proli per impressionem matris impacto sequentia refert Rosinus Lentilius *M. N. C. Dec. III. An. 2. Obs.117.p.176.* Anno 1644. juvenis quidam Geislingensis, ad oppidi mœnia habitans, bombardam in oppidi fossam explosit. E regione diversata pistoris uxor mensem octavum gravida, perterrefacta, se plumbo trajectam credidit, manu sua dorsum illico contrectans, inde male habens, triduo post infelici partu fœtum est mortuum enixa sine ullis profusi vel tantilli cruoris vestigiis. Ad ossa coxendicis ecce foramen totum abdomen pertundit, quod exitum sibi prope umbilicum ita parabat, ut ab uno limbo ad alterum, ceu per syringam visui transitus pateret. Deinde vidit Simonius chirurgus Tubingensis monomachia Brisaci coeuntes cum balistario triarium, quorum iste balistarius (quos vocant, qui tormentis bellicis explodendis destinantur) gladio totum corpus terebrante confossus occubuit. Istius itaque balistarii de mariti salute sollicita uxor gravida, cum ex improviso digladiantibus occursaret, intra paucas horas, mariti clade perterrefacta, fœtum enititur iisdem, quibus parens, locis perforatum. Quæ binæ historiæ, tametsi persimiles existant, in hoc tamen differunt, quod Geislingensis fœtus pertusus fuerit eo in loco, quem sua manu

fœtus perforatus.

manu gravida mater contrectarat, Brisacensis vero eo, quo pater, vulneratus interierat. vid. etiam §. *134.*

§. 107.

Nobilis femina in Finmarchia ex superiori hypocausto in culinam descendens sub scala forte reperit canes venaticos a coitu cohærentes. Quo fœdo spectaculo perterrita non destitit quidem, clausis foribus, utrumque baculo tamdiu delumbare, donec sejungerentur. Peperit vero postea gemellos diversi sexus mortuos, at pudendis canum instar monstrose cohærentes. Qui ocyus & clanculum tumulati rumorem effugere publicum, uti ex communicatione Ambrosii Rhodii refert Christianus Franciscus Paullini *M. N. C. Dec. II. An. 5. App. p. 53.* Imo matrona Venetiis una portione gemellos edidit, quorum corpora cancellatis cruribus ita juncta invicem erant, ut ægre sexus discerni posset: quod aspexerat propudiosam quandam imaginem, qua complexus sponsorum exprimebatur, uti ex P. Schott. adducit Petrus Müller. *Disp. de Jur. Prægnant. cap. 2.* *Cohæsio gemellorum.*

§. 108.

Idem Ambrosius Rhodius, dicto Paullini ingenue fassus est, se in Laplandia vidisse puellam lepidam ac venustam, cujus vulva vero intus erat pilosa. Causam conjecit in phantasiam matris, quæ forte crebrius contrectarat membrum mariti, pilis valde luxurians, & dormiens digitum in genitalia sua intruserat. vid. *l. a.* *Vulva intus hirsuta.*

§. 109.

Horridum imaginationis in gravida effectum anno *1697.* in sutore annorum sex ultra quinquaginta observavit Rosinus Lentilius *Miscell. med. pract. p. 360.* Caput enim erat vastum, facies tumida, oculi quasi sugillati, labia cærulea; vultus integer cæruleus magis colore, quam fuscus, immo color talis, qualem referre solent apexabones, transparente per cutim teneram obscuro cruore. Nunquam talem vidi, siquidem nativi coloris in facie tota ne parva lineola. De causa nævi decumani quæsitus respondit, *horrida facies.*

ſuperiori tricennali bello, quum Harburgo, prope Donaverdam, incolæ ſibi fuga conſuluiſſent, matrem collectis pretioſioribus reculis in arcem editam Harburgenſem ſe contuliſſe, ut alicubi ſua conderet. Ibi cum latebras huic negotio aptas quæ ſiviſſet, obveniſſe ad templi parietem valvas binas, intra quas erat ſtructus mons oliveti, cum hiſtoria Dominicæ paſſionis ſtatuis e ſaxo exciſis. Gravida mater diſtractis valvis intuitu ſubitaneo fertur in S. Johannem crucis dominicæ adſtitis, pigmentis ejusmodi incruſtatum, qui librum inſuper ſub axilla rubrum geſtaret; perterrita mulier valvas illico clauſit quidem, aſpectus tamen charactere in phantaſia relicto, natus hinc puer, non ea tantum, quam deſcripſi facie, verum & libri colorem in dextro latere oſtendens. Goudæ in Hollandia mulierem quandam videntem greges gallinarum Indicarum, conſternatam fui ſſe, ut poſtea pepererit fœtum habentem faciem multis excreſcentiis carnoſis multiformis coloris galli Indici inſtar defœdatam, ex Sebaſtiano Münſtero refert Daniel Sennert. *de Chymic. & Ariſtot. Conſenſ. cap. 14. p. 236.* vid. etiam Joh. Schenck. *Obſ. med. Lib. IV. f. 566.*

§. 110.

facies pallida. Retulit Zacuto Luſitano Doctor Valle, medicus eximius & expertus, ſe vidiſſe feminam, quæ plures infantes pepererat pallore vultus ita infectos, ut cadaveris imaginem referrent, quod illa inter coeundum, infantem mortuum in lecto ante oculos depictum intueretur, quo remoto alios deinceps peperit vividos, formoſos & rubicundos. vid. Zacut. Luſit. *de Medic. princip. Hiſtor. Lib. III. Hiſt. 12. fol. m. 487.* Witenbergæ civem cadaveroſa facie fuiſſe natum, eo quod mater uterum ferens obvio cadavere ſubito fuerit pavefacta, refert Joh. Bened. Sinibaldus *Geneanthrop. Lib. VIII. Tr. I. cap. 1. p. 680.* v. Martin. Weinrich. *de Ort. monſtr. P. I. cap. 17. p. 160. b.* Mulierem quandam mortuum infantem peperiſſe ad ſimilitudinem puelli, quem ſingulari artificio ex marmore in cubiculo habuerat, ex Joh. Baptiſtæ Portæ *Mag. natur.*

Lib.

Lib. II. cap. 23. refert Philippus Camerarius *Cent. I. cap. 54. pag. 240.* Ipſius autem Portæ verba *cap. 20. p. m. 92 ſeq.* ſic ſonant: Quædam mulier pulchros filios parere percupiens candidum marmoreumque puerum beneque formatum ante oculos ſibi propoſuit, talis enim formæ puerum exoptabat coeundo & uterum gerendo, quam ſæpiſſime animo volutabat, enatumque poſtea fœtum oſtendit mater obeſulum, nec a marmoreo ſimulacro diſſitum, ſed ita pallentem, ut verum imitaretur marmor, & veritatis experientia patuit. Experimento quotidie deprehenditur, gravidam de morte parentum, amici aut mariti, triſtem audiens nuncium eniti infantem cadaveroſa facie præditum, uti ex Chr. Warliz. allegat Petrus Müllerus *de Jure Prægnant. cap. 2. §. 13. p. 15.*

§. III.

Mulier prægrandi utero tumens (cum partus tempora non procul ab Epiphaniæ feſto ſeu trium regum, vulgari calculo conjeciſſet, aliis alludentibus, ac ſi reges tres utero ferret, quod felix fauſtumque ſit illa reſpondit. Neque fefellit eventus rei: nam regum profeſto enixa eſt proles, maſculas tres, quarum una colore bituminis regem æthiopem præ ſe ferebat, etſi eadem non vixerit diu, uti ex Gemma refert Johannes Schenckius *Obſ. med. Lib. IV. fol. 565.* Regem quendam, qui paulo antea de æthiope habuerat ſermonem, uxori commiſtum eadem mente revolviſſe imaginaria quadam repræſentatione tametſi tum ipſe tum uxor albo colore eſſent, æthiopem genuiſſe ex Galeno refert Simon Majolus *Dier. canicul. Colloqu. 3. fol. m. 42.*

trium regum æthiops.

§. 112.

In oppido Eſſen, in Marchia, matrona quædam gravida cum caſu ictum bombardæ in coxam dextram, non quidem globo, ſed charta madefacta, & dentibus maſticata reciperet, protinus doloribus partus correpta fuit, & aqua, quæ fœtum comitari ſolet, paulo poſt effluxit. Sequenti die fœtum non tantum mortuum, verum etiam nigrum, quaſi pulvere tormentario infectus fuiſſet, edidit,

Fœtus mortuus & niger.

edidit, juxta Guilhelm. Fabric. Hild. *Epist. ad Mich. Dœring. Oper. fol. 900.* Gravida tonitru perculſa fœtum mortuum membris convulſis rigidisque edidit. vid. *Act. phyſ. med. Acad. Nat. curioſ. Obſ. 3. p. 5.*

§. 113.

Capita coalita. Tempore Sebaſtiani Münſteri prope Moguntiam accidit, cum duæ mulieres in platea confabularentur, alteram ex improviſo venientem a tergo frontes utriusque colliſiſſe, & poſtea alteram earum, quæ prægnans erat, inde filias duas peperiſſe frontibus ad naſum usque cohærentes, quæ ſic decem annis continuis conjunctæ vixerint. vid. Dan. Sennert. *de Chymic. cum Ariſt. conſenſ. & diſſenſ. cap. 14. p. 236.* vid. etiam Hieron. Cardan. *de Subtilitat. Lib. XII. fol. m. 379.*

§. 114.

Oſſis occipitis abſentia. Filia præter propter tres annos nata, cujus mater jam ſeptem menſes & dimidium geſtabat uterum, imprudens per valvas ſuperne prolabitur in caput: advocatur chirurgus, qui poſt artis ſuæ tentamina os occipitis confractum eſſe pronunciat; hoc, quaſi fulmine icta, mater ita percellitur, ut poſt octo dies infantem ederet in lucem vita & toto occipitis oſſe carentem. Loco oſſis viſebantur quædam pelliculæ dilaceratæ & divulſæ ab invicem, vid. Theod. Kerckring. *Spicileg. Anatom. Obſ. 64. p. m. 129.*

§. 115.

Cranii defectus. Rivetus chirurgus Pariſienſis accerſitus, ut obſtetriciam exerceret in uxore cujusdam pannificis, peracta extractione fœtus rite conformati, alterum itidem eduxit cranio orbatum cum pauxillo cerebro, etſi ſatis adhuc vitalis fuerit, ut ad ſacras usque ædes deferri valuerit ibique ſacro fonte ablui. Hoc vero præſertim admiratione dignum, quod, antequam a matre conſpectus fuerit ille fœtus, prædixerit, capite illum orbum futurum; eo quod ſingulari animi attentione conceptionis tempore conſpexiſſet imaginem B. Virginis, ſic depictam, ut caput illius a ma-

nu

nu, cooperiretur. v. Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gallic. An. 3. mens. August. Obs. 9. p. 106.* Pueri recens nati, sed antea mortui cranium in fragmenta multiplicia vixque numerabilia comminutum vidit Antonius Everhardi. Causam hujus mali professa est puerpera, quod ante quatuordecim dies ex scamno, prono capite primum in mensam, mox capite supino in terram turbata valde concidisset, nulla continui solutione, excepta in fronte excoriatione levi se manifestante. vid. Georg. Frider. Rallius *de Generat. animal. Sect. V. p. 231 seq.* De muliere nobili egregium, sed mortuum & calvaria carentem fœtum pariente vid. Francisc. Rosset. *de Part. Cæsar. Append. Casp. Paulin. p. 223.*

§. 116.

Uxor civis Hafniensis anno 1673. mense Augusto enixa est filium tam acceptum, quia primogenitus, quam ingratum, quia primam lugendi materiam parentibus præbuit: una enim manu mancus prodiit & altero pede curvus. Forte enim obvians prægnans mater mendicantem, manu truncatum & pede flaccidum viderat, cujus speciem nec die nec nocte potuit oblivisci, referente Thoma Bartholino *Act. Hafniens. Vol. II. Obs. 1. p. 2.* quo loco dictus autor sequentem admonitionem maxime necessariam annectit: magno periculo prægnantium occurrunt in plateis locisque publicis mendicantes, vel morbo sacro concidentes, vel membris mutili. Utinam his provideretur in rebuspublicis, ne publice oberrando inficerent mortale genus. Absque dubio autem adductum exemplum idem est, quod in juvencula Gerhardiana annotavit Olaus Borrichius *l. a. Obs. 82. p. 201.* Hæc scilicet quarto gestationis mense aream palatii regii incauta perambulans conspicatur ad pedem Byrsæ egenum mendicato viventem, qui, ut miseria sua misericordiam transeuntium evocaret, truncam manum suam & pedem mutilum late ostentabat. Viso hoc infelici ostento illa cohorruit, ut domum revertens marito tristitiam inde conceptam significaret, & de frigore dorsi circa os sacrum con-

Manus defectus.

quereretur. Ille frigidulam auram viæque longioris molestias causari & alia atque alia lætitiæ argumenta conquirere, ut erat sagax & non inscius futuri, si imaginatio constantius uxori adhæresceret. Quid multis? perit tandem facti memoria & animus gravidæ a sollicitudine revocatur ad quietem. Interea ex horaria speculatione turbata feminæ imaginatio eas jam in embryone duxerat lineas, eos signaverat characteres, qui totis sex mensibus nescirent obliterari. Prodit enim justo tempore misellus infans & easdem infelicitatis notas manu pedeque, quas in mendico spectaverat mater, in auras vitales secum exportat. Vidit etiam Paulus Spindlerus Heroem Ducali familia oriundum, ex obsidione Budensi anno 1686. vulneratum, Posonium delatum, & post Viennæ extinctum, qui altera manu carebat, eo quod ipsius mater cum ipso gravida in Poloniæ tumultibus, a milite in conscensione arcis, ubi cum Duce, marito suo residebat, captivata & gladio in manu sine tamen ulla læsione percussa, amputatam sibi eandem consternata crediderit. vid. Spindler. *Obs. 96. Schol. p. 171.* Et Gustavus Casimirus Gahrliep. *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obs. 56. p. 88.* exemplum recenset, quod ex illustrissimæ cujusdam principis ore habet. Cum scilicet illius arx, in qua ab omni hostilitate, vi pactæ neutralitatis ac prolixissimarum pollicitationum, omnino secura residebat, inopinato ex insidiis occuparetur, ipsaque serenissima oborti circa crepusculum vespertinum, in tranquilla alias aula insoliti tumultus causam sciscitatura per fenestram in atrium prospiceret, ac cuidam paucorum, quos alebat, præsidiariorum officiali dextram, qua ictum gladii capiti ex improviso intentatum amoliri tentabat, amputari cerneret, inopino ac tristi spectaculo validissime commota, summa insuper & inexcusabili perfidia in captivitatem abducta, una cum principe suo & liberis, omnique opulentissima supellectili spoliata, quatriduo post partu difficili enixa est principem, omnibus alias numeris absolu-

solutissimum, ac tam corporis, quam animi dotibus, quod adolescens ejus ætas docuit, excellentissimum, sed manu dextra quæ nusquam apparuit, mutilum. Amstelodami Maria de Vogeler Henrici Hoochcameri conjux sinistra manu caruit ex terrore, quo mater gravida fuerat perculsa a mendico, qui neganti stipem subito tanquam minabundus ostentavit nudum manu truncatum brachium suum, uti ex Lindano refert Antonius Deusingius *de Fœt. Mussipont. p. 23.* De puero, qui sinistra manu prorsus destituebatur, ejus vero loco pedem felis anteriorem obtinebat, vid. Philipp. Salmuth. *Obs. med. Cent. II. Obs. 15. p. 66.* Fœtui manum periisse, quod manus matris a scropha grandiore periculum immineret, vid. Anton. Deusing. *de Fœtu Mussipont. Sect. VII. p. 112.* Sartoris uxor Mechliniæ præ foribus vidit militem in conflictu manum amittere: statim perculsa horrore peperit filiam una manu, altero autem cruentoque exstinctam, quod manus ejus non reperiretur, & hæmorrhagia infantem interimeret, juxta relationem Johannis Baptistæ van Helmont *de Inject. material. §. 9. fol. m. 367.* In vicino pago Grisheim Johannis Ochlens, pistoris, uxori gravidæ, paulo ante partum, sues saginanti, a grandiori scropha dextra manus ore prehenditur, unde factum est, ut terrefacta mulier pareret filiam, sine manu dextra, cætera sanam. Cæterum nuspiam dextra manus reperiri potuit, neque vel ossa, vel ulla in lochiis apparuit putrilago, in quam manus computruisset, uti ex Laurentio Straussio recenset Georgius Fridericus Rallius *de Generat. Animal. Sect. V. §. 22. p. 232.* Ante aliquot anno ancilla quædam Palæodresdensis ex furtivo amore gravida infantem enitebatur, non modo sinistra manu, sed dimidio quoque ejusdem lateris brachio mancum, siquidem totum brachium anterius, ulna scilicet radius & manus, deerat, circa extremitatem autem ossis humeri duo prominebant digiti. Cum postea dicta mater de causa monstrosi hujus fœtus a me examinaretur, respondebat ipsa: tempore ipsius graviditatis, sæpissime mendicum quendam, eo- *Observatio.*

dem modo mutilatum, in suam culinam venisse, hocque monstrato brachio vitioso eleemosynam aut victum ab ea petiisse.

§. 117.

Digitorum defectus. Interdum digiti aliquot ob gravidæ matris imaginationem desunt. Suinfurti enim accidit, ut uxor cujusdam lanionis circa dimidium gravidationis tempus in mola occupata ex improviso spectaret manum ministri molitoris digitis quatuor mutilatam, hinc perterrefacta adstantibus mulieribus factum narrat, a quibus animatur, &, ut manum ministri paulo accuratius contempletur, informatur; illa dictis paret, ast postmodum enixa est filiolam cætera vegetam, cujus manus dextra pollice quidem donata, ast quatuor reliquis digitis naturæ conformibus erat orbata, quorum loco particulæ carneæ breviores, parum mobiles, absque ullis articulis, cartilagineis protuberantiis aut unguibus extabant, teste Johanne Laurentio Fehrio *M.N.C. Dec. II. An. 6. Obs. 30. pag. 84.* Pollicis defectum in filiola circa finem octavi mensis nata observavit Franciscus Mauriceau *Observ. 640. p. 372.*

§. 118.

Brachiorum defectus. Brachiorum quoque a matrum maginatione deficientium exempla annotata leguntur, siquidem secundum Joh. Baptistæ Helmont. *l. a.* uxor Marci de Vogeler, mercatoris Antverpiensis, anno millesimo sexcentesimo secundo videns militem mendicantem, cui pila ferrea in obsidione Ostendana dextrum brachium abstulerat, illudque adhuc cruentum circumferebat: mox abinde filiam peperit orbam brachio, & quidem dextero, cujus cruentus adhuc humerus per chirurgum solidari debuit. Nupsit Mercatori Amstelodami, cui nomen Hoochcamer, illa anno 1638. adhuc fuit superstes. Neque etiam uspiam reperibile fuit brachium hoc dextrum nec ossa, &c. Mulierem ex oppido S. Maxentii, cum prohiberi non posset, quo minus miserum infantem feminæ alicujus peregrinæ, qui sine brachiis natus fuerat, visum iret, expleto ad pariendum tempore, simile monstrum peperisse, in quo

ne

ne quidem minima excrefcentia prominebat, quæ locum brachiis prodeundis deftinatum oftenderet; ex Digby refert Georgius Fridericus Rallius *l. a. p. 230.* Ab occurfu ejusmodi mutili fimilem partum annotavit Rofinus Lentilius *Mifcell. med. pract. Part. I. p. m. 3.* inquiens: Anno 1676. cognata mea duorum antea liberorum mater, tertio partu enixa eft filiolum ambobus brachiis adeo usque truncatum, ut neque eorum ullum extiterit veftigium. Contemplata autem curatius erat mendicum his artubus mutilum, & ftipem in regia via prope Lipfiam petentem. Hardevici circumforaneum hominem fine brachiis natum & ad fcribendum pedibus natum fe vidiffe, fcribit A. Deufing. *de Fœt. Muffip. p. 18.* quo loco etiam confimilis feminæ, pedibus ad nendum & fuendum, loco manuum utentis, ex Mercato meminit. Idem infortunium expertus quoque eft Thomas Schweickerus Saxo-Hallenfis, qui fine brachiis fuit & ad decrepitam ætatem fupervixit, omniaque munia quæ alii ingeniofiffima opera fuis manibus eadem, hic pedibus incredibili fere folertia perfecit. Cum enim in editiore loco, qui æquaret altitudinem tabulæ, in qua efculenta appofita erant, confediffet, apprehenfo pedibus cultro fcindebat panem & alios cibos, pedes ea poftea nec non etiam potum, veluti manu, ori porrigebant. Pedibus etiam tam elegantes pingebat latinas & germanicas literas elegantiffimas, cultello quoque parabat calamos ad fcribendum aptiffimos. Ipfius autem pedum digiti ita erant oblongi & ad res tenendas apti, ut procul afpicientibus manus (pallio enim fuo verecunde admodum crura tegebat) viderentur; uti refert Philippus Camerarius *Horar. fubcifiv. Centur. I. cap. 37. pag. 169 feq. & Cent. II. cap. 8. p. 27 feq.* quibus locis Johannis Pofthii epigrammata in dictum Schweickerum reperies. Hujus Schweickeri iconem communicat Johannes Georgius Schenckius *Hiftor. Monftr. pag. 31 & 35.* qui etiam *p. 30.* meminit, eundem quoque admirabili induftria eadem, quæ arcularii dedolando, fculpendo, fcindendo, forando, ferrando ingeniofiffima efficere folent opera, velut co-

lumnas, periſtylia ejusque generis alia, pedibus felici imitatione præſtitiſſe. Hunc autem brachiorum defectum propter terrorem fortemque imaginationem matris, cum forte fortuna pauperem brachiis orbatum videret, accidiſſe, ex Matthia Quado probat Guilhelmus Fabricius, Hildanus *Obſ. Chir. Cent. VI. Obſ. 66. p. 580.* vid. etiam Gregor. Horſt. *Oper. Tom. I. fol. 463.* Lutetiis quoque olim viſus eſt vir quadragenarius quadrato corpore, qui etſi brachiis careret, omnia tamen, quæ manibus perfici ſolent, munia, haud infeliciter obibat. Humeri enim trunco & capite colloque vibrato ſecurim in palum oppoſitum, tam certo & valido ictu, quam manu quivis alius vir, ejaculabatur, aurigæ flagellum tanta vi diſtringebat, ut aere validius percuſſo reſonaret. Cæterum pedibus edebat, bibebat, chartis luſoriis & talis colludebat. Tandem latro & ſicarius deprehenſus, ex cruce ſtrangulatus rotæ affixus eſt. vid. Ambroſ. Paræi *Lib. XXIV. cap. 6. fol. 554.* Plura ſine brachiis natorum exempla commemorat Johannes Georgius Schenckius *l. a. p. 28 ſeqq.* Philippus Camerarius *Hor. ſubciſiv. Cent. I. cap. 37. p. 170.* Fort. Licet. *de Monſtr. p. 8. 56. 60.*

§. 119.

Pedum defectus. Femina viginti ſex annorum quinto geſtationis menſe a mendici in platea eleemoſynam petentis atque, pro viſceribus magis commovendis, prætereuntibus os denudatum, ab amputatione pedis relictum oſtendentis, intuitu ita terrore perculſa atque commota eſt, ut aliquandiu eum oculis quaſi infixum tenuerit memoriaque abſentis, quanquam oculis inerraverit; Exactis aliquot diebus nihil amplius curavit, bene ſeſe habuit, juſtoque tempore partus, ad novi menſis finem, infantem mortuum in lucem protulit, partibus ſuperioribus a vertice ad umbilicum rite ac egregie diſpoſitis, pulcherrima maſcula facie ornatum; deformitatem & monſtroſitatem in inferioribus, ab umbilico nimirum ad extremum corpuſculi præ ſe ferebat; quod loco pedum ſenſim

acu-

cuminatam caudæ vervecinæ inſtar ſuperius tres digitos transverſos latam ac craſſam, inferius vero in apicem terminantem, dimidii pedis longitudine ad umbilicum reflexam excreſcentiam carnoſam oſſibus imprægnatam gerebat &c. referente Johanne Henrico Hottingero *M. N. C. Dec. III. An. 9 & 10. Obſ. 233. p. 413.* vid. etiam Joh. Georg. Schenck *l. a. p. 28. 51 ſeqq.*

§. 120.

De pede infantis anſerino ex matris terrore notabilem hiſtoriam recenſet Chriſtianus Franciſcus Paullini *M. N. C. Dec. II. Anni 6. App. p. 70.* Dederat nimirum ancilla nobilis & maxime ſtrenui Dn. ab Uſslau, equitum magiſtri, anſeribus ſaginandis ſuetum pabulum, cui nequam puer ſemen hyoſcyami & cicutæ clanculum & petulanter immiſcuit. Cœperunt illi titubare, ſtupere, ſtertere, denique magno clamore inſanum prœliari & ſe invicem mordere. Advolat opilionis conjux tunc gravida, ut ſtabulo expelleret tumultuantes. Sed ecce! unus isque maſculus, dextro pede elevato, magno ſtrepitu, clamore & impetu in mulierem involat, quem illa repagulo ligneo, quod forte dextra tenebat, abactura percutit, ut claudicaret. Hinc perterrita maxime cruciabatur, rens, ſe pœnas hujus facti luituram. Terrore igitur & errore hoc menti obverſante perpetuo, id tandem effecit mulier, ut filium pepererit, cujus pes dexter inferius vere eſſet anſerinus. ***Pes anſerinus.***

§. 121.

Anno 1655. vidit Jobus a Meckren puerum octo vel novem ſeptimanarum, pedibus brachiisque privatum, cujus mater triginta octo annorum liberos plurimos ſaniſſimos antea pepererat. Monſtri vero hujus cauſa erat, quod filium tredecim annorum in prælio navali Anglico brachiis pedibusque orbatum certo ſibi perſuaſiſſet; vixit hic puer ad menſes quinque v. Job. a Meckren *Obſ. med. chir. poſthum. cap. 1. pag. m. 351 ſeq.* ***Infans ſine pedibus & brachiis.***

§. 122.

Ipſius capitis defectum annotavit Johannes Baptiſta van Helmont

Capitis defectus. mont *de Inject. material.* §. *9. fol. m. 367.* Uxor, inquiens, mercatoris cognita nobis, ut audivit quod uno mane decapitarentur tredecim (tempore Ducis Albani contigit Antverpiæ) ſtatuit ſpectare detruncationes. Adſcendit ergo cubiculum familiaris ſibi viduæ, in foro morantis; viſoque ſpectaculo ſtatim illam adorſus eſt dolor parturientis peperitque maturum infantem cruento collo, cujus caput nusquam apparuit. Et *Tract. Nexus ſenſitivæ & mentis* §. *14. fol. 220.* meminit mulieris, quæ cernens Bruxellæ in foro aliquem capite plecti, pariebat fœtum decollatum, cujus caput juxta truncum reperiebatur. Item Franciſcus Mercurius ab Helmont *Obſervat. circa homin.* §. *94. p. 108.* meminit gravidæ, quæ cum decollari quendam vidiſſet, paulo poſt fœtum enixa eſt, cui non tantum deerat caput, ſed plane diſparuit. Mirabilis item eſt relatio de infante nato, cujus mater ſeorſim partu excluſerat caput, & ſeorſim truncum; prægnans enim cum ſtupore in foro malefici cujusdam caput detruncare conſpexerat, uti ex Dygbæo recenſet Petrus Müllerus *Diſput. de Jure Prægnant. cap. 2.* §. *13. p. 15.* vid. etiam G. W. Wedel. *Patholog. dogm. Sect. II. cap. 9. p. 319.* Zittaviæ ante aliquot annos factum, ut faber quidam ferrarius ſecuris manubrio uxorem, per quatuor menſes prægnantem percutiendo, collum quoque ejus contingeret, unde hæc abortivum enitebatur fœtum, cujus caput plane detruncatum ſeu a trunco ſeparatum comparuit, ſecundum relationem Johannis Bohnii in *Colleg. Patholog. de monſtro acephalo.* vid. *M. N. C. Dec. II. An. 9. Obſ. 148. p. 258.*

§. 123.

Cerebri defectus. De puella ſine cerebro nata hiſtoriam narrat Johannes Jacobus Wepfferus *M. N. C. Dec. I. An. 3. Obſ. 129. p. 205 ſeq.* Jacobi Ernii uxor decies feliciter peperit, undecima vice utero gerens, circiter medium geſtationis tempus incidit in ruſticorum, ſtrictis gladiis dimicantium, turbam, viditque unum in capite, undique manante ſanguine, vulneratum, ac ambabus manibus, hoc ſpectaculo

valde

valde territa caput perfricuit. Poſtmodum peperit legitimo tempore puellam, non gravioribus nixibus, quam quibus cæteros fœtus edere conſueverat. Puella e clauſtro materno liberata, & communis auræ particeps facta aliquoties vagiit & manus pedesque movit. Obſtetrici cæterisque mulierculis vittam carneam in capite geſtare videbatur; Eodem die ſacro fonte tincta circa duodecimam noctis horam viſus uſuram amittebat. In ſectione occurrebat moles convexa, rubicunda, anfractuoſa, ſimilis fere cerebro jam denudato, adeo ut cerebrum cute capillata & maxima cranii parte ſpoliatum explorationi ſe ſiſteret. In dextro latere, ſeparata membrana tenui, loco cerebri deprehendebatur moles ex plurimis veſiculis, & ne minimum quidem cerebri apparebat: quod etiam in ſiniſtro latere evenit.

§. 124.

Quandoque etiam a matris impreſſione penis defectus annotatur; cum enim Baſileæ barbitonſoris cujusdam ædes incendium paterentur, ejusque uxor gravida expergefacta præ terrore induſium induere oblita, nuda prorumperet, a famulo nuditatis admonita, illico manum pudendo præpoſuit: poſtmodum puellum, membro genitali, non vero teſtibus carentem enixa eſt, qui paucos annos ſupervixit. vid. Caſpar. Bauhin. *de Hermaphrodit. Lib. I. cap. 4. pag. 40.* Plura de penis a nativitate defectu exempla *in Spermatolog. noſtr. cap. 3.* §. *20. p. 117.* reperiuntur.

Penis defectus.

§. 125.

Pariſiis in noſocomio ſtultus ad annum usque vigeſimum vixiſſe perhibetur, cui oſſa brachiorum, crurum aliarumque partium a nativitate fuerant diſrupta, non aliam ob cauſam, quam quia mater ipſius prægnans non ſine terrore conſpexerat malefico cuidam oſſa a carnifice publice confringi. vid. Joh. Muys *Prax. med. chirurg. rational. Dec. III. Obſ. 1. p. m. 103.* Femina quædam gravida, cum quadam die vicini ſui infantulum ex alto quodam muro in terram corruere videret, ſupra modum perterrefacta at-

Oſſa diffracta.

que commota fuit, nihil aliud sibi persuadens, quam infantulum istum omnia sua confregisse membra: & aut in ipso casu, aut paulo post vitæ suæ finem facturum: cum tamen ne minimam læsionem ex casu isto receperit. Mansit gravida in istis angustiis & animi perturbationibus per aliquot septimanas. Tandem vero non absque difficultate fœtum edidit, sed mortuum, habentem omnia sua membra veluti confracta & mirum in modum contorta. Sed, quod summopere admirandum, indutus fuerat infantulus prænominatus, cum ex alto delaberetur, veste quadam alba, undique fimbriis rubris adornata, quæ rubræ etiam fimbriæ in fœtu isto mortuo evidentissime apparebant, juxta Guilh. Fabric. Hild. *Respons. ad Mich. Dœring. Oper. fol. m. 900.* Item cum nobilis quædam matrona primo utero gestaret & sub initio secundi mensis impraegnationis ante crucifixum transiret, nec non latronis ad sinistram pendentis crura confracta distortaque attente & nimis curiose inspiceret, puellam ex dextro crure mirum in modum desformem postea procreavit, secundum eundem Fabricium *Cent. III. Obs. 56. fol. m. 240 seq.* qui in consilium vocatus rotulam nullam invenit, crus, quod valde extenuatum & cum altero crure proportionem nullam habuit, coxam versus retractum fuit, neque extendi potuit &c. Ibidem etiam meminit illustris cujusdam gravidæ, quæ cum quadam die crepidis incederet & forte fortuna vacillaret, aliquo modo commota atque perturbata fuit. Puellum postea progenuit, cui pes dexter ita distortus fuit, ut digiti versus talum interiorem, totusque vero pes suram versus reflecteretur. Itaque cum incederet, non planta pedis, sed potius malleolo exteriori solum calcabat. Exemplum feminæ, quæ, cum assisteret supplicio, quod rota in hominem flagitiosum statuebatur, adeo a singulis ictibus facile consternata fuit, ut filium peperit a prima nativitate fatuum, cujus singula ossa distracta erant pariter, ac illius, qui ob flagitia commissa dictam pœnam sustinuit, ex autore Scrutinii Veritatis refert Johannes Jacobus Harderus

M. N.

M. N. C. Dec. II. An. 2. Obſ. 185. p. 402. Aliud exemplum de viribus imaginationis in prægnante annotavit Nicolaus Blegny *Zodiac. med. Gallic. An. 1. menſ. Mart. Obſ. 6. p. 62.* ſcilicet puellam, ſub regimine matris conſtitutam, effrænata licentia eo perduxit, ut viri cujusdam irretita amoribus, in ejus amplexus ruerit, nec ſemel, ſed iterato. Ex condicto loco, quarto aut quinto a primo concubitu die, redeunti occurrit carnificina facinoroſi poſt ſtrangulationem confractis artubus rotæ impoſiti. Non eo momento ſolum terror inductus ab horriferi ſpectaculi aſpectu, ſed & metum incuſſit proprium crimen admiſſum, ac pœnæ a matre expectandæ, a natura digitis in manibus & pedibus deſtituta: Ad hæc animi pathemata, non abortus, ab ejusmodi cauſis induci ſolitus, ſed effectus multo magis prodigioſus conſequutus eſt. Puella enim illa cum legitimo tempore enixa eſſet, conſpectus eſt infans pedibus & manibus aviæ ſuæ perſimilis; oſſibus, qua parte confracta fuerant in nocente dicto, matre præſente, diviſis; cute iisdem locis lacera. Collo autem, extremis brachiis & tibiis vibicum funis quadam ſpecie circumdatis, adeoque conſtrictis, ut quibusdam in locis contuſionis notæ adeſſent, in aliis cutis ipſas ambientis disruptio, non abſimili fere modo, quo a funibus illis exilibus, quibus furciferorum colla conſtringuntur. Gravidæ, ex familia magna, ad fores ſtanti occurrebat mendica brachium truncatum, quo eleemoſynam extorqueret, oſtendens, illa ſubito conſternata filiam mox peperat, cujus brachii oſſa ad tactum omnino mobilia, vi imaginationis de ſtatu ſano deturbata, maxime ea, quæ manus digitorumque adeo ut non niſi truncatum brachium exhiberent. v. Job. a Meckren *Obſerv. poſthum. I. p. 347 ſeq.*

§. 126.

Alio quoque modo fœtus jam formati in utero vulnerantur, *Plaga dorſi.* v. g. Francofurti matrona quædam honeſta exploſa bombarda perterrefacta, cum prægnans eſſet, infantulum peperit, plagam in dorſo habentem, non aliter formatam, acſi a glande tormenta-

ria inflicta fuisset, juxta Ludovici Hornicæi epistolam ad Guilhelmum Fabricium, Hildanum perscriptam. vid. *hujus Obs. chirurg. Cent. VI. Obs. 65. fol. 580.* Johannes Georgius Schenckius in puella octiduana umbilicotenus vulnus manifestum, patulum, veluti pugione confossum, a prima conformatione, atque ab utero matris congenitum deprehendit. Causam hujus inquirens inaudivit, maritum uxorem prægnantem circa initia gestationis, inter cæteros impetus, etiam gladio minaci stricto insecutum; cujus ictum femina hausta firmiter imagine apprehendens embryoni eum quoque deinceps ictum, veluti manu sicarii & ferro formatum, affinxit. vid. Johann Schenck. *Obs. medicin. Lib. IV. fol. 565.* Femina quædam gravida quatuor ultra menses templum conscendit, tumulum, cui ossa matronæ nobilis inferenda erant, cum mulierculis curiosis aliis visitatura. Adstans incidit in statuam Salvatoris crucifixi humi jacentem vulnusque insculptum lateri & cum sanguine emanante affabre depictum defixis oculis contrectat, ut a feminis, quas comites habebat, abstrahenda esset. Puerperium destinato tempore instat, filium enititur vulnere sub pectore quasi studio inflicto conspicuum, quod sanguinem lymphatico humore mixtum (*als ein Fleischwasser*) stillabat, elapsis aliquot demum hebdomadibus consolidato, referente Christiano Ludovico Gœckelio *M. N. C. Dec. II. An. 6. Obs. 150. p. 313.* Aliquot exempla ex aliis autoribus adducit etiam Georgius Fridericus Rallius *de Generation. Animal. Sect. V.* §. *22. p. 231.* e.g. vulnus thoraci infantis utero gestati inflictum, gladio tamen non pueri, sed prægnantis thoracem vulnerante. Alii fœtui vulnus fronti illatum ab irato patre, matris fronti stricto gladio solum minitante. Item puer quidam aperto thorace, quod mater virum suum vulneratum ibi conspexerat. Et *p. 230.* sequentem recenset historiam: Uxor lanionis Medioburgensis, postquam mendicum prono capite dorsoque super manus & genua incedentem, eum in modum, ut a tergo nil nisi lumbi, clunes pedesque ad decussim

in

inflexi viderentur, aliquoties conſpicata fuiſſet, poſt ſex impræ-gnationis menſes ex præpoſtero lapſu, primo pueri rite formati, poſtea vero monſtri, ad præmemorati mendici formam externam, capite ſcilicet & pectore carentis fecit abortum. vid. etiam §. *114*.

§. 127.

Dantur adhuc alii gravidarum phantaſia orta fœtus monſtroſi. v. g. Uxor cujusdam ſcriniarii Caſſellis die quadam dominica ſacram concionem in aula frequentans, unum ex liberis ulnis gerens, alterum manu ducens ad angulum interioris aulæ areæ acceſſit, liberorum deſiderio quasdam aves ibi videndi ſatisfacere volens, circa illud tempus utero concepit, & poſt ſex ſeptimanarum vel circiter ſpatium abortum paſſa fuit, & fœtum avis capite excluſit: Quod cum Johanni Dolæo ab obſtetrice eadem die renunciatum fuiſſet, ad ſcriniarii ædes ſe contulit, fœtumque ante ſex ſeptimanas nequaquam conceptum, caput aquilinum habentem reperit. vid. *M.N.C. Dec. II. A. 8. Obſ. 132. p. 291.* Pierre Damian, Archeveque de Ravenne, & Cardinal raconte, que Robert Roy de France ayant épouſé une de ſes proches parentes, en ût un fils qui avoit le cot & la tête d'une oye. vid. *Traité des monſtres de Jean Palfyn p. m. 194 ſeq.* vid. etiam Fortun. Licet *de Monſtr. Lib. II. p. 180.* Quindecim circiter a conceptione dies capitis vituli edendi deſiderio tenebatur mulier quædam, humoque appetitum marito communicabat, qui ut uxori quamprimum ſatisfacere ſatagebat; at quamdiu hoc ollæ impoſitum excoquebatur, ideam rei expetitæ tam fortiter animo inſculpebat, ut fœtus cuncta cranii oſſa carne ſpongioſa inveſtita apparerent, quæ anfractus, membranas, quæcunque tandem capitis vituli cuncta forma præ ſe fert, intuentibus exhibebat; Cujus item oris interiora, rugas & circumſcriptiones, quæ in illo animali animadvertuntur, obtinebat, juxta Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gallic. An. 1. Mart. Obſ. 5. p. 61.* vid. etiam Steph. Blancard. *Collect. med. ph. Cent. I. Obſ. 33. p. 61.* Mercena-

Caput aquilæ.

anſeris.

vituli.

Caput carpionis. cenaria quædam Pragæ avide de capite carpionis piſcis comedens, cum objurgaretur, pudore affecta in patinam rejecit ambeſum piſcem; & licet poſtea ad eſum hortaretur, obſtante pudore & doloris acerbitate noluit parere: Surrexit lacrymabunda, triſtis & caput cubito innixa aſſiduo piſcem illum cogitabat. In partu poſtmodum edidit infantulum, cujus caput non prorſus humanum, ſed ex dimidio piſcem referentem viſum; illa nimirum parte, quæ cubito matre innitente fuerat compreſſa, ita ut ipſum quoque os in duo ſemiora, inque partes ori humano & quale carpioni, ſimiles divideretur; quin & color cyaneus & ſquamarum ſimilitudo eidem ineſſet; uti ex Marco Marci recenſet Philippus Jacobus Sachs a Lewenheimb *Schol. in Obſ. 61. M.N.C. Dec. I. An. 2. p. 119.* Pariſiis 1645. die S Benedicti mulier ſexto menſe gravida marem enixa eſt, capite fere piſcis carpionis, quanquam lingua major & reliqua in facie plana. vid. Thom. Bartholin. *Hiſtor. anat. Cent. II. Hiſtor. 44. p. 209.* *caput felinum,* Lugduni Batavorum 1638. femina vulgaris conditionis prope templum D. Petri enixa eſt fœtum capite felino, cætera elegantem. Monſtri occaſionem matris imaginatio dederat; prægnans enim felem in lecto ſuo cum horrore viderat. Et Amſtelodami 1637. nata in platea vitulina ſutoris uxori filia capite equino grandi. *equinum,* Ibidem etiam alia ferebatur capite ſuillo edita; *ſuillum,* ſed incerta fama. vid. ibidem Bartholin. *p. 210.* Monſtrum facie ranina natum depingit Ambroſius Paræus *Oper. chirurg. Lib. XXIV. cap. 7. fol 555.* *raninum,* hujus ſcilicet mater gravida febre divexata, mulierculæ cujusdam conſilio, ranam vivam manus palmæ affixerat, tamdiu detinendam, quoad immoreretur parti; eo habitu in viri amplexus venerat de nocte & conceperat ex viro ſuo, Amadæo parvo. Hanc Johannes Bellangerius chirurgus, perſpicaci ingenio vir, monſtroſæ deformitatis fœtus cauſam eſſe arbitrabatur. *ovinum,* Eslingæ ante aliquot annos cauponis filia, lanioni nupta & gravida, quia ovem, cujus jugulum maritus inter mactandum cultro punctim feriebat, inſpexerat, ſibique imaginando altius impreſſe-

presserat, infantem postea, capite ovino, edidit, teste Eberhardo Gockelio *Gallicin. med. pract. Cent. I. Consil. 39. p. 151.* De infante monstroso & horribili capite hirsuto, canis vel cati simillimo Basileæ nato, vid. Joh. Georg. Schenck. *Histor. Monstror. pag. 2 & 4.* ubi plura exempla reperies. *caninum.*

§. 128.

Notus fuit Johanni Nicolao Pechlino præclarissimus vir magnisque eruditionis dotibus insignis, qui præter simiæ vultum, quem ex terrore mater conceperat, minas etiam gesticulationesque, quibus id genus animalis ludere solet, ad unguem referebat. v. Pechlin. *Observ. physs. medic. Lib. III. Obs. 15. p. 431.* Ante unum vel duos annos, latrunculatoris servi (*Steckenknechts*) uxor infantem superiori corporis parte simiam referentem (quia sibi circumforanei cujusdam in foro ludentis simiam adhuc dum gravida presse imaginabatur) pariendo egessit, uti scribit Eberhardus Gockelius *l. a. p. 151.* Nobilis quidam alebat simiam, quæ joci gratia mensam circumibat. Uxor illius gravida ludens cum ea frequentissime, post in partu infantem edebat cingulo tenus simiam, (quousque scilicet circa mensam saltans conspici potuerat) intra vero hominem, miserum spectaculum. vid. Philipp. Salmuth *Obs. med. Cent. II. Obs. 16. p. 66.* Mulier quædam quadrimestris gravida peperit puellum simiæ toga histrionica indutæ omnino similem, quem funambulum conspexerat, cujus videndi summo desiderio antea tenebatur. Res autem sic accidit: Mulier ante quadrimestre & semis prægnans invisit simiam toga histrionica vestitam, quanquam maritus admodum reniteretur. Bruti istius eo habitu donati imago animo tam alte infixa fuit, ut excutere nunquam potuerit, quantum conaretur, adeo ut tempore statuto veram simiam pilo & toga histrionica indutam in lucem ediderit. Cucullus & panniculus admodum distincte fuerunt observati, subucula rubra fuit, brachia obvolvens, plicis & figura idonea donata fuit. Vultu puer simiam omnino retulit, brachia, crura & corporis trun-

Simiæ vultus.

Simia.

truncus similia fuerunt brachiis, cruribus & trunco illius bruti: Paucis a simia nequaquam discrepavit, si pilos exceperis, quibus investitus non fuit. Item pollicibus in manibus caruit. vid. Nicol. Blegn. *Zodiac. med. Gallic. An. 4. Mart. Obs. 19. p. 96 seq.* Sic puer duodecim annorum duorum pedum longitudinem vix attingebat, facie simiam repræsentabat, vocem articulatam nullam edebat, sed tantum stridorem & cachinnos. Hirsutus valde ad femora. Gravida mater quinque mensium ex cercopithecæ accessu consternata fuerat. vid. Gerard. Blasii *Observat. anatom. p. m. 123 seq.* Quomodo fœtus humanus in utero in simiam mutari possit, vid. Franc. Bayle *Dissert physic. 3. Art. 7. §. 5. p. m. 122 seq.*

§. 129.

Satyrus. Extraordinariam historiam recenset etiam modo allegatus Nicolaus de Blegny ibidem *p. 106.* Ante quinquaginta circiter annos, inquiens, Normanni quidam ludicra agentes, comœdias alternis celebrabant. Cum aliquando comœdiam pastoralem agerent, contigit, ut nobilis, qui domicilium præbuerat, ac satyri personam repræsentabat, concubitum cum uxore expeteret, quæ nymphæ habitum induerat, ac procul dubio novo illo habitu libidinem in marito excitaverat; imo forte ille satyri, quem induerat, passionis venereæ œstrum induxerat: Quicquid vero sit, peracta comœdia urgente libidine uxorem in locum abditum pertraxit, congressum iniit, imprægnavit, genuitque elegantem satyrum, quem uxor nono mense exacto peperit. Refert etiam dictus autor, eundem fœtum in omnibus fuisse satyro similem, atque in omnibus scientiis & virtutibus educatum fuisse, in quibus tam insignes progressus fecit, ut cum fratres in partes hæreditatis paternæ ipsum admittere nollent, quod scilicet monstrum esset, juxta legem inhabile successioni, ipse pro se dixerit causamque propriam egerit tam prospere, ut in partes hæreditarias admissus sit. Scribit etiam Olaus Borrichius *Actor. Hafniens. Vol. I. Obs. 94. p. 183.* chirurgum quendam obstetricium, Tamponettam, cujus

lara-

lararium infantibus variis ex utero materno evulsis, & in spiritu Terebinthinæ vitreis vasculis exceptæ natantibus, venerabili horrore distinguebatur, monstrasse & satyrum humanum, hoc est, infantem a se extractum, justæ quidem magnitudinis, sed toto corpore hirsutum, deficiente collo, quippe cujus caput intra humeros se quodammodo contraxerat.

§. 130.

De cane ex matris impressione genito hanc observationem communicat Cornelius Stalpart van der Wiel *Observat. rarior. Cent. I. Obs. 72. p. 309.* Elisabetha Tombay, obstetrix, eduxit die 21. Septembris anno 1677. e cujusdam feminæ utero caniculam quandam membranis suis cinctam viventemque, sed pilis carentem, nec non omnibus rite formatis absolutam membris atque minori digito magnitudine parem. Ipsa autem mulier nihilominus gravida permanset ac post quatuordecim hebdomadas sanum admodum ac bene natum peperit filium. Hæc autem (quantum ex iis, qui nullo occupato præjudicio Stalpartio rem narrarunt, ipse intelligere potuit) ita contigere: Maritus homo plebejus, rudis & potui deditus, insolito plane, inverecundo ac prorsus inhumano modo uxorem, & quidem invitam a tergo subinde cognovit, fustibus & ferri acie ipsi minitatus, nisi perversæ veneri obsequi vellet; quin & vel canis procreationi se daturum operam, scelestissimo dictitabat ore. Quæ detestanda dicta, ut & coitus ille vere caninus tam alte & continue hæserunt animo ejus, ut imaginatrix vis assidua abominabilis hujus dicti factique reminiscentia adeo invaluerit, ut canis hinc tandem fuerit efformata. **Canis.**

§. 131.

De matrona glirem pariente sequentia ex Luthero in Genesin, refert Martinus Weinrichius *Comment. de Ort. monstr. cap. 17. p. m. 160. b.* Memini, me puero, Isenaci formosam & pudicam matronam eniti glirem, quod eo accidit, quia ex vicinis aliquis gliri nolam suspenderat, ad cujus sonitum reliqui fugarentur; is **Glis.**

mulieri gravidæ occurrit, quæ ignara rei ſubito accurſu & aſpectu gliris ita territa eſt, ut fœtus in utero in beſtiolæ formam degeneraret. Per glirem Lutheri autem nihil aliud intelligendum vult Chriſtianus Franciſcus Paullini, quam murem majorem, quem plebs *eine Ratze oder Ratte* appellat, uti ex aliis autoribus probat *M. N. C. Dec. II. An. 6. App. p. 70.*

§. 132.

Dæmon ſaltans. Memorabile imprimis eſt, quod Ludovicus Vives ſcribit, Margaritam, Maximiliani Imperatoris filiam, aliquando narraſſe Lamuzœo, homini docto, & Ferdinandi Ungariæ regis oratori: Quemadmodum in Brabantiæ oppido, quod Boſcum Ducis appellant, quum in ſupplicatione publica, quibusdam ex divorum numero conſtituta, nonnulli in ea pompa (ut ex veterum ceremoniarum traditione fieri ſolet) angelorum, alii cacodæmonum ornatu incederent, unus ex iſtis perſonatis, poſtquam diu laſciviſſet, & tripudiaſſet, domum ſtatim, pruritu percitus, excurrens uxorem corripuerit, atque in lectum conjectam velle ſe cacodæmone imprægnare dixerit, quod etiam perfecit. Filium ſiquidem procreavit, infelici genio ſimilem, qui, ſimulac natus eſſet, exſilire ac curſitare cœpit. vid. Phil. Camerar. *Horar. ſubciſ. Cent. I. cap. 54. p. 240.* vid. etiam Martin. Weinrich. *de Monſtr. Part. I. cap. 17. p. m. 160.* Kenelm. Digb. *de Immortalit. Anim. rational. cap. 38. p. m. 425.*

§. 133.

Autores allegati. Poſſent hoc loco alia adhuc infantum, tam a gravidarum matrum impreſſione, quam ab aliis cauſis monſtroſorum exempla referri, quæ tamen benevolus lector, ſi plura deſideret, ex his & aliis autoribus colligat, evolvendo Johann. Georg. Schenck. *Monſtror. Hiſtor.* Fortunii Liceti *Tract. de Monſtris*, quem gallice edidit Jean Palfyn cum additione quorundam monſtrorum recentiorum, vide inſuper Joh. Schenck. *Obſ. medic. Lib. IV. fol. 564 ſeq.* Partuum

mon-

monstrosorum aliquot exempla refert Eberhard Gockelius *Gallicin. medic. pract. Cent. I. Cons. 39. p. 150.* Thom. Bartholin. *Act. Hafn. Vol. III. Obs. 59. p. 97 seq.* Casp. Bauhin. *de Hermaphrod. Lib. I. cap. 9. p. 115 seq.* Philipp. Camerar. *Hor. subcisiv. Cent. I. cap. 54. pag. 238 seq. Cent. II. cap. 67. p. 275 seq.* Simon. Majol. *Dier. canicular. Part. I. Coll. 2. f. 35. & Part. II. Colloqu. 4. fol. m. 523.* Monstrum anno 1654. repertum humanis septem capitibus dissimilibus constabat, quorum medium præstabat cæteris, uno oculo & facultate videndi in ipsa fronte super nares donatum; reliqua capita suis quoque oculis prædita erant, sed sine omni videndi usu. Solum caput medium per os cibos capiebat. Septem capitibus respondebant septem brachia, septemque manus, quæ suum singula peragebant officium &c. v. Ant. Deusing. *de Fœt. Mussipont. p. 20.*

§. 134.

Brutorum imaginatio. Labia leporina in porcellis.

Non autem hominum tantum, sed brutorum quoque feminæ prægnantes imaginatione varios nævos atque præternaturales fœtuum conformationes producere possunt. De labiis enim leporinis in porcellis sequentia refert Petrus Rommelius *M. N. C. Dec. II. An. 4. Obs. 84. p. 169.* Nemo est, qui ignoret, quantum imaginatio in hominibus sanis & morbosis, præprimis etiam in gravidis valeat, licet modus, quomodo id fiat, plurimos lateat, fereque omnes adhuc torqueat & solicitos habeat: Non minus tamen mirandum videri posset, imaginationem talia etiam in brutis (quibus nonnulli etiam mentem & rationem, non omnino brute, tribuunt) efficere posse. Præterita æstate civis Ulmensis scrofæ aliquot porcellos, ore leporino sive bifurcato labio notatos, enixa est; quos, quia ob hanc causam sugere atque ita nutriri non potuerunt, in præterfluentem Danubium abjicere necessarium fuit. Causam monstrosæ hujus efformationis porcæ dominus aliique, rei pecuariæ gnari, dixerunt fuisse imaginationem & terrorem, quo porca prægnans, in agris & campis pascens, a lepore, de improviso ex latibulo surgente fugaque se proripiente, per-

Lepores cum rostro suillo. terrefacta fuit. Econtra in Westphalia non ita pridem lepores cum rostro suillo, ex eodem phantasiæ errore, fuisse natos refert Christianus Franciscus Paullini *Lagograph. curios. Sect. I. cap. 3. p. 114.* Quo loco etiam refert, Meinhartum a Lüchtringen, monachum *porcelli cum auribus leporinis.* Corbejæ Saxonicæ ad annum 1212. porcellos cum auribus leporinis nobis sistere addit. Ex Alexandro de insula Monachorum Corbejæ Saxonicæ de monstro caprino hæc refert idem Paullini *M. N. C. Dec. II. An. 4. App. p. 209.* Anno 1185. parentis mei molitor in uno stabulo alebat asinos caprasque suas, e quibus una hædulum cum capella enixa est. Hæc nigerrima erat, auribus plane asininis, quas robusta armabant cornua; cauda prolixa & asinina: cætera matri suæ similia. Et anno 1174. agnus in monte Jacobi natus est auribus leporinis. De porcello monstroso & deformi capite, vid. Joh. Helwig. *Obs. 7. p. 20.* de monstro porcino elephantis quandam formam sistente observationem communicat Andreas Cleyerus *M. N. C. Cent. II. An. 8. Obs. 22. p. 70.* Evolvatur etiam Joh. Georgii Schenckii *Histor. monstror.* Licetus & Palfyn supra alle-*Observatio.* gati. In pago quodam, non procul a patria mea Hayna, distante, nomine Walda, anno 1682. apud præfectum illius loci, gravida quædam sus septem ediderat porcellos, quorum tres in statu erant naturali, quatuor vero proboscidem quasi elephantinam (uti in modo allegata Cleyeri observatione depictam videmus,) a fronte incipientem ultraque os propendentem habebant. Quam monstrosam figuram tunc temporis ipse præfectus a gravidæ suis impressione non immerito derivabat, siquidem ancilla quædam rustica, quæ suibus ordinarie pabulum exhibere solebat, tempore conceptionis & graviditatis dictæ suis, ob commissum aliquod delictum, certum instrumentum ligneum, cui ferrum incurvatum cum appensa circa extremitatem nola erat infixum, (*eine Fiedel* dicebant) loco pœnæ per longum tempus spatium circa collum gestarat hacque occasione suis phantasiam depravarat. Quod aliquando etiam accidit in equis: Anno enim Domini 1254. Veronæ

ronæ equa pullum equinum peperit, cætera quidem equum, ſed humana plane facie. vid. Ambroſ. Paræi *Oper. Lib. XXIV. cap. 1. fol. 541.* & Georg. Simon. Winter. *de Re equar. Part. II. cap. 16. fol. 102.* quo loco etiam alium pullum equinum, pedibus anterioribus inverſis, anno 1623. in monaſterio Sulz, ditionis Marchio-Brandenburgicæ editum depingit, cujus effigies in anticamera (ut ajunt) sereniſſimi Principis Alberti Erneſti Onolsbaci adhuc viſitur.

Equus cum facie humana.

cum pedibus inverſis.

§. 135.

Ex imaginatione quoque animalium accidere ſolet, quod ſæpius longe alterius coloris, quam ipſa per ſe habent, fœtus excludere ſoleant; unde etiam equorum magiſtri, ubi equos coloris varii, ex nigro albicantis, exoptant, caballum ad aliquot dies in ſtabulo detinent, cujus parietes calce incruſtati variis locis denigrati, nullam ſic admittunt lucem, niſi quam candela ſuſpenſa præbet. Hinc ex obſcuro ejusmodi loco equum, quem imprægnare equam deſiderat, in lucidum producit. Hic equus clauſis oculis, dum congreditur, non niſi variegata obverſari ſibi perſuadens fœtum variegatum generari efficit, juxta Jobi a Meckren *Obſ. med. chirurg. poſthum. I. p. 353.* Vel ſecundum verba Thomæ Bartholini *Hiſtor. anatom. Cent. VI. Hiſt. 61. pag. 297.* mulomedici variis pro lubitu coloribus tabellam depictam ante oculos equarum detinent, quando ab equis ineuntur, ut tali pilo hinnulos edant, qualem quisque deſideraverit. Ita & præcipit Conſtantinus Cæſar, ut aſinus inſiliens aut equus, aut aliquod animal aliud, tali amiciatur ſtragulo, quali fœtum volumus naſci colore tinctum: ſiquidem qualis fuerit color operimenti, quo tegitur admiſſum animal, talis futurus eſt partus. Johannes Baptiſta Porta *Magiæ natural. Lib. II. p. m. 90.* ita inquit: Equi ſi vis varii naſcantur, prævalet hoc, idque utplurimum obſervant, qui ejusmodi curam habent, & ad coitum equas admittunt, ut equilia, ubi coitum explent, tapetis & variis pannis depictis coloribus exornent, unde diſcolores equos ſcutulatos, ſpadiceos diverſeque colora-

Equorum color.

loratos efficiunt. Docet quoque Abſyrtus, equam colore aliquo contegas, qualem futuram pullulationem vis referre, ſiquidem qualem veſtitu colorem ipſi mentiuntur, in talem enata progenies degenerabit, nam conſcendens equus in coitu, colorum ſpectaculo detinetur, quod oculis obverſabitur, & talem dabit fœturam, ut tergoris diverſitas maculis evariet, totidemque viſuntur colores, quot in exemplo fuere, plurimumque emaculato blandiuntur colore. Quandoque etiam equorum magiſtri in equarum grege generoſos objiciunt equos viſibus concipientium, quo ſimiles eorum concipere ac creare poſſint, uti ſcribit Zacutus Luſitanus *de Medicor. princip. Hiſtor. Lib. III. Hiſt. 12. fol. m. 487.*

§. 136.

Ovium. De dolo Jacobeo ſeu de Jacobi artificio ope baculorum in aqualiculis ante oculos gregum poſitorum, pecudes diſcolores generandi ſcribit Porta *l. a.* Jacobus virgulta ac perticas populneas, amygdalinas, quæve facile corticibus ſpoliari poſſunt, edolatas corticibus interceptas, circulis redimitas & ſinuatas, uti colubros, albo nigrove interſtinctas colore, in canalibus juxta aquas, in paſcuis & præſepibus fixit: ubi grex ovilli pecoris ſtabulabantur, ut coitum ineundo & oculos circumſtrando nil niſi virgas aſpicerent, ut quos darent fœtus, diverſe colorati & paſſim candida vellera pullis infuſcarentur maculis, non injucundum viſum. vid. *Geneſ. cap. 3. verſ. 37.* Et juxta Sim. Majol. *Dier. Canicul. Coll. 3. f. 42.* quin Jacob cum Laban convenerat, ut oves variæ & maculoſæ cederent ſibi in mercedem, populeas virgas & amygdalinas, aut e platinis, detractis ex parte corticibus, ponebat in canalibus, quare potantes oves ibique coeuntes conſpectis varii coloris virgis maculoſos quoque fœtus concipiebant.

§. 137.

Columbarum. Idem etiam de columbis affirmat Zacutus *l. a.* illos ſcilicet, qui artem paſtoritiam exercent columbarumque ſunt ingenui dilecto-

lectores, ponere pulcherrimas columbas iisdem in locis, quibus illæ versantur, quo videlicet rapiente visu similes generent. Et si vis, columbæ depictæ nascantur, secundum Joh. Bapt. Port. *l. a. p. 91.* modo uteris, qui ab Oppiano docetur. Tempore quo uxores oscula maritis miscent, & veneris desiderio moventur, columbarius pulcherrimas varias, præsertim purpureas vestes, in conspectum earum exponat, quibus illæ delectatæ pullos etiam ejusdem coloris edunt.

Hæc eadem peragit, novit quoque callidus auceps,
Cui volucres curæ sunt, & lætalis arundo,
Atque columbarum pullos hac arte figurant,
Stragula flammeolis oculis rubrosque tapetes,
Et vestes ostro perfusas objicit auceps,
Sicque oculos pascens animos eludit amantes,
Et pullos edit rubeo discrimine misto.

Ibidem etiam dictus Porta de modo, quo pavones albi & canes villosi ac jubati instar leonum fiant, pluribus agit, totam tamen operationem animalium impressioni adscribit. De pavonibus ita scribit: Erant olim Coloniæ pavones albi tam rari, ut tanquam rem raram admirarentur, postea vero frequentiores ibi facti sunt, a mercatoribus e Norwegia: nam quum spectaculi causa nigri vel varii pavones in regionem istam invecti essent, omnes albi effecti sunt; quippe cum mares in ipso aere ova incubarent, nivosaque illa montium juga perpetuo ob oculos viderent, ex ovis jam animatis albos pullos excluserunt. Idem etiam de omnibus avibus faciendum suadet. Nam aviaria vel caveas, quibus concluduntur, eorumque cubilia tectorio inalbentur oportet, vel albis linteis & velaminibus protegantur, vel exiguis cancellis præpediantur, quo minus ex iis locis fugiant, quum coitum ineunt, excubant ovaque fovent, sic albicantem dabunt sobolem. Et Johannes Fernelius *Physiolog. Lib. VII. cap. 12. p.m. 189.* Si pavo, dum ovis suis incubat, linteis albis circumtegatur, albos omnino *pavonum.*

pullos,

pullos, non gemmantis coloris edet, quemadmodum etiam gallina colore varios emittet, si picta ova foveat.

§. 138.

Imaginatio quomodo operetur.

Quamvis autem plerique etiam recensitorum autorum dictos nævos aliosque naturæ in formandis fœtibus errores imaginationis in gravidis lusui adscribant, qua tamen ratione ea, quæ prægnantes externe tantum tangunt & superficialiter afficiunt, vel earundem oculos ex improviso incurrunt, vel solo etiam sono earundem aures penetrant, nihilominus in tenelli atque materno utero adhuc inclusi embryonis cute atque partibus sive membris, tam internis, quam externis, tantam alterationem & mutationem, nonnunquam etiam membrorum privationem causentur, mea quidem sententia nondum adeo clarum satisque perspicuum est, neque etiam fortasse in posterum, ad omnium consensum sufficienter explicabitur. Cum vero in tractatibus a me editis, &, Deo volente, adhuc edendis, benevolo lectori collectanea tantum mea communicem, liceat etiam hoc loco quorundam autorum sententias & verba annectere, vel tantummodo autores allegare, ex quibus optimam sibique verisimillimam quilibet eligere velit.

§. 139.

Sententiæ autorum: Kircheri.

De hac imaginationis vi, stigmata & nævos tanquam notas infantibus imprimendi, ita philosophatur Athanasius Kircherus *in Art. magn. de Luc. & Umbr. Lib. X. P. II. cap. 2.* Imaginatio est vis quædam in organo corporeo, unde ad speciem imaginatam mutatur spiritus corporeus, in quo vis formativa formatur, quæ operatur in semine, ideo subinde mutatio fit in prole propter imaginationem parentis. Tanta certe vis est spiritus plastici, ut ex vehementi imaginatione mirabiles producantur formæ, hinc tot stigmata, nævi & characterismi fructuum, vini rubri, carnium, animalium, in fœtu impressa resultant. Quædam si in faciem, vel in sinum prægnantis vel cerasum, vel fragum, vel vinum projiciant,

jiciant, vel infundant, & mulier gravida ægre id tulerit, tunc rei nota in fœtu impreſſa depictaque ſpectabitur. Idem accidit, ſi felis aut mus inopinato mulierem gravidam inſilierit, confeſtim nota fœtui imprimetur, rei ſpecie radiante per phantaſiam; ſpirituumque ope in loco fœtus tactui correſpondente devecta, niſi forſan mulier membrum ab animali contactum illico manu abſtergat, eandemque manum alteri corporis parti abditæ admoveat: Et ut idem Kircherus *l. a.* pergit: Pictrix phantaſia eſt in nævis producendis, penicillus eſt ſpiritus corporeus: colores, ſpecies ex phantaſia radiantes: tela, corpus infantis tenerum: prototypon corporis infantilis corpus maternum, cujus partes cum partibus infantis ſingularem habent conſenſum. vid. Phil. Jacob. Sachſ. a Lewenh. *Schol. in Obſ. 135. M. N. C. Dec. I. An. 1. p. 300 ſeq.* Ad quæſtionem: An imaginatio potentiam ſeminis effigiemque conceptus mutare valeat? utique ſeu affirmative reſpondet. Hermannus Frid. Teichmeyer *Inſtit. med. legal. cap. 6. pag. 45.* hoc enim variis probari argumentis poteſt, v. g. in poſthumis major ſemper ſimilitudo obſervatur, quam in aliis liberis, ob continuo ante oculos verſantem patris defuncti ideam. 2) Nævi etiam materni ab impreſſione ideali, vel objecto quodam terrifico pendentes, id ipſum probant. 3) Imaginationis vis, etiam in brutis probari poteſt ex ovibus Jacobi in ſacris, 4) Mira & fere incredibilis imaginationis gravidarum potentia elucet ex hiſtoria quadam, ubi mater a viſa decollatione paulo poſt partum edidit capite truncatum. vid. Georg. Wolffg. Wedel. *Pathol. dogmat. Sect. II. cap. 9. pag. 319.*

§. 140.

Juxta Joh. Bapt. Portæ *Mag. natural. Lib. II. cap. 19. p. m. 89.* gerentes uterum mulieres, quando vehementiſſime cupiunt, vehementerque excogitant, ſpiritus immutant interiores, & in his excogitatæ rei pinguntur imagines, ii ſanguinem movent, unde in molliſſima fœtus materia rei imaginem exprimunt; Sic partus *Portæ.*

Sennerti. tus in perpetuum maculis variisque notis inficiunt, nisi desiderio refricato quiescunt. Daniel Sennertus *Tract. de Chymic.cum Aristotelic.Consens. cap.14. p.237.* inquit: quomodo ad fœtus immutationem faciat imaginatio, ita obscurum est ut omnes doctissimi viri in caussa reddenda hic hæreant. Hoc certum est, imaginationem per se, immediate atque per simplicem imaginationis actum, fœtum non immutare, cum sit potentia cognoscens atque immanens; & quantitatis, figuræ, numeri, situs colorisque caussa proxima sit facultas conformatrix. Neque etiam a specie phantastica fœtus immutatur; cum ea per se nullam qualitatem realem producere possit, nec ullam vim habeat, nisi movendi potentiam imaginandi eique repræsentandi objectum suum. Et si species phantastica eam vim haberet, multo plures mutationes in fœtibus acciderent: & imprimis melancholicæ mulieres & quæ de rebus aliquibus habent intensas cogitationes, fœtum mutarent; quod tamen non accidit. Vero magis consentaneum est, fœtum immutari ab imaginatione vel mediantibus animi affectibus per humorum & spirituum motum, vel dirigendo facultatem conformatricem. Mutationes & læsiones, quæ in fœtu accidunt, sunt duplices, communes & determinatæ. Communes ut abortus, mors, partis alicujus parvitas vel magnitudo, determinatæ sunt eæ mutationes & signaturæ, quæ cum re aliqua externa determinatam habent similitudinem, v.g. cum cerasis &c. Priores contingere possunt a phantasia, mediantibus animi pathematis & motu humorum ac spirituum, non autem posteriores, notæ scilicet ac signaturæ &c.

§. 141.

Harderi. Juxta Johannis Jacobi Harderi verba sciendum est, maximam esse femellarum cum fœtibus, quos in utero detinent, consensionem, adeo quidem, ut hi illis intime compatiantur, eoque facilius noxam accipiant, quo cum cerebri ipsorum, tum singularum partium fibrillæ teneriores sunt, neque ejusmodi impetus

suf-

ſufferre vel iis reſiſtere poſſint. Abſurditatis heic, ſed temere accuſatur a Galeni filiis, ſi infantes matrum intelligere ſuſpiria, audire ejulatus, videre afflictiones, vel vulnera perpeti dixero, cum tamen inficias ire nequeam, iisdem, quibus illas, animi pathematibus affici, & unionem hanc quam maxime neceſſariam eſſe, pro tenera ipſorum vita ſuſtentanda: unde etiam admiranda fuit naturæ atque hujus autoris providentia, qua utrique harum, cum ſanguinis pro aura vitali, tum ſpirituum pro ſenſu & motu influxum communem eſſe juſſit, ita quidem ut ex eodem liquore vitali, quem vaſa matris placentæ ſuppeditarunt, & particulæ nutritiæ partibus ſingulis apponerentur, & ſpiritus nitro-aereus, per delicatos cerebri poros ſecerneretur. Qui deinceps ex filamentis exiguis in nervos per ſui propagines, verſus ſingulas corpuſculi partes protenſas, pergeret, munia hic illic legitima obituras. Quodſi ergo ex matris vitioſa imaginatione, quæ varie utcunque ſuccreſcit, nunc ab externis, motum vehementiorem plerumque concitantibus, nunc ab internis, recordatione pertinaci eorum, quæ aliquando vidimus, ſpiritus impetuoſe motitentur, ob recitatam partium teneritudinem generationis negotium facillime confunditur, ut fœtus monſtroſus, vel maſſa omnino deformis poſtmodum procudantur. vid. Jac. Harder. *Apiar. Obſ.92.p.344ſq.*

§. 142.

Ad quæſtionem, quomodo imaginatio in gravidis agat? ita reſpondet Johannes Dolæus. Quanta vi agat matris imaginatio in fœtum, innumeris conſtat exemplis & quotidiana experientia confirmat, objectorum externorum a matre perceptorum imaginem tenellis embryonum corporibus imprimi; unumquodque ſiquidem objecti externi punctum lucis radiis a ſe reflexis in oppoſitum oculi punctum agit; iique ad retinam usque penetrantes ſingulas ipſius fibrillas, quibus applicantur, concutiunt, ſpiritusque animales in iis contentos in motum concitant. Quum autem ex univerſis objecti punctis proficiſcantur radii lucis, omnes *Dolæi.*

retinæ fibrillæ motum, quem ſpiritibus communicant, ab ipſis mutuantur, & veram hac ratione objecti imaginem, quæ in retina depingi dicitur, ſuſcipiunt: motus vero ſpirituum animalium, ad cerebrum usque pertranſiens, iis, qui ipſum incolunt, communicatur. Quoniam enim objectum vel terrorem mulieri incutit, vel validum, ipſum poſſidendi, deſiderium in ea creat, inde fit, ut ſpiritus facilius in motum eumque rapidiorem cieantur. Illi enim, qui per nervos ad uterum tendentes, in partem iſtam accurrunt, copioſioresque in eam affluunt, penetrata ipſius ſubſtantia, fœtum, quocum intimum illi adeſt commercium, attingunt: & molliuſculam ejus texturam ſubingreſſi fibras, quas ſubeunt, agitant & juxta peculiarem illum motum, quem in cerebro adoptarunt, eas diſponunt, ſimilemque iis conciliant ordinem, illi, quem obtinebant partes corporis, quod talem determinatum motum in retinæ fibrillis produxit. Quod vero videamus partis hujuſce, quam mater cum terrore aut commiſeratione conſpexerit, ſignum in ſimili fœtus parte imprimi, vel rei a matre flagrante deſiderio fruſtra expetitæ effigiem pari in fœtus parte, quam mater in proprio corpore contigerit, repræſentari; id evenire videtur ex eo, quod ſpiritus animales ita determinentur a ſpeciali ipſo motu ipſis in cerebro impreſſo, ut fibrarum partium illarum, quarum ſimilium occaſione motum hunc concepere, poris tantummodo adaptari queant, in iisque vim ſuam exercere valeant. vid. *M. N. C. Dec. II. An. 8. Obſ. 132. p. 290.* quo loco tamen non ſemper requiri addit, ut imaginatio vehementius ab objecto commoveatur.

§. 143.

Wedelii. Imaginatio & animi pathemata nullibi magis morbos producunt, quam in gravidis, inquit Georgius Wolffgangus Wedelius *Patholog. med. dogmat. Sect. II. cap. 9. p. 318 ſeq.* ita pergens: Rationes plures hujus rei paſſim notavit Helmontius, ſatis vero nobis laudat, archeum accurate intentum fœtus fabricæ; ipſe hic diviſas quaſi operas tunc habet, partim matris corpori, partim fœtus

inten-

intentus. Quando ergo turbatur in opere subtilissimo occupatus eo præsentius id fit. Ab ira, a terrore toto die fiunt abortus. A conceptis his ideis diversis, cum terrore junctis, sigillantur in fœtum consimiles effectus, unde nascuntur nævi diversissimi, imo stupenda hinc inde notata ab autoribus. Utut enim a sola quoque phantasia fortiori conceptus tales effingi & produci possint, utplurimum tamen terror conjunctus est. Omnia hæc a spiritibus, qui actionum omnium sunt præsides in corpore, derivantur optime & unice, eorum tamen vis & in hoc vix potest satis concipi & exprimi, quomodo e. g. visa a matre decollatione hinc paulo post infans nasci potuerit truncato itidem capite. v. etiam Wedel. *Libr. de Morb. Infant. cap. 3. p. 8 seq.*

§. 144.

Sic Theodorus Craan *Oeconom. animal. Part. II. Quæst. 39. p. 177.* ad quæstionem: quomodo imagines rerum in gravidis transeant ad fœtum, & cur non ipsi matri, sed tantummodo præcise isti parti fœtus imprimantur, quam mater tetigit in proprio suo corpore? ita respondet: Hujus difficillimi problematis causam reddere hoc opus, hic labor est. Poterimus tamen hanc rem quodammodo adumbrare, si cogitemus, quod totum nostrum corpus sit perspirabile, ita ut radiationes spirituum undiquaque admittat. Si igitur jam gravida magno teneatur desiderio alicujus fructus, vel etiam summo terrore percutiatur, facile intelligimus, animam hisce unice esse intentam, & hasce imagines fructuum ita conjungere cum spiritibus per totum corpus diffusis adeoque & ipsum uterum pervadentibus, ut illæ imagines nullo negotio imprimi possint tenello corpusculo fœtus intra contenti. Observamus etiam, hasce figurarum signaturas non nisi gestationis mensibus fœtui communicari a matre: ratio autem cur in corpore matris non sequatur idem effectus, hæc est, quia illud est nimis solidum & durum, adeoque instar terræ exsiccatæ sigillum respuit, cujus tamen impressionem facile recipit molle fœtus corpusculum,

Craanii.

lum, quod instar ceræ mollioris flecti potest. Cur autem illa imago præcise imprimatur illi fœtus parti, quam mater in suo proprio corpore tetigit, ratio hæc est, quod anima eo tempore nullius amplius motus est conscia, quam tantummodo illius, quo mater certam sui corporis partem contrectavit, unde etiam huic unice inhærens ei junxit illam imaginem hujus vel illius fructus ardenter desiderati, vel animalis cujusdam abominati. Sed cum hæc spirituum determinatio ad hanc partem matris radiavit ad ipsum uterum, factum est, ut etiam tenderet ad simile membrum fœtus, eique suam imaginem imprimeret. v. etiam ejusdem Theod. Craanen *Tract. de Homin. cap. 151. p. m. 751 seq.*

§. 145.

Lentilii. Ut mentem suam aperiat Rosinus Lentilius, primo supponit, animalium omnium quædam germina in primæva creatione a summo conditore condita in auris vagari, cum aere per respirationem corporibus animalium communicari, in feminarum testiculos illabi, sed in nullis nisi suæ speciei hærere, radicari ibidemque vegetari, & ovula ceu id, quod in ovo gallinaceo fecundo germen vocamus, adglutinari; 2) omnia membrorum stamina jamjam actu secundo istis germinibus, ac ita quidem inesse, ut Deus jam in primæva creatione sexus differentiam illis impresserit. 3) in homine præter rationalem illam immaterialem, etiam esse sensitivam animam corpori coextensam. 4) Matris animam sensitivam in germina per coitum virilem fecundata perpetuari, hæcque in uterum deferri illic perficienda. 5) adeoque inter binas hasce animas, matris scilicet & fœtus tenelli, esse intimam consensionem & compassionem per experimentorum centurias demonstrabilem. 6) a terrore subitaneo percelli animam sensitivam matris. 7) idque pathema illico animæ sensitivæ fœtus communicari. 8) & in hoc tenello rei externæ, quam mater expaverat, ideam exprimi. 9) quod non æque fit in corpore matris, quod hoc

hoc jam ſit firmius & robuſtius, fœtus autem tenellum; ejusque ſtamina flexibiliora. 10) quod autem in determinata corporis parte fiat, hinc exiſtimat Lentilius procedere, quod, quia matris anima ſenſitiva, quippe, ut dictum, materialis & corpori coextenſa, in hac vel illa determinata parte territa afficiatur, vix aliter eſſe queat, quam fœtus quotidie animam ſenſitivam, ceu ab anima ſenſitiva matris productam, cumque illa perpetuum atque continuum commercium habentem, eadem in parte affici. 11) illiusque, ſcilicet animæ ſenſitivæ fœtus hinc negotium in formando fœtu, in quo unice & ſolertiſſime occupatur, in ea parte perverti, aut pro re nata penitus aboleri. Quæ, quo melius intelligantur, Lentilius ibidem ad aliquot caſus applicat. vid. *M. N. C. Dec. III. An. 2. Obſ. 117. Schol. p. 179. 180.*

§. 146.

Secundum mentem Guſtavi Caſimiri Gahrliep *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obſ. 56. p. 87.* non poſtremum prolis in utero, ut nutriendi & augendi, ſic efformandi officium matri debetur, & quidem præcipue vi imaginativa mentis, phantaſiæ nempe maternæ in fœtum pro lubitu pene agentis. Qua etiam in perfecto fere jam fœtu diverſas operatur quaſi metamorphoſes, addit, detrahit, auget, minuit, figuram, colorem, aliaque accidentia mutat, mutilat, aſtruit, deſtruit, imo annihilat membra, omni procul dubio antea jam efformata & perfecta, &, quod majus, ipſius fere naturæ leges transgreditur & tranſcendit, & ἀδύνατα quaſi patrat, dimenſionem quadantenus penetrationes committendo. Et Johannes de Muralt. *Colleg. Anat. Lect. 12. p. 204.* inquit: *Wann die Frau empfangen hat, ſo arbeiten alle ihre Geiſter in der Bildung der jungen Frucht, ja ſogar, daß ſie im Anfang offt ſinnlos, ſchwermüthig und verruckt ſind, wann ſie von obern Theilen müſſen entlehnet werden. Dieſe Geiſter werden von allerhand Geſtalten und Einbildungen ſtarck bewegt und erſchreckt, welche Bewegung und Schrecken zuſamt dem eingebildeten in das Cryſtall-lautere Mutter-Eylein eingepræget wird,* Gahrliep. Muralti.

und

und weil solche schreckhaffte, oder beliebte Gestalt steiff in den bildenden Geistern eingewurtzelt ist, formiret sie gleichen Abdruck in der Frucht.

§. 147.

Dobrozenski. De his effectibus ita scribit Arnoldus Bachimius Denstonius (sive verus autor, Jacobus Wenceslaus Dobrozenski, de Nigroponte, medicus Pragensis) *Pansoph. Enchiret.* §. *216 seq. p. 176 seqq.* Imprimuntur stigmata infantibus, mediante sensitiva anima matris. Nam quando mater v. g. fortiter apprehendit aliquam rem cum desiderio habendi, sic anima matris in se ipsa phantastice format sibi figuram rei desideratæ, ab illa cogitationes non removens, similem phantasiam in anima infantis suscitat, & quia hæc phantasia infantis archæum informatione format & commovet, ab hac liberari se satagens, illam non potest, quamdiu mater simili cogitationi inhæret & infantis animæ insit adhuc brutalis appetitus. Idcirco si tum mater in cogitationibus hærens aliquam partem sui corporis tangat, (nam ex toto corpore matris anima sensitiva in uterum radios corporeos emittit, qui membris infantis correspondent, & proprietates, defectus, aliaque mala membris infantis invehit) in similem corpusculi sui partem anima infantuli formam istam excutit, & illa ita suam phantasiolam liberat, & corpus unum desiderii matris portat, ille vero pergit in suo opere. Ast mirabilius illud, quod mulier quædam fœtum grandiusculum utero gerens, dum semel decapitari quendam hominem vidisset, valde territa in deliquium cecidit, enixa paulo post infantem, cui caput erat abscissum, caput autem ex utero non exivit, nec mulier molestiam in utero ullam habuit, signo certo, quod caput infantis non restiterit in utero. O admiranda res! cujus rationem dare difficile. Dicimus tamen, vi nostræ doctrinæ facile id fieri potuisse. Nam cum mulier gerens utero in decapitatione facta a carnifice, fors summam habens complacentiam, desiderium (sicut prægnantibus nihil novi, absurdissima appetere) accepit aliquod decapitandi

tandi, etiam forte sui proprii in utero infantis: Quare in tali desiderio ideam gladii fabricavit, & tangens uterum, quo loco caput infantis erat, manu ideam gladialem collo infantis incussit, & caput demessuit, sicuti si pyrum desiderasset & pyri formam collo apposuisset. Quod vero caput absciderit, non vero gladii formam expresserit, ratio est, quia desiderium erat infantis caput abscindendi, idcirco gladialis idea non solum ad collum, sed per collum transierit. Quod autem caput nullibi repertum, id quoque matris phantasiæ adscribi potest, quæ caput a se decollati infantis nolens reperiri nec nosci, cujus cadaver esset, caput in atomos resolvit, quæ cum lochiis mulieris exiverunt. Cum vero vix ulla mater concipi queat animo tam crudeli in fœtum, ut eum in utero capite truncandi desiderio capi possit? & qualisnam sit illa ideæ gladii fabrica? Rosinus Lentilius loco paulo ante allegato potius circa hanc observationem arbitratur, animam sensitivam matris perterrefactæ terrorem suum adeo impressisse animæ sensitivæ tenelli fœtus illi parti, qua collum est, ut inde semet subtrahens, dicta fœtus anima sensitiva versus thoracem, caput omne deseruerit, quod propterea vita & nutritione orbum abscedere haud aliter coactum fuit, atque ligaturis intercipi steatomata, verrucæ aliique id generis tumores, ac inde emarcida decidere. Scipion. Mercur. *della Commare Lib. I. cap. 20. p. 121 seq.* edition. German. *p. 215 seq.* Quæ tamen Lentilii sententia pariter suas patitur difficultates. Prolixe de hac gravidarum imaginationis efficacia agunt adhuc alii autores v. g. Joh. Nicol. Pechlinus *Observ. Phys. med. Lib. III. Obs. 15. p. 426 seqq.* Franc. Bayle *Dissert. Physic. pag. 116 seqq. 122 seq.* Job a Meekren *Obs. med. posthum. cap. 1. p. 345 seqq.* Casp. a Reies *Elys. jucund. Quæst. Camp. Quæst. 50. p. 620 seqq.* Johannes Jacobus Waldschmid *Epistol. II. ad Joh. Dolæum pag. 47.* ita scribit: Eo ipso, quo sub prælo sudat epistola ecce! Tuas accipio literas, n quibus quæris, quomodo in gravidis objecti alicujus horridi *Waldschmidii.* mago in fœtum transire possit? & quare gravida, si hominem

parte aliqua mutilatum cum quadam alteratione & pavore intueatur, postmodum in lucem edat infantem eadem parte mutilum? Cui quæstioni ut ex parte satisfiat, fulcimenta quædam prius ponenda erunt, cum arduum hoc opus saltem adumbrari, & sublimioribus meditationibus facilius attingi, quam verbis explicari possit. Itaque observandum erit (1) quod fluida imagines rerum facile suscipiant, sicuti id in hydraulicis, & in aere luminoso, paulo ante speculum existente, videre licet. (2) quod stupendum illud flumen animale in nostro corpore æque certam aliquam radiationem & cursus formam, hoc est, imaginem, ab objecti & mentis determinationibus suscipiat, (3) quod in visione vera objecti imago in fundo oculi depingatur, & quod occasione hujus spiritus animales certam cursus formam nanciscantur, ipsi imagini, in oculo depictæ, similem. (4) Quod inter motus & alterationes matris & inter infantem in utero contentum adeo arcta sit connexio, ut hic omnibus vehementioribus animi passionibus matris non sine suo periculo sit expositus. E quibus apparet, quod mens ex aspectu horridi alicujus objecti conquassata, & vehementer afflicta, spiritibus animalibus similem jungat imaginem, sive quod tunc mirabile illud cerebri & nervorum flumen a mente ad similem cursus formam determinetur, atque totum corpus matris cum appendice, hoc est, fœtu, fulminis instar transeat, huicque ob mollitiem & flexibilitatem partium similem imprimat imaginem. Enim vero aliquam adhuc superesse difficultatem eminus etiam video, de qua forte alibi pluribus. Quænam autem ex his opinionibus veritati proxima sit, ego non inquiram, sed potius ingeniosioribus curiosorum animis hujus indaginem relinquam.

§. 148.

Animi vitia ab imaginatione.

A tali autem gravidarum imaginatione in embryonibus non modo nævi stigmata, mutationes, mutilationes atque privationes membrorum oriuntur, sed etiam animi errores variæque impressiones, unde in quibusdam interdum magnum variarum re-

rum

rum insolitarum desiderium, in aliis econtra insolitarum aversatio atque fastidium observatur, quorum illud a medicis pica, hoc autem nausea & antipathia vocari solet; de quibus, cum in Chylologiæ nostræ *Capite II & III.* plurima exempla adduxerim, prolixe hic agere supersedeo. Quo pertinent etiam varii affectus, item virtutes & vitia. v. g. Jacobus Magnæ Britanniæ rex strictum ensem per totos vitæ suæ dies aversabatur, ut ad ejusdem adspectum tantum non obstupesceret, quod mater regina per aulicos quosdam, stricto ense ministrum quendam suum insectantes, perterrefacta fuisset, cum utero gereret, uti ex Digbæo refert Georgius Fridericus Rallius *de Generat. animal. Sect. V. p. 238.* Quibus Gustavus Casimirus Gahrliep. *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Obs. 56. p. 90.* addit characterem cupiditatum maternarum abominabilem fœtui impressum, vitiorum, libidinum, malitiæ, furti similiumque desideriorum in prolem phantasiæ maternæ vitio transplantatum, cujus tragicum adducit exemplum mulieris, supplicium decollationis cum desiderio & gratiarum actione fortiter subeuntis, quo ab appetitu furandi, a quo temperare sibi nullo modo poterat, tandem liberaretur. Inquit etiam Petrus Müllerus *Disput. de Jure prægnant. cap. 2. p. 14.* multos furacitatem, qua matres gravidæ se fœdarint, vitæ totius moribus retulisse.

§. 149.

Cum proinde gravidæ & quidem, absque dubio, ob spirituum, ordinarie ad fœtus formationem non exigua copia concurrentium, inopiam & imbecillitatem, animi affectibus admodum sint obnoxiæ, non mirum, quod illæ, etiam alioquin satis sanæ, variis & insolitis, levi data occasione, corripiantur imaginationibus, posteaque non modo varios atque monstrosos edant fœtus, sed varios etiam ipsis imprimant affectus; ex quibus, intelligere licet, quanta esse debeat mulierum prægnantium temperantia, quam moderata victus ratio, quanta animi tranquillitas, ut liberos gignant & mente & corpore sanos. In quibus rebus cum, juxta ratio.

Francisc. Bayle *Dissert. phys. p. 114.* passim mulieres delinquant, imo nonnullæ sui vix compotes omne genus intemperantiæ sectentur, & pathematis continuo, quibusdam veluti furiis, agitentur, nec pudori, nec fœtui, quem in utero gerunt, consulentes, subit mirari, cur in humano partu monstra non sint frequentiora. Hinc admonet etiam Joannes Ludovicus Vives *de Christian. femin. Lib. II. pag. m. 464 seq.* ne interea, dum uterum gestant, indulgeant crapulæ, ne inebrientur. Multi, quæ a matribus acta sunt, dum gestabantur, vitæ totius moribus retulere. Et quatenus imaginationis vires magnæ ac validæ sunt in humano corpore, matres dum uterum gestant, dent operam, ne quam admittant vehementem cogitationem deformis rei, turpis, obscœnæ: pericula item devitent, in quibus fœda aliqua visu species possit occurrere. Quod si eas occasiones adeant, præcogitent, quicquid possit oculis offerri, ne ex inopinata novitate noceat, siquid subito adspexerint, unde contrahat noxam fœtus. Hanc Vivis admonitionem salubrem esse patet, secundum Philipp. Camerar. *Horar. subcisiv. Cent. I. cap. 54. p. 238.* ex Empedoclis & physicorum opinione, qui etiam statuunt, imaginem, quæ animo mulieris in ipso concipiendi articulo occurrit, tantum habere virium in eum fœtum, qui effigiatur, ut ipsius rei character quasi impressus perpetuo hæreat. Plura de gravidarum diæta supra diximus.

§. 150.

cur nævi simul cum fructibus florescant?

Cur autem nævi supra citati variorum fructuum, v. g. cerasi, mori, pruni, mali punici, &c. figuram referentes uno eodemque veris tempore cum fructibus florescant, non ita facile dictu est, juxta Cornel. Stalpart van der Wiel *Observ. rar. Cent. post. Obs. 36. p. 383.* qui tamen, ne symbolam non conferat, statuit eandem hujus rei esse causam, quæ efficit, ut vina, stato anni tempore mense videlicet Majo, florescentibus vitibus, etiam ad fermentationem invitentur, hoc autem præcipue recentioribus, quæque nondum a fæcibus purgata, contingit vinis. Hujusmodi autem operatio

juxta

juxta quosdam recentiores a circumgyratione telluris circa solem annua dependet, qua certis mensibus quibusdam propior fiat stellis, quæ ætherem quendam ad nos transmittendo efficiant, ut semina succique nonnulli ad fermentationem concitentur. Eodem autem modo certum ætherem ad nos transferri putandum est, quando morus, cerasus &c. floret, qui nævos, quibus eadem pororum dispositio, quæ fructibus est, eodem anni tempore florescere facit.

§. 151.

In gravidarum etiam imaginatione nonnulli infantum quærunt pulchritudinem, si nimirum matres prægnantes tempore fœcundi coitus, vel a principio conceptionis, vel per totum gestationis spatium, pulchri & elegantis hominis, hujus vel illius sexus, imagines depictas, circa torum, vel in cameris & hypocaustis suspensas habent, vel etiam statuas vel effigies ex ligno, marmore, gypso vel cera confectas, sæpius intuentur, vel etiam si cum vivis hominibus pulchris conversantur & amorose cum ipsis fabulantur. Sicuti enim secundum superius dicta, ex Johannis Baptistæ ejusque vestimenti, item ursorum depictorum eorumque pellium aspectu fœtus nascebantur villosi, cur non etiam ex pulchræ personæ ejusve effigiei aspectu ejusque crebra reminiscentia idem expectandum erit? Ut itaque mulieres pulchros pariant filios, Johannes Baptista Porta *Mag. natural. Lib. II. cap. 20. p.m. 92.* maxime salutare esse retur, ut in magnatum cubilibus & prospectu Cupidinis Adonidis & Ganimedis imagines propendeant, vel ex materia parentur solida, unde venerem exercentes uxores animo eas versent, imo fortissima imaginatione animus rapiatur, & gravidæ diutius eas contemplentur, sic partus inde conceptus eam formam imitabitur, quam ipsæ coeuntes & utero gerentes mente conceperint. Id quod non parum prodesse se scire ait dictus Porta, atque exemplo probat. Fabulam de hominis rustica uxore recenset Philippus Camerarius *Horar. subcisiv. Cent. I. cap. 54. p.* 238.

pulchri fœtus.

238. virum ſcilicet, cum illa eſſet deformi facie, metuentem, ne ſibi conſimiles liberi gignerentur, hoc remedium commentum eſſe, domi imagines egregie formoſas ut collocaret, in easque aſpicere uxorem quam minime conniventibus oculis aſſidue juſſiſſe; Ita de ſe quam pulcherrimam ſobolem propagaſſe. Sic Dionyſium tyrannum, eo quod ipſe deformis eſſet, nec tales habere filios vellet, uxori ſuæ in concubitu formoſam proponere ſolitum fuiſſe picturam, cujus pulchritudinem concupiſcendo quodammodo raperet, & in prolem, quam concipiebat, afficiendo transmitteret, uti ex Auguſtino recenſet Simon Majolus *Dierum canicular. Colloqu. 3. fol. 42.* Huc pertinet etiam lepida hiſtoria Heliodori, de Theagenis Theſſali reguli & Charidiæ regis Æthiopiæ filiæ amoribus, quam mater regina Perſina ex intuitu ſtatuæ Andromedæ elegantiſſimæ, prope torum genialem collocatæ, lacteo colore pulcherrimam, præter morem nigerrimæ gentis, conceperat & peperat, & ob diverſitatem coloris infantem, metu infamiæ, elato partu transportari clam juſſerat. Quæ ſuperatis multis & graviſſimis difficultatibus, tandem compertis certis indiciis & notis, pro filia & hærede agnita & Theageni, ſocio fideli calamitatum & exilii, quem ſincero amore, in maritum elegerat, conjugali vinculo copulata fuit. vid. Phil. Camerar. *Hor. ſubciſ. Cent. I. cap. 54. p.*

Obſervatio. 240. Sic femina mihi ſat nota, circa graviditatis initium, a marito ſuo puellulum elegantiſſimæ faciei, ex cera artificioſe elaboratum, accipiebat, quem ipſa fixis prius oculis intuita in armariolum, in quo res ſuas frequentioris uſus reponere ſolebat, ita collocabat, ut ſtatim, aperta janua, ipſius oculos incurreret, ſicque talem puellulum dicta femina ſæpiſſime de die, quandoque etiam per longum ſatis temporis ſpatium, attente inſpiceret, tandemque accedente partus hora puerum quoque elegantem, cereoque illi artificiali ſimillimum pareret.

§. 152.

A tali gravidarum imaginatione, ſecundum quorundam autorum

torum ſententiam, dependet etiam externa faciei infantum, ſive filiorum cum patribus & filiarum cum matribus ſimilitudo vel diſſimilitudo. Varias autem varii autores de hac parentum & liberorum ſimilitudine fovent ſententias, quorum alii hujus cauſam quærunt in abundantia vel majori copia ſeminis, ita ut ſi viri ſemen in generatione feminæ ſemen ſuperet, tunc infans patri, econtra vero matri fiat ſimilis. Alii hanc differentiam a dextra vel ſiniſtra uteri parte petunt, quippe quod in dextro uteri latere naſceretur, patri, quod in ſiniſtro, matri ſimile eſſet; alii caſu id fieri, alii ab imaginatione matris, quam tempore conceptionis fovet, hoc evenire ſtatuunt, uti Mercurius Scipio della Commare *Lib. I. cap. 11.* della ſomiglianza, c'hamo i figlioli al padre, ò alla madre, ò ai parenti edalle, cagioni di eſſa. *p. m. 76 ſeq.* refert, qui tamen *pag. 80.* ita pergit: Fra tante opinioni mi piace quella, che il penſiero della donna induce la ſomiglianza della creatura: imperoche ſe la donna con la forte imaginatione e col fiſſo penſiero penſarà ad alcuno ò al proprio marito, ò al parente, ò à qualche altro nell' atto della concettione, al ſicuro quella creatura porterà quella ſomiglianza; e maggiormente, quando affrontaſſe il padre ancora, che concorreſſe nella medeſima imaginatione. A credere veramente queſta opinione mi induce non ſolo il veriſimile, mà la verita iſteſſa. Juxta Michaelis Alberti *Introduct. in univ. medicin. cap. 2. §. 69 ſeq. p. 37.* in negotio generationis requiritur & obſervatur inter animam fœtus & animam matris accuratus conſenſus: diſſentiente enim anima matris, neque conceptio contingit, neque fœtus continetur, ſed iterum per abortum rejicitur. Unde hujus conſenſus per totum actum & tempus geſtationis multa exempla & documenta occurrunt, quo conſenſu nititur diſtinctio fœtus quoad ſexum, mores & numerum, ut exinde rationes ſuppeditari poſſint, cur fœtus aliquando vel corpore, vel animo ſive patri ſive matri aſſimiletur. Ob id in ſexu, ſimilitudine & moribus diſtinguendis multum valet ſub cohabitatione prævalens

Similitudo liberorum cum parentibus.

lens in parentibus major animi intensio & ad actum illum potentior, sensibilior & intimior attentio. Ad quæstionem, quid sit causa similitudinis natorum? respondet Hermannus Fridericus Teichmeyerus *Institut. medicin. legal. cap. 7. Qu. 2. p. 43 seq.* de causa similitudinis natorum variæ autorum prostant opiniones atque sententiæ, quarum prima est Hippocratis, non sexum tantum, sed & ipsam natorum similitudinem a multitudine seminis exsuperantis fere provenire. Sed cum unica seminis virilis guttula sufficiens sit ad integrum imprægnationis opus absolvendum; ideo non in quantitate seminis hæc vis determinans delitescit, sed in qualitate potius, imprimis elasticitate, qua partes & stamina fœtus, in ovulo existentia, similiter extenduntur, adeoque ad formæ suæ perfectionem perducuntur. Secunda est Galeni arbitrantis, ubi major vis sit seminis masculini, fœtum nasci patri similem & contra. Sed dubia hæc est sententia, cum ita nullo modo posset contingere, ut natus alii personæ, quam uni parentum, assimilaretur; quod tamen ipsa experientia, ut falsum refellitur. Interdum enim natus avo similis deprehenditur, avunculo quandoque aut patruo &c. imo ignota nonnunquam personæ. Unde credibile potius ac concludendum videtur, similitudinem & dissimilitudinem ex matris imaginatione, phantasia, aut impressione præcipue dependere. Cæterum omni tempore graviditatis agere potest imaginatio, nunquam quiescens: primario vero tempore conceptionis, vel proximis ab illa diebus, antequam partium stamina a seminis virilis vi & efficacia fortius jam sint, explicata, agit quam efficacissime. Posse autem imaginationem seminis potentiam conceptusque effigiem mutare, idem autor ibidem probat.

§. 153.

Similitudinem filiorum ad matres non a materia sed ab efficiente oriri, ex mente Hippocratis inquit Regnerus de Graaf *de Mulier. Organ. cap. 13. p. 313.* Et juxta Joh. Barthol. Adam. Beringer. *Institut. medic. Thes. 15. p. 38.* Similitudo patris sive matris in filio

filio ſeu filia expreſſa non ab idæiſante genitura, ſed ab idæiſante imaginatione matris dependet, nam ſicut hæc fulmine terroris nævos & varias extraneas ideas tenero fœtus corpuſculo imprimere potis eſt, ita & jaculo amoris vel odii, quo mater proſequitur patrem, uti & ſui ipſius complacentiæ vel displicentiæ, patris, vel ſui ſimilitudinem in, & exprimere in fœtu ſuo potis erit. De quæſtione quibus ex cauſis fiat, ut nati parentibus ſimiles diſſimilesve ſint? agit Joannes Fernelius *Phyſiolog. Lib. VII. cap. 12. p. m. 189 ſq.* cui inter alias ſententias probabilius eſt, vehementi comprehenſione & firma gravidarum cogitatione vim eam, quæ fœtum conformat, duci atque gubernari. Hujus enim, quæ potiſſimum data eſt hominibus, tanta vis eſt & poteſtas, ut ſicuti plerumque corpus cogitantis immutat, ſic & in conceptum vim ſuam conferat. Hoc teſtimonio, quod dum mulieri, qua nuper utero conceperit, vel ceraſum, vel fragum, vel vinum in ſinum effundetur, ſi animo id graviter ferens vehementer apprehendat, ibidem infanti nota inuretur. Par ac ſimilis eſt eorum ratio, quæ in malacia accidunt, ſi gravida eo, cujus flagrat deſiderio, minime potiatur, infans illius ſignum geret. Veterum etiam literis proditum eſt, mulierem albam prolem nigram genuiſſe, hinc duntaxat, quod fixis oculis intentoque animo diu æthiopis imaginem comprehendiſſet. De tali ſimilitudine ita ſcribit Plinius *Hiſt. nat. Lib. VII. cap. 12. fol. m. 109.* In Lepidorum gente tres, intermiſſo ordine, obducto membrana oculo, genitos accepimus: Similes quidem alios avo, & ex geminis quoque alterum patri, alterum matri, annoque poſt genitum, majori ſimilem fuiſſe ut geminum. Quasdam ſibi ſimiles ſemper parere, quasdam viro, quasdam nulli, quasdam feminam patri, marem ſibi. Indubitatum exemplum eſt Nicæi nobilis pyctæ Byzantii geniti, qui adulterio æthiopis nata matre, nihil a cæteris colore differente, ipſe avum regeneravit æthiopem. Similitudinum quidem in mente reputatio eſt, & in qua

credantur multa fortuita pollere visus, auditus, memoria haustæque imagines sub ipso conceptu. Cogitatio etiam utriuslibet animum subito transvolans, effingere similitudinem aut miscere existimatur. Ideoque plures in homine, quam in cæteris omnibus animalibus differentiæ, quoniam velocitas cogitationum animique celeritas & ingenii varietas multiformes notas imprimit: cum cæteris animantibus immobiles sint animi, & similes omnibus singulisque in suo cuique genere. Juxta verba Aristotelis *de Histor. animal. Lib. VII. cap. 6. fol. m. 436.* gignuntur læsi ex læsis, claudi ex claudis, & cæci ex cæcis, denique similes sæpe numero in re, quæ præter naturam comitatur, & signa habentes sibi cognata hæreditaria: ut verrucas, ut nævos, aut cicatrices aut quid aliud generis ejusdem. Jam tale quid vel tertia prole post regeneratum est, ut cum quidam suo in brachio puncti notam haberet, filius non id retulit, sed nepos ea corporis parte nigritiem quandam habens confusam prodit. Similes etiam aliqui parentibus aut avis suisque majoribus generantur: aliqui similitudinis nihil referunt. Redditur etiam vel post plures ejusdem prosapiæ: ut in Sicilia, ejus, quæ adulterium cum æthiope commiserat, filia non colorem patris æthiopis retulit, sed qui natus ex hac est, is avum æthiopem regeneravit. Feminæ magna ex parte matri, mares patri proveniunt similes, sed fit etiam e diverso, ut feminæ patri, mares matri similes procreentur &c. Item *c. 4. fol. 435.* refert idem autor, adulteram quandam geminos peperisse, alterum marito, alterum adultero persimilem. Secundum C. Jul. Solin. *Poly hist. siv. Collect. Rer. memorab. cap. 4. p. 17.* Proconesia ancilla e duplici adulterio geminos edidit, utrumque patri similem. Regem quendam, qui paulo antea de æthiope colloquia habuerat, uxori commistum eadem mente revolvisse imaginaria quadam repræsentatione, tametsi tum ipse, tum uxor albo colore essent, æthiopem genuisse, ex Galeno recenset Simon Majolus *Dier. canicu-*

nicular. Colloqu.3.fol. m.42. Huc pertinet etiam exemplum mulieris, quæ abjecto pudore, dum maritus abesset, alteri se submisit, infantem edidit non adultero similem, sed absentis mariti imaginem prorsus referentem. Cujus causam lepide Thomas Morus hoc Epigrammate describit:

Quos ante conjux quatuor
Natos, Sabine, protulit,
Multum ecce dissimiles tui,
Tuos nec ipse deputas.
Sed quem tibi puellulum
Enixa jam nuperrime est,
Solum tibi simillimum
Pro quatuor complecteris,
Adulterinos quatuor
Vocas, repellis, abdicas.
Atqui graves tradunt sophi,
Quodcunque matres interim
Imaginantur fortiter,
Dum liberis datur opera
Ejus latenter, & notas
Certas & indelebiles
Modoque inexplicabili
In semen ipsum congeri.
Quibus receptis intime
Simulque concrescentibus
A mente matris insitam
Natus refert imaginem.
Quum tot abesses milibus,
Dum gignit uxor quatuor,
Quod esset admodum tui
Secura, dissimiles parit.
Sed unus omnium hic puer
Tui refert imaginem
Quod mater hunc dumconcipit
Sollicita de te plurimum,
Te tota cogitaverat,
Dum pertimescit anxia,
Ne tu, Sabine, incommodus
Velutque lupus in fabulam
Supervenires interim.

Uti refert Antonius le Grand *Histor. Natur. Part. VIII. Articul. 2. p.361 seq.* Quid itaque mirum, quod ob talem infantum atque parentum dissimilitudinem quandoque inter conjuges variæ oriantur rixæ & adulterii suspiciones, quod testatur Quintilianus, qui matronam defendit, quæ æthiopem enixa fuerat, quum ejus coloris icunculam haberet in thalamo. Eadem ratione Hippocrates mulierem suspicione adulterii laborantem, quod marito penitus dissimilem filium procreasset, liberavit, quod in cubiculo

picturam ea mulier habebat, cui similem infantem pepererat, vid. Phil. Camerar. *Hor. subcis. Cent. I. cap. 54. p. 238 seq.*

§. 154.

Casus. Huc pertinet etiam casus & responsum de similitudine natorum ad parentes Baldassaris Timæi a *Güldenklee Respons. 56. p. 1089 seq.* Femina scilicet quædam partum edidit marito suo plane dissimilem, juveni vero cuidam, cum quo familiariter conversabatur, per omnia similem; quæritur ergo an propterea adulterii sit arguenda? In responsione dictus autor causas similitudinis & dissimilitudinis ex variis scriptoribus recenset, v. g. multitudinem & copiam, & in paucitatem seu inopiam utriusque parentis genituræ, ita ut si viri semen sit semine mulieris uberius, juxta Hippocratem, natus patri assimiletur; & contra si exuberet genitura mulieris, fœtus etiam ipsi similis nascatur. Alii autores partum ei similem reddi statuunt, cujus vis formatrix in semine prævaluerit; alii causam ad solum seminis motum & vim formatricem, alii ad seminis temperiem, variamque permixtionem, nec non ad robur formatricis facultatis, & astrologi ad astra referunt: Denique Timæus cum aliis autoribus eandem adscribit vehementi ac variæ imaginationi inter concipiendum vel in toto formationis tempore, quæ dominatur formatrici naturali seminis, imperatque ei eo modo, quo inferiores potentiæ parent superioribus, & sic imprimitur potius idolum seu effigies imagine vehementer comprehensa, quam paternum idolum in semine adservatum. Hanc sententiam secutus allegatus autor pronunciat, feminam illam, quæ, secundum recensitum casum, non marito, sed familiari similem edidit prolem, adulterii ex hoc quidem capite argui non posse, cum similitudo individualis non semper & simpliciter, ex semine, sed quandoque ex imaginatione forti mulieris, non tantum tempore coitionis, sed etiam ex frequenti ac iterata & quotidiana imaginum sibi ob oculos obversantium contemplatione effigiem

figiem imagini similem natis imprimat; id quod manifestum est in posthumis, qui plerumque patribus magis sunt similes, quam reliqui liberi, non alia de causa, quam quod iterata ac frequentior viduæ matris imaginatio in demortui conjugis contemplatione plurimum ac enixe fixatur ac hæret. Est enim imaginatio tantæ efficaciæ, ut ad speciem imaginatam mutetur spiritus corporeus, qui ad uterum proveniens, sit veluti facultatis formatricis fundamentum & subjectum, qui postmodum juxta imaginem imaginativæ impressam, fœtum efformat, eo quod sit majoris efficaciæ, quam spiritus genitivus, qui in semine paterno præfuerat. Hancque sententiam suam confirmat experientia de muliere alba, quæ fixis oculis æthiopis imaginem conspiciendo prolem nigram genuit, item de alia, quæ puellam peperit omnino hirsutam, quia imago S. Joannis cilicio induti in conceptus ei obversabatur; & de ovibus, quibus Jacob, ut gregem suum augeret, virgas amygdalinas variis coloribus incisas apud canales disposuit, ad quos ubi bibendi causa oves appellebant coeuntes, illas conspicerent, & fœtus variorum colorum conciperent. Insuper novit Timæus feminam honestam, quæ utero gerens de industria fratrem, quem habebat elegantis formæ sæpius & intentis oculis contemplabatur, non alia de causa, quam ut similem ederet, id quod & factum est. Hinc etiam Jurisconsulti similitudinem externam per se filiationem neutiquam probare statuunt. Quamvis etiam similitudinem multum urgere & non levem præsumptionem filiationis facere videatur, quod scribit Zacchias his verbis: profecto apud me nunquam bene audiret mulier illa, quæ alteri similem, præsertim familiari alicui ac domestico vel suspecto viro filium generaret: ignoscendum tamen est homini Italo, qui adeo sunt suspicaces, ut nec aspici uxores ab alio patiantur, unde domi plerumque parietibus inclusas, vel in publicum prodeuntes velo tectas curiose custodiunt. Optimum est, ut prolis

Sit suo similis patri
Manlio, & facile insciis
Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suæ
Matris indicet ore.

Quanquam & hoc interdum fallat, dum cum alio concumbens mulier metuit, ne maritus vel superveniat, vel factum postea rescifcat & vindicet, unde ob oculos quasi ipsi versatur zelotypus; imo quædam adulteræ de industria effigiem mariti in perpetuo conspectu habent, eandemque fortiter sibi imaginantur, ut marito similem edant partum; adeo dubia sunt a similitudine quæ petuntur argumenta, ut exinde nec certa filiationis indicia haberi, nec mulier violatæ fidei conjugalis argui possit. Hæc Timæus.

§. 155.

de similitudine cum progenitoribus.

De similitudine natorum cum progenitoribus ex matris imaginatione insuper videatur Levin. Lemn. *de Occult. Natur. miracul. Lib. I. cap. 4. p. m. 14 seqq.* Franc. Bayle *Differt. physic. Art. 7. pag. 114.* Casp. a Reies *Camp. Elys. Quæst. 54. p. 670 seq.* Mich. Ettmüller. *Oper. Tom. I. fol. 170. & Tom. II fol. 1075. it. 1607.* de causis similitudinis & dissimilitudinis in fœtu respectu parentum vid. Gregor. Horst. *Oper. medic. Tom. I. Differt. 4. fol. 454 seq.* Paul. Zacch. *Quæst. med. legal. Lib. I. Tit. V. Qu. 1. sq. fol. m. 138 seq.* Et *Qu. 4. fol. 146.* quæstionem tractat, an similitudo conjecturam filiationis facere debeat? ubi respondet, similitudinem equidem debere maximam & urgentissimam facere præsumptionem filiationis, quia naturaliter insiti temperamenti convenientiam, quod in seminibus reperitur, simile non nisi a simili generatur, *fol.* tamen *147. n. 18.* judicat idem, quod non sit standum soli similitudini in filiationis probatione, sed eam cum aliis præsumptionibus etiam levioribus junctam evidentissimam facere præsumptionem filiationis vel fraternita-

nitatis &c. Et juxta Herm. Frid. Teichmeyer. *l. a. p. 43.* similitudo quidem filiationem probat verisimiliter, sed dissimilitudo filiationem plane non negat. De quæstione, utrum infantes, qui patri vel matri sunt similes, sint spurii an legitimi, prolixe agit Nicolaus Venette *de la Generation de l'homme Part. III. cap. 7. p. 521 seq.* quo loco examinat, an imaginatio vera hujus similitudinis causa esse possit? & inter alia *pag. 525.* ex sententia juris consultorum ita loquitur: Si la femme pense vivement à son amant, à son oncle, ou à son grand-pere, lorsqu'elle conçoit, l'enfant, qu'elle engendrera, sera tout semblable à l'une de ces personnes. La ressemblance n'est pas une preuve de filiation, selon le sentiment des juris consultes. L'enfant, qui ressemble à son pere, n'est pas pour cela legitime. L'on ne sauroit sur cette conjecture de declarer heritier de son pere. Sa mere dans des embrassemens illegitimes a pû l'avoir engendré avec cette ressemblance par la force de son imagination, car en pensant toûjours à son mary lorsqu'elle estoit entre les bras de son amant, elle a imprimé sur le corps tendre de l'enfant, qu'elle concevoit alors, les traits du corps & tous les caracteres de l'ame de celuy, sur le quel son imagination estoit fixement arrestée. Ipse tamen Venette post varias contra hanc maternæ, tam circa nævos, quam similitudinem, imaginationis virtutem seu potentiam adductas rationes, *pag. 529.* inquit: Pour moy, je me persuade aisément, que les femmes ont beaucoup contribué à introduire cette opininion sur la cause de la ressemblence des enfans, à fin de couvrir des fautes, qu'elles commettent tres-souvent, & qu'en-suite des personnes habiles & politiques ayant consideré, que ce sentiment estoit assez favorable, pour le bien & pour la tranquillité de l'estat, ont cherché des raisons pour l'appuyer. Mais, bien loin que l'imagination de la femme soit la cause de la ressemblance, il est mesme impossibile, qu'elle puisse produire les effets, que l'on se persuade &c.

§. 156. Non

§. 156.

Imaginationis vis in brutis.

Non autem gravidarum solum imaginationem in fœtus proprios, sed quarundam etiam feminarum in bruta tantam habere efficaciam, sequentibus observationibus monstrat Johannes Casparus Westphalus *Ephem. Acad. N. C. Cent. X. App. p. 567.* inquiens: Feminam juvenculam novi, honestæ conditionis & festivi ac ludicri animi, quæ sola cogitationum atque imaginationis directione muscarum cædem, quam alii instrumento coriaceo consueto (*einer Fliegenklatsche*) omni opera intendunt, impedire solet, atque sic earum conquassationen per merum cachinnum & animositatis illusionem nunc inhibet, nunc animando permittit. Consul quidam Bitterfeldensis, Christophorus Poyda, mihi cognatus, solo cachinno omnes se invadentes & latrantes canes subito submutescere fecit, propter firmam & a teneris annis sibi impressam persuasionem & imaginationem. Qua occasione reticere non possum uxoris meæ, nunc beate defunctæ conditionem, quæ, quoties olim per pagos, villas ac prædia, perambulabat, sola fiducia seriaque impressione, omnium adorientium canum sævissimo latratui obicem ponebat, eosque ad momentaneum silentium, summam tranquillitatem & familiaritatem cogebat, simul ac fimbriam perizomatis dentibus masticare inciperet, mihi contra timidulo ac incredulo irritus semper fuit effectus, utut loco perizomatis aut extremæ tunicæ, aut marginem pilei, illius suasu, ori admoverim ac masticaverim; Ad latus tamen illius, nihil tale quid agens sine ulla canum offensione semper tuto procedere potui.

§. 157.

Varia adhuc de gravidarum pica & nausea seu antipathia in liberos transplantata annecti possent, quarum tamen plurima exempla in Chylolog. nost. *Cap. 2. a p. 12. usque ad p. 96 & cap. 3. p. 98 seq.* allegavimus. v. insuper *M. N. C. Dec. III. An. 7 & 8. Append. 125.*

SYLLABUS

SYLLABUS AUTORUM.

A.

ACta Eruditorum Lipsiensium 4. An. 1682. seq. Lipsiæ
medica Hafniensia Thomæ Bartholini 4. Hafn. 1673. seq.
Anglicana Philosophica Oldenburgii 4. Lipf. 1674
Æliani, Claud. Historia animalium. vid. Oper. fol. Tiguri
Agricola, Georg. de Natura fossilium
Alberti, Michaelis, Introductio in universam Medicinam 4. Halæ 1718
Systema Jurisprudentiæ medicæ 4. Halæ 1625
Albucasis
Amati, Lusitani, Curationes medicæ fol.
ab Amelunxen, Isibordi, Breviarium Rerum memorabilium v. M. N. C. Dec. II. An. 4. Append.
Ammanni, Pauli, Medicina Critica 4. Stadæ 1677
Irenicum Numæ Pompilii 8. Francof. Lipf. 1689
Praxis Vulnerum lethalium 8. Lipf. 1690
Aquapendens de Formatione Ovi, vid. Hieron. Fabric. ab Aquapendente
Opera anatomica & Physiologica fol. Lipf. 1687
Aristotelis Opera, fol. Basil. 1542
Augenius, Horatius, de Febribus, fol. Francof. 1605
di Aurelio, Marco, l'Horologio de' Prencipi 4. in Venetia 1589
Avicennæ Liber Canonis fol. Venet. 1544
Auli Gellii Noctes Atticæ 8. Genev. 1621
Axtius, Joh. Conr. de Partu septimestri 12. Jenæ 1679

B.

Bachimi, Arnold. Pansophia enchiretica 12. Norimb. 1682
Barbatus, Hier. de Sangvine & ejus sero 12. 1667
Baricelli, Jul. Cæf. Hortulus genialis 12. Colon. 1620
Bartholdi, Gregor. Theod. Opera medica tripartita 4. Francof. 1717
Bartholini, Caspari, Specimen Historiæ anatomicæ 4. Hafn. 1701
de Ovariis mulierum 8. Norimb. 1679
Thomæ Acta medica Hafniensia 4. Hafn. 1663
Cista medica 8. Hafn. 1662
Epistolæ medicæ 8. Hafn. 1662.
Historiæ anatomicæ 8. Hagæ & Hafn. 1657. 1659
de Flagrorum usu in re medica & venerea 8. Franc. 1670

Bartholini, Thomæ, de insolitis partus viis 8. Hafn. 1664
Bauhini, Casp. Appendix in Rosletum 8
de Hermaphroditorum natura 8. Oppenheimii 1614
Bauschius, Joh. Laur. de Ætite 8. Lipf. 1665
Bayle, Th. Dissertationes physicæ 12. Hagæ 1678
Bayri, Petri, Enchiridion de medendis humani Corporis partibus 12. Frf. 1572
Behrens, Conr. Barth. de Constitutione Rei medicæ 8. Helmst. 1691
Bellefontaine, Louis, de la Medicine dogmatique mechanique 12. a Amst. 1712
Benedictus, Alexander, de Re medica fol. Basil. 1549
Benivenius, Antonius, de abditis Morborum causis. vid. Dodonæi Observationes
Bergeri, Joh. Gothofr. Physiologia medica, seu de Natura 4. Witteberg. 1702
Beringeri, Joh. Barth. Adami, Institutiones medicæ 8. Hermipol. 1708
Bibliotheca anatomica fol. Genev. 1688
Bickeri, Johann. Hermes redivivus 8. 1612
Bidloo, Anatomia fol. Amsterd. 1685
Bierlingii, Casp. Theop. Adversaria curiosa Jenæ 1679
Thesaurus theoretico-practicus 1690
Binningeri, Joh. Nic. Observationes & Curationes 8. Montbelg. 1673
Bitterkraut, Joh. Christoph, Klag-Thränen der Arzney-Kunst 4. Nürnb. 1686
Blancardi, Steph. Opera medico-theoretico-practica 4. Lugd. 1702
Collectanea medico-physica 8. Lipf. 1690
Blasii, Gerard. Observata anatomica 8. Lugd. 1674
Observationes medicæ 8. Amsterdami 1677
Annotationes in Veslingii Syntagma anatomicum 4. Patav. 1677
Blegny, Nicolai, Zodiacus Medico-Gallicus 4. Genev. 1680
Bohnius de Officio Medici duplici 4. Lipf. 1704
Circulus anatomico-physiologicus 4. Lipf. 1686
Exercitationes physiologicæ 4. Lipf. 1668
Bonaciolus, Ludov. de fœtus formatione, vid. Sever. Pinæus de Not. Virginit. 12
Boneti, Theoph. Sepulchretum seu Anatomia practica fol. Genev. 1679
Medicina septentrionalis fol. Genev. 1686
Mercurius compitalitius fol. Genev. 1683
Polyalthes fol. Genev. 1691
Borelli, Petri, Historiæ & Observationes Medico-physicæ 8. Franc. & Lipf. 1676
Bourgeois, Louyse, *Hebammenbuch 4. Oppenheim* 1619

Bravo Casp. de Sobremonte Consultationes 4. Colon. 1671
Brendelii, Adami, Observationes anatomicæ 4. Wittenb. 1716. seq.
Brieffe remarquable 8
Brunonis, Jac. Panor. Lexicon medicum Castelli 4. Norimb. 1682

C.

Cælii Rhodig. Ludov. Lectiones antiquæ, fol. Basil. 1550
Camerarii, Joh. Rud. Memorabilia Medicinæ 8. Tubing. 1683
Philippi, Horæ succisivæ 4. Francof. 1658
Capivaccii, Hieron. Practica Medicinæ 4. Francof. 1694
Cardanus, Hieron. de subtilitate, fol. Basil 1694
a Castro, Rodericus, de Natura & Morbis Mulierum 4. Colon. 1689
Medicus politicus 4. Hamburg. 1662
Charleton, Gualterus, de Oeconomia animali
de Catameniis & fluore albo 12. Lugdun. 1686
Claudini, Jul. Cæs. Responsiones & Consultationes 8. Francof. 1607
la Clef de Cabinet
Cockburn, Gust. Oeconomia Corporis animalis 12. August. 1696
Collectanea de diuturna Graviditate 24
Columbus, Realdus, de Re anatomica 8. Francof. 1593
Comitis, Nathan. Mythologia 8. Genev. 1651
Connor, Bernard. Evangelium Medici 8. Amstelæd. 1699
Cornarii, Diomed. Observationes & Historiæ admirandæ 4. Lips. 1599
Jani, Versio latina Hippocratis 8. Basil. 1554
Cornelii, Thomæ, Consentini, Progymnasmata physica 12. Francof. 1665
Craan, Theod. de Homine 4. Lugd. 1689
Oeconomia animalis 8. Amsterd. 1703
Cremoninus, Cæsar, de calido innato & semine 24. Lugd. 1634
Cypriani, Abrah. Epistola de Foetu tubario exciso 8. Lugd. 1700

D.

Daelmanns, Ægid. Praxis medica *oder Heilkunst* 8. Franckf. 1690
a Deventer, Henr. Operationes Chirurgicæ sive de Arte Obstetricaria, 4. Lugd. 1701
Deusingii, Antonii, Vindiciæ foetus Mussipontani, v. J. Ben. Sinibaldi Geneanthropoeia Append.
de Lacte 12. Groeningæ 1655
de Diemerbroec, Isbrand. Opera anatomico-medica fol. Ultraj. 1685
Digby, Kenelm. de Immortalitate animæ 8. Francof. 1664
de Sympathia 8. Hamburg 1684

Dionis, Petri, Anatomia Corporis humani 8. Genev. 1696
Traité des Accouchemens 8. a Paris 1724
Dodonæi, Remberti, Observationes 8. Colon. 1581
Dollæi, Joh. Encyclopædia medica 4. Francof. 1684
Donatus, Marcellus, de Historia medica mirabili 8. Francof. 1613
Drelincurtius, Carol. de Conceptione conceptus 12. Lugdun. 1685
de Conceptione adversaria 12. Lugdun. 1686

E.

Eisenmengerus, Joh. Christoph. de Fœtu Mussipontano. vid. Sinibaldi Geneanthrop. Append.
Ephemerides Academiæ Naturæ Curiosorum
Ettmülleri, Michaelis, Opera fol. Francof. 1695
Mich. Ernesti, Disputatio, de Monstro Hungarico 1718
Exercitationes Francofurtenses Tom. I.

F.

Fabricii, Guil. Hildan. Opera fol. Francof. 1656
Ab Aquapendente de formatione Ovi. vid. Hieron. Fabricii ab Aquapend. Opera anatomica & physiologica fol. Lips. 1682
Fallopii, Gabrielis, Opera omnia fol. Francof. 1600
Fernelii, Joh. Universa Medicina 4. Trajecti 1656
Fidelis, Fortunatus, de Relationibus Medicorum 8. Lips. 1674
Foesii, Anutii Annotationes in Hippocratem fol. Basil. 1636
Foresti, Petri, Observationes medicinales fol. Francof. 1602
Fracastorius, Hieron. de Sympathia & Antipathia 8. Lugd. 1554
Francisci, Erasmi, *lustige Schaubühne* 8.
Franci, Georgii, Annotationes in Paulum Zacch. Quæstiones M. L. Satyræ Medicæ 8. Lips. 1722
Freind, Joh. Emmenologia seu de fluxu muliebri menstruo 8. Roterod. & Lugd. Batav. 1711

G.

Gabelchoveri, Wolffg. Curationes & Observationes 8. Tubing. 1611
Gaffarelli, Jacobi, Curiositates inauditæ 8. Hamburg. 1678
Galeni Opera, fol. Venet. 1562 seq.
Garmannus, Christ. Frid. de Miraculis mortuorum 4. Dresdæ & Lips. 1709
Oologia curiosa 4. Cygneæ
Epistolarum Centuria 8. Rostoch. Lips. 1715
Disputatio de Generat. Partus numeros. Lips. sub Præsidio Gottf. Welsch. 1667. habita

Gas-

Gassendi, Petri, Descriptio Vitæ Peirescii
a Gehema, Jan. Abrah. Observationes medicæ 12. Bremæ 1686
Gellii, Auli, Noctes Atticæ 8. Genev. 1621
Gerbezii, Marci, Intricatum extricatum medicum 8. Laubach. 1692
Chronolog. medico-practica 4. Francof. 1713
Geuderus, Melch. Fr. de Fermentatione & Ortu animalium 8. Amst. 1680.
Gockelii, Everhard. Gallicinium seu Consilia & Observat. 4. Ulmæ 1700
Gœlicke. Andr. Ottom. Medicina Forensis 4. Francof. ad Viadr. 1723
Gofey de Generatione fœtus. vid. Daniel Hoffmann
Gordonii, Bernhardi, Lilium Medicinæ 8. Francof. 1617
Gorræi, Joh. Definitiones medicæ, fol. Lutet. 1564
Graaf, Regneri de, Opera omnia de Organis Virorum, mulierum, de Succo pancreatico & Clysteribus 8. Lug. 1677
Græbneri, David. Medicina vetus restituta 4. Lipf. 1678
le Grand, Anton. Historia naturalis 8. Norimb. 1678
Grœnlands Beschreibung 4. Nürnb. 1679
a *Güldenklee*, Bald. Tim. Opera omnia medico-practica 4. Lipf. 1677

H.

Hagendornii, Ehrenfr. Historiæ medico-physicæ 8. Rudolphst. 1690
du Hamel, Joh. Bapt. Historia regiæ scientiarum Academiæ 4. Lipf. 1700
Harderi, Joh. Jac. Apiarium seu Observationes 4. Basil. 1687
Prodromus physiologicus de Nutritione & Generatione Basil. 1679
Hartmanni, Joh. Opera omnia fol. Francof. 1687
Harvæus, Guil. de Generatione animalium 12. Hagæ 1680
de Puerperii tempore, ibidem
ab Heer, Henrici, Observationes medicæ 12. Lugd. 1685
Heisteri, Laur. Oratio de Incrementis Anatomiæ 8. Wolffenbütt. 1720
Hellwigii, Joh. Observationes physico-medicæ 4. August. 1680
van Helmont, Joh. Bapt. Opera omnia fol. Lugd. 1667
Franc. Mercurii, Observationes circa Hominem 12. Amst. 1682
Herfeld, G. H. de Origine morborum 8. Amsterd. 1706
Herlicius, Dav. de Purgationibus gravidarum 8. Stuttgard 1626
Heurnii, Joh. Interpretatio Aphorismorum Hippocratis 12. Lugd. 1638
Hippocratis Opera Fœsii Editio Fœsii, fol. Basil. 1536
Aphorismi 24.
Historia Academiæ regiæ scientiarum Parisiensium 1699. 1700. 8. Lipf. 1715
Morborum Vratislaviæ A. 1702. grassantium 4. Vratisl. & Lipf. 1710
Hœchstetteri, Phil. Observationes medicinales 8. Franc. Lipf. 1634

Hoffmannus, Conr. Phil. de Puerperii temporibus 4. Regiomont. 1723
Hoffmanni, Danielis, Annotationes in Hypotheses Gofeyanas 8. Frf. 1719
Frid. Fundamenta Medicinæ 8. Halæ 1695
Medicinæ rationalis systematicæ Tom. I. 4. Halæ 1718
Medicina Consultatoria 4. Halle 1722
Joh. Mauric. Idea Machinæ humanæ anatomico-physiologica 4. Altdorf. 1703.
Disquisitio Corporis humani anatomico-pathologica 4. Altdorf. 1713.
Hollerii, Jac. de morborum internorum curatione 8. Paris. 1567.
van Horne, Joan. Opuscula anatomico-chirurgica c. annot. Pauli 8. Lips. 1707
Hornungii, Joh. Cista medica 4. Norimb. 1625
Horstii, Gregor. Opera medica, fol. Norimb. 1660
Hucher, Joan. de Sterilitate utriusque Sexus 8. 1599

I.

Janson, Sam. *von Erzeugung der Menschen 8. Franckf 1700*
Jonston, Joh. Thavmatographia naturalis 12. Antverp. 1633
le Journal des Sçavans de l'an 1665. seqq. 12. a Amsterd.
Josephi, Flavii, Opera de Antiquitatibus Judaicis 8. Francof. 1617
Junckeri, Joh. Conspectus medicinæ theoretico-practicæ 4. Halæ 1718

K.

Kerckringii, Theodor. Spicilegium anatomicum 4. Amstelod. 1670
Anthropogeniæ Ichnographia 8. 1671
Kircherus, Athanasius, de Luce
Kœnig, Emanuelis, Regnum animale 4. Bas. 1698
Kornmannus, Henr. de Virginitate 12. Franc. 1629
Opera curiosa 8. Francof. 1696
Kozack, Joh. Sophron. de Sale 4. Francof. 1663
Kyperi, Alberti, Anthropologia 4. Lugd. 1660

L.

Lactantii, L. Cœlii, Opera 8. Lugd. 1652
Lamzweerde, Joh. Bapt. a, Historia Molarum uteri 8. Lugd. 1686
Langii, Joh. Epistolæ medicinales 8. Hanov. 1605
Christ. Joh. Opera medica, fol. Lips. 1704
Laurenbergii, Petri, Acerra Philologica 8. Francof. & Lips. 1694
Laurentii, Andr. Historia anatomica, fol. Francof. 1601
Georg. Frid. Exercitationes in Hippocratis Aphorismos 4. Hamburg. 1647
Lemnius, Levinus, de occultis Naturæ miraculis 12. Franc. 1604

Lemnius de Complexionibus 12. Francof. 1604
Lentilii, Rosini, Miscellanea Medico-practica 4. Ulm. 1698
Iatromnemata theoretico-practica 8. Stutg. 1712
Libavii, Andreæ, Epistolæ chymicæ 8. Francof. 1595
Licetus, Fortunius, de spontaneo viventium ortu, fol. Vicent. 1618
de Monstris, Gallice v. Jean Palfyn Traité de Monstres, 4. a Leyde 1708
Linsing, Petr. Ern. Institutiones Medicæ 8. Erlang. 1701
Lipsii, Justi, Commentarius in Corn. Tacitum, fol.
Lommii, Jodoci, Observationes medicinales 12. Fr. Lips. 1688

M.

Majoli, Simonis, Dies Caniculares, fol. Francof. 1642
Malpighii, Marcell. Epistola ad Sponium, vid. Biblioth. anatom.
Mandelsloe, Joh. Albr. v. Persianische Reise, v. Olearii Orientalische Reise, fol. Schleswig 1647
Mappus, Marcus, de Acephalis Historia medica, 4. Argent. 1687
Matthiæ, Dan. Mennonis, Experimenta & Observationes, 12. Frf. 1683
Matthioli, Petr. Andr. Epistolæ, vid. ejusdem Opera, fol. Basil. 1674
Mauriceau, François, Observations sur la Grossesse, 4. a Paris 1695
Maximus, Valerius
Mayerne, Theod. de, Praxis medica 8. August. 1691
a Meekren, Jobi, Observationes Medico-Chirurgicæ, 8. Amsterd. 1682
Mercurialis, Hieron. Medicina practica, fol. Francof. 1601
Prælectiones Pisanæ, fol. Venet. 1597
de Morbis Mulierum, vid. Isr. Spacchii Gynæc.
Mercurio, di Scipione, la Commare Oriccoglitrice, 8. in Milano 1618
Michaelis, Joh. Opera medico-chirurgica, 4. Norimb. 1688
Miscellanea Naturæ Curiosorum
Mœbii, Gothofr. Physiologia 4. Jenæ 1661
a Mœnichen, Henr. Observationes medico-chirurgicæ 12. Dresd. 1691
Montani, Arnold. *Gesandschafft an die Kayser von Japan, fol. Amst. 1700*
Moroni, Matthiæ, Directorium medico-practicum 4. Franc. 1663
de la Motte de Generatione & superfœtatione. vid. Heisteri Oratio de Incrementis Anatomiæ
Mülleri, Petri, Disputatio de Jure Prægnantium, 4. Jenæ
Munnicks, Joh. Anatomia nova, 8. Lugd. Batav. 1699
Muralt, Joh. von, Hippocrates Helveticus, 8. Basel 1692
Anatomisches Collegium, 8. Nürnb. 1697

Muralt, Joh. von, Vademecum seu Clavis Medicinæ, 12. Tigur. 1672
Musitanus, Carolus, de Morbis Mulierum, 4. Colon. Allobrog. 1709
Muys, Joh. Prax. medico-Chirurgica, 12. Amsterd. 1695

N.

Nenteri, Georg. Phil. Physiologia medica, 8. Argent. 1614
Nicolai, Joh. Georg. de Repudiis & divortiis, 4. Dresd. 1685
Nitzschii, Frid. Journal des Sçavans seu Ephemerides Eruditorum, 8. Lips. 1671
Nova Literaria Germaniæ, 4. Hamburg. 1703
Maris Balthici, 4. 1700
Nuck, Anton. Adenographia, 8. Lugd. 1692
Nymannus, Greg. de Vita fœtus in utero, vid. Plazzon. de Partibus genitalibus 12

O.

Obsequens, Julius, de Prodigiis, 8. Basil. 1552
Oldenburgii, Henr. Acta philosophica, 4. Lips. 1674
Olorinus, Johannes de Arboribus mirabilibus, 8. Magdeb. 1616
Ortlobii, Joh. Frid. Historia Partium seu Physiologia, 4. Lips. 1697

P.

Pachequi, Petri, Observationes, vid. Riverii Observat. 8.
Pæonis & Pythagoræ Exercitationes anatomicæ & medicæ, 8. Basil. 1682
Palfyn, Jean, de la description anatomique des parties de la femme, a Leide 1708
Panaroli, Dominici, Observationes medicinales, 4. Hanov. 1654
Pancirollus, Guil. de Rebus memorabilibus seu deperditis, 4. Franc. 1660
Paræi, Ambros. Thesaurus Chirurgiæ, fol. Francof. 1610
Paschalii, Petri, Methodus curandi cum Peredæ Scholiis, 8. Lugd. 1587.
Pauli, Joh. Guilh. Annotationes in Hornii Opera
Pauli, Sim. Quadripartitum Botanicum, 4. Argentor. 1666
Paullini, Christ. Franc. Cynographia curiosa, 4. Norimb. 1685
Lagographia, 8. August. 1691
Observationes medicæ, 8. Lips. 1706
Zeitkürzende erbauliche Lust, 8 Franckf. 1695
Philosophische Lust-Stunden, 8. Franckf. und Leipzig 1716
de Talpa, 12. Francof. & Lips. 1689
de Salvia, 8. Augustæ 1688
Pechlini, Joh. Nicol. Observationes physico-medicæ, 4. Hamb. 1691
Perdulcis, Barthol. Medicina universa 4. Lugdun. 1649
Peredæ, Petri Pauli, Scholia in Michaelis Paschalii Methodum curandi, 8. Lugd. 1587

Perescii

Perescii Vita
Petermanni, Andr. Casus medicinales 8. Lipſ. 1708. ſq.
Peyeri, Joh. Conr. Exercitationes de Glandulis Inteſtinorum 8. Amſt. 1681
Piens, Franciſcus, de Febribus 8. Noviomag. 1669
Pinæus, Joh. Severin. de Notis Virginitatis 12. Amſterd. 1663
Piſonis, Caroli, Obſervationes & Conſilia de Morbis ſeroſis 8. Lugdun. 1650
Plateri, Felicis, Obſervationes 8. Baſil. 1614
Quæſtiones ſemioticæ, it. Praxis
Plauti, Marci Accil. Comœdiæ 12. Witteb. 1652
Plempii, Vopiſci Fortunati, Fundamenta Medicinæ contra Primeroſium fol. Lovan. 1644
Plinii Hiſtoria Mundi fol. Baſil. 1654
Portæ, Joh. Baptiſtæ, Magia naturalis 12. Amſterd. 1664
Posneri, Caſpar. Geneanthropologia fol.
a Pratis, Jaſon, de Uteris 12. Amſtelod. 1657
Primeroſius, Jacob. de Vulgi Erroribus in Medicina 12. Roterod. 1668
Deſtructio Fundamentorum Plempii 4. Roterod. 1657
Purmanns, Matth. Gottfr. *Chirurgiſcher Lorbeer-Crantz* 4. *Halberſt.* 1684

R.

Rallius, Georg. Frid. de Generatione animalium 12. Stetin. 1669
a Reies, Caſpar. Campus Elyſius jucundarum Quæſtionum 4. Francof. 1670
Relationes Lipſienſes
Remigii, Nicolai, Dæmonolatria 4. Lugd. 1595
Rhodii, Joh. Obſervationes, vid. Petri Borelli Obſervationes.
Riedlini, Viti, Lineæ medicæ 8. Auguſtæ 1675. ſq.
Obſervationes 12. Auguſtæ 1682. it. 1696.
Millenarius Curationum medicarum 4. Ulmæ 1709
Riolani, Joh. Ars bene medendi 8. Lipſ. 1601
Anthropographia ſ. Opera omnia anatomica fol. Lutet. 1649
de Monſtro Pariſienſi. vid. Anthropogr.
Riverii Lazari, Obſervationes medicæ 8. Hagæ 1656
Rivini, Diſputatio de Spiritu Hominis 4. Lipſiæ
Rolfincius, Guerner. de Partibus Generationi inſervientibus 4. Jenæ
Rondeletii, Gulielmi, Methodus curandorum morborum 8. Pariſ. 1574.
Ronſſei, Bald. Epiſtolæ. vid. Opuſcula medica 8. Lugd. 1618
Roſſetus, Franc. de Partu Cæſareo ſ. de Exſectione fœtus vivi 8. Francof. 1601
Ruyſchii, Frid. Theſaurus anatomicus 4. Amſterd. 1701. ſq.

Muralt, Joh. von, Vademecum seu Clavis Medicinæ, 12. Tigur. 1672
Musitanus, Carolus, de Morbis Mulierum, 4. Colon. Allobrog. 1709
Muys, Joh. Prax. medico-Chirurgica, 12. Amsterd. 1695

N.

Nenteri, Georg. Phil. Physiologia medica, 8. Argent. 1614
Nicolai, Joh. Georg. de Repudiis & divortiis, 4. Dresd. 1685
Nitzschii, Frid. Journal des Sçavans seu Ephemerides Eruditorum, 8. Lips. 1671
Nova Literaria Germaniæ, 4. Hamburg. 1703
Maris Balthici, 4. 1700
Nuck, Anton. Adenographia, 8. Lugd. 1692
Nymannus, Greg. de Vita fœtus in utero, vid. Plazzon. de Partibus genitalibus 12

O.

Obsequens, Julius, de Prodigiis, 8. Basil. 1552
Oldenburgii, Henr. Acta philosophica, 4. Lips. 1674
Olorinus, Johannes de Arboribus mirabilibus, 8. Magdeb. 1616
Ortlobii, Joh. Frid. Historia Partium seu Physiologia, 4. Lips. 1697

P.

Pachequi, Petri, Observationes, vid. Riverii Observat. 8.
Pæonis & Pythagoræ Exercitationes anatomicæ & medicæ, 8. Basil. 1682
Palfyn, Jean, de la description anatomique des parties de la femme, a Leide 1708
Panaroli, Dominici, Observationes medicinales, 4. Hanov. 1654
Pancirollus, Guil. de Rebus memorabilibus seu deperditis, 4. Franc. 1660
Paræi, Ambros. Thesaurus Chirurgiæ, fol. Francof. 1610
Paschalii, Petri, Methodus curandi cum Peredæ Scholiis, 8. Lugd. 1587.
Pauli, Joh. Guilh. Annotationes in Hornii Opera
Pauli, Sim. Quadripartitum Botanicum, 4. Argentor. 1666
Paullini, Christ. Franc. Cynographia curiosa, 4. Norimb. 1685
Lagographia, 8. August. 1691
Observationes medicæ, 8. Lips. 1706
Zeitkürzende erbauliche Lust, 8 Franckf. 1695
Philosophische Lust-Stunden, 8. Franckf. und Leipzig 1716
de Talpa, 12. Francof. & Lips. 1689
de Salvia, 8. Augustæ 1688
Pechlini, Joh. Nicol. Observationes physico-medicæ, 4. Hamb. 1691
Perdulcis, Barthol. Medicina universa 4. Lugdun. 1649
Peredæ, Petri Pauli, Scholia in Michaelis Paschalii Methodum curandi, 8. Lugd. 1587

Perescii Vita
Petermanni, Andr. Casus medicinales 8. Lipſ. 1708. ſq.
Peyeri, Joh. Conr. Exercitationes de Glandulis Inteſtinorum 8. Amſt. 1681
Fiens, Franciſcus, de Febribus 8. Noviomag. 1669
Pinæus, Joh. Severin. de Notis Virginitatis 12. Amſterd. 1663
Piſonis, Caroli, Obſervationes & Conſilia de Morbis ſeroſis 8. Lugdun. 1650
Plateri, Felicis, Obſervationes 8. Baſil. 1614
Quæſtiones ſemioticæ, it. Praxis
Plauti, Marci Accil. Comœdiæ 12. Witteb. 1652
Plempii, Vopiſci Fortunati, Fundamenta Medicinæ contra Primeroſium fol. Lovan. 1644
Plinii Hiſtoria Mundi fol. Baſil. 1654
Portæ, Joh. Baptiſtæ, Magia naturalis 12. Amſterd. 1664
Posneri, Caſpar. Geneanthropologia fol.
a Pratis, Jaſon, de Uteris 12. Amſtelod. 1657
Primeroſius, Jacob. de Vulgi Erroribus in Medicina 12. Roterod. 1668
Deſtructio Fundamentorum Plempii 4. Roterod. 1657
Purmanns, Matth. Gottfr. *Chirurgiſcher Lorbeer-Crantz 4. Halberſt. 1684*

R.

Rallius, Georg. Frid. de Generatione animalium 12. Stetin. 1669
a Reies, Caſpar. Campus Elyſius jucundarum Quæſtionum 4. Francof. 1670
Relationes Lipſienſes
Remigii, Nicolai, Dæmonolatria 4. Lugd. 1595
Rhodii, Joh. Obſervationes, vid. Petri Borelli Obſervationes.
Riedlini, Viti, Lineæ medicæ 8. Auguſtæ 1675. ſq.
Obſervationes 12. Auguſtæ 1682. it. 1696.
Millenarius Curationum medicarum 4. Ulmæ 1709
Riolani, Joh. Ars bene medendi 8. Lipſ. 1601
Anthropographia ſ. Opera omnia anatomica fol. Lutet. 1649
de Monſtro Pariſienſi. vid. Anthropogr.
Riverii Lazari, Obſervationes medicæ 8. Hagæ 1656
Rivini, Diſputatio de Spiritu Hominis 4. Lipſiæ
Rolfincius, Guerner. de Partibus Generationi inſervientibus 4. Jenæ
Rondeletii, Gulielmi, Methodus curandorum morborum 8. Pariſ. 1574.
Ronſſei, Bald. Epiſtolæ. vid. Opuſcula medica 8. Lugd. 1618
Roſſetus, Franc. de Partu Cæſareo ſ. de Exſectione fœtus vivi 8. Francof. 1601
Ruyſchii, Frid. Theſaurus anatomicus 4. Amſterd. 1701. ſq.

S.

Sachsii, Phil. Jac. Gammarologia s. de Cancris 8. Francof. & Lipf. 1663
de Lapidum natura vid. Majoris Epistola de Cancris & Serpentibus petrefactis 8. Jenæ 1664
Salmuthi, Phil. Observationes medicæ 4. Brunswigæ 1648
Saltzmanni, Joh. Rudolphi, observata anatomica 12. Amstelod. 1669
Sandris, Jac. de, de Sanguinis statu 8. Francof. 1712
Savanarolæ, Joh. Mich. Practica œconomica
Schenckii, Joh. Observationes, fol. Francof. 1665
Joh. Georg. Historia Monstrorum 4. Francof. 1609
Schraderi, Justi, Observationes & Historiæ 12. Amsterd. 1674
Schrœckii, Lucæ, Additamenta ad Joh. Helwigii Observationes
Schurigii, Martini, Chylologia 4. Dresdæ 1725
Sialologia sive de Saliva 4. Dresdæ 1723
Spermatologia sive de Semine humano 4. Francof. 1720
Muliebria s. de Partibus genitalibus Mulierum 4. Dresdæ & Lipf. 1729
Parthenologia sive de Virginitate 4. Dresdæ & Lipf. 1729
Gynæcologia sive de Coitu ibid. 1730
Schwenckfeld. Caspar. Theriotrophæum Silesiæ 4. Lignic. 1603
Scriptura Sacra
Sculteti, Joannis, Armamentarium Chirurgicum 4. Francof. 1666
Sengverdus, Arnoldus, de Ostento Doletano 24. Amstelodami
Sennerti, Dan. Practica 4. Wittebergæ 1654 sq.
Sennertus de Chymicorum cum Aristotelicis Consensu & Dissensu 4. Franc. & Witt. 1655
Siegemundin, Justina, *Brandenb. Wehmutter* 4. *Cœlln an der Spree* 1690
Sinibaldi, Joh. Bened. Geneanthropœia sive de Generatione Hominis 4. Francof. 1669
Snellen, Henr. Delineatio Theoriæ mechanicæ 8. Lugd. 1705
Solenandri, Reineri, Consilia medica fol. Hanov. 1605
Solingen, Cornelii van, Embryulcia ofte Afhalinge eenes toden Vruchts 12. Graven-Haag 1673
Ampt ende Plicht der Vrœdvrouwen; Manuale Operatien 4. t' Amsterd. 1684
Solini, C. Julii, Polyhistor s. Collectanea Rerum memorabilium 8. Gothæ 1665
Spacchii, Israel. Gynæciorum liber fol. Argent. 1597

Sperlingius, Joh. de Formatione fœtus in utero 8. Witteb. 1641
Spindleri, Pauli, Obſervationes medicinales 4. Francof. 1691
Stalpart van der Wiel, Cornelii, Obſervationes rariores 8. Lugd. 1687
Petrus, de Nutritione fœtus ibid.
Stockhammeri, Franc. Microcosmographia 12. Viennæ 1682
Strauſſius, Laur. de Fœtu Muſſipontano vid. Sinibaldi Geneanthrop.
Svetonius
Swammerdam de Utero muliebri vid. Bibliotheca anatomica Tom. I.
Sylvii, Franc. Opera medica fol. Avenione 1680. & 4. Amſtelod. 1680

T.

de Taranta, Valeſci, Philonium pharmaceyticum & chirurgicum 4. Franc. 1680
Tauery, Danielis, Anatomia 8. Ulmæ 1694
Teichmeyeri, Herm. Frid. Inſtitutiones Medicinæ legalis vel forenſis 4. Jenæ 1723
Temnick, Joh. Philoſophia vera 8. Colon. 1706
de Tertre, Marguerite, Inſtruction de ſage-femmes 12. a Paris 1677
Tilemanni, Joh. Aphorismi Hippocratis 24
Timæus a *Güldenklee* Baldaſ. Opera medico-practica 4. Lipſ. 1677
Torreblanca, Franc. de Magia 4. Lugdun. 1678
Tulpii, Nicol. Obſervationes medicæ 8. Amſterd. 1652

U. V.

Valentini, Mich. Bernh. Novellæ medico-legales 4. Francof. 1711
Polychreſta exotica 4. Francof. 1700
Pandectæ medico-legales 4. Francof. 1701
Valerius Maximus
Vallerioſæ, Franc. Obſervationes medicinales 8. 1588
Valleſii, Franc. Controverſiæ medicæ fol. Francof. 1590
Varandæi, Joh. Opera omnia fol. Lugd. 1658
a Vega, Chriſtophori Opera fol. Lugdun. 1587
Velſchii, Georg. Hier. Sylloge Curationum Epiſagmata 4. Auguſt. 1667
Hecatoſteæ duæ Obſervat. 4. Auguſt. 1675
Velthuyſius, Lambertus, de Liene & Generatione 12. Traject. 1657
Venette, Niclas de la Generation de l'Homme ou Tabeau de l'amoir 12. Cologne 1696.
Venus Minſiecke Gaſthuis J. V. E. 8. a Amſterd. 1687
Verduc, Jean Bapt. de l'Uſage des Parties 12. a Paris 1696
Veſalii, Andreæ, Anatomia fol. Venet. 1614
Veslingii, Joh. Syntagma anatomicum 4. Patavii 1647

Veslingii, Joh. Obſervationes anatomicæ 8. Hafniæ 1664
Viardel, Cosmus, *von der weiblichen Geburt*
Vicarii, Joh. Jac. Franc. Baſis univerſæ medicinæ 8. Ulmæ 1700.
Vives, Joh. Lud. de Chriſtianis feminis 8. Baſil.
Ulmi, Marci Ant. Phyſiologia Barbæ fol. Bonon. 1603
Unterredung, Monatl. von allerhand Hiſtorien 8. 1690

W.

Waldſchmidii, Joh. Jac. Inſtitutiones medicinæ 8. Lugd. 1689
Epiſtolæ de Rebus medicis 4. Francof. 1689
Wilh. Huld. de Superfœtatione 4.
Waldungi, Wolffg. Lagographia 4. Amberg. 1619
Warlizius, Chriſtianus de morbis biblicis 8. Witteberg. 1714
Wedelii, Georg. Wolffg. Phyſiologia medica 4. Jenæ 1682
Pathologia medico-dogmatica 4. Jenæ 1692
de morbis infantum 4. Jenæ 1706
Weinrichius, Mart. de Ortu monſtrorum 8. 1597
Whartoni, Thomæ, Adenographia ſive de Glandulis 12
Winteri, Georg. Sim. Tractatio de Re equaria *oder Stutterey* fol. Norib. 1672
Wolffii, Ido, Obſervationes Chirurgico-medicæ 4. Quedlinb. 1704
Chriſtiani Muſæum 4.
Wormii, Olai, Muſæum ſeu Hiſtoria Rerum naturalium fol. Lugd. 1655

Z.

Zacchiæ, Paul. Quæſtiones medico-legales fol. Francof. 1688
Zacutus, Luſitanus, de Praxi medica vid. Opera omnia fol. Lugd. 1649
Zittmanni, Joh. Frid. Medicina forenſis 4. Francof. 1706
Zwingeri, Theodori, Theatrum Praxeos medicæ 4. Baſil. 1710
Zypæi, Franc. Fundamenta medica 8. Bruxellis 1684

INDEX RERUM.

A.

Auto-

Spiri-

FINIS.

CORRIGENDA.

p. 9. l. 7. copiosissimas damas l. 19. tactu p. 10. l. 12. Rallius p. 11. l. 22. loco mulieri lege muneri p 20. l. 5. maturum l 19. ovulis p. 18. l. 19. fuerint p. 25. l. 22. reperisse p 37. l. 12. conquass. p. 38. l. 22. ovulis p. 42. l. 15. nulla est lic l. 20. cui p. 43. l. 7. contractæ l. 14. dele &c. l. 15. fæcundat p. 45. l. 30. quaqua versum p. 51. l. 10. die, canem cultro p 53. l. ult. orificia p. 54. l. 17. contractione p. 56. l. 30. concipiunt l. ult. existant p. 61. ult. quam p. 72. l. 16. repræsentans p. 87. l. 9. & 10. loco mihi lege inibi p. 88. l. 15. lecto p. 93. l. 29. toute p 94. l. 15. an 1661. p. 99. l. 29. inusitatæ l. ult. dele in p. 100. l. 2. solum p. 105. l. 18. aliquod p. 109. l. 26. cur à p. 114. l. 20 liculam p. 120. l. 9. adducta p. 123. l 17. usui p. 140. l. 1 uteretur, ver. l. ult. varias causas p. 150. l. 10. debile a p. 152. l. ult. Commare p. 160. lin. antep. regles p. 162. l. 4. Utrum p. 180. l. 12. p. 234. l 4. gemelli p. 308. l. penult. Teich. l. ult. p. 313. l. penult. loco ab lege ob, p. 314. l 1. concubitu p. 315. l. 11. loco amo lege anno p. 316. l. 28. vicinis p. 342. l. 5. istius p. 387. l. 1. loco & lege ex p. 388. l. 8 id ipsum p. 392. l. 18. ac unq. l. 21. Epist. 13. l. 25. partui p. 394. l. 17. nunquam p. 397. l. 11. leg. 371. p. 400. l. 22. se vidisse in lin. antep. alita est p. 405. l. 20. post Diemerbroc adde Anatom. Lib. II. cap. 2. fol. m. 249. p. 409. l. 27. huic p 417. l. 2. excandescentiis l. 17. dubitabant l. 19. tactu lin. ult. talem p. 418. l. 1. tiam p. 419. l. 10. hydropico-ascit p. 419. imprægnationis signis p. 420. l. 17 tombe comme p. 444. l. 5. Tertre p 446 l. ult. inesse p. 454 l. 3. rotundæ p. 458. l 22. dele in p. 460. l. 4. mansit p. 464. l. 14. adhuc sequut. p 469. l 26. Slegel p. 475. l. 4. soupis p. 476. l. 17. simple l 26. parler l. 26. derobé p. 483. l. 16 iterato p. 485. l. 29. rosatum p 487. l. 17. seq. historia p. 489. l. 5. abdominis p. 507. l. 21. aliquod p. 523. l. 14. pateretur p. 543. l. 8. imprimi p. 553. l. 20. sanguineo p. 555. l 1. incend. p. 568. l. 16. Franco p. 570. l. 13 in margine lege Labia p 571. l. 26. pendi jubet: id ei p. 573. l. 19. magnitudine cancrum p. 575. l. 10. abundantiam p. 596. l. 16. laxatam p. 597. l. 16. infantum p. 598. l. 25. emanante p. 599. l. 26. labio p. 605. l. 8. adstitem p. 611. l. 25. annos p. 621. l. 6. alii a l. 22. huncque l 23. satisfieret, p. 623. l. 19. infra p. 625. l. 15. permansit p. 628. l. antepen. temporis p. 633. lin. 15. dele punctum p. 634. l. 2. quiescant p. 641. l. pen. in l. ult. imago p. 646. l. 16. pepererat p. 647. l. 12 c'hanno p. 653. l. penult. velo.